

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

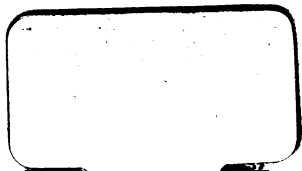
Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

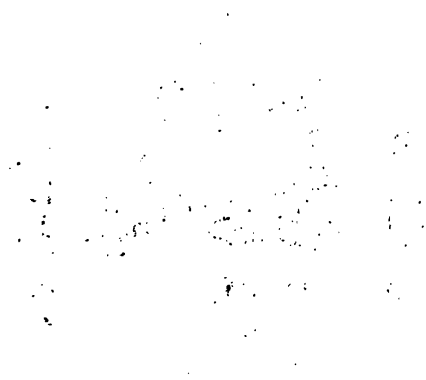
We also ask that you:

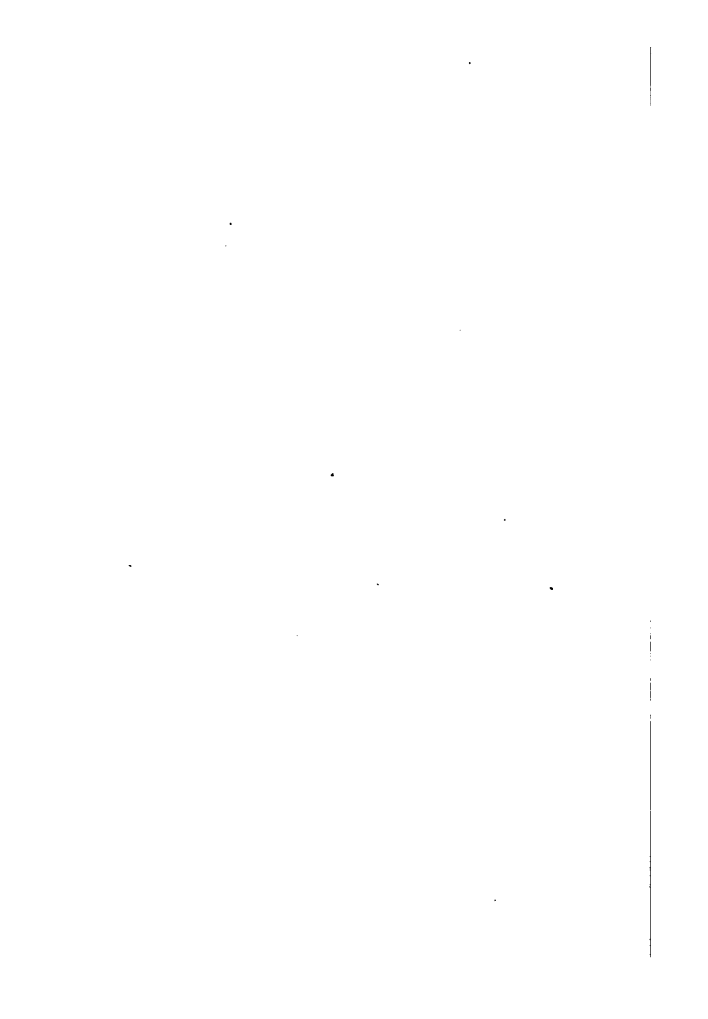
- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

3107 J. C. J.

XENOPHONTIS
O P E R A

AD

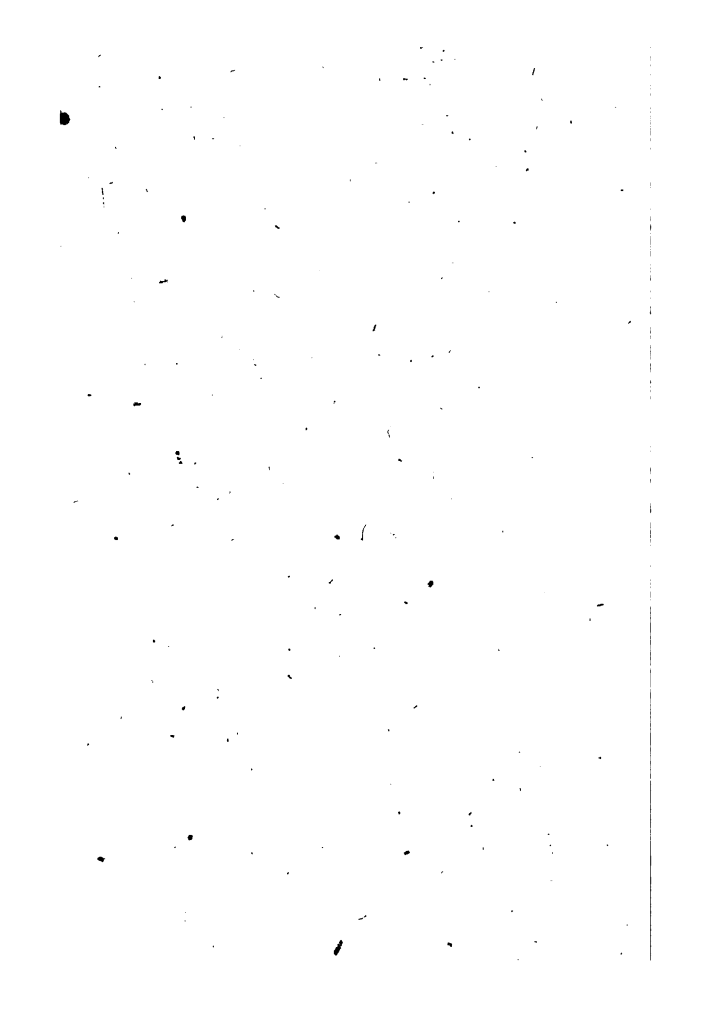
OPTIMORVM LIBRORVM

FIDEM EDIDIT

GODOFREDVS HENRICVS
SCHAEFER.

TOMVS IV.

LIPSIAE
CVMTIBVS ET TYPIS CAROLI TAUCHNITZII.
1811.

19-95

XENOPHONTIS

Xenophon

Historien des Griechen

HISTORIA GRAECA

AD

OPTIMORVM LIBRORVM

FIDEM EDIDIT

GODOFREDVS HENRICVS

SCHAEFER.

LIPSIAE

SVMTIBVS ET TYPIS CAROLI TAVCHNITZII.

1811.

888

Xh

528

1811

Buhr

ΞΕΝΟΦΩΝΤΟΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΙΣΤΟΡΙΩΝ ΒΙΒΛΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ.

Σ Α Ρ . Ι .

Μετὰ δὲ ταῦτα, οὐ πολλαῖς ἡμέραις ὕστερον, ἦλ-
θεν ἐξ Ἀθηῶν Θυμοχάρης, ναὺς ἔχων ὀλίγας· καὶ
εὐθὺς ἐναντιώθησάσθαι αὐτοῖς Λακεδαιμόνιοι καὶ Ἀθη-
ναῖοι, ἐνίκησαν δὲ Λακεδαιμόνιοι, ἡγουμένου Ἡγη-
σανδρίδου. Μετ' ὀλίγον δὲ τούτων Λωριεύς δὲ Δια- 2
γόρου ἐκ Ρόδου εἰς Ἐλλήσποντον εἰσέπλει, ἀρχομένον
χειμῶνος, τέτταρα καὶ δέκα ναυσὶν, ἅμα ἡμέρα.
Κατιδὼν δὲ ὁ τῶν Ἀθηναίων ἡμεροσκόπος εἰσήμανε
τοῖς στρατηγοῖς. Οἱ δὲ ἀνηγάγοντο ἐπ' αὐτὸν εἴκοσι
ναυσὶν, ὡς ὁ Λωριεύς φυγῶν, πρὸς τὴν γῆν ἀνεβί-
βαξε τὰς ἑαυτοῦ τριήρεις, ὡς ἤνοιγε, περὶ τὸ Ροί-
τειον. Ἐγγὺς δὲ γενομένων τῶν Ἀθηναίων, ἐμάχοντο 3
ἀπὸ τε τῶν νεῶν καὶ τῆς γῆς, μέχρις οἱ Ἀθηναῖοι
ἀπέπλευσαν εἰς Μάδυτον πρὸς τὸ ἄλλο στρατόσπεδον,
οὐδὲν πράξαντες. Μίνδαρος δὲ κατιδὼν τὴν μά- 4

- χην, ἐν Ἰλλυθίων τῇ Ἀθηνᾷ, ἐβοήθει ἐπὶ τὴν
 θάλατταν· καὶ καθελκύσας τὰς ἑαυτοῦ τριήρεις,
 5 ἀπέπλει, ὅπως ἀναλάβῃ τὰς μετὰ Λωριέως. Οἱ δὲ
 Ἀθηναῖοι, ἀνταναγαγόμενοι ἐνανυμάχησαν περὶ Ἄβυ-
 δον κατὰ τὴν ἡϊόνα, μέχρι δείλης ἐξ ἑωθινοῦ. Καὶ
 τὰ μὲν νικῶντων, τὰ δὲ νικωμένων, Ἀλκιβιάδης
 6 ἐπεισπλεῖ δυοῖν δεούσαιν εἴκοσι ναυσίν. Ἐντεῦθεν
 δὲ φυγὴ τῶν Πελοποννησίων ἐγένετο πρὸς τὴν Ἄβυ-
 δον· καὶ ὁ Φαρνάβαζος παρεβοήθει, καὶ ἐπεισ-
 βαίνων τῷ ἵππῳ ἐς τὴν θάλατταν, μέχρι δυνατὸν
 ἦν, ἐμάχετο, καὶ τοῖς ἄλλοις τοῖς αὐτοῦ ἵππεῦσι
 7 καὶ πῆξοις παρεκελεύετο. Συμφράξαντες δὲ τὰς ναῦς
 οἱ Πελοποννησίοι, καὶ παραταξάμενοι, πρὸς τῇ
 γῆ ἐμάχοντο. Ἀθηναῖοι δὲ ἀπέπλευσαν, τριάκοντα
 ναῦς τῶν πολεμίων λαβόντες κενὰς, καὶ ὡς αὐτοὶ
 8 ἀπώλεσαν κομισάμενοι, ἐς Σηστόν. Ἐντεῦθεν,
 πλὴν τετραράκοντα νεῶν, ἄλλαι ἄλλη ὄχοντο ἐπὶ
 ἀργυρολογίαν ἔξω τοῦ Ἑλλησπόντου· καὶ ὁ Θρυσύ-
 λος, εἷς ὢν τῶν στρατηγῶν, ἐς Ἀθήνας ἔπλευσε,
 ταῦτα ἐξαγγελῶν, καὶ στρατιάν καὶ ναῦς αἰτήσων.
 9 Μετὰ δὲ ταῦτα Τισσαφέρνης ἦλθεν ἐς Ἑλλησπόντον·
 ἀφικόμενον δὲ παρ' αὐτὸν μιᾷ τριήρει Ἀλκιβιάδην,
 ξινιά τε καὶ δῶρα ἄγοντα, ξυλλαβὼν εἶρξεν ἐν Σάρ-
 δεσι, φάσκων, κελεύειν βασιλεὺς πολεμεῖν Ἀθηναίοις.
 10 Ἡμέραις δὲ τριάκοντα ὕστερον Ἀλκιβιάδης ἐκ Σάρ-
 δεων μετὰ Μαστιθέου, τοῦ ἀλόγτος ἐν Καρίᾳ, ἵπ-
 πων εὐπορήσαντες, νυκτὸς ἀπέδρασαν ἐς Κλαζομε-
 11 νὰς. Οἱ δ' ἐν Σηστῷ Ἀθηναῖοι, αἰσθόμενοι Μίν-

δαρον πλείν ἐπ' αὐτοὺς μέλλοντα ναυσὶν ἐξήκοντα,
 νυκτὸς ἀπέδρασαν ἐς Καρδίαν. Ἐνταῦθα δὲ καὶ Ἀλ-
 κιβιάδης ἦκεν ἐκ τῆς Κλαζομενῶν σὺν πέντε τριήρεσι
 καὶ ἐπακτριῶδι. Πυθόμενος δὲ, ὅτι αἱ τῶν Πελο-
 πονησίων νῆες ἐξ Ἀβύδου ἀνηγμέναι εἴεν ἐς Κύζι-
 κον, αὐτὸς μὲν περὶ ἤλθεν ἐς Σηστόν, τὰς δὲ ναῦς
 περιπλεῖν ἐκίσει ἐκέλευσεν. Ἐπεὶ δ' ἤλθον, ἀνά- 12
 γασθαι ἤδη αὐτοῦ μέλλοντος ὡς ἐπὶ ναυμαχίαν,
 ἐπεισπλεῖ Θηραμένης εἴκοσι ναυσὶν ἀπὸ Μακεδονίας,
 ἅμα δὲ καὶ Θρασύβουλος εἴκοσιν ἑτέραις ἐκ Θάσου,
 ἀμφοτέροι ἠγγυρολογηκότες. Ἀλκιβιάδης δὲ, εἰ- 13
 πὼν καὶ τούτοις διώκειν αὐτόν, ἐξελομένοις τὰ με-
 γάλα ἰστία, αὐτὸς ἔπλευσεν ἐς Πάριον. Ἀθροαὶ δὲ
 γενόμεναι αἱ νῆες ἅπασαι ἐν Παρίῳ ἔξ καὶ ὀγδοή-
 κοντα, τῆς ἐπιούσης νυκτὸς ἀνηγάγοντο, καὶ τῇ
 ἄλλῃ ἡμέρᾳ περὶ ἀρίστου ὥραν ἦκον ἐς Προικόννη-
 σον. Ἐκεῖ δ' ἐπύθοντο, ὅτι Μίνδαρος ἐν Κυζίκῳ 14
 εἶη, καὶ Φαρνάβαζος μετὰ τοῦ πεζοῦ. Ταύτην
 μὲν οὖν τὴν ἡμέραν αὐτοῦ ἔμειναν· τῇ δ' ὑστεραίᾳ
 Ἀλκιβιάδης, ἐκκλησίαν ποιήσας, παρεκελεύετο αὐ-
 τοῖς, ὅτι ἀνάγκη εἶη, καὶ ναυμαχεῖν, καὶ πεζομα-
 χεῖν, καὶ τειχομαχεῖν· οὐ γάρ ἐστιν, ἔφη, χρήματα
 ἡμῖν, τοῖς δὲ πολεμίοις ἄφθονα παρὰ βασιλέως.
 Τῇ δὲ προτεραίᾳ, ἐπειδὴ ὠρμίσαντο, τὰ πλοῖα 15
 πάντα καὶ τὰ μικρὰ συνήθροισε παρ' ἑαυτὸν, ὅπως
 μηδεὶς ἐξαγγείλῃ τοῖς πολεμίοις τὸ πλῆθος τῶν νεῶν·
 ἐπεκέρυξέ τε, ὅς ἂν ἀλίσκεται ἐς τὸ πέραν ἐπιδια-
 πλέων, θάνατον τὴν ζημίαν. Μετὰ δὲ τὴν ἐκκλη- 16

σίαν παρασκευασάμενος ὡς ἐπὶ ναυμαχίαν, ἀνηγά-
 γετο ἐπὶ τὴν Κύζικον, ὕψους πολλοῦ. Ἐπειδὴ δ'
 ἔγγυς τῆς Κυζίκου ἦν, αἰθρίας γενομένης, καὶ τοῦ
 ἡλίου ἐκλάμπαντος, καθορᾷ τὰς τοῦ Μινδάρου
 ναῦς γυμναζομένας πόρῳ ἀπὸ τοῦ λιμένος, καὶ
 17 ἀπειλημμένας ἦν' αὐτοῦ, ἐξήκοντα οὔσας. Οἱ δὲ
 Πελοποννήσιοι, ἰδόντες τὰς τῶν Ἀθηναίων τριήρεις
 οὔσας πλείους τε πολλῶ ἢ πρότερον, καὶ πρὸς τῶ
 λιμένι, ἔφυγον ἐς τὴν γῆν· καὶ συνορμίσαντες τὰς
 18 ναῦς, ἐμάχοντο ἐπιπλέουσι τοῖς ἐναντίοις. Ἀλκι-
 βιάδης δὲ, ταῖς εἴκοσι τῶν νεῶν περιπλεύσας, ἀπέ-
 βη ἐς τὴν γῆν. Ἰδὼν δὲ ὁ Μίνδαρος, καὶ αὐτὸς ἀπο-
 βὰς, ἐν τῇ γῇ μαχόμενος ἀπέθανεν· οἱ δὲ μετ' αὐ-
 τοῦ ὄντες ἔφυγον. Τὰς δὲ ναῦς οἱ Ἀθηναῖοι ἔχοντο
 ἄγοντες ἐς Προικόννησον ἀπάσας, πλὴν τῶν Συ-
 ρακουσίων· ἐκείνας δὲ αὐτοὶ κατέκαισαν οἱ Συρα-
 19 κούσιοι. Ἐκεῖθεν δὲ τῇ ὑστεραίᾳ ἔπλεον οἱ Ἀθη-
 ναῖοι ἐπὶ Κύζικον. Οἱ δὲ Κυζικηνοὶ, τῶν Πελοπον-
 νησίων καὶ Φαρναβάζου ἐκλιπόντων αὐτήν, ἐδέχοντο
 20 τοὺς Ἀθηναίους. Ἀλκιβιάδης δὲ, μείνας αὐτοῦ εἴ-
 κοσιν ἡμέρας, καὶ χρήματι πολλὰ λαβὼν παρὰ τῶν
 Κυζικηνῶν, οὐδὲν ἄλλο κικάν ἐργασάμενος ἐν τῇ
 21 πόλει, ἀπέπλευσεν ἐς Προικόννησον. Ἐκεῖθεν δ'
 ἔπλευσεν ἐς Περὶνθον καὶ Σηλυμβριάκην. Καὶ Περὶν-
 θιοὶ μὲν εἰσιδέξαντο ἐς τὸ ἄστυ τὸ στρατόπεδον·
 Σηλυμβριανοὶ δὲ εἰδέξαντο μὲν οὐ, χρήματα δὲ ἔδο-
 22 σαν. Ἐντεῦθεν δ' ἀφικόμενοι τῆς Καλκηδονίας ἐς
 Χρυσάπολιν, ἐτείχισαν αὐτήν, καὶ δεκατεντήριον

κατεσκευάσαν ἐν αὐτῇ· καὶ τὴν δεκάτην ἐξελέγοντο τῶν ἐκ τοῦ Πόντου πλοίων, καὶ φυλακὴν ἐγκαταλιπόντες ναῦς τριάκοντα, καὶ στρατηγῶ δ'ὧν, Θηραμένην καὶ Εὐβουλον, τοῦ τε χωρίου ἐπιμελεῖσθαι καὶ τῶν ἐκπλεόντων πλοίων, καὶ εἴ τι ἄλλο ἠδύναντο βλάπτειν τοὺς πολεμίους. Οἱ δ' ἄλλοι στρατηγοὶ εἰς τὸν Ἑλλήσποντον ἄγοντο. **Ἡαρά δὲ Ἴπποκράτους,** τοῦ Μινδάρου ἐπιστολέως, εἰς Λακεδαιμόνα γράμματα πεμφθέντα εἰλόωσαν εἰς Ἀθήνας, λέγοντα τάδε· Ἐφθεῖ τὰ καλὰ· Μίνδαρος ἀπέσσυσα· πεινῶντι τῶνδρες· ἀπορόμες, τί χρὴ δρᾶν. **Φαρνάβαζος** δὲ παντὶ τῶν τῶν Πελοποννησίων στρατεύματι καὶ τοῖς Συρακουσίοις παρακελευσάμενος, μὴ ἀθυμεῖν ἕνεκα ξύλων, ὡς ὄντων πολλῶν ἐν τῇ βασιλείῳ, ἕως ἂν τὰ σώματα σῶα ᾗ, ἰμάτιόν τ' ἔδωκεν ἐκαστῶ, καὶ ἐφόδιον δυοῖν μηνοῖν· καὶ δπλίσας τοὺς ναύτας, φύλακας κατέστησε τῆς ἑαυτοῦ παραθαλασσίας γῆς. **Καὶ ξυγκλέσας** τοὺς τε ἀπὸ τῶν πό-
 25 λων στρατηγούς καὶ τριηράρχους, ἐκέλευσε ναυπηγεῖσθαι τριήρεις ἐν Ἀντάνδρῳ, ὅσας ἕκαστοι ἀπώλεσαν, χρήματά τε διδοὺς, κατ' ἕλλην ἐκ τῆς Ἰδης κομίζεσθαι φράζων. **Ναυπηγοῦμένων** δὲ, οἱ
 26 Συρακουσῖοι ἅμα τοῖς Ἀντανδρῖοις τοῦ τείχους πεπετέλεσαν, καὶ ἐν τῇ φρουρᾷ ἤρθεσαν πάντων μάλιστα. **Διὰ ταῦτα** δὲ εὐεργεσία τε καὶ πολιτεία Συρακουσίοις ἐν Ἀντάνδρῳ ἐστὶ. **Φαρνάβαζος** μὲν οὖν ταῦτα διατάξας εὐθύς εἰς Χαλκηδόνα ἐβροήθει.

Ἐν δὲ τῷ χρόνῳ τούτῳ ἠγγέλθη τοῖς τῶν Συ- 27

ρακουσίων στρατηγοῖς, ὅτι φεύγοιεν οἴκοθεν ὑπὸ τοῦ δήμου. Ξυγκαλέσαργες οὖν τοὺς ἑαυτῶν στρατιώτας, Ἐρμοκράτους προηγουμένου, ἀπωλοφύροντο τὴν ἑαυτῶν ξυμφορὰν, ὡς ἀδίκως φεύγοιεν ἅπαντες παρὰ τὸν νόμον· παρήνεσάν τε προθύμους εἶναι καὶ τὰ λοιπὰ, ὥσπερ τὰ πρότερα, καὶ ἀνδρας ἀγαθοὺς πρὸς τὰ αἰεὶ παραγγελλόμενα, ἐλέσθαι δὲ ἐκέλευον ἄρχοντας, μέχρις ἂν ἀφίκωνται

28 οἱ ἡρημένοι ἀντ' ἐκείνων. Οἱ δ' ἀναβοήσαντες ἐκέλευον ἐκείνους ἄρχειν, καὶ μάλιστα οἱ τριηράρχοι, καὶ οἱ ἐπιβάται, καὶ οἱ κυβερνήται. Οἱ δ' οὐκ ἔφασαν δεῖν στασιάζειν πρὸς τὴν ἑαυτῶν πόλιν· εἰ δέ τις ἐπικαλοῖη τι αὐτοῖς, λόγον ἔφασαν χρῆναι διδόναι, μεμνημένους, ὅσας τε ναυμοχίας αὐτοὶ καθ' αὐτοὺς νενικῆκατε, καὶ ναῦς εἰλήφατε, ὅσα τε μετὰ τῶν ἄλλων ἀήττητοι γεγόνατε, ἡμῶν ἡγουμένων, τάξιν ἔχοντες τὴν κρατίστην, διὰ τε τὴν ἡμετέραν ἀρετὴν, καὶ τὴν ὑμετέραν προθυμίαν, καὶ κατὰ

29 γῆν καὶ κατὰ θάλατταν ὑπάρχουσαν. Οὐδενὸς δὲ οὐδὲν ἐπαιτιωμένου, δεομένων, ἔμειναν, ἕως ἀφίκοντο οἱ ἀντ' ἐκείνων στρατηγοὶ, Δήμαρχός τε Πιδόκου, καὶ Μύσκων Μενεκράτους, καὶ Πόταμις Γνωσία. Τῶν δὲ τριηράρχων ὁμόσαντες οἱ πλείστοι κατὰξιν αὐτοὺς, ἐπὶ ἕς Συρακούσας ἀφίκονται, ἀπεπέμψαντο, ὅποι ἤβούλοντο, πάντας

30 ἐπαινοῦντες. Ἰδίᾳ δὲ οἱ πρὸς Ἐρμοκράτην προσομιλοῦντες μάλιστα ἐπόθησαν τὴν τε ἐπιμέλειαν καὶ προθυμίαν, καὶ κοινότητα Ὡν γὰρ ἐγίγνωσκε

τοὺς ἐπιεικεστάτους τῶν τριηράρχων καὶ κυβερνη-
τῶν καὶ ἐπιβατῶν, ἐκάστης ἡμέρας τὸ πρωὶ καὶ
πρὸς ἑσπέραν συναλίζων πρὸς τὴν σκηνὴν τὴν ἑαυ-
τοῦ, ἀνεξουούτο, ὃ τι ἔμελλε λέγειν ἢ πράττειν·
κακίονους ἐδίδασκε, κελύων λέγειν τὰ μὲν ἀπὸ τοῦ
παραχρῆμα, τὰ δὲ βουλευσαμένους. Ἐκ τούτων 31
Ἐρμοκράτης τὰ πολλὰ ἐν τῷ συνεδρίῳ εὐδόξει, λέ-
γειν τε δοκῶν καὶ βουλεύειν τὰ κράτιστα. Κατηγο-
ρήσας δὲ Τισσαφέρους ἐν Λακεδαιμονίᾳ Ἐρμοκρά-
της, μαρτυροῦντος καὶ Ἀστυόχου, καὶ δόξας τὰ
ὄντα λέγειν, ἀφικόμενος παρὰ Φαρνάβαζον, πρὶν
αἰτῆσαι χρήματα λαβεῖν, παρεσκευάζετο πρὸς τὴν
εἰς Συρακούσας κἀθόδον ξένους τε καὶ τριήρεις.
Ἐν τούτῳ δὲ ἦκον οἱ διάδοχοι τῶν Συρακονοσιῶν εἰς
Μίλητον, καὶ παρέλαβον τὰς ναῦς καὶ τὸ στρα-
τευμα.

Ἐν Θάσῳ δὲ κατὰ τὸν καιρὸν τούτου στάσεως 32
γενομένης, ἐκπίπτουσιν οἱ Λακωνισταὶ, καὶ ὁ Λά-
κων ἀρμοστής Ἐτεόνικος. Καταϊτιαθεὶς δὲ ταῦτα
πρῶτα σὺν Τισσαφέρει Πασιππίδας ὁ Λάκων, ἔφυ-
γεν ἐκ Σπάρτης. Ἐπὶ δὲ τὸ ναυτικόν, ὃ ἑκείνος ἠθροί-
κει ἀπὸ τῶν συμμάχων, ἐξεπέμφθη Κρατησιππίδας,
καὶ παρέλαβεν ἐν Κίῳ. Περὶ δὲ τούτους τοὺς χρό- 33
νους Θρασύλου ἐν Ἀθήναις ὄντος, Ἄγις, ἐκ τῆς
Δικτελείας προνομὴν ποιούμενος, πρὸς αὐτὰ τὰ τε-
λη ἦλθε τῶν Ἀθηναίων. Θρασύλος δὲ, ἐξαγαγὼν
Ἀθηναίους καὶ τοὺς ἄλλους τοὺς ἐν τῇ πόλει ὄντας
ἅπαντας, παρέταξε παρὰ τὸ Δύκειον γυμνάσιον,

- 34 ὡς μαχοίμενος, ἂν προσίωσιν. Ἴδὼν δὲ ταῦτα Ἄγρις ἀπήγαγε ταχέως· καὶ τινες αὐτῶν, ὀλίγοι τῶν ἐπὶ πᾶσιν, ὑπὸ τῶν ψιλῶν ἀπέθανον. Οἱ οὖν Ἀθηναῖοι τῷ Θρασίλω διὰ ταῦτα ἔτι προθυμότεροι ἦσαν, ἐφ' ἃ ἤμε, καὶ ἐπεψηφίσαντο, ὀπλίτας τε αὐτὸν καταλέξασθαι χιλίους, ἰππέας δὲ ἑκατὸν,
- 35 τριήρεις δὲ πεντήκοντα. Ἄγρις δὲ, ἐκ τῆς Δεκελείας ἰδὼν πλοῖα πολλὰ σίτου ἐς Πειραιᾶ καταθέοντα, οὐδὲν ὄφελος ἔφη εἶναι, τοὺς μετ' αὐτοῦ πολὺν ἤδη χρόνον Ἀθηναίους εἶργειν τῆς γῆς, εἰ μὴ τις σχήσει, ὄθρην καὶ ὁ κατὰ θάλατταν σίτος φοιτᾷ· κρατιστὸν τε εἶναι, καὶ Κλέαρχον τὸν Ῥεμφίου, πρόξονον ὄντα Βυζαντίων, πέμψαι ἐς Χαλκηδόνα τε καὶ Βυ-
- 36 ζάντιον. Δόξαντος δὲ τούτου, πληρωθεισῶν νεῶν ἕκ τε Μεγάρων καὶ παρὰ τῶν ἄλλων ξυμμάχων πεντεκαίδεκα, στρατιωτῶν μᾶλλον ἢ ταχειῶν, ὤχρητο. Καὶ αὐτοῦ τῶν νεῶν τρεῖς ἀπόβλυνται ἐν τῷ Ἑλλησπόντῳ ὑπὸ τῶν Ἀττικῶν ἐννέα νηῶν, αἱ αἱ ἐνταῦθα τὰ πλοῖα διεφύλαττον· αἱ δ' ἄλλαι ἔφυγον ἐς Σηστών, ἐκεῖθεν δὲ ἐς Βυζάντιον ἐσώθησαν.
- 37 Καὶ ὁ ἐναντιὸς ἔληγεν, ἐν ᾧ Καρχηδόνιοι, Ἀντίβα ἡγουμένου, στρατεύσαντες ἐπὶ Σικελίᾳ δέκα μυριάσι στρατιᾶς, αἰροῦσιν ἐν τρισὶ μῆσι δύο πόλεις Ἑλληίδας, Σελινοῦντα καὶ Ἰμέραν.

C A P. II.

Τῷ δὲ ἄλλῳ ἔτει (ᾧ ἦν Ὀλυμπιάς τρίτη καὶ ἐνενηκοστή, ἢ προστεθεισα ξυνωρίς ἐνέκα Εὐαγόρου

Ἡλείου, τὸ δὲ στάδιον Εὐβότας Κυρηναῖος,) ἐπὶ ἐφόρου μὲν ὄντος ἐν Σπάρτῃ Εὐαρχίππου, ἄρχοντος δ' ἐν Ἀθήναις Εὐκτῆμονος, Ἀθηναῖοι μὲν Θορικὴν ἐτείχισαν, Θρασύλος δὲ τὰ τε ψηφισθέντα πλοῖα λαβῶν, καὶ πεντακισχιλίους τῶν ναυτῶν πελταστὰς ποιησάμενος, ὡς ἅμα καὶ πελτασταῖς ἐσομένοις, ἐξ-
 ἔπλευσεν ἀρχομένου τοῦ θέρους ἐς Σάμον. Ἐκεῖ 2
 δὲ μείνας τρεῖς ἡμέρας, ἔπλευσεν ἐς Πύγελαν καὶ ἐνταῦθα τὴν τε χώραν ἐδήον, καὶ προσέβαλε πρὸς τῷ τείχει. Ἐκ δὲ τῆς Μιλήτου βοηθήσαντές τινες τοῖς Πυγελῆῦσι, διεσπαρμένους ὄντας τῶν Ἀθη-
 ναίων τοὺς ψιλοὺς ἐδίωκον. Οἱ δὲ πελτασταί, καὶ 3
 τῶν ὀπλιτῶν δύο λόχοι, βοηθήσαντες πρὸς τοὺς αὐτῶν ψιλοὺς, ἀπέκτειναν ἅπαντας τοὺς ἐκ Μιλήτου, ἐκτὸς ὀλίγων, καὶ ἀσπίδας ἔλαβον ὡς διακο-
 σίας, καὶ τρόπαιον ἔστησαν. Τῇ δὲ ὑστεραίᾳ ἔπλευ- 4
 σαν ἐς Νότιον, καὶ ἐντεῦθεν παρασκευασάμενοι ἐπορεύοντο ἐς Κολοφῶνα. Κολοφῶνιοι δὲ προσ-
 εχώρησαν· καὶ τῆς ἐπιούσης νυκτὸς ἐνέβαλον ἐς τὴν Λυδίαν, ἀκμάζοντος τοῦ αἵτου, καὶ κώμας τε πολ-
 λὰς ἐνέπρησαν, καὶ χρήματα ἔλαβον καὶ ἀνδράπο-
 δα, καὶ ἄλλην λείαν πολλήν. Στάγης δὲ ὁ Πέρσης, 5
 περὶ ταῦτα τὰ χωρία ὄν, ἐπεὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἐκ τοῦ στρατοπέδου διεσκεδασμένοι ἦσαν κατὰ τὰς ἰδίας λείας, βοηθησάντων τῶν ἱππέων, ἕνα μὲν ζῶν ἔλα-
 βεν, ἑπτὰ δὲ ἀπέκτεινε. Θρασύλος δὲ μετὰ ταῦτα 6
 ἀπήγαγεν ἐπὶ θάλατταν τὴν στρατιάν, ὡς ἐς Ἐφεσσὸν πλευσοῦμενος. Τισσαφέρης δὲ, αἰαθόμενος τοῦτε

τὸ ἐπιχείρημα, στρατιάν τε συνέλεγε πολλήν, καὶ
 ἵππεῖς ἀπίστευλλε, παραγγέλλων πᾶσιν, ἔς Ἐφεσον
 7 βοηθεῖν τῇ Ἀρτέμιδι. Θρασύλος δὲ, ἐβδόμη καὶ
 δεκάτῃ ἡμέρᾳ μετὰ τὴν ἐσβολήν, ἐς Ἐφεσον ἐπλευσε,
 καὶ τοὺς μὲν ὀπλίτας ἐς τὸν Κορησσὸν ἀποβιβάσας,
 τοὺς δὲ ἵππεῖς καὶ πελῖτας καὶ ἐπιβάτας καὶ τοὺς
 ἄλλους πάντας πρὸς τὸ ἔλος ἐπὶ τὰ ἕτερα τῆς πό-
 8 λως, ἅμα τῇ ἡμέρᾳ προσῆγε δύο στρατόπεδα. Οἱ
 δ' ἐκ τῆς πόλεως ἐβοήθησαν σφίσι, οἱ τε σύμμα-
 χοι, οὓς Τισσαφέρηνς ἤγαγε, καὶ οἱ Συρακοῦσιοι,
 οἱ τ' ἀπὸ τῶν προτέρων εἴκοσι νεῶν, καὶ ἀπὸ ἑτέρων
 πέντε, αἱ ἔτιχον τότε παραγενόμεναι, νεωστὶ ἤκου-
 σαι μετὰ Εὐκλέους τε τοῦ Ἴππωνος καὶ Ἡρακλεί-
 δου τοῦ Ἀριστογένους, στρατηγῶν, καὶ Σελινοῦσαι
 9 δύο. Οὗτοι δὲ πάντες πρῶτον μὲν πρὸς τοὺς ὀπλί-
 τας τοὺς ἐν Κορησσῷ ἐβοήθησαν· τούτους δὲ τρε-
 ψάμενοι, καὶ ἀποκτείναντες ἐξ αὐτῶν ὡσεὶ ἑκατὸν,
 καὶ ἐς τὴν θάλασσαν καταδιώξαντες, πρὸς τοὺς
 παρὰ τὸ ἔλος ἐτάρακτον. Ἐφυγον δὲ καὶ οἱ Ἀθη-
 10 ναῖοι, καὶ ἀπώλοντο αὐτῶν ὡς τριακόσιοι. Οἱ δὲ
 Ἐφεσίοι τρόπαιον ἐνταῦθα ἔστησαν, καὶ ἕτερον
 πρὸς τῷ Κορησσῷ. Τοῖς δὲ Συρακοῦσίοις καὶ Σε-
 λινουσίοις, κρατίστοις γενομένοις, ἀριστεῖα ἔδωκαν
 καὶ κοινῇ καὶ ἰδίᾳ πολλοῖς, καὶ οἰκεῖν ἀτέλειαν
 ἔδωσαν τῷ βουλευμένῳ αἰεὶ. Σελινουσίοις δὲ, ἕπει ἢ
 11 πόλις ἀπολώλει, καὶ πολιτείαν ἔδωσαν. Οἱ δ' Ἀθη-
 ναῖοι, τοὺς νεκροὺς ὑποσπόνδους ἀπολαβόντες, ἀπέ-
 πλευσαν ἐς Νότιον· καὶ οἱ θάψαντες αὐτοὺς,

ἔπλεον ἐπὶ Λέσβου καὶ Ἑλλησπόντου. Ὀρμουῦντες δὲ 12
 ἐν Μηθύμνῃ τῆς Λέσβου, εἶδον παραπλευούσας ἐξ
 Ἐφέσου τὰς Συρακουσίας ναῦς πέντε καὶ εἴκοσι·
 καὶ ἐπ' αὐτὰς ἀναχθέντες, τέτταρας μὲν ἔλαβον αὐ-
 τῶν ἀνδράσι, τὰς δ' ἄλλας κατεδίωξαν ἐς Ἐφεσον.
 Καὶ τοὺς μὲν ἄλλους αἰχμαλώτους Θρασύλος ἐς Ἀθή- 13
 νας ἀπέπεμψε πάντας, Ἀλκιβιάδην δὲ Ἀθηναῖον,
 Ἀλκιβιάδου ὄντα ἀνεψιὸν καὶ ξυμφυγάδα, κατέ-
 λευσεν. Ἐντεῦθεν δὲ ἔπλευσεν ἐς τὴν Σησιόν πρὸς
 τὸ ἄλλο στρατεύμα. Ἐκεῖθεν δὲ ἅπασα ἡ στρατιὰ 14
 διέβη ἐς Λάμψακον, καὶ χειμῶν ἐπήει, ἐν ᾧ οἱ
 κ'χμάλωτοι Συρακούσιοι, εἰργμένοι τοῦ Πειραιῶς
 ἐν λιθοτομίαις, φιορύξαντες τὴν πέτραν, ἀπο-
 δράντες νυκτὸς, ἔρχοντο ἐς Δεκέλειαν, οἱ δ' ἐς
 Μέγαρα. Ἐν δὲ τῇ Λαμψάκῃ συντάττοντος Ἀλκι- 15
 βιάδου τὸ στρατεύμα πᾶν, οἱ πρότεροι στρατιῶται
 οὐκ ἠβούλοντο τοῖς μετὰ Θρασύλου συντάττεσθαι,
 ὡς αὐτοὶ μὲν ὄντες ἀήτητοι, ἐκείνοι δὲ ἠττημένοι
 ἦκοιεν. Ἐνταῦθα δὲ ἐχείμαζον ἅπαντες, Λάμψακον
 πιχίζοντες, καὶ ἐστράτευσαν πρὸς Ἄβυδον. Φαρ- 16
 νάβαζος δ' ἐβοήθησεν ἵπποις πολλοῖς, καὶ μάχῃ
 ἠττηθεὶς ἔφυγεν. Ἀλκιβιάδης δὲ ἰδίωκεν, ἔχων τοὺς
 τε ἱππέας καὶ τῶν ὀπλιτῶν εἴκοσι καὶ ἑκατὸν, ὧν
 ἤχευε Μένανδρος, μέχρι σκότος ἀφείλετο. Ἐκ δὲ 17
 τῆς μάχης ταύτης συνέβησαν οἱ στρατιῶται αὐτοὶ
 αὐτοῖς, καὶ ἠσπάζοντο τοὺς μετὰ Θρασύλου. Ἐξῆλ-
 θον δὲ τινὰς καὶ ἄλλας ἐξόδους τοῦ χειμῶνος ἐς
 τὴν ἠπειρον, καὶ ἐπόρθουν τὴν βασιλείως χώραν.

18 Τῷ δ' αὐτῷ χρόνῳ καὶ Λακεδαιμόνιοι τοὺς ἐς τὴν Κορινθίαν τῶν Εἰλώτων ἀφροσύνας ἐκ Μαλίας ὑποσπόνδους ἀφῆκαν. Κατὰ δὲ τὸν αὐτὸν καιρὸν καὶ ἐν Ἡρακλείᾳ τῇ Τραχινίᾳ Ἀχαιοὶ τοὺς ἐποίκους ἀντιτεταγμένων πάντων πρὸς τοὺς Οἰταίους πολέμους ὄντας, προέδωσαν, ὥστε ἀπολέσθαι αὐτῶν πρὸς ἑπτακοσίους σὺν τῷ ἐκ Λακεδαιμόνος ἀρ-
 19 μοστῇ Λαβῶτῃ. Καὶ ὁ ἐνιαυτὸς ἔληγεν οὗτος, ἐν ᾧ καὶ Μῆδοι, ἀπὸ Δαρείου, τοῦ Περσῶν βασιλέως, ἀποστάντες, πάλιν προσεχώρησαν αὐτῷ.

C A P. III.

Τοῦ δ' ἐπιόντος ἔτους ὁ ἐν Φωκαίᾳ νεὸς τῆς Ἀθηνᾶς ἐνιπρήσθη, πρησιῆρος ἐμπεσόντος. Ἐπεὶ δ' ὁ χειμὼν ἔληγε, Παντακλείους μὲν ἐφορευόντος, ἀρχοντας δ' Ἀντιγένοους, ἕαρος ἀρχομένου, δυοῖν καὶ εἴκοσιν ἔτοῖν τῷ πολέμῳ παρεκλυθόντων, οἱ Ἀθηναῖοι ἔπλευσαν ἐς Προικόννησον παντὶ τῷ
 2 στρατοπέδῳ. Ἐκεῖθεν δ' ἐπὶ Καλκηδόνα καὶ Βυζάντιον ὁρμήσαντες, ἐστρατοπεδεύσαντο πρὸς Καλκηδόνην. Οἱ δὲ Καλκηδόνηοι, προσιόντας αἰσθόμενοι τοὺς Ἀθηναίους, τὴν λείαν ἄπασαν κατέθεντε ἐς τοὺς Βιθυννοὺς Θραῦκας, ἀστιγχείτονας ὄντας
 3 Ἀλκιβιάδης δὲ, λαβὼν τῶν τε ὀπλιτῶν ὀλίγους καὶ τοὺς ἵππους, καὶ τὰς ναῦς παραπλεῖν κελεύσας ἔλθων ἐς τοὺς Βιθυννοὺς, ἀπῆται τὰ τῶν Καλκηδόνηων χρήματα· εἰ δὲ μὴ, πολεμήσειν ἔφη αὐτοῖς
 4 Οἱ δὲ ἀπέδωσαν. Ἀλκιβιάδης δὲ, ἐπεὶ ἤκεν ἐς τὴν

στρατόπεδον, τὴν τε λειαν ἔχων, καὶ πίστις πεποι-
 ῖμένος, ἀπειτείχεε τὴν Χαλκηδόνα παντὶ τῷ στρα-
 τοπέδῳ ἀπὸ θαλάττης ἐς θάλατταν, καὶ τοῦ ποτα-
 μοῦ ὄσονοῖόν τ' ἦν, ξυλίνῳ τείχει. Ἐντυῦθα Ἴππο- 5
 κράτης μὲν, ὁ Δικεδαμμόνιος ἄρμοστής, ἐκ τῆς
 πόλεως ἐξήγαγε τοὺς στρατιώτας, ὡς μαχοῦμενος·
 οἱ δ' Ἀθηναῖοι ἀντιπαρετάξαντο αὐτῷ, Φαρνά-
 βαζος δὲ ἔξω τῶν περιτειχισμάτων προσεβοήθει
 στρατῶ τε καὶ ἵπποις πολλοῖς. Ἴπποκράτης μὲν 6
 οὖν καὶ Θρασύλος ἐμάχοντο ἑκάτερος τοῖς ὀπλίταις
 χρόνον πολὺν, μέχρις Ἀλκιβιάδης, ἔχων ὀπλίτας τέ-
 τινυς καὶ τοὺς ἵππειας, ἐβοήθησε. Καὶ Ἴπποκράτης
 μὲν ἀπέθανεν· οἱ δὲ μετ' αὐτοῦ ὄντες ἔφυγον ἐς
 τὴν πόλιν. Ἄμια δὲ καὶ Φαρνάβαζος, οὐ δυνάμενος 7
 συμμίξαι πρὸς τὸν Ἴπποκράτην διὰ τὴν στενοχω-
 ρίαν, τοῦ ποταμοῦ καὶ τῶν ἀποτειχισμάτων ἐγγὺς
 ὄντων, ἀπεχώρησεν ἐς τὸ Ἡράκλειον τὸ τῶν Χαλκη-
 δονίων, οὗ ἦν αὐτῷ τὸ στρατόπεδον. Ἐκ τούτου δὲ 8
 Ἀλκιβιάδης μὲν ὤχετο ἐς τὸν Ἑλλήσποντον καὶ ἐς
 Χερσόνησον, χρήματα πράξων· οἱ δὲ λοιποὶ στρα-
 τηγοὶ συνεφώνησαν πρὸς Φαρνάβαζον ὑπὲρ Χαλκη-
 δόνος, εἴκοσι τάλαντα δοῦναι Ἀθηναίοις Φαρνά-
 βαζον, καὶ ὡς βασιλέα πρῆσβεις Ἀθηναίων ἀνα-
 γυγεῖν· καὶ ὄρκους ἔλαβον καὶ ἔδωσαν παρὰ Φαρ- 9
 ναβάζου, ὑποτελεῖν τὸν φόρον Χαλκηδονίους Ἀθη-
 ναίοις, ὄσονπερ εἰώθεσαν, καὶ τὰ ὀφειλόμενα
 χρήματα ἀποδοῦναι· Ἀθηναίους δὲ μὴ πολεμεῖν
 Χαλκηδονίους, ἕως ἂν οἱ παρὰ βασιλέως πρῆσβ

- 10 ἔλθωσιν. Ἀλκιβιάδης δὲ τοῖς τε ὄρκοις οὐκ ἐτύγχανε παρῶν, ἀλλὰ περὶ Σηλυβρίαν ἦν· κείνην δ' ἔλῳν, πρὸς τὸ Βυζάντιον ἤκεν, ἔχων Χερῶνονήσιτας· τε πανδημεῖ, καὶ ἀπὸ Θράκης στρατιώτας, καὶ
- 11 ἵππεῖς πλείους τριακοσίων. Φαρνάβαζος δὲ, ἀξίων δεῖν κἀκείνον ὀμνῦναι, περιέμενεν ἐν Καλκηδόνι, μέχρις ἔλθῃ ἐκ τοῦ Βυζαντίου· ἐπεὶ δ' ἦλθεν, οὐκ
- 12 ἔφη ὀμεισθαι, εἰ μὴ κἀκείνος αὐτῷ ὀμείται. Μετὰ ταῦτα ὤμοσεν ὁ μὲν ἐν Χρυσοπόλει, οἷς Φαρνάβαζος ἔπεμψε, Μητροβάτει καὶ Ἀρνάπει· ὁ δ' ἐν Καλκηδόνι τοῖς παρ' Ἀλκιβιάδου, Εὐρυπτολέμου καὶ Διοτίμου, τὸν τε κοινὸν ὄρκον, καὶ ἰδίᾳ καὶ ἄλλ-
- 13 λήλοις πιστεῖς ἐποιήσαντο. Φαρνάβαζος μὲν οὖν εὐθύς ἀπήει, καὶ τοὺς παρὰ βασιλεῖα πορευομένους πρέσβεις ἀπαντᾶν ἐκέλευσεν ἐς Κύζικον. Ἐπέμψθησαν δὲ Ἀθηναίων μὲν Δωρόθεος, Φιλοδίκης, Θεογένης, Εὐρυπτόλεμος, Μαντίθεος· σὺν δὲ τοῖσι τοῖς Ἀργεῖοι, Κλεόστρατος, Πυρρόλοχος· ἐπορεύοντο δὲ καὶ Λακεδαιμονίων πρέσβεις, Πασίπιδας καὶ ἕτεροι· μετὰ δὲ τούτων καὶ Ἑρμοκράτης, ἤδη φεύγων ἐκ
- 14 Συρακουσῶν, καὶ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ Πρόξενος. Καὶ Φαρνάβαζος μὲν τούτους ἤγε· οἱ δὲ Ἀθηναῖοι τὸ Βυζάντιον ἐπολιόρκουν, περιτειχίσαντες, καὶ πρὸς τὸ τεῖχος ἀκροβολισμοὺς καὶ προσβολὰς ἐποιούντο.
- 15 Ἐν δὲ τῷ Βυζαντίῳ ἦν Κλέαρχος, Λακεδαιμόνιος ἀρμοστής, καὶ σὺν αὐτῷ τῶν περιοίκων τινὲς, καὶ τῶν νεοδαμωδῶν οὐ πολλοὶ, καὶ Μεγαρεῖς, καὶ ἄρχων αὐτῶν Ἐλιξος Μεγαρεὺς, καὶ Βοιωτοὶ, καὶ τούτων

ἄρχων Κοιρατάδας. Οἱ δ' Ἀθηναῖοι, ὡς οὐδὲν ἡδύ- 16
 νατο διαπραξάσθαι κατ' ἰσχὺν, ἔπεισαν τινὰς τῶν
 Βυζαντίων προδοῦναι τὴν πόλιν. Κλέαρχος δὲ ὁ 17
 ἄρμοστής, οἶόμενος, οὐδένα ἂν τοῦτο ποιῆσαι, κα-
 ταστήσας δὲ ἅπαντα ὡς ἡδύνατο κάλλιστα, καὶ ἐπι-
 τρέψας τὰ ἐν τῇ πόλει Κοιρατάδα καὶ Ἐλίξω, διέβη
 παρὰ τὸν Φαρνάβαζον εἰς τὸ πέραν, μισθόν τε τοῖς
 στρατιώταις παρ' αὐτοῦ ληψόμενος, καὶ ναῦς ξυλλέ-
 ξων, αἱ ἦσαν ἐκ τῶ Ἑλλησπόντῳ ἄλλαι ἄλλη κατα-
 λελεμμέναι φρουρίδες ὑπὸ Πασιπτιδου, καὶ ἐν Ἀν-
 τάνδρῳ, καὶ ἄς Ἠγησανδρίδας εἶχεν ἐπὶ Θράκης,
 ἐπιβάτης ὢν Μινδάρον, καὶ ὅπως ἄλλαι ναυπηγη-
 θείησαν, ἀθρόοι δὲ γινόμεναι πᾶσαι, κακῶς τοὺς
 τῶν Ἀθηναίων ξυμμάχους ποιῶσαι, ἀποσπάσειαν
 τὸ στρατόπεδον ἀπὸ τοῦ Βυζαντίου. Ἐπεὶ δ' ἐξέ- 18
 πλευσεν ὁ Κλέαρχος, οἱ προδιδόντες τὴν πόλιν τῶν
 Βυζαντίων, Κύδων, καὶ Ἀρίστων, καὶ Ἀναξικράτης,
 καὶ Λυκοῦργος, καὶ Ἀναξίλαος, (ὅς, ὑπαγόμενος 19
 θανάτου ὕστερον ἐν Λακεδαιμόνι διὰ τὴν προδοσίαν,
 ἀπέφυγεν, ὅτι οὐ προδοίη τὴν πόλιν, ἀλλὰ σώσαι,
 παιδᾶς ὄρων καὶ γυναῖκας λιμῶ ἀπολλυμένας, Βυ-
 ζάντιος ὢν, καὶ οὐ Λακεδαιμόνιος· τὸν γὰρ ἐνόητα
 αἶτον Κλέαρχον τοῖς Λακεδαιμονίων στρατιώταις δι-
 δόναι· διὰ ταῦτ' οὖν τοὺς πολεμίους ἔφη εἰσεῖσθαι,
 οὐκ ἀργυρίου ἕνεκα, οὐδὲ διὰ τὸ μισεῖν Λακεδαι-
 μονίους·) ἐπεὶ δὲ αὐτοῖς παρεσκεύαστο, νυκτὸς 20
 ἀνοίξαντες τὰς πύλας, τὰς ἐπὶ τὸ Θράκιον καλου-
 μένας, εἰσήγαγον τὸ στρατεύμα καὶ τὸν Ἀλκιβιάδην·

21 Ὁ δὲ Ἐλιξος καὶ ὁ Κοιρατάδας, οὐδὲν τούτων εἰδότες,
 ἐβόηθουν μετὰ πάντων εἰς τὴν ἀγορὰν· ἐπεὶ δὲ
 πάντῃ οἱ πολέμιοι κατεῖχον, οὐδὲν ἔχοντες, ὅ τι
 22 ποιήσαιεν, παρέδωσαν σφᾶς αὐτοῦς. Καὶ οὗτοι μὲν
 ἀπεπέμφθησαν εἰς Ἀθήνας· καὶ ὁ Κοιρατάδας ἐν
 τῷ ὄχλῳ, ἀποβαινόντων ἐν Πειραιεῖ, ἔλαθεν ἀπο-
 δρᾶς, καὶ ἀπεσώθη εἰς Λεκέλειαν.

C A P. IV.

Φαρνάβαζος δὲ καὶ οἱ πρέσβεις, τῆς Φρυγίας
 ἐν Γορδῖῳ ὄντες τὸν χειμῶνα, τὰ περὶ τὸ Βυζάντιον
 2 πεπραγμένα ἤκουσαν. Ἀρχομένου δὲ τοῦ ἔαρος πο-
 ρευαμένοις αὐτοῖς παρὰ βασιλεῖα ἀπήντησαν κατα-
 βαίνοντες οἱ τε Λακεδαιμονίων πρέσβεις, Βοιώτιος
 ὄνομα καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ, καὶ οἱ ἄλλοι ἄγγελοι,
 καὶ ἔλεγον, ὅτι Λακεδαιμόνιοι πάντων, ὧν δέονται,
 πεπραγότες εἰν παρὰ βασιλέως· καὶ Κῦρος, ἄρξων
 πάντων τῶν ἐπὶ θαλάττῃ, καὶ ἑμπολεμήσων Λα-
 3 κεδαιμονίοις. Ἐπιστολὴν τε ἔφερε τοῖς κάτω πᾶσι,
 τὸ βασιλεῖον ἔχουσαν σφράγισμα, ἐν ᾗ ἐπὶ καὶ
 τὰδε· Καταπέμπω Κῦρον, κέρανον τῶν εἰς Καστω-
 λὸν ἀφροζομένων. (Τὸ δὲ κέρανον, ἔστι κύριον.)
 4 Ταῦτ' οὖν ἀκούοντες οἱ τῶν Ἀθηναίων πρέσβεις,
 καὶ ἐπειδὴ Κῦρον εἶδον, ἐβούλοντο μὲν μάλιστα
 παρὰ βασιλεῖα ἀναβῆναι· εἰ δὲ μὴ, οἴκαδε ἀπελ-
 5 θεῖν. Κῦρος δὲ Φαρναβάζῳ εἶπεν, ἧ παραδοῦναι
 τοὺς πρέσβεις ἑαυτῷ, ἢ μὴ οἴκαδε πω ἀποπέμψαι,
 βουλόμενος τοὺς Ἀθηναίους μὴ εἰδέναι τὰ πραττό-

μενα. Φαρνάβαζος δὲ τῶς μὲν κατέτιχε τοὺς πρῶ- 6
 βεις, φάσκων τότε μὲν, ἀνάξειν αὐτοὺς παρὰ βα-
 σιλίᾳ, τότε δὲ, οἴκαδε ἀποπέμψειν, ὡς μηδὲν μὲν-
 ψηται· ἐπειδὴ δὲ ἐναντοὶ τρεῖς ἦσαν, ἐδεήθη τοῦ 7
 Κύρδου, ἀφείναι αὐτὰς, φάσκων ὁμομοκέναι, ἀπά-
 ξειν ἐπὶ Θάλατταν, ἐπειδὴ οὐ παρὰ βασιλείᾳ. Πέμ-
 ψαυτες δὲ Ἀριοβαρζάνει, παρακομίσαι αὐτοὺς ἐπέ-
 λευσον· ὁ δὲ ἀπήγαγεν ἐς Κίον τῆς Μυσιάς, ὅθεν
 πρὸς τὸ ἄλλο στρατόπεδον ἀπέπλευσαν.

Ἀλκιβιάδης δὲ, βουλόμενος μετὰ τῶν στρατιω- 8
 τῶν ἀποπλεῖν οἴκαδε, ἀνήχθη εὐθύς ἐπὶ Σάμου.
 Ἐκεῖθεν δὲ, λαβὼν τῶν νεῶν εἴκοσιν, ἐπλευσε τῆς
 Καρίας ἐς τὸν Κεραμικὸν κόλπον. Ἐκεῖθεν δὲ, κυλ- 9
 λέξας ἑκατὸν τάλαντα, ἤκειν ἐς τὴν Σάμον, Θρα-
 σύβουλος δὲ σὺν τριάκοντα ναυσὶν ἐπὶ Θράκης ἤκω-
 το. Ἐκεῖθεν δὲ τὰ τε ἄλλα χωρία τὰ πρὸς Λακεδαι-
 μονίους μεθεστηκότα κατεστρέψατο, καὶ Θάσον,
 ἔχουσαν κακῶς ὑπὸ ἴτε τῶν πολέμων καὶ στάσεων
 καὶ λιμοῦ. Θρασύβουλος δὲ σὺν τῇ ἄλλῃ στρατιᾷ ἐς
 Ἀθήνας κατέπλευσε. Πρὶν δὲ ἤκειν αὐτὸν, οἱ Ἀθη-
 ναῖοι στρατηγούς εἶλοντο, Ἀλκιβιάδην μὲν φεύγοντα,
 καὶ Θρασύβουλον ἀπόντα, Κόνωνα δὲ τρίτον ἐκ
 τῶν οὐκ ὄντων. Ἀλκιβιάδης δ' ἐκ τῆς Σάμου, ἔχων 11
 τὰ χρήματα, κατέπλευσεν ἐς Πάρον ναυσὶν εἴκοσι.
 Ἐκεῖθεν δ' ἀνήχθη εὐθὺς Ἰνυθείου ἐπὶ κατασκοπῇ
 τῶν τριήρων, ὡς ἐπυνθάνετο Λακεδαιμονίους αὐ-
 τόθι παρασκευάζειν τριάκοντα, καὶ τοῦ οἴκαδε κα-
 τάπλου, ὅπως ἢ πόλις πρὸς αὐτὸν ἔχοι. Ἐπεὶ δὲ 12

ὄρα ἑαυτῶν εὖνοι οὖσαν, καὶ στρατηγὸν αὐτὸν
 ρημένους, καὶ ἰδίᾳ μεταπεμπομένους τοὺς ἐπιτη-
 ρίους, κατέπλευσεν εἰς τὸν Πειραιᾶ ἡμέρᾳ, ἣ
 Γλυντήρια ἦγιν ἢ πόλις, τοῦ ἔθους κατακεκαλυμ-
 μένου τῆς Ἀθηνᾶς· ὃ τινὲς οἰωνίζοντο ἀνεπιτήδεον
 ναὶ καὶ αὐτῶ καὶ τῇ πόλει. Ἀθηναίων γὰρ οὐδεὶς
 ταύτῃ τῇ ἡμέρᾳ οὐδενὸς σπουδαίου ἔργου τολμή-
 μι ἂν ἄψασθαι. Καταπλέστος δ' αὐτοῦ, ὃ τε ἐκ
 τοῦ Πειραιῶς καὶ ὃ ἐκ τοῦ ἄστεος ὄχλος ἠθροίσθη
 ρὸς τὰς ναῦς, θυμαύζοντες καὶ ἰδεῖν βουλόμενοι
 ὄν Ἀλκιβιάδην, λέγοντες οἱ μὲν, ὅτι ὡς κράτιστος
 ἦ τῶν πολιτῶν, καὶ μόνος ἀπελογήθη, ὡς οὐ δι-
 αίως φύγοι, ἐπιβουλευθεὶς δὲ ὑπὸ τῶν ἔλαττον
 αἰνίου δυναμένων, μοχθηρότερόν τε λεγόντων, καὶ
 ρὸς τὸ αὐτῶν ἴδιον κέρδος πολιτευόντων· ἐκείνου
 εἰ τὸ κοινὸν αὖξοντος, καὶ ἀπὸ τῶν αὐτοῦ, καὶ
 πό τοῦ τῆς πόλεως δυνατοῦ· ἐθάλοντος δὲ τότε
 γίνεσθαι παραχρῆμα, τῆς αἰτίας ἄρτι γεγεννημένης,
 ἣ ἠσεβηκότος εἰς τὰ μυστήρια, ὑπερβαλλόμενοι οἱ
 ἠθροὶ τὰ δοκοῦντα δίκαια εἶναι, ἀπόντα αὐτὸν
 πέρησαν τῆς πατρίδος· ἐν ᾧ χρόνῳ, ὑπὸ ἀμχα-
 λίας δουλεύων, ἠναγκάσθη μὲν θεραπεύειν τοὺς
 ἠθιστοὺς, κινδυνεύων αἰεὶ παρ' ἐκάστην ἡμέραν
 πολέσθαι· τοὺς δὲ οἰκεισιάτους, πολίτας τε καὶ
 υγγενεῖς, καὶ τὴν πόλιν ἄπασαν ὄρων ἑξαμαρτά-
 νουσαν, οὐκ εἶχεν ὅπως ἀφελοίη, φυγῇ ἀπειρογόμε-
 ν· οὐκ ἔφασαν δὲ τῶν οἰων. περ αὐτὸς ὄντων και-
 ῶν δεῖσθαι πραγμάτων οὐδὲ μεταστάσεως· ὑπάρ-

χιν μὲν γὰρ ἐκ τοῦ δήμου αὐτῷ μὲν, τῶν τε ἡλι-
 κιωτῶν πλείον ἔχειν, καὶ τῶν πρεσβυτέρων μὴ ἔλατ-
 τοῦσθαι· τοῖς δ' αὐτοῦ ἐχθροῖς, τοιοῦτοις δακεῖν,
 εἶναι, οἷοις πρὸ πρότερον, ὕστερον δὲ δυνασθεῖσιν
 ἀπολλύναι τοὺς βελτίστους, αὐτοὺς δὲ, μόνους λει-
 φθέντας, δι' αὐτὸ τοῦτο ἀγαπᾶσθαι ὑπὸ τῶν πολι-
 τῶν, ὅτι ἑτέροις βελτίοισιν οὐκ εἶχον χρῆσθαι· οἱ δὲ, 17
 ὅτι τῶν παροικομένων αὐτοῖς κακῶν μόνος αἴτιος
 εἶη, τῶν τε φοβερῶν ὄντων τῇ πόλει γενέσθαι μόνος
 κινδυνῶσαι ἡγεμῶν καταστῆναι. Ἀλκιβιάδης δὲ, 18
 πρὸς τὴν γῆν ὀρμισθεὶς, ἀπέβαινε μὲν οὐκ εὐθέως,
 φοβούμενος τοὺς ἐχθροὺς· ἐπαναστάς δὲ ἐπὶ τοῦ
 κατασιρῶματος, ἔσκόπει τοὺς αὐτοῦ ἐπιτηδελούς, εἰ
 παρεήσαν. Κατιδῶν δὲ Εὐρυπτόλεμον τὸν Πεισιά- 19
 νακτος, ἑαυτοῦ δὲ ἀνεψιῶν, καὶ τοὺς ἄλλους οἰκειούς,
 καὶ τοὺς φίλους μετ' αὐτῶν, τότε ἀποβάς, ἀναβαί-
 νει εἰς τὴν πόλιν μετὰ τῶν παρεσκευασμένων, εἰ τις
 ἄποστο, μὴ ἐπιτρέπειν. Ἐν δὲ τῇ βουλῇ καὶ τῇ 20
 ἐκκλησίᾳ ἀπολογησάμενος, ὡς οὐκ ἠσβήκει, εἰπὼν
 δὲ, ὡς ἠδίκηται, λεχθέντων δὲ καὶ ἄλλων τοιούτων,
 καὶ οὐδενὸς ἀντειπόντος, διὰ τὸ μὴ ἀνασχέσθαι ἄν
 τὴν ἐκκλησίαν, ἀναρῶθηθεις ἀπάντων ἡγεμῶν αὐτο-
 κράτωρ, ὡς οἷός τε ᾶν σῶσαι τὴν προτέρα τῆς
 πόλεως δύναμιν, πρότερον μὲν τὰ μυστήρια τῶν
 Ἀθηναίων κατὰ θάλατταν ἀγόντων διὰ τὸν πόλεμον,
 κατὰ γῆν ἐποίησεν, ἐξαγαγὼν τοὺς στρατιώτας
 ἅπαντας· μετὰ δὲ ταῦτα κατελέξατο στρατιᾶν, 21
 ὀπίστας μὲν πεντακοσίους καὶ χιλίους, ἵππεῖς δ'

πεντήκοντα και ἑκατόν, ναῦς δ' ἑκατόν. Καί μετα-
 τὸν κατάπλουν τρίτῳ μῆρτι ἀνήχθη ἐπ' Ἄνδρον, ἀφε-
 στηκυῖαν τῶν Ἀθηναίων· και μετ' αὐτοῦ Ἀριστο-
 κράτης και Ἀδείμαντος δ' Λευκολαφίδου συνεπέμ-
 22 φθησαν, οἱ ἡρημένοι κατὰ γῆν στρατηγοί. Ἀλκιβιά-
 δης δὲ ἀπεβίβασε τὸ στράτευμα τῆς Ἀνδρίας χώρας
 εἰς Γαύριον, ἐκβοηθήσαντας δὲ τοὺς Ἀνδρίους ἐτρέ-
 ψαντο, και κατέκλεισαν εἰς τὴν πόλιν, και τινὰς ἀπέ-
 κτειναν οὐ πολλοὺς, και τοὺς Ἀάκωνας, οἳ αὐτόθι
 23 ἦσαν. Ἀλκιβιάδης δὲ τρόπαιόν τε ἔσκησε, και μεί-
 νας αὐτοῦ ὀλίγας ἡμέρας, ἔπλευσαν εἰς Σάμον· κα-
 κῆθεν δρομώμενος ἐπολέμει.

G A P. V.

Οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι, πρότερον τούτων οὐ πολλῶ
 χρόνῳ Κρατησιππίδα τῆς ναυαρχίας παρεληλυθυίας,
 Λύσανδρον ἐξέπεμψαν ναύαρχον. Ὁ δὲ, ἀφικόμενος
 εἰς Ῥόδον, και ναῦς ἐκεῖθεν λαβὼν, εἰς Κῶ και Μί-
 λητον ἔπλευσεν· ἐκεῖθεν δ' εἰς Ἐφεσον, και ἐκεῖ
 ἔμεινε, ναῦς ἔχων ἑβδομήκοντα, μέχρις οὐ Κῦρος
 2 εἰς Σάρδεις ἀφίκετο. Ἐπι δὲ ἦκει, ἀνέβη πρὸς αὐτὸν
 σὺν τοῖς ἐκ Λακεδαίμονος πρέσβεισιν. Ἐνταῦθα δὲ
 κατὰ τε τοῦ Τισσαφρόνους ἔλεγον, ἃ πεποιηκῆς, εἶη,
 αὐτοῦ τε Κῦρου ἐδέοντο, ὡς προθυμοτάτου πρὸς
 5 τὸν πόλεμον γενέσθαι. Κῦρος δὲ τὸν τε πατέρα ἔφη
 ταῦτα ἐπεσταλκῆναι, και αὐτὸς οὐκ ἄλλ' ἐγνωκῆναι,
 ἀλλὰ πάντα ποιήσειν· ἔχων δὲ ἦκειν τάλαντα πεν-
 τακόσια· εἰάν δὲ ταῦτα ἐκλίπη, τοῖς ἰδίοις χρή-

σσθαι ἔφη, ἃ ὁ πατήρ αὐτῶ ἔδωκεν· εἰάν δὲ καὶ
 ταῦτα, καὶ τὸν θρόνον κατακόψειν, ἔφ' ᾧ ἐκά-
 θητο, ὄντα ἀργυροῦν καὶ χρυσοῦν. Οἱ δὲ ταῦτ' 4
 ἐπήγουν, καὶ ἐκέλευον αὐτὸν τάξαι τῷ ναύτῃ δρα-
 χμὴν Ἀσιακὴν, διδάσκοντες, ὅτι, ἂν οὗτος ὁ μι-
 σθὸς γένηται, οἱ τῶν Ἀθηναίων ναῦται ἀπολεί-
 ψουσι τὰς ναῦς, καὶ μετὰ χρήματα ἀναλώσει. Ὁ δὲ 5
 καλῶς μὲν ἔφη αὐτοὺς λέγειν, οὐ δυνατόν ὄναι,
 παρ' ἧ βασιλεὺς ἐπέστειλεν αὐτῷ, ἄλλα ποιεῖν·
 εἶναι δὲ καὶ τὰς συνθήκας οὕτως ἔχούσας, τριά-
 κοντα μῖνας ἐκάστη γῆ τοῦ μηνὸς διδῶναι, ὅπως 6
 ἂν βούλωνται τρέφειν Λακεδαιμόνιοι. Ὁ δὲ Λύ-
 σανδρος τότε μὲν ἐσιώπησε· μετὰ δὲ τὸ δεῖπνον,
 ἐπεὶ αὐτῷ προπιῶν ὁ Κύρος ἤφρετο, τί ἂν μάλιστα
 χαρίζοιτο ποιῶν, εἶπεν, ὅτι εἰ πρὸς τὸν μισθὸν
 ἐκάστῳ ναύτῃ ὀβολὸν προσθείης. Ἐκ δὲ τούτου τέ- 7
 ταιρες ὀβολοὶ ἦν ὁ μισθός, πρότερον δὲ τριῶβολον.
 Καὶ τὸν τε προσφειλόμενον ἀπέδωκε, καὶ ἔτι μηνὸς
 προέδωκεν, ὥστε τὸ στρατεύμα πολὺ προθυμότερον
 εἶναι. Οἱ δὲ Ἀθηναῖοι, ἀκούοντες ταῦτα, ἀθύμως 8
 μὲν εἶχον, ἔπιμπον δὲ πρὸς τὸν Κύρον πρέσβεις διὰ
 Πισσαφέρονους. Ὁ δὲ οὐ προσεδέχετο, δεομένου Πισ- 9
 σαφέρονους, καὶ λέγοντος, (ἄπερ αὐτὸς ἐποίει πει-
 σθεῖς ὑπ' Ἀλκιβιάδου) σκοπεῖν, ὅπως τῶν Ἑλλήνων
 μηδένες τινὲς ἰσχυροὶ ὄσιν, ἀλλὰ πάντες ἄσθενεῖς,
 αὐτοὶ ἐν ἑαυτοῖς στασιάζοντες. Καὶ ὁ μὲν Λύσαν- 10
 δρος, ἐπεὶ αὐτῷ τὸ ναυτικὸν συντέτακτο, ἀνελ-
 κύσας τὰς ἐν τῇ Ἐφέσῳ ναῦς, εὐσας ἐγνωήκοντε

- ἤσυχίαν ἦγεν, ἐπισκευάζων καὶ ἀναψύχων αὐτάς.
- 11 Ἀλκιβιάδης δὲ, ἀκούσας, Θρασύβουλον ἔξω Ἑλλην-
πόντου ἦκοντα τειχίσειν Φώκαιαν, διέπλευσε πρὸς
αὐτὸν, καταλεπῶν ἐπὶ ταῖς ναυσὶν Ἀντίοχον, τὸν
αὐτοῦ κυβερνήτην, ἐπιστείλλας, μὴ ἐπιπλεῖν ἐπὶ
- 12 τὰς Λυσάνδρου ναῦς. Ὁ δὲ Ἀντίοχος, τῇ τε αὐτοῦ
νῆϊ καὶ ἄλλῃ ἐκ Νοτίου εἰς τὸν λιμένα τῶν Ἐφεσίων
ἐσπλεύσας, παρ' αὐτάς τὰς πύργους τῶν Λυσάνδρου
- 13 νεῶν παρέπλει. Ὁ δὲ Λύσανδρος, τὸ μὲν πρῶτον
ὀλίγας τῶν νεῶν καθελκύσας, ἔδλωκεν αὐτόν· ἐπι-
δὲ οἱ Ἀθηναῖοι τῷ Ἀντιόχῳ ἐβοήθησαν πλείοσι
ναυσὶ, τότε δὴ καὶ πάσας ξυντάξας ἐπέπλει. Μετὰ
δὲ ταῦτα καὶ οἱ Ἀθηναῖοι, ἐκ τοῦ Νοτίου καθελ-
κύσαντες τὰς λοιπὰς τριήρεις, ἀνήχθησαν, ὥς
- 14 ἕκαστος ἦνοιξεν. Ἐκ τούτου δ' ἐνανμάχησαν, οἱ
μὲν ἐν τάξει, οἱ δὲ Ἀθηναῖοι δισπαρμέναις ταῖς
ναυσὶ, μέχρις οὗ ἔφυγον, ἀπολέσαντες πεντεκαίδεκα
τριήρεις. Τῶν δὲ ἀνδρῶν οἱ μὲν πλείστοι ἐξέφυγον,
οἱ δ' ἐξωγήθησαν. Λύσανδρος δὲ, τὰς τε ναῦς
ἀναλαβὼν, καὶ τρόπαιον στήσας ἐπὶ τοῦ Νοτίου,
διέπλευσεν εἰς Ἐφεσον, οἱ δ' Ἀθηναῖοι εἰς Σάμον.
- 15 Μετὰ δὲ ταῦτα Ἀλκιβιάδης, ἔλθων εἰς Σάμον, ἀνή-
χθη ταῖς ναυσὶν ἀπάσαις ἐπὶ τὸν λιμένα τῶν Ἐφε-
σίων, καὶ πρὸ τοῦ στόματος παρέταξεν, εἴ τις
βούλοιο ναυμαχεῖν. Ἐπεὶ δὲ Λύσανδρος οὐκ ἀντα-
νήγαγε διὰ τὸ πολλαῖς ναυσὶν ἐλαττωσθαι, ἀπέ-
πλευσεν εἰς Σάμον. Ἀκεδαιμόνιοι δὲ ὀλίγω ὕστερον
- 16 αἰροῦσι Δελφίνων καὶ Ἡέφα. Οἱ δὲ ἐν οἴκῳ

Ἀθηναῖοι, ἐπειδὴ ἠγγέλθη ἡ ναυμαχία, χαλεπῶς ἔχον τῷ Ἀλκιβιάδῃ, οἰόμενοι, δι' ἀμέλειάν τε καὶ ἀκράτειαν ἀπολώλεκέναι τὰς ναῦς, καὶ στρατηγούς εἴλογο ἄλλους δέκα, Κόνωνα, Διομέδοντα, Λέοντα, Περικλέα, Ἐρασινίδην, Ἀριστοκράτην, Ἀρχίστρατον, Πρωτόμαχον, Θρασύλον, Ἀριστογένην. Ἀλκιβιάδης μὲν οὖν, πονήσας καὶ ἐν τῇ στρατιᾷ 17 φερόμενος, λαβὼν τριήρη μίαν, ἀπέπλευσεν εἰς Χερσόνησον, εἰς τὰ ἑαυτοῦ τείχη. Μετὰ δὲ ταῦτα Κόνων 18 ἐκ τῆς Ἄνδρου, ξὺν αἷς εἴκοσι ναυσὶν εἴκοσι, ψηφισμένων Ἀθηναίων, εἰς Σάμον ἐπλευσεκ ἐπὶ τὸ ναυικόν. Ἀντι δὲ Κόνωνος εἰς Ἄνδρον ἔπεμψάν Φανοσθένην, τέτταρας ναῦς ἔχοντα. Οὗτος, περιτιχὼν 19 δυοῖν τριήροιν Θουρίαν, ἔλαβεν αὐτοῖς ἀνδράσι· καὶ τοὺς μὲν αἰχμαλώτους ἅπαντας ἔδησαν Ἀθηναῖοι, τὸν δὲ ἄρχοντα αὐτῶν Δωριέα, ὄντα μὲν Ῥόδιον, πάλαι δὲ φυγάδα ἐξ Ἀθηνῶν καὶ Ῥόδου ὑπὸ Ἀθηναίων, κατεψηφισμένον αὐτοῦ θάνατον καὶ τῶν ἐκείνου συγγενῶν, πολιτεύοντα παρ' αὐτοῖς, ἐλεήσαντες ἀφῆκαν, οὐδὲ χρήματα πρᾶξάμενοι. Κόνων δ', ἐπεὶ εἰς τὴν Σάμον ἀφίκετο, καὶ τὸ ναυ- 20 ικόν κατέλαβεν ἀθύμως ἔχον, συμπληρώσας τριήρεις ἑβδομήκοντα ἀντὶ τῶν πρότερον, οὐσῶν πλέον ἢ ἑκατόν, καὶ ταύταις ἀναγαγόμενος μετὰ τῶν ἄλλων στρατηγῶν, ἄλλοτε ἄλλη ἀποβαλὼν τῆς τῶν πολεμίων χώρας, ἐληίζετο. Καὶ ὁ ἐνιαυτός ἔληγεν, 21 ἐν ᾧ Καρχηδόνιοι εἰς Σικελίαν στρατεύσαντες εἴκοσι καὶ ἑκατόν τριήρασι, καὶ πεζῆς στρατιᾶς δώδεκα

μυριάσιν, εἶλον Ἀκράγαντα λιμῶν, μάχη μὲν ἤττη-
θέντες, προσκαθεζόμενοι δὲ ἐπὶ μῆνας.

C A P. VI.

Τῷ δ' ἐπιόντι ἔπει, ὃ ἦ τε σελήγη ἐξέλιπεν
ἐσπέρας, καὶ ὁ παλαιὸς τῆς Ἀθηναῖς νεὸς ἐν Ἀθή-
ναις ἐνεπρήσθη, Πίτιος μὲν ἐφορεύοντας, ἄρχοντας
δὲ Καλλίου Ἀθήνησιν, οἱ Λακεδαιμόνιοι, τῷ Ἀυ-
σάνδρῳ παρεληλυθότος ἤδη τοῦ χρόνου, καὶ τῷ πο-
λέμῳ τεττάρων καὶ εἰκοσίων ἐτῶν, ἔπεμψαν ἐπὶ τὰς
2 ναῦς Καλλικρατίδαν. Ὅτε δὲ παρεδίδου ὁ Ἀυ-
σάνδρος τὰς ναῦς, ἔλεγε τῷ Καλλικρατίδᾳ, ὅτι
Θαλαττοκράτωρ τε παραδοῖη καὶ ναυμαχίᾳ νει-
κηκῶς. Ὁ δὲ αὐτὸν ἐκέλευσε, ἐξ Ἐφέσου ἐν ἀριστε-
ρᾷ Σάμου παραπλεύσαντα, οὗ ἦσαν αἱ τῶν Ἀθη-
ναίων νῆες, ἐν Μιλήτῳ παραδοῦναι τὰς ναῦς· καὶ
3 ὁμολογήσειν Θαλαττοκρατεῖν. Οὗ φαμένου δὲ τοῦ
Ἀυσάνδρου πολυπραγμανεῖν, ἄλλου ἀφροντος, αὐ-
τὸς ὁ Καλλικρατίδας, πρὸς αἷς παρὰ Ἀυσάνδρου
ἔλαβε ναυσί, προσεπλήρωσεν ἐκ Χίου καὶ Ρόδου
καὶ ἄλλοθεν ἀπὸ τῶν ξυμμάχων πεντήκοντα ναῦς.
Τούτας δὲ πάσας ἀθροίσας, οὖσας τετραράκοντα
καὶ ἑκατὸν, παρεσκευάζετο ὡς ἀπαντησόμενος ταῖς
4 πολεμίοις. Καταμαθὼν δὲ ὑπὸ τῶν Ἀυσάνδρου
φίλων καταστασιαζόμενος, οὐ μόνον ἀπροθύμως
ὑπηγετούντων, ἀλλὰ καὶ διαθροούντων ἐν ταῖς πό-
λεσιν, ὅτι Λακεδαιμόνιοι μέγιστα παραπίπτουεν ἐν
τῷ διαλλάττειν τοὺς ναυάρχους, πολλάκις ἀνεπιτη-

δαίων γιγνομένων, καὶ ἄρτι ξυνιέντων τὰ ναυτικά, καὶ ἀνθρώποις ὡς χρηστέον οὐ γινωσκόντων, ἀπέ-
ρους δὲ θαλάττης πέμποντες καὶ ἀγνώτας τοῖς ἐκεῖ,
κινδυνεύοιεν τι παθεῖν διὰ τοῦτο· ἐκ τούτου δὲ ὁ
Καλλικρατίδας, ξυγκαλέσας τοὺς Λακεδαιμονίων
ἐκεῖ παρόντας, ἔλεγεν αὐτοῖς τοιαῦτα·

Ἐμοὶ ἄρκεῖ, οἴκοι μένειν· καὶ εἴτε Λύσανδρος, 5
εἴτε ἄλλος τις ἐμπειρότερος περὶ τὰ ναυτικά βούλε-
ται εἶναι, οὐ κωλύω τὰ κατ' ἐμέ· ἐγὼ δὲ, ὑπὸ τῆς
πόλεως ὡς ἐπὶ τὰς ναῦς πεμφθεὶς, οὐκ ἔχω, τί
ἄλλο ποιῶ, ἢ τὰ κελευόμενα, ὡς ἂν δύναμαι κρά-
τιστα. Ἡμεῖς δὲ, πρὸς ἃ ἐγὼ τε φιλοτιμοῦμαι, καὶ
ἡ πόλις ἡμῶν αἰτιώσεται, (ἴστε γὰρ αὐτὰ, ὥσπερ
καὶ ἐγὼ) ξυμβουλεύω, τὰ ἄριστα ὑμῖν δοκοῦντα εἶναι
περὶ τοῦ ἐμὲ ἐνθάδε μένειν, ἢ οἴκαδε ἀποπλεῖν,
ἐροῦντας τὰ καθεστῶτα ἐνθάδε.

Οὐδενὸς δὲ τολμήσαντος ἄλλο τι εἰπεῖν, ἢ τοῖς 6
οἴκοι πείθεσθαι, ποιεῖν τε ἐφ' ἃ ἦκει, ἐλθὼν
παρὰ Κῦρον, ἥτις μισθὸν τοῖς ναύταις. Ὁ δὲ αὐτῷ
εἶπε, δύο ἡμέρας ἐπισχεῖν. Καλλικρατίδας δὲ, 7
ἀχθεθεὶς τῇ ἀναβολῇ, καὶ ταῖς ἐπὶ τὰς θύρας
φοιτήσεσιν ὀργισθεὶς, καὶ εἰπὼν, ἀθλιωτάτους εἶ-
νας τοὺς Ἕλληνας, ὅτι βαρβάρους κολακεύουσιν
ἐνεκα ἄργυρίου, φάσκων τε, ἦν σωθῆ οἴκαδε, κα-
τὰ γε τὸ αὐτῷ δυνατόν διαλλάξεν Ἀθηναίους καὶ
Λακεδαιμονίους, ἀπέπλευσεν εἰς Μίλητον. Κῆκεῖθεν 8
πέμψας τριήρεις εἰς Λακεδαίμονα ἐπὶ χρήματα, ἐκ-
κλησίαν ἀθροίσας τῶν Μιλησίων, ταῦτα εἶπεν·

- Ἐμοὶ μὲν, ὦ Μιλήσιοι, ἀνάγκη, τοῖς οἴκοι
 ἄρχουσι πείθεσθαι· ὑμᾶς δὲ ἐγὼ ἀξιῶ προθυμοτά-
 τους εἶναι εἰς τὸν πόλεμον, διὰ τὸ οἰκοῦντας ἐν
 βαρβάροις κλειῖστα κακὰ ἤδη ὑπ' αὐτῶν πεπονθέ-
 9 ναι. Δεῖ δὲ ὑμᾶς ἐξηγεῖσθαι τοῖς ἄλλοις συμμαχοῖς,
 ὅπως ἂν τάχιστα τε καὶ μάλιστα βλάβπτωμεν τοὺς
 πολεμίους, ἕως ἂν οἱ ἐκ Λακεδαιμόνος ἤκωσιν, οὓς
 10 ἐγὼ ἔπεμψα χρήματα ἄξοντας· ἐπεὶ τὰ ἐνθάδε ὑπάρ-
 χοντα Λύσανδρος Κύρω ἀποδοὺς, ὡς περιττὰ ὄντα,
 οἴχεται· Κύρος δὲ, ἐλθόντος ἐμοῦ ἐπ' αὐτόν, ἀεὶ
 ἀνεβάλλετό μοι διαλεχθῆναι, ἐγὼ δὲ ἐπὶ τὰς ἐκεί-
 νου θύρας φοιτῶν οὐκ ἠδυνάμην ἐμαυτὸν πείσαι.
 11 Ἐπισχνοῦμαι δὲ ὑμῖν, ἀντὶ τῶν συμβάντων ἡμῖν
 ἀγαθῶν ἐν τῷ χρόνῳ, ὃ ἂν ἐκεῖνα προσδωόμεθα,
 χάριν ἀξίαν ἀποδώσειν. Ἀλλὰ ἐξ ἡ τῶν θεοῖς δεί-
 ξωμεν τοῖς βαρβάροις, ὅτι, καὶ ἄνευ τοῦ ἐκείνους
 θαυμάζειν, δυνάμεθα τοὺς ἐχθροὺς τιμωρεῖσθαι.
 12 Ἐπεὶ δὲ ταῦτ' εἶπεν, ἀνιστάμενοι πολλοὶ, καὶ
 μάλιστα οἱ αἰτιαζόμενοι ἐναντιοῦσθαι, δεδιότες
 εἰσηγοῦντο πόρον χρημάτων, καὶ αὐτοὶ ἐπαγγελλό-
 μενοι ἰδίᾳ. Λαβῶν δὲ ταῦτα ἐκεῖνος, καὶ ἐκ Χίου
 πενταδραχμίαν ἐκάστω τῶν ναυτῶν ἐφοδιασάμενος,
 13 ἔπλευσε τῆς Λέσβου ἐπὶ Μήθυμναν, πολεμίας οὖ-
 ραν. Οὐ βουλευμένων δὲ τῶν Μήθυμναίων προσχω-
 ρεῖν, ἀλλ' ἐμφορῶν ὄντων Ἀθηναίων, καὶ τῶν τὰ
 πράγματα ἐχόντων ἀτιμιζόντων, προσβαλὼν αἰρεῖ
 14 τὴν πόλιν κατὰ κράτος. Τὰ μὲν οὖν χρήματα πάντα
 διήρπασον οἱ στρατιῶται, τὰ δὲ ἀνδράποδα πάντα

ξυνηθροίσεν ὁ Καλλικρατίδας ἐς τὴν ἀγορὰν· καὶ
 κλεινόντων τῶν ξυμμάχων ἀποδόσθαι καὶ τοὺς Μη-
 θυμναίους, οὐκ ἔφη, ἑαυτοῦ γε ἄρχοντος, οὐδένα
 Ἑλλήνων ἐς τὸ κείνου δυνατὸν ἀνδραποδισθῆναι.
 Τῇ δὲ ὑστεραία τοὺς μὲν ἐλευθέρους ἀφῆκε, τοὺς 15
 δὲ τῶν Ἀθηναίων φρουροὺς καὶ τὰ ἀνδράποδα τὰ
 δοῦλα πάντα ἀπέδοτο· Κόνωνι δὲ εἶπεν, ὅτι παύ-
 σει αὐτὸν μοιχῶντα τὴν θάλατταν. Κατιδὼν δὲ αὐ-
 τὸν ἀναγόμενον ἅμα τῇ ἡμέρᾳ, ἐδίωκεν, ὑποτεμνό-
 μεκος τὸν ἐς Σάμον πλοῦν, ὅπως μὴ ἐκείσθαι φύγη.
 Κόνων δ' ἔφευγε ταῖς ναυσὶν εὐ πλεοθσαις, διὰ τὸ 16
 ἐκ πολλῶν πληρωμάτων ἐς ὀλίγας ἐκλελέχθαι τοὺς
 ἀρίστους ἐρέτας· καὶ καταφεύγει ἐς Μιτυλήνην τῆς
 Λέσβου, καὶ ἔξιν αὐτῶ τῶν δῆμα στρατηγῶν Λέων
 καὶ Ἐρασιπύδης. Καλλικρατίδας δὲ ξυνεισέπλευσεν
 ἐς τὸν λιμένα, διώκων ναυσὶν ἑκατὸν καὶ εἰρηδομή-
 κοντα. Κόνων δὲ, ὡς ἔφθη ὑπὸ τῶν πολιτῶν κα- 17
 τακλυθεὶς, ἠναγκάσθη ναυμαχῆσαι πρὸς τῷ λι-
 μένι, καὶ ἀπώλεσε ναῦς τριάκοντα· οἱ δ' ἄνδρες ἐς
 τὴν γῆν ἀπέφυγον· τὰς δὲ λοιπὰς τῶν νεῶν, τετ-
 ταρακόντα οὖσας, ὑπὸ τῷ τείχει ἀνείλκυσε. Καλ- 18
 κικρατίδας δὲ, ἐν τῷ λιμένι ἐρμισάμενος, ἐπολιορ-
 κει ἐνταῦθα, τὸν ἔκπλοον ἔχων· καὶ κατὰ γῆν με-
 ταπεμψάμενος τοὺς Μηθυμναίους πανδημεῖ, καὶ
 ἐκ Χίου τὸ στράτευμα διεβίβασε· χρήματά τε παρὰ
 Κίρκου αὐτῷ ἤλθεν. Ὁ δὲ Κόνων, ἐπεὶ ἐπολιορ- 19
 κεῖτο καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν, καὶ σίτων
 οὐδαμῶθεν ἦν εὐπορῆσαι, οἱ δὲ ἄνθρωποι πολλοὶ

ἐν τῇ πόλει ἦσαν, καὶ οἱ Ἀθηναῖοι οὐκ ἐβοήθουν,
 διὰ τὸ μὴ πυνθάνεσθαι ταῦτα, καθελκύσας τῶν
 νεῶν τὰς ἀριστα πλεούσας δύο, ἐπλήρωσε πρὸ ἡμέ-
 ρας, ἐξ ἀπασῶν τῶν νεῶν τοὺς ἀρίστους ἐρετας ἐκλί-
 ξας, καὶ τοὺς ἐπιβάτας ἐς κοίλην ναῦν μεταβαβά-
 20 σας, καὶ τὰ παραρῥύματα παραλαβών. Τὴν μὲν
 οὖν ἡμέραν οὕτως ἀνεῖχον. Ἐς δὲ τὴν ἑσπέραν, ἐπεὶ
 σκότος εἶη, ἐξεβίβαζεν, ὡς μὴ καταδήλους εἶναι τοῖς
 πολεμίοις ταῦτα ποιοῦντας. Τῇ πέμπτῃ δὲ ἡμέρᾳ,
 ἐσθόμενοι σῖτα μέτρια, ἐπειδὴ ἤδη μίσον ἡμέρας
 ἦν, καὶ οἱ ἐφορμοῦντες ὀλιγώρως εἶχον, καὶ ἐνιοὶ
 ἀνεπαύοντο, ἐξέπλευσαν ἔξω τοῦ λιμένος· καὶ ἡ
 μὲν ἐπὶ Ἑλλησπόντου ὤρμησεν, ἡ δὲ ἐς τὸ πέλαγος
 21 τῶν δὲ ἐφορμούντων ὡς ἕκαστοι ἤνοιγον, κἄς τε
 ἀγκύρας ἀποκόπτοντες καὶ ἐγερόμενοι ἐβοήθουν
 τεταραγμένοι, τυχόντες ἐν τῇ γῆ ἀριστοποιούμενοι·
 ἐσβάντες δὲ ἐδίωκον τὴν ἐς τὸ πέλαγος ἐφορμήσασαν,
 καὶ ἅμα τῷ ἡλίῳ δύνοντι κατέλαβον· καὶ κρατήσαν-
 τες μάχῃ, ἀναδησάμενοι ἀπῆγον ἐς τὸ στρατόπεδον
 22 αὐτοῖς ἀνδράσιν. Ἡ δ' ἐπὶ τοῦ Ἑλλησπόντου φυ-
 γοῦσα ναῦς διέφυγε, καὶ ἀφικομένη ἐς τὰς Ἀθήνας
 ἐξαγγέλλει τὴν πολιορκίαν. Διομέδων δὲ, βοηθῶν
 Κόνωνι πολιορκουμένῳ, δώδεκα ναυσὶν ὤρμησατο
 23 ἐς τὸν εὐριπὸν τῶν Μιτυληναίων. Ὁ δὲ Καλλικρατί-
 δας, ἐπιπλεύσας αὐτῷ ἐξαίφνης, δέκα μὲν τῶν νεῶν
 ἔλαβε· Διομέδων δὲ ἔφυγε τῇ τε αὐτοῦ καὶ ἄλλῃ.
 24 Οἱ δὲ Ἀθηναῖοι, τὰ γεγενημένα καὶ τὴν πολιορκίαν
 ἐπεὶ ἤκουσαν, ἐψηφίσαντο βοηθεῖν ναυσὶν ἑκατὸν

καὶ δέκα, ἐσβιβάζοντες τοὺς ἐν ἡλικίᾳ ὄντας ἅπαν-
 τας, καὶ δούλους, καὶ ἐλευθέρους· καὶ πληρώσαν-
 τες δάκα καὶ ἑκατὸν ἐν τριάκοντα ἡμέραις, ἀπῆραν·
 εἰσέβησαν δὲ καὶ τῶν ἰππέων πολλοί. Μετὰ ταῦτα 25
 ἀνήχθησαν εἰς Σάμω, καὶ κειῖθεν Σαρμίας ναῦς ἔλα-
 βον δέκα. Ἦθροισαν δὲ καὶ ἄλλας πλείους ἢ τριά-
 κοντα παρὰ τῶν ἄλλων ξυμμάχων, ἐσβαίνειν ἀναγ-
 κάσαντες ἅπαντας· ὁμοίως δὲ καὶ εἰ τινας αὐτοῖς
 ἔτυχον ἔξω οὔσαι. Ἐγένοντο δὲ αἱ πᾶσαι πλείους ἢ
 πενήκοντα καὶ ἑκατὸν. Ὁ δὲ Καλλικράτιδας, ἀκούων 26
 τὴν βοήθειαν ἤδη ἐν Σάμῳ εὔσαν, αὐτοῦ μὲν κα-
 τέλιπε πενήκοντα ναῦς καὶ ἄρχοντα Ἐτεόνικον·
 ταῖς δὲ εἴκοσι καὶ ἑκατὸν ἀναχθεῖς, ἐδειπνοποιεῖτο
 τῆς Δέσβου ἐπὶ τῇ Μαλέᾳ ἄκρᾳ, ἀντίον τῆς Μιτυ-
 λῆνης. Τῇ δ' αὐτῇ ἡμέρᾳ ἔτυχον καὶ οἱ Ἀθηναῖοι 27
 δειπνοποιοῦμενοι ἐν ταῖς Ἀργινοῦσαις· αὐταὶ δ' εἰ-
 σὶν ἀντίον τῆς Δέσβου ἐπὶ τῇ Μαλέᾳ ἄκρᾳ, ἀντίον
 τῆς Μιτυλήνης. Τῆς δὲ νυκτὸς ἰδὼν τὰ πυρὰ, καὶ 28
 τινῶν αὐτῶ ἐξαγγελιάντων, ὅτι Ἀθηναῖοι εἶεν, ἀνή-
 γετο περὶ μέσας νύκτας, ὡς ἐξαπίναιως προσπέσοι.
 Ἰδὼν δ' ἐπιγεγόμενον πολὺ καὶ βρονταὶ διεκάλυψαν
 τὴν ἀναγωγὴν. Ἐπεὶ δὲ ἀνέσχεν, ἅμα τῇ ἡμέρᾳ
 ἔπλει ἐπὶ τὰς Ἀργινοῦσας. Οἱ δ' Ἀθηναῖοι ἀντανή- 29
 ροντο εἰς τὸ πέλαγος τῷ εὐωνύμῳ, παρατεταγμένοι
 ὡδε· Ἀριστοκράτης μὲν, τὸ εὐώνυμον ἔχων, ἤγει-
 το πεντεκαίδεκα ναυσὶ· μετὰ δὲ ταῦτα Διομέδων
 ἑτέραις πεντεκαίδεκα· ἐπετέτακτο δὲ Ἀριστοκράτης
 μὲν Περικλῆς, Διομέδοντι δὲ Ἐρασινίδης· παρὰ δὲ

- Διομέδοντα οἱ Σάμιοι, δέκα ναυσὶν ἐπὶ μιᾷς τετα-
 γμένοι· ἐστρατήγει δὲ αὐτῶν Σάμιος, ὀνόματι Ἰπ-
 παύς· ἐχόμενοι δὲ τῶν ταξιάρχων δέκα, καὶ αὐταὶ
 ἐπὶ μιᾷς· ἐπὶ δὲ ταύταις αἱ τῶν ναυάρχων τρεῖς, καὶ
 50 εἴ τινας ἄλλαι ἦσαν ξυμμαχίδες. Τὸ δὲ δεξιὸν κέρας
 Πρωτόμαχος εἶχε πεντεκαίδεκα ναυσὶ· παρὰ δ' αὐ-
 τὸν Θρασύλος ἐτέραις πεντεκαίδεκα· ἐπετέτακτο δὲ
 Πρωτομάχῳ μὲν Λυσιᾶς, ἔχων τὰς ἴσας ναῦς· Θρα-
 51 σύλῳ δὲ Ἀριστογένης. Οὕτω δ' ἐτάχθησαν, ἵνα
 μὴ διέκπλουν διδοῖεν· χεῖρον γὰρ ἔπλεον. Αἱ δὲ
 τῶν Λακεδαιμονίων ἀντιτεταγμένοι ἦσαν ἅπασαι ἐπὶ
 μιᾷς, ὡς πρὸς διέκπλουν καὶ περίπλουν παρεσκευα-
 32 σμένοι, διὰ τὸ βέλτιον πλεῖν. Εἶχε δὲ τὸ δεξιὸν κέ-
 ρας Καλλικρατίδας. Ἐρμῶν δὲ Μεγαρέυς, ὁ τῷ
 Καλλικρατίδῃ κυβερῶν, εἶπε πρὸς αὐτὸν, ὅτι εἴη
 καλῶς ἔχον ἀποπλεῦσαι· αἱ γὰρ τριήρεις τῶν Ἀθη-
 ναίων πολλῶν πλείονες ἦσαν. Καλλικρατίδας δὲ εἶ-
 πεν, ὅτι ἡ Σπάρτη οὐδὲν μὴ κύνιον οἰκισίται, αὐ-
 τοῦ ἀποθανόντος· φεύγειν δὲ αἰσχρὸν εἶναι ἔφη.
 53 Μετὰ δὲ ταῦτα ἐναυμάχησαν χρόνον πολὺν, πρῶ-
 τρον μὲν ἀθρόαι, ἔπειτα δὲ διεσκεδασμένοι. Ἐπεὶ δὲ
 Καλλικρατίδας τε, ἐμβαλοῦσης τῆς νεῶς, ἀποπε-
 σῶν ἐς τὴν θάλατταν ἠφανίσθη, Πρωτόμαχος τε
 καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ τῷ δεξιῷ τὸ εὐώνυμον ἐνίκησαν,
 54 ἐντεῦθεν φυγὴ τῶν Πηλοποννησίων ἐγένετο ἐς Χίον,
 πλείστον δὲ καὶ ἐς Φώκαιαν. Οἱ δὲ Ἀθηναῖοι πάλιν
 35 ἐς τὰς Ἀργινοῦσας κατέπλευσαν. Ἀπώλοντο δὲ τῶν
 μὲν Ἀθηναίων νῆες πέντε καὶ εἴκοσι αὐτοῖς ἀνδρά-

οιν, ἐκτός ἄλλων, τῶν πρὸς τὴν γῆν προσενεχθέν-
 των· τῶν δὲ Πελοποννησίων, Λακωνικαὶ μὲν ἑννέα,
 πασῶν οὐσῶν δέκα· τῶν δ' ἄλλων ξυμμάχων πλεί-
 ους ἢ ἑξήκοντα. Ἔδοξε δὲ καὶ τοῖς τῶν Ἀθηναίων 36
 στρατηγοῖς, ἕξ μὲν καὶ τετταράκοντα ναυσὶ Θηρα-
 μένην τε καὶ Θρασύβουλον, τριηράρχους ὄντας, καὶ
 τῶν ταξιστῶν τινας πλείν ἐπὶ τὰς καταδεδουκίας
 ναῦς καὶ τοὺς ἐπ' αὐτῶν ἀνθρώπους· ταῖς δ' ἄλ-
 λαις ἐπὶ τὰς μετ' Ἐτεονίκου τῆ Μιτυλήνῃ ἰσορμού-
 σας. Ταῦτα δὲ βουλομένους ποιεῖν, ἄνεμος καὶ χει-
 μῶν αὐτοὺς διεκώλυσε, μέγας γενόμενος. Τρόπαιον
 δὲ στήσαντες αὐτῶ, ἠύλιζοντο. Τῶ δ' Ἐτεονίκῳ 37
 ὁ ὑπηρετικὸς κέλης πάντα ἐξήγγειλε τὰ περὶ τὴν
 ναυμαχίαν. Ὁ δὲ αὐτὸν πάλιν ἐξεπεμψεν, εἰπὼν τοῖς
 ἐνοῦσι, σιωπῇ ἐκπλεῖν, καὶ μηδεὶ διαλέγεσθαι,
 παραχρῆμα δὲ αὐθις πλείν ἐς τὸ ἑαυτῶν στρατόπε-
 δον ἐστραφανωμένους καὶ βοῶντας, ὅτι Καλλικρατί-
 δας νενίκηκε ναυμαχῶν, καὶ ὅτι αἱ τῶν Ἀθηναίων
 νῆες ἀπολώλασιν ἅπασαι. Καὶ οἱ μὲν ταῦτ' ἐπι- 38
 ον· αὐτὸς δ', ἐπειδὴ ἐκείνοι κατέπλεον, ἔθνε τὰ
 εὐαγγέλια, καὶ τοῖς στρατιώταις παρήγγειλε δεῖπνο-
 ποιῆσθαι, καὶ τοῖς ἐμπόροις, τὰ χρήματα σιωπῇ
 ἐνθεμένους ἐς τὰ πλοῖα ἀποπλεῖν ἐς Χίον, (ἦν δὲ
 τὸ πνεῦμα οὐριον,) καὶ τὰς τριήρεις τὴν ταχίστην·
 αὐτὸς δὲ τὸ πεζὸν ἀπήγεν ἐς τὴν Μήθυμναν, τὸ
 στρατόπεδον ἐμπρήσας. Κόνων δὲ καθελκύσας τὰς 39
 ναῦς, ἐπεὶ οἱ τε πολέμιοι ἀποδεδράκεισαν, καὶ ὁ
 ἄνεμος εὐδαιτερος ἦν, ἀπαντήσας τοῖς Ἀθηναίοις

ἤδη ἀνηγμένοις ἐκ τῶν Ἀργινοῦσῶν, ἔφρασε τὰ περὶ
 40 τοῦ Ἐτειονίκου. Οἱ δὲ Ἀθηναῖοι κατέπλευσαν εἰς τὴν
 Μιτυλήνην, ἐκεῖθεν δ' ἐπανήχθησαν εἰς τὴν Χίον·
 καὶ οὐδὲν διαπραξάμενοι, ἐπέπλευσαν ἐπὶ Σάμου.

C A P. VII.

Οἱ δ' ἐν οἴκῳ τούτους μὲν τοὺς στρατηγούς ἔπαι-
 σαν, πλὴν Κόνωνος· πρὸς δὲ τούτῳ εἰλοντο Ἀδεί-
 μαντον, καὶ τρίτον Φιλοκλέα. Τῶν δὲ ναυμαχη-
 σάντων στρατηγῶν Πρωτόμαχος μὲν καὶ Ἀριστογέ-
 2 νης οὐκ ἀπῆλθον εἰς Ἀθήνας· τῶν δὲ ἕξ καταπλευ-
 σάντων, Περικλέους, καὶ Διομήδοντος, καὶ Λυ-
 σίου, καὶ Ἀριστοκράτους, καὶ Θρασύλου, καὶ
 Ἐρασινίδου, Ἀρχέδημος, τότε προεστηκώς ἐν Ἀθή-
 ναις καὶ τῆς Δεκλείας ἐπιμελούμενος, Ἐρασινί-
 δη ἐπιβολὴν ἐπιβαλὼν, κατηγορεῖ ἐν δικαστηρίῳ,
 φάσκων, ἕξ Ἑλλησπόντου αὐτὸν ἔχειν χρήματα,
 ὄντα τοῦ δήμου· κατηγορεῖ δὲ καὶ περὶ τῆς στρα-
 τηγίας. Καὶ ἔδοξε τῷ δικαστηρίῳ, δῆσαι τὸν Ἐρα-
 5 σινίδην. Μετὰ δὲ ταῦτα ἐν τῇ βουλῇ διηγοῦντο οἱ
 στρατηγοὶ περὶ τε τῆς ναυμαχίας καὶ τοῦ μεγέθους
 τοῦ χειμῶνος. Τιμοκράτους δ' εἰπόντος, ὅτι καὶ
 τοὺς ἄλλους χρὴ δεθέντας εἰς τὸν δῆμον παραδοθῆ-
 4 ναι, ἡ βουλὴ ἔδησε. Μετὰ δὲ ταῦτα ἐκκλησία ἐγέ-
 κητο, ἐν ᾗ τῶν στρατηγῶν κατηγοροῦν ἄλλοι τε καὶ
 Θηραμένης μάλιστα, δίκαιους εἶναι λέγων λόγον ὑπο-
 σχεῖν, διότι οὐκ ἀνείλοντο τοὺς ναυαγούς. Ὅτι
 μὲν γὰρ οὐδενὸς ἄλλου καθήπτοντο, ἐπιστολὴν ἐπε-

δείκνυ μαρτύριον· (καὶ ἔπεμψαν οἱ στρατηγοὶ εἰς τὴν βουλὴν καὶ εἰς τὸν δῆμον, ἄλλο οὐδὲν αἰτιώμενοι, ἢ τὸν χειμῶνα.) Μετὰ δὲ ταῦτα οἱ στρατηγοὶ βραχεία ἕκαστος ἀπελογήσατο, (οὐ γὰρ προὔτεθι σφίσι λόγος κατὰ τὸν νόμον) καὶ τὰ πεπραγμένα διηγοῦντο, ὅτι αὐτοὶ μὲν ἐπὶ τοὺς πολεμίτους πλείοιεν· τὴν δὲ ἀναίρεσιν τῶν ναυαγῶν προστάξαιεν τῶν τριηράρχων ἀνδράσιν ἱκανοῖς καὶ ἐστρατηγηκόσιν ἤδη, θηραμένει καὶ Θρασυβούλῳ, καὶ ἄλλοις τοιούτοις· καὶ, εἴπερ γέ τις δέοι περὶ τῆς ἀναιρέσεως, οὐδένα ἄλλον ἔχειν αὐτοὺς αἰτιᾶσθαι, ἢ τοὺτους, οἷς προσετάχθη. Καὶ οὐχ, ὅτι γε κατηγοροῦσαν ἡμῶν, (ἔφασαν) ψευδόμεθα, φάσκοντες, αὐτοὺς αἰτίους εἶναι, ἀλλὰ τὸ μέγεθος τοῦ χειμῶνος εἶναι τὸ κωλύσαν τὴν ἀναίρεσιν. Τούτων δὲ μάρτυρας παρῆχοντο τοὺς κυβερνήτας καὶ ἄλλους τῶν συμπλεόντων πολλοὺς. Τοιαῦτα λέγοντες ἔπειθον τὸν δῆμον· ἐβούλοντο δὲ πολλοὶ τῶν ἰδιωτῶν ἐγγυᾶσθαι ἀνιστάμενοι. Ἔδοξε δὲ ἀναβαλέσθαι εἰς ἑτέραν ἐκκλησίαν· (τότε γὰρ ὁψέ ἦν, καὶ τὰς χεῖρας οὐκ ἂν καθέωρον·) τὴν δὲ βουλὴν προβουλεύσασαν ἐσενεγκεῖν, ὅτι τρόπῳ οἱ ἄνδρες κρῖνοιτο. Μετὰ δὲ ταῦτα ἐγένετο Ἀπατούρια, ἐν οἷς οἱ τε πατέρες καὶ οἱ ξυγυεῖς ξύνεισι σφίσι αὐτοῖς. Οἱ οὖν περὶ τὸν θηραμένην παρῆσκεύασαν ἀνθρώπους μέλανα ἱμάτια ἔχοντας καὶ ἐν χροῷ κεκαρμένους πολλοὺς ἐν ταύτῃ τῇ ἑορτῇ, ἵνα πρὸς τὴν ἐκκλησίαν ἦκοιεν, ὡς δὴ ξυγγυεῖς ὄντες τῶν ἀπολωλότων, καὶ Καλλιξενος

- ἔπεισαν, ἐν τῇ βουλῇ κατηγορεῖν τῶν στρατηγῶν.
- 9 Ἐντεῦθεν ἐκκλησίαν ἐποίουν, ἐς ἣν ἡ βουλή ἐσήνεγκε τὴν ἑαυτῆς γνώμην, Καλλιξένου εἰπόντος, τήνδε· Ἐπειδὴ τῶν τε κατηγορούντων κατὰ τῶν στρατηγῶν καὶ ἐκείνων ἀπολογουμένων ἐν τῇ προτέρᾳ ἐκκλησίᾳ ἀκηκόασι, διαψηφίσασθαι Ἀθηναίους πάντας κατὰ φυλάς, θεῖναι δὲ ἐς τὴν φυλὴν ἐκάστην δύο ὑδρίας· ἐφ' ἐκάστη δὲ τῇ φυλῇ κήρυκα κηρύττειν, ὅτω δοκοῦσιν ἀδικεῖν οἱ στρατηγοί, οὐκ ἀνελόμενοι τοὺς νικήσαντας ἐν τῇ ναυμαχίᾳ, ἐς τὴν προτέραν ψηφίσασθαι· ὅτω δὲ μὴ,
- 10 ἐς τὴν ὑατέραν· ἂν δὲ δόξωσιν ἀδικεῖν, θανάτω ζημιῶσαι, καὶ τοῖς ἑνδεκα παραδοῦναι, καὶ τὰ χρήματα δημοσιεῦσαι, τὸ δ' ἐπιδέκατον τῆς θεοῦ εἶ-
- 11 ναι. Παρήλθε δὲ τις ἐς τὴν ἐκκλησίαν, φάσκων, ἐπὶ τεύχους ἀλφίτων σωθῆναι· ἐπιστέλλειν δ' αὐτῷ τοὺς ἀπολλυμένους, εἴαν σωθῆ, ἀπαγγεῖλαι τῷ δήμῳ, ὅτι οἱ στρατηγοὶ οὐκ ἀνείλοντο τοὺς ἀρί-
- 12 στους ὑπὲρ τῆς πατρίδος γενομένους. Τὸν δὲ Καλλιξένον προεκάλεσαντο, παράνομα φάσκοντες ξυγγραφέναι, Εὐρυπιτόλεμός τε ὁ Πεισιάννακτος, * * Καὶ ἄλλοι τινὲς τοῦ δήμου ταῦτα ἐπήγουν· τὸ δὲ πλῆθος ἔβρα, δεινὸν εἶναι, εἰ μὴ τις εἰάσει τὸν δή-
- 13 μον πράττειν, ὃ ἂν βούληται. Καὶ ἐπὶ τούτοις εἰπόντος Δυκίσκου, καὶ τούτους τῇ αὐτῇ ψήφῳ κρίνεσθαι, ἥπερ καὶ τοὺς στρατηγοὺς, εἴαν μὴ ἀψώσι τὴν ἐκκλησίαν, ἐπεθορύβησε πάλιν ὁ ὄχλος, καὶ ἠραγκάσθησαν ἀφιέναι τὰς κλήσεις. Τῶν δὲ προ-

τάνειν οὐ φασκόντων προθήσειν τὴν διαψήφισιν παρὰ τὸν νόμον, αὐθις Καλλιξενος ἀναβάς κατηγοροῦν αὐτῶν τὰ αὐτά. Οἱ δὲ ἔβδων καλεῖν τοὺς οὐ φασκοντας. Οἱ δὲ πρυτάνεις φοβηθέντες ὡμολό- 15 γον πάντες προθήσειν, πλὴν Σωκράτους τοῦ Σωφρονιάκου. Οὗτος δ' οὐκ ἔφη ἀλλ' ἢ κατὰ νόμον ποιήσειν. Μετὰ δὲ ταῦτα ἀναβάς Εὐρυπτόλεμος 16 ἔλεξεν ὑπὲρ τῶν στρατηγῶν ταῦδε.

Τὰ μὲν κατηγορήσων, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἀνέβην ἐνθάδε, Περικλέους, ἀναγκαίου μοι ὄντος καὶ ἐπιτηδείου, καὶ Διομέδοντος φίλου, τὰ δ' ὑπεραπολογησόμενος, τὰ δὲ συμβουλευσάν, ἃ μοι δοκεῖ ἄριστα εἶναι ἀπάσῃ τῇ πόλει. Κατηγορῶ μὲν 17 οὖν αὐτῶν, ὅτι ἔπεισαν τοὺς ξυναρχοντας βουλομένους πέμπειν γράμματα τῇ τε βουλῇ καὶ ὑμῖν, ὅτι ἐπέταξαν τῷ Θηραμένει καὶ Θρασυβούλῳ τετραράκοντα καὶ ἑπτὰ τριήρεσιν ἀνελεσθαι τοὺς ναυαγούς, οἱ δὲ οὐκ ἀνεῖλοντο. Εἶτα νῦν τὴν αἰτίαν κοινὴν 18 ἔχουσιν, ἐκείνων ἰδίᾳ ἡμαρτότων· καὶ ἀντὶ τῆς τότε φιλανθρωπίας νῦν ὑπ' ἐκείνων τε καὶ τινων ἄλλων ἐπιβουλευόμενοι, κινδυνεύουσιν ἀπολέσθαι. Οὐκ, ἂν ὑμεῖς γέ μοι πείθησθε, τὰ δίκαια καὶ 19 ὅσα ποιοῦντες. Καὶ ὅθεν μάλιστα ἀληθῆ πεύσε- 20 σθε, καὶ οὐ μετανοήσαντες ὕστερον εὐρήσετε σφᾶς αὐτοὺς ἡμαρτηκότας ἐς τὰ μέγιστα θεοῦς τε καὶ ὑμᾶς αὐτρούς. Συμβουλευῶ δὲ ὑμῖν, ἐν οἷς οὐθ' ὑπ' ἐμοῦ, οὐθ' ὑπ' οὐδενός ἄλλου ἐστὶν ἕξαπατηθῆναι ὑμᾶς. Καὶ τοὺς ἀδικοῦντας εἰδότες κολά-

σεσθε, ἢ ἂν βούλησθε δίκῃ, καὶ ἅμα πάντας, καὶ
 καθ' ἓνα ἕκαστον, εἰ μὴ πλέον, ἀλλὰ μίαν ἡμέραν
 δόντες αὐτοῖς ὑπὲρ αὐτῶν ἀπολογήσασθαι, μὴδ'
 21 ἄλλοις μᾶλλον πιστεύοντες, ἢ ὑμῖν αὐτοῖς. Ἴστε
 δὲ, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πάντες, ὅτι τὸ Κανόνου
 ψήφισμά ἐστιν ἰσχυρότατον, ὃ κελεύει, εἴαν τις τὸν
 τῶν Ἀθηναίων δῆμον ἀδικῇ, δεδεμένον ἀποδικεῖν ἐν
 τῷ δήμῳ· καὶ εἴαν καταγνωσθῇ ἀδικεῖν, ἀποθανόν-
 τα ἐς τὸ βάραθρον ἐμβληθῆναι· τὰ δὲ χρήματα
 αὐτοῦ δημευθῆναι, καὶ τῆς θεοῦ τὸ ἐπίδικατον εἰ-
 22 ναι. Κατὰ τοῦτο τὸ ψήφισμα κελεύω κρινεσθαι
 τοὺς στρατηγούς, καὶ νῆ Δία, ἂν ὑμῖν γε δοκῇ,
 πρῶτον Περικλέα, τὸν ἐμοὶ προσήκοντα· αἰσχρὸν
 γάρ μοι ἐστίν, ἐκείνον περὶ πλειονοῦ ποιεῖσθαι, ἢ
 23 τὴν πόλιν. Τοῦτο δ' εἰ βούλεσθε, κατὰ τοῦτον
 τὸν νόμον κρίνατε, ὅς ἐστιν ἐπὶ τοῖς ἱεροσύλοις καὶ
 προδοταῖς, εἴαν τις ἢ τὴν πόλιν προδιδῷ, ἢ τὰ ἱερὰ
 κλέπτῃ, κριθέντα ἐν δικαστηρίῳ, ἂν καταγνω-
 σθῇ, μὴ ταφῆναι ἐν τῇ Ἀττικῇ, τὰ δὲ χρήματα αὐ-
 24 τοῦ δημόσια εἶναι. Τούτων ὀποτέρῳ βούλεσθε, ὧ
 ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τῷ νόμῳ κρινέσθωσαν οἱ ἄνδρες
 κατὰ ἓνα ἕκαστον, διηρημένων τῆς ἡμέρας τριῶν
 μερῶν· ἑνὸς μὲν, ἐν ᾧ ξυλλέγεσθαι ὑμᾶς δεῖ καὶ
 διαψηφίζεσθαι, εἴαν τε ἀδικεῖν δοκῶσιν, εἴαν τε μὴ·
 ἑτέρου δ', ἐν ᾧ κατηγορεῖσθαι· ἑτέρου δ', ἐν ᾧ ἀπο-
 25 λογῆσασθαι. Τούτων δὲ γιγνομένων, οἱ μὲν ἀδι-
 κοῦντες τεύξονται τῆς μεγίστης τιμωρίας, οἱ δ' ἀνά-
 τιοι ἰλευθερωθήσονται ὑφ' ὑμῶν, ὧ Ἀθηναῖοι,

καὶ οὐχ ὡς ἀδικοῦντες ἀπολοῦνται. Ἐμεῖς δὲ κατὰ 26
τὸν νόμον εὐσεβοῦντες καὶ εὐορκοῦντες κρινεῖτε, καὶ
οὐ ξυμπολεμήσατε Λακεδαιμονίοις, τοὺς ἐκείνους
ἑβδομήκοντα ναῦς ἀφελομένους καὶ νενικηκότας, τού-
τους ἀπολλύντες ἀκρίτους παρὰ τὸν νόμον. Τί δὲ 27
καὶ δεδιότες σφόδρα οὕτως ἐπέγεσθε; ἢ, μὴ οὐχ
ἡμεῖς, ὃν ἂν βούλησθε, ἀποκτείνετε καὶ ἐλευθε-
ρώσατε, ἂν κατὰ τὸν νόμον κρίνητε, ἀλλ' οὐκ, ἂν
παρὰ τὸν νόμον, ὥσπερ Καλλιξένος τὴν βουλήν
ἔπεισεν εἰς τὸν δῆμον ἐσεργεῖν μῦθ' ἡγήρω; Ἄλλ' 28
ἴσως ἂν τινὰ καὶ οὐκ αἴτιον ὄντα ἀποκτείνητε, με-
ταμῆλῃσει δὲ ὕστερον. Ἀναμνήσθητε, ὡς ἀλγεινὸν
καὶ ἀνωφελὲς ἦδη ἐστὶ· πρὸς ὃ ἔτι καὶ περὶ θανά-
του ἀνθρώπων ἡμάρτηκότες. Διὰ δ' ἂν ποιη- 29
σθε, εἰ Ἀριστάρχου μὲν, πρότερον τὸν δῆμον κατα-
λόντι, εἶτα δὲ Οἰνόην πρόδιδόντι Θηβαίοις, πο-
λεμίοις οὖσιν, ἔδοτε ἡμέραν ἀπολογησασθαι, ἢ ἐβού-
λετο, καὶ τᾶλλα κατὰ τὸν νόμον προὔθετε· τοὺς
δὲ στρατηγοὺς τοὺς πάντα ὑμῖν κατὰ γνώμην πρά-
ξαντας, νικήσαντας δὲ τοὺς πολεμίους, τῶν αὐτῶν
τούτων ἀποστειρήσατε. Μὴ φησὶτε γέ, ὡς Ἀθηναῖοι· 30
ἀλλ' ἑαυτῶν ὄντας τοὺς νόμους, οὓς μάλιστα
μέγιστοί ἐστε, φυλάττοντες, οὐκ ἐν τούτων μηδὲν
πράττειν πειροῦσθε. Ἐπανελθεῖτε δὲ καὶ ἐπ' αὐτὰ 31
τὰ πράγματα, καθ' ἃ καὶ αἱ ἀμφοτέραι δοκοῦσι γε-
γενῆσθαι τοῖς στρατηγοῖς. Ἐπεὶ γὰρ κρατήσαντες
τῆς ναυμαχίας εἰς τὴν γῆν κατέπλευσαν, Διομήδε-
ρην ἐκέλευεν, ἀναχθέντας ἐπὶ κέρως ἅπαντας ἃ

ρεῖσθαι τὰ ναύαγια καὶ τοὺς ναυαγούς· Ἐρασινί-
 δης δὲ, ἐπὶ τοὺς ἐς Μιτυλήνην πολεμίους τὴν τα-
 χίστην πλεῖν ἅπαντας· Θρασύλος δ' ἀμφοτέρ' ἀνέφη
 γενέσθαι, ἂν τὰς μὲν αὐτοῦ καταλίπωσι, ταῖς δὲ
 32 ἐπὶ τοὺς πολεμίους πλέωσι· καὶ, ἄρξάντων τούτων,
 καταλιπεῖν τρεῖς ναῦς ἕκαστον ἐκ τῆς αὐτοῦ ξυμ-
 μορίας, τῶν στρατηγῶν ὀκτώ ὄντων, καὶ τὰς τῶν
 ταξιαρχῶν δέκα, καὶ τὰς τῶν Σαμίων δέκα, καὶ
 τὰς τῶν ναυάρχων τρεῖς. (Ἄνται ἅπασαι γίνονται
 ἐπτὰ καὶ τετταράκοντα, τέτταρες περὶ ἑκάστην ναῦν
 33 τῶν ἀπολωλυῶν, δώδεκα οὐσῶν.) Τῶν δὲ κατα-
 λειφθέντων ταξιαρχῶν ἦσαν Θρασύβουλος καὶ Θηρα-
 μένης, ὃς ἐν τῇ προτέρᾳ ἐκκλησίᾳ κατηγορεῖ τῶν
 στρατηγῶν. Ταῖς δὲ ἄλλαις ναυσὶν ἔπλεον ἐπὶ τὰς
 34 πολεμίας. Τὴ τούτων οὐχ ἰκανῶς καὶ καλῶς ἔπρα-
 ξαν; Οὐκοῦν δίκαιον, τὰ μὲν πρὸς τοὺς πολεμίους
 μὴ καλῶς πραχθέντα, τοὺς πρὸς τοὺς ταχθέν-
 τας ὑπέχειν λόγον· τοὺς δὲ πρὸς τὴν ἀναίρεσιν, μὴ
 ποιήσαντας, ἃ οἱ στρατηγοὶ ἐκέλευσαν, διότι οὐκ
 35 ἀνελλοντο, κρίνεσθαι. Τοσοῦτον δ' ἔχω εἰπεῖν
 ὑπὲρ ἀμφοτέρων, ὅτι ὁ χειμῶν διεκάλυψε μηδὲν
 πράξαι, ὃν οἱ στρατηγοὶ παρεκέλευσαντο. Τού-
 των δὲ μάρτυρες οἱ σωθέντες ἀπὸ τοῦ αὐτομάτου,
 ὧν εἰς τῶν ἡμετέρων στρατηγῶν ἐπὶ καταδύσης
 νεῶς σωθεῖς, ὃν κελεύουσι τῇ αὐτῇ ψήφῳ κρίνε-
 σθαι, καὶ αὐτὸν τότε δεόμενον ἀναιρέσεως, ἥπερ
 36 τοὺς οὐ πράξαντας τὰ προσταχθέντα. Μὴ τοίνυν,
 ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἀπὸ μὲν τῆς νίκης καὶ τῆς

εὐτυχίας ὁμοία ποιήσητε τοῖς ἠττημένοις τε καὶ ἀτυχοῦσιν· ἀντὶ δὲ τῶν ἐκ Θεοῦ ἀναγκαίων ἀγνωμονεῖν δόξητε, προδοσίαν καταγρόντες ἀντὶ τῆς ἀδυναμίας, οὐχ ἱκανοὺς γενομένους διὰ τὸν χειμῶνα πρᾶξαι τὰ προσταχθέντα· ἀλλὰ πολὺ δικαιότερον, στεφάνοις γεραίρειν τοὺς νικῶντας, ἢ θανάτῳ ζημιῶν, πονηροῦς ἀνθρώποις πειθομένους.

Ταῦτ' εἰπὼν Εὐρυπτόλεμος, ἔγραψε γνώμην, 37 κατὰ τὸ Κανῶνου ψήφισμα κρίνεσθαι τοὺς ἄνδρας, δίχα ἕκαστον· ἣ δὲ τῆς βουλῆς ἦν, μιᾷ ψήφῳ ἅπαντας κρίνειν. Τούτων δὲ διαχειροτονομένων, τὸ 38 μὲν πρῶτον ἔκριναν τὴν Εὐρυπτολίμου· ὑπομοσαμένου δὲ Μενεκλείους, καὶ πάλιν διαχειροτονίας γενομένης, ἔκριναν τὴν τῆς βουλῆς. Καὶ μετὰ ταῦτα κατεψηφίσαντο τῶν ναυμαχησάντων στρατηγῶν, ὅκτω ὄντων. Ἀπέθανον δὲ οἱ παρόντες ἕξ. Καὶ οὐ πολὺ 39 ἄρ' ὀλίγον ὕστερον μετέμελε τοῖς Ἀθηναίοις, καὶ ἐψηφίσαντο, οὔτινες τὸν δῆμον ἐξηπάτησαν, προβολὰς αὐτῶν εἶναι, καὶ ἐγγυητὰς κατιστηῆσαι, εἰς κριθῶσιν· εἶναι δὲ καὶ Καλλίξενον τούτων. Προὔβληθησαν δὲ καὶ ἄλλοι τέτταρες, καὶ ἐδέθησαν ὑπὸ τῶν ἐγγυησαμένων. Ὑστερον δὲ στάσεώς τινος γε- 40 νομένης, ἐν ἧ Κλεοφῶν ἀπέθανεν, ἀπέδρασαν οὗτοι, πρὶν κριθῆναι· Καλλίξενος δὲ κατελθὼν, ὅτε καὶ οἱ ἐκ Πειραιῶς, εἰς τὸ ἄστυ, μισοῦμενος ὑπὸ πάντων, λιμῷ ἀπέθανεν.

ΞΕΝΟΦΩΝΤΟΣ
ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΙΣΤΟΡΙΩΝ
ΒΙΒΛΙΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ.

C A P. I.

Οἱ δὲ ἐν τῇ Χίῳ μετὰ τοῦ Ἐτεονίκου στρατιῶται ὄν-
τες, ἕως μὲν θέρους ἦν, ἀπὸ τε τῆς ὥρας ἐτρέφοντο,
καὶ ἐργαζόμενοι μισθοῦ κατὰ τὴν χώραν· ἐπεὶ δὲ
χειμῶν ἐγένετο, καὶ τροφὴν οὐκ εἶχον, γυμνοὶ τε
ἦσαν καὶ ἀνυπόδητοι, ξυνίσταντο ἀλλήλοις καὶ ξυν-
εΐθεντο, ὡς τῇ Χίῳ ἐπιθησόμενοι· οἷς δὲ ταῦτα
ἄρθεσσι, κάλαμον φέρειν ἐδόκει, ἵνα ἀλλήλους μά-
2 θοιεν, ὅποσοι εἶησαν. Πνθόμενος δὲ τὸ ξύνθημα ὁ
Ἐτεόδικος, ἀπόρως μὲν εἶχε, τί χρῆτο τῷ πράγματι,
διὰ τὸ πλῆθος τῶν καλαμοφόρων· τὸ τε γὰρ ἐκ τοῦ
ἐμφανοῦς ἐπιχειρῆσαι σφαλερὸν ἐδόκει εἶναι, μὴ ἐς
τὰ ὄπλα δρμήσωσι, καὶ τὴν πόλιν κατασχόντες
καὶ πολέμιοι γενόμενοι, ἀπολέσωσι πάντα τὰ πρά-
γματα, ἃν κρατήσωσι· τὸ τ' αὖ ἀπολλύναι ἀνθρώ-
πους ξυμμάχους πολλοὺς δεινὸν ἐφαίνετο εἶναι,
μὴ τινα καὶ ἐς τοὺς ἄλλους Ἑλλήνας διαβολὴν σχοῖ-
ν, καὶ οἱ στρατιῶται δύσνοοι ἐς τὰ πράγματα ᾧσιν.

Ἀναλαβὼν δὲ μεθ' ἑαυτοῦ ἄνδρας πεντεκαίδεκα, 3
 ἔχειρίδια ἔχοντας, ἐπορεύετο κατὰ τὴν πόλιν· καὶ
 ἐντυχὼν τινὶ ἀνθρώπῳ ὀφθαλμιῶντι, ἀπίοντι ἐξ
 ἰατρείου, κάλαμον ἔχοντι, ἀπέκτεινε. Θορόβου δὲ 4
 γενομένου, καὶ ἐρωτῶντων τινῶν, διὰ τί ἀπέθανεν
 ὁ ἄνθρωπος, παραγγέλλειν ἐκέλευεν ὁ Ἐτεόνικος,
 ὅτι τὸν κάλαμον εἶχε. Κατὰ δὲ τὴν παραγγελίαν ἐρ-
 ρίπτουν πάντες, ὅσοι εἶχον, τοὺς καλάμους, αἰεὶ ὁ
 ἀκούων δεδιώς, μὴ ὀφθείη ἔχων. Μετὰ δὲ ταῦτα 5
 ὁ Ἐτεόνικος, ξυγκάλεσας τοὺς Χίους, χρήματα ἐκέ-
 λευσε ξυκτενεργεῖν, ὅπως οἱ ναῦται λάβωσι μι-
 σθόν, καὶ μὴ νεωτερίσωσιν τι· οἱ δὲ εἰσηνεγκαν·
 ἅμα δὲ ἐς τὰς ναῦς ἐσήμακον ἐμβαίνειν· προσιών δὲ
 ἐν μέρει παρ' ἐκάστην ναῦν, παρεθάρρυνέ τε καὶ
 παρήγει πολλά, ὡς τοῦ γεγενημένου οὐδὲν εἰδώς·
 καὶ μισθὸν ἐκάστῳ μηνὸς διέδωκε. Μετὰ δὲ ταῦτα 6
 οἱ Χιοὶ καὶ οἱ ἄλλοι ξυμμαχοὶ, συλλεγόντες ἐς Ἐφε-
 σον, ἐβουλεύσαντο, περὶ τῶν ἐνεστηκότων πραγμάτων
 πρέσβεις ἐς Λακεδαιμόνα πέμπειν, ταῦτά τε ἐροῦν-
 τας, καὶ Λύσανδρον αἰτήσοντας ἐπὶ τὰς ναῦς, εὖ φε-
 ρόμενον παρὰ τοῖς ξυμμαχοῖς κατὰ τὴν προτέραν ναυ-
 αρχίαν, ὅτε καὶ τὴν ἐν Νοτίῳ ἐνίκησεν ναυμαχίαν. Καὶ 7
 ἀπεπέμφθησαν πρέσβεις, ξὺν αὐτοῖς δὲ καὶ παρὰ
 Κύρου ταῦτά λέγοντες ἄγγελοι. Οἱ δὲ Λακεδαιμό-
 νιοι ἔδοσαν τὸν Λύσανδρον ὡς ἐπιστολέα, ναυαρχ-
 χον δὲ Ἄρακον, (οὐ γὰρ νόμος αὐτοῖς δις τὸν αὐτὸν
 ναυαρχεῖν,) τὰς μέντοι ναῦς παρέδωσαν Λυσάνδρῳ,
 ἐτῶν ἤδη τῷ πολέμῳ πέντε καὶ εἴκοσι παρεληλυθότα·

- 8 Τούτῳ δὲ τῷ ἐναντιῷ καὶ Κύρος ἀπέκτεινεν Ἀυτοβουσάκην καὶ Μιτραϊόν, υἱεῖς ὄντας τῆς Δαρειαίου ἀδελφῆς, τῆς τοῦ Ἀρταξέρξου, τοῦ Δαρείου πατρὸς, ὅτι αὐτῷ ἀπαντῶντες οὐ διεώσαν διὰ τῆς κόρης τὰς χεῖρας· ὃ ποιοῦσι βασιλεῖ μόνῳ. (Ἡ δὲ κόρη ἐστὶ μακρότερον ἢ χειρὸς, ἐν ἧ τὴν χεῖρα ἔχων οὐδὲν
- 9 ἂν δύναιτο ποιῆσαι.) Ἰεραμένης μὲν οὖν καὶ ἡ γυνὴ ἔλεγον πρὸς Δαρειαῖον, δεινὸν εἶναι, εἰ περιόψεται τὴν Μαν ὕβριν τούτου· ὃ δὲ αὐτὸν μεταπέμπεται ὡς ἀρῶσιτων, πέμπας ἀγγέλους.
- 10 Τῷ δ' ἐπιόντι ἔτι, ἐπὶ Ἀρχύτου μὲν ἐφορευόντος, ἄρχοντος δ' ἐν Ἀθήναις Ἀλεξίου, Λύσανδρος, ἀφιπόμενος ἐς Ἐφεσον, μετεπέμψατο Ἐτεόνικον ἐκ Χίου ξὺν ταῖς ναυσὶ, καὶ τὰς ἄλλας πάσας ξυνήθροισεν, εἴ ποῦ τις ἦν, καὶ ταύτας τε ἐπισκευάζε, καὶ ἄλλας
- 11 ἐν Ἀντιάνδρῳ ἐναντηγεῖτο. Ἐλθὼν δὲ παρὰ Κύρον, χρήματα ἦτι· ὃ δ' αὐτῷ εἶπεν, ὅτι τὰ μὲν παρὰ βασιλείῳς ἀνηλωμένα εἶη, καὶ ἔτι πλείω πολλῶ, δειπνῶν, ὅσα ἕκαστος τῶν ναυάρχων ἔχοι· ὁμοῦ δ' ἔ-
- 12 ὄωκε. Λαβὼν δὲ ὁ Λύσανδρος τὰργύριον, ἐπὶ τὰς τριῆρεις τριηράρχους ἐπίστησε, καὶ τοῖς ναύταις τὸν ὀφειλόμενον μισθὸν ἀπέδωκε. Παρεσκευάζοντο δὲ καὶ οἱ τῶν Ἀθηναίων στρατηγοὶ πρὸς τὸ ναυτικὸν ἐν τῇ Σάμῳ.
- 13 Κύρος δ' ἐπὶ τούτοις μετεπέμψατο Λύσανδρον, ἐπεὶ αὐτῷ παρὰ τοῦ πατρὸς ἦκεν ἄγγελος, λέγων, ὅτι ἀρῶσιτων ἐκεῖνον καλοῖη, ἂν ἐν Θασμηρίοις τῆς Μηδείας, ἐγγὺς Καδουσιῶν, ἐφ' οὓς ἐστράτευεν·

ἀφροσιώτας. Ἦκοντα δὲ Λύσανδρον οὐκ εἶλα ναυμα- 14
 χεῖν πρὸς Ἀθηναίους, ἐὰν μὴ πολλῶν πλείους ναῦς
 ἔχη· εἶναι γὰρ χρήματα πολλὰ καὶ βασιλεῖ καὶ ἑαυ-
 τῷ, ὥστε τούτου ἕνεκεν πολλὰς πληροῦν. Παρεδίδε
 δ' αὐτῷ πάντας τοὺς φόρους τοὺς ἐκ τῶν πόλεων,
 οἱ αὐτῷ ἴδιοι ἦσαν, καὶ τὰ περιττὰ χρήματα ἔδωκε.
 Καὶ ἀναμνήσας, ὡς εἶχε φιλίας πρὸς τε τὴν τῶν Λα-
 κεδαιμονίων πόλιν καὶ πρὸς Λύσανδρον ἰδίᾳ, ἀνέ-
 βαινε παρὰ τὸν πατέρα.

Λύσανδρος δ', ἐπεὶ αὐτῷ Κύρος πάντα παραδοὺς 15
 τὰ αὐτοῦ πρὸς τὸν πατέρα ἀρρόωστοῦντα μετάπεμ-
 πτος ἀνέβαινε; μισθὸν διαδοὺς τῇ στρατιᾷ, ἀνή-
 χθη τῆς Καρίας εἰς τὸν Κεράμειον κόλπον· καὶ
 προσβαλὼν πόλει τῶν Ἀθηναίων ξυμμαχῶ, ὄνομα
 Κεδρεΐαις, τῇ ὑστεραία προσβολῇ κατὰ κράτος αἶ-
 ρεῖ, καὶ ἐξηνδραπόδισεν· (ἦσαν δὲ μιξοβάρβαροι
 οἱ ἐνοικοῦντες) ἐκεῖθεν δ' ἀπέπλευσεν εἰς Ῥόδον. Οἱ 16
 δὲ Ἀθηναῖοι, ἐκ τῆς Σάμου δορμώμενοι, τὴν βασι-
 λέως κακῶς ἐποιοῦν, καὶ τὴν ἐπὶ Χίον καὶ τὴν Ἐφε-
 σον ἐπέπλεον, καὶ παρεσκευάζοντο πρὸς ναυμαχίαν·
 καὶ στρατηγούς πρὸς τοῖς ὑπάρχουσιν εἵλοντο Μέ-
 νανδρον, Τυδέα, Κηφισόδοτον. Λύσανδρος δ' ἐκ 17
 τῆς Ῥόδου παρὰ τὴν Ἰωνίαν ἐκπλεῖ πρὸς τὸν Ἑλλήσ-
 ποντον, πρὸς τε τῶν πλοίων τὸν ἔκπλεον, καὶ ἐπὶ
 τὰς ἀφροσιηκίας αὐτῶν πόλεις. Ἀνήγοντο δὲ καὶ
 οἱ Ἀθηναῖοι ἐπὶ τῆς Χίου πελάγιοι· ἡ γὰρ Ἀσία
 πολεμία αὐτοῖς ἦν. Λύσανδρος δ' ἐξ Ἀβύδου παρῆ- 18
 πλεῖ εἰς Λάμψακον, ξυμμαχὸν οὖσαν Ἀθηναίων. Καὶ

οἱ Ἀβυθῆνοι καὶ οἱ ἄλλοι παρῆσαν περὶ ἡγεῖτο δὲ
 19 Θώραξ Λακεδαιμόνιος. Προσβαλόντες δὲ τῇ πόλει,
 αἰροῦσι κατὰ κράτος, καὶ διήρπασαν οἱ στρατιῶται,
 οὔσαν πλουσίαν, καὶ οἴνου καὶ σίτου καὶ τῶν ἄλ-
 λων ἐπιτηδείων πλήρη· τὰ δὲ ἐλεύθερα σώματα
 20 πάντα ἄφῆκε Λύσανδρος. Οἱ δὲ Ἀθηναῖοι, κατὰ
 πόδας πλέοντες, ὤρμισαντο τῆς Χερῶνῆσου ἐν
 Ἐλεοῦντι ναυσὶν ὀγδοήκοντα καὶ ἑκατόν. Ἐνταῦθα
 δὴ ἀριστοποιουμένοις αὐτοῖς ἀγγέλλεται τὰ περὶ
 21 Λάμψακον, καὶ εὐθύς ἀνήχθησαν εἰς Σησιόν. Ἐκεί-
 θεν δ' εὐθύς ἐπισιτισάμενοι ἐπλευσαν εἰς Αἰγὸς πο-
 ταμούς, ἀντίον τῆς Λαμψάκου· (διεῖχε δὲ ὁ Ἑλλήσ-
 ποντος ταύτῃ σταδίου, ὡς πεντεκαίδεκα) ἐνταῦθα
 22 δὴ ἐδειπνοποιοῦντο. Λύσανδρος δὲ τῇ ἐπιούσῃ νυ-
 κτὶ, ἐπεὶ ὄρθρος ἦν, ἐσήμηνεν, εἰς τὰς ναῦς ἀριστο-
 ποιησαμένους ἐσβαίνειν. Ἡάντα δὲ παρασκευασά-
 μενος ὡς εἰς ναυμαχίαν, καὶ τὰ παραβλήματα παρα-
 βάλλον, προεῖπεν, ὡς μηδεὶς κινήσοιτο ἐκ τῆς
 23 τάξεως, μηδὲ ἀνάξοιτο. Οἱ δὲ Ἀθηναῖοι ἅμα τῷ
 ἡλίῳ ἀνίσχοντι ἐπὶ τῷ λιμένι παρετάξαντο ἐν μετώ-
 πῳ ὡς εἰς ναυμαχίαν· ἐπεὶ δ' οὐκ ἀντανήγαγε Λύ-
 σανδρος, καὶ τῆς ἡμέρας ὀψὲ ἦν, ἀπέπλευσαν πάλιν
 24 εἰς τοὺς Αἰγὸς ποταμούς. Λύσανδρος δὲ τὰς ταχί-
 στας τῶν νεῶν ἐκέλευσεν ἔπεσθαι τοῖς Ἀθηναίοις·
 ἐπειδὴν δὲ ἐκβῶσι, κατιδόντας δ, τι ποιοῦσιν, ἀπο-
 πλεῖν, καὶ αὐτῷ ἔξαγγεῖλαι. Καὶ οὐ πρότερον ἐξε-
 βίβασεν ἐκ τῶν νεῶν, πρὶν αὐταὶ ἦκον. Ταῦτα δ'
 ἐποίησε τέτταρας ἡμέρας· καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἐπαν-

ἴγοντο. Ἀλκιβιάδης δὲ, κατιδὼν ἀπὸ τῶν τειχῶν 25
 τοὺς μὲν Ἀθηναίους ἐν αἰγιαλῷ ὀρμῶντας καὶ
 πρὸς οὐδεμίᾳ πόλει, τὰ δ' ἐπιτήδεια ἐκ Σηστοῦ
 μετιώνας πεντεκαίδεκα σταδίους ἀπὸ τῶν νεῶν, τοὺς
 δὲ πολέμιους ἐν λιμένι καὶ πρὸς πόλιν, ἔχοντας
 πάντα, οὐκ ἐν καλῷ ἔφη αὐτοὺς ὀρμεῖν, ἀλλὰ μεθ-
 ὀρμίσαι ἐς Σηστόν παρήνει, πρὸς τε λιμένα καὶ
 πρὸς πόλιν· οὐ ὄντες ναυμαχήσετε, ἔφη, ὅταν βού-
 λησθε. Οἱ δὲ στρατηγοὶ, μάλιστα δὲ Τυδεὺς καὶ 26
 Μένανδρος, ἀπιέναι αὐτὸν ἐκέλευσαν· αὐτοὺς γὰρ
 νῦν στρατηγεῖν, οὐκ ἐκέινον. Καὶ ὁ μὲν ὤχετο. Δύ- 27
 σανδρος δ', ἐπεὶ ἡμέρα ἦν πέμπτη ἐπιπλέονσι τοῖς
 Ἀθηναίοις, εἶπε τοῖς παρ' αὐτοῦ ἐπομένοισι, ἐπὶ
 κατιδῶσιν αὐτοὺς ἐμβεβηκότας καὶ ἐσκεδασμένους
 κατὰ τὴν Χερσόνησον, (ὅπερ ἐποίουν πολὺ μᾶλλον
 καθ' ἑκάστην ἡμέραν, τὰ τε σιτία πρόρρωθεν ὠνού-
 μενοι καὶ καταφρονοῦντες δὴ τοῦ Λυσάνδρου, ὅτι
 οὐκ ἀντιανῆγεν) ἀποπλέοντας τοῦ μάλιν παρ' αὐτὸν,
 ἄραι ἀσπίδα κατὰ μέσον τὸν πλοῦν. Οἱ δὲ ταῦτα
 ἐποίησαν, ὡς ἐκέλευσε. Λύσανδρος δ' εὐθύς ἐσή- 28
 μανε, τὴν ταχίστην πλεῖν· ξυμπαρήει δὲ καὶ Θώ-
 ραξ, τὸ πεζὸν ἔχων. Κόνων δὲ, ἰδὼν τὸν ἐπίπλουν,
 ἐσήμανεν, ἐς τὰς ναῦς βοηθεῖν κατὰ κράτος. Αε-
 σκεδασμένων δὲ τῶν ἀνθρώπων ὄντων, αἱ μὲν τῶν
 νεῶν δίκροτοι ἦσαν, αἱ δὲ μονόκροτοι, αἱ δὲ παντε-
 λῶς κεναί· ἡ δὲ Κόνωνος καὶ ἄλλαι περὶ αὐτὸν ἐπι-
 πλήρεις ἀνήχθησαν, καὶ ἡ Πάραλος. Τὰς δ' ἄλλας
 πάσας Λύσανδρος ἔλαβε πρὸς τῇ γῆ. Τοὺς δὲ π'

- στους ἄνδρας ἐν τῇ γῇ ξυνέλιξαν· οἱ δὲ καὶ ἔφυγον
 29 ἐς τὰ τειχίδια. Κόνων δὲ, ταῖς ἐννέα ναυσὶ φεύ-
 γων, ἐπεὶ ἔγνω τῶν Ἀθηναίων τὰ πράγματα διε-
 φθαρμένα, κατασχὼν ἐπὶ τὴν Ἀβαρτίδα, τὴν Δαμ-
 ψάκου ἄκραν, ἔλαβεν αὐτόθεν τὰ μεγάλα τῶν Λυ-
 σάνδρου κειῶν ἰστία. Καὶ αὐτὸς μὲν ὀκτὼ ναυσὶν
 ἀπέπλευσε παρ' Εὐαγόραν ἐς Κύπρον· ἡ δὲ Πά-
 ραλος ἐς τὰς Ἀθήνας, ἀπαγγέλλουσα τὰ γεγονότα.
- 30 Λύσανδρος δὲ τὰς τε ναῦς καὶ τοὺς αἰχμαλώτους καὶ
 τᾶλλα πάντα ἐς Λάμψακον ἀπήγαγεν, ἔλαβε δὲ καὶ
 τῶν στρατηγῶν ἄλλους τε, καὶ Φιλοκλῆα καὶ Ἀδει-
 μαντον. Ἡ δ' ἡμέρα ταῦτα κατεργάσατο, ἔπεμψε
 Θεόπομπον τὸν Μιλήσιον ληστήν ἐς Λακεδαιμόνα,
 ἀπαγγελοῦντα τὰ γεγονότα· ὃς ἀφικόμενος τρίτατος
- 51 ἀπήγγειλε. Μετὰ δὲ ταῦτα Λύσανδρος, ἀθροίσας
 τοὺς ξυμμάχους, ἐκέλευσε βουλευέσθαι περὶ τῶν
 αἰχμαλώτων. Ἐνταῦθα δὴ κατηγορίαι ἐγίνοντο πολ-
 λαὶ τῶν Ἀθηναίων, αἳ τε ἤδη παρανενομήκεσαν, καὶ
 ἃ εἰρηφισμένοι ἦσαν ποιεῖν, εἰ κρατήσειαν τῇ ναυ-
 μαχίᾳ, τὴν δεξιὰν χεῖρα ἀποκόπτειν τῶν ζωρηθέν-
 των πάντων, καὶ ὅτι λαβόντες δύο τριήρεις, Κο-
 ρινθίαν καὶ Ἀνδρίαν, τοὺς ἄνδρας ἐξ αὐτῶν πάντας
 κατακρημνίσειαν. Φιλοκλῆς δ' ἦν στρατηγὸς τῶν
- 32 Ἀθηναίων, ὃς τούτους διεφθίρεν. Ἐλέγετο δὲ καὶ
 ἄλλα πολλὰ, καὶ ἔδοξεν, ἀποκτεῖναι τῶν αἰχμαλώ-
 των ὅσοι ἦσαν Ἀθηναῖοι, πλὴν Ἀδειμάντου, ὅτι
 μόνος ἐπελάβετο ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ περὶ τῆς ἀπο-
 τομῆς τῶν χειρῶν ψηφίσματος. Ἡτιὰθ' ἔμενοι ὑπὸ

τινων, προδοῦναι τὰς ναῦς. Λύσανδρος δὲ, Φιλοκλία πρῶτον ἐρωτήσας, ὅς τοὺς Ἀνδρόλους καὶ Κορινθίους κατακρημνίσαι, τί εἴη ἄξιος παύειν, ἀγξάμενος ἐς Ἑλληνας παρανομεῖν, ἀπέσφαξεν.

CAP. II.

Ἐπεὶ δὲ τὰ ἐν τῇ Λαμψάκῳ κατεστήσατο, ἔπλευ ἐπὶ τὸ Βυζάντιον καὶ Χαλκηδόνα. Οἱ δ' αὐτὸν ὑπεδέχοντο, τοὺς τῶν Ἀθηναίων φρουροὺς ὑποσπόνδους ἀφέντες. Οἱ δὲ προδόντες Ἀλκιβιάδῃ τὸ Βυζάντιον τότε μὲν ἔφυγον ἐς τὸν Πόντον, ὕστερον δ' ἐς Ἀθήνας, καὶ ἐγένοντο Ἀθηναῖοι. Λύσανδρος δὲ τοὺς τε φρουροὺς τῶν Ἀθηναίων, καὶ εἴ τινα πού ἄλλον ἴδοι Ἀθηναῖον, ἀπέπεμπεν ἐς τὰς Ἀθήνας, διδοὺς ἐκείνῳ μόνον πλείουσιν ἀσφάλειαν, ἄλλοθι δ' οὐ· εἰδὼς, ὅτι, ὅσα ἂν πλείους συλλεγῶσιν ἐς τὸ ἄστυ καὶ τὸν Πειραιᾶ, θᾶττον τῶν ἐπιτηδείων ἔνδειαν ἔσονται. Καταλιπὼν δὲ Βυζαντίου καὶ Χαλκηδόνος Σθενέλαον ἀρμοστήν Λάκωνα, αὐτὸς ἀποπλεύσας ἐς Λάμψακον, τὰς ναῦς ἐπισκευάζει.

Ἐν δὲ ταῖς Ἀθήναις, τῆς Παράλου ἀφεικομένης νυκτός, ἐλέγτο ἡ ξυμφορὰ, καὶ ἡ οἰμωγὴ ἐκ τοῦ Πειραιῶς διὰ τῶν μακρῶν τειχῶν ἐς ἄστυ διῆκεν, ὃ ἕτερος τῷ ἑτέρῳ παραγγέλλων· ὥστε κείνης τῆς νυκτός οὐδεὶς ἐκοιμήθη, οὐ μόνον τοὺς ἀπολωλότας πενθοῦντες, ἀλλὰ πολὺ ἔτι μᾶλλον αὐτοὶ ἑαυτοὺς πείσεσθαι νομίζοντες, οἷα ἐποίησαν Μηλίους τε, Δακεδαιμονίων ἀποίκους ὄντας, κρατήσαντες πο-

- λιορκία, καὶ Ἰστιαίας, καὶ Σκιωναίους, καὶ Τυρωναίους, καὶ Αἰγινήτας, καὶ ἄλλους πολλοὺς τῶν Ἑλλήνων. Τῇ δ' ὑστεραίᾳ ἐκκλησίαν ἐποίησαν, ἐν ἣ ἔδοξε, τοὺς τε λιμένας ἀποχωῶσαι, πλὴν ἐνός, καὶ τὰ τεῖχη εὐτρεπίζειν, καὶ φύλακας ἐφιστάναι, καὶ τὰλλα πάντα ὡς ἐς πολιορκίαν παρασκευάζειν τὴν πόλιν. Καὶ οὗτοι μὲν περὶ ταῦτα ἦσαν.
- 5 Λύσανδρος δ' ἐκ τοῦ Ἑλλησπόντου ναυσὶ διακοσίαις ἀφικόμενος ἐς τὴν Δίωβον, κατεσκευάσατο τὰς τε ἄλλας πόλεις ἐν αὐτῇ, καὶ Μιτυλήνην· ἐς δὲ τὰ ἐπὶ Θράκης χωρία ἔπεμψε δέκα τριήρεις ἔχοντα Ἐτιόνικον, ὃς τὰ ἐκεῖ πάντα πρὸς Λακεδαιμονίους μετέστησεν. Εὐθύς δὲ καὶ ἡ ἄλλη Ἑλλὰς ἀφειστήκει Ἀθηναίων μετὰ τὴν ναυμαχίαν, πλὴν Σαμίων. Οὗτοι δὲ, σφαγὰς τῶν γνωρίμων ποιήσαντες, κατεῖχον τὴν πόλιν. Λύσανδρος δὲ μετὰ ταῦτα ἔπεμψε πρὸς Ἄγιν τε ἐς Δικέλειαν καὶ ἐς Λακεδαίμονα, ὅτι προσπλεῖ σὺν διακοσίαις ναυσί. Λακεδαιμόνιοι δὲ ἐξῆσαν πανδημεῖ, καὶ οἱ ἄλλοι Πελοποννήσιοι, πλὴν Ἀργείων, παραγγείλαντος τοῦ ἑτέρου Λακεδαιμονίων βασιλέως Πανσανίου. Ἐπεὶ δὲ ἅπαντες ἠθροίσθησαν, ἀναλαβὼν αὐτοὺς, πρὸς τὴν πόλιν ἐστρατοπέδευσεν ἐν τῇ Ἀκαδημίᾳ, τῷ καλουμένῳ γυμνασίῳ. Λύσανδρος δὲ, ἀφικόμενος πρὸς Αἴγιναν, ἀπέδωκε τὴν πόλιν Αἰγινήταις, ὅσους ἠδύνατο πλείστους ἀθροίσας αὐτῶν· ὡς δ' αὐτως καὶ Μηλίους, καὶ τοῖς ἄλλοις, ὅσοι τῶν αὐτῶν ἐστέροnton. Μετὰ δὲ τοῦτο δηρώσας Σαλαμίνα, ὤρμισατο πρὸς

τὸν Πειραιᾶ ναυσὶ πεντήκοντα καὶ ἑκατὸν, καὶ τὰ πλοῖα εἶργε τοῦ εἰσπλου.

Οἱ δ' Ἀθηναῖοι, πολιορκούμενοι κατὰ γῆν καὶ 10
κατὰ θάλατταν, ἠπόρουσαν, τί χρῆ ποιεῖν, οὔτε νεῶν,
οὔτε συμμάχων αὐτοῖς ὄντων, αὐτε σίτου· ἐνθίμζον
δ' οὐδεμίαν εἶναι σωτηρίαν, εἰ μὴ παθεῖν, ἃ οὐ
τιμωρούμενοι ἐποίησαν, ἀλλὰ διὰ τὴν ὕβριν ἠδίκουσαν
ἀνθρώπους μικροπολίτας, οὐδ' ἐπὶ μιᾷ αἰτίῃ ἐτί-
ρα, ἣ ὅτι ἐκείνοις συνεμάχουσαν. Διὰ ταῦτα τοὺς 11
ἀτίμους ἐπιτίμους ποιήσαντες, ἑκατέρωθεν· καὶ
ἀποθησαυρόντων ἐν τῇ πόλει λιμῶ πολλῶν, οὐ δι-
λέγοντο περὶ διαλλαγῆς. Ἐπεὶ δὲ παντελῶς ἤδη δ
σίτος ἐπιλελοίπει, ἔπεμψαν πρόσβεις παρὰ Ἄγιν,
βουλόμενοι ξύμμαχοι εἶναι Λακεδαιμονίοις, ἔχοντες
τὰ τεῖχη καὶ τὸν Πειραιᾶ, καὶ ἐπὶ τούτοις ξυνθή-
κας ποιῆσθαι. Ὁ δὲ αὐτοὺς ἐς Λακεδαιμόνα ἐκέ- 12
λευεν εἶναι· οὐ γὰρ εἶναι κύριος αὐτός. Ἐπεὶ δ'
ἀπήγγειλαν οἱ πρόσβεις ταῦτα ταῖς Ἀθηναίοις,
ἔπεμψαν αὐτοὺς ἐς Λακεδαιμόνα. Οἱ δ', ἐπεὶ ἦσαν 13
ἐν Σπλάσια, πλησίον τῆς Λακωνικῆς, καὶ ἐπύ-
θοντο αὐτῶν οἱ Ἐφοροὶ, ἃ ἔλεγον, ὄντα οἰᾶ περ
καὶ πρὸς Ἄγιν, αὐτόθεν αὐτοὺς ἐκέλευσαν ἀπιέναι,
καὶ, εἰ τι δεῖσται εἰρήνης, κάλλιον ἦκειν βουλευ-
σαμένους. Οἱ δὲ πρόσβεις ἐπεὶ ἤκον οἴκαδε, καὶ 14
ἀπήγγειλαν ταῦτα ἐς τὴν πόλιν, ἀθυμία ἐπέπεσε
πᾶσιν· ὥροντο γὰρ ἀνδραποδισθῆσθαι, καὶ, ἕως
ἂν πέμπωσιν ἑτέρους πρόσβεις, πολλοὺς τῶ λιμῶ
ἐπολεῖσθαι. Περὶ δὲ τῶν τευχῶν τῆς καθαιρέσεως 15

οὐδεις ἤβουλετο συμβουλεύειν· Ἀρχίστρατος γάρ, εἰπὼν ἐν τῇ βουλῇ, Λακεδαιμονίοις κράτιστον εἶναι, ἐφ' οἷς προεκαλοῦντο, εἰρήνην ποιῆσθαι, ἐδέσθη· (προεκαλοῦντο δὲ, τῶν μακρῶν τειχῶν ἐπὶ δέκα σταδίουσ καθελεῖν ἐκάτερον) ἐγένετο δὲ ψήφισμα, 16 μὴ ἐξεῖναι περὶ τούτων συμβουλεύειν. Τούτουτων δὲ ὄντων, Θηραμένης ἐν ἐκκλησίᾳ εἶπεν, ὅτι, εἰ βούλονται αὐτὸν πέμψαι παρὰ Λύσανδρον, εἰδὼς ἤξει Λακεδαιμονίους, πόταρον ἐξανδραποδίσασθαι τὴν πόλιν βουλόμενοι ἀντέχουσι περὶ τῶν τειχῶν, ἢ πίστιωσ ἔνεκα. Περμφθεῖσ δὲ διέτριβε παρὰ Λύσανδρῳ τρεῖσ μῆνας καὶ πλείω, ἐπιτηρῶν, ὁπότε Ἀθηναῖοι ἔμελλον, διὰ τὸ ἐπιλελοιπένα τὸν αἶτον 17 ἅπαντα, ὃ τι τις λέγοι, ὁμολογήσειν. Ἐπεὶ δὲ ἦκε τῷ τετάρτῳ μηνί, ἀπήγγειλεν ἐν ἐκκλησίᾳ, ὅτι αὐτὸν Λύσανδρος τέωσ μὲν κατέχει, εἶτα κελύει ἐσ Λακεδαίμονα ἵεναί· οὐ γάρ εἶναι κύριος, ὧν ἔρωτωτο ὑπ' αὐτοῦ, ἀλλὰ τοὺσ Ἐφόρουσ. Μετὰ ταῦτα ἠρέσθη πρεσβευτῆσ ἐσ Λακεδαίμονα αὐτοκράτωρ 18 δέκατος αὐτόσ. Λύσανδρος δὲ τοῖσ Ἐφόρουσ ἐπέμψεν ἀγγελοῦντα μετ' ἄλλων Λακεδαιμονίων Ἀριστοτέλην, φυγάδα Ἀθηναῖον ὄντα, ὅτι ἀποκρίναιτο Θηραμένει, κελνοὺσ κύριουσ εἶναι εἰρήνησ καὶ πο- 19 λέμου. Θηραμένησ δὲ, καὶ οἱ ἄλλοι πρέσβεισ, ἐπεὶ ἦσαν ἐν Σπλάσσιᾳ, ἐρωτῶμενοι, ἐπὶ τίνι λόγῳ ἦκοιεν, εἶπον, ὅτι αὐτοκράτορεσ περὶ εἰρήνησ. Μετὰ ταῦτα οἱ Ἐφοροὶ καλεῖν ἐκέλευον. Ἐπεὶ δ' ἦκον, ἐκκλησίαν ἐποίησαν, ἐν ἣ ἀντάλεγον Κορίνθιοι καὶ

Θηβαῖοι μάλιστα, πολλοὶ δὲ καὶ ἄλλοι τῶν Ἑλλήνων, μὴ σπένδουσι Αῤθηναίους, ἀλλ' ἐξαιρεῖν. Λακεδαιμόνιοι δὲ οὐκ ἔβρασαν πόλιν Ἑλληνίδα ἀν- 20
δραποδιεῖν, μέγα βγαθὸν εἰργασμένην ἐν ποῖς μεγίστοις κινδύνοις γενομένοις τῇ Ἑλλάδι· ἀλλ' ἐποι-
οῦντο εἰρήνην, ἐφ' ᾧ τὰ τε μακρὰ τεῖχη καὶ τὸν Πειραιᾶ καθέλοντας, καὶ τὰς ναῦς πλὴν δώδεκα παραδόντας, καὶ τοὺς φυγάδας κατὰξαντας, τὸν αὐ-
τὸν ἐχθρὸν καὶ φίλον νομίζοντας, Λακεδαιμονίοις ἐπεσθαι· καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν, ὅποι ἂν ἤγῳνται. Θηραμένης δὲ καὶ οἱ σὺν αὐτῷ πρόσβεις 21
ἐπανεφέροντο ταῦτα ἐς τὰς Αῤθήνας. Εἰσιόντας δ' αὐτοὺς ὄχλος περιχεῖτο πολὺς, φοβούμενοι, μὴ ἄπρακτοι ἦκοιεν· οὐ γάρ ἔτι ἐνεχώρει μένειν διὰ τὸ πλῆθος τῶν ἀπολλυμένων τῶ λιμῶ. Τῇ δὲ ὕστε- 22
ραῖα ἀπήγγελλον οἱ πρόσβεις, ἐφ' οἷς οἱ Λακεδαιμόνιοι ποιοῖντο τὴν εἰρήνην· προηγόρει δὲ αὐτῶν Θηραμένης, λέγων, ὡς χρὴ πείθεσθαι Λακεδαιμο-
νίοις, καὶ τὰ τεῖχη περιαιρεῖν. Ἀντιεπόντων δὲ τι-
νων αὐτῷ, πολλῶν δὲ πλειόνων ξυνεπαινεσάντων, ἔδοξε δεχέσθαι τὴν εἰρήνην. Μετὰ δὲ ταῦτα Δύ- 23
σαρθρός τε κατέπλει ἐς τὸν Πειραιᾶ, καὶ οἱ φυγάδες κατήεσαν, καὶ τὰ τεῖχη κατέσκαπτον ὑπ' αὐλητρι-
δων πολλῇ προθυμίᾳ, νομίζοντες, ἐκείνην τὴν ἡμέ-
ραν τῇ Ἑλλάδι ἄρχειν τῆς ἐλευθερίας.

Καὶ ὁ ἐνῆαυτός ἐληγεν, ἐν ᾧ μεσοῦντι Διονύσιος 24
δ' Ἐρμοκράτους Συρακούσιος ἐτυράνησε, μάχη μὲν πρότερον ἠττηθέντων ὑπὸ Συρακουσίων Καρχηδο-

νίων, σπένει δὲ σίτου ἐλότων Ἀκρόγυντα, ἐκλι-
πόντων τῶν Ζικελιωτῶν τὴν πόλιν.

C A P. III.

Τῷ δ' ἐπίδντι ἔπει, ἐν ᾧ ἦν Ὀλυμπιάς, ἢ τὸ
στάδιον ἐλκα Κροκίνας Θετταλός, Εὐδίου ἐν Σπάρ-
κῃ ἐφορεύοντος, Πυθόδωρου δ' ἐν Ἀθήναις ἄρχον-
τος, ὃν Ἀθηναῖοι, ὅτι ἐν ὀλιγαρχίᾳ ἤρθε, οὐκ
ὀνομάζουσι, ἀλλ' ἀναρχίαν τὸν ἐναντιὸν καλοῦσιν,
2 (ἐγένετο δὲ αὕτη ἡ ὀλιγαρχία ὧδε· ἔδοξε τῷ δήμῳ,
τριακόντα ἄνδρας ἐλεῖσθαι, οἱ τοὺς πατριούς νόμους
ἐυγγράψουσι, καθ' οὓς πολιτεύσουσι· καὶ ἤρθε-
θησαν οὗτοι, Πολυάρχης, Κριτίας, Μηλόβιος,
Ἰππόλοχος, Εὐκλείδης, Ἴερων, Μνησίκοχος, Χρέ-
μων, Θηραμένης, Ἀρσειάς, Διοκλῆς, Φαιδρίας,
Χαιρέλεως, Ἀναίτιος, Πείσων, Σοφοκλῆς, Ἐρατο-
σθένης, Χαρικλῆς, Ὀνομακλῆς, Θεογνίς, Αἰσχί-
νης, Θεογένης, Κλεομήδης, Ἐρασίστρατος, Φεῖδων,
3 Μνησιθείδης) τούτων δὴ πραχθέντων, ἀπέπλει
Ἀυσανδρος πρὸς Σάμον· Ἄγις δ' ἐκ τῆς Δεκλείας
ἀπαγαγὼν τὸ πεζὸν στράτευμα, διέλυσε κατὰ πόλεις
ἐκάστου.

4 Κατὰ δὲ τοῦτον τὸν καιρὸν περὶ ἧλλου ἔκλειψιν
Ἀνκόφρον ὁ Φεραῖος, βουλόμενος ἄρξαι ὅλης τῆς
Θετταλίας, τοὺς ἐναντιουμένους αὐτῷ τῶν Θετταλῶν,
Δαρισσαίους τε καὶ ἄλλους, ἐνίκησε μάχῃ, καὶ
πολλοὺς ἀπέκτεινεν.

Ἐν δὲ τῷ αὐτῷ χρόνῳ καὶ Διονύσιος, δ' Συρα- 5
 κούσιος τύραννος, μάχη ἠττηθεὶς ὑπὸ Καρχηδονίων,
 Γέλαν καὶ Καμαρίναν ἀπώλεσε. Μετ' ὀλίγον δὲ
 καὶ Διονύτιοι, Συρακούσιος ξυνοικοῦντες, ἀπέστη-
 σαν εἰς τὴν αὐτῶν πόλιν ἀπὸ Διονυσίου καὶ Συρα-
 κουσίων. Παραχρῆμα δὲ καὶ οἱ Συρακούσιοι ἰππεῖς
 ὑπὸ Διονυσίου εἰς Κατάνην ἀπεστάλησαν.

Οἱ δὲ Σάμιοι, πολιορκούμενοι ὑπὸ Λυσάνδρου 6
 πάντη, ἐπεὶ, βουλευομένων αὐτῶν τοπρωῶτον δημο-
 λογεῖν, προσβάλλειν ἤδη ἔμελλεν ὁ Λύσανδρος, ὠμο-
 λόγησαν, ἐν ἰμάτιον ἔχων ἕκαστος ἀπιέναι τῶν ἐλευ-
 θέρων, τὰ δ' ἄλλα παραδοῦναι· καὶ οὕτως ἐξῆλθον.
 Λύσανδρος δὲ, τοῖς ἀρχαίοις πολίταις παραδοὺς τὴν 7
 πόλιν καὶ τὰ ἐνόητα πάντα, καὶ δέκα ἄρχοντιος κα-
 ταστήσας φρουρούς, ἀφῆκε τὸ τῶν ξυμμάχων ναυτι-
 κὸν κατὰ πόλεις· ταῖς δὲ Λακωνικαῖς ναυσὶν ἀπέ- 8
 πλευσεν εἰς Λακεδαίμονα, ἀπάγων τὰ τε τῶν αἰχμα-
 λιώτων νεῶν ἀκρωτήρια, καὶ τὰς ἐκ τοῦ Πειραιῶς
 τριήρεις, πλὴν δώδεκα, καὶ στεφάνους, οὓς παρὰ
 τῶν πόλεων ἐλάβρανε δῶρα ἰδία, καὶ ἀργυρίου τε-
 τρακόσια καὶ ἑβδομήκοντα τάλαντα, ἃ περιεγένοντο
 τῶν φόρων, οὓς αὐτῷ Κύρος παρεδειξεν εἰς τὸν πό-
 λεμον, καὶ εἴ τι ἄλλο προσεκτήσατο ἐν τῷ πολέμῳ.
 Ταῦτα δὴ πάντα Λακεδαιμονίοις ἀπέδωκε, τελευ- 9
 τῶντος τοῦ θέρους, εἰς δ' ὁ ἑξάμηρος καὶ οὐκὼ καὶ
 ἑκοσὶν ἔτη τῷ πολέμῳ ἐτελεύτη, ἐν οἷς Ἐφοροὶ ἀρι-
 θμούμενοι οὐδὲ ἐγένοντο· Αἰγησίας πρῶτος, ἐφ' οὗ
 ἤρξατο ὁ πόλεμος, πέμπτῳ καὶ δεκάνῳ ἔτει τῶν μετ'

- 10 Εὐβοίας ἄλωσιν τριακονταετίδων σπονδῶν· μετὰ δὲ τοῦτον οἶδε, Βρασιδάς, Ἰσάνωρ, Σωστρατίδας, Ἐξαρχος, Ἀγησίστρατος, Ἀγγελίδας, Ὀνομακλῆς, Ζεῦξιππος, Πιτύας, Πλειστόλας, Κλεινόμαχος, Πλαρχος, Ἄων, Χαιρίδας, Πατησιάδας, Κλεοσθένης, Λυκάριος, Ἐπήρατος, Ὀνομάντιος, Ἀλεξίπιδας, Μισυολαΐδας, Ἰσίας, Ἄρακος, Εὐάραχιππος, Παντακλῆς, Πιτύας, Ἀρχύτας, Ἐθδικος, ἐφ' οὗ Ἀλυσανδρος, πράξας τὰ εἰρημμένα, οἴκαδε κατέπλευσεν.
- 11 Οἱ δὲ τριακοντα ἠρέθησαν μὲν, ἐπεὶ τάχιστα τὰ μακρὰ τεῖχη καὶ τὰ περὶ τὸν Πειραιᾶ καθηρέθη· αἰρεθέντες δὲ, ἐφ' ᾧ τε ξυγγράψαι νόμους, καθ' οὓσιν αὖτε πολιτεύσονται, τούτους μὲν αἰεὶ ἔμελλον ξυγγράφειν τε καὶ ἀποδεικνύειν, βουλὴν δὲ καὶ τὰς ἄλλας ἀρχὰς κατέστησαν, ὡς ἐδόκει αὐτοῖς.
- 12 Ἐπειτα πρῶτον μὲν, οὓς πάντες ἠδέσαν ἐν τῇ δημοκρατίᾳ ἀπὸ συκοφαντίας ζῶντας, καὶ τοῖς καλοῖς καὶ ἀγαθοῖς βραβεῖς ὄντας, συλλαμβάνοντες ὑπῆγον θανάτου· καὶ ἡ τε βουλὴ ἠδέως αὐτῶν κατεψηφίζετο, οἱ τε ἄλλοι, ὅσοι ξυνήδεσαν ἑαυτοῖς μὴ ὄντες
- 13 τοιοῦτοι, οὐδὲν ἤχθοντο. Ἐπεὶ δὲ ἤρξαντο βουλεύεσθαι, ὅπως ἂν ἐξείη αὐτοῖς τῇ πόλει χρῆσθαι, ὅπως βούλοιντο, ἐκ τούτου πρῶτον μὲν, πέμψαντες ἐς Λακεδαιμόνα Λισχίην τε καὶ Ἀριστοτέλην, ἔπεισαν Ἀλυσανδρον, φρουροὺς σφίσι ξυμπρᾶξαι ἔλθειν, ἕως δὲ, τοὺς πονηροὺς ἐκποδῶν ποιησάμενοι, καταστήσονται τὴν πολιτείαν· θρέψειν δὲ αὐτοὺς ἐπιχοροῦντο. Ὁ δὲ πεισθεὶς, τοὺς τε φρουροὺς

καὶ Καλλίβιον ἀροιστὴν ξυνέπραξεν αὐτοῖς πεμ-
 φθῆναι. Οἱ δ' ἐπεὶ τὴν φρουρὰν ἔλαβον, τὸν μὲν 14
 Καλλίβιον ἐθεράπευον πάσῃ θεραπείᾳ, ὡς πάντα
 ἐπαιχοίη, ἃ πράττειεν· τῶν δὲ φρουρῶν τούτου
 ξυμπέμποντος αὐτοῖς, οὓς ἐβούλοντο, ξυνελάμβρα-
 τον, οὐκέτι τοὺς πανηροὺς τε καὶ ὀλλίου ἀξίους,
 ἀλλ' ἤδη οὓς ἐνόμιζον ἥκιστα μὲν παρωθυμένους
 ἂν ἀνέχεσθαι, ἀντιπράττειν δὲ τι ἐπιχειροῦντας πλει-
 στους ἂν τοὺς ξυνελθόντας λαμβάνειν. Τῷ μὲν οὖν 15
 πρώτῳ χρόνῳ ὁ Κριτίας τῷ Θηραμένει ὁμογνώμων
 τε καὶ φίλος ἦν. Ἐπει δὲ αὐτὸς μὲν προπετής ἦν
 ἐπὶ τὸ πολλοὺς ἀποκτεῖναι, ἅτε καὶ φυγῶν ὑπὸ
 τοῦ δήμου, ὁ δὲ Θηραμένης ἀντίκοπτε, λέγων, ὅτι
 οὐκ εὐκὸς εἶη θανατοῦν, εἴ τις ἐτιμᾶτο ὑπὸ τοῦ δή-
 μου, τοὺς δὲ καλοὺς καὶ ἀγαθοὺς μηδὲν κακὸν εἰρ-
 γάζετο· ἐπεὶ καὶ ἐγὼ, ἔφη, καὶ σὺ πολλὰ δὴ τοῦ
 ἀρέσκειν ἔνακα τῇ πόλει καὶ εἶπομεν καὶ ἐπράξα-
 μεν. Ὁ δὲ (ἔτι γὰρ οἰκείως ἐχρήτο τῷ Θηραμένει) 16
 ἀντέλεγεν, ὅτι οὐκ ἐγχωροίη τοῖς πλειονικτεῖν βου-
 λομένοις, μὴ οὐκ ἐκποδῶν ποιῆσθαι τοὺς ἰκανω-
 τάτους διακωλύειν· εἰ δὲ, ὅτι τριάκοντα εἰσὲν, καὶ
 οὐχ εἰς, ἤτιόν τι οἶει, ὥσπερ τυραννίδος, ταύτης
 τῆς ἀρχῆς χρῆναι ἐπιμελεῖσθαι, εὐήθης εἶ. Ἐπει δὲ, 17
 ἀποθνησκόντων πολλῶν, καὶ ἀδίκως, πολλοὶ δῆλοι
 ἦσαν ξυνιστάμενοι τε καὶ θαυμάζοντες, τί ἔσοιτο ἢ
 πολιτεία, πάλιν ἔλεγεν ὁ Θηραμένης, ὅτι, εἰ μὴ τις
 κοινωνοὺς ἰκανοὺς λήφωιτο τῶν πραγμάτων, ἀδύνα-
 τον ἔσοιτο τὴν ὀλιγαρχίαν διαμείνειν. Ἐκ τούτου μὲν- 18

- τοι Κριτίας και οἱ ἄλλοι οἱ ἐκ τῶν τριάκοντα, ἤδη φοβούμενοι, και οὐχ ἥκιστα τὸν Θηραμένην, μὴ συρῆσεισαν πρὸς αὐτὸν οἱ πολῖται, καταλέγουσι τρισχιλλους τοὺς μεθ' ἑξόντας δὴ τῶν πραγμάτων. Ὁ δ' αὖ Θηραμένης και πρὸς ταῦτα ἔλεγεν, ὅτι ἄτοπον δοκοῖη ἑαυτῷ εἶναι, τὸ πρῶτον μὲν, βουλομένους τοὺς βελτίστους τῶν πολιτῶν, κοινωνοὺς ποιήσασθαι τρισχιλλους, ὥσπερ τὸν ἀριθμὸν τοῦτον ἔχοντά τινα ἀνάγκην καλοὺς και ἀγαθοὺς εἶναι, και οὐτ' ἔξω τούτων σπουδαίους, οὐτ' ἐντὸς τούτων πονηροὺς οἶδν τε εἶη γενέσθαι: ἔπειτα δ', ἔφη, ὁρῶ ἔγωγε δύο ὑμᾶς τὰ ἐναντιώτατα πράττοντας, βιβαίαν τε τὴν ἀρχὴν και ἥττονα τῶν ἀρχομένων κατασκευασομένους. Ὁ μὲν ταῦτ' ἔλεγεν. Οὗ δ' ἐξέτασιν ποιήσαντες τῶν μὲν τρισχιλλῶν ἐν τῇ ἀγορᾷ, τῶν δὲ ἔξω τοῦ καταλόγου ἄλλων ἄλλαχοῦ, ἔπειτα κλειύσαντες ἐπὶ τὰ ὄπλα, ἐν ᾧ ἐκεῖνοι ἀπέληλύθεσαν, πέμπαντες τοὺς φρουροὺς και τῶν πολιτῶν τοὺς ὁμογνώμονας αὐτοῖς, τὰ ὄπλα πάντων, πλὴν τῶν τρισχιλλῶν, παρέλοντο· και ἀνακομίσαντες ταῦτα
- 21 ἐς τὴν ἀκρόπολιν, ξυνέθηκαν ἐν τῷ ναῷ. Τούτων δὲ γενομένων, ὡς ἔξδν ἤδη ποιεῖν αὐτοῖς, ὃ τι βούλωντο, πολλοὺς μὲν ἐχθρας ἕνεκα ἀπέκτεινον, πολλοὺς δὲ χρημάτων. Ἔδοξε δ' αὐτοῖς, ὅπως ἔχοιεν και τοῖς φρουροῖς χρήματα διδόναι, και τῶν μετοίκων ἕνα ἕκαστον λαβεῖν, και αὐτοὺς μὲν ἀποκτεῖναι,
- 22 τὰ δὲ χρήματα αὐτῶν ἀποσημῆνυσθαι. Ἐκίλευον δὲ και τὸν Θηραμένην λαβεῖν, ὅτινα βούλοιο. Ὁ δ'

ἀπεκρίνατο· Ἄλλ' οὐ δοκεῖ μοι, ἔφη, καλὸν εἶναι, φάσκοντας βελτίστους εἶναι, ἀδικώτερα τῶν συκοφαντῶν ποιεῖν. Ἐκεῖνοι μὲν γάρ, παρ' ὧν χρήματα λαμβάνοιεν, ἦν εἶων· ἡμεῖς δὲ ἀποκτενοῦμεν μηδὲν ἀδικοῦντας, ἵνα χρήματα λαμβάνωμεν; Πῶς οὐ ταῦτα τῷ παντὶ ἐκείνων ἀδικώτερα; Οἱ δ', 25 ἔμποδῶν νομίζοντες αὐτὸν εἶναι τῷ ποιεῖν, ὃ τι βούλοιντο, ἐπιβουλεύουσιν αὐτῷ, καὶ ἰδίᾳ πρὸς τοὺς βουλευτὰς ἄλλος πρὸς ἄλλον διέβαλλον, ὡς λυμαινόμενον τὴν πολιτείαν. Καὶ παραγγείλαντες κατίσκοις, οἱ ἐδόκουν αὐτοῖς θρασυτάτοι εἶναι, ξιφίδια ὑπὸ μάλης ἔχοντας παραγενέσθαι, ξυνέλεξαν τὴν βουλήν. Ἐπεὶ δὲ ὁ Θηραμένης παρῆν, ἀναστὰς 24 ὁ Κριτίας ἔλεξεν ὧδε·

Ὡ ἄνδρες βουλευταί, εἰ μὲν τις ὑμῶν νομίζετο πλείονας τοῦ καιροῦ ἀποθνήσκειν, ἐννοησάτω, ὅτι, ὅπου πολιτείαι μεθίστανται, πανταχοῦ ταῦτα γίνονται· πλείστοις δ' ἀνάγκη πολεμίους εἶναι τοῖς ἐς ὀλιγαρχίαν μεθιστάσι, διὰ τε τὸ πολυανθρώποτάτην τῶν Ἑλληνίδων τὴν πόλιν εἶναι, καὶ διὰ τὸ πλείστον χρόνον ἐν ἐλευθερίᾳ τὸν δῆμον τετραφθῆαι. Ἡμεῖς δὲ, γνόντες μὲν, τοῖς οἷοις ἡμῶν τε καὶ 25 ὑμῶν χαλεπὴν πολιτείαν εἶναι δημοκρατίαν, γνόντες δὲ, ὅτι Λακεδαιμονίοις τοῖς περισώσασιν ἡμᾶς ὁ μὲν δῆμος οὐποτ' ἂν φίλος γένοιτο, οἱ δὲ βέλτιστοι αἰεὶ ἂν πιστοὶ διατελοῖεν, διὰ ταῦτα σὺν τῇ Λακεδαιμονίᾳ γνώμῃ τήνδε τὴν πολιτείαν καθίσταμεν. Καὶ εἴαν τινα αἰσθανώμεθα ἐναντίον τῇ ὀλι- 26

γαρχία, ἕσον δυνάμεθα, ἐκποδῶν ποιούμεθα· πό-
 λυ δὲ μάλιστα ἡμῖν δοκεῖ δίκαιον εἶναι, εἴ τις ἡμῶν
 αὐτῶν λυμαινεται ταύτῃ τῇ καταστάσει, δίκην αὐ-
 27 τὸν δίδουσι. Νῦν οὖν αἰσθανόμεθα Θηραμένην
 τουτουσί, οἷς δύναται, ἀπολλύντα ἡμᾶς τε καὶ ἡμῶς,
 ὧς δὲ ταῦτα ἀληθῆ, ἦν κατανοήτε, εὐρήσετε οὔτε
 φέγοντα οὐδένα μᾶλλον Θηραμένους τουτουῖ τὰ πα-
 ρόντα, οὔτε ἐναντιούμενον, ὅταν τινὰ ἐκποδῶν
 βουλόμεθα ποιήσασθαι τῶν δημαγωγῶν. Ἐἰ μὲν
 τοίνυν ἐξ ἀρχῆς ταῦτα ἐγίγνωσκε, πολέμιος μὲν ἦν,
 28 οὐ μέντοι πονηρός γ' ἂν δικαίως ἐνομιζέτο· νῦν δέ,
 αὐτὸς μὲν ἄρκας τῆς πρὸς Λακεδαιμονίους πίστεως
 καὶ φιλίας, αὐτὸς δὲ τῆς τοῦ δήμου καταλύσεως,
 μάλιστα δὲ ἐξορηήσας ἡμᾶς τοῖς πρώτοις ὑπαγο-
 μένοις ἐς ἡμᾶς δίκην ἐπιτιθέσθαι, νῦν, ἐπεὶ καὶ
 ἡμεῖς καὶ ἡμεῖς φανερώς ἐχθροὶ τῷ δήμῳ γεγενήμε-
 θα, οὐκέτι αὐτῷ τὰ γινόμενα ἀρέσκει, ὅπως αὐ-
 τὸς μὲν αὖ ἐν τῷ ἀσφαλεῖ καταστῆ, ἡμεῖς δὲ δίκην
 29 δῶμεν τῶν πεπραγμένων. Ὡστε οὐ μόνον ὡς ἐχ-
 θρῶ αὐτῷ προσήκει, ἀλλὰ καὶ ὡς προδότῃ ἡμῶν τε
 καὶ ἡμῶν, δίδουσι τὴν δίκην. Καίτοι τοσοῦτω
 μὲν δεινότερον προδοσία πολέμου, ὅσω χαλεπότε-
 ρον φυλάξασθαι τὸ ἀφανὲς τοῦ φανεροῦ· τοσοῦ-
 τῷ δ' ἐχθιστὸν, ὅσω πολέμιοι μὲν ἄνθρωποι καὶ
 σπένδονται αὐτίς, καὶ πιστοὶ γίνονται· ὅν δ' ἂν
 προδιδόντα λαμβάνωσι, τούτῳ οὔτε ἐσπίσατο πώ-
 30 πότε οὐδεὶς, οὔτ' ἂν σπείσαιο τοῦ λοιποῦ. Ἴνα
 δὲ εἰδήτε, ὅτι οὐ καινὰ ταῦτα οὗτος ποιᾷ, ἀλλὰ

LIB. II. CAP. III.

φύσει προδοτής ἐστίν, ἀναμνήσω ὑμᾶς τὰ τοῦτ'
 πεπραγμένα. Οὗτος γὰρ ἐξ ἀρχῆς μὲν τιμῶμεν
 ὑπὸ τοῦ δήμου, κατὰ τὸν πατέρα Ἄγωνα, προπ
 τίστατος ἐγένετο τὴν δημοκρατίαν μεταστῆσαι
 τοὺς τετρακοσίους, καὶ ἐπρώτευσεν ἐν ἐκείνοις. Ἐπ
 ὃ ἦσθετο ἀντίπαλόν τι τῇ ὀλιγαρχίᾳ· ξυνοιστάμενο
 πρῶτος αὖ ἡγεμὼν τῷ δήμῳ ἐπ' ἐκείνους ἐγένετο
 Ὅθεν δήπου καὶ κόθορνος ἐπικαλεῖται. [Κι
 γὰρ ὁ κόθορνος ἀρμόττειν μὲν τοῖς ποσὶν ἀμφοτε
 ροῖς δοκεῖ, ἀποβλέπει δ' ἐπ' ἀμφοτέρον.] Δεῖ ἰ
 ὦ θηράμενες, ἄνδρα τὸν ἄξιον ζῆν οὐ προάγε
 μὲν δεινὸν εἶναι τοὺς ξυνόντας ἐς πράγματα, ἦν
 τι ἀντικόπτη, εὐθύς μεταβάλλεσθαι· ἀλλ' ὥσπι
 ἐν γῆ διαπνεῖσθαι, ἕως ἂν ἐς οὐρον κατάστῶσι
 εἰ δὲ μὴ, πῶς ἂν ἐπίκειντό ποτε, ἔνθα δεῖ, εἰ, ἐπε
 δάν τι ἀντικόψη, εὐθύς ἐς τὰναντία πλέοιεν; Κι
 εἰσὶ μὲν δήπου πᾶσαι μεταβολαὶ πολιτειῶν θανατι
 φόροι· σὺ δὲ, διὰ τὸ εὐμετάβολός εἶναι, πλείστα
 μὲν μεταίτιος εἶ ἐξ ὀλιγαρχίας ὑπὸ τοῦ δήμου ἀπι
 λωλέναι, πλείστοις δ' ἐκ δημοκρατίας ὑπὸ τῶν βε
 τιάνων. Οὗτος δὲ τοι ἐστίν, ὅς, ταχθεὶς ἀναλίσθ
 ὑπὸ τῶν στρατηγῶν τοὺς καταδύνας Ἀθηναίων
 τῇ περὶ Λέσβου ναυμαχίᾳ, αὐτὸς οὐκ ἀνελθμεν
 ὅμως τῶν στρατηγῶν κατηγορῶν ἀπέκτεινεν αὐτοὶ
 ἵνα αὐτὸς πεμισωθῆι. Ὅστις γε μὴν φανερός ἐσ
 τοῦ μὲν πλεονεκτεῖν ἀεὶ ἐπιμελούμενος, τοῦ δὲ κ
 λοῦ καὶ τῶν φίλων μηδὲν ἐντροπέμενος, πῶς τούτ
 χρῆ ποτε φείσασθαι; πῶς δ' οὐ φυλάξασθαι, ι

δότας αὐτοῦ τὰς μεταβολὰς, ὡς μὴ καὶ ἡμᾶς ταῦ-
 τό δυνασθῆ ποιῆσαι; Ἡμεῖς οὖν τοῦτον ὑπάγομεν
 καὶ ὡς ἐπιβουλευόντα, καὶ ὡς προδιδόντα ἡμᾶς τε
 34 καὶ ὑμᾶς. Ὡς δ' εἰκότα ποιούμεν, καὶ τὰδ' ἐννοή-
 σατε. Καλλίστη μὲν γὰρ δήπου δοκεῖ πολιτεία εἶ-
 ναι ἢ Λακεδαιμονίων· εἰ δὲ ἐκέλη ἐπιχειρήσειε τις
 τῶν Ἐφόρων, ἀντὶ τοῦ τοῖς πλείοσι πείθεσθαι,
 ψέγειν τε τὴν ἀρχὴν, καὶ ἐναντιοῦσθαι τοῖς πρα-
 τομένοις, οὐκ ἂν οἴεσθε αὐτὸν καὶ ὑπ' αὐτῶν τῶν
 Ἐφόρων καὶ ὑπὸ τῆς ἄλλης ἀπάσης πόλεως τῆς με-
 γίστης τιμωρίας ἀξιωθῆναι; Καὶ ὑμεῖς οὖν, εἰάν
 σωφρονῆτε, οὐ τοῦτου, ἀλλ' ὑμῶν φείσεσθε· ὡς
 οὔτος, σωθεῖς μὲν, πολλοὺς ἂν μέγα φρονεῖν ποιή-
 σεις τῶν ἐναντία γιγνωσκόντων ὑμῖν· ἀπολθόμενος δέ,
 πάντων καὶ τῶν ἐν τῇ πόλει καὶ τῶν ἔξω ὑποτέμοι
 ἂν τὰς ἐλπίδας.

35 Ὁ μὲν ταῦτ' εἰπὼν ἐκαθέζετο· Θηραμένης δὲ
 ἀναστάς ἔλεξεν·

Ἄλλὰ πρῶτον μὲν μνησθήσομαι, ὧ ἄνδρες, ὃ
 τελευταῖον κατ' ἐμοῦ εἶπε. Φησὶ γὰρ με τοὺς
 στρατηγούς ἀποκτεῖναι κατηγοροῦντα. Ἐγὼ δὲ οὐκ
 ἤρχον κατ' ἐκείνων λόγου, ἀλλ' ἐκεῖνοι ἔφρασαν,
 προσταχθέντα με ὑφ' ἐαυτῶν οὐκ ἀνελεῖσθαι τοὺς
 δυναστικῶντας ἐν τῇ περὶ Λέσβου ναυμαχίᾳ. Ἐγὼ
 δὲ ἀπολογούμενος, ὡς διὰ τὸν χειμῶνα οὐδὲ πλεῖν,
 μὴ ὅτι ἀναιρεῖσθαι τοὺς ἄνδρας δυνατὸν ἦν, ἔδο-
 ξα τῇ πόλει εἰκότα λέγειν, ἐκεῖνοι δὲ ἐαυτῶν κατη-
 γορεῖν ἐφείνοντο· φάσκοντες γὰρ, οἷόν τε εἶναι

αἰσάσαι τοὺς ἀνδρας, προέμεναι αὐτοὺς ἀπολλίσθαι,
 ἀποπλίνοντες ὥχοντο. Οὐ μέντοι θανατάω γε τὸ 36
 Κριτίαν παρανενομημένοι· ὅτε γὰρ ταῦτα ἦν, οὐ
 παρῶν ἐτύγχανεν, ἀλλ' ἐν Θετταλίᾳ μετὰ Προμη-
 θεῶς δημοκρατίαν κατασκευασείων, καὶ τοὺς πενή-
 στας ὤπλιζεν ἐπὶ τοὺς δεσπότας. Ὡν μὲν οὖν οὐ- 37
 τος ἐκεῖ ἔπραττε, μηδὲν ἐνθάδε γένοιτο· τάδε γε
 μέντοι ὁμολογῶ ἰγὼ τούτῳ, εἴ τις ὑμᾶς μὲν τῆς ἀρ-
 χῆς βούλεται παῦσαι, τοὺς δ' ἐπιβουλευόντας ὑμῶν
 ἰσχυροὺς ποιεῖν, δίκαιον εἶναι τῆς μεγίστης αὐτῶν
 τιμορίας τυγχάκειν· ὅστις μέντοι ὁ ταῦτα πράττων
 ἔστιν, οἶμαι ἂν ὑμᾶς κάλλιστα κόνειν, τὰ τε πε-
 πραγμένα, καὶ ἄ-νῦν πράττει ἕκαστος ἡμῶν, εἰ
 κατανοήσετε. Οὐκοῦν μέχρι μὲν τοῦ ὑμᾶς τε κατα- 38
 στήναι ἐς τὴν βουλήν, καὶ ἀρχὰς ἀποδειχθῆναι, καὶ
 τοὺς ὁμολογουμένως συκοφάντας ὑπάγεσθαι, πάν-
 τες ταῦτ' ἐγινώσκομεν· ἔπει δὲ οὗτοι ἤρξαντο ἄν-
 δρας καλοὺς τε καὶ ἀγαθοὺς ξυλλαμβάνειν, ἐκ τοῦ-
 του καὶ γὰρ ἠρξάμην τὰναντία τούτοις γινώσκειν.
 Ἦδειν γάρ, ὅτι, ἀποθνήσκοντος μὲν Λέοντος τοῦ 39
 Σαλαμινίου, ἄνδρός καὶ ἔντος καὶ δοκοῦντος ἰκα-
 νοῦ εἶναι, ἀδικοῦντος δ' οὐδὲ ἓν, οἱ ὅμοιοι τούτῳ
 φοβήσονται, φοβούμενοι δὲ ἐναντίοι τῆδε τῇ πολι-
 τεῖᾳ ἔσονται. Ἐγινώσκον δὲ, ὅτι, ξυλλαμβανο-
 μένου Νικηράτου τοῦ Νικίου, καὶ πλουσιου, καὶ
 οὐδὲν πώποτε δημοτικὸν οὔτε αὐτοῦ οὔτε τοῦ πα-
 τρός πρᾶξαντος, οἱ τρίτῳ ὅμοιοι δυσμενεῖς ὑμῖν
 γενήσονται. Ἀλλὰ μὴν, καὶ Ἀντιφῶντος ἄφ' ὑμῶν 40

- ἀπολλυμένου, ὃς ἐν τῷ πολέμῳ δύο τριήρεις εὖ πλεούσας παμείχετο; ἠπιστάμην, ὅτι καὶ οἱ πρόθυμοι τῇ πόλει γεγενημένοι πάντες ὑπόπτως ὑμῖν ἔξοιεν. Ἀντεῖπον δὲ καὶ, ὅτι τῶν μετοίκων ἕνα ἕκαστον λαβεῖν ἔφασαν χρῆναι· εὐδῆλον γὰρ ἦν, ὅτι, τούτων ἀπολομένων, καὶ οἱ μέτοικοι ἅπαντες πολέμιοι τῇ
- 41 πολιτείᾳ ἔσοιντο. Ἀντεῖπον δὲ καὶ, ὅτι τὰ ὄπλα τοῦ πλήθους παρηροῦντο, οὐ νομίζων χρῆναι ἀσθενητὴν τὴν πόλιν ποιεῖν· οὐδὲ γὰρ τοὺς Λακεδαιμονίους ἐώρων τούτου ἕνεκα βουλομένους περιοῶσαι ἡμᾶς, ὅπως, ὀλίγοι γενόμενοι, μηδὲν δυναίμεθα αὐτοὺς ἀφελεῖν· ἐξῆν γὰρ αὐτοῖς, εἰ τούτου γε δέοιντο, καὶ μηδένα λιπεῖν, ὀλίγον ἔτι χρόνον τῷ λιμῷ πιέ-
- 42 σαστας. Οὐδὲ γε τὸ φρουροὺς μισθοῦσθαι ξυνήρεσκε μοι, ἐξόν αὐτῶν τῶν πολιτῶν τοσοῦτους προσλαμβάνειν, ἕως ῥαδίως οἱ ἄρχοντες ἐμείλομεν τῶν ἀρχομένων κρατήσειν. Ἐπεὶ γε μὴν πολλοὺς ἐώρων ἐν τῇ πόλει τῇ ἀρχῇ τῆδε δυσμενεῖς, πολλοὺς δὲ φυγάδας γενομένους, οὐκ ἂν εἰδῆκε μοι, οὔτε Θρασύβουλον, οὔτε Ἄνυτον, οὔτε Ἀλκιβιάδην φυγαδεύειν· ἦδειν γὰρ, ὅτι οὕτω γε τὸ ἀντίπαλον ἰσχυρὸν ἔσοιτο, εἰ τῷ μὲν πλήθει ἠγεμόνες ἱκανοὶ προσγενήσοιντο, τοῖς δὲ ἠγεῖσθαι βουλομένοις ζύμμα-
- 43 χοι πολλοὶ φανήσοιντο. Ὁ ταῦτ' οὖν νομοθετῶν ἐν τῷ φανερωῷ, πότερα εὐμενῆς ἂν δικαίως, ἢ προδότης νομίζοιτο; Οὐχ οἱ ἐχθροὺς, ὡς Κριτία, κωλύσιντες πολλοὺς ποιεῖσθαι, οὐδὲ οἱ ζυμμάχους πλείστους διδάσκοντες κτᾶσθαι, οὔτοι τοὺς παλι-

μίους ισχυροὺς ποιοῦσιν· ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον οἱ
 ἀδίκως τε χρήματα ἀφαιρούμενοι, καὶ τοὺς οὐδὲν
 ἀδικούντας ἀποκτείνοντες, οὗτοί εἰσιν οἱ καὶ πολ-
 λούς τοὺς ἐναντίους ποιοῦντες, καὶ προδιδόντες οὐ
 μόνον τοὺς φίλους, ἀλλὰ καὶ ἑαυτούς, δι' αἰσχρο-
 κέρδειαν. Εἰ δὲ μὴ ἄλλως γνωστόν, ὅτι ἀληθῆ 44
 λέγω, ὧδε ἐπισκέψασθε. Πότερον οἴσαθε, Θρα-
 σύβουλον, καὶ Ἄνυτον, καὶ τοὺς ἄλλους φυγάδας,
 ἃ ἐγὼ λέγω, μᾶλλον ἢ ἐνθάδε βούλεσθαι γίγνε-
 σθαι, ἢ ἃ οὗτοι πράττουσιν; Ἐγὼ μὲν γὰρ οἶμαι,
 νῦν μὲν αὐτοὺς νομίζειν, ξυμμάχων πάντα-μεστὰ
 εἶναι· εἰ δὲ τὸ κράτιστον τῆς πόλεως προσφιλῶς
 ἡμῖν εἶχε, χαλεπὸν ἢ ἡγεῖσθαι εἶναι καὶ τὸ ἐπιβι-
 βειν ποι τῆς χώρας. Ἄ δ' αὖ εἶπεν, ὡς ἐγὼ εἶμι 45
 οἶος αἰεὶ ποτε μεταβάλλεσθαι, κατὰνοήσατε καὶ
 ταῦτα. Τὴν μὲν γὰρ τῶν τετρακοσίων πολιτείαν
 καὶ αὐτὸς δῆπου ὁ δῆμος ἐψηφίσαστο, διδασκόμενος,
 ὡς οἱ Λακεδαιμόνιοι πάσῃ πολιτείᾳ μᾶλλον ἢ
 δημοκρατίᾳ, πιστεύουσι. Ἐπεὶ δὲ γε ἐκεῖνοι μὲν 46
 οὐδὲν ἀνίεσαν, οἱ δὲ ἀμφὶ Ἀριστοτέλην καὶ Μελάν-
 θιον καὶ Ἀρίσταρχον, στρατηγοῦντες, φανεροὶ ἐγέ-
 νοντο ἐπὶ τῷ χώματι ἔθρυμα τειχίζοντες, ἐς ὃ ἐβού-
 λοντο τοὺς πολεμίους διεξάμενοι ὑφ' αὐτοῖς καὶ τοῖς
 ἑτέροις τὴν πόλιν ποιήσασθαι· εἰ ταῦτ' αἰσθανό-
 μενος ἐγὼ διεκάλυσα, τοῦτ' ἔστι προδοτήν εἶναι
 τῶν φίλων; Ἀποκαλεῖ δὲ κόθορδόν με, ὡς ἀμφο- 47
 τέροις πειρώμενον ἐρμώττειν. Ὅστις δὲ μηδετέροις
 ἀρέσκει, τοῦτον, ὃ πρὸς τῶν Θεῶν, τί ποτε καὶ

καλίσαι χρηΐ; Σὺ γάρ δὴ ἐν μὲν τῇ δημοκρατία πάντων μισοδημότετος ἐνομίζου, ἐν δὲ τῇ ἀριστοκρατία πάντων μισοχρηστέτατος γεγῆνησαι. Ἐγὼ δ', ὡς
 48 Κριτία, κείνοις μὲν αἰεὶ ποτε πολέμῳ, τοῖς οὐ πρόσθεν οἰομένοις καλὴν ἂν δημοκρατίαν εἶναι, πρὶν ἂν καὶ οἱ δοῦλοι, καὶ οἱ δεῖ ἀπορίαν δραχμῆς ἂν ἀποδόμενοι τὴν πόλιν, δραχμῆς μετέχοιεν· καὶ τοῖς δὲ γ' αὖ αἰεὶ ἐναντίος εἰμὶ, οἱ οὐκ οἶονται καλὴν ἂν ἐγγενέσθαι ὀλιγαρχίαν, πρὶν ἂν ἐς τὸ ὑπ' ὀλίγων τυραννεῖσθαι τὴν πόλιν καταστήσειαν. Τὸ μέντοι σὺν τοῖς δυναμένοις, καὶ μεθ' ἵππων καὶ μετ' ἀσπίδων ὠφελεῖν διὰ τοῦτο τὴν πολιτείαν, πρόσθεν ἀριστον
 49 ἤγουμένη εἶναι, καὶ νῦν οὐ μεταβάλλομαι. Εἰ δ' ἔχεις εἰπεῖν, ὦ Κριτία, ὅπου ἐγὼ ξὺν τοῖς δημοτικοῖς ἢ τυραννικοῖς τοὺς καλοὺς τε κἀγαθοὺς ἀποστερεῖν πολιτείας ἐπιχειρήσῃ, λέγε· εἴαν γὰρ ἐλεγχθῶ ἢ νῦν ταῦτα πράττων, ἢ πρότερον πάποτε ταῦτα πεποιηκῶς, ὁμολογῶ, τὰ πάντων ἐσχατώτατα παθῶν ἂν δικαίως ἀποθνήσκωιν.

50 Ὡς δ' εἰπὼν ταῦτα ἐπαύσατο, καὶ ἡ βουλὴ δῆλη ἐγένετο εὐμενῶς ἐπιθορευθήσασα, γνοὺς δὲ Κριτίας, δι, εἰ ἐπιτρέψει τῇ βουλῇ διαψηφίζεσθαι περὶ αὐτοῦ, ἀναφεύχοιτο, καὶ τοῦτο οὐ βιωτὸν ἠγησάμενος, προσελθὼν καὶ διαλεχθεὶς τι τοῖς τριάκοντα ἐξῆλθε, καὶ ἐπιστῆναι ἐκέλευσε τοὺς τὰ ἐγχειρίδια ἔχοντας φανερῶς τῇ βουλῇ ἐπὶ τοῖς δευ-
 51 φάκτοις. Πάλιν δ' εἰσελθὼν, εἶπεν· Ἐγὼ, ὦ βουλὴ, νομίζω, προστάτιον ἔργον εἶναι οἶον δεῖ,

ὅς ἄν, ἐρῶν τοὺς φίλους δεκαπαταμένους, μὴ ἐπι-
 τρέψῃ. Καὶ ἐγὼ οὖν τοῦτο ποιήσω. Καὶ γὰρ οἶθε
 οἱ ἀρωστηνότες οὐ φασιν ἡμῖν ἐπιτρέφειν, εἰ ἀνήσο-
 μεν ἄνδρα, τὸν φανερώς τὴν ἀλεγαρχίαν λυμαινό-
 μενον. Ἔστι δὲ ἐν τοῖς καινοῖς νόμοις, τῶν μὲν
 ἐν τοῖς τριαχμύλοις ὄντων μηδένα ἀποθνήσκειν ἄνευ
 τῆς ὑμετέρας ψήφου· τῶν δ' ἔξω τοῦ καταλόγου κη-
 ρίους εἶναι τοὺς τριάκοντα θανατοῦν. Ἐγὼ οὖν,
 ἔφη, Θηραμένην τουτονὶ ἐξαλείφω ἐκ τοῦ καταλόγου,
 ξυνδοκοῦν ἅπασιν ἡμῖν. Καὶ τοῦτον, ἔφη, ἡμεῖς
 θανατοῦμεν. Ἀκούσας ταῦτα ὁ Θηραμένης, ἀνεπή- 52
 ῥησεν ἐπὶ τὴν ἐστίαν, καὶ εἶπεν· Ἐγὼ δ', ἔφη, ὁ
 ἄνθρωπος, ἰμετέω τὰ πάντων ἐνομοτάτα, μὴ ἐπὶ Κορ-
 τία εἶναι ἐξαλείφειν μήτε ἐμέ, μήτε ὑμῶν ὅν ἄν
 βοῦληται, ἀλλ', ὅνπερ νόμον οὗτοι ἔγραψαν περὶ
 τῶν ἐν τῷ καταλόγῳ, κατὰ τοῦτον καὶ ὑμῖν καὶ ἐμοὶ
 τὴν κρίσιν εἶναι. Καὶ τοῦτο μὲν, ἔφη, μὰ τοὺς 53
 θεοὺς, οὐκ ἄγνοῶ, ὅτι οὐδέν μοι ἀρκέσει ὅδε ὁ βω-
 μός· ἀλλὰ βούλομαι καὶ τοῦτο ἐπιδείξαι, ὅτι οὗτοι
 οὐ μόνον εἰσὶ περὶ ἀνθρώπους ἀδικώτατοι, ἀλλὰ
 καὶ περὶ θεοὺς ἀσεβέστατοι. Ἰμῶν μέντοι, ἔφη, ὁ
 ἄνθρωπος καλοὶ κῆρυθοί, θαυμάζω, εἰ μὴ βοηθήσετε
 ὑμῖν αὐτοῖς, καὶ ταῦτα γινώσκοντες, ὅτι οὐδέν τὸ
 ἐμὸν ὄνομα εὐεξαλειπτότερον, ἢ τὸ ὑμῶν ἐκάστου.
 Ἐκ δὲ τούτου ἐκέλευσε μὲν ὁ τῶν τριάκοντα κήρυξ 54
 τοὺς ἑνδεκα ἐπὶ τὸν Θηραμένην. Ἐκείνοι δὲ εἰσελ-
 θόντες σὺν τοῖς ὑπηρέταις, ἡγουμένου αὐτῶν Σατύ-
 ρου, τοῦ Θραυστιάτου αὐτῶν καὶ ἀναιδεστάτου, εἶπε

μὲν ὁ Κριτίας· Παραδίδομεν ὑμῖν, ἔφη, Θηραμένην
 τουτοῖ κατακεκριμένον κατὰ τὸν νόμον· ὑμεῖς δὲ λα-
 βόντες καὶ ἀπαγαγόντες, οἱ ἔνδεκα, οὐ δεῖ, τὰ ἐκ τούτων
 55 πρῶσσετε· Ὡς δὲ ταῦτα εἶπεν, εἶλκε μὲν ἀπὸ τοῦ βωμοῦ
 ὁ Σάτυρος, εἶλκε δὲ οἱ ὑπηρεῖται. Ὁ δὲ Θηραμέ-
 νης, ὡσπερ εἶκός, καὶ θεοὺς ἐπικαλεῖτο καὶ ἀνδρῶ-
 πρους, καθορᾶν τὰ γιγνόμενα· Ἡ δὲ βουλή ἤσυ-
 χίαν εἶχεν, ὁρῶσα καὶ τοὺς ἐπὶ τοῖς δρυφάκτοις
 ὁμοίους Σατύρω, καὶ τὸ ἔμπροσθεν ταῦ βουλευτη-
 ρίου πλήρες τῶν φρουρῶν, καὶ οὐκ ἀγνοῦντες, ὅτι
 56 ἐγχειρίδια ἔχοντες παρήσαν. Οἱ δ' ἀπήγαγον τὸν
 ἄνδρα διὰ τῆς ἀγορᾶς, μάλα μεγάλη τῇ φωνῇ δη-
 λούντα, οἷα ἔπυοχε. Λέγεται δὲ ἐν δῆμα· καὶ τοῦ-
 το αὐτοῦ. Ὡς εἶπεν ὁ Σάτυρος, ὅτι οἰμῶξοιτο, εἰ
 μὴ σωπῆσεμν, ἐπήρητο· Ἄν δὲ σωπῶ, οὐκ ἄρα,
 ἔφη, οἰμῶξομαι; Καὶ ἐπεὶ γε ἀποθνήσκειν ἀναγκα-
 ζόμενος τὸ κώνειον ἔπιε, τὸ λειπόμενον ἔφρασαν ἀπο-
 κοπταβίσαντα εἰπεῖν αὐτόν· Κριτία τοῦτ' ἔστω τῷ
 καλῷ. Καὶ τοῦτο μὲν οὐκ ἀγνοῶ, ὅτι ταῦτα ἀπο-
 φθέγματα οὐκ ἀξιόλογα· ἐκείνο δὲ κρήνω τοῦ ἀνδρός
 ἀγαστόν, τὸ τοῦ θανάτου παρεστηκότος, μήτε τὸ φρό-
 νιμον, μήτε τὸ παιγιῶδες· ἀπολιπεῖν ἐκ τῆς ψυχῆς.

C A P. IV.

Θηραμένης μὲν δὴ αὐτως ἀπέθανεν· οἱ δὲ τριά-
 κοντα, ὡς ἔξον ἤδη αὐτοῖς τυραννεῖν ἀδείῃς, προεῖ-
 πον μὲν τοῖς ἔξω τοῦ καταλόγου, μὴ εἰσεῖναι ἐς τὸ
 ἄστυ, ἤγον δὲ ἐκ τῶν χωρίων, ἵνα αὐτοὶ καὶ οἱ φί-

λοι τούς τούτων ἀγρούς ἔχοιεν. Φευγόντων δὲ ἐς τὴν Παιραιῶν, καὶ ἐντεῦθεν πολλοὺς ἄγοντες ἐνέπλησαν καὶ τὰ Μίγαφα καὶ τὰς Θήβας τῶν ὑποκαρούτων.

Ἐκ δὲ τούτου Θρασύβουλος, ὀρμηθεὶς ἐκ Θηβῶν ὡς σὺν ἑβδομήκοντα, Φυλὴν χωρίον καταλαμβάνει ἰσχυρόν. Οἱ δὲ τριάκοντα ἐβοήθουν ἐκ τοῦ ἄσπετος σὺν τε τοῖς τριαχιλίαις καὶ σὺν τοῖς ἰππεύσαις καὶ μάλ' ἡμέμερίας οὔσης. Ἐπεὶ δὲ ἀφίκοντο, εὐθὺς μὲν Θρασυνόμενοι τινες τῶν νέων προσέβαλλον πρὸς τὸ χωρίον, καὶ ἐποίησαν μὲν οὐθέν, τραύματα δὲ λαβόντες ἀπῆλθον. Βουλομένων δὲ τῶν τριάκοντα ἀποτειχίζειν, ὅπως ἐκπολιορκήσειαν αὐτοὺς, ἀποκλάσαντες αὐτοῖς τὰς ἐφόδους τῶν ἐπιτηδείων, ἐπιγίγεται τῆς νυκτὸς χιῶν παραπληθῆς· καὶ τῇ ἰσμερταῖα οὐδὲ νυφόμενοι ἀπῆλθον ἐς τὸ ἄστυ, μάλιστα σιγνοὺς τῶν σκευοφόρων ὑπὸ τῶν ἐκ Φυλῆς ἀποβαλόντες. Γινώσκοντες δὲ, ὅτι καὶ ἐκ τῶν ἀγρῶν λεηλατήσοιεν, εἰ μὴ τις φυλακὴ ἔσοιτο, διαπέμπουσιν ἐς τὰς ἐσχυτιῶς, ὅσον πεντεκαίδεκα στάδια ἀπὸ Φυλῆς, τοὺς τε Λακωνικοὺς πλὴν ὀλίγων φρουροὺς, καὶ τῶν ἰππέων δύο φυλάξαι. Οὗτοι δὲ στρατοπεδευσάμενοι ἐν χωρίῳ λασίῳ, ἐρύλαττον. Ὁ δὲ Θρασύβουλος, ἤδη συναλιγμένον ἐς τὴν Φυλὴν περὶ ἑπτακοσίους, λυβῶν αὐτοὺς, καταβαίνει τῆς νυκτὸς. Θέμενος δὲ τὰ ὄπλα ὅσον τρία ἢ τέτταρα στάδια ἀπὸ τῶν φρουρῶν, ἡσυχίαν εἶχεν. Ἐπεὶ δὲ πρὸς ἡμέραν ἐγίγνετο, καὶ ἤδη ἀνίσταντο, ὅποι εἰδῆτο ἐκκετος, ἀπὸ τῶν ὄπλων, καὶ οἱ ἰπποκόν-

και ψήχοντες τοὺς ἵππους ψόφον ἐποίουν, ἐν τοιαύτῳ
 ἐνκαλιβόντες οἱ περὶ Θρασύβουλον τὰ ὄπλα, ἀθρό-
 μα προσέπιπτον· καὶ ἔστι μὲν οὗτος αὐτῶν κενόλα-
 βος, πάντας δὲ τρεψάμενος ἐδίωξαν ἐξ ἧ ἵππῶν στά-
 δια· καὶ ἀπίστων τῶν μὲν ὀπλιτῶν πλέον ἢ ἑξ-
 κοσι· καὶ ἑκατὼν, τῶν δὲ ἵππῶν Νικόστρατον τε,
 καὶ καλὸν ἐπικαλούμενον, καὶ ἄλλους δὲ δύο· ἔπε-
 7 ναταλαβόντες ἐν ταῖς αἰναῖς. Ἐπαναχωρήσαντες δὲ,
 καὶ τρόπαιον στησάμενοι, συσκευασάμενοι ὄπλα τε,
 ἔσα ἔλαβον, καὶ σκεύη, ἀπῆλθον ἐπὶ Φυλῆς. Οἱ
 δὲ ἐξ ἄστεος ἵππεῖς βοηθήσαντες τῶν μὲν πολε-
 μίων αὐθένῃ ἐτι εἶδον· προσμείναντες δὲ, ἕως τοῦ
 8 νεκροῦ ἀπέλιπον οὐ προσήκοντες, ἀνεχώρησαν ἐς
 τὰ ὄπλα. Ἐκ δὲ τούτου οἱ τριάκοντα, οὐκ ἐμὲ νομί-
 ζόντες ἀσφαλῆ σφίσι τὰ πράγματα, ἐβουλήθησαν
 Ἐλευσίνα ἐξιδιώσασθαι, ὥστε εἶναι σφίσι κωκυτ-
 γῆς, εἰ θεῆσοι. Καὶ παραγγέλλαντες τοῖς ἵππεῦ-
 σιν, ἦλθον ἐς Ἐλευσίνα Κριτίας τε καὶ οἱ ἄλλοι
 πῶν τριάκοντα· ἐξῆτασιν τε ποιήσαντες ἐν ταῖς ἵπ-
 πεύσιν, φάσκοντες, εἰδέναι βούλεσθαι, πόσοι εἴεν
 καὶ πόσης φυλακῆς προσδεήσοιντο, ἐκέλευον ἀπο-
 ρράφεισθαι πάντας· τὸν δὲ ἀπογραψάμενον ὡς διὰ
 τῆς πυλίδος ἐπὶ τὴν θάλατταν ἐξέναι. Ἐπι δὲ τῷ
 αἰγιαλῷ τοὺς μὲν ἵππεας ἔνθεν καὶ ἔνθεν κατέστησαν,
 τὸν δ' ἐξίαντα αἰεὶ οἱ ὑπηρεταὶ ξυκίδου. Ἐπεὶ δὲ πάν-
 τες ξυνελημμένοι ἦσαν, Δυσίμαχον τὸν ἵππαρχον ἐπέ-
 9 λευσαν ἀναγαγόντα παραδοῖναι αὐτοὺς τοῖς ἔνδεκα.
 Τῇ δὲ ὑστεραίᾳ ἐς τὰ Ἰλιεῖον κωκυτῶν τοὺς ἐν

τῷ καταλόγῳ ὀπίστας καὶ τοὺς ἄλλους ἱππέας. Ἀνα-
 σταίς δὲ Κριτίας ἔλεξεν· Ἡμεῖς, ἔφη, ὦ ἄνδρες,
 ἀλλ' ἐν ἧτιον ὑμῖν κατασκευάζομεν τὴν πολιτείαν, ἢ
 ἡμῖν αὐτοῖς. Δεῖ οὖν ὑμᾶς, ὡσπερ καὶ τιμῶν με-
 θεῖσθε, οὕτω καὶ τῶν κινδύνων μετέχειν. Τῶν οὖν
 ξυναιλεγμένων Ἐλευσινίων καταψηφιστίον ἐστίν, ἵνα
 παύτ' ἡμῖν καὶ θαρσύνῃτε καὶ φοβῆσθε. Δείξας δὲ
 τι χεῖρον, εἰς τοῦτο ἐκέλυσσε φαναρὸν φέρειν τὴν
 ψῆφον. Οἱ δὲ Λακωνικοὶ φρουροὶ ἐν τῷ ἡμί- 10
 σει τοῦ Ἐιδείου ἐξοπλισμένοι ἦσαν· ἦν δὲ ταῦ-
 τα ἀρεστὰ καὶ τῶν πολιτῶν ὅσοις τὸ πλεονεκεῖν
 μένον ἔμελλεν.

Ἐν δὲ κούτου λαβῶν ὁ Θερασύβουλος τοὺς ἀπὸ
 Φυλῆς, περὶ χιλιούς ἤδη ξυνειλεγμένους, ἀφικνεῖ-
 ται τῆς νυκτὸς εἰς τὸν Πειραιᾶ. Οἱ δὲ τριάνοντα,
 ἐπεὶ ἤσθετο ταῦτα, ἐβοήθουν αὐτὸς αὐτοῖς ξύν
 τε τοῖς Λακωνικοῖς, καὶ ξύν τοῖς ἱππέυσιν καὶ τοῖς
 ὀπίσταις· ἔπειτα ἐχώρουν κατὰ τὴν εἰς τὸν Πειραιᾶ
 ἑμαξέτην ἀναφέρονσιν. Οἱ δὲ ἀπὸ Φυλῆς ἔτι μὲν 11
 ἐπεμαίεσκον μὴ ἀνάνει αὐτούς· ἐπεὶ δὲ μέγας ὁ
 κτύπος ἐν πολλῆς φυλακῆς εἶδοσι δεῖσθαι, οὕτω
 πολλοῖς οὖσι, ξυνεσπικμάθησαν ἐπὶ τὴν Μουνυχίαν.
 Οἱ δὲ ἐκ τοῦ ἄστεος εἰς τὴν Ἴπποδάμειαν ἀγορὰν ἐλ-
 θόντες, πρῶτον μὲν ξυνετάξαντο, ὥστε ἐμπλήσαι
 τὴν δόδον, ἢ φέρει πρὸς τα τὸ ἱερὸν τῆς Μουνυχίας
 Ἀρτέμιδος καὶ τὸ Βενδίδειον· καὶ ἐγένοντο βᾶθος
 οὐκ ἔλαττον, ἢ ἐπὶ πενήκοντα ἀσπίδων. Οὕτω δὲ
 ξυνεταγμένοι ἐχώρουν ἄνω. Οἱ δὲ ἀπὸ Φυλῆς ἀν- 12

τανέπλησαν μὲν τὴν ἑθὺν, βάθος δὲ οὐ πλέον ἢ ἑξ
 δέκα ἑπλίτας ἐγένοντο. Ἐτάχθησαν μὲντοι ἐπ' αὐ-
 τοῖς πέλτοφόροι τε καὶ ψιλοὶ ἀκοντισταί, ἐπὶ δὲ
 τούτοις οἱ πετροβόλοι. Οὗτοι μὲντοι σῆχνοι ἦσαν·
 καὶ γὰρ αὐτόθεν προσεγένοντο. Ἐν ᾧ δὲ προσήε-
 σαν οἱ ἐναντίοι, Θρασύβουλος τοὺς μετ' αὐτοῦ θέ-
 σθαι κελεύσας τὰς ἀσπίδας, καὶ αὐτὸς θάμβος, καὶ
 δ' ἄλλα ὄπλα ἔχων, κατὰ μέσον σταῖς, ἔλιξεν.

- 13 Ἄνδρες πολῖται, τοὺς μὲν διδάξαι, τοὺς δὲ ἀνα-
 μῆσαι ὑμῶν βούλομαι, ὅτι εἰσι τῶν προσιδόντων οἱ
 μὲν τὸ δεξιὸν ἔχοντες, οὗς ὑμεῖς ἡμέρα πέμπτη
 τρεψάμενοι ἐδιώξατε· οἱ δ' ἐπὶ τοῦ εὐωνύμου ἔσχα-
 τοί, οὗτοι δὲ οἱ τριάκοντα, οἳ ἡμᾶς καὶ πόλεως
 ἀπεστέφουν οὐδὲν ἀδικούντας, καὶ οἰκιῶν ἐξήλαυτον,
 καὶ τοὺς φιλοτάτους τῶν ἡμετέρων ἀπισσημαίνοντο.
 Ἀλλὰ νῦν τοὶ πύραμεγένηται, οὐ οὔτοι μὲν οὐπίστε
 14 ἔσονται, ἡμεῖς δὲ αἰεὶ εὐχόμεθα. Ἐχόντες γὰρ ὄπλα
 μὲν ἐναντίοι αὐτοῖς καθέσταμεν· οἱ δὲ θεοί, ὅτε
 11 ποτὲ καὶ δειπνοῦντες ξυνελαμβάνομεθα καὶ καθεύ-
 θοντες καὶ ἀγοράζοντες, οἱ δὲ καὶ οὐχ ὅπως ἀδικούν-
 τες, ἀλλ' οὐδ' ἐπιδημοῦντες ἐφυγάδεύομεθα, νῦν
 φανερώς ἡμῖν ξυμμαχοῦσι. Καὶ γὰρ ἐν εὐδία χει-
 μῶνα ποιοῦσιν, ὅταν ἡμῖν ξυμφορῇ· καὶ ὅταν ἐπι-
 χειρῶμεν, πολλῶν ὄντων ἐναντίων, ὀλίγοις αὖτις
 15 ἑρόπαια ἕστασθαι διδῶσι. Καὶ νῦν δὲ κατόμινα-
 σιν ἡμᾶς ἐς χωρίον, ἐν ᾧ οὔτοι μὲν οὐτε βύλλαι
 οὔτε ἀκοντιζεῖα ὑπὲρ τῶν προτεταγμένων, διὰ τὸ
 1 πρὸς ὄρθιον ἵεναι, δύναντι ἄν· ἡμεῖς δὲ, ἐς τὸ

κάταντες καὶ δόρατα ἀφιέντες καὶ ἀκόντια καὶ πέ-
 τρους, ἐξιζόμεθα τε αὐτῶν, καὶ πολλοὺς κατατρώ-
 σσμεν. Καὶ ὅτε μὲν ἂν τις δεήσῃ τοῖς γε πρωτο- 16
 στάταις ἐκ τοῦ ἰσού μάχεσθαι· νῦν δὲ, ἂν ὑμεῖς,
 ὡσπερ προσήκει, προθύμως ἀφίητε τὰ βέλη, ἀμαρ-
 τήσεται μὲν οὐδεὶς, ὧν γε μέσθῃ ἡ ὁδός, φυλαττό-
 μενοι δὲ δραπετεύσουσιν αἰεὶ ὑπὸ ταῖς ἀσπίσιν· ὥστε
 ἐξέσται ὡσπερ τυφλὸς καὶ τύπτειν, ὅπου ἂν βου-
 λώμεθα, καὶ ἐναλλομένους ἀνατρέπειν. Ἄλλ', ὧ 17
 ἄνδρες, οὕτω χρη̄ ποιεῖν, ὅπως ἕκαστός τις ἐαυτῷ
 ξυνηύσεται τῆς νίκης αἰτιώτατος ὧν. Αὕτη γάρ
 ἡμῖν, ἂν θεὸς θέλῃ, νῦν ἀποδώσει καὶ πατρίδα,
 καὶ οἶκον, καὶ ἐλευθερίαν, καὶ τιμὰς, καὶ παῖ-
 δας, οἷς εἰσι, καὶ γυναῖκας. Ὡ μακάριοι δῆτα,
 οἳ ἂν ἡμῶν νικήσαντες ἐπίδωσι τὴν πασῶν ἡδίστην
 ἡμέραν· εὐδαίμων δὲ καὶ, ἂν τις ἀποθάνῃ· μνη-
 μείου γάρ οὐδεὶς οὕτω πλούσιος ὧν καλοῦ τεύξεται.
 Ἐξάρξω μὲν οὖν ἐγὼ, ἡνίκ' ἂν καιρὸς ἦ, παιᾶνα·
 ἔσται δὲ τὸν Ἐκβάλιον παρακαλέσωμεν, τότε πάν-
 τες ὁμοθυμαδὸν, ἂνθ' ὧν ὑβρίσθημεν, τιμωρώμε-
 θα τοὺς ἄνδρας.

Ταῦτα δ' εἰπὼν, καὶ μεταστραφεὶς πρὸς τοὺς 18
 ἐναντίους, ἡσυχίαν εἶχε· καὶ γὰρ ὁ μάντις παρήγ-
 γειλεν αὐτοῖς, μὴ πρότερον ἐπιτίθεσθαι, πρὶν ἂν
 τῶν σφετέρων ἢ πέσοι τις, ἢ τρωθῆι· ἐπειδὴν μέν-
 τοι τοῦτο γένηται, ἡγησόμεθα μὲν, ἔφη, ἡμεῖς·
 νίκη δὲ ἡμῶν ἔσται ἐπομένη, ἐμοὶ μέντοι θάνατος,
 ὡς γ' ἐμοὶ δοκεῖ. Καὶ οὐκ ἐψεύσατο, ἀλλ' ἐπεὶ ἀνέ- 19

λαβον τὰ ὄπλα, αὐτὸς μὲν, ὅσπερ ὑπὸ μοίραϊς τε-
 νὸς ἀγόμενος, ἐκπηδήσας πρῶτος, ἐμπεσὼν τοῖς πε-
 λεμίοις ἀποθνήσκει, (καὶ τέθνηται ἐν τῇ διαβάσει
 τοῦ Κηφισσοῦ,) οἱ δ' ἄλλοι ἐνίκων καὶ κατεδίωξαν
 μέχρι τοῦ ὄραλου. Ἀπέθανον δ' ἐνταῦθα τῶν μὲν
 τριάκοντα Κριτίας τε καὶ Ἰππόμαχος, τῶν δ' ἐν Περ-
 ραίῃ δέκα ἀρχόντων Χαρμίδης ὁ Γλαύκωνας, τῶν
 δ' ἄλλων περὶ ἑβδομήκοντα. Καὶ τὰ μὲν ὄπλα
 ἔλαβον, τοὺς δὲ χιτῶνας οὐδενὸς τῶν πολιτῶν ἐσφύ-
 λευσαν. Ἐπει δὲ τοῦτο ἐγένετο, καὶ τοὺς νεκροὺς
 ὑποσπόνδους ἀπεδίδοσαν, προσιόντες ἀλλήλοισι πολ-
 20 λοι διελέγοντο. Κλειόκριτος δὲ, ὁ τῶν μυστῶν κή-
 ρυξ, μάλ' ἔμφρωνος ὢν, κατασωπησάμενος ἔλεξεν·
 Ἄνδρες πολῖται, τί ἡμῶς ἐξελαίνετε; τί ἀπειθεῖτε
 βούλεσθε; ἡμεῖς γὰρ ὑμῶν κακὸν οὐδεπώποτε ἐπολέ-
 σαμεν, μετεσχῆκαμεν δὲ ὑμῖν καὶ ἱερῶν τῶν σιμωνο-
 τάτων, καὶ θυσιῶν, καὶ ἐορτῶν τῶν καλλίστων,
 καὶ ξυγχορευτῶν καὶ ἐμφροειτῶν γενεήμεθα, καὶ
 ξυστρατιῶται, καὶ πολλὰ μεθ' ὑμῶν κεραιδουπέ-
 21 καμεν κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν ὑπὲρ τῆς
 κοινῆς ἀμφοτέρων ἡμῶν σωτηρίας τε καὶ ἐλευθε-
 ρίας. Πρὸς θεῶν πατρῶν καὶ μητρῶν, καὶ
 ξυγγενείας, καὶ κηδεστίας, καὶ ἐταιρίας, (πάντα
 γὰρ τούτων πολλοὶ κοινοναῶμεν ἀλλήλοισι) αἰδοῦμε-
 νοι καὶ θεοῦ καὶ ἀνθρώπου, παύσασθε ἀμαρτάν-
 οντες ἐς τὴν πατρίδα, καὶ μὴ πείθεσθε τοῖς ἀνα-
 σιωτάτοις τριάκοντα, οἳ ἰδὼν καρδίαν ἔρεκα ἄλ-
 λου δεινὸν πλεῖους ἀπεπέθανον Ἀθηναίων ἐν ὄρατι

μυσία, ἣ πάντες Πελοποννήσιοι δόμα ἔτη πολε
 μοῦντες. Ἐξόν δ' ἡμῖν ἐν εἰρήνῃ πολιτεύεσθαι
 οὔτοι τῶν πάντων αἰσχιστόν τε καὶ χαλεπώτατο
 καὶ ἀνοσιώτατον, αἰεὶ ἐχθιστόν καὶ θεοῖς καὶ ἀν
 θρώποις πόλεμον ἡμῖν πρὸς ἀλλήλους παρέχουσι.
 Ἀλλ' εὖ γε μῖνοι ἐπίστασθε, ὅτι καὶ τῶν νῦν ὑφ'
 ἡμῶν ἀποθανόντων οὐ μόνον ὑμεῖς, ἀλλὰ καὶ ἡμεῖ
 ἴστιν οὖς πολλὰ καταδακρύσαμεν.

Ὁ μὲν ταιαῦτα ἔλεγον. Θί δὲ λοιποὶ ἄρχοντες
 καὶ διὰ τὸ τοιαῦτα, προσκασιεύειν, τοὺς μεθ' ἑαυτῶ
 ἀπήγαγον ἐς τὸ αὐτό. Τῇ δ' ὑστεραίᾳ οἱ μὲν τριά
 κοντα πάνυ θῆ ταπεινοὶ καὶ ἔρημοι. Ξυνεκάθηρτο ἔ
 τῃ Ξυναθήρῃ τῶν δὲ τρισχιλίων ὅπου ἕκαστοι τε
 ταγμένοι ἦσαν, πανταχοῦ διαφέροντες πρὸς ἀλλήλους.
 Ὅσοι μὲν γὰρ ἐπεποιήκισάν τι βραμύτερον, καὶ ἐφο
 βῶντο, ἐκτόπως ἔλεγον, ὡς οὐ κατὰ καθυψίσθαι
 τοῖς ἐν Πειραιεῖ. Ὅσοι δὲ ἐπίστασθε, ὅτι ἡδίκημέ
 ναι, αὐτοὶ τε ἀναλογίζεσθαι, καὶ τοὺς ἄλλους ἐδί
 δασκεν, ὡς αὐτὰν δόσωσι τοῦτων τῶν κακῶν, καὶ
 τοῖς τριάκοντα οὐκ ἔφρασαν χεῖρην κείθεσθαι, οὐδ'
 ἐπιτρέτεν ἀπολλῶναι τὴν πόλιν. Καὶ τὸ τελευταῖο
 ἐμφράσασθαι, ἐπίστους μὲν καταπαῦσαι, ἄλλους δ'
 ἰλεῖσθαι. Καὶ εἴλοντο δέκα, ἓνα ἀπὸ φυλῆς. Κα
 οἱ μὲν τριάκοντα Ἐλευσινιάδαι ἀπῆλθον. οἱ δὲ δέκα
 τῶν ἐν ἄστυ, καὶ μάλιστα τετραραγμένον καὶ ἀπιστοῦν
 των ἀλλήλοις, ξὺν τοῖς ἑκπάρχοις ἐπεμέλοντο. Ἐξε
 κάθηντο δὲ καὶ οἱ ἑκπῆεις ἐν τῷ Ἰουδαίῳ, τοὺς τ
 ἑκπῆεις καὶ καὶ τῶν ἑκπῆιδας ἔχοντες, καὶ δὲ ἀπιστία

ἐρωδεύοντο μὲν ἀπ' ἑαυτέων· ἕξιν καὶ ἀσπίσι κατὰ
 τὰ τεύχη, τὸ δὲ πρὸς ὄρθρον ἕξιν τοῖς ἵπποις, αἱ
 φοβούμενοι, μὴ ἐπεισπέσειεν τινας αὐτοῖς τῶν ἐκ
 25 τοῦ Πειραιῶς. Οἱ δὲ πολλοὶ ὄντες καὶ παντοδα-
 ποὶ, ὄπλα ἐποιούντο, οἱ μὲν ξύλινα, οἱ δὲ οἰσύνα,
 καὶ ταῦτα ελευκοῦντο. Πρὶν δὲ ἡμέρας δέκα γενέ-
 σθαι, πιστὰ δόντες, θύνας ἑμπολεμήσειαν, καὶ
 εἰ ξῆνοι εἴεν, ἰσοτέλειαν ἑοικεθῶν, ἐξήσαν πολλοὶ
 μὲν ὀπλίται, πολλοὶ δὲ γυμνήτες, (ἐρέοντο δὲ αὐ-
 τοῖς καὶ ἵπποις εἶσι ἑβδόμηστον,) προνομῆς δὲ ποι-
 ούμενοι, καὶ λαμβάνοντες ξύλα καὶ ὀπώραν, ἐκ-
 26 θευδὸν πάλιν ἐν Πειραιῶϊ. Τῶν δ' ἐκ τοῦ ἄστεος
 ἄλλος μὲν οὐδεὶς ἕξιν ὀπλοῖς ἐξῆι, οἱ δὲ ἰππῆς
 ἔστιν ὅτε καὶ ἀσπίδας ἐχειροῦντο τῶν ἐκ τοῦ Πειραιῶς,
 καὶ τὴν φάλαγγα αὐτῶν ἐκακούργουν. Περιέτυχον
 δὲ καὶ τῶν ἄστυων τισὶν, ἐς τοὺς αὐτῶν ἀγροὺς
 ἐπὶ τὰ ἐπιτήματα φερόμενοι, καὶ τούτους Ἀσπι-
 27 καὶ πολλῶν χαλεπῶς φερόντων ἵππων. Ἀσπι-
 κτεῖναν δὲ καὶ οἱ ἐν Πειραιῶϊ τῶν ἵππων ἐπ' ἀγροῦ
 λαβόντες Καλλιστρατον, φυλῆς Ἀσπιδίτης· καὶ γὰρ
 ἤδη μέγα ἐφρόνουν, ὅσα καὶ πρὸς τὸ τεύχος τοῦ
 ἄστεος προσέβαλον. Ἐν δὲ καὶ τούτοις διδ' εἰπεῖν τοῦ
 μηχανιστοιοῦ, τοῦ ἐν τῷ ἄστει, ὅς, ἐπὶ ἔργα, ὅτι
 κατὰ τὸν ἐν Ἀσπιδίῳ δρόμον μέλλουσιν τὰς μηχανὰς
 προσάγειν, τὰ τεύχη ἐκίλευσι πάντα ἀμαξιαίους
 ἄλλους ἄγειν, καὶ καταβάλλειν, ὅπου ἕκαστος βού-
 λαιτο τοῦ δρόμου. Ὡς δὲ τοῦτο ἐγένετο, πολλὰ εἰς

ἕκαστος τῶν λίθων πράγματα παρείχε· Περπύοντα δὲ πρόσβεις εἰς Λακεδαιμόνα, τῶν μὲν τριάκοντα Ἐλευσίης, τῶν δ' ἐν καταλόγῳ ἐξ ἄστεος, καὶ βοήθειαν κελυβόντων, ὥς ἀφαστηκός τοῦ δήμου ἀπὸ Λακεδαιμονίων, Δυσάνδρος λογισάμενος, ὅτι οὐκ εἴη τὰχὺ ἐκπολιορκῆσαι τοὺς ἐν τῷ Πειραιεῖ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν, εἰ τῶν ἐπιτηδίων ἀπέκλεισθαι, ξυμπράξιν, ἑκατόν τε τάλαντα αἰ τοῖς δανείωσθαι, καὶ αὐτὸν μὲν κατὰ γῆν ἀρμολογήσῃ, Αἴβυν δὲ τῶν ἀδελφῶν ναυαρχοῦντα ἐκπερφορῆσαι. Καὶ ἐξελθὼν ἀντίος μὲν Ἐλευσινιάδῃ, ξυπέλεγετο ὑπὸ πολλοῦς Ἑλλοποννησίων· ὁ ναυαρχος κατὰ θάλατταν ἐφύλαττεν, ὅπως μηδὲν ἰσπλίοι αὐτοῖς τῶν ἐπιτηδίων· ὥστε τὰχὺ πάλιν ἀπορίας ἦσαν οἱ ἐν Πειραιεῖ, οἱ δ' ἐν τῇ ἕσσει πάλιν αὐτὸ μέγα ἐφρόνουσιν ἐπὶ τῷ Δυσάνδρῳ. Οὕτως προχωροῦντων, Πανσανίας ὁ βασιλεὺς, φθονήσας Δυσάνδρῳ, εἰ κατεργασμένος ταῦτα ἅμα μὲν εὐδικηήσοι, ἅμα δὲ ἰδίας ποιήσοιτο τὰς Ἀθήνας, πέντε τῶν ἑσσειν τρεῖς, ἐξάγει φρουράν. ἔπειτα πορτο δὲ καὶ οἱ ξυμμαχοὶ πάντες, κλήν Βοιωτῶν καὶ Κορινθίων· οὗτοι δ' ἔλεγον μὲν, ὅτι οὐκ ἐμύθοις εὐδοκίῳ ἂν στρατευόμενοι ἐπ' Ἀθηναίων μηδὲν παράσπονδον ποιούντας· ἔκρατον δὲ ταῦτα ὅτι ἐγγνώσκον Λακεδαιμονίους βουλομένους τὴν τῶν Ἀθηναίων χώραν οἰκίσαν καὶ πιστὴν ποιήσασθαι· ὁ δὲ Πανσανίας ἰστρακοπεδείασατο μὲν ἐν τῷ Ἀλκιδῶν καλουμένῳ πρὸς τῷ Πειραιεῖ, δεξιὸν ἔχον

- ἄστεος λίγοντας, οὗ αὐτοὶ μὲν παραδιδόσασιν καὶ
 καὶ τείχη, ἃ ἔχουσι, καὶ σφῆς αὐτοῦς Λακεδαιμο-
 νίοις χρημάτων ὅ τε βούλονται· ἀξιοῦν δ' ἔρασαν,
 καὶ τοὺς ἐν Πειραιεῖ, εἰ φίλοι φασὶν εἶναι Λακεδαι-
 μοίοις, παραδιδόναι τὸν τε Πειραιᾶ καὶ τὴν Μουσ-
 38 νυχίαν. Ἀκούσαντες δὲ πάντων αὐτῶν οἱ ἔμποροι καὶ
 οἱ ἑταῖροι, ἐξέπεμψαν πεντηκαίδεκα ἀνδρας ἐς τοὺς
 Ἀθήνας, καὶ ἐπέταξαν ἕξιν Παιουσανίᾳ διαλλάσσειν,
 ὅπη δύναντο κάλλιστα. Οἱ δὲ διήλλαξαν, ἐφ' ἧ' τε
 εὐρήνην μὲν ἔχειν ὡς πρὸς ἀλλήλους, ὑπάρχει δὲ ἐπι-
 ταῖ ἐαυτῶν ἐκαστοῦς, πλὴν τῶν τριακοντα, καὶ τῶν
 ἑνδεκα, καὶ τῶν ἐν τῷ Πειραιεῖ ἀρχόντων δέκα· εἰ
 δὲ τινὲς φοβοῦντο τῶν ἐξ ἄστεος, ἔδοξεν αὐτοῖς τὴν
- 39 Ἐλευσίνα κατοικεῖν. Τούτων δὲ παρασθέντων, Παι-
 ουσανίας μὲν διῆκε τὸ σπράτευμα· οἱ δὲ ἐκ τοῦ Πει-
 ραιεῖς, ἀνελθόντες ἕξιν τοῖς ὅπλοις ἐς τὴν ἀκρόπο-
 λιν, ἔθυσαν τῇ Ἀθηνᾷ. Ἐπεὶ δὲ κατέβησαν οἱ
- 40 στρατηγοὶ, ἔνθα δὴ ὁ Θρασύβουλος ἔλεξεν· Ἰμῶν,
 ἔφη, ὧ ἐκ τοῦ ἄστεος ἄνδρες, ξυμβουλευέτω ἐγὼ,
 γῆναι ὑμᾶς αὐτοῦς. Μάλιστα δ' ἂν γνοίητε, εἰ
 ἀναλογίσασθε, ἐπὶ τίνι ὑμῖν μέγα φρονητέον ἐστίν,
 ὥστε ἡμῶν ἀρχαίαν ἐπιχειρεῖν. Πότερον δικαιοτέροι
 ἐστέ; Ἀλλ' ὁ μὲν δῆμος, περισσότερος ὑμῶν ὢν, οὐ-
 δὲν πάποτε ἔνεκα χρημάτων ὑμᾶς ἠδίκησεν· ὑμεῖς
 δὲ, πλουσιώτεροι πάντων ὄντες, πολλὰ καὶ αἰσχροῖ
 ἔνεκα κερδῶν πεποιθήκατε. Ἐπεὶ δὲ δικαιοσύνης οὐ-
 δὲν ὑμῖν προσήκει, σκέψασθε, εἰ ἄρα ἐπ' ἀνδρία
- 41 ὑμῖν μέγα φρονητέον. Καὶ τίς ἂν κάλλιον κολίσι

LIB. II. CAP. IV.

τούτου γένοιτο, ἢ ὡς ἐπολεμήσαμεν πρὸς ἀλλήλους
 Ἀλλὰ γνώμη φαίητ' ἂν προέχειν, οἷ, ἔχοντες ἰ-
 τεύχος καὶ ὄπλα καὶ χρήματα καὶ ξυμμέχους Πελ-
 πονησίους; ὑπὸ τῶν οὐδὲν τούτων ἔχοντων περ-
 λυλύθητε; Ἀλλ' ἐπὶ Λακεδαιμονίοις δὴ οἴεσθε με-
 σσηνητέον εἶναι; πῶς; οἷ γε τοὺς δάκνοντας κῦ-
 ῶσπερ κλοῶν δήσαντες παραδιδόασιν, οὕτω καὶ κεί-
 ὑμᾶς, παραδόντες τῷ ἡδίκημένῳ τούτῳ δήμῳ, ἰ-
 χονται ἀπιδόντες. Οὐ μέντοι γε ὑμᾶς, ὧ ἄνδρες
 ἀξίῳ ἐγὼ, ἂν θυμαρόκασι, παραβῆναι οὐδὲν, ἀλ-
 καὶ τοῦτο πρὸς τοῖς ἄλλοις καλοῖς ἐπιδείξαι, ὅτι ἰ-
 εὐοχοὶ καὶ δοιοὶ ἐστέ. Βίβων δὲ ταῦτα καὶ ἄλ-
 τοιαῦτα; καὶ ὅτι οὐδὲν θεῶν ταράττεσθαι, ἀλλὰ τ-
 νόμοις τοῖς ἀρχαίοις χρῆσθαι; ἀνέστησα τὴν ἐκκλ-
 ασίαν. Καὶ τότε μὲν ἀρχὰς καταστησάμενοι ἐποι-
 τεύοντο· ὑστέρῳ δὲ χρόνῳ ἀκούσαντες, ξένους μ-
 σθοῦσθαι τοὺς ἐν Ἐλευσίῃ, στρατευσάμενοι πο-
 δημί ἐπ' αὐτούς, τοὺς μὲν στρατηγούς αὐτῶν
 λόγους ἐλθόντας ἀπέκτειναν, τοῖς δὲ ἄλλοις, ἐσπε-
 ψιαντες τοὺς φίλους καὶ ἀναγκαίους, ἔπεισαν ξυνο-
 λαγῆναι· καὶ ὁμόσαντες ὄρκους, ἢ μὴν μὴ μνη-
 κακήσειν, ἔτι καὶ νῦν ὁμοῦ τε πολιτεύονται, ἰ-
 ταῖς ὄρκοις ἐμμένει ὁ δῆμος.

ΞΕΝΟΦΩΝΤΟΣ
ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΙΣΤΟΡΙΩΝ
ΒΙΒΛΙΟΝ ΤΡΙΤΟΝ.

C A P. I.

Ἡ μὲν δὴ Ἀθήνησι στάσις οὕτως ἐτελεύτησεν. Ἐκ δὲ τούτου πέμψας Κύρος ἀγγέλους εἰς Λακεδαιμόνιαν ἤξειλον, οἷός περ αὐτὸς Λακεδαιμονίοις ἦν ἐν τῷ πρὸς Ἀθηναίους πολέμῳ, τοιοῦτους καὶ Λακεδαιμονίους αὐτῷ γλῆσθαι. Οἱ δ' ἔφορον, δέκαστα νομίσαντες λέγειν αὐτὸν, Σαμίῳ τῷ τότε ναυάρχῳ ἐπέστειλαν, ὑπηρετεῖν Κύρῳ, εἰ τι δεότο. Κικίειος μάλιστα προθύμως, οὐδὲρ ἐδεήθη ὁ Κύρος, ἔπραξαν· ἔχον γὰρ τὸ ἑαυτοῦ ναυτικὸν οὖν τῷ Κύρῳ περιέπλευσεν εἰς Κιλικίαν, καὶ ἐποίησε τὸν τῆς Κιλικίας ἄρχοντα Σύννεσιν μὴ δύνασθαι κατὰ γῆν ἐναντιοῦσθαι Κύρῳ, πορευομένῳ ἐπὶ βασιλείᾳ. Ὡς μὲν οὖν Κύρος στρατεύμα τε συνέλεξε, καὶ τοῦτ' ἔχον ἀνέβη ἐπὶ τὸν ἀδελφόν, καὶ ὡς ἡ μάχη ἐγένετο, καὶ ὡς ἀπέθανε, καὶ ὡς ἐκ τούτου ἀπεσώθησαν οἱ Ἕλληες ἐπὶ θάλατταν, Θεμιστοκλέει τῷ Συρακουσίῳ γέγραπται.

Ἐπεὶ μίντοι Τισσαφέρνης, πολλοῦ ἄξιός βασιλ
 δόξας γεγενῆσθαι ἐν τῷ πρὸς τὸν ἀδελφὸν πολέμ
 σατραπείης κατεπέμφθη, ὧν τε αὐτὸς πρόσθεν ἦρχ
 καὶ ὧν Κύρος· εὐθύς ἤξιον τὰς Ἴωνικὰς πόλε
 ἀπάσας ἑαυτῷ ὑπηκόους εἶναι. Αἱ δὲ, ἅμα μ
 ἐλεύθεραι βουλόμεναι εἶναι, ἅμα δὲ φοβούμενι
 τὸν Τισσαφέρνην, ὅτι Κύρου, ὅτι ἄξι, ἀντ' ἐκείνι
 ἡρημένα ἦσαν, ἐς μὲν τὰς πόλεις οὐκ εἰδῶντο αἰ
 τῶν· ἐς Λακεδαιμόνα δὲ ἔπεμπον πρόσβεις, κ
 ἠξιούν, ἐπεὶ πάσης τῆς Ἑλλάδος προστάται εἰσὶ
 ἐπιμεληθῆναι καὶ σφῶν, τῶν ἐν τῇ Ἀσίᾳ Ἑλλήνων
 ὅπως ἢ τε χώρα μὴ δηοῖτο αὐτῶν, καὶ αὐτοὶ ἐλεί
 θεροι εἶεν. Οἱ οὖν Λακεδαιμόνιοι πέμπουσιν αἰ
 τοῖς Θίμβρωνι ἀρμοστήν, δόντες στρατιώτας, τὰ
 μὲν κροταμωδῶν ἐς χιλίους, τῶν δὲ ἄλλων Πελοπον
 κησίων ἐς τετρακισχιλίους. Ἡτήσατο δ' ὁ Θίμβρων
 καὶ παρ' Ἀθηναίων τριακισίους ἱππέας, εἰπὼν, ὅτι
 αὐτὸς μισθὸν παρέξει. Οἱ δ' ἔπεμψαν τῶν ἐπὶ τὰ
 τριάνοντα ἱππευσάντων, νομίζοντες κέρδος τῷ δή
 μῳ, εἰ ἀποδημοῖεν καὶ ἐνφύλοιντο. Ἐπεὶ δ' ἰ
 τὴν Ἀσίαν ἀφίκοντο, συνήγαγε μὲν στρατιώτας κ
 ἐκ τῶν ἐν τῇ ἡπείρῳ Ἑλληνίδων πόλεων· πῦσαι γὰρ
 τότε αἱ πόλεις ἐπέθοντο, ὅτι Λακεδαιμόνιος ἀνῆ
 ἐπιτάττοι. Καὶ σὺν μὲν ταύτῃ τῇ στρατιᾷ, ὄρω
 Θίμβρων τὸ ἱππικόν, ἐς τὸ πεδίον οὐ κατέβαινε
 ἡγάπα δὲ, εἰ, ὅπου τυγχάνοι ὧν, δύναίτο ταύτη
 τὴν χώραν ἀδῆτον διαφυλάττειν. Ἐπεὶ δὲ σωθέν
 τες οἱ ἀναβάντες μετὰ Κυροῦ συνέμιξαν αὐτῷ, ἰ

τούτου ἤδη καὶ ἐν τοῖς πεδίοις ἀντιτάττετο τῷ Τισ-
 σαφέρνει. Καὶ πόλεις, Πέργαμον μὲν ἐκοῦσαν προς-
 ἔλαβε, καὶ Τευθρανίαν, καὶ Ἀλισάραν, ὧν Εὐ-
 ρυσθένης τε καὶ Προκλῆς ἤρχον, οἱ ἀπὸ Δημαρά-
 του τοῦ Λακεδαιμονίου· (ἐκείνω δὲ αὕτη ἡ χώρα
 δῶρον ἐκ βασιλέως ἐδόθη ἀντὶ τῆς ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα
 συστρατείας·) προσεχώρησαν δ' αὐτῷ καὶ Γοργίων
 καὶ Γογγύλος, ἀδελφοὶ ὄντες, ἔχοντες δὲ μὲν Γάμ-
 βριον καὶ Παλαιγάμβριον, ὁ δὲ Μυρίναν καὶ Γρύ-
 νιον· (δῶρον δὲ καὶ αὐταὶ αἱ πόλεις ἦσαν παρὰ βα-
 σιλέως Γογγύλω, ὅτι μόνος Ἐρετριέων μηδίσας ἔφυ-
 γεν·) ἦν δὲ ἄς ἀσθενεῖς οὔσας καὶ κατὰ κράτος ὁ
 7 Θίμβρων ἐλάμβανε· Λάρισσάν γε μὴν, τὴν Αἰγυπτίαν
 καλουμένην, ἐπεὶ οὐκ ἐπέθετο, περιστρατοπεδευ-
 σάμενος ἐπολιόρκει. Ἐπεὶ δὲ ἄλλως οὐκ ἐδύνατο
 ἐλεῖν, φρεατίαν τερόμενος ὑπόνομον ὤρυττεν, ὡς
 ἀφαιρησόμενος τὸ ὕδωρ αὐτῶν. Ὡς δ' ἐκ τοῦ τεί-
 χους ἐκθέοντες πολλάκις ἐπέβαλλον ἐς τὸ ὄρυγμα
 καὶ ξύλα καὶ λίθους, ποιησάμενος αὐτὸν χελώνην ξυ-
 λίνην, ἐπέστησεν ἐπὶ τῇ φρεατίᾳ. Καὶ ταύτην μὲν-
 8 τοι ἐκδραμόντες οἱ Λαρισσαῖοι νύκτωρ κατέκαυσαν.
 Λοκοῦντος δ' αὐτοῦ οὐδὲν ποιεῖν, πέμπουσιν οἱ
 ἔφοροι, ἀπολιπόντα Λάρισσαν στρατεύεσθαι ἐπὶ
 Καρίαν.

Ἐν Ἐφέσῳ δὲ ἤδη ὄντος αὐτοῦ, ὡς ἐπὶ Καρίαν
 πορευομένου, Δερκυλλίδας ἄρχων ἀφίκετο ἐπὶ τὸ
 στρατεύμα, ἀνήρ δοκῶν εἶναι μάλα μηχανικός· καὶ
 ἐπεκαλεῖτο δὲ Σίσυφος. Ὁ μὲν οὖν Θίμβρων ἀπῆλ-

δεν οἶκαδε, καὶ ζημιωθείς ἔφυγε· κατηγοροῦν γὰρ
 αὐτοῦ οἱ σύμμαχοι, ὡς ἐφίει ἀρπάζειν τῷ στρατεύ-
 ματι τοὺς φίλους. Ὁ δὲ Δερκυλλίδας, ἐπεὶ παρέλαβα 9
 τὸ στρατεύμα, γνούς ὑπόπτους ὄντας ἀλλήλοις τὸν
 Τισσαφέρην καὶ τὸν Φαρναβάζον, κοινοβόλησάμενος
 τῷ Τισσαφέρει, ἀπήγαγεν ἐς τὴν Φαρναβάζου χώ-
 ραν τὸ στρατεύμα, ἐλόμενος θατέρω μᾶλλον, ἢ ἄμω
 ἀμφοτέροις πολεμεῖν. Ἦν δὲ καὶ πρόσθεν ὁ Δερ-
 κυλλίδας πολέμιος τῷ Φαρναβάζῳ. Ἀρμωστὴς
 γὰρ γενόμενος ἐν Ἀβύδῳ ἐπὶ Λυσάνδρου ναυαγ-
 χοῦντος, διαβληθεὶς ὑπὸ Φαρναβάζου, ἐστάθη
 τὴν ἀσπίδα ἔχων· ὃ δοκεῖ κηλὶς εἶναι τοῖς σπον-
 δαίοις τῶν Λακεδαιμονίων· ἀταξίας γὰρ ζημιωμῶ
 ἐστὶ. Καὶ διὰ ταῦτα δὴ πολὺ ἥδιον ἐπὶ τὸν Φαρ-
 ναβάζον ἦει. Καὶ εὐθύς μὲν τοσούτω διεκέρθεν ἐς 10
 τὸ ἄρχεῖν τοῦ Θίμβρωνος, ὥστε παρήγαγε τὸ στρα-
 τεύμα διὰ τῆς φιλίας χώρας μέχρι τῆς Φαρναβάζου
 Αἰολίδος, μηδὲν βλάβας τοὺς συμμάχους.

Ἡ δὲ Αἰολίς αὕτη ἦν μὲν Φαρναβάζου, ἑσατρα-
 πευε δὲ αὐτῷ τῆς χώρας, ἕως μὲν ἔζη, Ζήνιος Λα-
 δαεύς· ἐπεὶ δὲ ἐκεῖνος νεώσω ἀπέθανε, παρασκευα-
 ζομένου τοῦ Φαρναβάζου ἄλλω δοῦναι τὴν στρα-
 πείαν, Μανία, ἣ τοῦ Ζήνιος γυνή, Λαοδανίς καὶ
 αὕτη, ἀναζεύξασα στόλον, καὶ χρήματα λαβοῦσα,
 ὥστε καὶ αὐτῷ Φαρναβάζῳ δοῦναι, καὶ παλλακίαν
 αὐτοῦ χαρίσασθαι, καὶ τοῖς δυναμένοις μάλιστα
 παρὰ Φαρναβάζῳ, ἐπορεύετο. Ἐλθοῦσα δ' ἐς 11
 λόγους, εἶπεν· ὦ Φαρναβάζε, εἰ ἀνὴρ σοὶ ὁ ἐμὸς

και τᾶλλα φίλος ἦν, και τοὺς φόρους ἀπεδίδου·
 ὥστε σὺ ἐπαινῶν αὐτὸν ἐτίμας. "Ἦν οὖν ἐγὼ σοι
 μηδὲν χεῖρον ἐκείνου ὑπηρετῶ, τί σε δεῖ ἄλλον σα-
 τραπήην καθιστάναι;" Ἦν δὲ τί σοι μὴ ἀρέσκω, ἐπί
 σοι δήπου ἔσται, ἀφελομένῳ ἐμέ, ἄλλῳ δοῦναι τὴν
 12 ἀρχήν. Ἀκούσας ταῦτα ὁ Φαρνάβαζος ἔγνω, δεῖν τὴν
 γυναῖκα σατραπεύειν. Ἡ δ' ἐπεὶ κυρία τῆς χώρας
 ἐγένετο, τοὺς τε φόρους οὐδὲν ἤτιον τὰνδρός ἀπεδί-
 δου, και πρὸς τοῦτοις, ὁπότε ἀφικνεῖτο πρὸς Φαρ-
 νάβαζον, αἰεὶ ἤγε δῶρα αὐτῶ, και ὁπότε ἐκείνος ἐς
 τὴν χώραν καταβαίνει, πολὺ πάντων τῶν ὑπέσχετο
 13 κέλλιστα και ἥδιστα εἰδέχτο αὐτὸν. Και ἄς τε πα-
 ρέλαβε πόλεις, διεφύλαττεν αὐτῶ, και τῶν οὐχ
 ὑπηκόων προσέλαβεν ἐπιθαλασσιδίας, Λαίριον τε
 και Ἀμαξιτὸν και Κολωνάς, Ξενικῶ μὲν Ἑλληνικῶ
 προσβαλοῦσα τοῖς τείχεσιν, αὐτὴ δ' ἐφ' ἀρμαμάξης
 θειμένη· ὃν δ' ἐπαινέσεις, τοῦτω δῶρα ἀμέμπτως
 εἰδίδου, ὥστε λαμπρότατον τὸ Ξενικὸν κατασκευάσατο.
 Συναστρατεύετο δὲ τῷ Φαρναβάζῳ και ὁπότε ἐς Μυ-
 σούς ἢ Πισίδας ἐμβάλοι, ὅτι τὴν βασιλικὴν χώραν
 κακουργοῦσιν. Ὡστε και ἀντεῖμα αὐτὴν μεγαλο-
 πρεπῶς ὁ Φαρνάβαζος, και Ξύμβουλον ἔστιν ὅτι
 14 παρεκάλει. "Ἦδη δ' οὔσης αὐτῆς ἐτῶν πλέον ἢ τετ-
 τάρακοντα, Μειδίας, θυγατρὸς ἀνὴρ αὐτῆς ὢν,
 ἀναπτερωθεὶς ὑπὸ τινῶν, ὡς αἰσχρὸν εἶη, γυναῖκα
 μὲν ἄρχειν, αὐτὸν δ' ἰδιώτην εἶναι, τοὺς μὲν ἄλλους
 φυλαττομένης αὐτῆς, ὡσπερ ἐν τυραννίδι προσῆκεν,
 ἐκείνῳ δὲ πιστευούσης, και ἀσπαζομένης, ὡσπερ ἂν

γυνή γαμβρόν ἀσπάζοιτο, εἰσελθὼν ἀποπνίξαι αὐ-
 τήν λέγεται. Ἀπέκεινε δὲ καὶ τὸν υἱὸν αὐτῆς, τό τε
 εἶδος ὄντα πάγκαλον καὶ εἰῶν ὄντα ὡς ἑπτακαί-
 δεκα. Ταῦτα δὲ ποιήσας, Σκῆψιν καὶ Γέργιθα, 15
 ἔχυραῖς πόλεις, κατέσχευεν, ἔνθα καὶ τὰ χεῖματα μά-
 λιστα ἦν τῇ Μανίᾳ. Αἱ δὲ ἄλλαι πόλεις οὐκ ἐδέ-
 χοντο αὐτὸν, ἀλλὰ Φαρναβάζῳ ἔσωζον αὐτὰς οἱ
 ἐπὶ οὐρανῷ φρουροί. Ἐκ δὲ τούτου ὁ Μειδίας, πέμπας
 δῶρα τῷ Φαρναβάζῳ, ἡξίου ἔχειν τὴν χώραν, ὡσπερ
 ἡ Μανία. Ὁ δ' ἀπεκρίνατο φυλάττειν αὐτὰ, ἔστ'
 ἂν αὐτὰς ἐλθὼν σὺν αὐτῷ ἐκείνῳ λάβῃ τὰ δῶρα·
 οὐ γὰρ ἂν ἔφη ζῆν βούλεσθαι, μὴ τιμωρήσας Μα-
 νία. Ὁ δὲ Δερκυλλίδας ἐν τούτῳ τῷ καιρῷ ἀφικνεῖ- 16
 ται, καὶ εὐθύς μὲν ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ Μάριον καὶ
 Ἀμαξιτὸν καὶ Κολωνάς, τὰς ἐπιθαλαττίους πόλεις,
 ἐκρούσας παρέλαβε· πέμπων δὲ καὶ πρὸς τὰς Αἰολί-
 δας πόλεις, ἡξίου ἐλευθεροῦσθαι τὰ αὐτὰς, καὶ πρὸς
 τὰ πείρη δέχεσθαι, καὶ ξυμμάχους γίγνεσθαι. Οἱ
 μὲν οὖν Νεανδροεῖς καὶ Ἰλιεῖς καὶ Κοκκυλίται ἐπέ-
 θοντο· καὶ γὰρ οἱ φρουροῦντες Ἕλληνας ἐν αὐταῖς,
 ἐπεὶ ἡ Μανία ἀπέθανεν, οὐ πᾶν τι καλῶς περιεί-
 ποτο. Ὁ δ' ἐν Κίβρῳ, μάλα ἰσχυρῷ χωρίῳ, 17
 τὴν φυλακὴν ἔχων, νομίσας, εἰ διαφυλάξει Φαρνα-
 βάζῳ τὴν πόλιν, τιμηθῆναι ἂν ὑπ' ἐκείνου, οὐκ
 ἐδέχετο τὸν Δερκυλλίδα. Ὁ δὲ ὀργιζόμενος παρε-
 σκευάζετο προσβάλλειν. Ἐπεὶ δὲ θυομένῳ αὐτῷ οὐκ
 ἐγγίγετο τὰ ἱερά τῇ πρώτῃ, τῇ ὑστεραίᾳ πάλιν
 ἐθύετο. Ὡς δὲ οὐδὲ ταῦτα ἐκαλλισεῖτο, πάλιν

τρία· και μέχρι τετάρων ἡμερῶν ἑκατέρωθεν θυό-
 μενος, μάλα χαλεπῶς φέρων· ἔσπευδε γάρ, πρὶν
 Φαρνάβαζον βοηθῆσαι, ἐγκρατὴς γενέσθαι πάσης
 18 τῆς Διολίδας. Ἀθηναῖδας δὲ τὸς Σικυώνιος, λοχα-
 γός, νομίσας, τὸν μὲν Δερκυλλίδαν φλυαρεῖν δια-
 κρίβοντα, αὐτὸς δὲ ἰκανὸς εἶναι τὸ ὕδωρ ἀφελῆσθαι
 τοὺς Κεβρηνίους, προσδραμὼν σὺν τῇ ἑαυτοῦ τάξει,
 ἐπειρᾶτο τὴν κρήνην συγχοῦν. Οἱ δὲ ἐνδοθεν ἐπεξ-
 ελθόντες αὐτὸν τε συνέτριψαν, και δύο ἀπέκταναν,
 καὶ τοὺς ἄλλους παύσαντες και βάλλοντες ἀπήλασαν.
 Ἀχθομένου δὲ τοῦ Δερκυλλίδου, και νομίζοντος,
 ἀθνημοεραν τὴν προσβολὴν ἔσεσθαι, ἔρχονται ἐκ
 τοῦ τείχους παρὰ τῶν Ἑλλήνων κήρυκες, οἱ και εἶ-
 πον, ὅτι, ἃ μὲν ὁ ἄρχων ποιολή, οὐκ ἀράσκει σφί-
 σιν, αὐτοὶ δὲ βούλονται σὺν τοῖς Ἑλλησι μᾶλλον ἢ
 19 σὺν τῷ βαρβάρῳ εἶναι. Ἔτι δὲ διαλεγομένων αὐ-
 τῶν ταῦτα, παρὰ τοῦ ἄρχοντος αὐτῶν ἦκε λέγων,
 ὅτι, ὅσα λέγοιεν οἱ πρόσθεν, και αὐτῶ δοκοῦντα
 λέγοιεν. Ὁ οὖν Δερκυλλίδας εὐθύς, ὥσπερ ἔτυχε,
 κεκαλλισθηκώς ταύτῃ τῇ ἡμέρᾳ, ἀναλαβὼν τὰ ὄπλα,
 ἤγειτο πρὸς τὰς πύλας· οἱ δ' ἀναπετάσαντες εἰδέ-
 ξαντο. Καταστήσας δὲ και ἐνταῦθα φρουρούς, εὐ-
 20 θύς ἦκε ἐπὶ τὴν Σκῆψιν και τὴν Γέργιθα. Ὁ δὲ
 Μειδίας, προσδραμὼν μὲν τὸν Φαρνάβαζον, ὀκνῶν δ'
 ἤδη τοὺς πολίτας, πέμψας πρὸς τὸν Δερκυλλίδαν,
 εἶπεν, ὅτι ἔλθοι ἂν ἐς λόγους, εἰ δμήρους λάβοι.
 Ὁ δὲ, πέμψας αὐτῷ ἀπὸ πόλεως ἐκάστης τῶν συμ-
 μάχων ἓνα, ἐκίλευσε λαβεῖν τοῦτων, δπόσους τε και

ὁποίους βούλοιο. Ὁ δὲ, λαβὼν δέκα, ἐξῆλθε, καὶ
 ξυμμίξας τῷ Δερκυλλίδᾳ, ἠρώτα, ἐπὶ τίσιν ἂν
 ἔμμαχος γένοιτο. Ὁ δ' ἀπεκρίνατο, ἐφ' ᾧ τε τοὺς
 πολίτας ἐλευθέρους τε καὶ αὐτονόμους ἔᾶν· καὶ
 ἅμα ταῦτα λέγων, ἦει πρὸς τὴν Σκῆψιν. Ἰγούς δὲ 21
 ὁ Μειδίας, ὅτι οὐκ ἂν δύναίτο κωλύειν βία τῶν
 πολιτῶν, εἴασεν αὐτὸν εἰσιεῖναι. Ὁ δὲ Δερκυλλίδας,
 θύσας τῇ Ἀθηνᾷ ἐν τῇ τῶν Σκηψίων ἀκροπόλει,
 τοὺς μὲν Μειδίῳ φρουροὺς ἐξήγαγε, παραδοὺς τοῖς
 πολίταις τὴν πόλιν, καὶ παρακλειυσάμενος, ὥσπερ
 Ἕλληνας καὶ ἐλευθέρους χρῆ, οὕτω πολιτεύειν,
 ἐξελθὼν ἦει ἐπὶ τὴν Γεργίθα. Συμπροϋπεμπον δὲ
 πολλοὶ αὐτὸν καὶ τῶν Σκηψίων, τιμῶντές τε καὶ
 ἠδόμενοι ταῖς πεπραγμένοις. Ὁ δὲ Μειδίας, παρα- 22
 πόμενος αὐτῷ, ἤξιον τὴν τῶν Γεργιθίων πόλιν πα-
 ραδοῦναι αὐτῷ. Καὶ ὁ Δερκυλλίδας μόντοι ἔλεγεν,
 ὡς τῶν δικαίων οὐδενὸς ἀτυχήσει· ἅμα δὲ ταῦτα λέ-
 γων, ἦει πρὸς τὰς πύλας σὺν τῷ Μειδίᾳ, καὶ τὸ
 στρατεύμα ἠκολούθει αὐτῷ ἐς δύο εἰρηνικῶς. Οἱ δ'
 ἀπὸ τῶν πύργων, καὶ μάλα ὑψηλῶν ὄντων, ὄρωντες
 τὸν Μειδίαν σὺν αὐτῷ, οὐκ ἔβαλλον· εἰπόντες δὲ
 τοῦ Δερκυλλίδου· Κέλευσον, ὦ Μειδία, ἀνοῖξαι τὰς
 πύλας, ἵνα ἡγῆ μὲν σὺ, ἐγὼ δὲ ἐς τὸ ἱερόν σὺν σοὶ
 ἔλθω, κἀνταῦθα θύσω τῇ Ἀθηνᾷ· ὁ Μειδίας ὤκνε
 μὲν ἀνοίγειν τὰς πύλας, φοβούμενος δὲ, μὴ παρα-
 χρῆμα συλληφθῆ, ἐκέλευσεν ἀνοῖξαι. Ὁ δ' ἐπει εἰς- 23
 ἦλθεν, ἔχων αὐτὸν Μειδίαν, ἐπορεύετο πρὸς τὴν
 ἀκρόπολιν· καὶ τοὺς μὲν ἄλλους στρατιώτας ἐκέλευ-

σε θείσθαι· περὶ τὰ τείχη τὰ ὄπλα, αὐτὸς δὲ σὺν τοῖς περὶ αὐτὸν ἔθνεσι τῇ Ἀθηνῇ. Ἐπεὶ δὲ ἐτέθνητο, ἀνείπε, καὶ τοὺς Μυθίου δορυφόρους θείσθαι τὰ ὄπλα ἐπὶ τῷ στόματι τοῦ ἑαυτοῦ στρατεύματος, ὡς μισθοφορήσοντας· Μειδία γὰρ οὐδὲν ἔτι δεινὸν εἶ-
 24 ναι. Ὁ μόντοι Μειδίας, ἀποροῶν, ὅ τι ποιήσει, ἔ-
 πεν· Ἐγὼ μόντοι νῦν ἄπειμι, ἔφη, ξενία σοι παρα-
 σκευάσω. Ὁ δὲ, Οὐ μὰ Δί', ἔφη, ἐπεὶ αἰσχρὸν,
 ἐμὲ τεθνηκότα ξενίζεσθαι ὑπὸ σοῦ, ἀλλὰ μὴ ξενέξω
 σέ. Μῖνε οὖν παρ' ἡμῖν· ἐν ᾧ δ' ἂν τὸ δεῖπνον
 παρασκευάζεταιται, ἐγὼ καὶ σὺ τὰ δίκαια πρὸς ἀλλή-
 25 λους διασκευάμεθα καὶ ποιήσομεν. Ἐπεὶ δ' ἕκαθέ-
 ζοντο, ἠρώτα ὁ Δερκυλλίδας· Εἰπέ μοι, ὦ Μειδία,
 ἔφη, ὁ πατήρ σε ἄρχοντα τοῦ οἴκου κατέλιπε; Μά-
 λιστα, ἔφη. Καὶ πόσαι σοι οἰκίαι ἦσαν; πόσαι
 δὲ χῶραι; πόσαι δὲ νομαί; Ἀπογράφοντος δ' αὐτοῦ,
 οἱ παρόντες τῶν Σκηφίων εἶπον· Ψεῦδεται σε οὗτος,
 26 ὦ Δερκυλλίδα. Ἦμεῖς δὲ γ', ἔφη, μὴ λίαν μικρολο-
 γήσθε. Ἐπιδη δὲ ἀπεγέγραπτο τὰ πατρῷα, Εἰπέ
 μοι, ἔφη, Μανία δὲ τίνος ἦν; Οἱ δὲ πάντες εἶπον,
 ὅτι Φαρναβάζου. Οὐκ οὖν καὶ τὰ ἐκείνης, ἔφη,
 Φαρναβάζου; Μάλιστα, ἔφασαν. Ἡμέτερα ἂν εἴη,
 ἔφη, ἐπεὶ κρατοῦμεν· πολέμιος γὰρ ἡμῖν Φαρνα-
 βάζος. Ἄλλ' ἠγείσθω τις, ἔφη, ὅπου κεῖται τὰ
 27 Μανίας καὶ τὰ Φαρναβάζου. Ἦγουμένων δὲ τῶν
 ἄλλων ἐπὶ τὴν Μανίας οἴκησιν, ἦν παρελήθει ὁ
 Μειδίας, ἠκολούθει κἀκείνος. Ἐπεὶ δ' εἰσῆλθεν,
 ἐπέειπε ὁ Δερκυλλίδης τοὺς ταμίαις, καὶ φράσας τοῖς

ἐπηρέταις, λαβεῖν αὐτούς, προῖπεν αὐτοῖς, ὡς, εἴ
 τι κλέπτοντες ἀλώσονται τῶν Μανίας, παραχρῆμα
 ἀποσφαγήσονται. Οἱ δ' ἐδείκνυσαν. Ὁ δ' ἐπεὶ εἶδε
 πάντα, κατέκλεισεν αὐτὰ, καὶ κατεσημήνατο, καὶ
 φύλακας κατέστησεν. Ἐξίων δέ, οὓς εἶδεν ἐπὶ ταῖς 28
 θύραις τῶν ταξιάρχων καὶ λοχαγῶν, εἶπεν αὐτοῖς·
 Μισθὸς μὲν ἡμῖν, ὧ ἄνδρες, ἐξείργασται τῇ στρα-
 τῇ ἐγγὺς ἐγιαυτοῦ, ὀκτακισχιλίοις ἀνδράσιν· ἦν
 δέ τι προσεργασώμεθα, καὶ ταῦτα προσίσταται. Ταῦ-
 τα δ' εἶπε, γιγνώσκων, ὅτι ἀκούσαντες πολὺ ἔτι
 εὐτακτικότεροι καὶ θεραπευτικώτεροι ἔσονται. Ἐρο-
 μένου δὲ τοῦ Μειδίου, Ἐμὲ δὲ ποῦ χρῆ οἰκεῖν, ὧ
 Δερκυλλίδα; ἀπεκρίνατο, Ἐνθάπερ καὶ δικαιοτάτον,
 ἐν τῇ πατρίδι τῇ σαντοῦ, Σκήψει, καὶ ἐν τῇ πα-
 τρώᾳ οἰκίᾳ.

CAP. II.

Ὁ μὲν δὴ Δερκυλλίδας, ταῦτα διαπραξάμενος,
 καὶ λαβὼν ἐν ὀκτὼ ἡμέραις ἑννέα πόλεις, ἐβουλεύε-
 το, ὅπως ἂν μὴ, ἐν τῇ φιλίᾳ χειμάζων, βαρὺς εἴη
 τοῖς ξυμμάχοις, ὡσπερ Θίμβρων, μηδ' αὖ Φαρνά-
 βαζος καταφρονῶν τῇ ἵππῳ κακουργῇ τὰς Ἑλληνί-
 δας πόλεις. Πέμπει οὖν πρὸς αὐτὸν, καὶ ἐρωτᾷ,
 πόταρον εἰρήνην ἢ πόλεμον ἔχειν βούλεται. Ὁ μὲν-
 τοι Φαρνάβαζος, νομίσας, τὴν Λιολίδα ἐπιτεταχι-
 σθαι τῇ ἑαυτοῦ οἰκίᾳσι Φρυγίᾳ, σπονδὰς εἴλετο.

Ὡς δὲ ταῦτα ἐγένετο, ἔλθων δὲ Δερκυλλίδας ἐς τὴν 2
 Βιδυνίδα Θράκη, ἐκὶ διηχείμαζεν, οὐδὲν τοῦ Φαρ-

ναβαίξου πάνυ τι ἀχθόμενου· πολλάκις γὰρ αἱ Βιθυνοὶ αὐτῷ ἐπολέμουν. Καὶ τὰ μὲν ἄλλα ὁ Δερκυλλίδας ἀσφαλῶς φέρον καὶ ἔχον τὴν Βιθυνίδα, καὶ ἄφθονα ἔχον τὰ ἐπιτήδεια, διπέλει· ἐπὶ δὲ ἦλθον τότε αὐτῷ παρὰ τοῦ Σεύθου πέρασθαι ἑξήματα τοῦ Ὀδρυσῶν, ἵππεῖς τε ὡς διακόσιοι καὶ πελτασταὶ ὡς τριακόσιοι, οὗτοι, στρατοπεδευσάμενοι καὶ περισταυρωσάμενοι ἀπὸ τοῦ Ἑλληνικοῦ ὡς εἴκοσι στάδια, αἰτοῦντες φύλακας τοῦ στρατοπέδου τὸν Δερκυλλίδα τῶν δπλιτῶν, ἐξήσαν ἐπὶ λείαν, καὶ πολλὰ ἐλάμβανον ἀνδράποδά τε καὶ χρήματα.

- 3 Ἦδη δ' ὄντος τοῦ στρατοπέδου αὐτοῖς μεστοῦ πολλῶν αἰχμαλώτων, καταμαθόντες οἱ Βιθυνοὶ, ὅσοι τ' ἐξήσαν, καὶ ὅσους κατέλιπον φύλακας Ἑλλήνας, ξυλλεγόντες παμπληθεῖς, πελτασταὶ καὶ ἵππεῖς, ἅμ' ἡμέρᾳ προσπίπτουσι τοῖς δπλίταις, ὡς διακοσίοις οὖσιν. Ἐπειδὴ δ' ἐγγὺς ἐγένοντο, οἱ μὲν ἔβαλλον, οἱ δ' ἠκόντιζον εἰς αὐτούς. Οἱ δ', ἐπεὶ ἐπιτρώσκοντο μὲν καὶ ἀπέθνησκον, ἐποίουν δ' οὐδὲν, καθειρημένοι ἐν τῷ σταυρώματι ὡς ἀνδρομήκει ὄντι, διασπᾶσαντες τὸ αὐτῶν ὄχύρωμα, ἐφέροντο εἰς αὐτούς. Οἱ δὲ, ἢ μὲν ἐκθίοσαν, ὑπέεχθωρον καὶ ὀξείως ἀπέφευγον πελτασταὶ δπλίτας· ἐνθεν δὲ καὶ ἐνθεν ἠκόντιζον, καὶ πολλοὺς αὐτῶν ἐφ' ἐκάστη ἐκδρομῇ κατέβαλλον. Τέλος δὲ, ὥσπερ ἐν αὐτῷ σηκασθέντες, κατηκοντίσθησαν. Ἐσώθησαν μόντοι αὐτῶν ἀμφὶ τοὺς πεντεκαίδεκα εἰς τὸ Ἑλληνικόν, καὶ οὗτοι, ἐπεὶ οὐθέως ἦσθοντο τὸ πρᾶγμα, ἀποχωρή-

σαντες καὶ ἐν τῇ μάχῃ διαπεσόντες, ἀμελησάντων
 τῶν Βιθυνῶν. Ταχὺ δὲ ταῦτα διαπραξάμενοι οἱ Βι- 5
 θυνοὶ, καὶ τοὺς σκηνορύλακας τῶν Ὀδρυσῶν Θρα-
 κῶν ἀποκτείναντες, ἀπολαβόντες πάντα τὰ αἰ-
 χμάλωτα, ἀπῆλθον ὥστε οἱ Ἕλληνες, ἐπεὶ ἦσαν
 το, βοηθοῦντες, οὐδὲν ἄλλο εὖρον, ἢ νεκροὺς γυ-
 μκούς ἐν τῷ στρατοπέδῳ. Ἐπεὶ μέντοι ἐπαῆλ-
 θον οἱ Ὀδρύσαι, θάψαντες τοὺς θανόντων, καὶ πο-
 λὺν οἶνον ἐκπιόντες ἐπ' αὐτοῖς, καὶ ἵπποδρομίαν
 ποιήσαντες, ἁμοῦ δὴ τὸ λοιπὸν τοῖς Ἕλλησι στρα-
 τοπεδευσάμενοι, ἤγον καὶ ἕκαιον τὴν Βιθυνίδα.

Ἄμα δὲ τῷ ἡρὶ πορευόμενος ὁ Δερκυλλίδας ἐκ 6
 τῶν Βιθυνῶν, ἀφικνέται ἐς Λάμψακον. Ἐνταῦ-
 θα δ' ὄντιος αὐτοῦ, ἔρχονται ἀπὸ τῶν οἴκοι τειλῶν
 Ἀρακὸς τε καὶ Ναυάτης καὶ Ἀντιαθένης. Ὅθτιοι δ'
 ἦλθον ἐπισκεψόμενοι τὰ τε ἄλλα, ὅπως ἔχοι τὰ ἐν
 τῇ Ἀσίᾳ, καὶ Δερκυλλίδα ἐροῦντες, μένοντι ἄρχειν
 καὶ τὸν ἐπιόντα ἐνιωτόν· ἐπιστεῖλαι δὲ σφίσι αὐ-
 τοῖς τοὺς ἐφόρους, καὶ ξυγκαλέσαντας τοὺς στρα-
 τιώτας εἰπεῖν, ὡς, ὧν μὲν πρόσθεν ἐποίουν, μέμ-
 φοντο αὐτοῖς, ὅτι δὲ νῦν οὐδὲν ἠδίκουν, ἐπαινοῖεν·
 καὶ περὶ τοῦ λοιποῦ χρόνου εἰπεῖν, ὅτι, ἦν μὲν ἀδι-
 κῶσιν, οὐκ ἐπιτρέψουσιν· ἦν δὲ δίκαια περὶ τοὺς
 ξυμμάχους ποιῶσιν, ἐπαινεσονται αὐτούς. Ἐπεὶ 7
 μέντοι ξυγκαλέσαντες τοὺς στρατιώτας ταῦτ' ἔλεγον,
 ὁ τῶν Κυρρίων προστηκῶς ἀπεκρίνατο· Ἄλλ', ὃ
 ἄνδρες Λακεδαιμόνιοι, ἡμεῖς μὲν ἐσμέν οἱ αὐτοὶ
 γῆν τε καὶ πέφυσιν· ἔρχων δὲ ἄλλος μὲν νῦν, ἄλλος

- 8 δὲ τὸ παρελθόν. Τὸ αὖν αἴτιον τοῦ νῦν μὲν μὴ ἐξαμαρτάνειν, τότε δὲ, αὐτοὶ ἤδη ἱκανοὶ ἔστε γιγνώσκειν. Ἐυσκηναίωντων δὲ τῶν τε οἰκοθεν πρέσβειων καὶ τοῦ Δερκυλλίδα, ἐπεμνήσθη τις τῶν περὶ τὸν Ἄρακον, ὅτι καταλελοίπειεν πρέσβεις τῶν Χερῶννησιωτῶν ἐν Λακεδαιμονίῳ. Τοῦτους δὲ λέγειν ἔφρασαν, ὡς νῦν μὲν οὐ δύναντο τὴν Χερῶννησον ἐργάζεσθαι· φέρεσθαι γὰρ καὶ ἄγεσθαι ὑπὸ τῶν Θρακῶν· εἰ δ' ἀποτερισθεῖη ἐκ θαλάττης ἐς θάλατταν, καὶ σπρίψιν ἂν γῆν πολλὴν καὶ ἀγαθὴν εἶναι ἐργάζεσθαι, καὶ ἄλλοις, ὅπως βούλοιντο Λακεδαιμονίων· οἷστ' ἔφρασαν, οὐκ ἂν θαυμάζειν, εἰ καὶ πεμφθεῖη τις Λακεδαιμονίων ἀπὸ τῆς πόλεως σὺν δυνάμει ταῦτα πράξων.
- 9 Ὁ οὖν Δερκυλλίδας πρὸς μὲν ἐκείνους οὕτως εἶπεν, ἣν εἶχε γνώμην ταῦτ' ἀκούσας, ἀλλ' ἐπεμψεν αὐτοὺς ἀπ' Ἐφύσου διὰ τῶν Ἑλληνίδων πόλεων, ἠδάμεκος, ὅτι ἐμελλον ὄψεσθαι τὰς Ἑλληνίδας πόλεις ἐν εἰρήνῃ εὐδαιμονικῶς διαγοῦσας. Οἱ μὲν δὲ ἐποφρεύοντο. Ὁ δὲ Δερκυλλίδας, ἐπειδὴ ἔγνω μετεῖσθαι ὄν, πάλιν πέμψας πρὸς τὸν Φαρνάβαζον, ἐπήρξτε, πότρεα βούλοίτο σπονδὰς ἔχειν, καθάπερ διὰ τοῦ χειμῶνος, ἢ πόλεμον. Ἐλομένου δὲ τοῦ Φαρναβάζου καὶ τότε σπονδὰς, οὕτω καταλιπὼν καὶ τὰς περὶ ἐκεῖνον πόλεις φίλιας ἐν εἰρήνῃ, διαβαίνει τὸν Ἑλλήσποντον σὺν τῷ στρατεύματι ἐς τὴν Εὐρώπην· καὶ διὰ φίλιας τῆς Θρακῆς πορευθεὶς, καὶ ξηνοσθεὶς
- 10 ὑπὸ Σεύθου, ἀφικνεῖται ἐς Χερῶννησον. Ἦν καταμαθῶν πόλεις μὲν ἑνδεκα ἢ δώδεκα ἔχουσαν, χεί-

ραν δὲ καμφορωτάτην καὶ ἀρίστην εὔσαν, κεκακώ-
 μνην δὲ, ὡσπερ ἔλέγετο, ὑπὸ τῶν Θρηκῶν, ἐπεὶ
 μετρῶν εὔρε τοῦ ἰσθμοῦ ἑπτὰ καὶ τριάκοντα στά-
 δια, οὐκ ἠμίλησεν, ἀλλὰ θυσάμενος ἐτείχιζε, κατὰ
 μέρη διελὼν τοῖς στρατιώταις τὸ χωρίον· καὶ ἄθλα
 αὐτοῖς ὑποσχόμενος δῶσαν τοῖς πρώτοις ἐπειχίσασι,
 καὶ τοῖς ἄλλοις, ὡς ἕκαστοι εἶεν ἄξιοι, ἀπέτελεσεν
 τὸ τεῖχος, ἀρξάμενος ἀπὸ ἠρινοῦ χρόνου, πρὸ ὁπί-
 ρας. Καὶ ἐπέησεν ἐντὸς τοῦ τεύχους ἕνδεκα μὲν
 πόλεις, πολλοὺς δὲ λιμένας, πολλὴν δὲ καὶ ἀγαθὴν
 γῆν σπόγγιον, πολλὴν δὲ πεφυτευμένην, παμπλη-
 θεῖς δὲ καὶ παραλίαις νομαῖς παντοδαποῖς κτήνοσι.
 Πάντα δὲ πράξας, διέβαινε πάλιν εἰς τὴν Ἀσίαν. 11

Ἐπισκοπῶν δὲ τὰς πόλεις, εἴωρα τὰ μὲν ἄλλα
 καλῶς ἔχουσας, Χίον δὲ φυγάδας εὔρεν Ἀταρνεῖα
 ἔχοντας, χωρίον ἰσχυρὸν, καὶ ἐκ τούτου δομομένους
 φέροντας καὶ ἄγοντας τὴν Ἰωνίαν, καὶ ζῶντας ἐν
 τούτου. Πυθόμενος δὲ, ὅτι πολὺς σῆτος ἐνῆν αὐ-
 τοῖς, περιστρατοπεδευσάμενος ἐκολιδρκεῖ· καὶ ἐν
 ὅκτῳ μηνὶ παρασησάμενος αὐτοὺς, καταστήσας ἐν
 αὐτῷ Δράκοντα Πελληνεῖα ἐπιμηλητὴν, καὶ κατα-
 σκευάσας ἐν τῷ χωρίῳ ἔκπλεω πάντα τὰ ἐπιτήδεια,
 ἵνα εἴη αὐτῷ καταγωγὴ, ὅποτε ἀφικνοῖτο, ἀπῆλ-
 θεν εἰς Ἐφεσον, ἣ ἀπέχει ἀπὸ Σάρδεων τριάσιν ἡμε-
 ρῶν ὁδόν.

Καὶ μέχρι τούτου τοῦ χρόνου ἐν εἰρήνῃ διῆγον 12
 Τισσαφέρης τε καὶ Δερκυλλίδας, καὶ οἱ ταύτη
 Ἕλληνες καὶ οἱ βάρβαροι. Ἐπεὶ δὲ ἀφικνούμενο-

πρίσβεις ἐς Λακεδαιμόνα ἀπὸ τῶν Ἑλληνίδων πόλεων
 ἐδίδασκον, ὅτι εἴη ἐπὶ Τισσαφέρνει, εἰ βούλοιο,
 ἀφιέναι αὐτονόμους τὰς Ἑλληνίδας πόλεις· εἰ οὖν
 κακῶς πάσχοι Καρία, ἔνθαπερ ὁ Τισσαφέρνουσ ὀ-
 κος, οὕτως ἂν ἔφασαν τάχιστα νομίζειν αὐτὸν συ-
 χωρήσειν αὐτονόμους σφᾶς ἀφιέναι· ἀκούσαντες ταῦ-
 τα οἱ ἔφρασι ἔπεμψαν πρὸς Δερκυλλίδα, καὶ ἐκέ-
 λευον αὐτὸν διαβαίνειν σὺν τῷ στρατεύματι ἐπὶ Κα-
 ρίαν, καὶ Φάρακα τὸν ναύαρχον σὺν ταῖς ναυσὶ πα-
 13 ραπλεῖν. Οἱ μὲν δὴ ταῦτ' ἐποιοῦν. Ἐτύχωνε
 δὲ κατὰ τοῦτον τὸν χρόνον καὶ Φαργάβαζος πρὸς
 Τισσαφέρνην ἀφιγμένος, ἅμα μὲν ὅτι στρατηγὸς
 τῶν πάντων ἀπεδέδεικτο Τισσαφέρνης, ἅμα δὲ δια-
 μαρτυρόμενος, ὅτι ἔτοιμος εἴη κοινῇ πολεμεῖν, καὶ
 ξυμμάχεσθαι, καὶ συνεκβάλλειν τοὺς Ἕλληνας ἐκ
 τῆς βασιλείας· ἕλλως τε γὰρ ὑπερθόνει τῆς στρα-
 τηγίας τῷ Τισσαφέρνει, καὶ τῆς Αἰολίδος χάλεπῶς
 ἔφερεν ἀπεστερημένος. Ὁ δ' ἀκούων, Πρωῖτον
 μὲν τοίνυν, ἔφη, διάβηθι σὺν ἐμοὶ ἐπὶ Καρίαν,
 14 ἔπειτα δὲ καὶ περὶ τούτων βουλευσόμεθα. Ἐπεὶ
 δ' ἐκεῖ ἦσαν, ἔδοξεν αὐτοῖς, ἰκανὰς φυλακὰς ἐς
 τὰ ἐρύματα καταστήσαντας, διαβαίνειν πάλιν ἐπὶ
 τὴν Ἰωνίαν. Ὡς δ' ἤκουσεν ὁ Δερκυλλίδας, ὅτι
 πάλιν πεπερακόεις εἰσὶ τὸν Μαλανθρον, εἰπὼν τῷ
 Φάρακι, ὡς ὅτι ὄκνοει, μὴ ὁ Τισσαφέρνης καὶ ὁ
 Φαργάβαζος ἐρήμην οὔσαν καταθρόντες φέρωσι καὶ
 ἄγωσι τὴν χώραν, διέβαινε καὶ αὐτός. Πορευό-
 μενοι δὲ καὶ οὗτοι οὐδὲν τι συντεταγμένως τῷ στρα-

τύματι, ὡς προεληλυθότων τῶν Ἐφρεσίων ἐς τὴν
 πολεμίαν, ἐξαιφνης ὄρῳσιν ἐκ τοῦ ἀντιπέρας σκο-
 πούς ἐπὶ τῶν μνημάτων· καὶ ἀνταναβεβήσαντες ἐς 15
 τὰ παρ' ἑαυτοῖς μνημεῖα καὶ τύψεις τινας, καθο-
 ρῶσι παρατεταγμένους, ἧ αὐτοῖς ἦν ἡ ὁδός, Κᾶ-
 ράς τε λευκάσπιδας, καὶ τὸ Περσικὸν ὅσον ἐτύγ-
 χανε παρὸν στράτευμα, καὶ τὸ Ἑλληνικόν, ὅσον
 εἶχεν ἐκότερος αὐτῶν, καὶ τὸ ἵππικόν μάλα πολὺ,
 τὸ μὲν Τισσαφέρου ἐπὶ τῷ δεξιῷ κέρατι, τὸ δὲ
 Φαρνάβαζον ἐπὶ τῷ εὐωνύμῳ. Ὡς δὲ ταῦτα ἦσθετο 16
 ὁ Δερκυλλίδας, τοῖς μὲν ταξιαρχοῖς καὶ τοῖς λοχα-
 γοῖς εἶπε παρατάττεσθαι τὴν ταχίστην ἐς ὀκτῶ,
 τοὺς δὲ πελταστὰς ἐπὶ τὰ κράσπεδα ἐκατέρωθεν μὲν
 καθίστασθαι, καὶ τοὺς ἵππείας, ὅσους γε δὴ καὶ
 οἴους ἐτύγχανεν ἔχων· αὐτὸς δὲ ἐθύετο. Ὅσον μὲν 17
 δὴ ἦν ἐκ Πελοποννήσου στράτευμα, ἡσυχίαν εἶχε,
 καὶ παρεσκευάζετο ὡς μαχοῦμενον· ὅσοι δὲ ἦσαν
 ἀπὸ Πριήνης τε καὶ Ἀχιλλείου, καὶ ἀπὸ νήσων,
 καὶ τῶν Ἰωνικῶν πόλεων, οἳ μὲν τινες καταλιπόν-
 τες ἐν τῷ σίτῳ τὰ ὄπλ᾽ ἀπεδίδρασκον, (καὶ γὰρ
 ἦν βαθύς ὁ σίτος ἐν τῷ Μαιάνδρου πεδίῳ·) ὅσοι
 δὲ καὶ ἔμενον, δῆλοι ἦσαν οὐ μενούντες. Τὸν μὲν 18
 οὖν Φαρνάβαζον ἐξηγγέλλετο μάχεσθαι κελεύειν·
 ὁ μὲντοι Τισσαφέρης, τὸ τε Κῦρειον στράτευμα
 καταλογιζόμενος, ὡς ἐπολέμησεν αὐτοῖς, καὶ τούτῳ
 πάντα νομίζων ὁμοίους εἶναι τοὺς Ἕλληνας, οὐκ
 ἐβούλετο μάχεσθαι· ἀλλὰ πέμψας πρὸς Δερ-
 κυλλίδα, εἶπεν, ὅτι ἐς λόγους βούλοιο αὐτῷ

- ἀφικέσθαι. Καὶ ὁ Δερκυλλίδας, λαβὼν τοὺς κρα-
 τίστους τὰ εἶδη τῶν περὶ αὐτὸν ἱππέων καὶ πεζῶν,
 προῆλθε πρὸς τοὺς ἀγγέλους, καὶ εἶπεν· Ἄλλὰ πα-
 ρασκευασάμεν μὲν ἔγωγε μάχεσθαι, ὡς ὁρᾶτε· ἐπεὶ
 μέντοι ἐκεῖνος βούλεται ἐς λόγους ἀφικέσθαι, οὐδ'
 ἐγὼ ἀντιλέγω. Ἄκ μὲντοι ταῦτα δέη ποιεῖν, πιστὰ
 19 ὀμήρουσ δότεσν καὶ ληπτέον. Δόξαντα δὲ ταῦτα καὶ
 περανθέντα, τὰ μὲν στρατεύματα ἀπῆλθε, τὸ μὲν
 βαρβαρικὸν ἐς Τρούλλεις τῆς Φρυγίας, τὸ δὲ Ἑλλη-
 νικὸν ἐς Λεύκοφρον, ἔνθα ἦν Ἀρτέμιδος ἱερὸν μάλα
 ἄγιον, καὶ λίμνη πλείον ἢ σταδίον, ὑπόψαμμος, ἀέν-
 νωτος, ποτίμων καὶ θερμοῦ ὕδατος. Καὶ τότε μὲν
 ταῦτα ἐπράχθη. Τῇ δὲ ὑστεραίᾳ ἐς τὸ ξυγκείμενον
 χωρίον ἦλθον, καὶ ἔδοξεν αὐτοῖς πυθέσθαι ἀλλή-
 λων, ἐπὶ τίσιν ἂν τὴν εἰρήνην ποιήσαιντο. Ὁ μὲν
 δὴ Δερκυλλίδας εἶπεν, εἰ αὐτονόμους ἐσὴ βασιλεὺς
 20 τὰς Ἑλληνίδας πόλεις· ὁ δὲ Τισσαφέρης καὶ Φαρ-
 νάβαζος εἶπον, ὅτι, εἰ ἐξέλθοι τὸ Ἑλληνικὸν στρα-
 τευμα ἐκ τῆς βασιλείως χώρας, καὶ οἱ Λακεδαιμο-
 νίων ἀρμόσται ἐκ τῶν πόλεων. Ταῦτα δὲ εἰπόντες
 ἀλλήλοισ σπονδὰς ἐποίησαντο, ἕως ἀπαγγελθεῖν τὰ
 λεχθέντα, Δερκυλλίδα μὲν ἐς Λακεδαίμονα, Τισσα-
 φέρην δὲ ἐπὶ βασιλείᾳ.
- 21 Τούτων δὲ πραττομένων ἐν τῇ Ἀσίᾳ ὑπὸ Δερκυλ-
 λίδα, Λακεδαιμόνιοι κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον, πάλαι
 ὀργιζόμενοι τοῖς Ἡλείοις, καὶ ὅτι ἐποίησαντο ξυμ-
 μαχίαν πρὸς Ἀθηναίους καὶ Ἀργεῖους καὶ Μαντινέας,
 καὶ ὅτι, δίκην φάσκοντες καταδεδικᾶσθαι αὐτῶν,

ἐκάλυον καὶ τοῦ ἵππικοῦ καὶ τοῦ γυμνικοῦ ἀγῶνος· καὶ οὐ μόνον ταῦτ' ἤρκει, ἀλλὰ καὶ, Λείχα παραδόντος Θηβαίοις τὸ ἄρμα, ἐπεὶ ἐκηρύττοντο νικῶντες, ὅτε εἰσῆλθε Λείχας στεφανώσων τὸν ἠνίοχον, μαστιγοῦντες αὐτόν, ἄνδρα γέροντα, ἐξήλασαν· τούτων δ' ὕστερον, καὶ Ἄγιδος πεμφθέντος θῦσαι 22 τῷ Διὶ κατὰ μαντείαν τινα, ἐκάλυον οἱ Ἥλειοι, μὴ προσεύχεσθαι νίκην πολέμου, λέγοντες, ὡς καὶ τὸ ἀρχαῖον εἶη οὕτω νόμιμον, μὴ χρηστηριάζεσθαι τοὺς Ἕλληνας ἐφ' Ἑλλήνων πολέμῳ· ὥστε αὐτός ἀπῆλθεν· ἐκ τούτων οὖν πάντων ὀργιζομένοις ἔδοξε 23 τοῖς ἑφόροις καὶ τῇ ἐκκλησίᾳ σωφρονίσαι αὐτούς. Πέμπαντες οὖν πρέσβεις ἐς Ἥλιον, εἶπον, ὅτι τοῖς τέλει τῶν Λακεδαιμονίων δίκαιον δοκοῖε εἶναι, ἀφιέναι αὐτούς τὰς περιοικίδας πόλεις αὐτονόμους. Ἀποκριναμένην δὲ τῶν Ἥλειων, ὅτι οὐ ποιήσαιεν ταῦτα· ἐπιληΐδας γὰρ ἔχοιεν τὰς πόλεις· φρουρὰν ἔφηναν οἱ ἑφοροί. Ἄγων δὲ τὸ στράτευμα Ἄγισ ἐνέβαλε διὰ τῆς Ἀχαΐας εἰς τὴν Ἥλειαν κατὰ Λάρισσον. Ἄσπι δὲ τοῦ στρα- 24 τεύματος ἐν τῇ πολεμίᾳ ἔντος, καὶ κοπτομένης τῆς χώρας, σεισμὸς ἐπιγίγνεται· ὁ δ' Ἄγισ, θεῖον ἠγήσαμενος, ἐξελθὼν πάλιν ἐκ τῆς χώρας, διαφῆκε τὸ στράτευμα. Ἐκ δὲ τούτου οἱ Ἥλειοι πολὺ θρασύτεροι ἦσαν, καὶ διεπρεσβεύοντο πρὸς τὰς πόλεις, ὅσας δυναμενεῖς οὔσας τοῖς Λακεδαιμονίοις ἤδισαν. Περι- 25 ὄντι δὲ τῷ ἐνιαυτῷ φαίνουσαι πάλιν οἱ ἑφοροὶ φρουρὰν ἐπὶ τὴν Ἥλιον, καὶ ξυνεστρατεύοντο τῷ Ἄγιδι, πλὴν Βοιωτῶν καὶ Κορινθίων, οἱ τε ἄλλοι ξύμμαχοι καὶ

οἱ Ἀθηναῖοι. Ἐμβαλόντος δὲ τοῦ Ἄγιδος δι' Ἀυ-
 λῶνος, εὐθύς μὲν Δεπρεῖται, ἀποσιάντες τῶν
 Ἠλείων, προσχώρησαν αὐτῷ, εὐθύς δὲ Μακίστιοι,
 ἔχοντες δ' Ἐπιταλιεῖς. Διαβαίνοντι δὲ τὸν ποτα-
 μὸν προσχώρουν Λετρίνοι, καὶ Ἀμφίδολοι, καὶ Μαρ-
 26 γανεῖς. Ἐκ δὲ τούτου ἐλθὼν ἐς Ὀλυμπίαν, ἔθυσεν τῷ
 Διὶ τῷ Ὀλυμπίῳ, κολύειν δὲ οὐδεὶς ἔτι ἐπειράτο.
 Θύσας δὲ, πρὸς τὸ ἄστυ ἐπορεύετο, κόπτων καὶ κίων
 τὴν χώραν, καὶ ὑπὲρπολλα μὲν κτήνη, ὑπὲρπολλα
 δὲ ἀνδράποδα ἤλασκετο ἐκ τῆς χώρας· ὥστε ὁμοῦν-
 τες καὶ ἄλλοι πολλοὶ τῶν Ἀρκάδων καὶ Ἀχαιῶν ἐκόν-
 τες ἦσαν ξυατρατευόμενοι, καὶ μετείχον τῆς ἐρ-
 27 καγῆς. Καὶ ἐγένετο αὕτη ἡ στρατεία ὡσπερ ἐπισπι-
 τήσας τῇ Πελοποννήσῳ. Ἐπεὶ δὲ ἀφίκετο πρὸς τὴν
 πόλιν, τὰ μὲν προάστεια καὶ τὰ γυμνάσια, καλεῖ
 ἄστυ, ἐλυμαίνετο· τὴν δὲ πόλιν (ἀτειχιστος γὰρ ἦν)
 ἐνόμισαν αὐτὸν μὴ βούλεσθαι μᾶλλον, ἢ μὴ δύνα-
 σθαι ἐλεῖν. Δηουμένης δὲ τῆς χώρας, καὶ οὐσης
 τῆς στρατιᾶς περὶ Κυλλήνην, βουλόμενοι οἱ περὶ Σε-
 νίαν τὸν λεγόμενον μεδίμνω ἀπομετρήσασθαι τὸ παρὰ
 τοῦ πατρὸς ἀργύριον, δι' αὐτῶν προσχώρησαι τοῖς
 Λακεδαιμονίοις, ἐκπεσόντες ἐξ οἰκίας ξίφη ἔχοντες
 σφαγῆς ποιοῦσι, καὶ ἄλλους τὲ τινας ἀποκτείνουσι,
 καὶ ὁμοῖον τινα Θρασυδαίῳ ἀποκτείναντες, τῷ τοῦ
 δήμου προστάτῃ, ὄνοντο Θρασυδαῖον ἀπεκτονέσθαι·
 ὥστε ὁ μὲν δῆμος παντελῶς κατηθύμησε καὶ ἦν
 28 χίαν εἶχεν, οἱ δὲ σφαγεῖς πάντ' ὄνοντο πεπραγμένα
 εἶναι, καὶ οἱ ὁμογνώμονες αὐτοῖς ἐξεφέροντο τὰ ὄπλα

ἐς τὴν ἀγοράν. Ὅδὲ Θρασυδαῖος ἔτι καθεύδων ἐτύγ-
 χανεν, οὐπερ ἐμεθύσθη. Ὡς δὲ ᾗσθητο ὁ δῆμος,
 ὅτι οὐ τέθνηκεν ὁ Θρασυδαῖος, περιεπλήσθη ἡ οἰκία
 ἔνθεν καὶ ἐνθεν, ὥσπερ ὑπὸ ἔσμου μελιττῶν ὁ ἡγε-
 μών. Ἐπειδὴ δὲ ἡγεῖτο ὁ Θρασυδαῖος, ἀναλαβὼν 29
 τὸν δῆμον, γενομένης μάχης ἐκράτησεν ὁ δῆμος. Ἐξέ-
 πυσον δὲ πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους οἱ ἐγχειρήσαντες
 ταῖς σφαγαῖς. Ἐπεὶ δ' αὖτ' ὁ Ἄγρις ἀπιὼν διεβή πάλιν
 τὸν Ἀλφειὸν, φρουροὺς καταλιπὼν ἐν Ἐπιταλίῳ,
 πλησίον τοῦ Ἀλφειοῦ, καὶ Λύσιππον ἀρμωστήν, καὶ
 τοὺς ἐξ Ἡλιδος φυγάδας, τὸ μὲν στρατεύμα δεῖκεν,
 αὐτὸς δὲ οἴκαδε ἀπῆλθε. Καὶ τὸ μὲν λοιπὸν θέρους 30
 καὶ τὸν ἐπιόντα χειμῶνα ὑπὸ τοῦ Λυσίππου καὶ τῶν
 περὶ αὐτὸν ἐφόρετο καὶ ἤγετο ἢ τῶν Ἡλείων χώρα.
 Τοῦ δ' ἐπιόντος θέρους πέμπας Θρασυδαῖος ἐς Λα-
 κεδαιμόνα ξυγχώρησε, σφᾶς τε τὸ τεῖχος περιελεῖν,
 καὶ Κυλλήνην καὶ τὰς Τριφυλίδας πόλεις ἀφείναι,
 Φοῖξαν, καὶ Ἐπιτάλιον, καὶ Λετρίναν, καὶ Ἀμφι-
 δόλους, καὶ Μαργανεῖς· πρὸς δὲ ταύταις καὶ
 Ἀκρωτίους, καὶ Λασιώνα, τὸν ὑπ' Ἀρκάδων ἀντι-
 λεγόμενον. Ἠπειὸν μέντοι, τὴν μεταξὺ πόλιν Ἡραίας
 καὶ Μακίστου, ἤξλου· οἱ Ἠλεῖοι ἔχειν· πρῖνασθαι
 γὰρ ἔφασαν τὴν χώραν ἅπασαν παρὰ τῶν τότε
 ἐχόντων τὴν πόλιν τριάκοντα ταλάντων, καὶ τὸ ἀρ-
 γύριον δεδωκέναι. Οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι, γνόντες, 31
 μηδὲν δικαιότερον εἶναι, βία πρῖναμένους, ἢ βία
 ἀφελομένους, παρὰ τῶν ἡττόνων λαμβάνειν, ἀφεί-
 και καὶ ταύτην ἠνάγκασαν· τοῦ μέντοι προεστάνε

τοῦ Διὸς τοῦ Ὀλυμπίου ἱεροῦ, καίπερ οὐκ ἀρχαίου Ἑλλείois ὄντος, οὐκ ἀπήλασαν αὐτούς· νομίζοντες, τοὺς ἀντιποιουμένους χωρίτας εἶναι, καὶ σὺχ ἱκανοὺς προστάναι. Τούτων δὲ ξυγχωρηθέντων, εἰρήνη τέ γίγνεται καὶ ξυμμαχία Ἑλλείων πρὸς Λακεδαιμονίους. Καὶ οὕτω μὲν δὴ ὁ Λακεδαιμονίων καὶ Ἑλλείων πόλεμος ἔληξε.

C A P. III.

Μετὰ δὲ τοῦτο Ἄγρις, ἀφικόμενος ἐς Δελφοὺς, καὶ τὴν δεκάτην ἀποθύσας, πάλιν ἀπιὼν, ἔκαμει ἐν Ἡραίᾳ, γέρον ἤδη ὢν, καὶ ἀπηνέχθη μὲν ἐς Λακεδαιμόνα ἔτι ζῶν, ἐκεῖ δὲ ταχὺ ἐξελεύθησε· καὶ ἔτυχε σεμνοτέρας ἢ κατὰ ἄνθρωπον ταφῆς. Ἐπεὶ δὲ, ὡς εἰώθεσαν, αἱ ἡμέραι παρήλθον, καὶ ἔδει βασιλεῦα καθίστασθαι, ἀντέλεγον περὶ βασιλείας Λεωτυχίδης, υἱὸς φάσκων Ἄγριδος εἶναι, Ἀγησίλαος δὲ ἀδελφός. Εἰπόντος δὲ τοῦ Λεωτυχίδου· Ἄλλ' ὁ νόμος, ὧ Ἀγησίλαε, οὐκ ἀδελφόν, ἀλλ' υἷον βασιλέως βασιλεύειν κελεύει· εἰ δὲ υἷος ὢν μὴ τυγχάνοι, ὁ ἀδελφός βυσιλεύει· Ἐμὲ οὖν δέοι, ἔφη ὁ Ἀγησίλαος. Πῶς, ἐμοῦ γε ὄντος; Ὅτι, ὄντινα καλεῖς πατέρα, οὐκ ἔφη σε εἶναι ἑαυτοῦ. Ἄλλ' ἢ πολὺ κάλλιον ἐκείνου εἰδυῖα μήτηρ καὶ νῦν ἔτι φησίν. Ἄλλ' ὁ Ποτειδᾶν ὡς μάλα σεῦ ψευδομένω κατεμάνυσεν, ἐκ τοῦ θαλάμου ἐξελάσας σεισμῶ ἐς τὸ φανερόν τὸν σὸν πατέρα. Συμμαρτυρεῖ ταῦτ' αὐτῶ καὶ ὁ ἀληθέστατος λεγόμενος χρόνος εἶναι· ἄρ' οὐ γὰρ τοι ἔφυγε, καὶ οὐκ ἐφάνη ἐν τῷ θαλάμῳ, δεκάτῃ

μητι ἐγένου. Οἱ μὲν τοιαῦτ' ἔλεγον. Διοπαίθης δὲ, 3
 μάλα χρησμολόγος ἀνὴρ, Λεωτιχίδῃ ξυναγορεύων
 εἶπεν, ὡς καὶ Ἀπόλλωνος χρησμός εἴη, φυλάξασθαι
 τὴν χολὴν βασιλείαν. Λύσανδρος δὲ πρὸς αὐτὸν
 ὑπὲρ Ἀγησιλείου ἀντεῖπεν, ὡς οὐκ οἴοιτο, τὸν θεὸν
 τοῦτο κελεύειν φυλάξασθαι, μὴ προσπταίσας τις
 χωλεύσῃ, ἀλλὰ μᾶλλον, μὴ οὐκ ὢν τοῦ γένους βα-
 σιλεύσῃ· παντάπασι γὰρ ἂν χολὴν εἶναι τὴν βασι-
 λείαν, ὅποτε μὴ οἱ ἀπ' Ἡρακλέους τῆς πόλεως ἤγοῦντο.
 Τοιαῦτα δὲ ἀκούσασα ἡ πόλις ἀμφοτέρων, Ἀγησίλαον 4
 εἶλοντο βασιλεῖα.

Οὐπω δ' ἐνιαυτὸν ὄντος ἐν τῇ βασιλείᾳ Ἀγησι-
 λάου, θύοντος αὐτοῦ τῶν τεταγμένων τινὰ θυσιῶν
 ὑπὲρ τῆς πόλεως, εἶπεν ὁ μάντις, ὅτι ἐπιβουλήν
 τινὰ τῶν δεινोटάτων φείνοιεν οἱ θεοί. Ἐπεὶ δὲ πάλιν
 ἔθυσεν, ἔτι δεινότερα ἔφη τὰ ἱερά φαινέσθαι. Τὸ
 τρίτον ἦδη θύοντος, εἶπεν· Ὡς Ἀγησίλαε, ὥσπερ εἶ
 ἐν αὐτοῖς εἶημεν τοῖς πολεμίοις, οὕτω σημαίνεται.
 Ἐκ δὲ τούτου θύοντες καὶ τοῖς ἀποτροπαίοις καὶ τοῖς
 σωτήρσι, καὶ μὲν καλλιερήσαντες, ἐπαύσαντο. Αἰ- 5
 γούσης δὲ τῆς θυσίας, ἐντὸς πένθ' ἡμερῶν καταγο-
 ρεῦει τις πρὸς τοὺς ἐφόρους ἐπιβουλήν, καὶ τὸν ἀρ-
 χηγὸν τοῦ πράγματος Κινάδωνα. Οὗτος δ' ἦν καὶ
 τὸ εἶδος νεανίσκος καὶ τὴν ψυχὴν εὐρωστος,
 οὐ μέντοι τῶν ὁμοίων. Ἐρομένων δὲ τῶν ἐφόρων,
 πῶς φαίη τὴν προῆξιν ἔσεσθαι, εἶπεν ὁ εἰσαγγέλων,
 ὅτι ὁ Κινάδων, ἀγαγὼν αὐτὸν ἐπὶ τὸ ἔσχατον τῆς
 ἀγορᾶς, ἀφιθμῆσαι κελεύει, ὅπόσοι εἶεν Σπαρτιά-

- ται ἐν τῇ ἀγορᾷ. Καὶ ἐγὼ, ἔφη, ἀριθμήσας βασι-
 λέα τε, καὶ ἐφόρους, καὶ γέροντας, καὶ ἄλλους ὡς
 τετταράκοντα, ἠρόμην· Τί δὴ με τούτους, ὦ Κινά-
 δων, ἐκίλευσας ἀριθμῆσαι; Ὁ δὲ εἶπε· Τούτους, ἔφη,
 νόμιζέ σοι πολεμίους εἶναι, τοὺς δ' ἄλλους πάντας
 ξυμμάχους πλέον ἢ τετρακισχιλλούς ὄντας τοὺς
 ἐν τῇ ἀγορᾷ. Ἐπιδεικνύναι δ' αὐτὸν ἔφη ἐν
 ταῖς ὁδοῖς ἔνθα μὲν ἓνα, ἔνθα δὲ δύο πολε-
 μίους ἀπαντῶντας, τοὺς δ' ἄλλους ἀπαντας ξυμ-
 μάχους. Καὶ ὄσοι δὲ ἐν τοῖς χωρίοις Σπαρτια-
 τῶν τύχοιεν ὄντες, ἓνα μὲν πολέμιον τὸν δεσπότην,
 6 ξυμμάχους δ' ἐν ἑκάστῳ πολλούς. Ἐρωτῶντων δὲ
 τῶν ἐφόρων, πόσους φαίη καὶ τοὺς ξυνεϊδόμενους τὴν
 προὔξιν εἶναι, λέγειν καὶ περὶ τούτου ἔφη αὐτὸν, ὡς
 σφίσι μὲν τοῖς προστατεύουσιν οὐ πᾶν πολλοὶ, ἀξιό-
 πιστοὶ δὲ συνειδέειν· αὐτοὶ μέγχοι πᾶσιν ἔφρασαν συν-
 εἶδέναι καὶ εἰλωσί καὶ νεοδαμίδεσι, καὶ τοῖς ἑπο-
 μείοσι, καὶ τοῖς περιολίοις· ὅπου γὰρ ἐν τούτοις τίς
 λόγος γένοιτο περὶ Σπαρτιατῶν, οὐδένα δύνασθαι
 κρύπτειν τὸ μὴ οὐχ ἡδέως ἂν καὶ ὤμων ἐσθλῆιν αὐτῶν.
 7 Πάλιν οὖν ἐρωτῶντων, Ὅπλα δὲ πόθεν ἔφρασαν λή-
 ψεσθαι; τόνδ' εἰπεῖν, ὅτι οἱ μὲν δήπου συντεταγμέ-
 νοι ἡμῶν αὐτοὶ (ἔφρασαν γε) ὅπλα κεκτήμεθα· τῷ δ'
 ὄχλῳ, ἀγαγόντα ἐς τὸν σιδηρον, ἐπιδείξει αὐτὸν, ἔφη,
 πολλὰς μὲν μαχαίρας, πολλὰ δὲ ξίφη, πολλοὺς δὲ
 ὀβελίσκους, πολλοὺς δὲ πελέκεις καὶ ἀξίνας, καὶ
 πολλὰ δρέπανα. Λέγειν δ' αὐτὸν ἔφη, ὅτι καὶ ταῦ-
 τα ὅπλα πάντα εἶη, ἐπόσοις ἄνθρωποι καὶ γῆν καὶ

ξύλα καὶ λίθους ἐργάζονται, καὶ τῶν ἄλλων δὲ τε-
 χνῶν τὰς πλείστας τὰ ὄργανα ὅπλα ἔχειν ἄρκοῦντα,
 ἄλλως τε καὶ πρὸς ἀόπλους. Πάλιν οὖν ἐρωτώμενος,
 ἐν τίνι χρόνῳ ταῦτα μέλλει πράττεσθαι, εἶπεν, ὅτε
 ἐπιδημιῶν οἱ παρηγγελμένον εἶη. Ἀκούσαντες ταῦτα 8
 οἱ ἔφοροι, ἐσκαρμμένα τε λέγειν ἠγήσαντο αὐτόν, καὶ
 ἐξεπλάγησαν· καὶ οὐδὲ τὴν μικρὰν καλουμένην ἐκ-
 κλησίαν συλλέξαντες, ἀλλὰ συλλεγόμενοι τῶν γερόν-
 των ἄλλος ἄλλοθεν, ἐβουλεύσαντο πέμψαι τὸν Κι-
 νάδωνα εἰς Αὐλώνα σὺν ἄλλοις τῶν νεωτέρων, καὶ
 κλέψαι ἡμῶν ἄγοντα τῶν Αὐλωνιτῶν τέ τινας, καὶ
 τῶν εἰλωτῶν τοὺς ἐν τῇ σκυτάλῃ γεγραμμένους. Ἀγα-
 γεῖν δὲ ἐκέλευσεν καὶ τὴν γυναῖκα, ἣ καλλίστη μὲν
 ἐλέγετο αὐτόθι εἶναι, λυμαινέσθαι δ' ἐφαίκε τοὺς
 ἀφικνουμένους Λακεδαιμονίων καὶ πρεσβυτέρους
 καὶ νεωτέρους. Ἐπηρετήκει δὲ καὶ ἄλλ' ἤδη ὁ Κι- 9
 νάδων τοῖς ἐφόροις τοιαῦτα. Καὶ τότε δὴ ἔδωκαν
 τὴν σκυτάλην αὐτῷ, ἐν ἣ γεγραμμένοι ἦσαν, ὅς
 ἔδει συλληφθῆναι. Ἐρομένου δὲ, τίνας ἄγοι μεθ'
 αὐτοῦ τῶν νέων, Ἴδι, εἶπον, καὶ τὸν πρεσβύτατον
 τῶν ἱππαρχετῶν κέλευέ σοι συμπέμψαι ἕξ ἢ ἑπτὰ, οἳ
 ἂν τύχῃσι παρόντες. Ἐμμελήκει δὲ αὐτοῖς, ὅπως
 ὁ ἱππαρχετῆς εἰδείη, ὅς ἂν δύο πέμπειν, καὶ οἳ
 πεμπόμενοι εἰδέειν, ὅτι Κινάδωνι δύο συλλαβεῖν.
 Εἶπον δὲ καὶ τοῦτο τῷ Κινάδωνι, ὅτι πέμψοις
 τρεῖς ἀμάξας, ἱππικὴν πεζοὺς ἄγοσι τοὺς ληφθέντας,
 ἀφανίζοντες ὡς εἶδυναντο μάλιστα, ὅτι ἐφ' ἕνα ἐκεί-
 νον ἕτεμπον. Ἐν δὲ τῇ πόλει οὗ ξυνηλέμβανον αὐ- 10

τόν, ὅτι τὸ πρᾶγμα οὐκ ἤθεσαν ἐπόσον τὸ μέγεθος εἶη, καὶ ἀκοῦσαι πρῶτον ἐβούλοντο τοῦ Κινάδωνος, οἵτινες εἶεν οἱ ξυμπράττοντες, πρὶν αἰσθῆσθαι αὐτούς, ὅτι μεμήνυνται, ἵνα μὴ ἀποδρῶσιν. Ἐμελλόν δὲ οἱ συλλαβόντες αὐτὸν μὲν κατέχειν, τοὺς δὲ ξυνειδότας, πυθόμενοι αὐτοῦ, γράψαντες ἀποπέμπειν τὴν ταχίστην τοῖς ἐφόροις. Οὕτω δ' ἔσχον οἱ ἔφοροι πρὸς τὸ πρᾶγμα, ὥστε καὶ μοῖραν ἰππέων ἔπεμψαν
 11 τοῖς ἐπ' Ἀυλώνας. Ἐπεὶ δ' εἰλημμένου τοῦ ἀνδρός ἦκεν ἰππεὺς, φέρον τὰ ὄνόματα, ὧν ὁ Κινάδων ἀπέγραψε, παραχρῆμα τὸν τε μάντιν Τισαμενὸν καὶ τοὺς ἐπικαιριωτάτους ξυκελόμβανον. Ὡς δ' ἀνήχθη ὁ Κινάδων, καὶ ἠλέγχετο, καὶ ὠμολόγει πάντα, καὶ τοὺς ξυνειδότας ἔλεγε, τέλος αὐτὸν ἤφροντο, τί καὶ βουλόμενος ταῦτα πράττοι. Ὁ δὲ ἀπεκρίνατο, μηδεὶς ἦτιον εἶναι ἐν Δακεδαίμονι. Ἐκ τούτου μέντοι ἤδη δεδεμένος καὶ τῷ χεῖρι καὶ τὸν τράχηλον ἐν κλοιῷ, μαστιγούμενος καὶ κεντούμενος αὐτὸς τε καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ κατὰ τὴν πόλιν περιήγοντο. Καὶ οὗτοι μὲν δὴ τῆς δίκης ἔτυχον.

C A P. IV.

Μετὰ δὲ ταῦτα Ἡρώδας τις Συρακούσιος, ἐν Φοινίκη ὧν μετὰ ναυκλήρου τινός, καὶ ἰδὼν τριήρεις Φοινίσσας, τὰς μὲν καταπλεούσας ἄλλοθεν, τὰς δὲ καὶ αὐτοῦ πεπληρωμένας, τὰς δὲ ἔτι κατασκευαζομένας, προσακούσας δὲ καὶ τοῦτο, ὅτι καὶ τριακοσίας δέοι αὐτὰς γενέσθαι, ἐπιβάς ἐπὶ τὸ πρῶτον

ἀναγόμενον πλοῖον εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἐξήγγειλε τοῖς
 Λακεδαιμονίοις, ὡς βασιλέως καὶ Τισσαφέρους
 τὸν στόλον τοῦτον παρασκευαζομένων· ὅποι δὲ,
 οὐδὲν ἔφη εἰδέναι. Ἀνεπτερομένων δὲ τῶν Λακε- 2
 δαιμονίων, καὶ τοὺς ξυμμάχους ξυναγαγόντων,
 καὶ βουλευομένων, τί χρὴ ποιεῖν, Λύσανδρος, νομί-
 ζων καὶ τῷ ναυτικῷ πολὺ παρῆσσεσθαι τοὺς Ἕλλη-
 νας, καὶ τὸ πεζὸν λογιζόμενος ὡς ἐσώθη τὸ μετὰ
 Κύρου ἀτυχεῖν, πείθει τὸν Ἀγησίλαον ὑποστῆναι,
 ἢν αὐτῶν δῶσι τριάκοντα μὲν Σπαρτιατῶν, εἰς διο-
 χιλίους δὲ τῶν νεοδαμωδῶν, εἰς ἑξακισχιλίους δὲ τὸ
 ξύνταγμα τῶν συμμάχων, στρατεύεσθαι εἰς τὴν
 Ἀσίαν. Πρὸς δὲ ταύτῃ τῷ λογισμῷ καὶ αὐτὸς ξυν-
 εξελθεῖν αὐτῷ ἐβούλετο, ὅπως τὰς δεκαρχίας τὰς
 κατασταθείσας ὑπ' ἐκείνου ἐν ταῖς πόλεσιν, ἐκπε-
 πτωκυίας δὲ διὰ τοὺς ἐφόρους, οἳ τὰς πατρίους πο-
 λιτείας παρήγγειλαν, πάλιν καταστήσειε μετ' Ἀγη- 3
 σιλάου. Ἐπαγγελαμένον δὲ τοῦ Ἀγησιλάου τὴν
 στρατείαν, διδάσασί τε οἱ Λακεδαιμόνιοι, ὄσα περ
 ἤτησε, καὶ ἑξαμήνου αἶτον. Ἐπεὶ δὲ θυσάμενος
 καὶ τᾶλλα, ὄσα ἔδει, καὶ τὰ διαβατήρια, ἐξῆλθε,
 ταῖς μὲν πόλεσι διαπέμψας ἀγγέλους προεῖπεν,
 ὄσους τε δίοι ἐκασταχόθεν πέμπεσθαι, καὶ ὅπου
 παρῆναι· αὐτὸς δὲ ἐβουλήθη ἐλθὼν θύσαι ἐν Αὐ-
 λίδι, ἐνθα περ ὁ Ἀγαμέμνων, ὅτι εἰς Τροίαν ἔπλει,
 ἐθύετο. Ὡς δ' ἐκεῖ ἐγένετο, πυθόμενοι οἱ Βοιω- 4
 ταρχοί, ὅτι θύοι, πέμψαντες ἰππέας, τοῦ τε λοι-
 ποῦ ἐπέλενον μὴ θύειν, καί, οἷς ἐπέτυχον

- τιθυμένοις, διεφθίψαν ἀπὸ τοῦ βωμοῦ. Ὁ δὲ,
 ἐπιμαρτυρόμενος τοὺς θεοὺς, καὶ ὀργιζόμενος, ἀνα-
 βὰς ἐπὶ τὴν τριήρη, ἀπέπλει. Ἀφικόμενος δ' ἐπὶ
 Γραιωτὸν, καὶ συλλέξας ἐκεῖ ὄσον ἡδύνατο τοῦ στρα-
 τεύματος πλεῖστον, ἐς Ἐφρασον τὸν ἀκόλον ἐποιεῖτα.
- 5 Ἐπεὶ δὲ ἐκεῖσε ἀφίεστο, πρῶτον μὲν Τισσαφίρ-
 νης πέμψας ἤρετο αὐτὸν, τίνας διόμενος ἦνοι. Ὁ
 δ' εἶπεν, ὅτι αὐτονόμους καὶ τὰς ἐν τῇ Ἀσίᾳ πόλεις
 εἶναι, ὡσπερ καὶ τὰς ἐν τῇ παρ' ἡμῖν Ἑλλάδι.
 Πρὸς ταῦτ' εἶπεν ὁ Τισσαφίρνης· Ἐὶ τοίνυν θάλλεις
 σπείσασθαι, ἕως ἂν ἐγὼ πρὸς βασιλέα πέμψω, οἴ-
 μαι ἂν σε ταῦτα διαπραξάμενον ἀποκλιῖν, εἰ βού-
 λαιο. Ἀλλὰ βουλοίμην ἂν, ἔφη, εἰ μὴ αἰοίμην
 ὑπὸ σοῦ ἐξαπατᾶσθαι. Ἀλλ' ἔξοστιν, ἔφη, σοὶ
 τούτων πίστιν λαβεῖν, ἢ μὴν, ἀδόλως σοῦ πρέτ-
 κοντος ταῦτα, ἡμῶς μηδὲν τῆς σῆς ἀρχῆς ἀδικήσαι
- 6 ἐν ταῖς σπονδαῖς. Ἐπὶ τούτοις φηθεῖσι Τισσαφίρ-
 νης μὲν ὄμοσε τοῖς πεμφθεῖσι πρὸν αὐτὸν Ἡρακλίδε
 καὶ Δερκυλλίδε καὶ Μεγαλλε, ἢ μὴν πράξειν
 ἀδόλως τὴν εἰρήνην· ἐκεῖνοι δὲ ἀντίωμοσαν ὑπὲρ Ἀγη-
 σιλᾶου Τισσαφίρνε, ἢ μὴν, ταῦτα πρᾶττοντος αὐ-
 τοῦ, ἐμπεδιάσειν τὰς σπονδὰς. Ὁ μὲν δὲ Τισσα-
 φίρνης, ἃ ὄμοσεν, εὐθὺς ἐφείσατο· ἀντὶ γὰρ τοῦ
 εἰρήνην ἔχειν, στρατεύμα ποδὺ παρὰ βασιλέως,
 πρὸς ᾧ εἶχε πρόσθεν, μετεπέμπετο. Ἀγησίλαος δὲ,
 καίπερ αἰσθανόμενος ταῦτα, ὁμῶς ἐπέμπετο ταῖς
 σπονδαῖς.
- 7 Ὡς δὲ ἡουχίαν τε καὶ σχολὴν ἄγων ἴδ' Ἀγησί-

λαος διέτριβεν ἐν τῇ Ἐφέσῳ, ἄτε συντεταραγμένων
 ἐν ταῖς πόλεσι τῶν πολιτιῶν, καὶ οὔτε δημοκρατίας
 εἶ οὐσης, ὥσπερ ἐπ' Ἀθηναίων, οὔτε δεσποτίας,
 ὥσπερ ἐπὶ Λυσάνδρου, ἄτε γιγνώσκοντες πάντες τὸν
 Λυσάνδρον, προσέκειντο αὐτῷ, ἀξιοῦντες, διαπρατ-
 τασθαι αὐτὸν παρ' Ἀγησίλαου, ὧν ἐδόκοντο· καὶ διὰ
 ταῦτα αἰεὶ παμπληθὴς ὄχλος φεραπέων αὐτὸν ἠκο-
 λούθει· ὥστε ὁ μὲν Ἀγησίλαος ἰδιώτης ἐφαίνετο, ὁ
 δὲ Λυσάνδρος βασιλεὺς. Ὅτι μὲν οὖν ἔμνηε καὶ 8
 τὸν Ἀγησίλαον ταῦτα, ἐδήλωσεν ὕστερον· οἳ γε μὴν
 ἄλλοι τριάνοντα ὑπὸ τοῦ φθόγου οὐκ εἰσῆγον, ἀλλ'
 ἔλεγον πρὸς τὸν Ἀγησίλαον, ὡς πυράνομα ποιοίη
 Λυσάνδρος τῆς βασιλείας ὀγκρητότερον διάγων.
 Ἐπεὶ δὲ καὶ ἤρξατο προσάγειν τινὰς τῷ Ἀγησίλαῳ
 ὁ Λυσάνδρος, πάντας, ὡς γινώκει αὐτὸν συμπράτ-
 τοντά τι, ἠέτωμένους ἀπέπεμπεν. Ὡς δ' αἰεὶ τὰ
 ἐναντία ὧν ἐβούλετο ἀπέβαινε τῷ Λυσάνδρῳ,
 ἔγνω δὴ τὸ γινόμενον· καὶ οὔτε ἐπεσθαι ἑαυτῷ ἔτε
 εἶα ὄχλον, τοῖς τε συμπράξαι τι φρονομένοις σαφῶς
 ἔλεγεν, ὅτι ἔλαττον ἔξοισεν, εἰ αὐτὸς παρείη. Βα- 9
 ρύως δὲ φέρον τῇ ἀτιμίᾳ, προσελθὼν εἶπεν· Ὡς Ἀγη-
 σίλαε, μειοῦν μὲν αἰεὶ ἄρα σὺ γε τοὺς φίλους ἠπί-
 στω; Ναι μὰ Δι', ἔφη, τοὺς γε βουλομένους ἐμοῦ
 μίξους φαίνεσθαι· τοὺς δὲ γε αὔξοντας εἰ μὴ ἐπι-
 στασίμην ἀντιτιμᾶν, αἰσχνοίμην ἄν. Καὶ ὁ Λύ-
 σανδρος ἔφη, Ἴσως σὺ καὶ μᾶλλον εἰκότα ποιεῖς, ἢ
 ἐγὼ ἐπραττον. Τὰδε οὖν μοι ἐκ τοῦ λοιποῦ χάρι-
 σαι, ὅπως μὴτ' αἰσχύνωμαι ἀδυνατιῶν παρὰ σοί.

μήτ' ἐμποδῶν σοι ὦ· ἀπόπεμψόν ποί με. Ὅπου γάρ ἂν ὦ, πειράσομαι ἐν καιρῷ σοι εἶναι. Εἰπόντος δὲ ταῦτα, ἔδοξε καὶ τῷ Ἀγησίλαῳ οὕτω ποιῆσαι, καὶ πέμπει αὐτὸν ἐφ' Ἑλλησποντον. Ἐκεῖ δὲ ὁ Ἀύσανδρος, αἰσθόμενος Σπιθριδάτην τὸν Πέρσῃ ἐλατιδύμενόν τι ὑπὸ Φαρναβάζου, διαλέγεται αὐτῷ, καὶ πείθει ἀποσιῆσαι, ἔχοντα τοὺς τε παῖδας καὶ τὰ περὶ αὐτὸν χρήματα, καὶ ἱππεῖς ὡς διακοσίους. Καὶ τὰ μὲν ἄλλα κατέλιπεν ἐν Κοζίκῳ, αὐτὸν δὲ καὶ τὸν υἱὸν ἀναβιβασάμενος ἤμεν ἄγων πρὸς Ἀγησίλαον. Ἰδὼν δὲ ὁ Ἀγησίλαος ἦσθη τε τῇ πράξει, καὶ εὐθὺς ἀντεπυνθάνετο περὶ τῆς Φαρναβάζου χώρας τε καὶ ἀρχῆς.

11 Ἐπεὶ δὲ μέγα φρονήσας ὁ Τισσαφέρνης ἐπὶ τῷ καταβάντι στρατεύματι παρὰ βασιλείως προεῖπεν Ἀγησίλαῳ πόλεμον, εἰ μὴ ἄπιοι ἐκ τῆς Ἀσίας· οἱ μὲν ἄλλοι σύμμαχοι καὶ Λακεδαιμονίων οἱ παρόντες μάλᾳ ἀχθεσθέντες φανεροὶ ἐγένοντο, νομίζοντες ἐλάττω τὴν παρούσαν δύναμιν εἶναι Ἀγησίλαῳ τῆς βασιλείως παρασκευῆς· Ἀγησίλαος δὲ μάλᾳ φαιδρῶ τῷ προσώπῳ ἀπαγγεῖλαι Τισσαφέρνηι τοὺς πρόσβεις ἐκέλευσεν, ὡς πολλὴν χάριν αὐτῷ ἔχει, ὅτι ἐπισηκῆσας αὐτὸς μὲν πολεμίους τοὺς θεοὺς ἐκτήσατο, τοῖς δ' Ἑλλησι συμάχους ἐποίησεν. Ἐκ δὲ τούτου εὐθύς τοῖς μὲν στρατιώταις παρήγγειλε συσκευάζεσθαι ὡς ἐς στρατείαν· ταῖς δὲ πόλεσιν, ἐς ἃς ἀνάγκη ἦν ἀρικνεῖσθαι στρατενομένῳ ἐπὶ Κερσίαν, προεῖπεν ἀγορὰν παρασκευάζειν. Ἐπέστειλε δὲ καὶ

Ἰωσι καὶ Διολεῦσι καὶ Ἑλλησποντίοις, πέμπειν
 πρὸς ἑαυτὸν ἐς Ἐφεσον τοὺς συστρατευσομένους. Ὁ 12
 δὲ Τισσαφέρνης, καὶ ὅτι ἵππικὸν οὐκ εἶχεν ὁ Ἀγη-
 σίλαος, ἣ δὲ Καρία ἄφιππος ἦν, καὶ ὅτι ἠγείτο,
 αὐτὸν ὀργίζεσθαι αὐτῷ διὰ τὴν ἀπάτην, τῷ ὄντι νο-
 μίσας, ἐπὶ τὸν αὐτοῦ οἶκον εἰς Καρίαν αὐτὸν δομή-
 σαι, τὸ μὲν πεζὸν ἅπαν διεβίβασεν ἐκείσε, τὸ δ'
 ἵππικὸν ἅπαν ἐς τὸ Μαιάνδρου περιῆγε πεδίον, νο-
 μίζων, ἱκανὸς εἶναι καταπατήσαι τῇ ἵππῳ τοὺς Ἑλ-
 ληνας, πρὶν ἐς τὰ δύσιππα ἀφικέσθαι. Ὁ δὲ Ἀγη-
 σίλαος, ἀντὶ τοῦ ἐπὶ Καρίαν εἶναι, εὐθύς τὰναντία
 ἀποστρέψας, ἐπὶ Φρυγίας ἐπορεύετο, καὶ τὰς τε ἐν
 τῇ πορείᾳ πόλεις κατεστρέφετο, καὶ ἐμβολῶν ἀπρος-
 δακήτως, παμπληθῆ χρῆματα ἐλάμβανεν. Καὶ τὸν 13
 μὲν ἄλλον χρόνον ἀσφαλῶς διεπορεύετο· οὐ πόρρω
 δ' ὄντος Δασκυλίου, προϊόντες αὐτοῦ οἱ ἵππεῖς ἤλαυ-
 νον ἐπὶ λόφον τινα, ὡς προΐδειεν, τί τᾶμπρασθεν
 εἶη. Κατὰ τύχην δὲ τινα καὶ οἱ τοῦ Φαρναβάζου
 ἵππεῖς, οἱ περὶ Ραθίνην καὶ Βαγαῖον, τὸν νόθον
 ἀδελφόν, ὄντες παρόμοιοι τοῖς Ἑλλήσι τὸν ἀριθμὸν,
 πεμφθέντες ὑπὸ Φαρναβάζου, ἤλαυνον καὶ οὗτοι
 ἐπὶ τὸν αὐτὸν τοῦτον λόφον. Ἰδόντες δὲ ἀλλήλους,
 οὐδὲ τέταρα πλέθρα ἀπέχοντας, τὸ μὲν πρῶτον ἕστη-
 σαν ἀμφοτέρω, οἱ μὲν Ἕλληνες ἵππεῖς, ὥσπερ φά-
 λαγξ, ἐπὶ τεττάρων παρατεταγμένοι, οἱ δὲ βάρβα-
 ροὶ, τοὺς πρώτους οὐ πλέον ἢ ἐκ δώδεκα ποιήσαν-
 τες, τὸ βᾶθος δ' ἐπὶ πολλῶν. Ἐπειτα μέντοι πρό- 14
 σθεν ὤρμησαν οἱ βάρβαροι. Ὡς δ' ἐς χεῖρας ἦλ-

θον, ὅσοι μὲν τῶν Ἑλλήνων ἔπαισάν τινάς, πάντες
 ξυνέτριψαν τὰ δόρατα· οἱ δὲ Πέρσαι, κρανεῖνα
 παλτά ἔχοντες, ταχὺ δάωδεκα μὲν ἰππέας, δύο δὲ ἰπ-
 πους ἀπέκτειναν. Ἐκ δὲ τούτου ἐρέφθησαν οἱ
 Ἕλληνες ἰππεῖς. Βοηθήσαντος δὲ Ἀγησιλάου σὺν
 τοῖς δπλίταις, πάλιν ἀπεχώρουν οἱ βάρβαροι, καὶ
 15 Περσῶν εἰς αὐτῶν ἀποθνήσκει. Γενομένης δὲ ταύ-
 τῆς τῆς ἵππομαχίας, θυομένῳ τῷ Ἀγησιλάῳ τῇ ὑστε-
 ραίᾳ ἐπὶ προόδῳ ἄλοβα γίνεταί τὰ ἱερά. Τούτου μὲν-
 τοι φανέντος, στρέψας ἐπορεύετο ἐπὶ τὴν Θάλασσαν.
 Γινώσκων δὲ, ὅτι, εἰ μὴ ἰππικὸν ἱκανὸν κτήσαιτο,
 οὐ δυνήσοιτο κατὰ τὰ πεδία στρατεύεσθαι, ἔγνω
 τοῦτο κατασκευαστέον εἶναι, ὥς μὴ δραπετεύοντα
 πολεμεῖν θεοί. Καὶ τοὺς μὲν πλουσιωτάτους ἐκ πα-
 σῶν τῶν ἐκεῖ πόλεων ἵπποτροφεῖν κατέλεξε· προει-
 πὼν δὲ, ὅστις παρέχοιτο ἵππον καὶ ὄπλα καὶ ἄνδρα
 δόκιμον, ὅτι ἐξέσται αὐτῷ μὴ στρατεύεσθαι, ἐποίη-
 σεν οὕτω ταῦτα ξυντόμως πράττεσθαι, ὥσπερ ἄν
 τις τὸν ὑπὲρ αὐτοῦ ἀποθανοῦμενον προθύμως ζη-
 16 τοίη. Ἐκ δὲ τούτου, ἐπειδὴ ἔαρ ὑπέφαινε, ξυνή-
 γαγε μὲν ἅπαν τὸ στρατεύμα εἰς Ἐφεσον· ἀσκήσαι
 δ' αὐτὸ βουλούμενος, ἄθλα προὔθηκε ταῖς τε ὀπλι-
 τικαῖς τάξεσιν, ἧτις ἄριστα σωμάτων ἔχοι, καὶ ταῖς
 ἰππικαῖς, ἧτις κράτιστα ἰππεῖοι· καὶ πελτασταῖς
 δὲ καὶ τοξόταις ἄθλα προὔθηκεν, ὅσοι κράτιστοι
 πρὸς τὰ προσήκοντα ἔργα φανεῖν. Ἐκ δὲ τούτου
 παρῆν ὄραν τὰ μὲν γυμνάσια πάντα μεστὰ ἀνδρῶν
 τῶν γυμναζομένων, τὸν δὲ ἵπποδρομὸν τῶν ἰππα-

ζομένων, τοὺς δ' ἀκοντιστάς καὶ τοὺς τοξότας μελε-
 τώντας. Ἀξίαν δὲ καὶ ὄλην τὴν πόλιν, ἐν ἣ ἦν, 17
 τὴν Ἐφεσον, θείας ἐποίησεν. Ἦτε γὰρ ἀγορά ἦν με-
 στή παντοδαπῶν καὶ ἵππων καὶ ὄπλων ὠνίων· οἱ τε
 χαλκοτύποι, καὶ οἱ τέκτορες, καὶ οἱ χαλκεῖς, καὶ
 οἱ σκύτατόμοι, καὶ οἱ ζωγράφοι, πάντες πολεμικά
 ὄπλα κατεσκευάζον, ὥστε τὴν πόλιν ὄντως οἶεσθαι
 πολέμου ἐργαστήριον εἶναι. Ἐπερῶσθη δ' ἄν τις 18
 καὶ ἐκίνο ἰδοὶν, Ἀγησίλαον μὲν πρῶτα, ἔπειτα δὲ
 καὶ τοὺς ἄλλους στρατιώτας ἐστεφανωμένους ἀπὸ τῶν
 γυμνασίων ἀπιδντας, καὶ ἀνατιθέντας τοὺς στεφά-
 νους τῇ Ἀρτέμιδι. Ὅπου γὰρ ἄνδρες θεοὺς μὲν σέ-
 βονται, τὰ δὲ πολεμικά ἀσκοῖν, πειθαρχεῖν δὲ μελε-
 τῶεν, πῶς οὐκ εἰκός, ἐνταῦθα πάντα μεστὰ ἐλπίδων
 ἀγαθῶν εἶναι; Ἠγούμενος δὲ, καὶ τὸ καταφρονεῖν 19
 τῶν πολεμίων ῥώμην τινὰ ἐμβάλλειν πρὸς τὸ μά-
 χεσθαι, προεῖπε τοῖς κήρυξι, τοὺς ὑπὸ τῶν ληστῶν
 ἀλίσκομένους βαρβάρους γυμνοὺς πωλεῖν. Ὁρῶν-
 τες οὖν οἱ στρατιῶται λευκοὺς μὲν, διὰ τὸ μηδέποτε
 ἐκδύεσθαι, μαλακοὺς δὲ καὶ ἀπόνους, διὰ τὸ ἀεὶ
 ἐπ' ὄχημάτων εἶναι, ἐνόμισαν, οὐδὲν διοίσειν τὸν
 πόνημον, ἢ εἰ γυναιξὶ δέδι μάχεσθαι.

Ἐν δὲ τούτῳ τῷ χρόνῳ καὶ ὁ ἐνιαυτός ἦδη, ἀφ' 20
 οὗ ἐξέπλευσεν ὁ Ἀγησίλαος, διελήλυθει· ὥστε οἱ
 μὲν περὶ Λύσανδρον τριάκοντα οἰκαδε ἀπέπλεον,
 διάδοχοι δ' αὐτῶν οἱ περὶ Ἡριππίδαν παρήσαν.
 Τούτων Ξενοκλέα μὲν καὶ ἄλλων ἔταξεν ἐπὶ τοὺς ἵπ-
 πίας, Σκῆθην δὲ ἐπὶ τοὺς νεοδαμῶδεις ὀπλίταρ-

Ἡριπίδαν δ' ἐπὶ τοὺς Κυρσίους, Μίθωνα δὲ ἐπὶ
 τοὺς ἀπὸ τῶν πόλεων στρατιώτας, καὶ προεῖπεν αὐ-
 τοῖς, ὅτι ὡς εὐθὺς ἠγήσοιτο τὴν συντομωιάτην ἐπὶ
 τὰ κράτιστα τῆς χώρας, ὅπως αὐτόθεν οὕτω τὰ
 σώματα καὶ τὴν γνώμην παρασκευάζοντο, ὡς ἀγω-
 21 νιοῦμενοι. Ὁ μὲντοι Τισσαφέρνης ταῦτα μὲν ἐνό-
 μισε λέγειν αὐτὸν, πάλιν βουλόμενον ἔξαπατηῆσαι,
 εἰς Καρίαν δὲ νῦν τῷ ὄντι ἐμβαλεῖν, καὶ τὸ τε πε-
 ζόν, καθάπερ τὸ πρόσθεν, εἰς Καρίαν διεβίβασε,
 καὶ τὸ ἵππικὸν εἰς τὸ Μαιάνδρου πεδίον κατέστησεν.
 Ὁ δ' Ἀγησίλαος οὐκ ἐψεύσατο, ἀλλ', ὥσπερ προεῖ-
 πεν, εὐθὺς εἰς τὸν Σαρδιανὸν τόπον ἐνέβαλε. Καὶ
 τρεῖς μὲν ἡμέρας δι' ἐρημίας πολεμίων πορευόμενος,
 πολλὰ τὰ ἐπιτηδεῖα τῇ στρατιᾷ εἶχε· τῇ δὲ τετάρτῃ
 22 ἦκον οἱ τῶν πολεμίων ἵππεις. Καὶ τῷ μὲν ἄρχοντι
 τῶν σκευοφόρων εἶπε, διαβάντι τὸν Πακτωλὸν πο-
 ταμὸν στρατοπεδεύεσθαι· αὐτοὶ δὲ, κατιδόντες τοὺς
 τῶν Ἑλλήνων ἀκολούθους ἐσπαρμένους εἰς ἀρπαγὴν,
 πολλοὺς αὐτῶν ἀπέκτειναν. Αἰσθόμενος δὲ ὁ Ἀγη-
 σίλαος, βοηθεῖν ἐκέλευσε τοὺς ἵππείας. Οἱ δ' αὖ
 Πέρσαι, ὡς εἶδον τὴν βοήθειαν, ἠθροίσθησαν
 καὶ ἀντιπαρετάξαντο παμπληθῆσι τῶν ἵππέων τά-
 23 ξειν. Ἐνθα δὴ ὁ Ἀγησίλαος, γινώσκων, ὅτι
 τοῖς μὲν πολεμίοις οὐπω παρήη τὸ πεζόν, αὐτῷ δὲ
 οὐδὲν ἀπέη τῶν παρεσκευασμένων, καλὸν ἠγήσατο
 μάχην ξυλάφαι, εἰ δύναίτο. Σφαγιασάμενος οὖν,
 τὴν μὲν φάλαγγα εὐθὺς ἤγεν ἐπὶ τοὺς παρατετα-
 γμένους ἵππείας. Ἐκ δὲ τῶν ἵππέων ἐκέλευσε τοὺς

τὰ δέκα ἀφ' ἧβης θείν ὁμόσε αὐτοῖς· τοῖς δὲ πελτα-
 σταῖς εἶπε δρομῶ ὑφηγησῆσθαι. Παρήγγειλε δὲ καὶ
 τοῖς ἰππεύσιν ἐμβάλλειν, ὡς αὐτοῦ τε καὶ παντός
 τοῦ στρατεύματος ἐπομένου. Τοὺς μὲν δὴ ἰππείας πρὸ
 ἰδέσσαντο οἱ Πέρσαι· ἐπαὶ δὲ ἅμα πάντα τὰ δεινὰ
 παρῆν, ἐνέκλιναν, καὶ οἱ μὲν αὐτῶν εὐθύς ἐν τῷ
 ποταμῷ ἔπεσον, οἱ δ' ἄλλοι ἔφυγον. Οἱ δὲ Ἕλλη-
 νες ἐπακαλουθούντες αἰρούσι καὶ τὸ στρατόπεδον
 αὐτῶν. Καὶ οἱ μὲν πελτασταί, ὥσπερ εἰκός, ἐς
 ἀρπαγὴν ἐτράποντο· ὁ δ' Ἀγησίλαος κύκλῳ πάντα
 καὶ φίλια καὶ πολέμια περιεστρωτοπεδεύσατο. Καὶ
 ἄλλ' ἄττα πολλὰ χρήματα ἐλήφθη, ἃ εὖρος πλέον ἢ
 ἑβδομήκοντα τάλαντα, καὶ αἱ κάμηλοι δὲ τότε ἐλή-
 φθησαν, ὡς Ἀγησίλαος ἐς τὴν Ἑλλάδα ἀπήγαγεν.

Ὅτε δὲ αὕτη ἡ μάχη ἐγένετο, Τισσαφέρνης ἐν 25
 Σάρδεσιν ἔτυχεν ὦν· ὥστε ἠτιῶντο οἱ Πέρσαι προ-
 δεδόσθαι ὑπ' αὐτοῦ. Γνοὺς δὲ καὶ αὐτὸς ὁ Περ-
 σῶν βασιλεὺς, Τισσαφέρνην αἴτιον εἶναι τοῦ κα-
 κῶς φέρεσθαι τὰ αὐτοῦ, Τιθραύστην καταπέμψας,
 ἀποτέμνει αὐτοῦ τὴν κεφαλὴν. Τοῦτο δὲ ποιήσας
 ὁ Τιθραύστης, πρέσβεις πέμπει πρὸς τὸν Ἀγησί-
 λαον λέγοντας· Ὡ Ἀγησίλαε, ὁ μὲν αἴτιος τῶν
 πραγμάτων καὶ ὑμῖν καὶ ἡμῖν ἔχει τὴν δίκην· βα-
 σιλεὺς δὲ ἀξιοῖ, σὲ μὲν ἀποπλεῖν οἴκαδε, τὰς δ' ἐν
 τῇ Ἀσίᾳ πόλεις αὐτονόμους οὕσας τὸν ἀρχαῖον δα-
 σμὸν αὐτῷ ἀποφέρειν. Ἀποκρινομένου δὲ τοῦ Ἀγη- 26
 σιλάου, ὅτι οὐκ ἂν ποιήσεις ταῦτα ἄνευ τῶν οἴκοι
 τελῶν· Σὺ δ' ἄλλα, ἕως ἂν πύθῃ τὰ παρὰ τῆς πό-

λειως, μεταχώρησον, ἔφη, ἐς τὴν Φαρναβάζου,
 ἐπειδὴ καὶ ἐγὼ τὸν σὸν ἐχθρὸν τιμώρημαι. Ἔως
 ἂν τοίνυν, ἔφη ὁ Ἀγησίλαος, ἐκεῖσε πορεύωμαι, δι-
 27 ~~δοῦναι~~ τῇ στρατιᾷ τὰ ἐπιτήδεια. Ἐκείνῳ μὲν δὴ ὁ
 Τιθραύστης δίδωσι τριακοντα τάλαντα· ὁ δὲ λα-
 βῶν ἦει ἐπὶ τὴν Φαρναβάζου Φρυγίαν. Ὅντι δ'
 αὐτῷ ἐν τῷ πεδίῳ τῷ ὑπὲρ Κύμης, ἔρχεται ἀπὸ τῶν
 οἴκοι τελῶν, ἄρχειν καὶ τοῦ ναυτικοῦ, ὅπως γι-
 γνώσκοι, καὶ καταστήσασθαι ναύαρχον, ὅτινα
 αὐτὸς βούλοιο. Τοῦτο δ' ἐποίησαν οἱ Ἀακκαδι-
 μόνιοι τοιῶδε λογισμῶ, ὡς, εἰ ὁ αὐτὸς ἀμφοτέρων
 ἄρχοι, τό τε πεζὸν πολὺ ἂν ἰσχυρότερον εἶναι, καθ'
 ἐν οὐσῆς τῆς ἰσχύος ἀμφοτέροις, τό τε ναυτικόν,
 28 ἐπιφαινομένου τοῦ πεζοῦ, ἔνθα δέοι. Ἀκούσας δὲ
 ταῦτα ὁ Ἀγησίλαος, πρῶτον μὲν ταῖς πόλεσι παρ-
 ἡγγεῖλε, ταῖς ἐν ταῖς νήσοις καὶ ταῖς ἐπιθυλακ-
 τιδίοις, τρηθρεῖς ποιεῖσθαι, ὁπόσας ἐκάστη βούλοι-
 το τῶν πόλεων. Καὶ ἐγένοντο καιαὶ, ἐξ ὧν αἱ τε
 29 ρίζεσθαι βουλόμενοι, ἐς εἴκοσι καὶ ἑκατόν. Πεί-
 σανδρον δὲ τὸν τῆς γυναικὸς ἀδελφὸν ναύαρχον κα-
 τέστησε, φιλότιμον μὲν καὶ ἐρῶμενον τὴν ψυχὴν,
 ἀπειρότερον δὲ τοῦ παρασκευάζεσθαι ὡς δεῖ. Καὶ
 Πείσανδρος μὲν ἀπελθὼν τὰ ναυτικὰ ἔπραττεν· ὁ
 δ' Ἀγησίλαος, ὥσπερ ὤρησεν, ἐπὶ τὴν Φρυγίαν
 ἐπορεύετο.

C A P. V.

Ὁ μέγιστος Τιθραύστης, καταμαθεῖν δοκῶν τὸν

Ἀγσίλαον καταφρονοῦντα τῶν βασιλέως πραγμά-
 των, καὶ οὐδαμῇ διανοούμενον ἀπιέναι ἐκ τῆς Ἀσίας,
 ἀλλὰ μᾶλλον ἐλπίδας ἔχοντα μεγάλας αἰρήσειν βα-
 σιλέα, ἀπορῶν, τί χρῆτο τοῖς πράγμασι, πέμπει
 Τιμοκράτην τὸν Ῥόδιον ἐς τὴν Ἑλλάδα, δοὺς χρυ-
 σίον ἐς πενήτηντα τάλαντα ἀργυρίου, καὶ κελεύει
 πειρᾶσθαι, πιστὰ τὰ μέγιστα λαμβάνοντα, διδόν-
 ναι τοῖς προσσηκόσιν ἐν ταῖς πόλεσιν, ἐφ' ᾗ τε
 πόλεμον ἐξοίσειν πρὸς Λακεδαιμονίους. Ἐκεῖνος
 δ' ἔλθὼν δίδωσιν ἐν Θήβαις μὲν Ἀνδροκλείδα τε
 καὶ Ἰσμηλία καὶ Γυλαξιδώρω· ἐν Κορίνθῳ δὲ Τι-
 μοκράτην τε καὶ Πολυάνθει· ἐν Ἄργει δὲ Κύκλωνι τε
 καὶ τοῖς μετ' αὐτοῦ. Ἀθηναῖοι δὲ, καὶ οὐ μεταλα-
 βόντες τούτου τοῦ χρυσίου, ὅμως πρόθυμοι ἦσαν
 ἐς τὸν πόλεμον, νομίζοντές τε αὐτῶν ἄρχειν. Οἱ
 μὲν δὴ δεξάμενοι τὰ χρήματα ἐς τὰς οἰκίας πόλεις
 διέβαλον τοὺς Λακεδαιμονίους· ἐπεὶ δὲ ταύτας ἐς
 μῖσος αὐτῶν προήγαγον, συνίστασαν καὶ τὰς μεγί-
 στας πόλεις πρὸς ἀλλήλας.

Γινώσκοντες δὲ οἱ ἐν ταῖς Θήβαις προσσιώτες, 5
 ὅτι, εἰ μὴ τις ἄρξει πόλεμον, οὐκ ἐθελήσουσιν οἱ
 Λακεδαιμόνιοι λύειν τὰς σπονδὰς πρὸς τοὺς συμ-
 μάχους, πείθουσι Λοκροὺς τοὺς Ὀπουντίους, ἐκ
 τῆς ἀμφισβητησίμου χώρας Φωκεῖαί τε καὶ ἑαυτοῖς
 χρήματα τελέσαι, νομίζοντες, τοὺς Φωκείας, τού-
 του γενομένου, ἐμβαλεῖν ἐς τὴν Λοκρίδα. Καὶ
 οὐκ ἐπεύσθησαν, ἀλλ' εὐθύς οἱ Φωκεῖς, ἐμβαλόν-
 τες ἐς τὴν Λοκρίδα, πολλαπλάσια χρήματα ἔλαβον

- 4 Οἱ οὖν περὶ τὸν Ἀνδρουκίδαυ ταχὺ ἔπεισαν τοὺς Θηβαίους βοηθεῖν τοῖς Λοκροῖς, ὡς οὐκ ἐς τὴν ἀμφισβητήσιμον, ἄλλ' ἐς τὴν ὁμολογουμένην φίλην τε καὶ σύμμαχον εἶναι Λοκρίδα ἐμβεβληκότων αὐτῶν. Ἐπεὶ δὲ οἱ Θηβαῖοι, ἀντεμβαλόντες ἐς τὴν Φωκίδα, εἰδόντες τὴν χώραν, εὐθύς οἱ Φωκεῖς πέμπουσι πρέσβεις ἐς Λακεδαιμόνα, καὶ ἤξιον βοηθεῖν αὐτοῖς, διδάσκοντες, ὡς οὐκ ἤρξαντο πολέμου, ἀλλ' ἀμυνόμενοι ἦλθον ἐπὶ τοὺς Λοκρούς.
- 5 Οἱ μὲντοι Λακεδαιμόνιοι ἄσμενοι ἔλαβον πρόφασιν στρατεύειν ἐπὶ τοὺς Θηβαίους, πάλαι ὀργιζόμενοι αὐτοῖς τῆς τε ἀντιλήψεως τῆς τοῦ Ἀπόλλωνος δεκάτης ἐν Δελφείᾳ, καὶ τοῦ ἐπὶ τὸν Πειραιῶ μὴ ἐθελῆσαι ἀπολουθῆσαι. Ἡτιῶντο δ' αὐτοὺς, καὶ Κορινθίους πείσαι μὴ συστρατεύειν. Ἀνεμιμνήσκοντο δὲ καὶ, ὡς θύσειν τ' ἐν Αὐλίδι τὸν Ἀγησίλαον οὐκ εἶον, καὶ τὰ τεθυμένα ἱερὰ ὡς ἔρριψαν ἀπὸ τοῦ βωμοῦ· καὶ ὅτι οὐδ' ἐς τὴν Ἀσίαν ξυνεστράτευον Ἀγησίλαω. Ἐλογίζοντο δὲ καὶ καλὸν καιρὸν εἶναι τοῦ ἐξάγειν στρατιάν ἐπ' αὐτοὺς καὶ παῦσαι τῆς ἐς αὐτοὺς ὕβρεως· τὰ τε γὰρ ἐν τῇ Ἀσίᾳ καλῶς σφίσαν ἔχειν, κρατοῦντος Ἀγησίλαου, καὶ ἐν τῇ Ἑλλάδι οὐδένα ἄλλον πόλεμον ἐμποδῶν σφίσιν εἶναι.
- 6 Οὕτω δὲ γιγνωσκόνσης τῆς πόλεως τῶν Λακεδαιμόνιων, φρουρὰν μὲν οἱ ἔφοροι ἔφαινον, Λύσανδρον δ' ἐξέπεμψαν ἐς Φωκίας, καὶ ἐκέλευσαν, αὐτοὺς τε τοὺς Φωκίας ἄγοντα παρεῖναι, καὶ Οἰταίους, καὶ Ἡρακλεώτας, καὶ Μηλιέας, καὶ Διναῖνας, ἐς

Ἄλιαντον. Ἐκεῖνος δὲ καὶ Πανσανίας, ὅσπερ ἔμελλεν ἠχεῖσθαι, ξυνετίθετο παρέσεσθαι ἐς ἡμέραν, ἔχων Λακεδαιμονίους τε καὶ τοὺς ἄλλους συμμάχους τῶν Πελοποννησίων. Καὶ ὁ μὲν Λύσανδρος τὰ τε ἄλλα τὰ κελεύόμενα ἔπραττε, καὶ προσέτι Ὀρχομενίους ἀπίστησε Θηβαίων. Ὁ δὲ Πανσανίας, 7 ἐπεὶ τὰ διαβατήρια ἐγένετο αὐτῷ, καθεζόμενος ἐν τῇ Τεγείᾳ, τοὺς τε ξυναγούς διέπεμπε, καὶ τοὺς ἐκ τῶν περὶ οὐκιδῶν πόλεων στρατιώτας περιέμενεν. Ἐπεὶ γε μὴν δῆλον τοῖς Θηβαίοις ἐγένετο, ὅτι ἐμβολοῖεν οἱ Λακεδαιμόνιοι ἐς τὴν χώραν αὐτῶν, πρέσβεις ἔπεμψαν Ἀθηναῖς λέγοντας τάδε·

Ἦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἃ μὲν μέμφεσθε ἡμῖν, ὡς 8 ψηφισαμένους χαλεπὰ περὶ ὑμῶν ἐν τῇ καταλύσει τοῦ πολέμου, οὐκ ὀρθῶς μέμφεσθε· οὐ γὰρ ἡ πόλις ἐκεῖνα ἐψηφίσατο, ἀλλ' εἰς ἀνὴρ εἶπεν, ὃς ἔτυχε τότε ἐν τοῖς συμμάχοις καθήμενος. Ὅτε δὲ παρεκάλουν ἡμᾶς οἱ Λακεδαιμόνιοι ἐπὶ τὸν Πειραιᾶ, τότε ἅπαντα ἡ πόλις ἀπεψηφίσατο, μὴ συστρατεύειν αὐτοῖς. Δι' ὑμᾶς οὖν οὐχ ἥκιστα ὀργιζομένων ἡμῖν τῶν Λακεδαιμονίων, δίκαιον εἶναι νομιζομεν, βοηθεῖν ὑμᾶς τῇ πόλει ἡμῶν. Πολὺ δ' ἐτι μᾶλλον 9 ἀξιοῦμεν, ὅσοι τῶν ἐν ἄστει ἐγένεσθε, προθύμως ἐπὶ τοὺς Λακεδαιμονίους ἵεναι. Ἐκεῖνοι γὰρ, καταστήσαντες ὑμᾶς ἐς ὀλιγαρχίαν καὶ ἐς ἐχθρὰν τῷ δήμῳ, ἀφικόμενοι πολλῇ δυνάμει, ὡς ὑμῖν σύμμαχοι, παρέδωκαν ὑμᾶς τῷ πλήθει· ὥστε τὸ μὲν ἐπ' ἐκείνοις εἶναι, ἀπολώλατε, ὁ δὲ δῆμος οὐτ

- 10 ὑμᾶς ἔσωσε. Καὶ μὴν οὐ μὲν, ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, βούλοισθ' ἂν τὴν ἀρχὴν, ἣν πρότερον ἐπέκτισθε, ἀναλαβεῖν, πάντες ἐπιστάμεθα· τοῦτο δὲ πῶς μᾶλλον εἰκὸς γενέσθαι, ἢ εἰ αὐτοὶ τοῖς ὑπ' ἐκείνων ἀδικουμένοις βοηθοῖτε; Ὅτι δὲ πολλῶν ἀρχουσι, μὴ φοβηθῆτε, ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον διὰ τοῦτο θαυροῦτε, ἐνθυμούμενοι, ὅτι καὶ ὑμεῖς, ὅτε πλείστων ἤρχεσθε, τότε πλείστους ἐχθροὺς ἐπέκτισθε. Ἄλλ' ἕως μὲν οὐκ εἶχον, ὅποι ἀποσταῖεν, ἐκρυπτοὺς τὴν πρὸς ὑμᾶς ἐχθραν· ἐπεὶ δὲ γε Λακεδαιμόνιοι προσέστησαν, τότε ἔφηναν, οἷα περὶ ὑμῶν ἐγίνωσκον.
- 11 Καὶ νῦν γε, ἂν φανεροὶ γενώμεθα ἡμεῖς τε καὶ ὑμεῖς ξυνασπιδούντες ἐναντία τοῖς Λακεδαιμονίοις, εὐ ἴστε, ἀναφανήσονται πολλοὶ οἱ μισούντες αὐτοὺς. Ὡς δὲ ἀληθῆ λέγομεν, εἰάν ἀναλογισθῆτε, αὐτίκα γνώσεσθε. Τίς γὰρ ἤδη καταλείπεται αὐτοῖς εὐμηνής; Οὐκ Ἀργεῖοι μὲν αἰεὶ ποτε δυσμενεῖς αὐτοῖς
- 12 ὑπάρχουσιν; Ἡλεῖοι γε μὴν, νῦν ἐστρημένοι χόρας καὶ πόλεων, ἐχθροὶ αὐτοῖς προσγεγέννηται. Κορινθίους δὲ, καὶ Ἀρκάδας, καὶ Ἀχαιοὺς τί φῶμεν; οἱ ἐν μὲν τῷ πρὸς ὑμᾶς πολέμῳ, μάλα λιπαροῦμενοι ὑπ' ἐκείνων, πάντων καὶ πόνων καὶ κινδύων καὶ τῶν δαπανημάτων μετεῖχον· ἐπεὶ δ' ἔπραξαν, τὰ ἐβούλοντο, οἱ Λακεδαιμόνιοι, ποίας ἢ ἀρχῆς, ἢ τιμῆς, ἢ πόνων χρημάτων μεταδεδώκασιν αὐτοῖς; ἀλλὰ τοὺς μὲν εἰλωτας ἀρμοστάς καθιστάναι ἀξιούσι, τῶν δὲ ξυμμάχων ἐλευθέρων ὄντων, ἐπεὶ εὐτί-
- 13 χησαν, δεσπόται ἀναπεφῆναισιν. Ἄλλὰ μὴν καὶ

οὓς ὑμῶν ἀπέστησαν, φανεροί εἰσιν ἐξηπατηκότες· ἀντι γὰρ ἐλευθερίας διπλὴν αὐτοῖς δουλείαν παρεσχήκασιν· ὑπὸ τε γὰρ τῶν ἀρμοστῶν τυραννοῦνται, καὶ ὑπὸ δέκα ἀνδρῶν, οὓς Λύσανδρος κατέστησεν ἐν ἐκείνῃ πόλει. Ὁ γε μὴν τῆς Ἀσίας βασιλεὺς, καὶ τὰ μέγιστα αὐτοῖς συμβαλλόμενος πρὸς τὸ ὑμῶν κρατῆσαι, νῦν τί διάφορον πάσχει, ἢ εἰ μεθ' ὑμῶν κατεπολέμησεν αὐτούς; Πῶς οὖν οὐκ εἰκός, εἰάν ¹⁴ ἡμεῖς αὖ προστήτε τῶν οὕτω φανερῶς ἀδικουμένων, νῦν ὑμᾶς πολὺ ἤδη μεγίστους τῶν πώποτε γενέσθαι; Ὅτι μὲν γὰρ ἤρχετε, τῶν κατὰ θάλατταν μόνον δήπου ἡγεῖσθε· νῦν δὲ πάντων, καὶ ἡμῶν, καὶ Πελοποννησίων, καὶ ἂν πρόσθεν ἤρχετε, καὶ αὐτοῦ βασιλέως, τοῦ μεγίστην δύναμιν ἔχοντος, ἡγεμόνες ἂν γένοισθε. Καίτοι ἡμεν πολλοῦ ἄξιοι καὶ ἐκείνοις σύμμαχοι, ὡς ὑμεῖς ἐπίστασθε· νῦν δὲ γε εἰκός τῃ παντὶ ὑμῖν ἐφθώμενεστέρως ἡμᾶς ἔψεσθαι, ἢ τότε Λακεδαιμονίοις· οὐδὲ γὰρ ὑπὲρ νησιωτῶν ἢ Συρακουσίων, οὐδ' ὑπὲρ ἀλλοτρίων, ὥσπερ τότε, ἀλλ' ὑπὲρ ἡμῶν αὐτῶν ἀδικουμένων βοηθήσομεν. Καί τοι ¹⁵ μέντοι χρὴ εὖ εἰδέναι, ὅτι ἡ Λακεδαιμονίων πλεονεξία πολὺ εὐκαταλυτωτέρα ἐστὶ τῆς ὑμετέρας γενομένης ἀρχῆς. Ἰμεῖς μὲν γὰρ, ἔχοντες ναυτικόν, οὐχ ἐπόντων ἤρχετε· οὗτοι δὲ, ὀλίγοι ὄντες, πολλαπλασίων ὄντων καὶ οὐδὲν χεῖρον ὀπλισμένων πλεονεκτοῦσι. Ταῦτ' οὖν λέγομεν ἡμεῖς· εὖ γε μέντοι ἐπίστασθε, ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὅτι νομίζομεν, ἐπὶ πολὺ μείζω ἀγαθὰ παρκαλεῖν ὑμᾶς τῇ ὑμετέρῃ πόλει, ἢ τῇ ἡμετέρῃ.

- 16 Ὁ μὲν ταῦτ' εἰπόν ἐπαύσατο. Τῶν δ' Ἀθη-
ναίων πάμπολλοι μὲν ξυνηγόρευον, πάντες δ' ἐψη-
φίσαντο βοηθεῖν αὐτοῖς. Θρασύβουλος δὲ, ἀπο-
κρινόμενος τὸ ψήφισμα, καὶ τοῦτο ἀνεδείκνυτο, ὅτι,
ἀτειχίστου τοῦ Πειραιῶς ὄντος, ὅμως παρακινδυνεύ-
σοιεν χάριτα αὐτοῖς ἀποδοῦναι μείζονα, ἢ ἔλαβον.
Ἐρεῖς μὲν γάρ, ἔφη, οὐ ξυνοστρατεύσατε ἐφ' ἡμᾶς,
ἡμεῖς δὲ γε μεθ' ὑμῶν μαχοίμεθα ἐκείνοις, ἂν ἴσω-
- 17 σιν ἐφ' ὑμᾶς. Οἱ μὲν δὴ Θηβαῖοι ἀπελθόντες παρ-
εσκευάζοντο ὡς ἀμυνόμενοι, οἱ δ' Ἀθηναῖοι ὡς
βοηθήσοιτες. Καὶ μὴν οἱ Λακεδαιμόνιοι οὐκέτι
ἐμίλλον, ἀλλὰ Πανσανίας μὲν ὁ βασιλεὺς ἐπορεύετο
εἰς τὴν Βοιωτίαν, τὸ τε οἰκοθεν ἔχων στρατεύμα
καὶ τὸ ἐκ Πελοποννήσου· πλὴν Κορίνθιοι οὐκ ἤκο-
λοῦθον αὐτοῖς. Ὁ δὲ Λύσανδρος, ἄγων τὸ ἀπὸ
Θωακῶν καὶ Ὀρχομενοῦ καὶ τῶν κατ' ἐκείνα χωρίων
στράτευμα, ἔφθη τὸν Πανσανίαν ἐν τῷ Ἀλιαρτῷ
- 18 γενόμενος. Ἦσαν δὲ, οὐκέτι ἤσχιάν ἔχων ἀνέμνε
τὸ ἀπὸ Λακεδαιμονίων στρατεύμα, ἀλλὰ σὺν οἷς
εἶχεν ἦει πρὸς τὸ τεῖχος τῶν Ἀλιαρτῶν. Καὶ τὸ
μὲν πρῶτον ἐπειθεν αὐτοὺς ἀφίστασθαι Θηβαίων,
καὶ αὐτονομίους γίνεσθαι· ἐπεὶ δὲ τῶν Θηβαίων τι-
νὲς ὄντες ἐν τῷ τείχει διεκώλυνον, προσέβαλε πρὸς
- 19 τὸ τεῖχος. Ἀκούσαντες δὲ ταῦτα οἱ Θηβαῖοι, δρό-
μω ἐβόηθον οἱ τε οὐλιῖται καὶ οἱ ἱππῆες. Ὅπτε-
ρα μὲν οὖν, εἴτε λαθόντες τὸν Λύσανδρον ἐπέπεσον
αὐτῷ, εἴτε καὶ αἰσθόμενος προσιδόντας ὡς κρατήσων
ὑπέμικεν, ἄδηλον· τοῦτο δ' οὐκ σφάρεις, ὅτι παρὰ

τὰ τείχος ἢ μάχῃ ἐγένετο· καὶ τρώπαιον ἔστηκε πρὸς
 τῷ πύλῳ τῶν Ἀλιαρτίων. Ἐπεὶ δὲ ἀποθανόντος
 Λυσάνδρου ἔρευγον οἱ ἄλλοι πρὸς τὸ ὄρος, ἰδίωκον
 ἐρρωμένως οἱ Θηβαῖοι. Ὡς δὲ ἄνω ἤδη ἦσαν διώκον- 20
 τες, καὶ στενοχωρία τε καὶ δυσπορία ἐλάμβανεν
 αὐτούς, ὑποστρέψαντες οἱ ὀπίσσω ἠκόντιζόν τε καὶ
 ἔβαλλον. Ὡς δὲ ἔπεσον αὐτῶν δύο ἢ τρεῖς οἱ πρῶτοι,
 καὶ ἐπὶ τοὺς λοιποὺς ἐπεκυλίνδαν πέτρους ἐς τὸ κά-
 τακτες, καὶ πολλῇ προθυμίᾳ ἐνεκίνητο, ἐτρέφθησαν
 οἱ Θηβαῖοι ἀπὸ τοῦ κατάντους, καὶ ἀποθνήσκου-
 σι αὐτῶν πλείους ἢ διακόσιοι. Ταύτῃ μὲν οὖν τῇ 21
 ἡμέρᾳ αἱ Θηβαῖοι ἠθύμον, νομίζοντες, οὐκ ἐλάττω
 κακὰ πεπαθέναι, ἢ πεποιημέναι· τῇ δ' ὑστεραίᾳ,
 ἐπεὶ ἤσθοντο ἀπεληλυθότας ἐν νυκτὶ τοὺς τε Φω-
 κίας καὶ τοὺς ἄλλους ἅπαντας οἴκαδε ἐκίστατους, ἐκ
 ταύτου δὴ μῆζον ἐφρόνησαν ἐπὶ τῷ γεγενημένῳ. Ἐπεὶ
 δ' αὖ ὁ Πανσανίας ἀνεφαινετο ἔχων τὸ ἐκ Λακεδαι-
 μονος στρατεύμα, πάλιν αὖ ἐν μεγάλῳ κινδύνῳ
 ἠγοῦντο εἶναι, καὶ πολλὴν ἔφρασαν σιωπὴν τε καὶ
 ταπεινότητα ἐν τῷ στρατεύματι εἶναι αὐτῶν. Ὡς δὲ 22
 τῇ ὑστεραίᾳ οἱ τε Ἀθηναῖοι ἐλθόντες ξυμπαρετά-
 ξαντο, ὃ τε Πανσανίας αὐτῶν προσῆγεν, οὐδὲ ἰμάχετο,
 ἐκ ταύτου τὸ μὲν Θηβαίων πολὺ μῆζον φρόνημα
 ἐγένετο· ὃ δὲ Πανσανίας, συγκαλέσας πολεμάχους
 καὶ πενηκοστῆρας, ἐβουλεύετο, πότερον μάχην ξυν-
 ῥῆσαι, ἢ ὑπόσπονδον τὸν τε Λυσάνδρον ἀναιροῖτο
 καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ πεσόντας. Λογιζόμενος δὲ ὁ 25
 Πανσανίας, καὶ οἱ ἄλλοι οἱ ἐν τέλει τῶν Λακεδαι-

μόνων, ὡς Λύσανδρος τελευτηκῶς εἶη, καὶ τὸ
 μετ' αὐτοῦ στρατεύμα ἠττημένον ἀποκεχωρήκει, καὶ
 Κορίνθιοι μὲν παντάπασιν οὐκ ἠκολούθουν αὐτοῖς,
 οἱ δὲ παρόντες οὐ προθύμως στρατεύοντο· ἐλογί-
 ζοντο δὲ καὶ τὸ ἱππικόν, ὡς τὸ μὲν ἀντιπαλον παλὺ,
 τὸ δ' αὐτῶν ἄλιγον εἶη, καὶ ὅτι οἱ νεκροὶ ὑπὸ τῶν
 τείχει ἔκειντο, ὡς τε οὐδὲ κρείττους οὔσι διὰ τοὺς
 ἀπὸ τῶν πύργων ῥάδιον εἶη ἀνελεσθαι· διὰ οὖν
 πάντα ταῦτα ἔδοξεν αὐτοῖς, τοὺς νεκροὺς ὑποσπόν-
 24 δους ἀναιρεῖσθαι. Οἱ μὲντοι Θηβαῖοι εἶπον, ὅτι
 οὐκ ἂν ἀποδοῖεν τοὺς νεκροὺς, εἰ μὴ ἐφ' ᾧ τε ἀπιέ-
 ναι ἐκ τῆς χώρας. Οἱ δὲ ἄσμενοί τε ταῦτα ἤκουσαν,
 καὶ ἀνελέμενοι τοὺς νεκροὺς ἀπήεσαν ἐκ τῆς Βοιωτίας.
 Τούτων δὲ πραχθέντων, οἱ μὲν Λακεδαιμόνιοι ἀθύ-
 μως ἀπήεσαν· οἱ δὲ Θηβαῖοι μάλ' ὑβριστικῶς, εἰ
 καὶ μικρόν τις τῶν χωρίων που ἐπιβαίη, παίοντες
 ἐδίωκον ἐς τὰς ὁδοὺς. Αὕτη μὲν δὴ οὕτως ἡ στρα-
 25 τία τῶν Λακεδαιμονίων διελύθη. Ὁ μὲντοι Παν-
 σανίας ἐπεὶ ἀφίκετο οἴκαδε, ἐκρίνετο περὶ θανάτου.
 Κατηγορουμένου δ' αὐτοῦ, καὶ ὅτι ὑστερήσειεν ἐς
 Ἄλιαρτον τοῦ Λυσάνδρου, ξυνθήμενος ἐς τὴν αὐτὴν
 ἡμέραν παρῆσθαι, καὶ ὅτι ὑποσπόνδους, ἀλλ' οὐ
 μάχη, ἐπειρᾶτο τοὺς νεκροὺς ἀναιρεῖσθαι, καὶ ὅτι
 τὸν δῆμον τῶν Ἀθηναίων, λαβὼν ἐν τῷ Πειραιεῖ,
 ἀνῆκε, καὶ πρὸς τοῦτοις οὐ παρόντιος ἐν τῇ δίκῃ,
 θάνατος αὐτοῦ κατεγνώσθη· καὶ ἔφυγεν ἐς Τεγέαν,
 καὶ ἐτελεύτησε μέντοι ἐκεῖ νόσῳ. Κατὰ μὲν οὖν τὴν
 Ἑλλάδα ταῦτ' ἐπρόχθη.

ΞΕΝΟΦΩΝΤΟΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΙΣΤΟΡΙΩΝ ΒΙΒΛΙΟΝ ΤΕΤΑΡΤΟΝ.

CA P. I.

Ὁ δὲ Ἀγησίλαος, ἐπεὶ ἀφίκετο ἅμα μετοπώρῳ εἰς
τὴν τοῦ Φαργαβάζου Φρυγίαν, τὴν μὲν χώραν ἔκπε
καὶ ἐπόρθει, πόλεις δὲ τὰς μὲν βία, τὰς δὲ ἐκούσας
προσελάμβανε. Λέγοντος δὲ τοῦ Σπιθριδάτου, ὡς, 2
εἰ ἔλθοι πρὸς τὴν Παφλαγονίαν, τὸν τῶν Παφλα-
γόνων βασιλέα καὶ ἐς λόγους ἄξει, καὶ ξυμμαχον
ποιήσοι, προθύμως ἐπορεύετο, πάλαι τούτου ἐπι-
θυμῶν, τοῦ ἀφιστάναι τὸ ἔθνος ἀπὸ βασιλείας.

Ἐπεὶ δὲ ἀφίκετο εἰς τὴν Παφλαγονίαν, ἦλθε 3
Κότυς, καὶ ξυμμαχίαν ἐποίησατο· καὶ γὰρ καλού-
μενος ὑπὸ βασιλείας οὐκ ἀναβεβήκει. Πείσαντος δὲ
τοῦ Σπιθριδάτου, κατέλιπε τῷ Ἀγησίλῳ Κότυς
χιλίους μὲν ἰππέας, δισχιλίους δὲ πελταστὰς. Χάριν 4
δὲ τούτων εἰδὼς Ἀγησίλαος τῷ Σπιθριδάτῃ, Εἰπέ
μοι, ἔφη, ὦ Σπιθριδάτα, οὐκ ἂν δοῖης Κότυϊ τὴν
θυγατέρα; Πολύ γε, ἔφη, μᾶλλον, ἢ ἐκείνος ἂν
λάβοι φρυγίδος ἀνδρὸς, βασιλεύων πολλῆς χώρας

- 5 καὶ θυγάμενος. Τότε μὲν οὖν ταῦτα μόνον ἐρρήθη Ἰθὴν
περὶ τοῦ γάμου. Ἐπεὶ δὲ Κότυς ἔμελλεν ἀπιέναι,
ἦλθε πρὸς τὸν Ἀγησίλαον ἀσπασόμενος. Λόγου δὲ
ἤρξατο ὁ Ἀγησίλαος, παρθένων τῶν τριάντα, με-
6 τασισάμενος τὸν Σπιθριδάτην. Λέξον μοι, ἔφη,
ὦ Κότυ, ποίου τινὸς γένους εἶσιν ὁ Σπιθριδάτης;
'Ὁ δ' ἔειπεν, ὅτι Περσῶν οὐδένοσ ἐνδεέστερος. Τὸν
δ' υἱὸν, ἔφη, ἐώρακας αὐτοῦ, ὡς καλὸς ἐστὶ; Τί δ'
οὐ μέλλω; καὶ γὰρ ἔσπεράσ ξυνοδείπνον αὐτῷ.
Τοῦτου μὲν φασὶ τὴν θυγατέρα αὐτῷ καλλίονα εἶ-
7 ναι. Νῆ Δί', ἔφη ὁ Κότυς· καλὴ γὰρ ἐστὶ. Καὶ
ἐγὼ μὲν, ἔφη, ἐπεὶ φίλος ἡμῖν γεγένησαι, συμβου-
λεύσαιμ' ἄν σοι τὴν παῖδα ἀγαθόθαι γυναῖκα, καλ-
λίστην μὲν οὖσαν (οὐ τί ἀνδρὶ ἤδιον;) πατρὸς δ'
εὐγενεστάτου, δύναμιν δ' ἔχοντας τοσαύτην, ὅς,
ὑπὸ Φαρναβάζου ἀδικηθεὶς, οὕτω τιμωρεῖται αὐ-
τὸν, ὥστε φυγάδα πάσης τῆς χώρας, ὡς ὄρας, πε-
8 ποίηκεν. Εὐ ἴσθι μέντοι, ἔφη, ὥσπερ ἐκείνον
ἐχθρὸν ὄντα δύναται τιμωρεῖσθαι, οὕτω καὶ φίλον ἄν
ἄνδρα εὐεργετῆν δύναται. Νόμιζε δὲ, τούτων πρα-
χθέντων, μὴ κείνον ἄν σοι μόνον κηδεστὴν εἶναι,
ἀλλὰ καὶ ἐμὲ, καὶ τοὺς ἄλλους Λακεδαιμονίους,
ἡμῶν δὲ ἡγουμένων τῆς Ἑλλάδος, καὶ τὴν ἄλλην
9 Ἑλλάδα. Καὶ μὴν μεγαλειότερως γε σοῦ, εἰ ταῦτα
πρόσποις, τίς ἄν ποτε γῆμειε; ποίαν γὰρ νύμφην
πάνποτε τοσοῦτοι ἵππεῖς καὶ πελτασταὶ καὶ δπλίται
προὔπεμψαν, ὅσοι τὴν σὴν γυναῖκα ἐς τὸν σὸν οἶκον
10 προπέμψαιαν ἔτι; Καὶ ὁ Κότυς ἐπήρξατο· Λοκοῦντα

δ°, ἔφη, ὦ Ἀγροίλας, καὶ Σπιθριδάτη ταῦτα λέ-
 γεις; Μὰ τοὺς θεοὺς, ἔφη, ὦ Κότυ, ἐκείνος μὲν
 ἐμὲ γὰρ οὐκ ἐκέλευσε ταῦτα λέγειν· ἐγὼ μέντοι, κατ-
 περ ὑπερχαίρω, ὅταν ἐχθρὸν τιμωρῶμαι, πολὺ
 μᾶλλον μοι δοκῶ ἡδεσθαι, ὅταν τι τοῖς φίλοις ἀγα-
 θὸν ἐξευρίσκω. Τί οὖν, ἔφη, οὐ πανθᾶνη; εἰ 11
 καὶ ἐκείνῳ βουλομένῳ ταῦτ' ἐστὶ; Καὶ ὁ Ἀγροίλας,
 Ἴτ', ἔφη, ὑμεῖς, ὦ Ἡριππίδα, καὶ διδάσκετε αὐτὸν
 βουληθῆναι, ἅπερ ἡμεῖς. Οἱ μὲν δὲ ἀναστάντες ἐδί- 12
 δασκον. Ἐπεὶ δὲ διέτριβον, Βούλει, ἔφη, ὦ Κότυ,
 καὶ ἡμεῖς δεῦρο καλέσωμεν αὐτόν; Πολὺ γ' ἂν οἶ-
 μου μᾶλλον, ἔφη, ὑπὸ σοῦ πεισθῆναι αὐτόν, ἢ ὑπὸ
 τῶν ἄλλων ἀπάντων. Ἐκ τούτου δὲ ἐκάλεε ὁ Ἀγρο-
 σίλαος τὸν Σπιθριδάτην τε καὶ τοὺς ἄλλους. Προς- 13
 ἰόντων δ' αὐτῶν, εἶπεν ὁ Ἡριππίδας· Τὰ μὲν ἄλλα,
 ὦ Ἀγροίλας, τὰ ξηθέντα τί ἂν τις μακρολογοίη;
 τέλος δὲ λέγει Σπιθριδάτης, πᾶν ποιεῖν ἂν ἡδέως,
 ὃ τι σοὶ δοκοῖη. Ἐμοὶ μὲν τοίνυν, ἔφη ὁ Ἀγροίλας, 14
 δοκεῖ, σὲ μὲν, ὦ Σπιθριδάτα, τύχη ἀγαθῇ διδόν-
 ναι Κότυϊ τὴν θυγατέρα, σὲ δὲ λαμβάνειν. Τὴν
 μέντοι παῖδα πρὸ ἧρος οὐκ ἂν δυναίμεθα περὶ
 ἀγαγεῖν. Ἀλλὰ ναι μὰ Δί', ἔφη ὁ Κότυς, κατὰ
 θάλατταν ἤδη ἂν πέμποιτο, εἰ σὺ βούλοιο. Ἐκ 15
 τούτου δεξιὰς δόντες καὶ λαβόντες ἐπὶ τούτοις, ἀπέ-
 πεμπον τὸν Κότυν.

Καὶ εὐθὺς ὁ Ἀγροίλας, ἐπεὶ ἔγνω αὐτὸν σπεύ-
 δοντα, τριήρη πληρώσας, καὶ Καλλιᾶν Λακεδαι-
 μόνιον κελεύσας ἀπαγαγεῖν τὴν παῖδα, αὐτὸς ἐπὶ

Δασυλλου ἐπορεύετο, ἔνθα καὶ τὰ βασιλῆαι ἦν
 Φαρναβάζω, καὶ κῶμαι περὶ αὐτὰ πολλαὶ καὶ με-
 γάλαι, καὶ ἄφθονα ἔχουσαι τὰ ἐπιτήδεια, καὶ θῆ-
 ραι, αἵ μὲν ἐν περιειργασμένοις παραδείσοις, αἱ
 16 δὲ καὶ ἀνατεπταμένοις τόποις, πάγκαλαι. Περι-
 ἔρρει δὲ καὶ ποταμὸς παντοδαπῶν ἰχθύων πλή-
 ρης. Ἦν δὲ καὶ τὰ πτηνὰ ἄφθονα τοῖς ὀρνιθεύσαι
 δυναμένοις. Ἐνταῦθα μὲν δὴ διεχειμάζε, καὶ αὐ-
 τόθεν καὶ σὺν προνομαῖς τὰ ἐπιτήδεια τῇ στρατιᾷ
 17 λαμβάνων. Καταφρονητικῶς δὲ ποτε καὶ ἀφυλά-
 κτως, διὰ τὸ μηδὲν πρότερον ἐσφάλλθαι, λαμβά-
 νόντων τῶν στρατιωτῶν τὰ ἐπιτήδεια, ἐπέτυχεν αὐ-
 τοῖς ὁ Φαρναβάζος κατὰ τὸ πεδίον ἐσπαρμένοις,
 ἄρματα μὲν ἔχων δύο δρεπανηφόρα, ἵππεῖς δὲ ὡς
 18 τετρακοσίους. Οἱ δὲ Ἕλληνες ὡς εἶδον αὐτὸν προς-
 ελαύνοντα, ξυνέδρομον ὡς ἐς ἑπτακοσίους. Ὁ δ'
 οὐκ ἐμέλλησεν, ἀλλὰ προστησάμενος τὰ ἄρματα,
 αὐτὸς δὲ σὺν τοῖς ἵππεῦσιν ὄπισθεν γενόμενος, ἐκ-
 19 λευσεν ἐλαύνειν ἐς αὐτούς. Ὡς δὲ τὰ ἄρματα ἐμ-
 βαλόντα δισκέδασε τὸ ἄθροον, ταχὺ οἱ ἵππεῖς κα-
 τέβαλον ὡς ἐς ἑκατὸν ἀνθρώπους, οἱ δ' ἄλλοι κα-
 τέφυγον πρὸς Ἀγησίλαον· ἐγγὺς γὰρ ἔτιχε σὺν τοῖς
 20 ὀπλίταις ὢν. Ἐκ δὲ τούτου, τρίτῃ ἢ τετάρτῃ ἡμέρᾳ,
 αἰσθάνεται ὁ Σπιθριδάτης τὸν Φαρναβάζον ἐν
 Καυῇ, κώμῃ μεγάλῃ, στρατοπεδευόμενον, ἀπέχοντα
 στάδια ὡς ἑξήκοντα καὶ ἑκατὸν, καὶ εὐθύς λέγει
 21 πρὸς τὸν Ἡριππίδαν. Καὶ ὁ Ἡριππίδας, ἐπιθυ-
 μῶν ἀεὶ λαμπρόν τι ἐργάζεσθαι, αἰτῆσεν τὸν Ἀγησίλαον

ὀπλίτας τε ἐς διοχιλίους, καὶ πελταστὰς ἄλλους το-
 σούτους, καὶ ἵππεις τοὺς τε Σπιθριδάτου καὶ τοὺς
 Παφλαγόνας, καὶ τῶν Ἑλλήνων ὅπόσους πίσειεν.
 Ἐπεὶ δὲ ὑπέσχετο αὐτῷ, ἐθύετα· καὶ ἅμα δείλη 22
 καλλιεψησάμενος, κατέλυσε τὴν θυσίαν. Ἐκ δὲ τού-
 του δειπνήσαντας παρήγγειλε παρεῖναι πρόσθεν τοῦ
 στρατοπέδου. Σκότους δὲ γενομένου, οὐδ' οἱ ἡμέ- 23
 σεις ἐκάστων ἐξῆλθον. Ὅπως δὲ μὴ, εἰ ἀποτρέπεται,
 καταγελαῖεν αὐτοῦ εἰ ἄλλοι τριάκοντα, ἐπορεύετο
 σὺν ἧ εἶχε δυνάμει. Ἄμα δὲ τῇ ἡμέρᾳ ἐπιπεσὼν τῇ 24
 Φαρναβάζου στρατοπεδεῖα, τῆς μὲν προφυλακῆς αὐ-
 τοῦ, Μυσῶν ὄντων, πολλοὶ ἔπεσον, αὐτοὶ δὲ δια-
 φεύγουσι, τὸ δὲ στρατόπεδον ἀλλίσκεται, καὶ πολλὰ
 μὲν ἐκπώματα, καὶ ἄλλα δὴ, οἷα Φαρναβάζου κτή-
 ματα, πρὸς δὲ τούτοις σκευὴ πολλὰ καὶ ὑποζύγια
 σκευοφόρα. Διὰ γὰρ τὸ φοβεῖσθαι, μὴ, εἰ που 25
 κατασταλῆ, κυκλωθεὶς πολιορκεῖτο, ἄλλοτε ἄλλη
 τῆς χώρας ἐπήει, ὥσπερ οἱ νομάδες, καὶ μίλα ἀφαι-
 νίζων τὰς στρατοπεδεύσεις. Ἐποστήσους δὲ Ἡριπί- 26
 δας ταξίαρχος καὶ λοχαγούς, ἀφείλετο ἅπαντα τὸν
 τε Σπιθριδάτην καὶ τοὺς Παφλαγόνας, ἵνα δὴ
 πολλὰ ἀπαγάγοι τὰ αἰχμάλωτα τοῖς λαφυροπώλαις.
 Ἐκείνοι μὲντοι ταῦτα παθόντες, οὐκ ἠνεγκαν, ἀλλ' 27
 ὡς ἀδικηθέντες καὶ ἀτιμασθέντες, νυκτὸς συσκευα-
 σάμενοι ἔχοντο ἀπίοντες ἐς Σάρδεις πρὸς Ἀριαῖον,
 πιστεύοντες, ὅτι καὶ ὁ Ἀριαῖος ἀποστάς βασιλεύσας
 ἐπολέμησεν αὐτῷ. Ἀγησιλάφ μὲν δὴ τῆς ἀπολείψεως 28

τοῦ Σπιδριδάτου καὶ τοῦ Μεγάβαζου καὶ τῶν Παφλαγόνων οὐδέν ἐγένετο βιαιότερον ἐν τῇ στρατιᾷ.

- 29 Ἦν δὲ τις Ἀπολλοφάνης Κυζικηνός, ὃς καὶ Φαρναβάζου ἐτίγγανεν ἐκ παλαιοῦ ξένος ὢν, καὶ Ἀγησίλαου κατ' ἐπέινον τὸν χρόνον ξενώθη. Οὗτος ὢν εἶπε πρὸς τὸν Ἀγησίλαον, ὡς οἶοιτο, συναγαγεῖν αὐτῷ ἐς λόγους περὶ φιλίας Φαρναβάζου. Ὡς δ' ἤκουσεν αὐτοῦ, σπονδὰς λαβὼν καὶ δεξιῶν, παρῆν
- 30 ἄγων τὸν Φαρναβάζον ἐς συγκείμενον χωρίον. Ἐνθα δὴ Ἀγησίλαος καὶ οἱ περὶ αὐτὸν τριάκοντα χαμαὶ ἐν πύθαι κατὰ κείμενοι ἀνέμενον· ὁ δὲ Φαρναβάζος ἦκεν ἔχων στολὴν πολλοῦ χρυσοῦ ἀξίαν. Ἰπποκρίτων δὲ τῶν Θεραπόντων ῥαπτὰ, ἐφ' ὧν καθίζουσι οἱ Πέρσαι μαλακῶς, ἤραχύνθη ἐντροφῆσαι, ὁρῶν τοῦ Ἀγησίλαου τὴν φανυλότητα· κατεκλίνθη
- 31 οὖν καὶ αὐτός, ὥσπερ εἶχε, χαμαί. Καὶ πρῶτα μὲν ἀλλήλοις χαιρεῖν προσεῖπον, ἔπειτα τὴν δεξιάν προτείναντος τοῦ Φαρναβάζου, ἀντιπροσῆτεινε καὶ ὁ Ἀγησίλαος. Μετὰ δὲ τοῦτο ἤρξατο λόγου ὁ Φαρναβάζος· καὶ γὰρ ἦν πρεσβύτερος· Ὡς Ἀγησίλαε, καὶ πάντες οἱ παρόντες Ἀακεδαιμόνιοι, ἐγὼ ὑμῖν, ὅτε τοῖς Ἀθηναίοις ἐπολεμῆτε, φίλος καὶ ἑυμμάχος ἐγενόμην· καὶ τὸ μὲν ὑμέτερον ναυτικόν, χρήματα παρέχων, ἰσχυρὸν ἐποίουν· ἐν δὲ τῇ γῇ αὐτὸς ἀπὸ τοῦ ἵππου μαχόμενος μεθ' ὑμῶν, ἐς τὴν Θύλατταν κατεδίωκον τοὺς πολεμίους. Καὶ διπλοῦν, ὥσπερ Τισσαφέρους, οὐδέν πώποτε μου οὔτε ποιήσαντος

οὐτ' εἰπόντος πρὸς ὑμᾶς ἔχοιτ' ἂν καταγορηῆσαι. Τοι- 33
 οὔτος δὲ γενόμενος, οὕτω νῦν διακείμαι ὑφ' ὑμῶν, ὡς
 οὐδὲ δεῖπνον ἔχω ἐφ' τῇ ἐμαυτῷ χώρᾳ, εἰ μὴ τι,
 ὧν ἂν ὑμεῖς λίπητε, ξυλλέξομαι, ὥσπερ τὰ θηρία·
 ἃ δὲ μοι ὁ πατήρ καὶ οἰκήματα καλὰ, καὶ παρα-
 δεισούς καὶ δένδρων καὶ θηρίων μεστοὺς κατέλιπεν,
 ἐφ' οἷς εὐφραϊνόμεν, ταῦτα πάντα ὄρω τὰ μὲν κα-
 τακεκαυμένα, τὰ δὲ κατακεκομμένα. Εἰ δὲν ἐγὼ
 μὴ γινώσκω μήτε τὰ δίκαια, μήτε τὰ ὄσια, ὑμεῖς
 θῆ δωδάξατέ με, ὅπως ταῦτ' ἐστὶν ἀνδρῶν ἐπιστα-
 μένων χάριτας ἀποδιδόναι. Ὁ μὲν ταῦτ' εἶπεν. Οἱ 34
 δὲ τριάκοντα πάντες μὲν ἐπησχύνθησαν αὐτόν, καὶ
 εἰσιώπησαν· ὁ δὲ Ἀγησίλαος χρόνῳ ποτὲ εἶπεν· Ἄλλ'
 οἶμαι μὲν σε, ὦ Φαργάβαζε, εἰδέναι, ὅτι καὶ ἐν ταῖς
 Ἑλληνικαῖς πόλεσι ξένοι ἀλλήλοις γίνονται οἱ ἄν-
 θρωποι. Οὗτοι δὲ, ὅταν αἱ πόλεις πολέμια γέ-
 νωνται, σὺν ταῖς πατρίσι καὶ τοῖς ἐξενωμένοις πο-
 λεμοῦσι, καὶ, ἐὰν οὕτω τύχωσιν, ἐστὶν ὅτε καὶ ἀπέ-
 κτειναν ἀλλήλους. Καὶ ἡμεῖς οὖν νῦν, βασιλεῖ τῶ
 ὑμῶν πολемоῦντες, πάντα ἠναγκάσμεθα τὰ ἐκεί-
 νου πολέμια νομίζειν· σοὶ γε μέντοι φίλοι γενέσθαι
 περὶ παντός ἂν ποιησαίμεθα. Καὶ εἰ μὲν ἀλλά- 35
 ξασθαί σοι ἔδει ἀπὸ δεσπότη βασιλέως ἡμᾶς
 δεσπότης, οὐκ ἂν ἔγωγέ σοι ξυνεβούλευον· νῦν
 δὲ ἔξεστί σοι, μεθ' ἡμῶν γενομένων, μηδένα
 προσκυνοῦντα, μηδὲ δεσπότην ἔχοντα, ζῆν κατ-
 πούμενον τὰ σαυτοῦ. Καίτοι ἐλεύθερον εἶναι, 36
 ἐγὼ μὲν οἶμαι ἀντάξιον εἶναι τῶν πάντων χρημάτων

- Οὐδὲ μέντοι τοῦτό σε κελύομεν, πάντα μὲν, ἐλευ-
 θερον δ' εἶναι, ἀλλ' ἡμῖν ξυμμάχοις χρώμενον αὖ-
 ξεν μὴ τὴν βασιλείῃς, ἀλλὰ τὴν σαυτοῦ ἀρχὴν, τοὺς
 νῦν δημοδούλους σοι καταστρεφόμενον, ὥστε σοὺς
 ὑπηκόους εἶναι. Καίτοι εἰ ἅμα τ' ἐλεύθερος εἴης,
 καὶ πλούσιος γένοιο, τίνος ἂν δέσιο, μὴ οὐχὶ πάμ-
 37 παν εὐδαίμων εἶναι; Οὐκοῦν, ἔφη δ' Φαρνάβα-
 ζος, ἀπλῶς ὑμῖν ἀποκρίνομαι, ἅπερ ποιήσω;
 Πρέπει γοῦν σοι. Ἐγὼ τοίνυν, ἔφη, εἰάν βασι-
 λεὺς ἄλλον μὲν στρατηγὸν πέμπῃ, ἐμὲ δὲ ὑπήκοον
 ἐκείνου τάττῃ, βουλήσομαι ὑμῖν καὶ φίλος καὶ σύμ-
 μαχος εἶναι· εἰάν μέντοι μοι τὴν ἀρχὴν προστάτῃ,
 (τοιούτῳν τι, ὡς ἔοικε, φιλοτιμία ἐστὶ) εὖ χρῆ
 εἰδέναι, ὅτι πολεμήσω ὑμῖν ὡς ἂν δύνωμαι ἄριστα.
- 38 Ακούσας ταῦτα δ' Ἀγησίλαος, ἐλάβετο τῆς χειρὸς αὐ-
 τοῦ, καὶ εἶπεν· Εἴθ', ὃ λέγεις, σὺ, τοιούτος ὢν,
 φίλος ἡμῖν γένοιο. Ἐν δ' οὖν, ἔφη, ἐπίστω, ὅτι
 νῦν τε ἄπειμι ὡς ἂν δύνωμαι τάχιστα ἐκ τῆς χώρας
 τῆς σῆς, τοῦ τε λοιποῦ, καὶ πόλεμος ἦ, ἕως ἂν ἐπ'
 ἄλλον ἔχωμεν στρατεύεσθαι, σοῦ τε καὶ τῶν ὄντων
 ἀφεξόμεθα.
- 39 Τούτων δὲ λεχθέντων, διέλυσαν τὸν σύλλογον.
 Καὶ ὁ μὲν Φαρνάβαζος, ἀναβὰς ἐπὶ τὸν ἵππον,
 ἀπῆει· ὁ δὲ ἐκ τῆς Παραπίτας υἱὸς αὐτοῦ, καλὸς
 ἔτι ὢν, ὑπολειφθεὶς καὶ προσδραμὼν, ᾤοντο σε,
 ἔφη, ὃ Ἀγησίλαε, ποιούμαι. Ἐγὼ δὲ γε δέχομαι.
 Μέννησθόν γιν, ἔφη. Καὶ εὐθύς τὸ παλτὸν (εἶχε
 δὲ καλὸν) ἔδωκε τῷ Ἀγησίλαῳ. Ὁ δὲ δεξιόμενος,

LIB. IV. CAP. II.

φάλαρα ἔχοντος περὶ τῷ ἵππῳ Ἰδαίου τοῦ γραφ-
πάγκαλα, περιελὼν ἀντέδωκεν αὐτῷ. Τότε μὲν οὐ
παῖς, ἀναπηδήσας ἐπὶ τὸν ἵππον, μετεδίωκε
πατέρα. Ὡς δ' ἐν τῇ τοῦ Φαρναβάξου ἀποδη-
ἀποστρεφῶν ὁ ἀδελφὸς τὴν ἀρχὴν, φυγάδα ἐποίη-
τὸν τῆς Παραπίτας υἱὸν, τὰ τ' ἄλλα ὁ Ἀγησίλα-
ἐπεμαλεῖτο αὐτοῦ, καὶ, ἐρασθέντος αὐτοῦ τοῦ Εὐ-
κοῦς υἱέως Ἀθηναίου, πάντ' ἐποίησεν, ὅπως ἂν
ἐκείνον ἐγκριθεῖν εἰς τὸ στάδιον ἐν Ὀλυμπίᾳ, ἰ-
γιστος ὢν τῶν παιδῶν.

Καὶ τότε δὴ, ὥσπερ εἶπε πρὸς τὸν Φαρναῖβαξ
εὐθύς ἀπεπορεύετο ἀπὸ τῆς χώρας· σχεδὸν δέ τι
ἔωφ' ὑπέβαινεν ἤδη. Ἀφικόμενος δὲ ἐς Θήβης πεδί-
καταστρατοπεδεύσατο περὶ τὸ τῆς Ἀστυρίνης Ἀρτέμ-
δος ἱερὸν, καὶ ἐκεῖ, πρὸς ᾧ εἶχε, ξυνηλέγε πασι
χρόθεν παμπληθὲς στρατεύμα. Παρσκευαίετο ἡ
πορευόμενος ὡς δύναιτο ἀνωτάτω, νομίζων, ὅτι
ἄπισθ' ἐν ποιήσαιτο ἔθνη, πάντα ἀπαστερῆσαι β-
σιλείας.

C A P. II.

Ἀγησίλαος μὲν δὴ ἐν τούτοις ἦν. Οἱ δὲ Λακεδι-
μόνιοι, ἐπεὶ σαφῶς ἤσθοντο τὰ τε χρήματα ἐληψ-
θότα ἐς τὴν Ἑλλάδα, καὶ τὰς μεγίστας πόλεις ξι-
εστηκυίας ἐπὶ πολέμῳ πρὸς ἑαυτούς, ἐν κινδύνῳ
τὴν πόλιν ἐνόμισαν, καὶ στρατεύειν ἀναγκαῖον ἤ-
σαντο εἶναι. Καὶ αὐτοὶ μὲν ταῦτα παρσκευαίον
εὐθύς δὲ ἐπὶ τὸν Ἀγησίλαον πέμπουσιν Ἐπικυδίδ
Ὁ δ' ἐπεὶ ἀφίκετο, τὰ τε ἄλλα διεηγέτο ὡς ἔξ

- καὶ ὅτι ἡ πόλις ἐπιστέλλοι αὐτῶ, βοηθεῖν ὡς τάχι-
 3 στα τῇ πατρίδι. Ὁ δὲ Ἀγησίλαος ἰπταὶ ἤκουσε, χα-
 λεπῶς μὲν ἤνεγκεν, ἐνθυμούμενος, οἷων τιμῶν καὶ
 οἷων ἐλπίδων ἀπεστέρητο· ὁμοῦ δὲ ξυγκαλέσας τοῦς
 ξυμμάχους, ἐδήλωσε τὰ ὑπὸ τῆς πόλεως παραγγελ-
 λόμενα, καὶ εἶπεν, ὅτι ἀναγκαῖον εἶη βοηθεῖν τῇ
 πατρίδι· κῆρ μόντοι ἐκείνα καλῶς γένηται, εἰ ἐπί-
 στασθε, ἔφη, ὡ ἄνδρες ξυμμαχοὶ, ὅτι οὐ μὴ ἐπιλά-
 4 θωμαι ὑμῶν, ἀλλὰ πάλιν πάρεσομαι, πράξων, ὡν
 ὑμεῖς δεῖσθε. Ἀκούσαντες δὲ ταῦτα, πολλὰ μὲν
 ἐδάκρυσαν, πάντες δ' ἐπεψηφίσαντο βοηθεῖν μετ'
 Ἀγησίλαου τῇ Λακεδαιμονί· εἰ δὲ καλῶς τὰκεῖ γέ-
 νοιτο, λαβόντες αὐτὸν, πάλιν ἦκειν ἐς τὴν Ἀσίαν.
 5 Καὶ οἱ μὲν δὴ ξυνεσκευάζοντο ὡς ἀκολουθήσοντες.
 Ὁ δ' Ἀγησίλαος ἐν μὲν τῇ Ἀσίᾳ κατέλιπεν Εὐξένον
 ἀρμόστην, καὶ φρουροὺς παρ' αὐτῶ οὐκ ἔλαττον
 τετρακισχιλίων, ἵνα δύναιτο διασῶζειν τὰς πόλεις·
 αὐτὸς δὲ, ὄρων, ὅτι οἱ πολλοὶ τῶν στρατιωτῶν μέ-
 νειν ἐπεθύμουν μᾶλλον, ἢ ἐφ' Ἑλληνας στρατεύε-
 σθαι, βουλόμενος ὡς βελτίστους καὶ πλείστους
 ἄγειν μεθ' ἑαυτοῦ, ἀθλα προὔθηκε ταῖς πόλεσιν,
 ἧτις ἀριστον στράτευμα πέμποι, καὶ τῶν μισθοφό-
 ρων τοῖς λοχαγοῖς, ὅστις εὐοπλότατον λόχον ἔχων
 συστρατεύοιτο, καὶ ὀπλιτῶν καὶ τοξοτῶν καὶ πελ-
 6 ταστῶν. Προεῖπε δὲ καὶ τοῖς ἰππάρχοις, ὅστις εὐίπ-
 ποτάτην καὶ εὐοπλοτάτην τάξιν παρέχοιτο, ὡς καὶ
 τούτοις νικητήριον δώσων. Τὴν δὲ κρίσιν ἔφη ποι-
 ῆσειν, ἐπεὶ διαβαίησαν ἐκ τῆς Ἀσίας ἐς τὴν Εὐ-

ρώπην, ἐν Χερρόνησῳ, ὅπως εὖ εἰδείσαν, ὅτι τοὺς στρατευσομένους δεῖ εὐκρινεῖν. Ἦν δὲ τὰ ἄθλα, 7
τὰ μὲν πλεῖστα, ὅπλα ἐκπεπονημένα ἐς κόσμον, καὶ
δουλευτικά, καὶ ἵππικὰ· ἦσαν δὲ καὶ στέφανοι χρυ-
σοῖ. Τὰ δὲ πάντα ἄθλα οὐκ ἔλαττον ἐγένοντο, ἢ
ἀπὸ τεττάρων ταλάντων. Τοσοῦτων μέντοι ἀναλω-
θέντων, παμπόλλων χρημάτων ὅπλα ἐς τὴν στρατιᾶν
κατεσκευάσθη. Ἐπεὶ δὲ διέβη τὸν Ἑλλησποντον, 8
κριταὶ κατέστησαν Λακεδαιμονίων μὲν Μένασκος καὶ
Ἡριπιδᾶς καὶ Ὀρσιππος· τῶν δὲ ξυμμάχων εἰς
ἀπὸ πόλιως. Καὶ Ἀγησίλαος μὲν, ἐπεὶ τὴν κρι-
σιν ἐποίησεν, ἔχων τὸ στράτευμα, ἐπορεύετο τὴν
αὐτὴν ὁδόν, ἦνπερ βασιλεὺς, ὅτε ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα
ἰστράτευεν.

Ἐν δὲ τούτῳ οἱ μὲν ἔφοροι φρουρὰν ἔφαινον· 9
ἢ δὲ πόλις, ἐπεὶ Ἀγησίπρις παῖς ἔτι ἦν, Ἀριστό-
δημον, τοῦ γένους ὄντα καὶ τοῦ παιδὸς πρόδικον,
ἠγάσθαι τῇ στρατιᾷ ἐκέλευον. Ἐπεὶ δ' ἐξήρσαν μὲν 10
οἱ Λακεδαιμόνιοι, ξυνειλεγμένοι δ' ἦσαν οἱ ἐναντιοί,
ξυνελθόντες ἐβουλεύοντο, πῶς ἂν τὴν μάχην ξυμ-
φορώτατα σφίσι αὐτοῖς ποιήσονται. Τιμόλαος μὲν 11
δὴ Κορίνθιος ἔλεξεν· Ἄλλ' ἐμοὶ δοκεῖ, ἔφη, ὡς ἂν-
δρες ξύμμαχοι, ὅμοιον εἶναι τὸ τῶν Λακεδαιμονίων
πρᾶγμα, οἷόν περ τὸ τῶν ποταμῶν. Οἱ τε γὰρ πο-
ταμοὶ πρὸς μὲν ταῖς πηγαῖς οὐ μεγάλοι εἰσίν, ἀλλ'
εὐδιάβατοι, ὅσῳ δ' ἂν πορρωτέρω γένωνται, ἐπεμ-
βάλλοντες ἕτεροὶ ποταμοὶ ἰσχυρότερον αὐτῶν τὸ ρεύ-
μα ποιοῦσι· καὶ οἱ Λακεδαιμόνιοι ὡσαύτως, ἔνθεν 12

μὲν ἐξέρχονται αὐτοὶ, μόνοι εἰσι, προϊόντες δὲ,
 καὶ πυρραλαμβάνοντες τὰς πόλεις, πλείονές τε καὶ
 δυσμαχώτεροὶ γίνονται. Ὁρῶ δ' ἐγὼ, ἔφη, καὶ
 ὀπίσσοι σφῆκας ἐξαιρεῖν βούλονται, εἰ μὲν ἐκθέον-
 τας τοὺς σφῆκας πειρῶνται θηρᾶν, ὑπὸ πολλῶν τυ-
 πτομένους· εἰ δ' ἔτι ἔνδον ὄντων τὸ πῦρ προσφέ-
 ρουσι, πάσχοντας μὲν οὐδὲν, χειρουμένους δὲ τοὺς
 σφῆκας. Ταῦτ' οὖν ἐνθυμοίμενος ἠγοῦμαι κράτιστον
 εἶναι, μάλιστα μὲν ἐν αὐτῇ, εἰ δὲ μὴ, ὅτι ἐγγύτα-
 13 τατα τῆς Λακεδαιμόνος τὴν μάχην ποιῆσθαι. Δό-
 ξαντος δ' εὖ λέγειν αὐτοῦ, ἐψηφίσαντο ταῦτα. Ἐν
 ᾧ δὲ περὶ ἡγεμονίας τε διεπράττοντο, καὶ διωμολο-
 γούνηκο, ἐς ὀπίσσους δέει τάττεσθαι πᾶν τὸ στρα-
 τεύμα, ὅπως μὴ, λίαν βαθείας τὰς φάλαγγας πο-
 σθῦμεναι αἱ πόλεις, κύκλωσιν τοῖς πολεμίοις παρέ-
 χουιν, ἐν τούτῳ οἱ Λακεδαιμόνιοι, καὶ δὴ Τεγεάτας
 παρελιηφότες καὶ Μαντινίας, ἐξήγεσαν τὴν ἀμφιάλον.
 14 Καὶ πορευόμενοι, σχεδὸν τι ἅμα οἱ μὲν περὶ τοὺς
 Κορινθίους ἐν τῇ Νιμέῃ ἦσαν, οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι
 καὶ οἱ ξυμμαχοὶ ἐν τῷ Σικυῶνι. Ἐμβαλόντων δὲ
 αὐτῶν κατὰ τὴν Ἐπεικίαν, τὸ μὲν πρῶτον ἐκ τῶν
 ὑπερδεξιῶν βάλλοντες αὐτοὺς καὶ τοξέοντες μάλα
 15 κακῶς ἐποιοῦν οἱ γυμνήτες τῶν ἀντιπάλων· ὡς δὲ
 κατέβησαν ἐπὶ τὴν θάλατταν, ταύτῃ προήεσαν δια-
 τοῦ πεδίου, τέμνοντες καὶ κίοντες τὴν χώραν. Καὶ
 οἱ ἕτεροι μέγιστοι ἐλθόντες κατεστρατοπεδεύσαντο, ἔμ-
 προσθεν ποιησάμενοι τὴν χαραδραν. Ἐπεὶ δὲ προϊόντες
 οἱ Λακεδαιμόνιοι οὐκ ἔτι δέκα στάδια ἀπέχον τῶν

πολεμίαν, κακείνοι αὐτοῦ στρατοπεδευσάμενοι ἡσυχίαν εἶχον.

Φράσω δὲ καὶ τὸ πλῆθος ἑκατέρων. Συνελέγη- 16
σαν γὰρ ὀπλίται Λακεδαιμονίων μὲν ἐς ἑξακισχιλίους,
Ἑλλείων δὲ καὶ Τριφυλλίων καὶ Ἀκρωτηρίων καὶ Ἀσ-
σιωνίων ἐγγὺς τρισχίλιοι, καὶ οἱ Σικυωνίων πεντα-
κόσιοι καὶ χίλιοι, Ἐπιδαυρίων δὲ καὶ Τροιζηνίων
καὶ Ἐρμιονίων καὶ Ἀλιείων ἐγένοντο οὐκ ἐλάττους
τρισχιλίων. Πρὸς δὲ τούτοις ἱππεῖς μὲν Λακεδαι-
μονίων περὶ ἑξακόσιους, Κρήτες δὲ τοξόται ἡκολού-
θουν ὡς τριακόσιοι· καὶ μὴν σφενδονῆται Μαγ-
ρανίων καὶ Δετρίων καὶ Ἀμφιδόλων οὐκ ἐλάττους
τετρακοσίων. Φλιάσιοι μὲντοι οὐκ ἡκολούθουν·
ἐπιχειροῦσαν γὰρ ἔβρασαν εἶχον. Αὕτη μὲν δὴ μετὰ
Λακεδαιμονίων δύναμις ἦν. Ἡ γὰρ μὲν τῶν πολεμίων 17
ἡθροίσθη, Ἀθηναίων μὲν ἐς ἑξακισχιλίους ὀπλίτας·
Ἀργείων δ' ἐλέγοντο περὶ ἑπτακισχιλίους· Βοιωτῶν
δὲ, ἐπεὶ Ὀρχομένιοι οὐ παρήσαν, περὶ πεντακισχι-
λίους· Κορινθίων γε μὴν ἐς τρισχιλίους· καὶ μὴν ἐξ
Εὐβοίας ἀπάσης οὐκ ἐλάττους τρισχιλίων. Ὀπλι-
τικὸν μὲν δὴ τσοῦτον. Ἱππεῖς δὲ, Βοιωτῶν μὲν,
ἐπεὶ Ὀρχομένιοι οὐ παρήσαν, ἐς ἑξακόσιους, Ἀθη-
ναίων δ' ἐς ἑξακόσιους, καὶ Καλικιδέων τῶν ἐξ Εὐ-
βοίας ἐς ἑκατὸν, Λοκρῶν δὲ τῶν Ὀπουρτίων ἐς πεν-
τήκοντα. Καὶ ψιλὸν δὲ, ξὺν τοῖς τῶν Κορινθίων,
πλέον ἦν· καὶ γὰρ Λοκροὶ οἱ Ὀζόλαιοι, καὶ Μη-
μειεῖς, καὶ Ἀκαρνανεὶς παρήσαν αὐτοῖς.

Αὕτη μὲν δὴ ἑκατέρων ἡ δύναμις ἐγένετο. Οἱ δὲ 18

Βοιωτοί, ἕως μὲν τὸ εὐώνυμον εἶχον, οὐδέν τι κατήπειγον τὴν μάχην ξυνάπτειν· ἐπεὶ δὲ οἱ μὲν Ἀθηναῖοι κατὰ Λακεδαιμονίους ἐγένοντο, αὐταὶ δὲ τὸ δεξιὸν ἔσχον καὶ κατ' Ἀχαιοὺς ἀντετάχθησαν, εὐθύς τὰ τε ἱερά καλὰ ἔφασαν εἶναι, καὶ παρήγγειλαν παρασκευάζεσθαι, ὡς μάχης ἐσομένης. Καὶ πρῶτον μὲν ἀμελήσαντες τοῦ ἐς ἐγκαίδεκα, βαθεῖαν παντελῶς ἐποίησαν τὴν φάλαγγα, ἔτι δὲ καὶ ἦγον ἐπὶ τὰ δεξιὰ, ὅπως ὑπερέχοιεν τῷ κέρατι τῶν πολεμίων· οἱ δὲ Ἀθηναῖοι, ἵνα μὴ διασπασθῶσιν, ἐπηκολούθουν, καίπερ γιγνώσκοντες, ὅτι κίνδυκος 19 εἶη κύκλωθῆναι. Τέως μὲν οὖν οἱ Λακεδαιμόνιοι οὐκ ἦσαν προσιδόντων τῶν πολεμίων· καὶ γὰρ ἦν λίσσιον τὸ χωρίον· ἐπεὶ δ' ἐπαιάνισαν, τότε δὴ ἔγνωσαν, καὶ εὐθύς ἀντιπαρήγγειλαν ἅπαντας διασκευάζεσθαι ὡς ἐς μάχην. Ἐπεὶ δὲ ξυνετάχθησαν, ὡς ἐκάστους οἱ ξυναγοὶ ἔταξαν, παρηγγύησαν μὲν ἀκολουθεῖν τῷ ἡγουμένῳ, ἦγον δὲ καὶ οἱ Λακεδαιμόνιοι ἐπὶ τὰ δεξιὰ· καὶ οὕτω πολὺ ὑπερέτεινον τὸ κέρας, ὥστε τῶν Ἀθηναίων αἱ μὲν ἐξ φυλαὶ κατὰ τοὺς Λακεδαιμονίους ἐγένοντο, αἱ δὲ τέτρα- 20 ρες κατὰ Τεγεάτας. Οὐκέτι δὲ στάδιον ἀπεχόντων, σφραγισάμενοι οἱ Λακεδαιμόνιοι τῇ Ἀγροστέρῃ, ὥσπερ νομίζεται, τὴν χίμαιραν, ἡγοῦντο ἐπὶ τοὺς ἐναντίους, τὸ ὑπερέχον ἐπικαύψαντες ἐς κύκλωσιν. Ἐπεὶ δὲ ξυνέμιξαν, οἱ μὲν ἄλλοι ξύμμαχοι πάντες οἱ τῶν Λακεδαιμονίων ἐκρατήθησαν ὑπὸ τῶν ἐναντίων· Πελληρεῖς δὲ, κατὰ Θεοπείας γενόμε-

νοι, ἐμάχοιτό τε, καὶ ἐν χώρῃ ἐπιπτον ἑκατέ-
 ρων. Αὐτοὶ δὲ οἱ Λακεδαιμόνιοι, ὅσον τε κατ- 21
 ἴσχον τῶν Ἀθηναίων, ἐκράτησαν, καὶ, κυκλωσά-
 μενοι τῷ ὑπερέχοντι, πολλοὺς ἀπέκτειναν αὐτῶν,
 καὶ, ἅτε δὴ ἀπαθείς ὄντες, ξυντεταγμένοι ἐπορεύον-
 το, καὶ τὰς μὲν τέτταρας φυλάς τῶν Ἀθηναίων,
 πρὶν ἐκ τῆς διώξεως ἐπαναχωρήσαι, παρῆλθον·
 ὥστε οὐκ ἀπέθανον αὐτῶν, πλὴν εἴ τις ἐν τῇ ξυμ-
 βολῇ ὑπὸ Τεγεατῶν. Τοῖς δὲ Ἀργείοις ἐπιτυγχάνου- 22
 σιν οἱ Λακεδαιμόνιοι ἀναχωροῦσι. Καὶ μέλλοντος
 τοῦ πρώτου πολεμάρχου ἐκ τοῦ ἴναντιου ξυμβάλλειν
 αὐτοῖς, λέγεται ἄρα τις ἀναβοῆσαι, παρίναί τοὺς
 πρώτους. Ὡς δὲ τοῦτ' ἐγένετο, παραθέοντας δὴ
 παίοντες ἐς τὰ γυμνά, πολλοὺς ἀπέκτειναν αὐτῶν.
 Ἐπελάβοντο δὲ καὶ Κορινθίων ἀναχωροῦντων. Ἔτι
 δ' ἐπέτυχον οἱ Λακεδαιμόνιοι καὶ τῶν Θηβαίων τι-
 σιν ἀναχωροῦσιν ἐκ τῆς διώξεως, καὶ ἀπέκτειναν
 συγχροὺς αὐτῶν. Τούτων δὲ γενομένων, οἱ ἠτιώ- 23
 μενοι τὸ μὲν πρῶτον ἔφευγον ἐς τὰ τεῖχη· ἔπειτα
 δ' εἰρξάντων Κορινθίων, πάλιν κατεσκήνωσαν ἐς
 τὸ ἀρχαῖον στρατόπεδον. Λακεδαιμόνιοι δ' αὖ ἐπα-
 ναχωρήσαντες, ἔνθα τὸ πρῶτον τοῖς πολεμίοις ξυμ-
 ἔμιξαν, ἐστήσαντο τρέπαιον. Καὶ αὕτη μὲν δὴ ἡ
 μάχη οὕτως ἐγένετο.

CAP. III.

Ὁ δ' Ἀγησίλαος σπεύδων μὲν ἐκ τῆς Ἀσίας ἐβοή-
 θει· ὅτι δ' αὐτῷ ἐν Ἀμφιπόλει ἀγγέλλει Δερκυλ-

λίδας, ὅτι νικῶνέν τε αὐτὸν Δακεδαίμονιοι, καὶ αὐτῶν
 μὲν τεθνήσκειν ὀκτώ, τῶν δὲ πολεμίων παμπληθεῖς·
 ἐδήλου δὲ, ὅτι καὶ τῶν ξυμμάχων οὐκ ὀλίγοι πε-
 2 πτωκότες εἶεν. Ἐρομένου δὲ τοῦ Ἀγησιλάου· Ἄφ'
 ἄν, ᾧ Δερκυλλίδα, ἐν καιρῷ γένοιτο, εἰ αἱ ξυμ-
 πέμπουσαι πόλεις ἡμῖν τοὺς στρατιώτας τὴν νίκην
 ὡς τάχιστα πύθονται; ὑπεκρίνατο δὲ ὁ Δερκυλλί-
 δας· Εὐθυμοτέρους γοῦν εἶδος ταῦτ' ἀκούσαστας
 εἶναι. Οὐκοῦν σὺ, ἐπεὶ παρεγένου, κάλλιστ' ἄν
 ἀπαγγείλαις; Ὁ δὲ, ἄσμενος ἀκούσας, (καὶ γὰρ
 ἀνὴρ φιλαπόδημος ἦν) εἶπεν· Εἰ σὺ τάττοις. Ἀλλὰ
 3 τάττω, ἔφη, καὶ προσαπαγγέλλειν λέγω, ὅτι, εἴαν
 καὶ τὰδε εὖ γένηται, πάλιν παρεσόμεθα, ὥσπερ
 4 καὶ ἔφαμεν. Ὁ μὲν δὲ Δερκυλλίδας ἄφ' Ἑλλησπόν-
 του ἤδη ἐπορεύετο· ὁ δ' Ἀγησίλαος, διαλλάξας
 Μακεδονίαν, εἰς Θετταλίαν ὑπέκρητο. Λαρισσαῖοι
 μὲν οὖν καὶ Κρανώνιοι καὶ Σκοτουσαῖοι καὶ Φαρ-
 σαλλιοί, ξυμμαχοὶ ὄντες Βοιωτοῖς, καὶ πάντες δὲ
 Θετταλοὶ, πλὴν ὅσοι αὐτῶν φυγάδες τότε ἐτύχα-
 5 νον, ἐκικούργουν αὐτὸν ἐπακολουθοῦντες. Ὁ δὲ
 τῶος μὲν ἦγεν ἐν πλαισίῳ τὸ στρατεύμα, τοὺς ἡμί-
 σεις μὲν ἔμπροσθεν, τοὺς ἡμίσεις δ' ἐπ' οὐρᾷ ἔχων
 τῶν ἱππέων· ἐπεὶ δὲ ἐκώλυον τῆς πορείας οἱ Θετ-
 ταλοὶ ἐπελαύνοντες τοῖς ὀπισθεν, παραπίμπει ἐπ'
 οὐρᾶν καὶ τὸ ἀπὸ τοῦ στόματος ἱππικόν, πλὴν τῶν
 5 περὶ αὐτόν. Ὡς δὲ παρετάξαντο ἀλλήλοισι, οἱ μὲν
 Θετταλοὶ, νομίσαντες οὐκ ἐν καλῷ εἶναι πρὸς τοὺς
 ἐπλήτας ἱππομαχεῖν, στρέψαντες, βράδην ἀπεχώρουν·

οἱ δὲ μάλα σωφρόνως ἐπηκολούθουν. Γνοὺς δὲ δ 6
 Ἀγησίλαος, ἃ ἑκάτεροι ἠμάρτανον, πέμπει τοὺς
 περὶ αὐτῶν μάλα εὐρώστους ἰππέας, καὶ κελεύει
 τοῖς τε ἄλλοις παραγγέλλειν, καὶ αὐτοὺς διώκειν
 ὡς τάχιστα, καὶ μηκέτι δοῦναι αὐτοῖς ἀναστροφὴν.
 Οἱ δὲ Θετταλοὶ ὡς εἶδον παρὰ δόξαν ἐλαύνοντας, οἱ 7
 μὲν αὐτῶν ἔφυγον, οἱ δ' ἀνέστρεψαν. Οἱ δὲ πει-
 ρώμενοι τοῦτο ποιεῖν, πλαγίους ἔχοντες τοὺς ἵπ-
 πους ἤλίσκοντο. Πολύμαχος μέντοι δ Φαρσάλιος 8
 ἵππαρχῶν ἀνέστρεψέ τε καὶ μαχόμενος ξὺν τοῖς
 περὶ αὐτὸν ἀποθνήσκει. Ὡς δὲ τοῦτο ἐγένετο, φη-
 γῆ τῶν Θετταλῶν ἐξαισία γίγνεται· ὥστε οἱ μὲν
 ἀπέθνησκον αὐτῶν, οἱ δὲ καὶ ἤλίσκοντο· ἔστησαν
 δ' οὖν οὐ πρόσθεν, πρὶν ἐν τῷ ὄρει τῷ Ναρθακίῳ
 ἐγένοντο. Καὶ τότε μὲν δὴ δ Ἀγησίλαος τρόπαιόν 9
 τ' ἐστήσατο μεταξὺ Πρατὸς καὶ Ναρθακίου, καὶ
 αὐτοῦ ἔμεινε, μάλα ἠδόμενος τῷ ἔργῳ, ὅτι τοὺς
 μέγιστον φρονοῦντας ἐπὶ ἱππικῇ ἐνεσηκίηκε. ξὺν ᾧ
 αὐτὸς ξυνέλεξεν ἱππικῶν. Τῇ δ' ὑστεραίᾳ ὑπερβάλ-
 λων τὰ Ἀχαϊκὰ τῆς Φθίας ὄρη, τὴν λοιπὴν πᾶσαν
 διὰ φιλίας ἐπορεύετο μέχρι πρὸς τὰ Βοιωτῶν ὄρια.
 Ὅστις δ' αὐτοῦ ἐπὶ τῇ ἐμβολῇ, ὃ ἥλιος μη- 10
 νοιδῆς ἔδοξε φανῆναι· καὶ ἠγγέλθη, ὅτι ἠττημένοι
 εἶεν Λακεδαιμόνιοι τῇ ναυμαχίᾳ, καὶ ὁ ναύαρχος
 Πείσανδρος τεθναίη. Ἐλέγετο δὲ καὶ ᾧ τρόπῳ ἡ 11
 ναυμαχία ἐγένετο. Εἶναι μὲν γὰρ περὶ Κνίδον τῶν
 ἐπίπλων ἀλλήλοισ· Φαρνάβαλον δὲ, ναύαρχον ὄν-
 τα, ξὺν ταῖς Φοινίσσαις εἶναι, Κόνωνα δὲ, τὸ Ἐλ-

- 12 ληνικὸν ἔχοντα, τετάχθαι ἔμπροσθεν αὐτοῦ. Ἀντιπαράταξάμενον δὲ τοῦ Πεισάνδρου, καὶ πολὺ ἑλατιόνων αὐτῷ τῶν νεῶν φανειῶν τῶν αὐτοῦ τοῦ μετὰ Κόνωνος Ἑλληνικοῦ, τοὺς μὲν ἀπὸ τοῦ εὐωνύμου ξυμμάχους εὐθύς αὐτῷ φεύγειν, αὐτὸν δὲ, ξυμμίξαντα τοῖς πολεμίοις ἐμβολὰς ἐχούσῃ τῇ τριήρει, πρὸς τὴν γῆν ἐξωσθῆναι· καὶ τοὺς μὲν ἄλλους, ὅσοι ἐς τὴν γῆν ἐξεώσθησαν, ἀπολιπόντας τὰς ναῦς, σώζεσθαι, ὅποι δύναιντο, ἐς τὴν Κνίδον, αὐτὸν
- 13 δὲ ἐπὶ τῇ νῆϊ μαχόμενον ἀποθανεῖν. Ὁ μὲν οὖν Ἀγησίλαος, πυθόμενος ταῦτα, τὸ μὲν πρῶτον χαλεπῶς ἔφερεν· ἐπεὶ μάντι ἐνεθυμήθη, ὅτι τοῦ στρατεύματός τὸ πλεῖστον εἴη αὐτῷ οἷον ἀγαθῶν μὲν γιγνομένων ἠδῶς μετέχειν, εἰ δὲ τε χαλεπὸν ὄραϊ, οὐκ ἀνάγκη εἶναι κοινοῦν αὐτοῖς, ἐκ τούτου μεταβαλὼν ἔλεγεν, ὡς ἀγγέλλοιτο ὁ μὲν Πεισάνδρος
- 14 τετελευτηκῶς, νικῶν δὲ τῇ ναυμαχίᾳ. Ἄμα δὲ ταῦτα λέγων, καὶ ἐβουθύτει ὡς εὐαγγέλιον, καὶ πολλοῖς διέπεμπε τῶν τεθυμένων· ὥστε, ἀκροβολισμοῦ ὄντος πρὸς τοὺς πολεμίους, ἐκράτησαν οἱ τοῦ Ἀγησίλαου, τῷ λόγῳ, ὡς Λακεδαιμονίων νικῶντων τῇ ναυμαχίᾳ.
- 15 Ἦσαν δὲ οἱ μὲν ἀντιτεταγμένοι τῷ Ἀγησίλαῳ Βοιωτοὶ, Ἀθηναῖοι, Ἀργεῖοι, Κορίνθιοι, Αἰγιῶνες, Εὐβοεῖς, Δοκροὶ ἀμρότεροι· σὺν Ἀγησίλαῳ δὲ Λακεδαιμονίων μὲν μόρα ἢ ἐκ Κορίνθου διαβᾶσα, ἡμῶν δὲ μόρας τῆς ἐξ Ὀρχομενοῦ· ἔτι δὲ οἱ ἐκ Λακεδαίμονος νεοδαμῶδεις συστρατευσάμενοι αὐ-

τῶ· πρὸς δὲ τούτοις, οὗ Ἡριππίδας ἐξανάγει ξενικοῦ·
 ἔτι δὲ οἱ ἀπὸ τῶν ἐν τῇ Ἀσίᾳ πόλεων Ἑλληνίδων,
 καὶ ἀπὸ τῶν ἐν τῇ Εὐρώπῃ πόλεων Ἑλληνίδων,
 ὄσας δεῦν παρέλαβεν· αὐτόθεν δὲ προσεγένοντο
 ὀπλίται Ὀρχομενιοὶ καὶ Φωκεῖς. Πελτασταὶ γε μὴν
 πολλῶ πλέονες οἱ μετ' Ἀγησιλάου· ἱππεῖς δ' αὖ
 παραπλήσιοι ἀμφοτέροις τὸ πλῆθος. Ἡ μὲν δὴ 16
 δύναμις αὕτη ἀμφοτέρων. Διηγήσομαι δὲ καὶ τὴν
 μάχην, καὶ πῆ ἐγένετο, οἷα οὐκ ἄλλη τῶν γ' ἐφ'
 ἡμῶν. Συναΐσαν μὲν γὰρ ἐς τὸ κατὰ Κορώνειαν
 πεδίον οἱ μὲν σὺν Ἀγησιλάῳ ἀπὸ τοῦ Κηφισσοῦ, οἱ
 δὲ σὺν Θηβαίοις ἀπὸ τοῦ Ἐλικῶνος. Εἶχε δ' Ἀγη-
 σίλαος μὲν δεξιὸν τὸ μετ' αὐτοῦ, Ὀρχομενιοὶ δ' αὖ-
 τῶ ἔσχατοι ἦσαν τοῦ εὐωνύμου. Οἱ δ' αὖ Θηβαῖοι
 αὐτοὶ μὲν δεξιὸν εἶχον, Ἀργεῖοι δ' αὐτοῖς τὸ εὐώ-
 νυμον. Συνιδόντων δὲ, τέως μὲν σιγὴ πολλὴ ἐπ' 17
 ἀμφοτέρων ἦν· ἤνικα δ' ἀπέῤῃχον ἀλλήλων ὄσον
 στάδιον, ἀλαλάξαντες οἱ Θηβαῖοι δρόμῳ ὁμόσε ἐφέ-
 ροντο. Ὡς δὲ τριῶν ἔτι πλέθρων ἐν μέσῳ ὄντων,
 ἀντεξέδραμον ἀπὸ τῆς Ἀγησιλάου φάλαγγος, ὧν
 Ἡριππίδας ἐξανάγει, καὶ σὺν αὐτοῖς Ἴωνες, καὶ
 Αἰολεῖς, καὶ Ἑλλησπόντιοι. Καὶ πάντες οὗτοι τῶν
 συνεκδρομόντων τε ἐγένοντο, καὶ ἐς ὄρου ἀφικόμε-
 νοι ἔτρεψαν τὸ καθ' αὐτούς. Ἀργεῖοι μέντοι οὐκ
 ἐδέξαντο τοὺς περὶ Ἀγησίλαον, ἀλλ' ἔφυγον ἐπὶ τὸν
 Ἐλικῶνα. Κἀνταῦθα οἱ μὲν τινες τῶν ξένων ἔστε- 18
 φάνουν ἤδη τὴν Ἀγησίλαον, ἀγγέλλει δὲ τις αὐτῶ,
 ὅτι οἱ Θηβαῖοι, τοὺς Ὀρχομενίους διακόψαντες, ἐν

τοῖς σκευοφόροις εἶησαν. Καὶ ὁ μὲν εὐθύς ἐξαλίξας τὴν φάλαγγα ἤγεν ἐπ' αὐτούς· οἱ δ' αὖ Θηβαῖοι ὡς εἶδον τοὺς ξυμμάχους πρὸς Ἐλικῶνι περφυγόντας, διαπεσεῖν βουλόμενοι πρὸς τοὺς ἑαντῶν, συσπειρα-
 19 θέντες ἐχώρουν ἐρρόωμένως. Ἐνταῦθα δὴ Ἀθηναῖον ἀνδρεῖον μὲν ἔξεστιν εἰπεῖν ἀναμνησθητέως· οὐ μέντοι εἰλετό γε τὰ ἀσφαλέστατα. Ἐξὼν γὰρ αὐτῷ, παρέντι τοὺς διαπίπτοντας, ἀκολουθοῦντι χειροῦσθαι τοὺς ὀπισθεν, οὐκ ἐποίησε τοῦτο, ἀλλ' ἀντιμέτωπος συνῆρῆξε τοῖς Θηβαίοις. Καὶ συμβαλόντες τὰς ἀσπίδας, ἐώθουν, ἐωθούντο, ἐμάχητο, ἀπέκτεινον, ἀπέθνησκον. Τίλος δὲ τῶν Θηβαίων οἱ μὲν διαπίπτουσι πρὸς τὸν Ἐλικῶνα, πολλοὶ δὲ ἀπο-
 20 χωροῦντες ἀπέθανον. Ἐπει δὲ ἡ μὲν νίκη Ἀθηναίου ἐγεγένητο, τετραμένος δ' αὐτὸς προσενήκετο πρὸς τὴν φάλαγγα, προσελάσαντες τινες τῶν ἰππέων, λέγουσιν αὐτῷ, ὅτι τῶν πολεμίων ὡς ὄγδαήκοντα σὺν ὄπλοις ὑπὸ τῷ νεῷ εἰσι· καὶ ἠρώτων, τί χρῆ ποιεῖν. Ὁ δὲ, καίπερ πολλὰ τραύματα ἔχων, ὄμως οὐκ ἐπελάθετο τοῦ θείου, ἀλλ' ἔην τ' ἀπιέναι ἢ βούλοιντο ἐκέλευσε, καὶ ἀδικεῖν οὐκ εἶα. Τότε μὲν οὖν (καὶ γὰρ ἦν ἤδη ὄψε) δειπνοποιησά-
 21 μενοι ἐκοιμήθησαν. Πρωῖ δὲ Γῦλιν τὸν πολέμαρχον παρατάξαι τε ἐκέλευσε τὸ σιράτευμα, καὶ τροπαιὸν ἴστασθαι, καὶ σιφρανοῦσθαι πάντας τῷ θεῷ, καὶ τοὺς αὐλητὰς πάντας αὐλεῖν. Καὶ οἱ μὲν ταῦτ' ἐποίουν. Οἱ δὲ Θηβαῖοι ἔπεμψαν κήρυκας, ὑποσπόνδους τοὺς νεκροὺς αἰτοῦντες θάψαι. Καὶ οὕτω

δὴ αἶ τε σπονδαὶ γίνονται, καὶ Ἀγησίλαος μὲν ἐς
 Λελφούς ἀφικόμενος δεκάτην τῶν ἐκ τῆς λείας τῷ
 θεῷ ἀπέθυσεν, οὐκ ἐλάττω ἑκατὸν ταλάντων· Γυ-
 λῖς δὲ ὁ πολέμαρχος, ἔχων τὸ στράτευμα, ἀπεχώ-
 ρησεν ἐς Φωκίας, ἐκεῖθεν δ' ἐς τὴν Λοκρίδα ἐμ-
 βάλλει. Καὶ τὴν μὲν ἄλλην ἡμέραν οἱ στρατιῶται 22
 καὶ σκεύη ἐκ τῶν κωμῶν καὶ οἶτον ἤραζον· ἐπεὶ
 δὲ πρὸς ἑσπέραν ἦν, τελευταίαν ἀποχωροῦντων τῶν
 Λακκεδαιμονίων, ἐπηκολούθουν αὐτοῖς οἱ Λοκροὶ
 βάλλοντες καὶ ἀκοντίζοντες. Ὡς δ' αὐτῶν οἱ Λα-
 κκεδαιμόνιοι ὑποστρέψαντες καὶ διώξαντες κατέβαλον
 τινάς, ἐκ τούτου ὀπίσθεν μὲν οὐκέτι ἐπηκολούθουν,
 ἐκ δὲ τῶν ὑπερδείλων ἔβαλλον. Οἱ δ' ἐπιχείρησαν 23
 μὲν καὶ πρὸς τὸ σιμὸν διώκειν· ἐπεὶ δὲ σκότος ἐγί-
 γνετο, καὶ ἀποχωροῦντες οἱ μὲν διὰ τὴν δυσχωρίαν
 ἐπιπτον, οἱ δὲ καὶ διὰ τὸ μὴ προορᾶν τοὺς ἔμπρο-
 σθεν, οἱ δὲ καὶ ὑπὸ τῶν βελῶν· ἐνταῦθα ἀποθνή-
 σκουσι Γυλῖς τε ὁ πολέμαρχος, καὶ τῶν παραστα-
 τῶν πολλοί, καὶ οἱ πάντες ὡς ὀκτωκαίδεκα τῶν στρα-
 τιωτῶν, οἱ μὲν καταλευσθέντες, οἱ δὲ καὶ τραυμα-
 τισθέντες. Εἰ δὲ μὴ ἐβοήθησαν αὐτοῖς ἐκ τοῦ
 στρατοπέδου δειπνοῦντες, ἐκινδύνευσαν ἂν ἅπαντες
 ἀπολέσθαι.

CAP. IV.

Μετὰ τοῦτο γε μὴν ἀφείθη μὲν κατὰ πόλεις τὸ
 ἄλλο στράτευμα, ἀπέπλευσε δὲ καὶ ὁ Ἀγησίλ
 ἐπ' οἴκου. Ἐκ δὲ τούτου ἐπολέμουν Ἀθηναῖς

καὶ Βοιωτοὶ καὶ Ἀργεῖοι καὶ οἱ σύμμαχοι αὐτῶν, ἐκ Κορίνθου δρμώμενοι, Λακεδαιμόνιοι δὲ καὶ οἱ σύμμαχοι ἐκ Σικυωνῶς. Ὀρῶντες δὲ οἱ Κορίνθιοι δαυτῶν μὲν καὶ τὴν χώραν δημομένην, καὶ ἀποθνήσκοντας, διὰ τὸ ἀεὶ τῶν πολεμίων ἐγγὺς εἶναι, τοὺς δ' ἄλλους συμμάχους καὶ αὐτοὺς ἐν εἰρήνῃ ὄντας, καὶ τὰς χώρας αὐτῶν ἐνεργοὺς οὖσας, οἱ πλείστοι καὶ βέλτιστοι αὐτῶν εἰρήνης ἐπεθύμησαν, καὶ

2 συνιστάμενοι ἐδίδασκον ταῦτα ἀλλήλους. Γινόντες δὲ οἱ Ἀργεῖοι, καὶ Βοιωτοὶ, καὶ Ἀθηναῖοι, καὶ Κορινθίων οἱ τε τῶν παρὰ βασιλείας χρημάτων μετεσχηκότες, καὶ οἱ τοῦ πολέμου αἰτιώτατοι γεγενημένοι, ὡς, εἰ μὴ ἐμποδῶν ποιήσαιτο τοὺς ἐπὶ τὴν εἰρήνην τετραμμένους, κινδυνεύσει πάλιν ἡ πόλις λακωνίσαι· οὕτω δὴ καὶ σφαγὰς ἐπεχείρουν ποιέσθαι. Καὶ πρῶτον μὲν τὸ πάντων ἀνοσιώτατον ἐβουλεύσαντο. Οἱ μὲν γὰρ ἄλλοι, κἄν νόμῳ τις καταγνωσθῆ, οὐκ ἀποκτινύουσιν ἐν ἑσπέρῃ· ἐκεῖνοι δ' Εὐκλείων τὴν τελευταίαν προείλοντο, ὅτι πλείους ἂν ὦντο λαβεῖν ἐν τῇ ἀγορῇ, ὥστε ἀποκτείναι.

3 Ὡς δ' ἐσημάνθη, οἷς εἰρήνη, οὐς ἔδει ἀποκτεῖναι, σπασάμενοι τὰ ξίφη, ἔπαιον τὸν μὲν τινα συνεστηκότα ἐν κύκλῳ, τὸν δὲ καθήμενον, τὸν δὲ τινα ἐν θεάτρῳ, ἔστι δὲ ὄν καὶ κριτὴν καθήμενον. Ὡς δ' ἐγνώσθη τὸ πρᾶγμα, εὐθύς ἔφευγον οἱ βέλτιστοι, οἱ μὲν πρὸς τὰ ἀγάλματα τῶν ἐν τῇ ἀγορῇ θεῶν, οἱ δ' ἐπὶ τοὺς βωμούς. Ἐνθα δὴ οἱ ἀνοσιώτατοι καὶ παντάπασι μηδὲν νόμιμον φρονοῦντες,

οἱ τε κελεύοντες καὶ οἱ πειθόμενοι, ἔσφαττον καὶ πρὸς τοῖς ἱεραῖς· ὥστ' ἐπίους καὶ τῶν οὐ τυπτομέκων, νομίμων δ' ὄντων ἀνθρώπων, ἀδημονῆσαι τὰς ψυχὰς, ἰδόντας τὴν ἀσέβειαν. Ἀποθνήσκουσι δὲ οὕτω τῶν μὲν πρεσβυτέρων πολλοί· (μᾶλλον γὰρ ἔτυχον ἐν τῇ ἀγορᾷ ὄντες·) οἱ δὲ νεώτεροι, ὑποπεύσαντος Πασιμήλου τὸ μᾶλλον ἔσεσθαι, ἡσυχίαν ἔσχον ἐν τῷ Κρανίῳ. Ὡς δὲ τῆς κραυγῆς ἤσθοντο, καὶ φεύγοντές τινες ἐκ τοῦ πράγματος ἀφίκοντο πρὸς αὐτοὺς, ἐκ τούτου ἀναδραμόντες κατὰ τὴν Ἀροκόρινθον, προσβαλόντας μὲν Ἀργεῖους καὶ τοὺς ἄλλους ἀπεκρούσαντο· βουλευομένων δὲ, τί χρὴ ποιεῖν, πίπτει τὸ κιονόκρανον ἀπὸ τοῦ κίονος, οὔτε σεισμοῦ, οὔτε ἀνέμου γενομένου. Καὶ θυομένοις δὲ τοιαῦτα ἦν τὰ ἱερά, ὥστε οἱ μάντιες ἔφασαν, ἄμεινον εἶναι, καταβαίνειν ἐκ τοῦ χωρίου. Καὶ τὸ μὲν πρῶτον, ὡς φευξόμενοι ἔξω τῆς Κορινθίας, ἀπεχώρησαν· ἐπεὶ δὲ καὶ οἱ φίλοι αὐτοὺς ἔπειθον, καὶ μητέρες ἰοῦσαι, καὶ ἀδελφοί, καὶ αὐτῶν δὲ τῶν ἐν δυνάμει ὄντων ἦσαν οἱ ὀμνύοντες ὑπισχυνοῦντο, μηδὲν χαλεπὸν αὐτοὺς πείσεσθαι, οὕτω δὴ ἀπῆλθόν τινες οἴκαδε αὐτῶν. Ὁρῶντες δὲ τοὺς τυραννεύοντας, αἰσθόμενοι δὲ ἀφανιζομένην τὴν πόλιν, διὰ τὸ καὶ ὄρους ἀνασπᾶσθαι, καὶ Ἄργος ἀντὶ Κορίνθου τὴν πατρίδα αὐτῶν ὀνομάζεσθαι, καὶ πολιτείας μὲν ἀναγκαζόμενοι τῆς ἐν Ἄργει μετέχειν, ἧς οὐδὲν εἶδοντο, ἐν δὲ τῇ πόλει μετοίκων ἔλαττον δυνάμενοι· ἐγένοντο τινες αὐτῶν, οἳ ἐνόμισαν, οὕτω μὲν οὐκ ἀξιοβίωτον

εἶναι, πειρωμένους δὲ τὴν πατρίδα, ὥσπερ ἦν καὶ ἐξ ἀρχῆς, Κόρινθον ποιῆσαι, καὶ ἐλευθέραν ἀποδεῖξαι, καὶ τῶν μὲν μισαιφόνων καθαρὰν, εὐνομία δὲ χρωμένην, ἄξιον εἶναι, εἰ μὲν δύναιντο καταπραΰσαι ταῦτα, σωτήρας γενέσθαι τῆς πατρίδος· εἰ δὲ μὴ δύναιντο, τῶν τε καλλίστων καὶ μεγίστων ἀγαθῶν ἀριγομένους, ἀξιοπαινετοτάτης τελευτῆς τυχεῖν. Οὕτω δὴ ἐπιχειρεῖτον ἄνδρες δύο, Πασίμηνος τε καὶ Ἀλκιμένης, διαδύντες διὰ χειρᾶρῶν, συγγενέσθαι Πραξίτα τῷ Λακεύαμονίῳ πολεμάρχῳ, ὃς ἐτύχασεν μετὰ τῆς θαντοῦ μόρας φρουρῶν ἐν Σικυῶνι, καὶ εἶπον, ὅτι δύναιντ' ἂν αὐτῷ παρασχεῖν εἴσοδον εἰς τὰ κατατείνοντα ἐπὶ Λέχαιον τεῖχῃ. Ὁ δὲ, καὶ πρόσθεν γινώσκων τῷ ἄνδρι ἀξιοπιστῶ ὄντι, ἐπίστινας, καὶ διαπραξάμενος, ὥστε καὶ τὴν ἀπίσταν μέλλουσαν ἐκ Σικυῶνος μόραν καταμῆναι, ἔπραττε τὴν εἴσοδον. Ἐπεὶ δὲ τῷ ἄνδρι κατὰ τύχην καὶ κατ' ἐπιμέλειαν ἐγενέσθη φύλακι κατὰ τὰς πύλας ταύτας, ἐνθαπερ τὸ τρόπαιον ἔστηκεν, οὕτω δὴ ἔρχεται ὁ Πραξίτας, ἔχων τὴν τε μόραν καὶ Σικυωνίους καὶ Κορινθίων ὄσοι φυγάδες ἐτύχασαν ὄντες. Ἐπεὶ δ' ἦν πρὸς ταῖς πύλαις, φοβούμενος τὴν εἴσοδον, ἠβουλήθη τῶν πιστῶν ἄνδρα ἐσπέμψαι, σκεψόμενον τὰ ἔνδον. Τῷ δὲ εἰσηγαγέτην, καὶ οὕτως ἀπλῶς ἀπεδειξάτην, ὥστε ὁ εἰσελθὼν ἐξήγγειλε, πάντα εἶναι ἀδόλωσ, οἷά περ ἔλεγέτην. Ἐκ τούτου δ' εἰσέρχεται. Ὡς δὲ, πολὺ διεχόντων τῶν τευχῶν ἀπ' ἀλλήλων, παραταττόμενοι

ὄλγοι ἑαυτοῖς ἔδοξαν εἶναι, σταύρωμά τ' ἐποίησαν-
 το καὶ τάφρον, αἶαν εὐναντο, πρὸ αὐτῶν, ἕως δὲ
 οἱ σύμμαχοι αὐτοῖς βοηθήσαιεν. Ἦν δὲ καὶ ὄπι-
 σθεν αὐτῶν ἐν τῷ λιμένι Βοιωτῶν φυλακὴ. Τὴν
 μὲν οὖν ἐπὶ τῇ νυκτι, ἣ εἰσῆλθον, ἡμέραν ἄμαχοι
 διήγαγον. Τῇ δ' ὑστεραία ἦγον οἱ Ἀργεῖοι πασσοῦδι
 βοηθοῦντες· καὶ εὐρόντες τεταγμένους Λακεδαιμο-
 νίους μὲν ἐπὶ τῷ δεξιῷ ἑαντῶν, Σικωνίους δὲ ἐχο-
 μένους, Κορινθίων δὲ τοὺς φρυγάδας ὡς ἐς πενήτη-
 κοντα καὶ ἑκατὸν πρὸς τῷ ἑσῷ τείχει, ἀντιπάττον-
 ται ἐχόμενοι μὲν τοῦ εἰοῦ τείχους οἱ περὶ Ἰφικράτην
 μισθοφόροι, πρὸς δὲ τούτοις Ἀργεῖοι· εὐάνυμον
 δ' εἶχον αὐτοῖς Κορινθιοὶ οἱ ἐκ τῆς πόλεως. Κατα- 10
 φρονήσαντες δὲ τῷ πλήθει, εὐθύς ἐχώρουν. Καὶ
 τοὺς μὲν Σικωνίους ἐκράτησαν, καὶ διασπάσαντες
 τὸ σταύρωμα ἐδίωκον ἐπὶ θάλατταν, καὶ ἐκὶ πολ-
 λούς αὐτῶν ἀπέκτειναν. Πασίμαχος δὲ ὁ ἵππαρμο-
 στής, ἔχων ἵππεάς οὐ πολλούς, ὡς ἑώρα τοὺς Σι-
 κωνίους πιεζομένους, καταδήσας ἀπὸ δένδρων τοὺς
 ἵππους, καὶ ἀφελόμενος τὰς ἀσπίδας αὐτῶν, μετὰ
 τῶν ἐθελοντῶν ἦει ἐναντίον τοῖς Ἀργείοις. Οἱ δὲ Ἀρ-
 γεῖοι, ὀρῶντες τὰ σίγμα τὰ ἐπὶ τῶν ἀσπίδων, ὡς Σι-
 κωνίους οὐδὲν ἐφοβοῦντο. Ἐνθα δὲ λέγεται εἰπῶν
 ὁ Πασίμαχος, Ναὶ τῷ σιῶ, Ἀργεῖοι, ψεύσει ὑμε-
 τὰ σίγμα ταῦτα, χωρεῖν ὁμόσε. Καὶ οὕτω μαχόμε-
 νος μετ' ὀλίγων πρὸς πολλούς ἀποθνήσκει, καὶ
 ἄλλοι τῶν περὶ αὐτόν. Οἱ μέντοι φρυγάδες τῶν Κο- 11
 ρινθίων, νικῶντες τοὺς καθ' αὐτούς, διέδυσαν ἄνω,

καὶ ἐγένοντο ἐγγύς τοῦ περὶ τὸ ἄστν κύκλου. Οἱ δ' αὖ Λακεδαιμόνιοι, ὡς ἦσθοντο κρατούμενα τὰ κατὰ τοὺς Σικωνίους, βοηθοῦσιν ἐξελθόντες, ἐν ἀριστερᾷ ἔχοντες τὸ σταυρώμα. Οἱ γὰρ μὴν Ἀργεῖοι, ἐπεὶ ἤκουσαν ὅτιωθεν ὄντας τοὺς Λακεδαιμονίους, στραφόντες δρόμῳ πάλιν ἐκ τοῦ σταυρώματος ἐξέπιπτον. Καὶ οἱ μὲν ἐν θεξιᾷ ἔσχατοι αὐτῶν, παιδόμενοι ἐς τὰ γυμνά ὑπὸ τῶν Λακεδαιμονίων, ἀπέθνησκον· οἱ δὲ πρὸς τῷ τείχει, ἀθρόοι σὺν πολλῷ ὄχλῳ πρὸς τὴν πόλιν ἀπεχώρουν. Ὡς δ' ἐνέτυχον τοῖς φυγάσι τῶν Κορινθίων, καὶ ἔγνωσαν πολεμίους ὄντας, ἀπέκλιναν πάλιν. Ἐνταῦθα μέντοι οἱ μὲν, κατὰ τὰς κλίμακας ἀναβαίνοντες, ἤλλοντο κατὰ τοῦ τείχους, καὶ διεφθείροντο· οἱ δὲ, περὶ τὰς κλίμακας ὠθούμενοι καὶ παιδόμενοι, ἀπέθνησκον· οἱ δὲ καὶ καταπατού-
¹²μενοι ὑπ' ἀλλήλων ἀπεπνίγοντο. Οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι οὐκ ἠπόρου, τίνα ἀποκτείνουεν· ἔδωκε γὰρ τότε γὰρ ὁ θεὸς αὐτοῖς ἔργον, οἷον οὐδ' εὐξαιντό ποτ' ἄν. Τὸ γὰρ ἐγχειρισθῆναι αὐτοῖς πολεμίων πλήθος πεφοβημένον, ἐκπεληγμένον, τὰ γυμνά παρέχον, ἐπὶ τὸ μάχεσθαι οὐδένα τρεπόμενον, ἐς δὲ τὸ ἀπόλλυσθαι πάντας πάντα ὑπηρετοῦντας, πῶς οὐκ ἄν τις θεῖον ἠγήσαιτο; Τότε γοῦν οὕτως ἐν ὀλίγῳ πολλοὶ ἔπεσον, ὥστε, εἰθισμένοι θραῦν οἱ ἄνθρωποι σωφροῦς σίτου, ξύλων, λίθων, τότε ἐθέσαντο σωφροῦς νεκρῶν. Ἀπέθανον δὲ καὶ οἱ ἐν τῷ
¹³λίμῳ τῶν Βοιωτῶν φύλακες, οἱ μὲν ἐπὶ τῶν τειχῶν,
οἱ δὲ ἐπὶ τὰ τέγη τῶν νεωσοίκων ἀναβαίντες. Με-

τά μὲν τοίνυν τοῦτο οἱ μὲν Κορίνθιοι καὶ Ἀργεῖοι τοὺς νεκροὺς ὑποσπόνδους ἀπήγοντο· οἱ δὲ λέξιμαχοὶ τῶν Λακεδαιμονίων ἐβοήθουν. Ἐπεὶ δὲ ἡθροίσθησαν, ἔγνω Πραξιτάς πρῶτον μὲν τῶν τειχῶν καθελεῖν, ὥστε διόδον στρατοπέδῳ ἱκανὴν εἶναι· ἔπειτα ἀναλαβὼν τὸ στράτευμα, ἦγε τὴν ἐπὶ Μίγαρα· καὶ αἰρεῖ προσβαλὼν πρῶτον μὲν Σιδούντα, ἔπειτα δὲ Κρομμυῶνα. Καὶ ἐν τούτοις τοῖς τείχεσι καταστήσας φρουροὺς, τοῦμπάλιν ἐπορεύετο· καὶ τειχίας Ἐπιεικίαν, ἵνα φρούριον εἴη πρὸ τῆς φιλίας τοῖς συμμάχοις; οὕτω διαφῆκε τὸ στράτευμα, καὶ αὐτὸς τὴν ἐπὶ Λακεδαίμονα ἀπεχώρει.

Ἐκ δὲ τούτου στρατιαὶ μὲν μεγάλαὶ ἐκατέρων ¹⁴ διεπέπαιναντο, φρουροὺς δὲ πέμπουσαι αἱ πόλεις, αἱ μὲν ἐς Κόρινθον, αἱ δὲ ἐς Σικυῶνα, ἐφύλαττον τὰ τεῖχη· μισθοφόρους γε μὴν ἐκάτεροι ἔχοντες, διὰ τούτων ἐρῶμένως ἐπολέμων.

Ἐνθα δὲ καὶ Ἰφικράτης, ἐς Φλιοῦντα ἐμβάλων, ¹⁵ καὶ ἐνεδρευσάμενος, ὀλίγοις δὲ λεηλατῶν, βοηθήσαντων τῶν ἐκ τῆς πόλεως ἀφυλάκτως, ἀπέκτεινε τοσοῦτους, ὥστε, καὶ ¹⁶ τοὺς Λακεδαιμονίους πρόσθεν οὐ δεχόμενοι ἐς τὸ τεῖχος οἱ Φλιάσιοι, φοβούμενοι, μὴ τοὺς φάσκοντας ἐπὶ Λακωνισμῷ φεύγειν κατάγοιεν, τότε οὕτω κατεπλάγησαν τοὺς ἐκ Κορίνθου, ὥστε μετεπέμψαντό τε τοὺς Λακεδαιμονίους, καὶ τὴν πόλιν καὶ τὴν ἄκραν φυλάττειν αὐτοῖς παρέδωκαν. Οἱ μὲντοι Λακεδαιμόνιοι, καίπερ εὐνοϊκῶς ἔχοντες τοῖς φυγάσιν, ὅσον χρόνον εἶχο-

αὐτῶν τὴν πόλιν, οὐδ' ἐμνήσθησαν παντάπασι περὶ
 καὶ θύου φρυγῶν· ἀλλ' ἐπεὶ ἀναθαρήσασαι ἔδοκει
 ἢ πόλις, ἐξῆλθον, καὶ τὴν πόλιν καὶ τοὺς νόμους
 16 παραδόντες, οἴαντες καὶ παρέλαβον. Οἱ δ' αὖ
 περὶ τὸν Ἰρμιράτην, πολλαχόσως καὶ τῆς Ἀρκαδίας
 ἐμβalόντες, ἐλεηλάτουν τε καὶ προσέβαλον πρὸς
 τὰ τεῖχη· ἔξω γὰρ οἱ τῶν Ἀρκαδῶν ὀπλίται παντά-
 πασι οὐκ ἀντεξήεσαν· οὕτω τοὺς πελταστάς ἐπε-
 φόβητο. Τοὺς μέντοι Λακεδαιμονίους οὕτως αὖ
 οἱ πελτασταὶ ἐδεδίεσαν, ὡς ἐντὸς ἀκοντίσματος οὐ
 προσήεσαν τοῖς ὀπλίταις· ἤδη γὰρ πατε καὶ ἐκ
 τοσούτου διώξαντες οἱ νεώτεροι τῶν Λακεδαιμο-
 17 νίων, ἐλόντες ἀπέκτεινάν τινας αὐτῶν. } Καταφρο-
 νοῦντες δὲ οἱ Λακεδαιμόνιοι τῶν πελταστῶν, ἔτι
 μᾶλλον τῶν ἑαυτῶν συμμάχων καταφρόνουσι· καὶ
 γὰρ οἱ Μαντινεῖς, βοηθήσαντές ποτε, ἐπεκδραμόν-
 τες πελτασταῖς, ἐκ τοῦ ἐπὶ Λέχαιον τείνοντος τεί-
 χους ἀκοντιζόμενοι ἐνέκλιγάν τε, καὶ ἀπέθανόν
 τινες αὐτῶν φεύγοντες· ὥστε οἱ μὲν Λακεδαιμόνιοι
 καὶ ἐπισκώπτειν ἐτόλμων, ὡς οἱ σύμμαχοι φοβοῦντο
 τοὺς πελταστάς, ὥσπερ μορμῶνας παιδάρια. Αὐ-
 τοὶ δ' ἐκ τοῦ Λεχαίου δρμώμενοι σὺν μόρῃ καὶ
 τοῖς τῶν Κορινθίων φρυγῶσι, κύκλω περὶ τὸ ἄστυ
 18 τῶν Κορινθίων ἐστρατεύοντο. Οἱ δ' αὖ Ἀθηναῖοι,
 φοβούμενοι τὴν φῶμην τῶν Λακεδαιμονίων, μὴ
 ἐπεὶ τὰ μακρὰ τεῖχη τῶν Κορινθίων διήρητο, ἐλ-
 θοιεν ἐπὶ σφᾶς, ἠγήσαντο κρᾶτιστον εἶναι, ἀνατι-
 νῆσαι τὰ διηρημένα ὑπὸ Πραξίτα τεῖχη. Καὶ ἐλ-

θάπτες πανδημει μετὰ λιθολόγων καὶ τεκτόνων, τὸ μὲν πρὸς Σικυῶνα καὶ πρὸς ἑσπέραν ἐν ὀλίγαις ἡμέραις πάνυ καλὸν ἐξετίχισαν· τὸ δὲ ἔϋρον μᾶλλον κατὰ ἡσιχίαν ἐτείχιζον.

Οἱ δ' αὖ Λακεδαιμόνιοι, ἐνθυμηθέντες τοὺς Ἁργείους τὰ μὲν οἴκοι καρπούμενους, ἡδομένους δὲ τῷ πολέμῳ, στρατεύουσιν ἐπ' αὐτούς. Ἀγησίλαος δὲ ἠγῆτο, καὶ δρώσας πᾶσαι αὐτῶν τὴν χώραν, εὐθὺς ἐκείθεν ὑπερβαλὼν κατὰ Τεγίας ἐς Κόρινθον, αἰεῖ τὰ ἀνοικοδομηθέντα ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων τεύχη. Παρεγένετο δὲ αὐτῷ καὶ ὁ ἀδελφὸς Τελευτίας κατὰ θάλατταν, ἔχων τριήρεις περὶ δώδεκα· ὥστε μακαρίζεσθαι αὐτῶν τὴν μητέρα, ὅτι τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ ὣν ἔτεκεν ὁ μὲν κατὰ γῆν τὰ τεύχη τῶν πολεμίων, ὁ δὲ κατὰ θάλατταν τὰς ναῦς καὶ τὰ νεώρια ἤρηκε. Καὶ τότε μὲν ταῦτα πράξας ὁ Ἀγησίλαος, τό τε τῶν συμμάχων στρατεύμα διῆκε, καὶ τὰ πολιτικὸν οἴκαδε ἀπήγαγεν.

CAP. V.

Ἐκ δὲ τούτου οἱ Λακεδαιμόνιοι, ἀκούσαντες τῶν φεφυγότων, ὅτι οἱ ἐν τῇ πόλει πάντα μὲν τὰ βοσκήματα ἔχοιεν, καὶ σώζοντο οἱ ἐν τῷ Πειραιῶ, πολλοὶ δὲ τρέφοντο αὐτόθι, στρατεύουσι πάλιν ἐς τὴν Κόρινθον, Ἀγησιλάου καὶ τότε ἡγουμένου. Καὶ πρῶτον μὲν ἦλθεν ἐς Ἴσθμὸν, (καὶ γὰρ ἦν ὁ μῆν, ἐν ᾧ Ἴσθμια γίγνεται) καὶ οἱ Ἀργεῖοι αὐτοῦ ἐτίχισαν ἑκάστη ποιῶντες τὴν θυαίαν τῷ Ποσειῶνι, ὡς

- Ἄργους τῆς Κορίνθου ὄντος. Ὡς δ' ἤσθοντο πρόσ-
 μήντα τὸν Ἀγησίλαον, καταλιπόντες καὶ τὰ τεθυ-
 μένα καὶ τὰ ἀριστοποιούμενα, σὺν πολλῷ φόβῳ
 ἀπεχώρουν ἐς τὸ ἄστυ κατὰ τὴν ἐπὶ Κεγχρέας ὁδόν.
- 2 Ὁ μὲντοι Ἀγησίλαος ἐκείνους μὲν, καίπερ δροῶν, οὐκ
 ἐδίωκε· κατασκηνήσας δὲ, ἐν τῷ ἱερῷ αὐτὸς τε τῷ
 θεῷ ἔθυσε, καὶ περιέμενεν, ἕως οἱ φυγάδες τῶν Κο-
 ρινθίων ἐποίησαν τῷ Ποσειδῶνι τὴν θυσίαν καὶ τὸν
 ἄγωνα. Ἐποίησαν δὲ καὶ οἱ Ἀργεῖοι, ἀπελθόντος
 Ἀγησίλαου, ἐξαρχῆς πάλιν Ἰσθμια. Καὶ ἐκείνη
 τῷ ἔτει ἔστι μὲν ἅ τῶν ἄθλων δις ἕκαστος ἐνικήθη,
- 3 ἔστι δὲ ἅ δις οἱ αὐτοὶ ἐκηρύχθησαν. Τῇ δὲ τετάρ-
 τη ἡμέρῃ δὲ Ἀγησίλαος ἤγε πρὸς τὸ Πείραιον τὸ
 στρατεύμα. Ἰδὼν δὲ ὑπὸ πολλῶν φυλατιζόμενον,
 ἀπεχώρησε πρὸς τὸ ἄστυ μετ' ἀριστον, ὡς προδι-
 δομένης τῆς πόλεως· ὥστε οἱ Κορίνθιοι, δέισαντες,
 μὴ προδοῖτο ἢ πόλις ὑπὸ τινων, μετεπέμψαντο
 τὸν Ἰρικράτην σὺν τοῖς πλείστοις τῶν πέλταστων.
 Δισθόμενης δὲ δὲ Ἀγησίλαος τῆς νυκτὸς παρελη-
 λυθῆσας αὐτοῦς, ὑποστρέψας ἅμα τῇ ἡμέρᾳ, ἐς
 τὸ Πείραιον ἤγε. Καὶ αὐτὸς μὲν κατὰ τὰ θερμὰ
 παρῆει, μόραν δὲ κατὰ τὸ ἀκρότατον ἀνέβησσε.
 Καὶ ταύτην μὲν τὴν νύκτα ὁ μὲν πρὸς τοῖς θερ-
 μοῖς ἐστρατοπεδεύετο, ἡ δὲ μόρα τὰ ἄκρα κατ-
- 4 ἔχουσα ἐνυκτέρευεν. Ἐνθα δὴ καὶ ὁ Ἀγησίλαος
 μικρῷ μὲν, καιρίῳ δ' ἐνθυμήματι εὐδοκίμησε. Τῶν
 γὰρ τῇ μόρᾳ φερόντων τὰ σιτία οὐδενὸς πῦρ εἰσε-
 πεγκόντος, ψύχους δὲ ὄντος, διὰ τε τὸ πᾶν ἐφ'

ὑψηλοῦ εἶναι, καὶ διὰ τὸ γενέσθαι ὕδωρ καὶ χά-
 λαζαν πρὸς τὴν ἐσπέραν· (καὶ ἀναβεβήκεσαν δὲ
 ἔχοντες, οἷα δὴ θέρους, σπειρία) ῥιγούντων δ' αὐ-
 τῶν, καὶ ἐν σκότῳ ἀθύμως πρὸς τὸ δεῖπνον ἐχόντων,
 πέμπει ὁ Ἀγησίλαος οὐκ ἔλαττον δέκα, φέροντας πῦρ
 ἐν χύτραις. Ἐπεὶ δὲ ἀνέβησαν ἄλλος ἄλλη, καὶ
 πολλὰ καὶ μεγάλα πυρὰ ἐγένετο, ἅτε πολλῆς ὕλης
 παρούσης, πάντες μὲν ἠλείφοντο, πολλοὶ δὲ καὶ
 εἰδείπνησαν ἐξαρχῆς. Φακερός δὲ ἐγένετο καὶ ὁ νεὺς
 τοῦ Ποσειδῶνος ταύτῃ τῇ νυκτὶ καιόμενος· ὑφ' οὗτου
 δὲ ἐνεπρήσθη, οὐδεὶς οἶδεν. Ἐπεὶ δὲ ἦσθησαν οἱ δ
 ἐν τῷ Πειραιῶ τὰ ἄκρα ἐχόμενα, ἐπὶ μὲν τὸ ἀμύ-
 νασθαι οὐκέτι ἐτρέποντο, εἰς δὲ τὸ Ἑραιοὺν κατέ-
 φυγον καὶ ἄνδρες, καὶ γυναῖκες, καὶ δοῦλοι, καὶ
 ἐλεύθεροι, καὶ τῶν βοσκημάτων τὰ πλείστα. Καὶ
 Ἀγησίλαος μὲν δὴ σὺν τῷ στρατεύματι παρὰ θάλατ-
 ταν ἐπορεύετο· ἡ δὲ μόρα ἅμα καταβαίνουσα, ἀπὸ
 τῶν ἄκρων, Οἰνόην, τὸ ἐντετειχισμένον τεῖχος, αἶρεῖ,
 καὶ τὰ ἐνόητα ἔλαβε, καὶ πάντες δὲ οἱ στρατιῶται
 ἐν ταύτῃ τῇ ἡμέρᾳ πολλὰ τὰ ἐπιτήδεια ἐκ τῶν χω-
 ρίων ἐλάμβανον. Οἱ δ' ἐν τῷ Ἑραιοῦ καταπερευ-
 γότες ἐξήσσαν, ἐπιτρέψοντες Ἀγησίλαῳ γνῶναι, ὃ τι
 βούλοιο περὶ σφῶν. Ὁ δ' ἔγνω, ὅσοι μὲν τῶν
 σφαγέων ἦσαν, παραδοῦναι αὐτοὺς τοῖς φυγάσι, τὰ
 δ' ἄλλα πάντα πρᾶτθῆναι. Ἐκ τοῦτου δὲ ἐξῆι μὲν δ
 ἐκ τοῦ Ἑραιοῦ πάμπολλα τὰ ἀγκυμάλωτα· πρῆσβῆται
 δὲ ἄλλοθεν τε πολλοὶ παρῆσαν, καὶ ἐκ Βοιωτῶν ἦγον
 ἐρησόμενοι, τί ἂν ποιοῦντες εἰρήνης τύχοιεν. Ὁ δὲ

Ἀγησίλαος μάλα μεγαλοφρόνως τούτους μὲν οὐδ' ἔρῃν ἰδοῦκε, καίπερ Φάρακος τοῦ προξένου παρεστηκότος αὐτοῖς, ὅπως προσαγάγοι· καθήμενος δ' ἐπὶ τοῦ περὶ λίμνην κυκλοτεροῦς οἰκοδομήματος, ἐθώρει πολλὰ τὰ ἐξαγόμενα. Τῶν δὲ Λακεδαιμονίων ἀπὸ τῶν ὄπλων σὺν τοῖς δόρασι παρηκολούθουν φύλακες τῶν αἰχμαλώτων, μάλα ὑπὸ τῶν περὸντων θεωρούμενοι· οἱ γὰρ εὐτυχεῖντες καὶ κρατοῦντες αἱ πῶς ἀξιοθάτατοι δοκοῦσιν εἶναι. Ἐτι δὲ καθήμενος Ἀγησίλαος, καὶ εὐνοῦτος ἀγαλλομένη τοῖς πεπραγμένοις, ἵππεὺς τις προσήλκυε καὶ μάλα ἰσχυρῶς ἰδρῶντι τῷ ἵππῳ. Ἰπὸ πολλῶν δὲ ἐρωτώμενος, ὃ τι ἀγγέλλοι, οὐδὲν ἀπεκρίνατο· ἀλλ' ἐπειδὴ ἐγγὺς ἦν τοῦ Ἀγησίλαου, καθαιόμενος ἀπὸ τοῦ ἵππου, καὶ προσδραμὼν αὐτῷ, μάλα σκυθρωπὸς ὢν, λέγει τὰ τῆς ἐν Λαχαίῳ μόρας πάθος. Ὁ δ' ὡς ἤκουσεν, εὐθὺς τε ἐκ τῆς ἕδρας ἀναστήθη, καὶ τὸ δόρυ ἔλαβε, καὶ πολέμαρχους καὶ πεντηκαστήρας καὶ ξυναγούς καλεῖν τὸν κήρυκα ἐπέλευσε. Ὡς δὲ συνέδραμον οὗτοι, τοῖς μὲν ἄλλοις εἶπεν, (οὐ γὰρ πῶ ἠριστοπεποίητε) ἐμπαροῦσαι, ὃ τι δύνασθε, ἤκειν τὴν ταχίστην, αὐτὸς δὲ σὺν τοῖς περὶ δαμοσίαν ὑφηγῆτα ἀνάριστος. Καὶ οἱ δορυφόροι, τὰ ὄπλα ἔχοντες, παρηκολούθουν σπουδῇ, τοῦ μὲν ὑφηγουμένου, τῶν δὲ μετιόντων. Ἦδη δ' ἐπιπεραστός αὐτοῦ τὰ θερμὰ ἐς τὸ πλατὺ τοῦ Λαχαίου, προσελάσαντες ἵππεῖς τρεῖς ἀγγέλλουσιν, ὅτι οἱ νεκροὶ ἐνρηγμένοι εἴσαν. Ὁ δ' ἐπὶ τούτῳ ἤκουσε.

HELLENICORVM

τὸν παῖνα, εἴαν τε ἰσχυροὶ πεδευόμενοι τυχεῖ-
 ν, εἴαν τε ἄλλως πως ἀποδημοῦντες. Καὶ τότε
 τοὺς ἐκ πάσης τῆς στρατιᾶς Ἀμυκλαίους κατέ-
 ν Ἀγησίλαος ἐν Λεχαιῶ. Ὁ δ' ἐκεῖ φρουρῶν
 ἡμαρχος τοὺς μὲν ἀπὸ τῶν συμμάχων φρουροὺς
 ἔταξε φυλάττειν τὸ τεῖχος, αὐτὸς δὲ σὺν τῇ τῶν
 τῶν καὶ τῇ τῶν ἰππέων μόρᾳ παρὰ τὴν πόλιν
 Κορινθίων τοὺς Ἀμυκλαιεῖς παρήγεν. Ἐπεὶ δὲ
 ἔχον ὄσον εἴκοσιν ἢ τριάκοντα στάδια τοῦ Σι-
 νος, ὃ μὲν πολέμαρχος σὺν τοῖς ὀπλίταις, οὗσιν
 ἑκατοσίους, ἀπῆει πάλιν ἐπὶ τὸ Λεχαιῶν· τὸν δ'
 χρμοσιὴν ἐκέλευσε σὺν τῇ τῶν ἰππέων μόρᾳ,
 δὴ προπέμψειαν τοὺς Ἀμυκλαιεῖς, μέχρις ὀπό-
 αὐτοὶ κελεύοιεν, μεταδιώκειν. Καὶ ὅτι μὲν
 οὐδὲν ἤγγρόν· κατεφρόνουν δὲ, διὰ τὰς ἔμ-
 τθεν τύχας, μηδένα ἂν ἐπιχειρῆσαι σφίσι. Οἱ
 κ τῶν Κορινθίων τοῦ ἄστεος, Καλλίας τε ὁ Ἰπ-
 λκου, τῶν Ἀθηναίων ὀπλιτῶν στρατηγῶν, καὶ
 εράτης, τῶν πελταστῶν ἄρχων, καθορῶντες αὐ-
 , καὶ οὐ πολλοὺς ὄντας, καὶ ἐρήμους καὶ πελ-
 τῶν καὶ ἰππέων, ἐνόμισαν ἀσφαλές εἶναι ἐπιθέ-
 α αὐτοῖς τῷ πελταστικῷ· εἰ μὲν γὰρ πορευοίον-
 ἢ ὀδῶ, ἀκοντιζομένους ἂν αὐτοὺς εἰς τὰ γυμνά
 λλυσθαι· εἰ δ' ἐπιχειροῖεν διώκειν, ῥηδίως ἂν
 φυγῶν πελτασταῖς τοῖς ἐλαφροτάτοις τοὺς ὀπλί-
 Γινόντες δὲ ταῦτα, ἐξάγουσι. Καὶ ὁ μὲν Καλλίας
 ἔταξε τοὺς ὀπλίτας οὐ πόρρω τῆς πόλεως· ὁ

δὲ Ἴφικράτης, λαβὼν τοὺς πελταστὰς, ἐπέθετο τῇ μόρᾳ. Οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι, ἐπεὶ ἠκοντίζοντο, καὶ ὁ μὲν τις ἐπέτρωτο, ὁ δὲ καὶ ἐπεπιθῆκει, τοὺτους μὲν ἐκέλευεν τοὺς ὑπασπιστὰς ἀραμένους ἀποφέρειν εἰς Λέχαιον· (οὗτοι καὶ μόνοι τῆς μόρας τῇ ἀληθείᾳ ἐσώθησαν·) ὁ δὲ πολέμαρχος ἐκέλευσε τὰ δέκα ἀφ' 15 ἥβης ἐπιδιώξαι τοὺς προειρημένους. Ὡς δὲ ἐδίωκον, ἤρουν τε οὐδένα ἐξ ἀκοντίου βολῆς, ὀπλίται ὄντες πελταστὰς· (καὶ γὰρ ἀναχωρεῖν αὐτοὺς ἐκέλευε, πρὶν τοὺς ὀπλίτας δημοῦ γίνεσθαι·) ἐπεὶ δὲ ἀνεχώρουν ἐσπαρμένοι, αἵτε διώξαντες, ὡς τάχους ἕκαστος εἶχεν, ἀναστρέφοντες οἱ περὶ τὸν Ἴφικράτην, οἱ τ' ἐκ τοῦ ἐναντίου, πάλιν ἠκοντίζον, καὶ ἄλλοι, ἐν πλαγίῳ παραθέοντες, εἰς τὰ γυμνά. Καὶ εὐθύς μὲν ἐπὶ τῇ πρώτῃ διώξει κατηκόντισαν ἐννέα ἢ δέκα αὐτῶν· ὡς δὲ τοῦτ' ἐγένετο, πολὺ ἤδη θρασύτερον ἐπέκειντο. Ἐπεὶ δὲ κακῶς ἔπασχον, πάλιν ἐκέ- 16 λευσεν ὁ πολέμαρχος διώκειν τὰ πεντεκαίδεκα ἀφ' ἥβης. Ἀναχωροῦντες δὲ, ἔτι πλείονες αὐτῶν, ἢ τὸ πρόσθεν, ἔπεσον. Ἦδη δὲ τῶν βελτίστων ἀπολωλότων, οἱ ἵππεῖς αὐτοῖς παραγίγνονται, καὶ σὺν τοῦτοις αὐτῶν διώξιν ἐποιήσαντο. Ὡς δ' ἐνέκλιναν οἱ πελτασταί, ἐν τούτῳ κακῶς οἱ ἵππεῖς ἐπέθεντο· οὐ γὰρ, ἕως ἀπέκτεινάν τινας αὐτῶν, ἐδίωξαν· ἀλλὰ ζῆν τοῖς ἐκδρόμοις ἰσομέτωποι καὶ ἐδίωκον, καὶ ἐπέστρεφον. Ποιοῦντες δὲ καὶ πάσχοντες τὰ ὅμοια τοῦτοις καὶ αὐθις, αὐτοὶ μὲν αἰεὶ ἐλάττους τε καὶ μαλακώτεροι ἐγίγνοντο, οἱ δὲ πολέμιοι θρασύτεροί

17 τε, καὶ αἱ πλείους οἱ ἐγχειροῦντες. Ἀποροῦντες δὴ συνίστανται ἐπιβραχύν τινα γήλοπον, ἀπέχοντα τῆς μὲν θαλάττης ὡς δύο στάδια, τοῦ δὲ Λεχαιῶν ὡς ἕξ ἢ ἑπτακαίδεκα. Δισθόμενοι δὲ οἱ ἀπὸ τοῦ Λεχαιῶν, ἐσβάντες ἐς πλοιάρια, παρέπλεον, ἕως ἐγένοντο κατὰ τὸν γήλοπον. Οἱ δ' ἀποροῦντες ἤδη, ὅτι ἔπασχον μὲν κακῶς καὶ ἀπέθνησκον, ποιεῖν δὲ οὐδὲν ἐδύναντο, πρὸς δὲ τούτοις δρῶντες καὶ τοὺς ἐπλίτας ἐπιόντας, ἐγάλλινουσι. Καὶ οἱ μὲν πίπτουσιν αὐτῶν ἐς τὴν θαλάτταν, ὀλίγοι δὲ τινες μετὰ τῶν ἱππέων ἐς Λεχαιῶν διεσωθήσαν. Ἐν πάσαις δὲ ταῖς μάχαις καὶ τῇ φυγῇ ἀπέθανον περὶ πεντήκοντα καὶ 18 διακοσίους. Καὶ ταῦτα μὲν οὕτως ἐπέπρακτο.

Ἐκ δὲ τούτου ὁ Ἀγησίλαος τὴν μὲν σφραεῖσαν μόραν ἔχων ἀπήει, ἄλλην δὲ κατέλιπεν ἐν τῷ Λεχαιῶν. Διῶν δὲ ἐπ' οἴκου, ὡς μὲν ἐδύνάτο ὀψιμίστατα κατήγετο ἐς τὰς πόλεις, ὡς δ' ἐδύνάτο πρωϊαίτατα ἐξωρμάτο. Παρὰ δὲ Μαντινείαν, ἐξ Ὀρχομενοῦ δευθρου ἀναστάς, ἔτι σκοτιαῖος παρήλθεν· οὕτω χαλεπῶς ἂν ἐδόκουν οἱ στρατιῶται τοὺς Μαντινείας, 19 ἐφρομένους τῷ δυστυχίματι, θεάσασθαι. Ἐν τούτου δὲ μάλα καὶ τάλλα ἐπετύχχανεν Ἰφικράτης. Καθεστηκότων γὰρ φρουρῶν ἐν Σιδουῦντι μὲν καὶ Κρομμυῶνι ὑπὸ Πραξίτου, ὅτε ἐκεῖνος εἶλε τὰ τείχη ταῦτα, ἐν Οἰνῷ δὲ ὑπὸ Ἀγησιλάου, ὅτε περὶ τὸ Πείραιον ἔαλω, πάνθ' εἶλε ταῦτα τὰ χωρία. Τὸ μόντοι Λεχαιῶν ἐφρούρουν οἱ Λακεδαιμόνιοι καὶ οἱ ξυμμαχοί. Οἱ φυγάδες δὲ τῶν Κορινθίων, οὐκέτι

περὶ παριόντες ἐκ Σικυῶνος, διὰ τὴν τῆς μῦθας δυσ-
τυχίαν, ἀλλὰ παραπλέοντες, καὶ ἐντεῦθεν ὁρμώ-
μενοι, πράγματα εἶχόν τε καὶ παρείχον τοῖς ἐν τῷ
ἄστυ.

CAP. VI.

Μετὰ δὲ τοῦτο οἱ Ἀχαιοὶ, ἔχοντες Καλυδῶνα, ἣ
τὸ παλαιὸν Αἰτωλίας ἦν, καὶ πολλὰς πεποιημένοι
τοὺς Καλυδωνίους, φρουρεῖν ἠναγκάζοντο ἐν αὐτῇ.
Οἱ γὰρ Ἀκαρνᾶνες ἐπεστράτευσον, καὶ τῶν Ἀθηναίων
τε καὶ Βοιωτῶν ξυμπαρῆσάν τινας αὐτοῖς διὰ τὸ
ξυμμάχοις εἶναι. Πισζόμενοι οὖν ὑπ' αὐτῶν οἱ
Ἀχαιοὶ, πρῆσβεις πέμπουσιν ἐς τὴν Λακεδαιμόνα·
οἱ δ' ἐλθόντες ἔλεγον, ὅτι οὐ δίκαια πάσχοιεν ὑπὸ
τῶν Λακεδαιμονίων. Ἡμεῖς γὰρ, ἔφρασαν, ὑμῖν, 2
ἴσ' ἄνδρες, ὅπως ἂν ὑμεῖς παραγγέλλητε, στρατευό-
μεθα, καὶ ἐπόμεθα, ὅπου ἂν ἡγήσθε· ὑμεῖς δέ,
πολιορκουμένων ἡμῶν ὑπὸ Ἀκαρνάνων καὶ τῶν ξυμ-
μάχων αὐτοῖς, Ἀθηναίων καὶ Βοιωτῶν, οὐδεμίαν
ἐπιμέλειαν ποιεῖσθε. Οὐκ ἂν οὖν δυναίμεθα ἡμεῖς,
τούτων οὕτω γιγνομένων, ἀντέχειν· ἀλλ' ἢ ἐάσαντες
τὸν ἐν Πελοποννήσῳ πόλεμον, διαβάντες πολεμήσο-
μεν Ἀκαρνᾶσι τε καὶ τοῖς ξυμμάχοις αὐτῶν, ἣ εἰ-
ρήνην ποιησόμεθα, ὅποιαν τιὰ δυνώμεθα. Ταῦτα 3
δ' ἔλεγον, ὑπαπειλοῦντες τοῖς Λακεδαιμονίοις ἀπαλ-
λαγήσασθαι τῆς ξυμμαχίας, εἰ μὴ αὐτοῖς ἀντεπι-
κουρήσουσι. Τούτων δὲ λεγομένων, ἔδοξε τοῖς ἐφό-
ροις καὶ τῇ ἐκκλησίᾳ, ἀναγκαῖον εἶναι στρατεύεσθαι
μετὰ τῶν Ἀχαιῶν ἐπὶ τοὺς Ἀκαρνᾶνας. Καὶ ἐκπέμ-

- πουσι τὸν Ἀγησίλαον, δύο μόρας ἔχοντα, καὶ τῶν
 ξυμμάχων τὸ μέρος. Οἱ μὲντοι Ἀχαιοὶ πανδημει
 4 ξυνεστρατεύοντο. Ἐπεὶ δὲ διέβη ὁ Ἀγησίλαος,
 πάντες μὲν οἱ ἐκ τῶν ἀγρῶν Ἀκαρνᾶνες ἔφυγον εἰς τὰ
 ἄστυ, πάντα δὲ τὰ βουσκήματα ἀπεχώμησε πρόφρων,
 ὅπως μὴ ἀλλοικηται ὑπὸ τοῦ στρατεύματος. Ὅδ'
 Ἀγησίλαος, ἐπειδὴ ἐγένετο ἐν τοῖς ὄρεισι τῆς πολε-
 μίας, πέμψας εἰς Στρατὸν παρὰ τὸ κοινὸν τῶν
 Ἀκαρνάνων, εἶπεν, ὡς, εἰ μὴ, παυσάμενοι τῆς πρὸς
 Βοιωτοὺς καὶ Ἀθηναίους ξυμμαχίας, ἑαυτοὺς καὶ
 5 τοὺς ξυμμάχους αἰρήσονται, δηῶσαι πᾶσαν τὴν γῆν
 αὐτῶν ἐφεξῆς, καὶ παραλείψοι οὐδέν. Ἐπεὶ δὲ οὐκ
 ἐπέθοντο, οὕτως ἐποίησεν καὶ κόπτων ξυνεχῶς τὴν
 χώραν, οὐ πρόημι πλέον τῆς ἡμέρας ἢ δεκά ἢ δώ-
 δεκα σταδίων. Οἱ μὲν οὖν Ἀκαρνᾶνες, ἡγησάμενοι
 ἀσφαλὲς εἶναι διὰ τὴν βραδυτῆτα τοῦ στρατεύματος,
 τὰ τε βουσκήματα κατεβίβαζον ἐκ τῶν ὄρων, καὶ τῆς
 6 χώρας τὰ πλεῖστα εἰργάζοντο. Ἐπειδὴ δὲ εἰδόκουν
 τῷ Ἀγησίλαῳ πάντῃ ἤδη θαρσύνειν, ἡμέρῃ πέμπτῃ ἢ
 ἕκτῃ καὶ δεκάτῃ, ἀφ' ἧς εἰσέβαλε, θυσάμενος
 πρῶτ', διεπορεύθη πρὸ δειλῆς ἑξήκοντα καὶ ἑκατὸν
 στάδια ἐπὶ τὴν λίμνην, περὶ ἣν τὰ βουσκήματα τῶν
 Ἀκαρνάνων σχεδὸν πάντα ἦν, καὶ ἔλαβε παμπληθῆ
 καὶ βουκόλιον, καὶ ἵπποφόρβια, καὶ ἄλλα παντο-
 7 δαπὰ βουσκήματα, καὶ ἀνδράποδα πολλά. Λαβῶν
 δὲ, καὶ μείνας αὐτοῦ τὴν ἐπιούσαν ἡμέρην, διεπῶλε
 τὰ αἰχμάλωτα. Τῶν μὲντοι Ἀκαρνάνων πολλοὶ πελ-
 τασταὶ ἦλθον, καὶ, πρὸς τῷ ὄρει σκηνοῦντος τοῦ

Ἀγησίλαου, βάλλοντες καὶ σφενδονῶντες ἔπασχον
 μὲν οὐδὲν, κατεβίβασαν δὲ εἰς τὸ ὄμαλόν τὸ στρατό-
 πεδον ἀπὸ τῆς ἀκρωνυχίας τοῦ ὄρους, καίπερ ἦδη
 περὶ διῆπνον παραιοκεναζόμενον. Ἐς δὲ τὴν νύκτα
 οἱ μὲν Ἀκαρῶνες ἀπῆλθον, οἱ δὲ στρατιῶται φυλα-
 κὰς καταστησάμενοι ἐκάθευδον. Τῇ δὲ ὑστεραίᾳ 8
 ἀπῆγεν ὁ Ἀγησίλαος τὸ στρατεύμα. Καὶ ἦν μὲν ἡ
 ἔξοδος ἐκ τοῦ περὶ τὴν λίμνην λειμῶνός τε καὶ πε-
 δίου στενὴ διὰ τὰ κύκλω περιέχοντα ὄρη· καταλα-
 βόντες δὲ οἱ Ἀκαρῶνες, ἐκ τῶν ὑπερθεξίων ἔβαλλόν
 τε καὶ ἠκόντιζον, καὶ ὑποκαταβαίνοντες εἰς τὰ πρῶ-
 σπεδα τῶν ὄρων, προσέειντο, καὶ πρῶτα πα-
 ρείχον, ὥστε οὐκέτι εἶδυτο τὸ στρατεύμα πορεύε-
 σθαι. Ἐπιδιώκοντες δὲ ἀπὸ τῆς φάλαγγος οἱ τε 9
 ὀπλίται καὶ οἱ ἵππεις τοὺς ἐπιτιθεμένους, οὐδὲν
 ἔβλαπτον· ταχὺ γὰρ ἦσαν, ὅπότε ἀποχωροῦεν, πρὸς
 τοῖς ἰσχυροῖς οἱ Ἀκαρῶνες. Χαλεπὸν δὲ ἠγασάμε-
 νος ὁ Ἀγησίλαος, διὰ τοῦ στενοπόρου ἐξελθεῖν ταῦ-
 τα πᾶσχοιτας, ἔγνω διακέναι τοὺς ἐκ τῶν εὐανύμων
 προσκειμένους, μάλα πολλοὺς ὄντας· εὐβατώτερον
 γὰρ ἦν τοῦτο τὸ ὄρος καὶ ὀπλίταις καὶ ἵπποις. Καὶ 10
 ἐν ᾧ μὲν ἐσφαγιάζετο, μάλα κατεῖχον βιάλλοντες καὶ
 ἀκόντιζόντες οἱ Ἀκαρῶνες, καὶ ἐγγὺς προσιόν-
 τες πολλοὺς ἐτίθρασμον. Ἐπεὶ δὲ παρήγγειλεν, ἔθει
 μὲν ἐκ τῶν ὀπλιτῶν τὴν πεντεκαίδεκα ἀρ' ἠβης, ἤλαυ-
 νον δὲ αἰ ἵππεις, αὐτὰς δὲ ἔδν τοῖς ἄλλοις ἠκολού-
 θει. Οἱ μὲν οὖν ὑποκαταβεβηκότες τῶν Ἀκαρῶνων 11
 καὶ ἀκροβολιζόμενοι ταχὺ ἐπέκλιναν, καὶ ἀπέθνησκον

φεύγοντες πρὸς τὸ ἀναντες· ἐπὶ μέντοι τοῦ ἀκροτά-
 του οἱ ὀπλιταὶ ἦσαν τῶν Ἀκαρνανῶν παρατεταγμένοι,
 καὶ τῶν πελταστῶν τὸ πολὺ, καὶ ἐνταῦθα ἐπέμενον,
 καὶ τὰ τε ἄλλα βέλη ἠφίεσαν, καὶ τοῖς δόρασιν ἐξα-
 κοντίζοντες ἰσπείας τε κατέτρωσαν, καὶ ἵππους τινὰς
 ἀπέκτειναν. Ἐπεὶ μέντοι μικροῦ ἔδρον ἦδη ἐν χερσὶ
 τῶν Λυκεδαίμωνιων ὀπλιτῶν εἶναι, ἐνέκλιναν, καὶ
 ἀπέθανον αὐτῶν ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρῃ περὶ τριακο-
 12 σίους. Τούτων δὲ γενομένων, ὁ Ἀγησίλαος τρόπαιον
 ἐστήσατο. Καὶ τὸ ἀπὸ τούτου, περιῶν κατὰ τὴν
 χώραν, ἔκοπτε καὶ ἔκαε. Πρὸς ἐνίας δὲ τῶν πόλειων
 καὶ προσέβηλεν, ὑπὸ τῶν Ἀχαιῶν ἀναγκαζόμενος·
 οὐ μὴν εἰλέ γε θυδεμίαν. Ἦνίκα δὲ ἦδη ἐπεγγιγγοτο
 13 τὸ μετόπισθον, ἀπήει ἐκ τῆς χώρας. Οἱ δὲ Ἀχαιοὶ
 πεποιημένοι τι οὐδὲν ἐνδομίζον αὐτόν, ὅτι πόλιν οὐ-
 δεμίαν προσεῖληφει, οὔτε ἐκοῦσαν οὔτε ἄκουσαν,
 εἶδον. Ἄ τε, εἰ μηδὲν ἄλλο, ἄλλα τοσοῦτόν γε χρόνον
 καταμείναι αὐτόν, ἕως ἂν τὸν σπορητὸν διακαλύσῃ
 ποὺς Ἀκαρνανῶν. Ὁ δὲ ἀπεκρίνατο, ὅτι τὰ ἐναντία
 λέγοικεν τοῦ συμφέροντος. Ἐγὼ μὲν γάρ, ἔφη, στρα-
 τεῦδομαι πάλιν δεῦρο εἰς τὸ ἐπίθον ἄερος· οὔτοι δέ,
 ἴσθω ἂν πλείω στείρωσι, τοσοῦτω μᾶλλον τῆς εἰρή-
 14 νης ἐπιθυμήσοισι. Ταῦτα δ' εἰπὼν, ἀπήει περὶ
 δι' Αἰτωλίας τοιαύτας ὁδοὺς, ὡς οὔτε πολλοί, οὔτε
 ὀλίγοι δύναιτ' ἂν ἀνδρῶν Αἰτωλῶν πορευέσθαι·
 ἐκείνον μέντοι εἶασαν διελθεῖν· ἠλπιζον γάρ, Ναύ-
 πακτον αὐτοῖς συμπράξιν ὥστ' ἀπολαβεῖν. Ἐπεὶ δ'
 ἐγένετο κατὰ τὸ Ἔλον, ταύτη διαβὰς, ἔκκαθε ἀπῆλθε·

καὶ γὰρ τὸν ἐκ Καλυδῶνος ἔκπλουν εἰς Πελοπόννησον οἱ Ἀθηναῖοι ἐκώλυον τριήρεσιν, δρμώνενοι ἐξ Θυμαδῶν.

C A P. VII.

Παρελθόντος δὲ τοῦ χειμῶνος, ὥσπερ ὑπέσχετο τοῖς Ἀχαιοῖς, εὐθύς ἀρχομένου τοῦ ἤρος πάλιν φρουρὰν ἔφαιεν ἐπὶ τοὺς Ἀκαρῶνας. Οἱ δὲ αἰσθόμενοι, καὶ νομίσαντες, διὰ τὸ ἐν μεσογείᾳ σφίσι τὰς πόλεις εἶναι, ὁμοίως ἂν πολιορκεῖσθαι ὑπὸ τῶν τὸν σῖτον φθειρόντων, ὥσπερ εἰ περιεστρατοπεδευμένοι πολιορκοῦντο, ἔπεμψαν πρόσβεις εἰς τὴν Λακεδαίμονα, καὶ εἰρήνην μὲν πρὸς τοὺς Ἀχαιοὺς, Συμμαχίαν δὲ πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους ἐποίησαντο. Καὶ τὰ μὲν περὶ Ἀκαρῶνας οὕτω διεπέπρακτο.

Ἐκ δὲ τούτου τοῖς Λακεδαιμονίοις τὸ μὲν ἐπὶ Ἀθηναίους ἢ Βωιωτοὺς στρατεύειν οὐκ ἐδόκει ἀσφαλὲς εἶναι, ὅπισθεν καταλιπόντας ὁμορον τῇ Λακεδαίμονι πολεμίαν οὕτω καὶ μεγάλην τὴν τῶν Ἀργείων πόλιν· εἰς δὲ τὸ Ἄργος φρουρὰν φαίνουσιν. Ὁ δὲ Ἀγησίπολις, ἐπεὶ ἔγνω, ὅτι εἴη αὐτῷ ἡγητέον τῆς φρουρᾶς, καὶ τὰ διαβατήρια θυομένῳ ἐγένετο, ἐλθῶν εἰς τὴν Ὀλυμπίαν, χρησθηριαζόμενος ἐπηρώτα τὸν θεόν, εἰ ὁσίως ἂν ἔχοι αὐτῷ, μὴ δεχομένῳ τὰς σπονδὰς τῶν Ἀργείων· ὅτι, σὺχ ὁπότε καθήκοι ὁ χρόνος, αἰὲν ὁπότε ἐμβάλλειν μέλλουσιν Λακεδαιμόνιοι, τότε ὑπέφερον τοὺς μῆνας. Ὁ δὲ θεὸς ἐπεσήμωκεν αὐτῷ, ὅσιον εἶναι μὴ δεχομένῳ σπονδὰς, ἀδίκως ὑποφερομένας. Ἐκείθεν δ' εὐθύς·

ρευθεις εις Δελφαις, ἐπήρατο αὐτῶν Ἀπόλλων, εἰ
 κἀμείων δοκοίη περὶ τῶν σπονδῶν, κατὰ τῆς τῆ πα-
 3 τρι. Ὁ δ' ἀπεκρίνατο καὶ μάλᾳ κατὰ ταῦτά. Καὶ
 οὕτω δὴ Ἀγησίπολις, ἀνάλαβὼν ἐκ Φλιοῦντος τὸ
 στρατεύμα, (ἐκεῖνος γὰρ αὐτῶν ἔυχελάγετο, ἕως πρὸς
 τὰ ἱερά ἀπεδήμει) ἐνέβαλε διὰ Νεμίας. Οἱ δ' Ἀρ-
 γεῖοι, ἐπεὶ ἔγνωσαν αὐτῶν δυνηρόμενοι κατὰ τῆς ἔπι-
 4 πρην, ὥσπερ εἰώθεσαν, ἐστεφανωμένους ὄνομα κήρυ-
 κας, ὑποφέροντας σπονδίας. Ὁ δὲ Ἀγησίπολις ἀπο-
 κρινάμενος, οὐκ οὐδαμῶς τοῖς θεοῖς δικαίως ὑπο-
 φέρειν, οὐκ ἔδεχετο τὰς σπονδίας, ἀλλ' ἐνέβαλε, καὶ
 4 πολλὴν ἀπόρίαν καὶ ἐκπλήξιν κατὰ πᾶσι τοῖς ἄρχοις
 καὶ ἐν τῇ πόλει ἐποίησε. Δείκνομενοι δ' αὐ-
 τοῦ ἐν τῇ Ἀργείᾳ τῇ πρώτῃ ἡμέρᾳ, καὶ σπονδῶν
 τῶν μετὰ τὸ δεῦτερον ἤδη γενομένων, ἔειπεν ὁ θεός.
 Καὶ αἱ μὲν Λακεδαιμόναι, ἀφ' ἑαυτῶν τῶν ἀπὸ θα-
 5 μοσίας, πάντες ὑμνήσαν τὰν περὶ τὴν Ποσειδῶναι πα-
 ῦνα· αἱ δ' ἄλλοι στρατιῶται ἔφροντο ἀπειῆσαι, ὅτι
 καὶ Ἄγρις, σεισμοῦ ποτε γενομένου, ἀπήγαγεν εἰς
 Ἥλιδος. Ὁ δὲ Ἀγησίπολις, εἰπὼν, ὅτι, εἰ μὲν
 μέλλοντος αὐτοῦ ἐμβάλλειν αἰσῆσαι, καλλύειν ἂν αὐ-
 τὸν ἡγεῖτο· ἐπεὶ δὲ ἐμβεβληκῆτος, ἐπιπλεῖν νο-
 5 μίξει· καὶ οὕτω τῇ ὑστεραίᾳ, θυσάμενος τῇ Πο-
 σειδῶναι, ἡγεῖτο οὐ πόρρω εἰς τὴν χώραν. Ἄτε δὲ
 νεωστὶ τοῦ Ἀγησίπολιος ἐστρατευμένου εἰς τὸ Ἄργος,
 πενθανόμενος δ' Ἀγησίπολις τῶν στρατιωτῶν, μέχρι
 μὲν ποῦ πρὸς τὸ τεῖχος ἤγαγεν ὁ Ἀγησίλαος, μέχρι
 δὲ πρὶ τὴν χώραν ἐδήλωσε, ὥσπερ πάντα θλασ πάντα

- ἐπει ἐνίκησαν τοὺς Λακεδαιμονίους τῇ ναυμαχίᾳ,
 περιπλέοντες κατὰ τὰς νήσους, καὶ πρὸς τὰς ἐπιθα-
 λατιδίας πόλεις, τοὺς τε Δακωνικοὺς ἄρμαστὰς
 ἐξήλανον, καὶ παρεμυθαῦντο τὰς πόλεις, ὡς οὔτε
 2 ἀκροπόλεις ἐντειχίσαιεν, εἰσοιέν τε αὐτονόμους. Οἱ
 δ' ἀκούοντες ταῦτα, ἤδοντό τε καὶ ἐπήνον, καὶ ἐέ-
 νια προθύμως ἔπεμπον τῷ Φαρναβάζῳ. Καὶ γὰρ
 ὁ Κόρων τὸν Φαρνάβαζον ἐδίωσκειν, ὡς οὕτω μὲν
 ποιοῦντι πᾶσαι αὐτῷ αἱ πόλεις φίλαι ἔσοιντο· εἰ δὲ
 φουλώσασθαι βουλόμηνος φανερός ἔσοιτο. ἔλεγεν,
 ὡς μία ἐκάστη πόλις πολλὰ πράγματα ἰκανῆ εἴη παρ-
 ἔχειν, καὶ κίνδυνος εἴη, μὴ καὶ οἱ Ἕλληνες, εἰ ταῦ-
 3 τα αἰσθούντο, ἀνσταίεν. Ταῦτα μὲν οὖν ἐπέθετο
 ὁ Φαρνάβαζος. Ἀποβὰς δ' εἰς Ἐρπασον, τῷ μὲν Κό-
 ρωνι δοὺς τετταράκοντα τριήρεις, εἰς Σησιὸν εἶπεν
 ἅπαντῶν, αὐτὸς δὲ περὶ παρηγεῖ ἐπὶ τὴν αὐτοῦ ἀρχήν.
 Καὶ γὰρ ὁ Δερκυλλίδας, ὄπισθ' καὶ πάλαι πολέμιος
 ἦν αὐτῷ, ἔτυχεν ἐν Ἀβυδῶν ὄν, διε τῆ ναυμαχία
 ἐγένετο· καὶ οὐχ ὥσπερ οἱ ἄλλοι ἄρμωσται ἐξέλιπεν,
 ἀλλὰ κατέσχε τὴν Ἀβυδον, καὶ διέσωζε φίλην τοῖς
 Λακεδαιμονίοις. Καὶ γὰρ πρόσθεν συγκαλέσας
 4 τοὺς Ἀβυδηνοὺς, ἔλεξθ' τοιαῦτα· Ὡ ἄνδρες, νῦν ἔξι-
 στιν ἡμῖν, καὶ πρόσθεν φίλοις οἷσι τῇ πόλει ἡμῶν,
 εὐεργέτας φανῆναι τῶν Λακεδαιμονίων. Καὶ γὰρ τὸ
 μὲν ἐν ταῖς εὐπραξίαις πιστοὺς φαίνεσθαι, οὐδὲν
 θαυμαστόν· ὅταν δὲ τινες, ἐν συμφοραῖς γενομέ-
 νων φίλων, βέβαιοι φανῶσι, τοῦτ' εἰς τὸν ἅπαντα
 χρόνον μνημονεύεται. Ἔστι δὲ οὐχ αὐτὸς ἔχον, * εἰ

τῆ παρρησίᾳ κήρατι δήμεν, αὐδὲν ἄρα ἔτι ἐσμέν·
 ἀλλὰ καὶ τὸ πρόσθεν δήπου, Ἀθηναίων ἀρχόντων
 τῆς θαλάττης, ἰκανὴ ἦν ἡ ἡμετέρα πόλις καὶ εὐ-
 φίλους, καὶ κακῶς ἐχθροὺς ποιῆν. Ὅσα δὲ μάλ-
 λον αἰ ἄλλαι πόλεις σὺν τῇ τήνῃ ἀπιστράφησαν
 ἡμῶν, τοσούτω ὄντως ἢ ὑμετέρα πιστότης μείζων
 φανείη ἂν. Εἰ δέ τιμ τοῦτο φανείασαι, μὴ καὶ κα-
 τὰ γῆν καὶ κατὰ θάλασσαν ἐνθάδε πολιδορκώμεθα,
 ἐπιείτω, ὅτι Ἑλληνικὸν μὲν οὐπω φαντικὸν ἐστὶν
 ἐν τῇ θαλάττῃ· αἱ δὲ βάρβαροι εἰ ἐπιχειρήσουσι
 τῆς θαλάττης ἀρχεῖν, οὐκ ἀνέχεται ταῦτα ἡ Ἑλλὰς·
 ὡσθ' ἑαυτὴ ἐπιχειροῦσα, καὶ ὑμῶν ἐύμαχος γε-
 νήσεται. Οἱ μὲντοι, ταῦτα ἀκούοντες, οὐκ ἀκόν- 5
 τως, ἀλλὰ προθύμως ἐπέισθησαν· καὶ τοὺς μὲν
 ἰσθμίας ἀρμοστίας φίλους ἐδέχοντο, τοὺς δὲ ἀπόντας
 μετεπέμποντο. Ὁ δὲ Δερκυλλίδας, ὡς ξυνελέγησαν
 πολλοὶ καὶ χρήσιμοι ἄνδρες εἰς τὴν πόλιν, διαβὰς
 καὶ εἰς Σηστόν, κατὰ τικρὸν ὄντι Ἀβύδου, καὶ ἀπέ-
 χοντα οὐ πλεῖον ὀκτώ σταδίων, ὅσοι τε διὰ Δακε-
 δαιμονίους γῆν ἴσχοσ' ἐν Χερρόνησῳ ἠθροίξε, καὶ
 ὅσοι αὐτὸ ἐκ τῶν ἐν τῇ Εὐρώπῃ πόλεων ἀρμοστίας
 ἀξέπιπτον, καὶ τοῦτους ἐδέχετο, λέγων, ὅτι οὐδ'
 ἐπείγουσ ἀθύμειν δεῖ, ἐννοουμένους, ὅτι καὶ ἐν τῇ
 Ἀσίᾳ, ἢ ἐξαρχῆς βασιλείως ἐστὶ, καὶ Τήμνος, αὐ-
 μεγάλη πόλις, καὶ Αἴγαι, καὶ ἄλλα γε χωρία δύναν-
 ται οἰκεῖν, οὐχ ὑπήκοα ὄντα βασιλείως. Καίτοις
 ἔφη, ποῖον μὲν ἂν ἰσχυρότερον Σηστοῦ λάβοιτε χω-
 ρίαν, πρῶτον δὲ δυσπολιορηχτάτερον. ὃ καὶ νεῦν

- καὶ πηζῶν ὄψασαι, εἰ μὲλλον πολέουσι φησὶ καὶ αὐ-
 τούτους αὖ, τριπλάσιον λέγων, ἕχα τοῦ μὴ ἐπι-
 6 πηλῆχθαι. Ὁ δὲ Φαρνάβαζος, ἐπεὶ εὖρα τὴν τε
 Ἄβυδον καὶ τὸν Σηατῶν οὐτως ἔχοντα, προηγό-
 ρησεν αὐτοῖς, ῥίς, εἰ μὴ ἐκπέμψαιεν τοὺς Μακε-
 δαιμονίους, πόλεμον ἐξοῖσα κατ' αὐτῶν. Ἐπεὶ δὲ
 οὐκ ἐπέθογον, Κόνωνα μὲν προσέταξε κολλῆσαι αὐ-
 τοὺς τὴν Θυλλαιτῶν ἀπέειπεν, αὐτὸς δὲ ἐδῆσον τὴν τῶν
 Ἀβυδητῶν χώραν. Ἐπεὶ δὲ οὐδὲν ἐπέβρανε πρὸς τὸ
 καταστρέφασθαι, αὐτὸς μὲν ἐπ' οὐκοῦν ἐπέηλθε, τὸν
 δὲ Κόνωνα ἐκέλευεν εὐτραπέχεσθαι τὰς καθ' ἑλλησ-
 ποντιον πόλεις, ἅπας εἰς τὸ ἕαχθε κειῖνον ναυτι-
 κὸν ἄθροισθεῖν. Ὀργυζόμενος γὰρ ἵτοκε Λαλαδαί-
 ροιόσις, τὰνθ' ἀπεπέμπονθε, πρὸς παντὸς ἐποιεῖται
 εἰθεῖν τε εἰς τὴν χώραν αὐτῶν, καὶ τιμωροῦσθαι,
 ὅτι δύναντο. Ὁ δὲ Κόνων ἐπέβρανε πρὸς τὸν
 7 Καὶ τὸν μὲν χειμῶνα ἐκπορεύσας ἄγτες διήγον
 ἅμα δὲ τῷ ἔαρι καὶς τε πολλὰς συμπληρώσας, καὶ
 ξεστὸν προσμωθουσίμενος, ἐπέλευσεν ὁ Φαρνά-
 βαζός τε καὶ ὁ Κόνων μετ' αὐτοῦ δεσφὴ νήσων εἰς
 Μήλον. ἐκεῖθεν δὲ δρομώμενοι εἰς τὴν Λακεδαιμόνα.
 Καταπλῦσας δὲ προῖτον εἰς Φερῆς, ἐδῆσεν ταύτην
 τὴν χώραν. ἔπειτα καὶ ἄλλοσε ἀποβαλῶν τῆς πα-
 ραθαλακτικῆς, ἐκακοῦργε, ὅτι ἐδύναντο. Φοβού-
 μενος δὲ πῆν τε ἰλλιμενδότηα τῆς χώρας, καὶ τὰ
 τῆς βοηθείας, καὶ τὰ τῆς σπανοσιτίας, ταχὺ
 8 ῥίς εἰς Φοινικεύγα. Ἐπεὶ δὲ οἱ ἔχοντες τὴν πό-

λιν τῶν Κυθηρίων, φοβηθέντες, μὴ κατὰ κράτος
 ἀλοῦεν, ἐξέλιπον τὴν τεῖχην. ἐκείνους μὲν ὑποσπών-
 δους ἀφῆκεν εἰς τὴν Λακωνικὴν· αὐτὸς δὲ, ἐπι-
 σκευάσας τὰ τῶν Κυθηρίων τεῖχος, φρουροὺς τε
 καὶ Νικόδημον, Ἀθηναῖον ἰεροσότην, ἐν ταῖς Κυ-
 θηρίοις κατέλιπε. Ταῦτα δὲ ποιήσας, καὶ εἰς
 Ἰσθμὸν ἄγῃ Κορινθίας κατακλιύσας, καὶ παρακε-
 λυσάμενος τοῖς συμμάχοις προθύμως τε πολεμεῖν,
 καὶ ἀνδρῶν πλείους φαίνεσθαι βασιλεῖ, καταλιπὼν
 αὐτοῖς χρήματα, δυνάειον, ἔρχετο ἐπ' αἴμου ὑπο-
 πλίων. Λέγουστος δὲ τοῦ Κόρωνος, ὡς εἰ ἐὼν αὐ- 9
 τὸν ἔχειν τὸ ναυτικόν, θρέψει μὲν ἀπὸ τῶν κήσων,
 καταπλείσας δ' εἰς τὴν πατρίδα, συναναστήσας τὰ
 τε μικρὰ τεῖχη τοῖς Ἀθηναίοις, καὶ τὰ περὶ τῶν
 Πειραιῶν τεῖχος, οὐκ ἴδαναι, ἔφη, ὅτι Λακεδαιμο-
 νίοις αὐδὲν μὲν βαρύτερον γένοιτο καὶ τοῦτο οὐν,
 ἔφη, σὺ τοῖς μὲν Ἀθηναίοις κχαρισμένος ἔση, τοὺς
 δὲ Λακεδαιμονίους τετίμωρημένος· ἐφ' ᾧ γὰρ πλεί-
 στα ἐπόνθησαν, ἀτελὲς αὐταῖς ποιήσεις· ὁ δὲ Φαρ-
 νάβαζος, ἀκούσας ταῦτα, ἀπέστειλεν αὐτὸν προθύ-
 μως εἰς τὰς Ἀθήνας, καὶ χρήματα προσέθηκεν αὐ-
 τῷ εἰς τὸν ἰσθατεχισμόν. Ὁ δὲ ἀφικόμενος πολὺ το
 τοῦ τεῖχος ὤρθωσε, τὰ τε αὐτοῦ πληρώματα πά-
 ρεχων, καὶ τόποις καὶ λιθάλογοις μισθὸν διδούς,
 καὶ ἄλλο, εἴ τι ἀνεγκαῖον ἦν, δαπανῶν. Ἦν μὲν
 τοι τοῦ τεύχους ἅ καὶ αὐτοὶ Ἀθηναῖοι καὶ Βοιωτοὶ
 καὶ ἄλλαι πόλεις ἐθελούσιαι συνέτεχισαν. Οἱ μὲν
 τοι Κερνῆσιαι, ἐφ' ᾧν ὁ Φαρνάβαζος κατέλιπε

χρημάτων, καὶ πληρώσαντες, καὶ Ἀργείοις ναύαρχον ἐπιστήσαντες, ἐθαλατοκράτουσιν ἐν τῷ περὶ
 11 Ἀχαΐαν καὶ Λέχαιον κόλπον. Ἀντεπλήρωσαν δὲ καὶ οἱ Λακεδαιμόνιοι ναῦς, ὧν ἦρχε Πολέμαρχος. Ἐπει δὲ οὗτος ἐν προσβολῇ τινι γενόμενος ἀπέθανε, καὶ Πέλλης αὐτῷ ἐπιστολεὺς ὢν, τρωθεὶς ἀπέλθων, Ἡρακλίδας ταύτας ἀναλαμβάνει τῆς ναῦς. Προσέειπε μὲντοι Κορίνθιος, τὰς παρ' Ἀγαθόνου παραλαβὼν ναῦς, ἐξέλιπε τὸ ῥῖον Λακεδαιμόνιος δ' αὐτὸ παράλαβον. Μετὰ δὲ τούτο Τελεναίος ἐπὶ τῆς Ἡρακλίδου ναῦς ἦλθε, καὶ οὗτος τοῦ κόλπου πάλιν αὐτὸν ἐκράτει.

12 Οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι ἀπαύσαντες, ὅτι Κόρινθος καὶ τὸ τεῖχος τοῖς Ἀθηναίοις ἐκ τῶν βασιλείας χρημάτων ἀναρθοῖται, καὶ τὸ ναυτικὸν ἀπὸ τῶν ἐπινοουμένων τρέφων, τὰς νήσους καὶ τὰς ἐν τῇ ἡπείρῳ παράθλατταν πόλεις Ἀθηναίοις εὐεργετοῖσι, ἐνόμιζον, εἰ ταῦτα διδάσκειεν Τιρίβαζον, βασιλείας ἔντα στρατηγὸν, ἢ καὶ ἀποσιῆσαι ἕκ πρός ἑαυτοὺς πείθειν τὸν Τιρίβαζον, ἢ παῦσαι γ' ἂν τὸ Κόρινθος ναυτικὸν τρέφοιτα. Γνήτας δὲ οὗτοι, πείπειν Ἀνταλκίδα πρὸς τὸν Τιρίβαζον, προσεΐχοντες, αὐτὸν ταῦτα διδάσκειν, καὶ πείρασθαι εἰρήκην τῆς πόλεως
 13 ποιῆσθαι πρὸς βασιλέα. Διαθύμενοι δὲ ταῦτα οἱ Ἀθηναῖοι, ἀντιπέμποσιν πρεσβείας μετὰ Κόρινθος, Ἐρμογένην, καὶ Δίωνα, καὶ Καλλιόθεον, καὶ Καλλιμάχοντα. Συμπαραπέμποσαν δὲ καὶ ἀπὸ τῶν συμμάχων πρεσβείας, καὶ παρεγένοντο ἀπὸ τῆς Βοιωτῶν καὶ

Κόρινθου καὶ Ἀργούς. Ἐπεὶ δὲ ἐκεῖ ἦσαν, δὴ μὲν ἄρα 14
 ταλκίδας ἔλεγε πρὸς τὸν Τριβάζον, ὅτι καὶ εἰρήνης
 δεόμενος ἦκοι τῇ πάλαι πρὸς βασιλείᾳ, καὶ αὐτῆς,
 οἷας περ βασιλεὺς ἐπεθύμει. Τῶν τε γὰρ ἐν τῇ Ἀσίᾳ
 Ἑλληνίδων πόλεων Λακεδαιμονίους βασιλεῖ οὐκ ἔντεν
 ποιῆσθαι, τὰς τε κήσους ἀπάσας καὶ τὰς ἄλλας πό-
 λεις ἀρκεῖν ἄφικεν αὐτοτόμοις εἶναι. Καίτοι, ἔρη τοια
 αὔτα ἐθέλοντων ἡμῶν, τίτος ἔν ἕνακι πρὸς ἡμᾶς. οὐ
 Ἑλλήνες ἢ βασιλεὺς πολεμοῖη, ἢ χρήματα διαπανκῆς
 καὶ γὰρ αὐτὸ ἐπὶ βασιλείᾳ στρατεύεσθαι δυνατόν,
 οὔτε Ἀθηναίους, μὴ ἡγουμένων ἡμῶν, οὔτε ἡμῶν,
 αὐτονόμων οὐσῶν τῶν πόλεων. Τῶ μὲν δὲ Τριβ- 15
 βάξῳ ἀκούοντι ἰσχυρῶς ἤρωσαν οἱ τοῦ Ἀνταλκίδου
 λόγοι· τοῖς δ' ἐναντίοις λόγοις ταῦτ' ἦν. Οἱ τε γὰρ
 Ἀθηναῖοι ἐροβοῦντο συνθέσθαι, αὐτονόμους τὰς
 πόλεις καὶ τὰς κήσους εἶναι, μὴ Ἀθήνων καὶ Ἰμ-
 βρου καὶ Σύρου στερηθεῖν· οἱ τε Θηβαῖοι, μὴ
 ἀναγκασθῆναι ἀρεῖναι τὰς Βοιωτίδας πόλεις αὐ-
 τονόμους· οἱ τ' Ἀργεῖοι, οὐ ἐπεθύμουν, οὐκ ἐπι-
 μίζον ἂν τὴν Κόρινθον δύνασθαι ὡς Ἀργὸς ἔχει
 τοιοῦτων συνθηκῶν καὶ σπονδῶν γενομένων. Ἀπὸ
 μὲν ἡ εἰρήνη οὕτως ἐγένετο ἀτελής, καὶ ἀπὸ Κόρινθου
 οἰκάδε ἕκαστος.

Ὁ μὲντοι Τριβάζος τὸ μὲν ἄνευ βασιλείας μετα 16
 Λακεδαιμονίων γενέσθαι οὐκ ἀσφαλῶς αὐτῷ ἠγείτο
 εἶναι· λάθρα γε μὲντοι ἔδοκε χρήματα Ἀνταλκίδας,
 ὅπως ἂν, πληρωθέντος ναυτικοῦ ὑπὸ Λακεδαιμο-
 νίων, αἱ τε Ἀθηναῖοι καὶ οἱ σύμμαχοι αὐτῶν· μὴ

III LIII LIII LIII

καὶ τῆς αἰρήνης προσδέονται· καὶ τὸν Κόνωνα, ὡς ἀδικούντα τε βασιλέα, καὶ ἀληθῆ λέγοντων Λακεδαιμονίων, εἶρε. Ταῦτα δὲ πρῶτος ἀπέβηαινε πρὸς βασιλέα, φράσαι, ἃ τε λέγουσιν οἱ Λακεδαιμόνιοι, καὶ ἔτι Κόνωνα φανεληφώς εἶη ὡς ἀδικούντα, καὶ ἔφατόντων, τί γὰρ καὶ ἐν περὶ ταῦτα ἀπάντων.

17 Καὶ βασιλεὺς μὲν, ὡς Τριβιάδος ἀνεῖ πύρ· αὐτῷ ἦν, ἀγροῦσαν καταπέμπει ἐπιμηλοφάρον ἰδὼν κατὰ θύλακτα· Ὁ μάλιστα Στραύδας ἰσχυρῶς τοῖς Ἀθηναίοις καὶ τοῖς κυρμαχοῖς τὴν γνώμην προσεῖπε, μεμνημένος, ὅποσα κακὰ ἢ τοῦ βασιλέως χάρις ἐπέπαυται ἐπ' Ἀθηναίων. Οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι, ἐπεὶ ἴσταν ἐπὶ Στραύδαν πρὸς ἐαυτοῦ μὲν πολυμυκῶς ἔχοντα, πρὸς Ἀθηναίους δὲ φιλικῶς· Θίμβρων κατέπειται ἐπὶ πόλεμῳ πρὸς αὐτὸν. Ὁ δὲ, δευτῆς τε, καὶ ὀκταμυκῶς εἰς Ἐρέσον τε καὶ τῶν ἐν Μαιάνθρου πεδίῳ πόλεως, Πριήγη τε καὶ Λεσπέρου

18 καὶ Ἀχιλλείου, ἔφερε καὶ ἦγε τὴν βασιλείας. Προϊόντος δὲ τοῦ χρόνου, κατανοήσας ὁ Στραύδας, ὅτι Θίμβρων βοηθοῖα ἐκαστότε ἀνάγκῃς καὶ καταφρονητικῶς, ἔπεμψεν ἵππιας εἰς τὰ πεδίων· καὶ καταδρομῶντας ἐκέλευσε περιβαλλομένους εἰλαίνειν, ὅτι δύναιντο. Ὁ δὲ Θίμβρων ἐτύχανεν εἰς ἀλλοτου

19 ἀπακρυῶν μετὰ Θίρσανδρου τοῦ ἀλλήτου· ἦν γὰρ ὁ Θίρσανδρος αὐτὸ μόνον ἀλλήτης ἀγαθός, ἀλλὰ

19 καὶ ἀλλῆς, ἅτε λακωνίζων, ἀντεποιεῖτο. Ὁ δὲ Στραύδας, ἰδὼν ἀνάγκῃς τε βοηθοῦντας καὶ ἀλλήτους τοῖς πρῶτοις, ἐπιφαιστικῶς πολλοὺς τε ἔχων

ἰπτεύας καὶ συντεταγμένους. Καὶ Θίμβριον μὲν καὶ Θέρασανδρον πρώτους ἀπέκριναν· ἐπεὶ δ' αὐτοὶ ἔπεσον, ἐτόρμαντο καὶ τὸ ἄλλο στρατεύμα, καὶ διώκοιτες πεμπληθεῖς κατέβηλον· ἦσαν δ' οἱ καὶ ἐσώθησαν πάντες εἰς τὰς φιλίας πόλεις. Καὶ πλείονες, διὰ τὸ ἀμείαισθ' ἴσθαι τῆς βοήθειας·* * παλλήκις γὰρ καὶ τότε οὐδὲ παραγγέλλας τὴν βοήθειαν ἐπαίησάν. Καὶ ταῦτα μὲν αὐτῶς ἐγενήθη.

Ἐπεὶ δ' ἦλθον εἰς Λακεδαιμόνα οἱ ἐπιπτανοὶ- 20
τες Ῥόδιον ὑπὸ τοῦ δήμου, εἰδύσαντες, ὡς οὐκ ἄξιον εἶη περιιδεῖν Ἀθηναίους Ῥόδον κατωπερφε-
μένους, καὶ τσσαύτην δύναμιν συνθιμένους. Γνώ-
στες οὖν αἱ Λακεδαιμόνοισι, ὡς, εἰ μὲν κρατήσοι ὁ
δῆμος, Ἀθηναίων ἔσται Ῥόδος ἕπαιστα, εἰ δὲ οὐ
πλοσιώτεροι, αὐτοὶ, ἐπλήρωσαν αὐτοῖς καὶ οὐκ οἰκτοῦ,
ναύαρχον δ' Ἐλάκον ἐπέστησαν. Συνέπεμψαν δ' αὖ
ἐπὶ τῶν νεῶν τοῦτων καὶ Λιφύδαν. Ἐκέλευσαν δ'
αὐτὸν, διαβάντα εἰς τὴν Ἀσίαν, τὰς τε Θίμβριον
ὑποδεξαμένους πόλεις διασώζειν, καὶ στρατεύμα δὲ
τὸ περιωθὲν ἀναλαβάντα, καὶ ἄλλο, εἰ ποθεν δύ-
ναται, ἀλλέξαντα, πολεμῆν πρὸς τὰς Στρούθιας.
Ὁ μὲν δὲ Λιφύδιος ταῦτ' ἐποίησεν, καὶ τὰ τε ἄλλα ἐπε-
τύχων, καὶ Τυροῖα, τὸν τὴν Στρούθια ἔχοντα
φυγαγέτα, πορευόμενον εἰς Σύριεις, λαμβάνει σὺν
τῇ γυναικί, καὶ χρημάτων πολλῶν ἀπέλευσεν· ὥστε
εὐθὺς ἐντεῦθεν εἶχε μισθοδοτεῖν. Ἦν δὲ οὗτος ὁ αὖ
ἀνὴρ εὐχαρὶς τε οὐκ ἦτον τοῦ Θίμβριον, μᾶλλον
τε συντεταγμένος καὶ ἐχρηματισμένος στρατηγός·

1116 0117 0118 0119 0120

οὐδὲ γὰρ ἐκράτοον· αὐτοῦ αἱ τοῦ σώματος ἡδοναί,
 ἀλλ' ὡς, πρὸς τὸ εἶναι ἔργον, τοῦτο ἐπραττεν. Ὁ δ'
 Ἐκδικος ἐπεὶ ἐν τῇ Κνίδῳ ἔπλευσα, καὶ ἐκύθητο
 ἄνδρα ἐν τῇ Ρόδῳ δῆμιον πάσσακα κατέχοντα, καὶ προ-
 σοῦντα καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλασσαν, (καὶ δὴ
 ἔπλευσα διπλασίαις τριήμασιν, ἣ αὐτὸς εἶχεν,) ἤσου-
 23 χίαν ἤσκη ἐκ τῆς Κνίδου. Οἱ δ' αὖ Λακωναῖοι,
 ἐπεὶ ἤσθησαν αὐτῶν ἐλάττω δύνειμιν ἔχοντα, ἣ ὥστε
 τοὺς φίλους ἐφελκύν, ἐκίλευσαν τὸν Τελευτίαν σὺν
 ναῦς δέκατα ναυσὶν, αἷς εἶχεν ἐν τῷ περὶ Ἀχαΐαν
 καὶ Λέχαιον κόλπον, περιπλέειν πρὸς τὸν Ἐκδικον,
 κῆκεῖνον μὲν ἀποπέμψαι, αὐτὸν δὲ τῶν τε βουλο-
 μένων φίλων εἶναι ἐπιμαλῆσθαι, καὶ τοὺς πολεμίους
 ὅτι θύνατο καπὸν ποιῆν. Ὁ δὲ Τελευτίας, ἐπεὶ
 ἀρτίετο εἰς τὴν Σάμον, προλαβὼν ἐκείθεν ναῦς,
 24 ἔπλευσεν εἰς Κνίδον, ὃ δὲ Ἐκδικος οἴκαδε. Ὁ δὲ
 Τελευτίας ἔπλεε ἐς τὴν Ρόδον, ἥδη ἔχων ναῦς ἑπτὰ
 καὶ εἴκοσι πλέων δὲ περιτυχάνει Φιλοκράτει τῷ
 Ἐφιάλτου, πλέοντι μετὰ δέκα τριηρῶν Ἀθήνηθεν
 εἰς Κύπρον ἐπὶ ξυμμαχίᾳ τοῦ Εὐαγόρου, καὶ λαμβάνει
 πάσας ἐπιναντιώτατα δὴ ταῦτα ἀμφότεροι
 θαντοῖς πράττοντες. οἳ τε γὰρ Ἀθηναῖοι, φίλω
 χρώμενοι βασιλεῖ, ξυμμαχίαν ἐπέμπον Εὐαγόρᾳ,
 τῷ πολεμοῦντι πρὸς βασιλέα· ὃ τε Τελευτίας, Λα-
 κωναῖων πολεμοῦντων βασιλεῖ, τοὺς πλέοντας
 ἐπὶ τῷ ἐκίνου πολέμῳ διέφθειρεν. Ἐπαναπλεύσας
 δ' εἰς Κνίδον, καὶ διαθέμενος ἅ' ἔλαβεν, ἐς Ρόδον
 αὖ ἀφινόμενος ἐβασήθη τοῖς τὰ αὐτίκω φρονοῦσιν.

Οἱ δ' Ἀθηναῖοι, νομίζοντες, τοὺς Λακεδαιμο- 25
 νίους πάλιν δύναμιν κερτῆσθαι ἐν τῇ θαλάττῃ,
 ἀντεκπέμπουσι Θροσύβουλον τὸν Στειριέα σὺν τε-
 ταράκιοντα ναυσί. Ὁ δ' ἐκπλεύσας, τῆς μὲν ἐς
 Ῥόδον βοηθείας ἀπέσχε, νομίζων; οὐτ' ἂν αὐτὸς
 ῥαδίως τιμωρήσασθαι τοὺς φίλους τῶν Λακεδαιμο-
 νίων; τέχας ἔχοντας; καὶ Τελεναίου σὺν ναυσὶ
 παρόντος, συμμάχου ὄντος αὐτοῖς· οὗτ' ἂν τοὺς
 σφετέρους φίλους ἐπὶ τοῖς πολέμοις γενέσθαι, τὰς
 τε πόλεις ἔχοντας, καὶ πολὺ πλείστας ὄντας, καὶ
 μάχῃ γε κικρατηκότας· εἰς δὲ τὸν Ἑλλήσποντον 26
 πλεύσας, καὶ οὐδενὸς ἀντιπέλου παρόντος, ἐνόμισε
 καταπερᾶσαι ἂν τὴν πόλιν ἀγαθόν. Καὶ οὕτως δὴ
 καταμαθὼν πρῶτον μὲν στασιάζοντας Ἀμαθρόκην τε,
 τὸν Ὀδρυσὼν βασιλέα, καὶ Σεύθην, τὸν ἐπὶ θα-
 λάττῃ ἄρχοντα, ἀλλήλοισ μὲν διήλλαξεν αὐτοὺς,
 Ἀθηναίοις δὲ φίλους καὶ συμμάχους ἐποίησε, νομι-
 ζων, καὶ τὰς ὑπὸ τῇ Θράκῃ οἰκούμεσας πόλεις Ἑλλη-
 νίδας, φίλων ὄντων τούτων, μᾶλλον προσέχειν ἂν
 τοῖς Ἀθηναίοις τὸν νοῦν. Ἐχόντων δὲ τούτων τε 27
 καλῶς, καὶ τῶν ἐν τῇ Ἀσίᾳ πόλεων, διὰ τὸ βασι-
 λέα φίλον τοῖς Ἀθηναίοις εἶναι, πλεύσας εἰς Βυ-
 ζάντιον, ἀπέδοτο τὴν δεκάτην τῶν ἐκ τοῦ Πόντου
 πλεόντων. Μετέστησε δὲ ἐξ ὀλιγαρχίας εἰς τὸ δη-
 μοκρατεῖσθαι τοὺς Βυζαντίους· ὥστ' οὐκ ἀχθει-
 νῶς εἴωρα ὁ τῶν Βυζαντίων δῆμος Ἀθηναίους δι-
 πλείστους παρόντας ἐν τῇ πόλει. Ταῦτα δὲ πρά- 28
 ξας, καὶ Χαλκηδονίους φίλους προσποισάμενος·

ἀπέπλει ἔξω τοῦ Ἑλλησπόντου. Ἐπιτυχὼν δ' ἐν τῇ
 Λέσβῳ ταῖς πόλεσι πύλαις, πλὴν Μιτυληναίων, λα-
 κωνίζουσαις, ἐπ' οὐδεμίαν αὐτῶν ἦρει, πρὶν ἐν Μι-
 τυλήνῃ συντάξασα τοὺς τε ἀπὸ τῶν αὐτοῦ νεῶν τετρα-
 κοσίους, καὶ τοὺς ἐκ τῶν πόλεων φυγάδας, ὅσοι
 εἰς τὴν Μιτυλήνῃν καταπεφεύγεσαν, καὶ αὐτῶν δὲ
 Μιτυληναίων τοὺς ἐρῶμενεστάτους προσλαβὼν, καὶ
 ἐλπίδας ὑποθείς, τοῖς μὲν Μιτυληναίοις, ὡς, εἰάν
 λάβῃ τὰς πόλεις, προστάξει πάσης τῆς Λέσβου
 ἔσονται, τοῖς δὲ φυγάσιν, ὡς, εἰάν ἑμοῦ ὄντες ἐπι-
 μίαν ἐκάστην τῶν πόλεων ἴωσιν, ἱκανοὶ ἔσονται
 ἅπαντες εἰς τὰς πατρίδας ἀνασώθῃναι, τοῖς δ' αὖ
 ἐπιβέταις, ὡς, φίλην Λέσβον προσποιήσαντες τῇ
 πόλει, πολλὴν εὐπορίαν χρημάτων διαπεπραγμένους
 ἔσονται· ταῦτα δὲ παραμανθροσόμενος, καὶ συντά-
 29 ξίας, ἤγει αὐτοὺς ἐπὶ Μήθυμικαν. Θηρίμαχος μὲν-
 τοι, ὃς ἀρμοστής ἐτύχων ἂν τῶν Δακιδαιμονίων,
 ὡς ἤκουσε τὸν Θρασύβουλον προσιόντα, τοὺς τε
 ἀπὸ τῶν αὐτοῦ νεῶν λαβῶν ἐπιβέτας, καὶ αὐτοὺς
 τοὺς Μήθυμιαίους, καὶ ὅσοι Μιτυληναίων φυγάδες
 ἐτύχωνον αὐτάθι, ἀπήντα ἐπὶ τὰ ὄρια. Μύχης δὲ
 γενομένης, ὃ μὲν Θηρίμαχος αὐτοῦ ἀποθνήσκει, τῶν
 30 δ' ἄλλων φευγόντων πολλοὶ ἀπέθανον. Ἐκ δὲ τού-
 του τὰς μὲν προσηγάγετο τῶν πόλεων, ἐκ δὲ τῶν οὐ
 προσχωρουσῶν λεηλατῶν, χρήματα τοῖς στρατιώταις
 παρέχων, ἔσπειυεν εἰς τὴν Ρόδον ἀφικέσθαι. Ὅπως
 δ' ἂν καὶ ἐκεῖ ἐρῶμενεστάτοσ τὸ στρατεύμα ποιή-
 σαιτο, ἐξ ἄλλων τε πολλῶν ἠγγυρολόγει, καὶ εἰς

Ἄσπευδον ἀφικόμενος, ὠρμίσατο ἐς τὸν Εὐφρυμέδοντα ποταμόν. Ἦδη δὲ ἔχοντας αὐτοῦ χρήματα παρὰ τῶν Ἄσπευδιῶν, ἀδικησάντων τι ἐκ τῶν ἀγρῶν τῶν στρατιωτῶν, ὄργισθέντες οἱ Ἄσπευδιοι, τῆς νυκτὸς ἐπιπεσόντες, κατακόπτουσιν ἐν τῇ σκηνῇ αὐτόν.

Καὶ Θρασύβουλος μέντοι, μάλᾳ δοκῶν ἀνὴρ ἀγα- 31
θός εἶναι, οὕτως ἐτελεύτησεν. Οἱ μέντοι Ἀθηναῖοι, ἐλόμενοι ἀντ' αὐτοῦ Ἀγύριον, ἐπὶ τὰς ναῦς ἐξέπιμψαν. Δισθόμενοι δὲ οἱ Λακεδαιμόνιοι, ὅτι ἡ δεκάτη τε τῶν ἐκ τοῦ Πόντου πεπραμένη εἴη ἐν Βυζαντίῳ ὑπ' Ἀθηναίων, καὶ Χάλκηδὸνα ἔχοιεν, καὶ αἱ ἄλλαι Ἑλλησπόντιαι πόλεις, φίλου ὄντος αὐτοῖς Φαρναβάζου, εὖ ἔχοιεν, ἔγνωσαν ἐπιμελητέον εἶναι. Τῷ 32
μὲν οὖν Δερκυλλίδᾳ οὐδὲν ἐμέμφοντο· Ἀναξίβιος μέντοι, φίλων αὐτῷ γενομένων τῶν ἐφόρων, διεπράξατο, ὥστε αὐτὸς ἐκπλεῦσαι ἀρμοστῆς εἰς Ἄβυδον. Εἰ δὲ λάβοι ἀφορμὴν καὶ ναῦς, καὶ πολεμήσειν ὑπὸ σκηνεῖτο τοῖς Ἀθηναίοις, ὥστε μὴ ἔχειν ἐκείνοις καλῶς τὰ ἐν Ἑλλησπόντῳ. Οἱ μὲν δὴ δόντες καὶ τρεῖς τριή- 33
ρεις, καὶ ἀφορμὴν ἐς ξένους χιλίους, ἐξέπιμψαν τὸν Ἀναξίβιον. Ὁ δὲ ἐπειδὴ ἀφίκετο, κατὰ γῆν μὲν ἀθροίσας ξηνικόν, τῶν τε Διολλίδων πόλεων παρεσπᾶτό τινὰς τοῦ Φαρναβάζου, καὶ ἐπιστρατοπεδεύουσαις ταῖς πόλεσιν ἐπὶ τὴν Ἄβυδον ἀντεπεστράτευε, καὶ ἐπόρευετο, καὶ ἐδήου τὴν χώραν αὐτῶν. Καὶ ναῦς δὲ, πρὸς αἷς εἶχε, συμπληρώσας ἐξ Ἀβίδου τρεῖς ἄλλαις, κατήγγεν, εἴ τι που λαμβάνοι Ἀθηναίων πλοῖον, ἢ τῶν ἐκείνων ξυμμάχων. Δισθόμενοι 34

δὲ ταῦτα οἱ Ἀθηναῖοι, καὶ δεδιότες, μὴ διαφθα-
 ρεῖη σφίσι, ἃ κατασκευάσαν ἐν τῷ Ἑλλησπόντῳ Θρα-
 σύβουλος, ἀντικείμενους Ἴφικράτην, ναῦς ὀκτώ
 ἔχοντα, καὶ πελταστὰς ἐς διακοσίους καὶ χιλίους.
 (Οἱ δὲ πλείστοι αὐτῶν ἦσαν, ὧν ἐν Κορίνθῳ ἤρξεν·
 ἔπει γὰρ οἱ Ἀργεῖοι τὴν Κόρινθον Ἄργος ἐπεποίη-
 τε, οὐδὲν ἔρασαν αὐτῶν δεῖσθαι· καὶ γὰρ ἀπεκτό-
 νει τινὰς τῶν ἀργολιζόντων· καὶ οὕτως ἀπελθὼν
 35 Ἀθήναζε, οἴκοι ἐτύγγανεν ὧν.) Ἐπεὶ δ' ἀφίκετο ἐς
 Χερσόνησον, τὸ μὲν πρῶτον Ἀναξίβιος καὶ Ἴφι-
 κράτης, ληστὰς διαπέμποντες, ἐπολέμου ἀλλήλους·
 προϊόντος δὲ τοῦ χρόνου, ὁ Ἴφικράτης, αἰσθόμενος
 καὶ Ἀναξίβιον οἰχόμενον ἐς Ἄντανδρον σὺν τε τοῖς
 μισθοφόροις καὶ σὺν τοῖς περὶ αὐτὸν Λακωνικοῖς,
 καὶ σὺν Ἀβυδηνοῖς διακοσίοις ἐπλήταις, καὶ ἀκού-
 σασ, ὅτι τὴν Ἄντανδρον φιλίαν προσελήφως εἶη,
 ὑποσῶν, ὅτι, καταστήσας ταῦ τὴν ἐκεῖ φρουράν,
 ἀποπορεύσοιτο πάλιν, καὶ ἀπάξει τοὺς Ἀβυδηνοὺς
 οἴκαδε, διαβὰς τῆς νυκτός, ἢ ἐρημότατον ἦν τῆς
 Ἀβυδηρῆς, καὶ ἐπανελθὼν ἐς τὰ ὄρη, ἐνέδραν ἐποιή-
 σατο. Τὰς δὲ τριήρεις, αἱ διήγαγον αὐτὸν, ἐκέλευε
 παραπλεῖν ἅμα παρὰ τὴν Χερσόνησον τὴν ἄνω, ὅπως
 δοκοίη, ὥσπερ εἰώθει, ἐπ' ἀργυρολογίαν ἐπαναπε-
 36 πλευνέσθαι. Ταῦτα δὲ ποιήσας, οὐκ ἐψεύσθη· ἀλλ'
 ὁ Ἀναξίβιος ἀπεπορεύετο, ὡς μὲν ἐλέγετο, οὐδὲ τῶν
 ἱερῶν γεγενημένων ἐκείνη τῇ ἡμέρᾳ, ἀλλὰ κατατρο-
 νήσας, ὅτι διὰ φιλίας τε ἐπορεύετο, καὶ ἐς πᾶσαν
 φιλίαν, καὶ ὅτι ἤκουε τῶν ἀπαντήτων, τὸν Ἴφικρά-

την ἀκαπεπλευκέναι τὴν ἐπὶ Προικόννησον, ἀμιλέ-
 στερον ἐπορεύετο. Ὅμως δὲ ὁ Ἰφικράτης, ἕως μὲν 37
 ἐν τῷ ἰσοπείδῳ τὸ στρατεύμα τοῦ Ἀναξίβιου ἦν, οὐκ
 ἐξανίστατο· ἐπεὶ δὲ οἱ μὲν Ἀβυθῆνοὶ ἀφηγούμενοι
 ἤδη ἐν τῷ παρὰ Κρεμαστὴν ἦσαν πεδίῳ, ἐνθα ἐστί
 τὰ χρύσεια αὐτοῖς, τὸ δ' ἄλλο στρατεύμα ἐν τῷ κο-
 τάντει ἦν, ὃ δὲ Ἀναξίβιος ἄρτι κατέβαινε ζὺν τοῖς
 Λακωνικοῖς· ἐν τούτῳ ὁ Ἰφικράτης ἐξανίστησι τὴν
 ἐνέδραν, καὶ δρόμῳ ἐφέρειτο πρὸς αὐτόν. Καὶ ὁ 38
 Ἀναξίβιος, γνοὺς, μὴ εἶναι ἐλπίδα σωτηρίας, ὄρων
 ἐπὶ πολὺ τε καὶ στενὸν ἐκτεταμένον τὸ ἑαυτοῦ στρα-
 τεύμα, καὶ νομίζων, πρὸς τὸ ἄναγτες οὐκ ἂν δύνα-
 σθαι σαφῶς βοηθῆσαι αὐτῷ τοὺς παρεληλυθότας,
 ὄρων δὲ καὶ ἐκπεπληγμένους ἅπαντας, ὡς εἶδον τὴν
 ἐνέδραν, εἶπε πρὸς τοὺς παρόντας· Ἄνδρες, ἐμοὶ
 μὲν καλὸν ἐνθάδε ἀποθανεῖν· ὑμεῖς δὲ, πρὶν συμ-
 μίξει τοῖς πολεμίοις, σπεύδετε εἰς τὴν σωτηρίαν. Καὶ 39
 ταῦτ' ἔλεγε, καὶ παρὰ τοῦ ὑπασπιστοῦ λαβὼν τὴν
 ἄσπίδα, ἐν χώρᾳ αὐτοῦ μαχόμενος ἀποθνήσκει. Καὶ
 τὰ παιδικὰ μέντοι αὐτῷ παρέμεινε, καὶ τῶν Λακα-
 δαιμονίων δὲ τῶν συνεληλυθότων ἐκ τῶν πόλεων
 ἄρμωσθήρων ὡς δώδεκα μαχόμενοι συναπέθανον· οὗ
 δ' ἄλλοι φεύγοντες ἐπιπτον. Οἱ δ' ἐδίοκον μέχρι
 τοῦ ἄστεος. Καὶ τῶν τε ἄλλων ὡς διακόσιοι ἀπέθα-
 νον, καὶ τῶν Ἀβυθηνῶν ὀπλιτῶν περὶ πενήκοντα.
 Ταῦτα δὲ πράξας ὁ Ἰφικράτης, ἀνεχώρησε πάλιν
 ἐπὶ τὴν Χερρόνησον.

ΞΕΝΟΦΩΝΤΟΣ
ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΙΣΤΟΡΙΩΝ
ΒΙΒΑΙΟΝ ΠΕΜΠΤΟΝ,

C A P. I.

Και τὰ μὲν δὴ περὶ Ἑλλησποντον Ἀθηναίοις τε καὶ Λακεδαιμονίοις τοιαῦτα ἦν. Ὡν δὲ πάλιν ὁ Ἐπιπλοκὸς ἐν τῇ Αἰγίῳ, καὶ ἐπιμιξίᾳ χρωμένων τὸν πρόσθεν χρόνον τῶν Αἰγινητῶν πρὸς τοὺς Ἀθηναίους, ἐπεὶ φανερῶς κατὰ θάλατταν ἐπολεμῆιτο ὁ πόλεμος, ξυνοδοῦσαν καὶ τοῖς ἐφόροις, ἐπίησι ληΐζεσθαι τὸν βουλούμενον ἐκ τῆς Ἀττικῆς. Οἱ δ' Ἀθηναῖοι, πολιορκούμενοι ὑπ' αὐτῶν, πέμψαντες εἰς Αἰγίαν καὶ Ὀπλίτας, καὶ στρατηγὸν αὐτῶν Πάμφιλον, ἐπιτείχισαν Αἰγινήταις, καὶ ἐπολιόρκουν αὐτοὺς καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν δέκα τριήρεσιν. Ὁ μὲν γὰρ Τελσυντίας, τυχὼν ἐπὶ τῶν νήσων ποι ἀφιγμένος κατὰ χρημάτων πόρον, ἀκούσας ταῦτα περὶ τοῦ ἐπιτειχισμοῦ, ἐβοήθει τοῖς Αἰγινήταις· καὶ τὸ μὲν ναυτικὸν ἀπήλασε, τὸ δ' ἐπιτειχισμα διαφύλαττεν ὁ Πάμφιλος.

3 Ἐν δὲ τούτῳ ἀπὸ Λακεδαιμονίων Ἰέραξ ναύαρχ-

χος [ἀφικνεῖται. Κακείνος μὲν παραλαμβάνει τὸ ναυτικόν· ὁ δὲ Τελευτίας μακαριώτατα δὴ ἀπέπλευσεν οἴκαδε. Ἦνίκα γὰρ ἐπὶ θάλατταν κατέβαινον, ἐπ' οἴκου ὀρμώμενος, οὐδεὶς ἐκείνον τῶν στρατιωτῶν ὃς οὐκ ἔδεξιώσατο· καὶ ὁ μὲν ἐστεφάνωσεν, ὁ δὲ ἔταυνίωσεν, οἱ δ' ὑστερήσαντες ὄμως, καὶ ἀναγομένου, ἔρριπτον ἐς τὴν θάλατταν στεφάνους, καὶ εὐχοντο αὐτῷ πολλὰ καὶ ἀγαθὰ. Γινώσκω μὲν οὖν, ὅτι ἐν τούτοις οὔτε δαπάνημα, οὔτε κίνδυνον, οὔτε μηχανήμα ἀξιόλογον οὐδὲν διηγοῦμαι· ἀλλὰ ναὶ μὰ Δία τόδε ἄξιόν μοι δοκεῖ εἶναι ἀνδρὶ ἐννοεῖν, τί ποτε ποιῶν ὁ Τελευτίας οὕτω διέσθης τοὺς ἀρχομένους. Τοῦτο γὰρ ἤδη πολλῶν καὶ χρημάτων καὶ κινδύνων ἀξιολογώτατον ἀνδρὸς ἔργον ἐστίν.

Ὁ δ' αὖ Ἴέραξ, τὰς μὲν ἄλλας ναῦς λαβὼν, πάλιν ἔπλει ἐς Ῥόδον· ἐν Αἰγίῳ δὲ τριήρεις δώδεκα κατέλιπε, καὶ Γοργώπαν, τὸν αὐτοῦ ἐπιστολέα, ἀρμωστήν. Καὶ ἐκ τούτου ἐπολιορχοῦντο μᾶλλον οἱ ἐν τῷ ἐπιτειχίσματι τῶν Ἀθηναίων, ἢ οἱ ἐν τῇ πόλει· ὥστε ὑπὸ ψηφίσματος Ἀθηναῖοι πληρώσαντες ναῦς πολλὰς, ἀπεκομίσαντο ἐξ Αἰγίνης πέμπτῳ μῆνι τοὺς ἐκ τοῦ φρουρίου. Τούτων δὲ γενομένων, οἱ Ἀθηναῖοι πάλιν αὖ πράγματα εἶχον ὑπὸ τε τῶν ληστῶν καὶ τοῦ Γοργώπα· καὶ ἀντιπληροῦσι ναῦς τρεῖς καίδεκα, καὶ αἰροῦνται Εὐνομον ναύαρχον ἐπ' αὐτάς. Ὅντος δὲ τοῦ Ἰέρακος ἐν τῇ Ῥόδῳ, οἱ Λακεδαιμόνιοι Ἀνταλκίδαν ναύαρχον ἐπέμπουσι,

- ζοντες, και Τιριβάζω τούτο ποιούντες μάλιστ' ἄν
 χαρίζεσθαι. Ὁ δὲ Ἀνταλκίδας, ἐπεὶ ἀφίκετο ἐς Αἴ-
 γιναν, ξυμπαραλαβὼν και τὰς τοῦ Γοργώπα ναῦς,
 ἐπλευσεν ἐς Ἐφεσον, και τὸν Γοργώπαν πάλιν ἀπο-
 πέμπει ἐς Αἴγιναν ξὺν ταῖς δέκα ναυσίν· ἐπὶ δὲ ταῖς
 ἄλλαις Νικόλοχον ἐπέστησε τὸν ἐπιστολέα. Καὶ ὁ
 μὲν Νικόλοχος βοηθῶν Ἀβυδηνοῖς ἐπλεὶ ἐκεῖσε· πα-
 ρατρεπόμενος δὲ ἐς Τῆνεδον, εἰδῆου τὴν χώραν, και
 7 χρήματα λαβὼν, ἀπέπλευσεν ἐς Ἀβυδον. Οἱ δὲ
 τῶν Ἀθηναίων στρατηγοὶ, ἀθροισθέντες ἀπὸ Σα-
 μοθράκης τε και Θάσου και τῶν κατ' ἐκείνα τὰ χω-
 ρία, ἐβόηθον τοῖς Τενεδίοις. Ὡς δ' ἦσθοντο ἐς
 Ἀβυδον καταπεπλευκότες τὸν Νικόλοχον, δομώμενοι
 ἐκ Χερῶνῆσου, ἐπολιόρκουν αὐτὸν, ἔχοντα ναῦς
 πέντε και εἴκοσι, δύο και τριάκοντα ταῖς μεθ' ἑαυ-
 τῶν. Ὁ μὲντοι Γοργώπας ἀποπλέων ἐξ Ἐφέσου, πε-
 ριτυγχάνει Εὐνόμῳ. Καὶ τότε μὲν κατέφυγεν ἐς Αἴ-
 γιναν, μικρὸν πρὸ ἡλίου δυσμῶν· ἐκβιβάσας δ' εὐ-
 8 θύς ἐδείπνιζε τοὺς στρατιώτας. Ὁ δ' Εὐνόμος, ὀλί-
 γον χρόνον ὑπομείνας, ἀπέπλει. Νυκτὸς δ' ἐπιγε-
 νομένης, φῶς ἔχων, ὥσπερ νομίζεται, ἀφηγεῖτο, ὅπως
 μὴ πλακῶνται αἱ ἐπόμενοι. Ὁ δὲ Γοργώπας, ἐμβι-
 βάσας, εὐθύς ἐπηκολούθει κατὰ τὸν λαμπιτήρα, ὑπο-
 λειπόμενος, ὅπως μὴ φανερός εἴη, μηδ' αἰσθησῶν
 παρέχοι, λίθων τε φόφω τῶν κελευστῶν ἀντὶ φωνῆς
 9 χρωμένων, και παραγωγῇ τῶν κοπῶν. Ἐπεὶ δὲ ἦσαν
 αἱ τοῦ Εὐνόμου πρὸς τῆ γῆ, περὶ Ζωστήρα τῆς Ἀτ-
 κῆς, ἐκέλευε τῆ σὺλλπιγγὶ ἐπιπλεῖν. Τῷ δ' Εὐνό-

μῶ ἐξ ἐνίων μὲν τῶν νεῶν ἄρτι ἐξέβαινον, οἱ δὲ καὶ ἔτι ὠρμίζοντο, οἱ δὲ καὶ ἔτι κατέπλεον. Ναυμαχίας δὲ πρὸς τὴν σελήνην γενομένης, τέσσαρας τριήρεις λαμβάνει ὁ Γοργώπας, καὶ ἀναδησάμενος, ὤχετο ἄγων εἰς Αἴγιον· αἱ δ' ἄλλαι νῆες αἱ τῶν Ἀθηναίων εἰς τὸν Πειραιᾶ κατέφυγον.

Μετὰ δὲ ταῦτα Χαβρίας ἐξέπλει εἰς Κύπρον, 10
βοηθῶν Εὐαγόρα, πελταστὰς τ' ἔχων ὄντακοσίους
καὶ δέκα τριήρεις. Προσλαβὼν δὲ καὶ Ἀθήνηθεν
ἄλλας τε ναῦς καὶ δούλους, αὐτὸς δὲ τῆς νυκτὸς
ἀποβὰς εἰς τὴν Αἴγιον, πορρωτέρω τοῦ Ἡρακλείου
ἐν κοίλῳ χωρίῳ ἐνήδρευσεν, ἔχων τοὺς πελταστὰς.
Ἄμα δὲ τῇ ἡμέρᾳ, ὡς περ ξυνέκειτο, ἦκον οἱ τῶν
Ἀθηναίων δούλοι, Δειμανέτου αὐτῶν ἡγουμένου,
καὶ ἀνάβαινον τοῦ Ἡρακλείου ἐπέκεινα ὡς ἑκακίδεκα
σταδίους, ἐνθα ἡ Τριπυργία καλεῖται. Ἀκούσας 11
δὲ ταῦτα ὁ Γοργώπας, ἐβρόθη μετὰ τε τῶν Αἰγι-
νητῶν, καὶ ξὺν τοῖς τῶν νεῶν ἐπιβάταις, καὶ Σπαρ-
τιατῶν οἱ ἔτυχον αὐτόθι παρόντες ὄντες. Καὶ ὑπὸ
τῶν πληρωμάτων δὲ τῶν ἐκ τῶν νεῶν ἐκήρυξε βοη-
θεῖν, ὅσοι ἐλεύθεροι εἴεν· ὥστ' ἐβρόθηθον καὶ
τούτων πολλοί, ὃ τι ἐδύνατό ἕκαστος ὄπλον ἔχων.
Ἐπεὶ δὲ παρήλλαξαν οἱ πρῶτοι τὴν ἐνδραν, ἐξανί- 12
στανται οἱ περὶ τὸν Χαβρίαν, καὶ εὐθὺς ἠμόντιζον
καὶ ἔβαλλον· ἐπῆσαν δὲ καὶ οἱ ἐκ τῶν νεῶν ἀπο-
βερηκότες δούλοι. Καὶ οἱ μὲν πρῶτοι, ἅτε οὐδε-
νὸς ἀθροῦς ὄντος, ταχὺ ἀπέθανον, ὃν ἦν Γοργώ-
πας τε καὶ οἱ Λακεδαιμόνιοι· ἐπεὶ δὲ οὗτοι ἔπιπον,

ἐπράπησαν δὴ καὶ οἱ ἄλλοι. Καὶ ἀπέθανον Λιγυνητῶν μὲν ὡς πενήκοντα καὶ ἑκατόν· ξένοι δὲ καὶ μέτοικοι καὶ ναῦται καταδεδραμηκότες οὐκ ἐλάττω·
 13 διακοσίων. Ἐκ δὲ τούτου οἱ μὲν Ἀθηναῖοι, ὡς περ ἐν εἰρήνῃ, ἔπλεον τὴν θάλατταν· οὐδὲ γὰρ τῷ Ἐτειονίῳ ἤθελον οἱ ναῦται, καίπερ ἀναγκάζοντι, ἐμβάλλειν, ἐπεὶ μισθὸν οὐκ ἐδίδου.

Ἐκ δὲ τούτου οἱ Λακεδαιμόνιοι Τελευτίαν αὖ ἐπὶ ταύτῃ ἐκπέμπουσιν ἐπὶ ταύτας τὰς ναῦς ναύαρχον. Ὡς δὲ εἶδον αὐτὸν ἤκοντα οἱ στρατιῶται, ὑπερήσθησαν. Ὁ δ' αὐτοὺς ξυγκαλέσας, εἶπε τοιαύδε·

14 Ὡ ἄνδρες στρατιῶται, ἐγὼ χρήματα μὲν οὐκ ἔχων ἦκον· εἰάν μέντοι θεὸς ἐθέλῃ, καὶ ὑμεῖς συμπροθυμηῆσθε, πειράσσομαι τὰ ἐπιτήδεια ὑμῖν ὡς πλεῖστα πορίζειν. Ἐὐ δ' ἴστε, ὅταν ὑμῶν ἐγὼ ἄρχω, εὐχομαι οὐδὲν ἦτιον ζῆν ὑμᾶς, ἢ καὶ ἐμαυτόν· τὰ τε ἐπιτήδεια, θαυμάσετε μὲν ἴσως, εἰ φαίην βούλεσθαι ὑμᾶς μᾶλλον, ἢ ἐμὲ, ἔχειν· ἐγὼ δὲ νῆ τοὺς θεοὺς καὶ δεξιὰ μιν ἂν αὐτὸς μᾶλλον δύο ἡμέρας ἄσιτος, ἢ ὑμᾶς μίαν, γενέσθαι· ἢ γε μὴν θύρα ἢ γῆ ἀνέωκτο μὲν δήπου καὶ πρόσθεν εἰσιέναι
 15 τῷ δεομένῳ τι ἐμοῦ, ἀνέωκται δὲ καὶ νῦν. Ὡστε, ὅταν ὑμεῖς πλήρη ἔχητε τὰ ἐπιτήδεια, τότε καὶ ἐμὲ ὄψεσθε ἀφθονώτερον διαιτώμενον· ἦν δὲ ἀνεχόμενόν με δρᾶτε καὶ ψύχη, καὶ θάλαπῃ, καὶ ἀγρυπνίαν, δῖσθε καὶ ὑμεῖς ταῦτα πάντα καρτερεῖν. Οὐδὲν γὰρ τούτων κελύω ὑμᾶς ποιεῖν, ἵνα

ἀριᾶσθε, ἀλλ' ἵνα ἐκ τούτων ἀγαθόν τι λαμβάνητε. Καὶ ἡ πόλις δέ τοι, ὡς ἄνδρες σιγατιῶται, ἡ ἡμε- 16
 τέρα, ἡ εὐδαίμων εἶναι δοκεῖ, εὖ ἴστε, ὅτι τὰ
 ἀγαθὰ καὶ τὰ καλὰ ἐκτήσατο οὐ βυθιμοῦσα, ἀλλ'
 ἐθέλουσα καὶ πονεῖν καὶ κινδυνεύειν, ὅποτε θεοί.
 Καὶ ὑμεῖς οὖν ἦτε μὲν καὶ πρότερον, ὡς ἐγὼ οἶδα,
 ἄνδρες ἀγαθοί· νῦν δὲ πειραῖσθαι χρή ἔτι ἀμεινο-
 νας γίγνεσθαι, ἵν' ἠδέως μὲν ξυμποῶμεν, ἠδέως
 δὲ ξυνευδαιμονῶμεν. Τί γάρ ἦδισον, ἢ μηδένα ἀν- 17
 θρώπων κολακεύειν, μήτε Ἕλληνα, μήτε βάρβαρον,
 εἴνεκα μισθοῦ, ἀλλ' ἑαυτοῖς ἱκανοὺς εἶναι τὰ ἐπι-
 τήδεια πορίζεσθαι, καὶ ταῦτα ὄθεν περ κάλλιστον;
 Ἡ γάρ τοι ἐν πολέμῳ ἀπὸ τῶν πολεμίων ἀφθονία,
 εὖ ἴστε, ὅτι ἅμα τροφήν τε καὶ εὐκλείαν ἐν πάσιν
 ἀνθρώποις παρέχεται.

Ἄρα μὲν ταῦτα εἶπεν· οἱ δὲ πάντες ἀνεβόησαν παρ- 18
 ἀγγέλλειν, ὃ τι ἂν θεοί, ὡς σφῶν ὑπηρετησόντων.
 Ὁ δὲ τεθυμένος ἐτύχχανεν, εἶπε δέ· Ἄγετε, ὡς ἄν-
 δρες, δειπνήσατε μὲν, ἅπερ καὶ ὡς ἐμέλλετε· προ-
 παρῶσατε δέ μοι μιᾶς ἡμέρας σῆτον. Ἐπειτα δὲ
 ἦκετε ἐπὶ τὰς ναῦς αὐτίκα μάλα, ὅπως πλεύσωμεν,
 ἔνθα θεὸς ἐθέλει, ἐν καιρῷ ἀφιξόμενοι. Ἐπειδὴ 19
 δὲ ἦλθον, ἐμβιβασάμενος αὐτοὺς ἐς τὰς ναῦς, ἔπλει
 νυκτὸς ἐς τὸν λιμένα τῶν Ἀθηναίων, τότε μὲν ἀνα-
 παύων καὶ παραγγέλλων ἀποκοιμᾶσθαι, τότε δὲ
 κώπαις προσκομιζόμενος. Εἰ δὲ τις ὑπολαμβάνοι,
 ὡς ἀφρόνως ἔπλει, δώδεκα τριήρεις ἔχων, ἐπὶ πολ-
 λὰς ναῦς κεκτημένους, ἐννοησάτω τὸν ἀναλογισμὸν

20 αὐτοῦ. Ἐκεῖνος γάρ ἐνδμισεν, ἀμειλίτερον μὲν
 ἔχειν τοὺς Ἀθηναίους περὶ τὸ ἐν τῷ λιμένι ναυτικόν,
 Γοργώπα ἀπολωλότης· εἰ δὲ καὶ εἶεν τριήρεις ὀρ-
 μοῦσαι, ἀσφαλιστέρον ἠγήσατο, ἐπ' εἰκοσὶ ναῦς
 Ἀθήνησιν εὐσας πλεῦσαι, ἢ ἄλλοθι δέκα. Τῶν μὲν
 γὰρ ἔξω ἦδει ὅτι κατὰ ναῦν ἔμελλον οἱ ναῦται σκη-
 χήσειν· τῶν δ' Ἀθήνησιν ἐγγνωσκεν ὅτι οἱ μὲν τριή-
 ραρχοὶ οἴκοι καθευδήσοιεν, οἱ δὲ ναῦται ἄλλος ἄλλη
 21 σκηθήσοιεν. Ἐπλεὶ μὲν ταῦτα διανοηθεῖς. Ἐπεὶ δὲ
 ἀπεῖχε πέντε ἢ ἕξ στάδια τοῦ λιμένος, ἤσκησαν εἴς
 καὶ ἀνέπασεν. Ὡς δὲ ἡμέρα ὑπέφαινε, ἤγειτο, οἱ
 δὲ ὑπηκολούθουν. Καὶ καταδύειν μὲν οὐκ εἶα στρο-
 γύλων πλοίων, οὐδὲ λυμαίνεσθαι ταῖς ἐαυτῶν ναυσίν·
 εἰ δέ που τριήρη ἴδοιεν ὀρμοῦσαν, ταύτην πειρᾶ-
 σθαι ἄπλου ποιεῖν, τὰ δὲ φορητικὰ πλοῖα καὶ
 γέμοντα ἀναδοιμένους ἔξω ἄγειν, ἐκ δὲ τῶν μειζ-
 ρων, ἐμβαίροντας ὅπου δύναιντο, τοὺς ἀνθρώπους
 λαμβάνειν. Ἦσαν δὲ τινες, οἳ καὶ ἐκπηδήσαντες ἐς
 τὸ Δεῖγμα, ἐμπόρους τὲ τινας καὶ ναυκλήρους ξυ-
 22 αρπάσαντες ἐς τῆς ναῦς εἰσήνεγκαν. Ὁ μὲν δὴ τοι-
 αῦτα ἐπεποιήκει. Τῶν δὲ Ἀθηναίων οἱ μὲν αἰσθό-
 μενοὶ ἐνδοθεν ἔθεον ἔξω, σκεπτόμενοι, τίς ἢ κραυ-
 γή· οἱ δὲ ἔξωθεν οἴκαδε βῆσι τὰ ὄπλα, οἱ δὲ καὶ ἐς
 ἄστν ἀγγελουῦντες. Πάντες δ' Ἀθηναῖοι τότε ἐβροή-
 θησαν, καὶ ὀπίσται καὶ ἰαπεῖς, ὡς τοῦ Πειραιῶς
 23 ἑαλωκότος. Ὁ δὲ τὰ πλοῖα μὲν ἀπέστειλεν ἐς Λι-
 γυαν, καὶ τῶν τριήρων τρεῖς ἢ τέτταρας ξυναπαγα-
 γῶν ἐκέλευσε· ταῖς δὲ ἄλλαις παρακλίτων παρὰ τὴν

Ἀττικὴν, ὅτε ἐκ τοῦ λιμένος πλέων, πολλὰ καὶ ἄλιευ-
 τικὰ πλοῖα ἔλαβε, καὶ πορθμῆα ἀνθρώπων μεστὰ,
 καταπλέοντα ἀπὸ νήσων. Ἐπὶ δὲ Σούνιον ἔλθων,
 καὶ δλκάδας γεμούσας, τὰς μὲν τινὰς σίτου, τὰς δὲ
 καὶ ἐμπολῆς, ἔλαβε. Ταῦτα δὲ ποιήσας, ἀπέπλευ- 24
 σεν ἐς Αἴγινα. Καὶ ἀποδόμενος τὰ λάφυρα, μι-
 σθὼν μὴρὸς προέδωκε τοῖς στρατιώταις. Καὶ τὸ
 λοιπὸν δὴ περιπλέον ἀπελάμβανεν, ὃ τι ἠδύνατο.
 Καὶ ταῦτα ποιῶν, πλήρεις τε τὰς ναῦς ἔτερε, καὶ
 τοὺς στρατιώτας εἶχεν ἠδέως καὶ ταχέως ὑπηρετοῦντας.

Ὁ δὲ Ἀντακίδας κατέβη μὲν μετὰ Τριβάζου, 25
 διακεπραγμένος ξυμμαχίην βασιλέα, εἰ μὴ ἐθέ-
 λουεν Ἀθηναῖοι καὶ οἱ ξύμμαχοι χρῆσθαι τῇ εἰρήνῃ,
 ἢ αὐτὸς ἔλεγεν. Ὡς δ' ἤκουσε, Νικόλοχον σὺν ταῖς
 ναυσὶ πολιορκεῖσθαι ἐν Ἀβύδῳ ὑπὸ Ἰφικράτους καὶ
 Διοτίμου, περὶ ἄρχετο ἐς Ἀβυδὸν. Ἐκείθεν δὲ,
 λαβὼν τὸ ναυτικόν, νυκτὸς ἀνήγχετο, διασπείρας λό-
 γον, ὡς μεταπεμπομένων τῶν Καλικηδονίων. Ὁρμι-
 σάμενος δὲ ἐν Περκώπῃ, ἡσυχίαν εἶχεν. Διοδόμου 26
 νοὶ δὲ οἱ περὶ Λεμναίνετον, καὶ Διοσύσιον, καὶ
 Λεόντιχον, καὶ Φανίαν, ἔδωκαν αὐτὸν τὴν ἐπὶ
 Προικοννήσου. Ὁ δ', ἐπεὶ ἐκεῖνοι παρέπλευσαν,
 ὑποστρέψας ἐς Ἀβυδὸν ἀφίκετο· ἠκηκόει γάρ, ὅτι
 πρόσπλοιοὶ Πολύξενος, ἄγων τὰς ἀπὸ Συρακουσῶν
 καὶ Ἰταλίας ναῦς εἶποσιν· ὅπως ἀναλάβῃ καὶ ταύ-
 τας. Ἐκ δὲ τούτου Θρασύβουλος ὁ Κολυττιδὴς, ἔχων
 ναῦς ὀκτώ, ἔπλει ἀπὸ Θράκης, βουλόμενος ταῖς
 ἄλλαις Ἀττικαῖς ναυσὶ ξυμμίξει. Ὁ δ' Ἀντακίδας, 27

ἐπει αὐτῶ δὲ σκοποὶ ἐσήμηναν, ὅτι προσπλείωσιν
 τριήρεις οὐκὼ, ἐμβιβάσας τινὰς ναύτας ἐς δώδεκα
 ναῦς, τὰς ἄριστα πλεούσας, καὶ προσπληρώσασθαι
 πελῆσας, εἴ τις ἐνεδεῖτο, ἐκ τῶν καταλειπομένων,
 ἐνήδρευσεν ὡς ἤδη ἐδύνατο ἀφανέστατα. Ἐπει δὲ
 παρέπλεον, ἐδίωκεν· οἱ δ' ἰδόντες, ἔφευγον. Τὰς
 μὲν οὖν βραδύτατα πλεούσας ταῖς ἄριστα πλεούσαις
 ταχύτατα κατεῖληφει· παραγγέλλας δὲ τοῖς πρωτό-
 πλοῖς τῶν μεθ' ἑαυτοῦ, μὴ ἐμβαλεῖν ταῖς ὑστάταις,
 ἐδίωκε τὰς προεχούσας. Ἐπει δὲ ταύτας ἔλαβεν,
 ἰδόντες οἱ ὕστεροι ἀλισκομένους σφῶν αὐτῶν τοὺς
 πρωτόπλους, ὑπ' ἀθυμίας καὶ ὑπὸ τῶν βραδυτέρων
 28 ἤλισκοντο· ὡσθ' ἤλωσαν ἅπασαι. Ἐπει δ' ἦλθον
 αὐτῶ αἱ τε ἐκ Συρακουσῶν νῆες εἴκοσιν, ἦλθον δὲ
 καὶ αἱ ἀπὸ Ἰωνίας, ὄσης ἐγκρατῆς ἦν Τιρίβαζος,
 ξυνεπληρώθησαν δὲ καὶ ἐκ τῆς Ἀριοβαρζάνους, (καὶ
 γὰρ ἦν ξένος ἐκ παλαιοῦ τῷ Ἀριοβαρζάνει) ὁ δὲ
 Φαρνάβαζος, ἤδη ἀνακεκλημένος, ᾤχετο ἄνω, (ὅτι
 δὴ καὶ ἔγρημε τὴν βασιλείωσ θυγατέρα) ὁ δὲ Ἀνταλ-
 κίδας γενομέναις ταῖς πάσαις ναυσὶ πλείωσιν ἢ ὄγδοή-
 κοντα ἐκράτει πάσης τῆς θαλάττης· ὥστε καὶ τὰς ἐκ
 τοῦ Πόντου ναῦς Ἀθήναζε μὲν ἐκώλυε καταπλεῖν, ἐς
 29 δὲ τοὺς ἑαυτῶν ξυμμάχους κατήγερ. Οἱ μὲν οὖν
 Ἀθηναῖοι, δρῶντες μὲν πολλὰς τὰς πολεμίας ναῦς,
 φοβούμενοι δὲ, μὴ, ὡς πρότερον, καταπολεμηθεῖν-
 σιν, ξυμμάχου Λακεδαιμονίοις βασιλείωσ γεγεννημέ-
 νου, πολιορκούμενοι δ' ἐκ τῆς Αἰγίνης ὑπὸ ληστῶν,
 ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἰσχυρῶσ ἐπεθύμων τῆς εἰρήνης. Οἱ

δ' αὖ Λακεδαιμόνιοι, φρουροῦντες μόρα μὲν ἐν Δε-
 χαιῶ, μόρα δ' ἐν Ὀρχομενῶ, φυλάττοντες δὲ τὰς
 πόλεις, αἷς μὲν ἐπίστευον, μὴ ἀπόλοιτο, αἷς δὲ
 ἠπίστον, μὴ ἀποσταῖεν, πράγματα δ' ἔχοντες καὶ
 παρέχοντες περὶ τὴν Κόρινθον, χαλεπῶς ἔφερον τῷ
 πολέμῳ. Οἱ γε μὴν Ἀργεῖοι, ἰδόντες φρουρὰν τε
 πεφρασμένην ἐφ' ἑαυτοῦς, καὶ γινώσκοντες, ὅτι ἡ
 τῶν μηνῶν ὑποφορὰ οὐδὲν ἔτι σφῆς ἀφελήσει, καὶ
 οὔτοι ἐς τὴν εἰρήνην πρόθυμοι ἦσαν. Ὡς ἔπει 30
 παρήγγειλεν ὁ Τιρίβαζος, παρεῖναι τοὺς βουλομέ-
 νους ὑπακοῦσαι, ἣν βασιλεὺς εἰρήνην καταπέμπτει,
 ταχέως πάντες παρεγένοντο. Ἐπι δὲ ξυνηλθόν,
 ἐπιδείξας ὁ Τιρίβαζος τὰ βασιλείας σημεῖα, ἀνεγ-
 γνωσκε τὰ γεγραμμένα. Εἶχε δὲ ὧδε·

Ἄρταξέφξης βασιλεὺς νομίζει δίκμιον, τὰς μὲν ἐν 31
 τῇ Ἀσίᾳ πόλεις ἑαυτοῦ εἶναι, καὶ τῶν νήσων Κλα-
 ζομενάς καὶ Κύπρον· τὰς δὲ ἄλλας Ἑλληνίδας πό-
 λεις, καὶ μικρὰς καὶ μεγάλας, αὐτονόμους ἀφεῖναι,
 πλὴν Λήμνου, καὶ Ἰμβρου, καὶ Σκύρου· ταύτας
 δὲ, ὥσπερ τὸ ἀρχαῖον, εἶναι Ἀθηναίων. Ὅποτεροι
 δὲ ταύτην τὴν εἰρήνην μὴ δέχονται, τούτοις ἐγὼ πο-
 λεμησῶ μετὰ τῶν ταῦτα βουλομένων, καὶ περὶ καὶ
 κατὰ θάλατταν, καὶ ναυσὶ καὶ χρήμασιν.

Ἀκούοντες οὖν ταῦτα οἱ ἀπὸ τῶν πόλεων πρὸς 32
 βεις, ἀπήγγελλον ἐπὶ τὰς ἑαυτῶν ἑκάστη πόλεις.
 Καὶ οἱ μὲν ἄλλοι πάντες ὤμνυσαν ἐμπεδώσειν ταῦ-
 τα· οἱ δὲ Θηβαῖοι ἠξίουσαν ὑπὲρ πάντων Βοιωτῶν
 ὀμνύναι. Ὁ δὲ Ἀγησίλαος οὐκ ἔφη δεῖξασθαι τοῦ

ἄρκους, εἰ μὴ ὀμνύωσιν, ὥσπερ τὰ βασιλῆα;
 γράμματα ἔλεγον, αὐτονόμους εἶναι καὶ μικρὰν καὶ
 μεγάλην πόλιν. Οἱ δὲ τῶν Θηβαίων πρέσβεις ἔλεγον,
 ὅτι οὐκ ἐπισταλμένα σφίσι ταῦτα εἴη. Ἴτε νυν,
 ἔφη ὁ Ἀγησίλαος, καὶ ἐρωτᾶτε· ἀπαγγέλλετε δ'
 αὐτοῖς καὶ ταῦτα, ὅτι, εἰ μὴ ταῦτα ποιήσωσιν, ἐκ-
 33 σπονδοὶ ἔσονται. Οἱ μὲν δὲ ὄχοντο. Ὁ δὲ Ἀγη-
 σίλαος, διὰ τὴν πρὸς Θηβαίους εἰσθραν, οὐκ ἔμελ-
 λεν, ἀλλὰ πείσας τοὺς ἐφόρους, εὐθύς ἐθύετο.
 Ἐπεὶ δὲ ἐγένετο τὰ διαβατήρια, ἀρικόμενος ἐς τὴν
 Τεγίαν, διέπεμπε τῶν μὲν ἰππέων κατὰ τοὺς περιόι-
 κους ἐπισπαύσοντας, διέπεμπε δὲ καὶ ξυναγούς ἐς τὰς
 πόλεις. Πρὶν δὲ αὐτὸν ὀρμηθῆναι ἐκ Τεγίας, παρή-
 σαν οἱ Θηβαῖοι, λέγοντες, ὅτι ἀρῖσσι τὰς πόλεις
 αὐτονόμους. Καὶ οὕτω Λακεδαιμόνιοι μὲν οἴκαδε
 ἀπῆλθον, Θηβαῖοι δ' ἐς τὰς σπονδὰς εἰσελθεῖν
 ἠναγκάσθησαν, αὐτονόμους ἀφέντες τὰς Βοιωτίας
 34 πόλεις. Οἱ δ' αὖ Κορινθιοὶ οὐκ ἐξέπεμπον τὴν
 τῶν Ἀργείων φρουράν. Ἄλλ' ὁ Ἀγησίλαος καὶ τοῦ-
 τοις προεῖπε, τοῖς μὲν, εἰ μὴ ἐκπέμψοιεν τοὺς Ἀρ-
 γείους, τοῖς δὲ, εἰ μὴ ἀπίοιεν ἐκ τῆς Κορίνθου,
 ὅτι πόλεμον ἐξοίσει ἐπ' αὐτούς. Ἐπεὶ δὲ φοβηθέν-
 των ἀμφοτέρων ἐξῆλθον οἱ Ἀργεῖοι, καὶ αὐτὴ ἐφ'
 ἑαυτῆς ἢ τῶν Κορινθίων πόλις ἐγένετο, οἱ μὲν σφα-
 γεῖς καὶ οἱ μεταίτιοι τοῦ ἔργου, αὐτοὶ γνόντες,
 ἀπῆλθον ἐκ τῆς Κορίνθου· οἱ δ' ἄλλοι πολῖται
 ἐκόντες κατεδέχοντο τοὺς πρόσθεν φεύγοντας.
 35 Ἐπεὶ δὲ ταῦτ' ἐπράχθη, καὶ ὀμωμώκασαν αἱ

πόλεις ἐμμένειν τῇ εἰρήνῃ, ἣν κατέπαυσε βασιλεὺς, ἐκ τούτου διελύθη μὲν τὰ πεζικὰ, διελύθη δὲ καὶ τὰ ναυτικὰ στρατεύματα. Λακεδαιμονίοις μὲν δὴ, καὶ Ἀθηναίοις, καὶ τοῖς ξυμμάχοις οὕτω μετὰ τὸν ὕστερον πόλεμον τῆς καθαιρέσεως τῶν Ἀθηναίων τειχῶν αὕτη πρώτη εἰρήνη ἐγένετο. Ἐν δὲ τῷ πο- 36 λέμῳ μᾶλλον ἀντιφρόπως τοῖς ἐναντίοις πράττοντες οἱ Λακεδαιμόνιοι, πολὺ ἐπιπυδέστεροι ἐγένοντο ἐκ τῆς ἐπ' Ἀνταλκίδου εἰρήνης καλουμένης. Προστάται γὰρ γενόμενοι τῆς ὑπὸ βασιλείᾳ καταπαμφθείσης εἰρήνης, καὶ τὴν αὐτονομίαν ταῖς πόλεσι πράττοντες, προσέλαβον μὲν ξύμμαχον Κόρινθον, αὐτονομίης δὲ ἀπὸ τῶν Θηβαίων τὰς Βοιωτίδας πόλεις ἐποίησαν, οὐπερ πάλαι ἐπεθύμουν. Ἐπαυσαν δὲ καὶ Ἀργεῖους Κόρινθον σφετεριζομένους, φρουρὰν φήναντες ἐπ' αὐτοὺς, εἰ μὴ ἐξέλαιεν ἐκ Κορίνθου.

C A P. II.

Τούτων δὲ προκχωρηκότων, ὡς ἐβούλοντο, ἔδοξεν αὐτοῖς, ὅσοι ἐν τῷ πολέμῳ τῶν ξυμμάχων ἐνέκειντο, καὶ τοῖς πολεμίοις εὐμενέστεροι ἦσαν, ἢ τῇ Λακεδαιμονίᾳ, τοὺτους κολάσαι, καὶ κατασκευύσαι, ὥστε μὴ δύνασθαι ἀπιστεῖν. Πρῶτον μὲν οὖν πέμψαντες ὡς τοὺς Μαντινέας, ἐκέλευσαν αὐτοὺς τὸ τεῖχος περιαιφεῖν, λέγοντες, ὡς οὐκ ἂν πιστεύσειαν ἄλλως αὐτοῖς, μὴ ξὺν τοῖς πολεμίοις γενέσθαι. Δισθάνεσθαι γὰρ ἔφρασαν, καὶ ὡς σίτον ἐξέπεμπον τοῖς Ἀργείοις, σφῶν αὐτοῖς πολεμοῦντων· καὶ ὡς ἔστι

μὲν οὐδὲ στρατεύουεν, ἐκχειρίαν προφασίζο-
 μενοι· ὅποτε δὲ καὶ ἀκολουθοῦεν, ὡς κακῶς συ-
 στρατεύουεν. Ἐτι δὲ γινώσκειν ἔφρασαν φθονοῦντας·
 μὲν αὐτοὺς, εἴ τι σφίσι ἀγαθὸν γίγνοιτο· ἐφθο-
 μένους δ', εἴ τις συμφορὰ προσπίπτει. Ἐλέγοντο
 δὲ καὶ αἱ σπονδαὶ ἐξεληλυθέναι τοῖς Μαντινεῦσι
 3 τούτῳ τῷ ἔτι, αἱ μετὰ τὴν ἐν Μαντινείᾳ μάχῃ
 τριακονταετῆς γενόμεναι. Ἐπεὶ δὲ οὐκ ἤθελον κα-
 θαιρεῖν τὰ τεῖχη, φρουρὰν φαίνουσιν ἐπ' αὐτούς.
 Ἀγησίλαος μὲν οὖν εἰδὲθή τῆς πόλεως, ἀφείναι αὐ-
 τὸν ταύτης τῆς στρατηγίας, λέγων, ὅτι τῷ πατρὶ
 αὐτοῦ πολλὰ ὑπηρετήκει ἢ τῶν Μαντινέων πόλις ἐν
 τοῖς πρὸς Μεσσηνίαν πολέμοις· Ἀγησίπολις δὲ ἐξή-
 γαγε τὴν φρουρὰν, καὶ μάλα Πausανίου, τοῦ πα-
 τρός αὐτοῦ, φιλικῶς ἔχοντος πρὸς τοὺς ἐν Μαντι-
 4 νείᾳ τοῦ δήμου προστάτας. Ὡς δὲ ἐνάβαλε, πρῶ-
 τον μὲν τὴν γῆν εἰδῆου. Ἐπεὶ δὲ οὐδὲ οὕτω καθήρουν
 τὰ τεῖχη, τάφρον ὠρυττε κύκλῳ περὶ τὴν πόλιν, τοῖς
 μὲν ἡμίσεσι τῶν στρατιωτῶν προκαθημένοις σὺν τοῖς
 ἔπλοις τῶν ταφρευόντων, τοῖς δὲ ἡμίσεσιν ἐργαζο-
 μένοις. Ἐπεὶ δὲ ἐξείργαστο ἡ τάφρος, ἀσφαλῶς
 ἦδη κύκλῳ τεῖχος περὶ τὴν πόλιν ὠκοδόμησεν. Αἰ-
 σθόμενος δὲ, ὅτι ὁ οἶτος ἐν τῇ πόλει πολλὸς εἴη,
 εὐετηρίας γενομένης τῷ πρόσθεν ἔτι, καὶ νομίσας,
 χαλεπὸν ἔσσεσθαι, εἰ δεῖσοι πολὺν χρόνον τρῖχειν
 5 στρατείαις τὴν τε πόλιν καὶ τοὺς ξυμμάχους, ἀπέ-
 χωσε τὸν ῥέοντα ποταμὸν διὰ τῆς πόλεως, μάλ' ὄντα
 εὐμεγέθη. Ἐμφραχθείσης δὲ τῆς ἀπορροίας, ἤρπειο

τὸ ὕδωρ ὑπὲρ τε τῶν ὑπὸ ταῖς οἰκίαις καὶ ὑπὲρ τῶν ὑπὸ τῷ τείχει θεμελιῶν. Βραχέμενον δὲ τῶν κάτω πλίνθων καὶ προδιδουσῶν τὰς ἄνω, τὸ μὲν πρῶτον ἐρρήγνυτο τὸ τεῖχος, ἔπειτα δὲ καὶ ἐκλίνετο. Οἱ δὲ χρόνον μὲν τινα ξύλα ἀντήρειδον, καὶ ἀντεμνηχάωντο, ὡς μὴ πίπτει ὁ πύργος· ἐπεὶ δὲ ἤττωντο τοῦ ὕδατος, δεισάντες, μὴ, πεσόντες πη τοῦ κύκλου τείχους, δορυάλωτοι γένοιτο, ὠμολόγουν περιαιρήσειν. Οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι οὐκ ἔφρασαν σπείσασθαι, εἰ μὴ καὶ δικαιοῦντο κατὰ κώμας. Οἱ δ' αὖ νομίσαρχες ἀνάγκην εἶναι, ξυνέφρασαν καὶ ταῦτα ποιήσειν. Οἰομένων δὲ ἀποθανεῖσθαι τῶν ἀργολιζόντων καὶ τῶν τοῦ δήμου προστατῶν, διεπράξατο ὁ πατήρ παρὰ τοῦ Ἀγησιπόλιδος, ἀσφάλειαν αὐτοῖς γενέσθαι, ἀπαλλακτομένοις ἐκ τῆς πόλεως, ἐξήκοντα οὔσι. Καὶ ἀμφοτέρωθεν μὲν τῆς ὁδοῦ, ἀρξάμενοι ἀπὸ τῶν πυλῶν, ἔχοντες τὰ δόρατα οἱ Λακεδαιμόνιοι, ἕστησαν, θεώμενοι τοὺς ἐξιόντας· καὶ μισοῦντες αὐτοὺς, ὅμως ἀπειχάντο αὐτῶν ῥῆον, ἢ οἱ βέλτιστοι τῶν Μαντινέων. Καὶ τοῦτο μὲν εἰρήσθω μίγα τεκμήριον πειθαρχίας. Ἐκ δὲ τούτου καθηρέθη μὲν τὸ τεῖχος, 7 διεκρίσθη δὲ ἡ Μαντινεία τετραχῆ, καθάπερ τὸ ἀρχαῖον ἄκουον. Καὶ τὸ μὲν πρῶτον ἤχθοντο, ὅτι τὰς μὲν ὑπαρχούσας οἰκίας ἔδει καθαιρεῖν, ἄλλας δὲ οἰκοδομεῖν· ἐπεὶ δὲ οἱ ἔχοντες τὰς οὐσίας ἐγγύτερον μὲν ἄκουον τῶν χωρίων, ὄντων αὐτοῖς περὶ τὰς κώμας, ἀριστοκρατία δ' ἐχρῶντο, ἀπηλλαγμένοι δ' ἦσαν τῶν βαρέων δημαγωγῶν, ἤδοντο τοῖς πεπρα-

γμένοις. Καὶ ἔπεμπον μὲν αὐτοῖς οἱ Λακεδαιμόνιοι οὐ καθ' ἕνα, ἀλλὰ κατὰ κόμην ἐκάστην ξεναγόν. Συνεστρατεύοντο δ' ἐκ τῶν κομῶν πολὺ προθυμότερον, ἢ οἱ ἐδημοκρατοῦντο. Καὶ τὰ μὲν δὴ περὶ Μαντινείας οὕτω διεπέπρακτο, σοφωτέρων γενομένων ταύτη γε τῶν ἀνθρώπων, τῷ μὴ διὰ τειχῶν ποταμὸν ποιεῖσθαι.

- 8 Οἱ δ' ἐκ Φλιοῦντος φεύγοντες, αἰσθόμενοι τοὺς Λακεδαιμονίους ἐπισκοποῦντας τοὺς ἑυμάχους, ὅποιοί τινες ἕκαστοι ἐν τῷ πολέμῳ αὐτοῖς ἐγεγένηστο, καιρὸν ἠγησάμενοι, ἐπορεύθησαν εἰς Λακεδαίμονα, καὶ ἐδίδασκον, ὥς, ἕως μὲν σφεῖς οἴκοι ἦσαν, ἐδέχετό τε ἡ πόλις τοὺς Λακεδαιμονίους εἰς τὴν τεῖχος, καὶ συνεστρατεύοντο, ὅποι ἠγοῦντο· ἐπεὶ δὲ σφῶς αὐτοὶ ἐξέβαλον, ὥς ἐπεσθαι μὲν οὐδαμοῦ ἐθέλοιεν, μόνους δὲ πάντων ἀνθρώπων Λακεδαιμονίους οὐ
- 9 δέχοντο εἶσω τῶν πυλῶν. Ἀκούσασι δὴ ταῦτα τοῖς ἐφόροις ἄξιον ἔδοξεν ἐπιστροφῆς εἶναι. Καὶ πέμπαντες πρὸς τὴν τῶν Φλιασίων πόλιν ἔλεγον, ὡς φίλοι μὲν οἱ φυγάδες τῇ Λακεδαιμονίων πόλει εἶεν, ἀδικοῦντες δ' οὐδὲν φεύγοιεν. Ἄξιόν δ' ἔφασαν, μὴ ὑπ' ἀνάγκης, ἀλλὰ πάρ' ἐκόντων διαπραΰνασθαι κατελθεῖν αὐτούς. Ἄ δὴ ἀκούσαντες οἱ Φλιάσιοι, ἔδεισαν, μὴ, εἰ στρατεύσαιντο ἐπ' αὐτούς, τῶν ἔνδοθεν παρελθάν τινες εἰς τὴν πόλιν αὐτούς· καὶ γὰρ συγγενεῖς πολλοὶ ἔνδοθ' ἦσαν τῶν φευγόντων, καὶ ἄλλως εὐμενεῖς, καὶ, οἷα δὴ ἐν ταῖς πλείσταις πόλεσι, νεωτέρων τινῶν ἐπιθυμοῦντες πραγμάτων.

κατόρειν, ἐβούλοντο τὴν φυγὴν. Τοιαῦτα μὲν ἴδῃ¹⁰ φοβηθέντες, ἐψηφίσαντο καταδέχεσθαι τοὺς φυγάδας, καὶ ἐκείνοις μὲν ἀποδοῦναι τὰ ἐμφανῆ κτήματα, τοὺς δὲ τὰ ἐκείνων πριαμένους, ἐκ δημοσίου τὴν τιμὴν ἀπολαβεῖν· εἰ δὲ τι ἀμφίλογον πρὸς ἀλλήλους γίγνοιτο, δίκη διακριθῆναι. Καὶ ταῦτα μὲν αὖ περὶ τῶν Φλιασίων φυγάδων ἐν ἐκείνῳ τῷ χρόνῳ ἐπέπρακτο.

Ἐξ Ἀκάνθου δὲ καὶ Ἀπολλωνίας (αἵπερ μέγισται¹¹ τῶν περὶ Ὀλυθον πόλεων) πρέσβεις ἀφίκοντο ἐς Λακεδαιμόνα. Ἀκούσαντες δὲ οἱ ἔφοροι, ὧν ἐνεκὴ ἦγον, προσήγαγον αὐτοὺς πρὸς τε τὴν ἐκκλησίαν καὶ τοὺς συμμαχοὺς. Ἐνθα δὲ Κλειγένης Ἀκάνθιος ἔλεξεν·

Ὡ ἄνδρες Λακεδαιμόνιοι τε καὶ σύμμαχοι, οἰόμεθα, λανθάνειν ὑμᾶς πρᾶγμα φερόμενον ἐν τῇ Ἑλλάδι. Ὅτι μὲν γὰρ τῶν ἐπὶ Θοράκης μεγίστη πόλις Ὀλυθος, σχεδὸν πάντες ἐπίστασθε. Οὗτοι τῶν πόλεων προσήγαγοντι ἐστὶν ἄς, ἐφ' ᾧ τε τοῖς αὐτοῖς χρῆσθαι νόμοις καὶ συμπολιτεύειν· ἔπειτα δὲ καὶ τῶν μειζόνων προσέλαβόν τινας. Ἐκ δὲ τούτου ἐπιχείρησαν καὶ τὰς τῆς Μακεδονίας πόλεως ἐλευθεροῦν ἀπὸ Ἀμύντου, τοῦ βασιλέως Μακεδόνων. Ἐπεὶ δὲ εἰσῆκουσαν αἱ ἐγγύτατα αὐτῶν, ταχὺ καὶ¹² ἐπὶ τὰς πόρθω καὶ μείζους ἐπορεύοντο· καὶ κατελιπομεν ἡμεῖς ἔχοντας ἤδη ἄλλας τε πολλὰς, καὶ Πέλλαν, ἥπερ μεγίστη τῶν ἐν Μακεδονίᾳ πόλεων. Καὶ Ἀμύνταν δὲ αἰσθανόμεθα ἀποχωροῦντιὰ τε

τῶν πόλεων, καὶ ὅσον οὐκ ἐκπεπωκότα ἤδη ἀπάσης
 Μακεδονίας. Πέμπαντες δὲ καὶ πρὸς ἡμᾶς καὶ πρὸς
 Ἀπολλωνιάτας οἱ Ὀλυνθιοὶ, προέειπον ἡμῖν, ὅτι, εἰ
 μὴ παρεσόμεθα συστρατευόμενοι, ἐκείνοι ἐφ' ἡμᾶς
 14 ἴσκειν. Ἡμεῖς δὲ, οἱ ἄνδρες Λακεδαιμόνιοι, βουλό-
 μεθα μὲν τοῖς πατρίοις νόμοις χρῆσθαι καὶ αὐτο-
 πολῖται εἶναι· εἰ μόντοι μὴ βοηθήσει τις, ἀνάγκη
 καὶ ἡμῖν μετ' ἐκείνων γίνεσθαι. Καὶ τοίνυν γε δὴ
 αὐτοῖς εἰσιν ὀπλίται μὲν οὐκ ἐλάττους ἀτακασίων,
 πελτασται δὲ πολὺ πλείους ἢ τοσοῦτοι· ἱππεῖς γε
 μόντοι, εἰάν καὶ ἡμεῖς μετ' αὐτῶν γενόμεθα, ἔσον-
 15 ται πλείους ἢ χίλιοι. Κατελλπομεν δὲ καὶ Ἀθηναίων
 καὶ Βοιωτῶν πρέσβεις ἤδη αὐτόθι. Ἡκούομεν δὲ,
 ὡς καὶ αὐτοῖς Ὀλυνθίοις ἐψηφισμένον εἶη, συμπέμ-
 πειν πρέσβεις εἰς ταύτας τὰς πόλεις περὶ συμμαχίας.
 Καίτοι εἰ τοσαύτη δύναμις προσγενήσεται τῇ τε Ἀθη-
 ναίων καὶ Θηβαίων ἰσχυρῇ, ὄρατα, ἔφη, ὅπως μὴ
 φύκετι εὐμεταχείριστα ἐκεῖνα ἔσται ὑμῖν. Ἐπεὶ δὲ
 καὶ Ποτιδαιῶν ἔχουσιν, ἐπὶ τῷ ἰσχυρῆ, τῆς Παλ-
 λήνης οὖσαν, νομίζετε, καὶ τὰς ἐντὸς ταύτης πόλεις
 ὑπηκόους ἔσσεσθαι αὐτῶν. Τεκμήριον δὲ τι ἔστω καὶ
 τοῦτο, ὅτι ἰσχυρῶς αὐταὶ αἱ πόλεις πεφρόβηται·
 μάλιστα γὰρ μισοῦσαι τοὺς Ὀλυνθίους, ὅμως οὐκ
 ἐτόλμησαν μεθ' ἡμῶν πρεσβείας πέμπειν διδασού-
 16 σας ταῦτα. Ἐνοήσατε δὲ καὶ τόδε, πῶς εἰκός,
 ὑμᾶς τῆς μὲν Βοιωτίας ἐπιμεληθῆναι, ὅπως μὴ καθ'
 ἔν εἶη, πολὺ δὲ μείζονος ἀθροισομένης δυνάμεως
 ἐπιμελεῖσθαι, καὶ ταύτης οὐ κατὰ γῆν μόνον, ἀλλὰ καὶ

κατὰ θάλατταν ἰσχυρῶς γενομένης. Τί γὰρ δὴ καὶ ἐμποδῶν, ὅπου ξύλα μὲν ναυπηγήσιμα ἐν αὐτῇ τῇ χώρῃ ἐστὶ, χρημάτων δὲ πρόσοδοι ἐκ πολλῶν μὲν λιμένων, πολλῶν δὲ ἐμπορίων, πολυανθρωπία γε μὴν διὰ τὴν πολυσιτίαν ὑπάρχει; Ἄλλὰ μὴν καὶ ¹⁷ γείτονές εἰσιν αὐτοῖς Θρᾷκες οἱ ἀβασιλευτοὶ, οἱ θεραπεύουσι μὲν καὶ νῦν ἤδη τοὺς Ὀλυνθίους· εἰ δὲ ὑπ' ἐκείνους ἔσονται, πολλὴ καὶ αὐτῇ δυνάμις προσγένοιτ' ἂν αὐτοῖς. Τούτων γε μὴν ἀκολουθοῦντων, καὶ τὰ ἐν τῷ Παγγαίῳ χρύσεια χεῖρα ἂν αὐτοῖς ὄρεγοι. Καὶ τούτων ἡμεῖς οὐδὲν λέγομεν, ὅ τι οὐ καὶ ἐν τῷ τῶν Ὀλυνθίων δήμῳ μυριόλεκτόν ἐστι· τό γε μὴν φρόνημα αὐτῶν τί ἂν τις λέγοι; Καὶ γὰρ ἴσως ¹⁸ ὁ θεὸς ἐποίησεν, ἅμα τῷ δύνασθαι καὶ τὰ φρονήματα αὐξῆσθαι τῶν ἀνθρώπων. Ἡμεῖς μὲν οὖν, ὧ ἄνδρες Ἀακιδαιμόνιοι τε καὶ ξυμμαχοὶ, ἐξαγγέλλομεν, ὅτι τάκει οὕτως ἔχει· ὑμεῖς δὲ βουλευέσθε, εἰ δοκῆ ἄξια ἐπιμελείας εἶναι. Δεῖ γε μὴν ὑμᾶς καὶ τόδε εἰδέναι, ὡς, ἣν εἰρήκαμεν δύναμιν μεγάλην οὔσαν, οὐπω δυσπάλαιστός τις ἐστίν· αἱ γὰρ ἀκουσαι τῶν πόλεων τῆς πολιτείας κοινωνοῦσαι, αὗται, ἂν τι ἴδωσιν ἀντίπαλον, ταχὺ ἀποστήσονται· εἰ ¹⁹ μὲντοι συγκλεισθήσονται ταῖς ἐπιγαμίαις καὶ ἐγκτήσεσι παραλλήλως, ὥς ἐψηφισμένοι εἰσὶ, καὶ γνώσονται, ὅτι μετὰ τῶν κρᾶτούντων ἔπεσθαι κερδαλίον ἐστίν, (ὥσπερ Ἀρκάδες, ὅταν μεθ' ὑμῶν ἴωσι, τὰ τε αὐτῶν σώζουσι, καὶ τὰ ἀλλότρια ἀρπάζουσιν) ἴσως οὐκέθ' ὁμοίως εὐλυτα ἔσται.

- 20 *Λαχθέντων δὲ τούτων, ἐδίδοσαν οἱ Λακεδαιμόνιοι τοῖς συμμάχοις λόγον, καὶ ἐκέλευον συμβουλεύειν, ὃ τι γινώσκει τις ἄριστον τῇ Πίλοποννήσῳ καὶ τοῖς συμμάχοις. Ἐκ τούτου μέντοι πολλοὶ μὲν ξυνηγόρευον στρατιὰν ποιεῖν, μάλιστα δὲ οἱ βουλόμενοι χαρίζεσθαι τοῖς Λακεδαιμονίοις, καὶ ἔδοξε πέμπειν ἐς τοὺς μυρίους ξύνταγμα ἐξ-ἐκάστην πόλιν.*
- 21 *Λόγοι δὲ ἐγένοντο, ἀργυρίον τε ἀντ' ἀνδρῶν ἐξείναι δίδοναι τῇ βουλομένῃ τῶν πόλεων, τριώβολον Διγινάϊον κατ' ἄνδρα· ἵππίας τε εἰ τις παρέχοι, κατὰ τετάρων ἑπλιτῶν μισθόν τῷ ἵππει δίδοσθαι· εἰ δὲ τις τῶν πόλεων ἐκλίποι τὴν στρατείαν, ἐξείναι τοῖς Λακεδαιμονίοις ἐπιζημιῶν στατήρι κατὰ τὸν*
- 23 *ἄνδρα τῆς ἡμέρας. Ἐπεὶ δὲ ταῦτα ἔδοξεν, ἀναστάντες οἱ Ἀκάνθιοι πάντες ἀδίδασκον, ὡς ταῦτα καλὰ μὲν εἴη τὰ ψηφίσματα, οὐ μέντοι δυνατὰ ταχὺ περᾶνθῆναι. Βέλτιον οὖν ἔρασαν εἶναι, ἐν ᾧ αὕτη ἢ παρασκευὴ ἀθροίζοιτο, ὡς τάχιστα ἄνδρα ἐξελθεῖν ἄρχοντα, καὶ δυνάμει ἐκ Λακεδαιμονός τε, ὅση ἂν ταχὺ ἐξέλθοι, καὶ ἐκ τῶν ἄλλων πόλεων· τούτου γὰρ γενομένου, τὰς τε οὐπω προσκχωρηκυίας πόλεις στήναι ἂν, καὶ τὰς βεβιασμέ-*
- 24 *νας ἦττον ἂν συμμαχεῖν. Δοξάντων δὲ τούτων ἐπέμπουσιν οἱ Λακεδαιμόνιοι Εὐδαμίδαν, καὶ σὺν αὐτῷ νεοδαμῶνεις τε καὶ τῶν περιόικων καὶ Σκιριτῶν ἄνδρας ὡς διαχιλίους. Ὁ μὲντοι Εὐδαμίδας ἐξίων, Φοιβίδαν τὸν ἀδελφὸν ἐδεήθη τῶν ἐφόρων τοὺς ὑπολειπομένους τῶν ἐαντιῶ προσεταγμένους*

ἄθροίσαντα μετιέναι· αὐτὸς δὲ ἐπεὶ ἀφίκετο εἰς τὰ ἐπὶ Θράκης χωρία, ταῖς μὲν δεομέναις τῶν πόλεων φρονουρὸς ἐπεμπεν, Ποτίδαιαν δὲ καὶ προσέλαβεν ἐκοῦσαν, σύμμαχον ἤδη ἐκείνων οὔσαν. Καὶ ἐν-
τεῦθεν δρομώμενος ἐπολέμει, ὥσπερ εἰκὸς τὸν ἐλάτ-
τω ἔχοντα δύναμιν.

Ὁ δὲ Φοιβίδας, ἐπεὶ ἠθροίσθησαν αὐτῷ οἱ 25
ὑπολειφθέντες τοῦ Εὐδαμίδα, λαβὼν αὐτοὺς ἐπο-
ρεύετο. Ὡς δ' ἐγένοντο ἐν ταῖς Θήβαις, καταρατοπε-
δαύσαντο μὲν ἔξω τῆς πόλεως περὶ τὸ γυμνάσιον·
στασιαζόντων δὲ τῶν Θηβαίων, πολεμαρχοῦντες μὲν
ἐτύγγανον Ἰσμηνίας τε καὶ Λεοντιάδης· διάφοροι δὲ
ὄντες ἀλλήλοις, καὶ στρατηγὸς ἐκότερος τῶν ἱτα-
ριῶν, ὁ μὲν Ἰσμηνίας διὰ τὸ μῖσος τῶν Λακεδαιμο-
νίων οὐδὲ ἐπλησιαῖς τῷ Φοιβίδῃ· ὁ μὲντοι Λεοντιά-
δης ἄλλως τε ἐθεορῆτευσεν αὐτὸν, καὶ ἐπὶ εἰσαρ-
κειώθῃ, ἔλεγε τοιαύτη· Ἔξιστί σοι, ὦ Φοιβίδα, 26
τῆδε τῆ ἡμέρᾳ μέγιστα ἀγαθὰ τῆ σεαυτοῦ πατρίδι
ὑπαυργῆσαι· εἴαν γὰρ ἀκολουθήσης ἐμοὶ σὺν τοῖς
ὀπλίταις, εἰσαῶ σε ἐγὼ εἰς τὴν ἀκρόπολιν. Τούτου
δὲ γενομένου, νόμιζε, τὰς Θήβας καταπάσαιν ὑπὸ
τῶν Λακεδαιμονίων καὶ ἡμῶν, τοῖς ἡμετέροισι φίλοις
ἴσασθαι. Καίτοι γὰρ μὲν ὡς δοξῆς, ἀποσκευῆν- 27
ται, μηδένα μετὰ σοῦ στρατεύειν Θηβαίων ἐπὶ
Ὀλανθίου· ἐάν δέ γε σὺ ταῦτα μεθ' ἡμῶν προῆξῃς,
εὐθύς σοι ἡμεῖς πολλοὺς μὲν ὀπλίτας, πολλοὺς δὲ
ἱππίας συμπέμφομεν· ὥστε πολλῇ ἀνάρξει βασιθῆ-
σις τῷ ἀδελφῷ, καὶ ἐν ᾗ μέλλεις ἐκείνης Ὀλανθαί

καταστρέφεισθαι, σὺ καταστραμμένος ἔση Θήβας,
 28 πολὺ μείζω πόλιν Ὀλύνθου. Ἀκούσας δὲ ταῦτα ὁ
 Φοιβίδας, ἀνεκουφίσθη· καὶ γὰρ ἦν τοῦ λιμπερόν
 — τι ποιῆσαι πολὺ μᾶλλον, ἢ τοῦ ζῆν ἐραστὴς· οὐ
 μέντοι λογιστικὸς γε, οὐδὲ φρόνιμος πάνυ ἔδοκει εἶ-
 ναι. Ἐπεὶ δὲ ὠμολόγησε ταῦτα, προσορμήσας μὲν αὐ-
 τὸν ἐκέλευσεν, ὥσπερ ξυνεσκευασμένος ἦν ἐς τὸ ἀπιέ-
 ναι· ἦνικα δ' ἂν ἡ καιρὸς, πρὸς σὲ ἤξω ἐγὼ, ἔφη
 29 ὁ Λεοντιάδης, καὶ αὐτὸς σοὶ ἡγήσομαι. Ἐν ᾧ δὲ ἡ
 μὲν βουλή ἐκάθητο, ἐν τῇ τῆς ἀγορᾶς στοᾶ, διὰ
 τὸ τὰς γυναῖκας ἐν τῇ Καδμείᾳ θεομοφοριάζειν,
 θείρους δὲ ὄντος καὶ μεσημβρίας, πλειστοὶ ἦν ἐρημία
 ἐν ταῖς ὁδοῖς, ἐν τούτῳ προσελάσας ἐπ' ἵππου ὁ
 Λεοντιάδης, ἀποστρέφει τὸν Φοιβίδαν, καὶ ἡγείσθαι
 εὐθὺς ἐς τὴν ἀκρόπολιν. Καταστήσας δὲ ἐκεῖ τὸν
 Φοιβίδαν καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ, καὶ παραδοὺς αὐτοῖς
 τὴν βαλανάγραν τῶν πυλῶν, καὶ εἰπὼν, μηδένα πα-
 ριέναι ἐς τὴν ἀκρόπολιν, ὅτινα μὴ αὐτὸς κλέυσι,
 ἐπορεύετο ἐς τὴν βουλήν. Ἐλθὼν δ' εἶπε τάδε·
 30 Ὅτι μὲν, ὡς ἄνδρες, Λακιδαιμόνιοι κατέχουσι τὴν
 ἀκρόπολιν, μηδὲν ἀθυμεῖτε· οὐδὲσι γὰρ φασὶ πολλέ-
 μισοι ἦσαν, ὅστις μὴ πόλεμον ἔσθ'· ἐγὼ δὲ, τοῦ νό-
 μου κλέυοντος, ἔξιναι πλεμάρχη λαβεῖν, εἴ τις
 δοκεῖ ἄξιον θανάτου ποιεῖν, λαμβάνω τουτοσι Ἰσμη-
 νίαν, ὡς πολεμῶνδιούνηται. Καὶ ὑμεῖς δὲ, οἱ λοχα-
 γοὶ τε καὶ οἱ μετὰ τούτων τεταγμένοι, ἀνίστασθε,
 31 καὶ λαβόντες ἀπάγετε τούτον, ἐνθα εἴρηται. Οἱ
 μὲν δὲ εἰδότες τὸ πρᾶγμα, παρήσαν τε καὶ ἐπέ-

θοντο, και ξυνιλάμβανον· τῶν δὲ μὴ εἰδότες, ἐν-
 αντιῶν δὲ ὄντων τοῖς περὶ Λεοντιάδην, οἱ μὲν ἔφευ-
 γον εὐθύς ἔξω τῆς πόλεως, δεισαντες, μὴ ἀποθά-
 νοιεν· οἱ δὲ καὶ οἴκαδε προῦπον ἀπεχώρησαν. Ἐπει
 δὲ εἰργμένον τὸν Ἰσμηνίαν ἤσθοντο ἐν τῇ Καδμείᾳ,
 τότε δὴ ἀπεχώρησαν εἰς τὰς Ἀθήνας οἱ ταυτὰ γιννώ-
 σκοντες Ἀνδρουκλείδα τε καὶ Ἰσμηνία, μάλιστα τε-
 τρακῆσιοι. Ὡς δὲ ταῦτ' ἐπέπρακτο, πολέμαρχον 32
 μὲν ἀντὶ Ἰσμηνίου ἄλλον εἴλοντο· ὃ δὲ Λεοντιάδης
 εὐθύς εἰς Λακεδαίμονα ἐπορεύετο. Εὔρε δ' ἐκεῖ τοὺς
 μὲν ἐφόρους καὶ τὸ πλῆθος τῆς πόλεως χαλεπῶς
 ἔχοντας τῷ Φοιβίδᾳ, ὅτι οὐ προσταχθέντα ὑπὸ τῆς
 πόλεως ταῦτα ἐπεπραγεῖ· ὃ μὲντοι Ἀγησίλαος ἔλε-
 γεν, ὅτι, εἰ μὲν βλαβερά τῇ Λακεδαίμονι πεπρα-
 χὸς εἴη, δίκαιος εἴη ζημιῶσθαι· εἰ δ' ἀγαθὰ,
 ἀρχαῖον εἶναι νόμιμον, ἐξεῖναι τὰ τοιαῦτα αὐτοσχέ-
 διάζειν. Ἀπὸ οὖν τοῦτ', ἔφη, προσήκει σκοπεῖν,
 πότιρον ἀγαθὰ, ἢ κακὰ ἐστὶ τὰ πεπραγμένα. Ἐπει- 35
 τα μὲντοι ὁ Λεοντιάδης, ἐλθὼν εἰς τοὺς ἐκκλήτους,
 εἶλεγε τοιαῦτα· Ἄνδρες Λακεδαιμόνιοι, ὡς μὲν πολε-
 μικῶς ὑμῖν εἶχον οἱ Θηβαῖοι, πρὶν τὰ νῦν πεπρα-
 γμένα γενέσθαι, καὶ ὑμῖς ἐλέγετε· ἐώρατε γὰρ αἰεὶ
 τοσούτους τοσούτων ὑμετέροις δυσμενεῖσι φίλοις ἔχον-
 τας, τοσούτους δὲ ὑμετέροις φίλοις ἐχθροὺς ὄντας· Οὐκ
 ἐπὶ μὲν τὸν ἐν Πειραιεὶ δῆμον, πολεμιώτατον ὄντα
 ὑμῖν, οὐκ ἠθέλησαν συστρατεύειν; Φωκεῖσι δὲ ὅτι
 ὑμῶς εὐμενεῖς ὄντας ἐώραν, ἐπεστράτευον; Ἄλλα 34
 μὴν καὶ, πρὸς Ὀλυρθίους εἰδότες ὑμῶς πόλεμον

ἐκφέροντας, ἔνμαχίαν ἐποιῶντο. Καὶ ὑμεῖς γε
 τότε μὲν αἰεὶ προσείχετε τὸν νόον, πότε ἀκούσασθε
 βιαζομένους αὐτοὺς τὴν Βοιωτίαν ὑφ' αὐτοῖς εἶναι.
 τῦν δ' ἐπεὶ ταῦτα πέπρακται, οὐδὲν ὑμῖς δεῖ Θη-
 βαίους φοβεῖσθαι· ἀλλ' ἀρκέσαι ὑμῖν μικρὰ σκυ-
 τάλη, ὥστε ἐκείθεν πάντα ὑπηρετῆσθαι, ὅσων ἂν
 δέησθε, εἰν, ὥσπερ ἡμεῖς ὑμῶν, οὕτω καὶ ὑμῖς
 35 ἡμῶν ἐπιμνήσθε. Ἀκούσασι ταῦτα τοῖς Λακεδαι-
 μονίαις ἔδοξε, τὴν τε ἀκρόπολιν, ὥσπερ κατεῖλε-
 πτο, φυλάττειν, καὶ Ἰσημίαν κρῖναι ποιῆσαι. Ἐκ
 δὲ ταύτου πέμπουσι δικαστὰς, Λακεδαιμονίων μὲν
 τρεῖς, ἀπὸ δὲ τῶν συμμάχων ἓνα ἕκαστος καὶ
 μικρῶς καὶ μεγάλως πόλιως. Ἐπεὶ δὲ ξυγκάθειον
 πρὸς δικαστήριον, τότε δὴ κατηγορεῖτο τοῦ Ἰση-
 μίαν, καὶ ὡς βουβαρῖζαι, καὶ ὡς ξένος, τῷ Πέρσῃ
 ἐκ' οὐδενὶ ἀγαθῷ τῆς Ἑλλάδος γεγενημένος εἶναι, καὶ
 ὡς τῶν παρὰ βασιλείας χρησάτων μεταληθῶς εἶναι, καὶ
 ὅτι τῆς ἐν τῇ Ἑλλάδι ταραχῆς πάσης ἐκείνδος τε καὶ
 36 Ἀνδροκλίδας αἰτιώτατος εἶεν. Ὁ δὲ ἀπελογεῖτο
 μὲν πρὸς πάντα ταῦτα· οὐ μέντοι ἔπειθ' ἐπεὶ τὸ μὴ
 οὐ μεγαλοπρόθυμος τε καὶ κακοπραγμων εἶναι. Καὶ
 ἐπιπέρας μὲν κατεψηφίσθη καὶ ἀποθνήσκει· οἱ δὲ
 περὶ Λεοντιάδην εἶχον τε τὴν πόλιν, καὶ τοῖς Λα-
 κηδαίμονιαις εἶτι πλείω ὑπηρετίου, ἢ προστάτετε
 37 ἀπέτιν. Ταύτων δὲ ἀπεπραγμένων, οἱ Λακεδαιμό-
 νιοι πολλὴν εἶτι δὴ προθυμίαςρον τὴν ἐς τὴν Ὀλυμπόν
 στρατίαν, ἐκαπέστειλλον. Καὶ ἐκπέμπουσι Τελου-
 τίαν μὲν ἀρμαστὴν, τὴν δ' ἐξ τοῦς μυρίους ἔντα-

ξιν· αὐτοὶ τε ~~ἐπιπέμπουσι~~ ξυνεπέμπετον, καὶ ἐν τῆς συμ-
 μαχίδας πόλεις σκυτάλας διέπεμπον, κελύοντες
 ἀκολουθεῖν Τελευτία κατὰ τὸ δόγμα τῶν συμμαχῶν.
 Καὶ οἱ τε ἄλλοι προθύμως τῷ Τελευτία ὑπηρετοῦν,
 (καὶ γὰρ οὐκ ἀχάριστος εἶδοκει εἶναι τοῖς ὑποθηγοῦ-
 σι τὴν αὐτῷ) καὶ ἡ τῶν Θηβαίων δὲ πόλις, ὅτε καὶ
 Ἀγησιλάου ὄντος ἀδελφοῦ, προθύμως ξυνεπέμπε-
 καὶ ὀπίστας καὶ ἰσπίτας. Ὁ δὲ σπεύδων μὲν οὐ μάλιστ' ³⁸
 ἐπορεύετο, ἐπιμελόμενος δὲ τοῦ τε μὴ ἀδικῶν τοὺς
 φίλους πορεύεσθαι, καὶ τοῦ ὡς πλείστην δύναμιν
 ἀθροίζειν. Προσέειπε δὲ καὶ πρὸς Ἀμύνταν, καὶ
 ἡξίου αὐτὸν καὶ ξένους μισθοῦσθαι, καὶ τοῖς πλη-
 αίον βασιλεῦσι χημάτων διδόναι, ὡς συμμαχοῦς εἶ-
 ναι, εἴπερ βούλοιο τὴν ἀρχὴν ἀναλαβεῖν. Ἐπειπε
 δὲ καὶ πρὸς Λέοδαν, τὸν Ἑλλήνας ἀρχόντα, διδά-
 σκων, ὅτι οἱ Ὀλύνθιοι καταστραφέντοι τὴν μέγισ-
 τὴν δύναμιν Μακεδονίας εἶεν, καὶ σὺν ἀνήσασαι τὴν ἐλάτ-
 τω, εἰ μὴ τις αὐτοὺς παύσοι τῆς ἔβρωτος. Ταῦτα δὲ ³⁹
 ποιεῶν, μάλιστ' ἔχων στρατιῶν ἀφίκετο εἰς τὴν
 ἐναντίαν συμμαχίδα. Ἐπεὶ δ' ἦλθεν εἰς τὴν Ποτι-
 δαισιν, ἐκείθεν ξυντιξόμενος ἐπορεύετο εἰς τὴν πο-
 λεμίαν. Καὶ πρὸς μὲν τὴν πόλιν ἰὼν, οὐκ ἔπει-
 κησεν, οὔτε ἔκαπτε, νομίζων· εἴ τι ποιήσεται, καὶ τοῖς
 ἐμπροσθεν ἂν αὐτῷ πάντα γίνεσθαι καὶ προσάσσει, καὶ
 ἀπίσσει· ὁπόσοι δὲ ἀναθροῖσθαι ἀπὸ τῆς πόλεως, τόσοι
 ἀρθῶς ἔχει, ἀπίοντα τὰ δένδρα ἐμπροσθεν καταβάλ-
 λειν, εἴ τι ὄπισθεν ἐπίου. Ὡς δὲ ἀπεύχετο ἀπὸ τῆς πό- ⁴⁰
 λεως οὐδὲ θέσει σφάδισ, ἔθετο τὰ ὄπλα, εὐνοήσας μὲν

αὐτὸς ἔχων, (οὕτω γὰρ ξυνέβαινον αὐτῷ κατὰ τὰς
 πύλας ἵναί, ἢ ἐξήσαν οἱ πολέμιοι) ἢ δὲ ἄλλη φά-
 λαγῆ τῶν συμμαχῶν ἀπετέτακτο πρὸς τὸ δεξιόν.
 Καὶ τῶν ἰππέων δὲ τοὺς μὲν Λάκωνας καὶ τοὺς Θη-
 βαίους, καὶ ὅσοι τῶν Μακεδόνων παρήσαν, ἐπὶ
 τῷ δεξιῷ ἐτάξατο· παρὰ δὲ αὐτῷ εἶχε Δέρδαν τε
 καὶ τοὺς ἐκείνου ἰππέας, ὡς ἐς τετρακοσίους, διὸ
 τε τὸ ἀγασθαι τοῦτο τὸ ἰππικόν, καὶ διὰ τὸ θερα-
 πεύειν τὸν Δέρδαν, ὡς ἠδόμενος πάρεσι. Ἐπεὶ δὲ
 καὶ οἱ πολέμιοι ἐλθόντες ἀντιπαρετίξαντο ὑπὸ τοῦ
 πείχει, εὐσπειραθέντες αὐτῶν οἱ ἰππεῖς ἐμβάλλουσι
 κατὰ τοὺς Λάκωνας καὶ Βοιωτοὺς. Καὶ Πολύχαρ-
 μόν τε, τὸν Λακεδαιμόνιον ἰππαρχόν, καταβάλλου-
 σιν ἀπὸ τοῦ ἵππου, καὶ κείμενον πολλὰ κατέτριψαν,
 καὶ ἄλλους ἀπέκτειναν· καὶ τέλος τρέπονται ἐπὶ
 τῷ δεξιῷ κέραιε τὸ ἰππικόν. Φευγόντων δὲ τῶν ἰπ-
 πέων, ἐνέκλιε καὶ τὸ ἐχόμενον πεζὸν αὐτῶν· καὶ
 ὅλον ἂν ἐκινδύνευσεν ἠττηθῆναι τὸ στράτευμα, εἰ
 μὴ Δέρδας, ἔχων τὸ ἑαυτοῦ ἰππικόν, εὐθύς πρὸς
 τὰς πύλας τῶν Ὀλυθίων ἤλασεν. Ἐπῆει δὲ καὶ
 42 ὁ Τελσυντίας σὺν τοῖς περὶ αὐτῶν ἐν τάξει. Ὡς δὲ
 ταῦτα ᾗσαντο οἱ Ὀλυθιοὶ ἰππεῖς, δεισάντες, μὴ
 ἀποκλείσθαι τῶν πυλῶν, ἀναστρέψαντες ἀνεχώ-
 ρησαν πολλῇ σπουδῇ. Ἐνθα δὲ ὁ Δέρδας παρελαύ-
 θοντας σαρπέλλους ἰππέας αὐτῶν ἐπέκτεινε. Ἀτι-
 χώρησάν δὲ καὶ οἱ πεζοὶ τῶν Ὀλυθίων ἐς τὴν πό-
 λιν· αὐτὸ μὲντοι πολλοὶ αὐτῶν ἀπέθανον, ὅτε ἐγγὺς
 43 τοῦ τείχους ὄντες. Ἐπεὶ δὲ τρέπονται τε ἐστάθη,

καὶ ἡ νίκη αὕτη τῷ Τελευτίᾳ ἐγεγένητο, ἀπικὼν δὲ ἔκοπτε τὰ δένδρα. Καὶ τοῦτο μὲν δὴ στρατευσάμενος τὸ θῆρος, διῆκε καὶ τὸ Μακεδονικὸν στρατευμα, καὶ τὸ τοῦ Δέρδα· πολλὰκις μέντοι καὶ οἱ Ὀλύνθιοι, καταθέοντες ἐς τὰς τῶν Μακεδαιμονίων συμμαχίδας πόλεις, ἐλεηλάτουν, καὶ ἄνδρας ἀπεκίοννον.

CAP. III.

Ἄμα δὲ τῷ ἦρι ὑποφαινομένης οἱ μὲν Ὀλύνθιοι ἵππεις, ὄντες ὡς ἑξακόσιοι, καταδεδραμηκίωσαν ἐς τὴν Ἀπολλωνίαν ἄρα μισημβρία, καὶ διωπαρμένοι ἐλεηλάτουν· ὁ δὲ Δέρδας ἐτύγγανε ταύτη τῇ ἡμέρᾳ ἀφριγμένος μετὰ τῶν ἱππέων τῶν ἑαυτοῦ, καὶ ἀριστοποιούμενος ἐν τῇ Ἀπολλωνίᾳ. Ὡς δ' εἶδε τὴν καταδρομὴν, ἡσυχίαν τε ἤγε, τοὺς δ' ἵππους ἐπεσκευασμένους καὶ τοὺς ἀναβάτας ὠπλισμένους ἔχων. Ἐπειδὴ δὲ καταφρονητικῶς οἱ Ὀλύνθιοι καὶ ἐς τὸ προάστειον, καὶ ἐς αὐτὰς τὰς πύλας ἤλαυνον, τότε τοὺς τεταγμένους ἔχων ἐξελαύνει. Οἱ δὲ, ὡς εἶδον, ἐς φυγὴν ὤρμησαν. Ὁ δὲ ὡς ἄπαξ ἐτρέψατο, οὐκ ἀνήμεν ἐννενηκοντα σταδία διώκων, καὶ ἀποκτιννύς, ἕως πρὸς αὐτὸ κατεδίωξε τῶν Ὀλυνθίων τὸ τεῖχος. Καὶ ἐλέγετο ὁ Δέρδας ἀποκτεῖναι ἐν τούτῳ τῷ ἔργῳ περὶ ὀγδοήκοντα ἱππέας. Καὶ ἀπὸ τούτου τειχίηρεις τε μᾶλλον ἦσαν οἱ πολέμιοι, καὶ τῆς χώρας ὀλίγην γῆν παντελῶς εἰργάζοντο. Προῦ-
 5
 ὄντος δὲ τοῦ χρόνου, καὶ τοῦ Τελευτίου ἐστρατε-

μένου πρὸς τὴν τῶν Ὀλυνθίων πόλιν, ὡς, εἴ τι
 δένδρον ὑπόλοιπον εἴη ἢ τι εἰργασμένον τοῖς πολεμίοις,
 φθίροι, ἐξελθόντες οἱ Ὀλύνθιοι ἱππεῖς, ἦσυχοι
 πορευόμενοι, διέβησαν τὸν παρά τὴν πόλιν ῥέοντα
 ποταμὸν, καὶ ἐπορευόντο ἡσυχῇ πρὸς τὸ τῶν ἐναν-
 τίων στρατεύμα. Ὡς δ' εἶδεν δ Τελευτίας, ἀγα-
 νακτῆσας τῇ τόλμῃ αὐτῶν, εὐθύς Τλημονίδα, τὸν
 τῶν πελταστῶν ἄρχοντα, δρόμῳ φέρεσθαι ἐς αὐ-
 4 τοὺς ἐκέλευσεν. Οἱ δὲ Ὀλύνθιοι, ὡς εἶδον προ-
 φέοντας τοὺς πελταστάς, ἀνασιρέψαντες ἀπεχώρου
 ἦσυχοι, καὶ διέβησαν πάλιν τὸν ποταμὸν. Οἱ δ'
 ἠκολούθηον μάλα θρασέως, καὶ ὡς φεύγουσι διώ-
 ζοντες ἐπιδιέβαινον. Ἐνθα δὴ οἱ Ὀλύνθιοι ἱππεῖς,
 ἤνικα ἔτι εὐχείρωτοι αὐτοῖς ἐδόκουν εἶναι οἱ διαβε-
 βηκότες, ἀνασιρέψαντες ἐμβάλλουσι αὐτοῖς, καὶ
 αὐτὸν τε ἀπέκτειναν τὸν Τλημονίδα, καὶ τῶν ἄλ-
 5 λων πλείους ἢ ἑκατόν. Ὁ δὲ Τελευτίας ὡς εἶδε τὸ
 γινόμενον, ὀργισθεὶς, ἀναλαβὼν τὰ ὄπλα, ἤγε
 μὲν τοχὺ τοὺς ὀπλίτας, διώκειν δὲ ἐκέλευε καὶ τοὺς
 πελταστάς, καὶ τοὺς ἱππεῖς, καὶ μὴ ἀνιέναι. Πολ-
 λοι μὲν οὖν δὴ καὶ ἄλλοι, τοῦ καιροῦ ἐγγυτέρω τοῦ
 τείχους διώξαντες, κακῶς ἀπεχώρησαν· καὶ ἐκείνοι
 δ' ἐπεὶ ἀπὸ τῶν πύργων ἐβάλλοντο, ἀποχωρεῖν τε
 ἠναγκάζοντο τεθορυβημένως, καὶ προφυλάττεσθαι
 6 τὰ βέλη. Ἐν τούτῳ δὴ οἱ Ὀλύνθιοι ἐπεξελαύνουσι
 μὲν τοὺς ἱππεῖς, ἐβοήθουν δὲ καὶ οἱ πελτασταί·
 τέλος δὲ καὶ οἱ ὀπλίται ἐπεξέσθον, καὶ τεταραγμένη
 τῇ φύλαγγι προσπέπτουσι. Καὶ δὲ μὲν Τελευτίας

ἐνταῦθα μαχόμενος ἀποθνήσκει. Τούτου δὲ γενομένου, εὐθύς καὶ οἱ ἄμφ' αὐτὸν ἐνέκλιναν· καὶ οὐδεὶς ἔτι ἴστατο, ἄλλὰ πάντες ἔφρουγον, οἱ μὲν ἐπὶ Σπαρτιατοῦ, οἱ δὲ ἐπὶ Ἀκάνθου, οἱ δὲ ἐς Ἀπολλωνίαν, οἱ πλεῖστοι δὲ ἐς Ποτίδαιαν. Ὡς δ' ἄλλῃ ἄλλος ἔφρουγον, οὕτω καὶ οἱ πολέμοι, ἄλλῃ ἄλλος διώκοντες, παμπληθεῖς ἀπέκτειναν ἀνθρώπους, καὶ ὅ τι περ ὄφελος ἦν τούτου τοῦ στρατεύματος.

Ἐκ μέντοι γε τῶν τοιούτων παθῶν ἐγὼ φημι ἀνθρώπους παιδεύεσθαι, μάλιστα μὲν, ὡς οὐδ' οἰκίας χρὴ κολάζειν ὄργῃ· (πολλὰκις γὰρ καὶ δεσπόται ὄργιζόμενοι μείζονα κακὰ ἔπαθον, ἢ ἐποίησαν) ἀτὰρ ἀντιπάλους τὸ μετ' ὄργης, ἀλλὰ μὴ γνώμη προσφέρεσθαι, ὅλον ἀμάρτημα. Ἡ μὲν γὰρ ὄργη ἀπρόνοητον, ἡ δὲ γνώμη σκοπεῖ οὐδὲν ἥττον, μὴ τι πάθῃ, ἢ ὅπως βλάψει τι τοὺς πολεμίους.

Τοῖς δ' οὖν Λακεδαιμονίοις, ἐπεὶ ἤκουσαν τὸ πρῶγμα, βουλευομένοις ἐδόκει, οὐ φαύλην πεμπτόν δύναμιν εἶναι, ὅπως τὸ τε φρόνημα τῶν νενηκηκότων κατασβεσθεῖη, καὶ μὴ μάτην τὰ πεπονημένα γένοιτο. Οὕτω δὲ γρόντες, ἡγεμόνα μὲν Ἀγησίπολιν τὸν βασιλεῖα ἐπέμπουσι, μετ' αὐτοῦ δὲ, ὡς περ Ἀγησιλάω ἐς τὴν Ἀσίαν, τριάκοντα Σπαρτιατῶν. Πολλοὶ δὲ αὐτῶ καὶ τῶν περιοίκων ἐθελονταὶ καλοὶ κἀγαθοὶ ἠκολούθουν, καὶ ξένοι τῶν τροφίμων καλουμένων, καὶ νόθοι τῶν Σπαρτιατῶν, μύλα εὐειδέεις τε καὶ τῶν ἐν τῇ πόλει καλῶν οὐκ ἄπειροι. Συνεστρατεύοντο δὲ καὶ ἐκ τῶν συμμια-

χίδων πόλεων ἐθελονταί, καὶ Θετταλῶν γὰρ ἰπ-
 πῆεις, γνωσθῆναι τῷ Ἀγησιπόλιδι βουλόμενοι· καὶ
 Ἀμύντας δὲ, καὶ Δέρδας ἔτι προθυμότερον, ἢ πρό-
 σθεν. Ἀγησιπολις μὲν δὴ, ταῦτα πρᾶττων, ἐπορεύε-
 το ἐπὶ τὴν Ὀλυμπόν.

- 10 Ἡ δὲ τῶν Φλιασίων πόλις, ἐπαινεθεῖσα μὲν ὑπὸ
 τοῦ Ἀγησιπόλιδος, ὅτι πολλὰ καὶ ταχέως αὐτῷ χρή-
 ματα εἰς τὴν στρατιάν ἔδωσαν, νομιζουσα δ' ἔξω
 ὄντος Ἀγησιπόλιδος, οὐκ ἂν ἐξελθεῖν ἐπ' αὐτοὺς
 Ἀγησίλαον, οὐδ' ἂν γενέσθαι, ὥστε ἅμα ἀμφοτέ-
 ρους τοὺς βασιλέας ἔξω Σπάρτης εἶναι, θρασείως
 οὐδὲν τῶν δικαίων ἐποιοῦν τοῖς κατεληλυθόσιν. Οἱ
 μὲν γὰρ δὴ φρυγάδες ἠξίουσαν, τὰ ἀμφίλογα ἐν ἴσῳ
 δικαστηρίῳ κρίνεσθαι· οἱ δὲ ἠνάγκαζον ἐν αὐτῇ τῇ
 πόλει διαδικάζεσθαι. Λεγόντων δὲ τῶν κατεληλυ-
 θότων, καὶ τίς αὐτῇ δίκη εἴη, ὅπου αὐτοὶ οἱ ἀδι-
 11 κοῦντες δικάζοιεν, οὐδένας ἤκουον. Ἐκ τούτου
 μέντοι ἔρχονται εἰς Λακεδαιμόνα οἱ κατεληθέντες, κα-
 τηγορήσοντες τῆς πόλεως, καὶ ἄλλοι δὲ τῶν οἰκοθεν
 ξυνηκολούθουν, λέγοντες, ὅτι πολλοῖς καὶ τῶν πο-
 λιτῶν οὐ δοκοῖεν δίκαια πάσχειν. Ἀγακλήτωσα
 δὲ τούτοις τῶν Φλιασίων ἢ πόλις, ἐξημίωσε πάντας,
 ὅσοι, μὴ πεμπούσης τῆς πόλεως, ἦλθον εἰς Λακε-
 12 δαιμόνα. Οἱ δὲ ζημιωθέντες ὤκνον ἀπιέναι, μί-
 νοντες δ' ἐδίδασκον, ὡς οὗτοι μὲν εἶησαν οἱ βιαζό-
 μενοι ταῦτα, οὔτερ σφᾶς τε ἐξέβαλον, καὶ Λακε-
 δαιμονίους ἀπέκλεισαν· οὗτοι δὲ, οἱ πριάμενοί τε
 τὰ σφέτερα, καὶ βιαζόμενοι μὴ ἀποδιδόναι· οὗτοι

δὴ καὶ νῦν διαπεπραγμένοι εἰσι ζημιωθῆναι σφῶς
 αὐτοὺς, εἰς Λακεδαιμόνα ἐλθόντας, ὅπως τοῦ λοι-
 ποῦ μηδεὶς τολμῶῃ ἰέναι, δηλώσωσιν τὰ ἐν τῇ πόλει
 γιγνόμενα. Τῷ δ' ὄντι ὑβρίζειν δοκοῦντων τῶν 13
 Φλιασίων, φρουρὰν φαίνουσιν ἐπ' αὐτοὺς οἱ ἔφοροι.
 Ἦν δὲ οὐ τῷ Ἀγησιλάῳ ἀχθομένῳ ταῦτα· καὶ γὰρ τῷ
 μὲν πατρὶ αὐτοῦ Ἀρχιδάμῳ ξένοι ἦσαν οἱ περὶ Πο-
 δάνεμον, (καὶ τότε τῶν κατεληλυθότων ἦσαν) ἐαυτῷ
 δὲ οἱ ἀμφὶ Προκλῆα τὸν Ἴπποκίκου. Ὡς δὲ τῶν 14
 διαβατηρίων γενομένων οὐκ ἔμελλεν, ἀλλ' ἐπορεύετο
 πολλαὶ πρεσβεῖαι ἀπήντων, καὶ χρήματα ἐδίδοσαν,
 ὥστε μὴ ἐμβάλλειν. Ὁ δὲ ἀπεκρίνατο, ὅτι οὐχ,
 ἵνα ἀδικοίῃ, στρατεύοιτο, ἀλλ' ὅπως τοῖς ἀδικου-
 μένοις βοηθήσειεν. Οἱ δὲ τελευτῶντες πάντα ἔφα- 15
 σκόν τε ποιήσῃν, ἐδέοντό τε μὴ ἐμβάλλειν. Ὁ δὲ
 πάλιν ἔλεγεν, ὡς οὐκ ἂν πιστεύσεις λόγοις, (καὶ
 γὰρ τὸ πρότερον ψεύσασθαι αὐτοὺς) ἀλλ' ἔργου τι-
 νὸς πιστοῦ δεῖν ἔφη. Ἐρωτώμενος δὲ, καὶ τί τοῦτ'
 ἂν εἴη, πάλιν ἀπεκρίνατο· Ὅπερ καὶ πρόσθεν, ἔφη,
 ποιήσαντες, οὐδὲν ὑφ' ἡμῶν ἠδικήθητε. Τοῦτο δὲ
 ἦν, τὴν ἀκρόπολιν παραδοῦναι. Οὐκ ἐθελόντων δὲ 16
 αὐτῶν τοῦτο ποιεῖν, ἐνέβαλέ τε εἰς τὴν χώραν, καὶ
 ταχὺ περιτειχίσας ἐπολιόρκει αὐτοὺς. Πολλῶν δὲ
 λεγόντων Λακεδαιμονίων, ὡς ὀλίγων ἔνεκεν ἀνθρώ-
 πων πόλει ἀπεχθάνοιντο πλέον πεντακισχιλίων ἀν-
 δρῶν, (καὶ γὰρ δὴ, ὅπως τοῦτ' εὐδηλον εἶη, οἱ
 Φλιασίοι ἐν τῷ φανερῷ τοῖς ἔξω ἔξεκκλησιάζον) ὁ
 μέντοι Ἀγησίλαος πρὸς τοῦτο ἀντεμνηχανήσατο.

- 17 Ὅποτε γὰρ ἐξέλθοιεν, ἢ διὰ συγγένειαν, ἢ διὰ φιλίαν τῶν φυγάδων, ἐδίδασκε ξυψοίτιά τε αὐτῶν κατασκευάζειν, καὶ εἰς τὰ ἐπιτήδεια ἱκανὸν δίδοναι, ὁπόσοι γυμνάζεσθαι ἐθέλοιεν· καὶ ὄπλα δὲ ἐκπορίζειν ἅπασιν τούτοις δεκελεύετο, καὶ μὴ ὀκνεῖν εἰς ταῦτα χρήματα δανείζεσθαι. Οἱ δὲ ταῦτα ὑπηρετοῦντες, ἀπέδειξαν πλείους χιλίων ἀνδρῶν, ἄριστα μὲν τὰ σώματα ἔχοντας, εὐτάκτους δὲ καὶ εὐοπλοτάτους· ὥστε τελευταῖντες οἱ Λακεδαιμόνιοι ἔλεγον, ὡς τοιούτων δέοντο συστρατιωτῶν.
- 18 Καὶ Ἀγησίλαος μὲν δὴ περὶ ταῦτα ἦν. Ὁ δὲ Ἀγησίπολις εὐθύς, ἐκ τῆς Μακεδονίας προσιών, ἔθετο πρὸς τῇ πόλει τῶν Ὀλυθίων τὰ ὄπλα. Ἐπεὶ δὲ οὐδεὶς ἀντεξῆι αὐτῶν, ἔφθιψε τὸν αἶτον· Το-
- 19 πρῶν δὲ καὶ προσβαλὼν εἶλε κατὰ κράτος. Ἐν δὲ τούτοις ὄντα κατὰ θέρους ἀκμὴν καῦμα πυριφλεγῆς λαμβάνει αὐτόν. Ὡς δὲ πρῶν ἐωρακότα τὸ ἐν Ἀφύτῃ τοῦ Διονύσου ἱερόν, ἔρωσ αὐτὸν τότε ἔσχε τῶν τε σκιερῶν σκηνημάτων καὶ τῶν λαμπρῶν καὶ ψυχρῶν ὑδάτων. Ἐκομίσθη μὲν οὖν ἐκείσε ἐπὶ ζῶν, ὅμως μέντοι ἐβδομαῖος, ἀφ' οὗ ἔκαμεν, ἔξω τοῦ ἱεροῦ ἐτελεύτησε. Καὶ ἐκείνος μὲν ἐν μέλιτι τεθίς, καὶ κομισθεὶς οἴκαδε, ἔτυχε τῆς βασιλικῆς ταφῆς.
- 20 Ἀγησίλαος δὲ, τοῦτο ἀκούσας, οὐχ, ἢ τις ἂν ᾔετο, ἐφήσθη ὡς ἀντιπάλῳ, ἀλλὰ καὶ ἐδάκρυσε, καὶ ἐπόθησε τὴν συνοουσίαν. Συνοκηνοῦσι μὲν γὰρ δὴ βασιλεῖς ἐν τῷ αὐτῷ, ὅταν οἴκοι ὦσιν. Ὁ δὲ Ἀγησίπολις τῷ Ἀγησίλαῳ ἱκανὸς μὲν ἦν καὶ ἡβη-

τικῶν, καὶ Θηρευτικῶν, καὶ ἵππικῶν, καὶ παιδικῶν λόγων μετέχειν· πρὸς δὲ τούτοις καὶ ὑπηρεῖτο αὐτὸν ἐν τῇ συσκηρίᾳ, ὡσπερ εἰκός, πρεσβύτερον. Καὶ οἱ μὲν Λακεδαιμόνιοι ἀντ' ἐκείνου Πολυβιάδην ἀρμοστήν ἐπὶ τὴν Ὀλυμπόν ἐπέμψουσιν.

Ὁ δ' Ἀγησίλαος ἤδη μὲν ὑπερέβαλε τὸν χρόνον, 21 ὅσῃ ἐλέγετο ἐν τῷ Φλιαῦντι αἶτος εἶναι. Τοσοῦτον γὰρ ἐγκράτεια γαστρός διαφέρει, ὥστε οἱ Φλιασίοι, τὸν ἡμῶν συμψηφισάμενοι αἶτον τελεῖν, ἢ πρόσθεν, καὶ ποιῶντες τοῦτο, τὸν διπλάσιον τοῦ εἰκότος χρόνον πολιορκουμένοι διήρκεσαν. Καὶ τόλμα δὲ ἀτολμίας ἔσθ' ὅτε τοσοῦτον διαφέρει, 22 ὥστε Δελφίων τις, λαμπρὸς δοκῶν εἶναι, λαβὼν μεθ' ἑαυτοῦ τριακοσίους ἄνδρας Φλιασίων, ἰκανὸς μὲν ἦν κωλύειν τοὺς βουλομένους εἰρήνην ποιῆσθαι, ἰκανὸς δὲ, οἷς ἠπίσται, εἰρξας φυλάττειν, ἠδύνατο δὲ εἰς τε τὰς φυλάκας ἀναγκάζειν τὸ πλῆθος εἶναι, καὶ τούτους ἐφοδεύων πιστοὺς παρέχεσθαι. Πολυλακίς δὲ, μεθ' ὧν εἶχε περὶ αὐτῶν, καὶ ἐκθίων ἀπέκρουε φύλακας ἄλλοι' ἄλλη τοῦ περιτετιχισμένου κύκλου. Ἐπι μόντοι οἱ ἐπίλεκτοι αὐταί, πᾶν 23 τα τρόπον ἐπιζητοῦντες, οὐχ εὐρισκον αἶτον ἐν τῇ πόλει, ἐκ τούτου δὲ πέμψαντες πρὸς τὸν Ἀγησίλαον εἶδοντο, σπεισασθαι πρεσβείαν εἰς Λακεδαιμόνα ἰοῦσι· δεδόχθαι γὰρ σφίσι ἔφασαν, ἐπιτρέπειν τοῖς τέλεσι τῶν Λακεδαιμονίων, χρῆσασθαι τῇ πόλει, ὅτι βούλονται. Ὁ δὲ ἀργισθεὶς, ὅτι ἄκνηρον αὐτῶν 24 ἐποίουν, πάντας μὲν πρὸς τοὺς οἴκοι φίλους δια-

πράξατο, ἐαυτῶ ἐπιτραπέηναι τὰ περὶ Φλιοῦντος, ἔσπεύσατο δὲ τῇ πρὸς βίβλῃ. Φυλακὴ δὲ ἔτι ἰσχυροτέρα ἢ πρότερον ἐφύλαττεν, ἵνα μηδεὶς τῶν ἐκ τῆς πόλεως ἔξῃ. Ὅμως μέντοι ὁ γε Δελφίων, καὶ σιγματίας τις μετ' αὐτοῦ, ὅς πολλὰ ὑφείλετο ὄπλα 25 τῶν πολιτοκούντων, ἀπέδρασαν νύκτωρ. Ἐκτὴ δὲ ἦκον ἐκ τῆς Λακεδαιμόνος ἀπαγγέλλοντες, ὅτι ἡ πόλις ἐπιτρέπει Ἀγησίλαος διαγνῶναι τὰ ἐν Φλιοῦντι, ὅπως αὐτῷ δοκοίη, Ἀγησίλαος δὲ οὕτως ἔγνω, πενήτηκοντα μὲν ἄνδρας τῶν κατεληλυθόντων, πενήτηκοντα δὲ τῶν ὄπισθεν πρῶτον μὲν ἀνακρίναι, ὅτινα ἔην ἐν τῇ πόλει, καὶ ὅτινα ἀποθανεῖν δικαιον εἶη. Ἐπειτα δὲ νόμους θεῖναι, καθ' οὓς πολιτεύσονται. ἕως δ' ἂν ταῦτα διαπραξάνται, φυλακὴν καὶ μισθὸν τοῖς φρουροῖς ἕξ μηνῶν κατέλιπε. Ταῦτά δὲ ποιήσας, τοὺς μὲν συμμάχους ἀφῆκε, τὸ δὲ πολιτικὸν οἴκαδ' ἀπήγαγε. Καὶ τὰ μὲν περὶ Φλιοῦντα οὕτως αὐ ἐπετετέλεστο ἐν ὁπώμησι καὶ ἐνιαυτῷ.

26 Καὶ ὁ Πολυβιάδης δὲ παντάπασι κακῶς ἔχοντας λιμῶν τοὺς Ὀλυνθίους, διὰ τὸ μῆτε ἐκ τῆς γῆς λαμβάνειν, μῆτε κατὰ θάλατταν εἰσάγεσθαι σίτον αὐτοῖς, ἠνάγκασε πέμψαι εἰς Λακεδαιμόνα περὶ εἰρήνης. Οἱ δ' ἔλθόντες πρὸς βίβλῃ αὐτοκράτορες συνθήκας ἐποιήσαντο, τὸν αὐτὸν μὲν ἐχθρὸν καὶ φίλον Λακεδαιμονίοις νομίζειν, ἀκολουθεῖν δὲ, ὅπῃ ἂν ἠγῶνται, καὶ σύμμαχοι εἶναι. Καὶ ὁμόσωνται ταύταις ἐμμένειν, οὕτως ἀπῆλθον οἴκαδ'.

Προμαχθηκότεων δὲ τοῖς Λακεδαιμονίοις, ὥστε ²⁷
 Θηβαίους μὲν καὶ τοὺς ἄλλους Βοιωτοὺς παντά-
 πασι ἐπ' ἐκείνοις εἶναι, Κορινθίους δὲ πισιτοτά-
 τους γεγενῆσθαι, Ἀργεῖους δὲ τεταπεινώσθαι, διὰ
 τὸ μηδὲν εἶναι ὠφελεῖν αὐτοὺς τῶν μηνῶν τὴν ὑπο-
 φορὰν, Ἀθηναίους δὲ ἡρημῶσθαι, τῶν δ' αὖ συμ-
 μάχων κεκολασμένων, οἱ δυσμενῶς εἶχον αὐτοῖς·
 παντάπασι ἤδη καλῶς καὶ ἀσφαλῶς ἢ ἀρχὴ ἐδόκει
 αὐτοῖς κατεσκευάσθαι.

CAP. IV.

Πολλὰ μὲν οὖν ἂν τις ἔχοι καὶ ἄλλα λέγειν, καὶ
 Ἑλληνικὰ καὶ βαρβαρικὰ, ὡς θεοὶ οὔτε τῶν ἀσε-
 βούντων, οὔτε τῶν ἀνόσια ποιοούντων ἀμελοῦσι· νῦν
 γε μὴν λέξω τὰ προκείμενα. Λακεδαιμόνιοί τε γὰρ,
 οἱ ὀμψαίνετα αὐτονόμους εἶπαι τὰς πόλεις, τὴν ἐν
 Θήβαις ἀκρόπολιν κατασχόντες, ὑπ' αὐτῶν μόνον
 τῶν ἀδικηθέντων ἐκολάσθησαν, πρότερον οὐδ' ὑφ'
 ἐνός τῶν πάποτε ἀνθρώπων κρατηθέντες· τοὺς τε
 τῶν πολιτῶν εἰσαγαγόντας εἰς τὴν ἀκρόπολιν αὐτοῦς,
 καὶ βουλευθέντας Λακεδαιμονίους τὴν πόλιν δου-
 λείνειν, ὥστε αὐτοὶ τυραννεῖν, τὴν τούτων ἀρχὴν
 ἑπτὰ μόνον τῶν φυγόντων ἤρκεσαν καταλύσαι. Ὡς
 δὲ ταῦτ' ἐγένετο, διηγῆσομαι.

Ἦν τις Φυλλίδας, ὃς ἰγγραμμάτευε τοῖς περὶ ²
 Ἀρχίαν πολεμάρχοις, καὶ τὰλλα ὑπηρετῆκει, ὡς
 ἐδόκει, ἄριστα. Τούτω δ' ἀφιγμένῳ Ἀθηναῖε κα-
 τὰ πρῶξιν τινα, καὶ πρόσθεν γνώριμος ὢν Μ'

λαν, τῶν Ἀθήναζε περφυγόντων Θηβαίων, συγγι-
 γνεται, καὶ διαπυθόμενος μὲν τὴν περὶ Ἀρχίων τε
 τὸν πολεμαρχοῦντα καὶ τὴν περὶ Φίλιππον τυραν-
 νίδα, γνοὺς δὲ ἔτι μᾶλλον μισοῦντα αὐτὸν τὰ οἴκοι
 αὐτοῦ, πιστὰ δοὺς καὶ λαβὼν συνέθετο, ὡς δεῖ ἑμα-
 3 στα γίγνεσθαι. Ἐκ δὲ τούτου προσλαβὼν ὁ Μέλλων
 ἐξ τοῦς ἐπιτηδειοτάτους τῶν φευγόντων, ξυφίδια
 ἔχοντας, καὶ ἄλλο δπλον οὐδέν, ἔρχεται πρόδιον
 μὲν εἰς τὴν χώραν νυκτός· ἔπειτα δὲ, ἡμερεύσαντες
 ἔν τιμι τόπω ἐρήμῳ, πρὸς τὰς πύλας ἤλθον, ὡς δὴ
 ἐξ ἀγροῦ ἀπιόντες, ἦνίκα περ οἱ ἀπὸ τῶν ἔργων
 διψιότατοι. Ἐπει δ' εἰσηλθὼν εἰς τὴν πόλιν, δι-
 νικτέρευσαν μὲν ἐκείνην τὴν νύκτα παρὰ Χάρωνι
 4 τινι, καὶ τὴν ἐπιούσαν δὲ ἡμέραν διημέρευσαν. Ὁ
 μὲν οὖν Φυλλίδας τὰ τε ἄλλα ἐπιμελεῖτο τοῖς πο-
 λεμαρχοῖς, ὡς Ἀφροδίσια ἄγουσιν ἐπ' ἐξόδῳ τῆς
 ἀρχῆς, καὶ δὴ καὶ γυναῖκας πάλαι ἐπισχενομένου
 ἄξιεν αὐτοῖς, τὰς σεμνοτάτας καὶ καλλίστας τῶν ἐν
 Θήβαις, τότε ἔφη ἄξιεν. Οἱ δὲ (ἦσαν γὰρ τοιοῦ-
 5 τοι) μάλια ἠδέως προσεδέχοντο νυκτερεύειν. Ἐπει
 δὲ ἐδείπνησάν τε, καὶ συμπροθυμοσμένου ἐκείνου
 ταχὺ ἐμεθύσθησαν, πάλαι κελυδόντων ἄγων τὰς
 ἑταίρας, ἐξελθὼν ἤγαγε τοὺς περὶ Μέλλωνα· τρεῖς
 μὲν στείλας ὡς δεσποίνας, τοὺς δ' ἄλλους ὡς στρα-
 παίνας. Κακείνους μὲν εἰσήγαγεν εἰς τὸ ταμιεῖον
 τοῦ πολεμαρχοῦ· αὐτὸς δ' εἰσελθὼν εἶπε τοῖς πε-
 ρὶ Ἀρχίαν, ὅτι οὐκ ἂν φασιν εἰσελθῆν αἱ γυναῖκες,
 εἰ τις τῶν διακόνων ἔνδοξ ἔσσοιτο. Ἐνθαὶ οἱ μὲν

ἐκέλευον ταχὺ πάντας ἐξιέναι· ὁ δὲ Φυλλίδας, δοὺς
 οἶνον, εἰς ἐνὸς τῶν διακόνων ἐξέπεμψεν αὐτούς. Ἐκ
 δὲ τούτου εἰσήγαγε τὰς ἐταιρίδας δὴ, καὶ ἐκάθιζε
 παρ' ἐκάστην. Ἦν γὰρ σὺνθῆμα, ἐπεὶ καθίζοιτο,
 παίειν εὐθὺς ἀνακαλυψαμένους. Οἱ μὲν δὴ οὕτω 7
 λέγουσιν αὐτοὺς ἀποθανεῖν· οἱ δὲ καὶ, ὡς κωμα-
 στάς εἰσελθόντας τοὺς ἀμφὶ Μάλλωνα ἀποκτεῖναι
 τοὺς πολεμάρχους. Λαβὼν δὲ ὁ Φυλλίδας τρεῖς αὐ-
 τῶν, ἐπορεύετο ἐπὶ τὴν τοῦ Λισπιδάδου οἰκίαν·
 κόφας δὲ τὴν θύραν, εἶπεν, ὅτι παρὰ τῶν πολε-
 μάρχων ἀπαγγεῖλαι τι βούλοιο. Ὁ δὲ ἐτύχχανε μὲν
 χωρὶς κατακείμενος ἔτι μετὰ δεῖπνον, καὶ ἡ γυνή
 ἐριουργοῦσα παρεκάθητο· ἐκέλευσε δὲ τὸν Φυλλί-
 δαν, πιστὸν νομίζων, εἰσιέναι. Οἱ δ' ἐπεὶ εἰσῆλθον,
 τὸν μὲν ἀπακτείναντες, τὴν δὲ γυναῖκα φοβήσαντες,
 κατεσώπησαν· ἐβρόντες δὲ εἶπον, τὴν θύραν κε-
 κλεισθαι· εἰ δὲ λήψοιεν ἀνεωγμένην, ἠπάλλησαν 8
 ἀποκτεῖναι ἅπαντας τοὺς ἐν τῇ οἰκίᾳ. Ἐπεὶ δὲ ταῦτ'
 ἐπέπρακτο, λαβὼν δύο ὁ Φυλλίδας τῶν ἀνδρῶν,
 ἦλθε πρὸς τὸ ἀναγκαῖον, καὶ εἶπε τῷ εἰρημοφύλακι,
 ὅτι ἄνδρα ἄγει παρὰ πολεμάρχου, ὃν εἶρξαι δεοί.
 Ὡς δὲ ἐπῆρξε, οὐτόν μὲν ἀπάκτειναν εὐθὺς, τοὺς
 δὲ δεσμώτας ἔλυσαν. Καὶ τούτους μὲν ταχὺ, τῶν ἐκ
 τῆς στοῆς ὄπλων καθελόντες, ὥπλισαν, καὶ ἀγα-
 γόντες ἐπὶ τὸ Ἄμφρειον, θείσθαι ἐκέλευον τὰ ὄπλα.
 Ἐκ δὲ τούτου εὐθὺς ἐκήρυττον, ἐξιέναι πάντας Θη- 9
 βαίους, ἱππίας τε καὶ ὄπλιτας, ὡς τῶν τυρῶνων
 τεθνεώτων. Οἱ δὲ πολεῖται, ἕως μὲν νῦν ἦν, ἀπι-

στοῦντες ἡσυχίαν εἶχον· ἐπεὶ δ' ἡμέρα τ' ἦν, καὶ φανερόν ἦν τὸ γεγενημένον, ταχὺ δὴ καὶ οἱ ὀπλίται καὶ οἱ ἵππεῖς σὺν τοῖς ὅπλοις ἐξεβοήθουν. Ἐπεμψαν δὲ ἵππέας οἱ κατεληλυθότες ἐπὶ τοὺς πρὸς τοῖς ὄρειοις Ἀθηναίων, καὶ τοὺς δύο τῶν στρατηγῶν. Οἱ δ' εἰδότες τὸ πρᾶγμα, ἐφ' ὃ ἀπιστάλκεισαν, ἤεσαν.

- 10 Ὁ μέντοι ἐν τῇ ἀκροπόλει ἀρμωστής, ἐπεὶ ἦσθετο τὸ νυκτερινὸν κήρυγμα, εὐθύς ἔπεμψεν εἰς Πλαταιάς καὶ Θεσπιάς ἐπὶ βοήθειαν. Καὶ τοὺς μὲν Πλαταιάς εἰσθόμενοι προσιόντας οἱ τῶν Θηβαίων ἵππεῖς, ἀπαρτήσαντες ἀπέκτειναν αὐτῶν πλείον ἢ εἴκοσιν· ἐπεὶ δὲ εἰσῆλθον ταῦτα πρόβητες, καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἀπὸ τῶν ὄρειων ἤδη παρήσαν, προσίβαλον
- 11 πρὸς τὴν ἀκρόπολιν. Ὡς δὲ ἔγνωσαν οἱ ἐν τῇ ἀκροπόλει, ὀλίγοι ὄντες, τῆς τε προθυμίας τῶν προσιόντων ἀπάντων εἰρών, καὶ τῶν κηρυγματίων μεγάλων γιγνομένων τοῖς πρώτοις ἀναβῆσαν, ἐκ τούτου φοβηθέντες εἶπον, ὅτι ἀπίοιεν ἂν, εἰ σφίσιν ἀσφάλειαν μετὰ τῶν ὅπλων ἀπιοῦσι διδοῖεν. Οἱ δὲ ἄσμενοί τε ἔδοσαν, ἃ ἦτον, καὶ σπεισάμενοι, καὶ ὄρκους ὄμοσαντες ἐπὶ τούτοις, ἐξέπεμψαν.
- 12 Ἐξιόντων μέντοι, ὅσους ἐπέγνωσαν τῶν ἐχθρῶν ὄντας, συλλαμβάνοντες ἀπέκτειναν. Ἦσαν δὲ τριας, αἱ καὶ ὑπὸ Ἀθηναίων τῶν ἀπὸ τῶν ὄρειων ἐπιβηθῆσάντων ἐξεκλάπησαν καὶ διεσώθησαν. Οἱ μέντοι Θηβαῖοι καὶ τοὺς παῖδας τῶν ἀποθανόντων, ὅσους ἤσαν, λαβόντες ἀπέσφαξαν.

Ἐπεὶ δὲ ταῦτα ἐπύθοντο οἱ Λακεδαιμόνιοι, τὴν

μὲν ἄρμαστίην, τὸν ἐγκαταλιπόντα τὴν ἀκρόπολι
 καὶ οὐκ ἀναμένοντα τὴν βοήθειαν, ἀπέκτειναν
 φρουρὰν δὲ φαίνουσιν ἐπὶ τοὺς Θηβαίους. Κα
 Ἀγησίλαος μὲν, λέγων, ὅτι ὑπὲρ τετταράκοντα ἔτι
 ἀπ' ἤβης εἶη, καὶ, ὥσπερ τοῖς ἄλλοις τοῖς τηλι
 κώτατος οὐκέτι ἀνάγκη εἶη τῆς ἑαυτῶν ἔξω στρατεύε
 σθαι, οὕτω δὴ καὶ βασιλεῦσι τὸν αὐτὸν ὄντα νό
 μον ἀπεδείκνυε. Κακείνας μὲν δὴ, λέγων ταῦτα, οὐ
 ἐστρατεύατο. Οὐ μέντοι τούτου γε ἕνεκεν κατέμει
 νεν, ἀλλ' εὖ εἰδὼς, ὅτι, εἰ στρατηγοίη, λέξοιεν
 αἱ πολῖται, ὡς Ἀγησίλαος, ὅπως βοηθήσει τοῖ
 τυράννοις, πράγματα τῇ πόλει παρήχοι. Ἐὰ οὐ
 αὐτοὺς βουλευέσθαι, ὅ τι βούλοιντο περὶ τούτου
 οἱ δ' ἔφοροι, διδασκόμενοι ὑπὸ τῶν μετὰ τὰς ἑ
 θήβαις σφαγαῖς ἐκπεπετωκότων, Κλεόμβροτον ἐκ
 πείμπουσι, τότε πρῶτον ἡγούμενον, μάλα χειμῶνος
 ὄντας. Καὶ τὴν μὲν δι' Ἐλευθερῶν ὁδὸν Χαβρία
 ἔκρινεν Ἀθηναίων πελταστὰς, ἐφύλαττεν· ὁ δὲ Κλεόμ
 βροτος ἀνέβαινε κατὰ τὴν εἰς Πλαταιάς· φέρουσα
 Προϊόντες δὲ οἱ πελτασταὶ περιτυγχάνουσιν ἐπὶ τῇ
 ἀκρῇ φυλάττουσι τοῖς ἐκ τοῦ ἀναγκαίου λαλυμένοι
 ὡς περὶ ἑκατὸν καὶ πενήκοντα οὔσι. Καὶ τούτου
 μὲν ἄπαντας, εἰ μὴ τις ἐξήφυγεν, οἱ πελτασται
 ἀπέκτειναν· αὐτὸς δὲ κατέβαινε πρὸς τὰς Πλαταιάς
 ἕξ φιλίας οὔσας. Ἐπεὶ δὲ εἰς Θεσπιάς ἀφίκεται
 ἐκείθεν ὄρηθεῖς, εἰς Κυνὸς κεφαλὰς, οὔσας Θε
 βαιῶν, ἐστρατοπεδεύσατο. Μείνας δὲ ἐκεῖ πέν
 ἐκαταίδεκα ἡμέρας, ἀπεχώρητε πάλιν εἰς Θεσπι

- ἤκεῖ μὲν κατέλιπεν ἀρμωστὴν Σφοδρίων, καὶ ἀπὸ
 τῶν συμμάχων τὸ τρίτον μέρος ἐκείστων· παρέδωκε
 δὲ αὐτῷ καὶ χρήματα, ὅτι ἐτύγχανεν οἰκοθεῖν ἔχειν,
 16 καὶ ἐδέλευσε ξενικὸν προσμισθοῦσθαι. Καὶ ὁ μὲν
 Σφοδρίας ταῦτ' ἔπραττεν. Ὁ δὲ Κλεόμβροτος ἀπῆ-
 γεν ἐπ' οἴκου τὴν διὰ Κρεύσιος τοῦ μεθ' ἑαυτοῦ
 στρατιώτας, καὶ μάλ᾽ ἀποθαύνας, πότερά ποτε
 πόλεμος πρὸς Θηβαίους, ἢ εἰρήνη εἴη· ἤραγε μὲν
 γὰρ εἰς τὴν τῶν Θηβαίων τὸ στρατέμα, ἀπέληθε
 17 δὲ ὡς ἰδύνατο ἐλάχιστα καινοφρήσις. Ἀπίοντι γε
 μὴν ἄνεμος αὐτῷ ἐξείσιος ἐπεγένετο, ὃν καὶ οἰωνί-
 ζοντο τινες σημαίνειν περὶ τῶν μελλόντων. Πολλὰ
 μὲν γὰρ καὶ ἄλλα γενναῖα ἐποίησεν, ἀτὰρ καὶ, ὑπερ-
 βάλλοντος αὐτοῦ μετὰ τῆς στρατιᾶς ἐκ τῆς Κρεύσιος
 τὸ κατ' ἦρον ἐπὶ θάλατταν ἄρος, πολλοὺς μὲν ὄνακς
 κατερχήμισεν αὐτοῖς σκίεσσι, πάντολλα δὲ ὄπλα
 18 ἀναρπασθέντα ἐξέπεσεν εἰς τὴν θάλατταν. Τέλος
 δὲ, πολλοὶ οὐδ' ἀδύναμοι σὺν τοῖς ὄπλοις πορεύε-
 σθαι, ἐνθεν καὶ ἐνθεν τοῦ ἄηρον κατέλιπον, λί-
 θων ἐμπλήσαντες, ὑπτίας τὰς ἀσπίδας. Καὶ τότε
 μὲν ἐν Αἰγιοσθένει τῆς Μεγαρικῆς ἰδεῖσθαι, ὡς
 ἠδύνατο· τῇ δὲ ὑστεραίᾳ ἐλθόντες ἐπομίσαντο τὰ
 ὄπλα. Καὶ ἐκ τούτου ἤδη ἕαστοι οἰκισθεὶς ἀπῆ-
 σαν· ἀφῆκε γὰρ αὐτοὺς ὁ Κλεόμβροτος.
- 19 Οἱ μὲν οὖν Ἀθηναῖοι, δρῶντες τὴν τῶν Λακε-
 δαιμονίων δύναμιν, καὶ ὅτι πόλεμος ἐν Κορίνθῳ
 οὐκέτι ἦν, ἀλλ' ἤδη παρίοντες τῆς Ἀττικῆς οἱ Λα-
 κεδαιμόνιοι εἰς τὰς Θήβας ἐνέβαλλον, οὕτως ἐφο-

φροῦντο, ὥστε καὶ τῶ δύο στρατηγῶν, οἳ συνήπιατά-
σθην τὴν τοῦ Μέλλωνος ἐπὶ τοὺς περὶ Λεοντιάδης
ἐπανάστασιν, κρίναντες, τὸν μὲν ἀπέκτειναν, τὸν
δὲ, ἐπεὶ οὐχ ὑπέμεινον, ἐφυγάδευσαν.

Οἱ δ' αὖ Θηβαῖοι, καὶ αὐτοὶ φοβούμενοι, εἰ 20
μηθένης ἄλλοι ἢ αὐτοὶ πολεμήσουσιν τοῖς Λακεδαιμο-
νίοις, τοιδόνδε τί εὐρίσκουσι μηχανήμα' κείθουσι
τὸν ἐν ταῖς Θεσπιαῖς ἀρμωστὴν Σφροδρίαν, χρήματα
δόντες, ὡς ὑποπέτυτο, ἐμβαλεῖν εἰς τὴν Ἀττικὴν,
ἐν' ἐπιπολεμήσειε τοὺς Ἀθηναίους πρὸς τοὺς Λακε-
δαιμονίους. Κλεῖνος πειθόμενος αὐτοῖς, προσ-
κοιησάμενος τὸν Πειραιᾶ καταλήψεσθαι, ὅτι δὴ
ἀπύλωτος ἦν, ἤγεν ἐκ τῶν Θεσπιῶν πρῶτ' δειπνή-
σαντας τοὺς στρατιώτας, φάσκων, πρὸ ἡμέρας
κατακύνσειν εἰς τὸν Πειραιᾶ. Θριάσι δ' αὐτῶ ἡμέ- 21
ρα ἐπεγένετο, καὶ οὐδὲ ταῦτ' ἐποίησεν, ὥστε λα-
θεῖν· ἀλλ' ἐπὶ ἀπετέτραπτο, βοσκήματα διήσπασε
καὶ οἰκίας ἐπόρθησε. Τῶν δ' ἐντυχόντων τινὲς τῆς
νυκτός, φεύγοντες εἰς τὸ ἕστυ, ἀπήγγελλον τοῖς
Ἀθηναίοις, ὅτι στρατεύμα πᾶμπολυ προσήει. Οἱ
μὲν δὴ ταχὺ ὀπλισάμενοι, καὶ ἵππεὺς καὶ ὀπλίται,
ἐν φυλακῇ τῆς πόλεως ἦσαν. Τῶν δὲ Λακεδαιμο- 22
νίων καὶ πρέσβεις Ἀθήνησιν ἐτύχανον ὄντες παρὰ
Καλλιᾷ τῷ προξένῳ, Ἐτυμοκλῆς τε καὶ Ἀριστόλο-
χος καὶ Σκελλος· οὗς οἱ Ἀθηναῖοι, ἐπεὶ τὸ πρᾶγμα
ἠγγέλθη, συλλαβόντες ἐρύλασσαν, ὡς καὶ τούτους
συνεπιβουλεύοντας. Οἱ δὲ ἐκπεπληγμένοι τε ἦσαν
τῷ πράγματι, καὶ ἀπελογοῦντο, ὡς οὐκ ἂν π

ιωροὶ οὕτως ἦσαν, ὡς, εἰ ἤδυσαν καταλαμβάνόμενον τὸν Πειραιᾶ, ἐν τῷ ἄστει ἂν ὑποχείριους αὐτοὺς παρῆχον, καὶ ταῦτα παρὰ τῷ προξένῳ, οὐ τῆς πόλεως ἂν εὐρέθησαν. Ἐτι δ' ἔλεγον, ὡς εὐδηλον καὶ τοῖς Ἀθηναίοις ἔσοιτο, ὡς οὐδ' ἡ πόλις τῶν Λακεδαιμονίων ταῦτα συνήδει. Σφοδρίαν γὰρ εὐ εἶδέναι ἔφασαν, ὅτι ἀπολωλότα πείσονται ὑπὸ τῆς πόλεως. Κακῆνοι μὲν, κριθῆτες μηδὲν συνειδέναί, ἀπέθησαν. Οἱ δ' ἔφοροι ἀπεκάλεσαν τὴν Σφοδρίαν, καὶ ὑπῆγον θανάτου. Ἐκεῖνος μὲντοι φοβούμενος οὐχ ὑπήκουσεν ὁμοῦς δὲ, καίπερ οὐχ ὑπακούον εἰς τὴν κρίσιν, ἀπέφυγε. Καὶ πολλοῖς ἔδοξεν αὐτῇ δὴ ἐν Λακεδαιμονίοις ἀδικώτατα δίκη κριθῆναι. Ἐγένετο δὲ τοῦτο αἴτιον.

Ἦν υἱὸς τῷ Σφοδρίᾳ, ἡλικία τε ἔχον τὴν ἄου ἐκ παιδῶν, Κλεώνυμος ὄνομα, καὶ ἄμα κάλλιστός τε καὶ εὐδοκίμωτάτος τῶν ἡλικίων. Τούτου δὲ ἐρῶν ἐτύγχανεν Ἀρχίδαμος δ' Ἀγησίλαου. Οἱ μὲν οὖν τοῦ Κλεομβρότου φίλοι, ἅτε ἐταῖροι ὄντες τῷ Σφοδρίᾳ, ἀπολυτικῶς αὐτοῦ εἶχον, τὸν δὲ Ἀγησίλαον καὶ τοὺς ἐκείνου φίλους ἐφοβοῦντο, καὶ τοὺς διὰ μέσου ἐδυνά γὰρ εἶδαντι πεποικέναι. Ἐκ τοῦτου δὲ ὁ ἰὲν Σφοδρίας εἶπε πρὸς τὸν Κλεώνυμον Ἐξεστὶ σοί, ἡ υἱέ, σῶσαι τὸν πατέρα, δεηθέντι Ἀρχιδάμου, Ἀγησίλαον εὐμενῆ ἔμοι εἰς τὴν κρίσιν παρασχεῖν. Ὁ δὲ ἀκούσας ἐτόλμησεν ἐλθεῖν πρὸς τὸν Ἀρχίδαμον, αἰ εἶδειτο σωτήρα αὐτῷ τοῦ πατρὸς γενέσθαι. Ὁ ἔντο, Ἀρχίδαμος, ἰδὼν μὲν τὸν Κλεώνυμον κλαίον-

τα, συνεδάκρου παρυστάως· ἀκούσας δὲ δεομένου, 27
 ἀπεκρίνατο· Ἄλλ', ὡ Κλεώνυμε, ἴσθι, ὅτι ἐγὼ
 μὲν τῷ ἐμῷ πατρὶ οὐδ' ἀντιβλέπειν δύναμαι, ἀλ-
 λά, κἄν τι βούλομαι διαπραξασθαι ἐν τῇ πόλει,
 πάντων μᾶλλον ἢ τοῦ πατρὸς δεόμεναι· ὅμως δ', ἐπεὶ
 σὺ κελεύεις, νόμιζε, πᾶσάν με προθυμίαν ἔξειν
 ταῦτά σοι παραχθῆναι. Καὶ τότε μὲν δὴ ἐκ τοῦ 28
 φιλιτίου εἰς τὸν οἶκον ἐλθὼν ἀνεπαύετο· τοῦ δ'
 ὄρθρου ἀναστὰς, ἐφύλαττε, μὴ λάθῃ αὐτὸν ὁ πα-
 τὴρ ἐξελθὼν. Ἐπει δὲ εἶδεν αὐτὸν ἐξιόντα, πρῶ-
 τον μὲν, εἴ τις τῶν πολιτῶν παρῆν, παρίει τούτους
 διαλέγεσθαι αὐτῷ· ἔπειτα δ', εἴ τις ξένος· ἔπειτα
 δὲ καὶ τῶν θεραπόντων τῷ δεομένῳ παρεχώρει·
 τέλος δ', ἐπεὶ ἀπὸ τοῦ Εὐρώτα ἀπέων ὁ Ἀγησί-
 λαὸς εἰσηλθεὶν οἶκαδε, ὑπῆσαν ἄχετο οὐδὲ προσελ-
 θῶν. Καὶ τῇ ὑστεραίᾳ δὲ ταυτὰ ταῦτα ἐποίησεν.
 Ὁ δ' Ἀγησίλαος ὑπώπτευε μὲν, ὃν ἔνεκεν ἐφοῖτα 29
 οὐ μέντοι ἠρώτα, ἀλλ' εἶα αὐτόν. Ὁ δ' αὖ Ἀρχι-
 δαμος ἐπεθύμει μὲν, ὥσπερ εἶκός, δορῆν τὸν Κλεώ-
 νυμον· ὅπως μέντοι ἔλθοι πρὸς αὐτόν, μὴ διει-
 λεγμένος τῷ πατρὶ, περὶ ὧν ἐκεῖνος ἐθεήθη, οὐκ
 εἶχεν. Οἱ δὲ ἀμφὶ τὸν Σφοδρίαν, οὐχ ὀρῶντες τὸν
 Ἀρχίδαμον ἰόντα, πρόσθεν δὲ θαμβήζοντα, ἐν παντί
 ἦσαν, μὴ λειοδορημένος εἶη ὑπ' Ἀγησίλαου. Τέ- 30
 λος μέντοι ὁ Ἀρχίδαμος ἐτόλμησε προσελθεῖν καὶ
 εἰπεῖν· ὦ πάτερ, Κλεώνυμός με κελεύει σου δεη-
 θῆναι, σῶσαί σὲ τὸν πατέρα· καὶ ἐγὼ σου ταῦτα
 δεόμεναι, εἰ δυνατόν. Ὁ δ' ἀπεκρίνατο· Ἀλλὰ σοὶ

- μὲν ἔγωγε συγγνώμην ἔχω· αὐτὸς μόντοι ὅπως ἂν
 συγγνώμης τύχοιμι παρὰ τῆς πόλεως, ἄνδρα μὴ κατα-
 γινώσκων ἀδικεῖν, οἷς ἐχρηματίσατο ἐπὶ κακῷ τῆς
 31 πόλεως, οὐχ ὁρῶ. Ὁ δὲ τότε μὲν πρὸς ταῦτα οὐ-
 δὲν εἶπεν, ἀλλ' ἠτηθεὶς τοῦ δικαίου ἀπήλθεν.
 Ἐπιτερον δὲ, ἢ αὐτὸς νοήσας, ἢ διδοχθεὶς ὑπὸ του,
 εἶπεν ἐλθὼν· Ἄλλ' ἔτι μὲν, ὦ πάτερ, εἰ μηδὲν ἠδι-
 κήκει Σφοδρίας ἀπέλυσας ἂν αὐτόν, οὐδ' ἄν νῦν δέ,
 εἰ ἠδίκηκέ τι, ἡμῶν ἔσκεν συγγνώμης παρὰ σοῦ
 τυχεῖτω. Ὁ δὲ εἶπεν· Ἄν μὲλλή καλά ταῦτ' ἡμῶν
 εἶναι, οὕτως ἔστω. Ὁ μὲν δὴ ταῦτα ἀκούσας, μάλα
 32 δύσελπις ἂν ἐπῆμ. Τῶν δὲ τοῦ Σφοδρίου φίλων
 τις, διαλεγόμενος Ἐτυμοκλεῖ, εἶπεν· Ἡμεῖς μὲν, οἴ-
 μαι, ἔφη, πάντες οἱ Ἀθηναίων φίλοι ἀποκτε-
 νεῖτε σὸν Σφοδρίαν. Καὶ ὁ Ἐτυμοκλῆς, Μὰ Δία,
 οὐκ ἄρα ταῦτά, ἔφη, ποιήσομεν Ἀθηναῖοι; ἐπεὶ
 ἐκεῖνός γε πρὸς πάντας, ὅσοις διείλεται, ταῦτα
 λέγει· μὴ ἀδικεῖν μὲν Σφοδρίαν ἀδύνατον εἶναι·
 ὅστις μόντοι, παῖς τε ὢν καὶ παιδίσκος καὶ ἡβῶν,
 πάντα τὰ καλά ποιῶν διετέλεσε, χαλεπὸν εἶναι τοι-
 οῦτον ἄνδρα ἀποκτινῦναι· τὴν γὰρ Σπάρτην τοι-
 33 οὔτων δεῖσθαι στρατιωτῶν. Ὁ δ' ἀκούσας ταῦτα,
 ἀπήγγειλε τῷ Κλεισθέμω. Ὁ δὲ ἠσθεις, εὐθύς
 ἐλθὼν πρὸς τὸν Ἀρχίδαμον, εἶπεν· Ὅτι μὲν ἡμῶν
 ἐπιμελῆ, ἦδη ἴσμεν· εὐ δ' ἐπίστω, Ἀρχίδαμε, ὅτι
 καὶ ἡμεῖς πειρασόμεθα ἐπιμελεῖσθαι, ὥς μήποτε
 σὺ ἐπὶ τῇ ἡμετέρῃ φίλῃ αἰσχυνθῆς. Καὶ σὺν
 ἐψεύσατο, ἀλλὰ καὶ ζῶν ἅπαντ' ἐποίησε, ὅσα καλά

ἐν τῇ Σπάρτῃ, καὶ ἐν Δεῦκτροις πρὸ τοῦ βασιλέως
μαχόμενος σὺν Δείκωνι τῷ πολεμάρχῳ, προσπεισὼν
πρῶτος τῶν πολιτῶν, ἐν μέσοις τοῖς πολεμίοις ἀπέ-
θανε. Καὶ ἠρίασε μὲν εἰς τὰ ἔσχατα Ἀρχίδαμον·
ὡς δὲ ὑπέλαστο, οὐ κατήσχυεν, ἀλλὰ μᾶλλον ἐκό-
σμησε. Τριάντῳ μὲν δὴ τρόπῳ Σφοδρίας ἀπέφυγε.

Τῶν μὲντοι Ἀθηναίων οἱ βρωπιάζοντες εἰδίδα- 34
σκον τὸν δῆμον, ὡς οἱ Λακεδαιμόνιοι οὐχ ὅπως τι-
μιωρήσαντο, ἀλλὰ καὶ ἐπαινέσαιεν τὸν Σφοδρίαν,
ὅτι ἐπεβούλευσε ταῖς Ἀθήναις. Καὶ ἐκ τούτου οἱ
Ἀθηναῖοι ἐπέλωσαν τε τὸν Πειραιᾶ, ναῦς τε ἐναν-
πηγαῦντο, τοῖς τε Βοιωτοῖς ἐβροήθουν πάσῃ προ-
θυμίᾳ. Οἱ δ' αὖ Λακεδαιμόνιοι φρουρῶν τε ἔφη- 35
ναν ἐπὶ τοὺς Θηβαίους, καὶ τὸν Ἀγησίλαον νομι-
μαίως φρονιμώτερον ἂν ὀφίει τοῦ Κλεομβρότου
ἠγήσασθαι, εἰδοῦτο αὐτοῦ, ἄγειν τὴν στρατιάν.
Ὁ δὲ εἰπὼν, ὅτι οὐδὲν ἂν, ὃ τῇ πόλει δοκοίη, ἀν-
τειπεῖν, παρασκευάζετο εἰς τὴν ἔξοδον. Γινώσκων 36
δὲ, ὅτι, εἰ μὴ τις προκαταλήψοιτο τὸν Κιθαιρῶνα,
οὐ φήδιον ἔσται εἰς τὰς Θήβας ἐμβαλεῖν, μεθ' ὧν
πολεμοῦντας τοὺς Κλειταρίους τοῖς Ὀρχομενίοις, καὶ
Ξενικόν, τρέφοντας, ἐκαινολογήσατο αὐταῖς, ὅπως
γένοιτο τὸ Ξενικῶν αὐτῶν, εἴ τι δεηθείη. Ἐπεὶ δὲ 37
τὰ διαβατήρια ἐγένετο, πέμψας, πρὶν ἐν Τεγέᾳ αὐ-
τὸς εἶκει, πρὸς τὸν ἄρχοντα τῶν παρὰ τοῖς Κλειτο-
ρίοις ἕνων, καὶ μισθὸν δοῦς μηνὸς αὐτοῖς, ἐκέλευ-
σε προκαταλαβεῖν αὐτοὺς τὸν Κιθαιρῶνα. Τοῖς δ'
Ὀρχομενίοις εἶπεν, ἕως στρατεία εἴη, παύσασθαι

τοῦ πολέμου· εἰ δέ τις πόλις, στρατιᾶς οὐσῆς ἔξω,
 ἐπὶ πόλιν στρατεύσοι, ἐπὶ ταύτην ἔφη πρῶτον ἵεναι
 38 κατὰ τὸ ὄδγμα τῶν συμμάχων. Ἐπεὶ δὲ ὑπερέβα-
 λε τὸν Κιθαιρῶνα, ἐλθὼν εἰς Θεσπίας, ἐκεί-
 θεν ὄρηθεῖς, ἦει ἐπὶ τὴν τῶν Θηβαίων χώραν.
 Εὐρὼν δὲ ἀποτιταφρευμένον τε καὶ ἀποσταυρωμέ-
 νον κύκλω τὸ πεδίον, καὶ τὰ πλείστου ἄξια τῆς χώρας,
 στρατοπέδευθευμένος ἄλλοτε ἄλλη, καὶ μετ' ἄριστον
 ἐξάγων, ἐδήλου τῆς χώρας τὰ πρὸς εἰντοῦ τῶν σταν-
 ρωμάτων καὶ τῆς τάφρου. Οἱ γὰρ πολέμιοι, ὅπου
 ἐπιφαίνοντο δ' Ἀγησίλαος, ἀκτιπαρήσαντες αὐτῷ ἐν-
 39 τὸς τοῦ χαρακώματος ὡς ἄμνηοῦμενοι. Καὶ ποτε
 ἀποχωροῦντος αὐτοῦ ἤδη τὴν ἐπὶ τὸ στρατόπεδον,
 οἱ τῶν Θηβαίων ἵππεις τε, ὡς ἔφανῆς ὄντας, ἐξαι-
 φνης διὰ τῶν ὠδοποιημένων τοῦ χαρακώματος ἐξό-
 δον ἐξελαύνουσι, καὶ, οἷα δὴ ἀπιδόντων πρὸς δεξι-
 πνον καὶ συσκευαζομένων τῶν πελταστῶν, τῶν δὲ ἵπ-
 πῶν τῶν μὲν οὐκέτι καταβεβηκότων, τῶν δ' ἀνα-
 βαινόντων, ἐπελαύνουσι· καὶ τῶν τε πελταστῶν
 συγχνοὺς κατέβαλον, καὶ τῶν ἵππων Κλέωνα καὶ
 Ἐπιλυτίαν Σπαρτιάτας, καὶ τῶν περιόχων Ἔσα,
 Εὐδοκον, καὶ τῶν Ἀθηναίων τινὲς φυγάδας, οὕτω
 40 ἀναβεβηκότας ἐπὶ τοὺς ἵππους. Ὡς δὲ ἀναστρέψας
 σὺν τοῖς ὀπλίταις ἐβοήθησεν δ' Ἀγησίλαος, οἱ τε ἵπ-
 πεις ἤλαυνον ἐναντίοι τοῖς ἵππευσι, καὶ τὰ δόκα
 ἀφ' ἧβης ἐκ τῶν ὀπλιτῶν ἔθει σὺν αὐτοῖς· οἱ μὲν-
 τοι τῶν Θηβαίων ἵππεις ἐμάκισαν ὑποπεπωκόσι που
 ἐν μεσημβρίᾳ· ὑπέμενον μὲν γὰρ τοῖς ἐπιλαύνουσιν,

ὥστ' ἐξακοντίζειν τὰ δόρατα, ἐξικνούντο δ' οὐ. Καὶ ἀνωσιτρέφοντες δὲ ἐκ τούτου, ἀπέθανον αὐτῶν δώδεκα. Ὡς δὲ κατέγνω ὁ Ἀγησίλαος, ὅτι αἰεί μετ' 41 ἄριστον οἱ πολέμιδι ἐφαίνοντο, θυσάμενος ἅμα τῇ ἡμέρᾳ, ἤγεν ὡς οἶδν τε τάχιστα, καὶ παρῆλθε δι' ἐρημίας εἰσω τῶν χαρακωμάτων. Ἐκ δὲ τούτου τὰ ἐντὸς ἔτεμνε· καὶ ἔκχε μέχρι τοῦ ἥστεος. Ταῦτα δὲ ποιήσας, καὶ πάλιν ἀποχωρήσας εἰς Θεσπιδας, ἐτείχιζε τὸ ἄστυ αὐτοῦς. Καὶ ἐκεῖ μὲν Φοιβίδαν κατέλιπεν ἀρμωστήν, αὐτὸς δὲ ὑπερβαλὼν πάλιν εἰς τὰ Μέγαρα, τοὺς μὲν Συμμάχους διήκει, τὸ δὲ πολιτικὸν στρατεύμα ἐπ' οἴκου ἀπήγαγεν.

Ἐκ δὲ τούτου ὁ Φοιβίδας, ἐκπέμπων μὲν ληστή- 42 ρια, ἔφερε καὶ ἤγε τὰς Θεβαίους, καταδρομὰς δὲ παιδύμενος, ἐκακούργει τὴν χώραν. Οἱ δ' αὖ Θεβαῖοι, ἀντιτιμωρεῖσθαι βουλόμενοι, στρατεύουσι πανδημεὶ ἐπὶ τὴν τῶν Θεσπιέων χώραν. Ἐπεὶ δ' ἦσαν ἐν τῇ χώρᾳ, ὁ Φοιβίδας, σὺν τοῖς πελτασταῖς προσκείμενος, οὐδαμοῦ εἶα αὐτοὺς ἀποσκεδάνυσθαι τῆς φάλαγγος· ὥστε οἱ Θεβαῖοι, μάλιστ' ἀχθόμενοι τῇ ἐμβολῇ, θάσσον τὴν ἀποχώρησιν ἐποιοῦντο, καὶ οἱ ὄρειοὶ δὲ, ἀποθῆπιτοῦντες δὲ εἰλήφεσαν καρπὸν, ἀπήλαινον οἴκαδε· οὕτω δεινὸς φόβος τῷ στρατεύματι ἐπέπεσεν. Ὁ δὲ ἐν τού- 43 τῷ θρασύως ἐπέκειτο, περὶ αὐτὸν μὲν ἔχων τὸ πελταστικὸν, τὸ δὲ ὀπλιτικὸν ἐν τάξει ἑπασθαι κελεύσας. Καὶ ἐγένετο ἐν ἐλπίδι τροπὴν τῶν ἀνδρῶν ποιήσασθαι· αὐτὸς τε γὰρ ἐρῶμένως ἤγειτο, καὶ τοῖς ἄλ-

λοις ἄπειθαι τῶν ἀνδρῶν παρεκλήματα, καὶ τοὺς
 44 τῶν Θεσπιῶν ὀπλίτας ἀπολογεῖν ἐκέλευεν. Ὡς δὲ
 ἀπογοαρῶντες οἱ τῶν Θεβαίων ἱππεῖς ἐπὶ νῆπει ἀδια-
 βήτην ἐχίγγοντο, πρῶτον μὲν ἠθροίσθησαν, ἔπειτα
 δὲ ἀνίστασθον, ἑκά το ἀπερῶν, ἔποι διαβαῖεν. Οἱ
 μὲν οὖν πελαιοστρί ἄλλοι ὄντες οἱ πρῶτοι, φο-
 βηθέντες αὐτοὺς, ἔφυγον· οἱ δὲ ἱππεῖς αὐτὸς ὡς τοῦ-
 το εἶδον, ἐδιδοχθήσαν ὑπὸ τῶν φευγόντων ἐκιδά-
 45 σθαι αὐταῖς. Καὶ ἡ μὲν δὴ Φοιβίδας, καὶ δύο ἡ
 τρεῖς μετ' αὐτοῦ, μαχόμενοι ἀπέθανον· οἱ δὲ μι-
 σθοφόροι, τούτου γενομένου, πάντες ἔφυγον. Ἐπει
 δὲ φεύγοντες ἐφίκαντο πρὸς τοὺς ὀπλίτας τῶν Θε-
 σπιῶν, κἀκεῖνοι, μάλα σφόδρην μίαν φρουρῶντες
 μὴ ὑπείξειν τοῖς Θεβαίοις, ἔφυγον, μηδὲν τι πᾶν
 διωκόμενοι, (καὶ γὰρ ἦν ἤδη ὄψε) καὶ ἀπέδρησαν
 μὲν οὐ πολλοὶ, ἅμας δὲ οὐ σφόδρην ἔστησαν οἱ Θε-
 46 σπιεῖς, πρὶν ἐν τῷ τείχει ἐγένοντο. Ἐν δὲ τούτου
 πάλιν τὰ τῶν Θεβαίων ἀπέλαυνοντο, καὶ ἐατρα-
 τεύοντο εἰς Θεσπίας, καὶ εἰς τὰς ἄλλας τὰς περὶο-
 κίδας πόλεις. Ὁ μόντοι ἄημος ἐξ αὐτῶν εἰς τὰς Θή-
 βας ἀπεχώρει· ἐν πᾶσις γὰρ ταῖς πόλεσι δρα-
 σταῖαι καθεστῆσαν, ὥσπερ ἐν Θήβαις· ὥστε καὶ
 οἱ ἐν ταύταις ταῖς πόλεσι φίλοι τῶν Λακεδαιμονίων
 βοηθείας εἶδοντο. Μπαρὰ δὲ τὸν Φοιβίδα θάνατον,
 πολέμαρχον μὲν καὶ μόραν οἱ Λακεδαιμόνιοι κατὰ
 θάλατταν πέμπσαντες, ταῖς Θεσπιαῖς ἐφύλατταν.
 47 Ἐπει δὲ τὸ ἔαρ ἐπέστη, πάλιν ἔφαινον φρουρῶν
 οἱ Λακεδαιμόνιοι εἰς τὰς Θήβας, καὶ τοῦ Ἀγχι-

λάσων, ἤπειρ τὸ πρόσθεν, ἐδέοντο ἡγιάσθαι. Ὁ δὲ ὑπὲρ τῆς ἐμβολῆς ταυτὰ γινώσκων, πρὶν καὶ τὰ διαβατήρια θύεσθαι, πέμπας πρὸς τὸν ἐν Θεσπιαῖς πολέμαρχον, ἐκέλευε προκαταλαβεῖν τὸ ὑπὲρ τῆς κατὰ τῶν Κιθαιφῶνα ὁδοῦ ἄκρον, καὶ φυλάττειν, ἕως ἂν αὐτὸς ἔλθοι. Ἐπει δὲ τοῦτο ὑπερβαλὼν ἐν 48 ταῖς Πλαταιαῖς ἐγένετο, πάλιν προσεποίησατο, εἰς τὰς Θεσπιάς ἰέναι πρῶτον, καὶ πέμπων ἀγοράν τε ἐκέλευε παρασκευάζειν, καὶ τὰς πρεσβείας ἐκεῖ περιμένειν· ὥστε οἱ Θηβαῖοι ἰσχυρῶς τὴν πρὸς Θεσπιάς ἐισβολὴν ἐφύλαττον. Ὁ δὲ Ἀγησίλαος ἅμα 49 τῇ ἡμέρᾳ θυσάμενος, ἐπορεύετο τὴν ἐπ' Ἐρυθρᾶς· καὶ τῷ στρατεύματι δυοῖν ἡμέραιν ὁδὸν ἐν μιᾷ καταλύσας, ἐφθάσεν ὑπερβιάς εὐὸ κατὰ Σκῶλον σταύρωμα, πρὶν ἔλθειν τοὺς Θηβαίους ἀπὸ τῆς φυλακῆς, καθ' ἣν τὸ πρόσθεν εἰσῆλθε. Τοῦτο δὲ ποιήσας, τὰ πρὸς ἑὸ τῆς τῶν Θηβαίων πόλεως ἐδήρου μέχρι τῆς Τυμχαίων· (ἔτι γὰρ τότε καὶ τὴν Τύναγρον οἱ περὶ Ἰππαρόδωρον, φίλοι ὄντες τῶν Λακεδαιμονίων, εἶχον) καὶ ἐκ τούτου δὴ ἀπήει, ἐν ἀριστοτέρᾳ ἔχων τὸ τεῖχος. Οἱ δὲ Θηβαῖοι ἐπελθόντες, ἀντε- 50 τάξαντο ἐπὶ Γραῶς στήθει, ὄπισθεν ἔχοντες τὴν τάφρον καὶ τὸ σταύρωμα, κομίζοντες, καλὸν εἶναι ἐνταῦθα διακινδυνεύειν· καὶ γὰρ ἦν στενὸν ταύτη ἐπιεικῆς καὶ δύσβατον τὸ χωρίον. Ὁ δ' Ἀγησίλαος, ἰδὼν ταῦτα, πρὸς ἐκείνους μὲν οὕκ ἤγεν, ἐπισιμώσας δὲ πρὸς τὴν πόλιν ἦει. Οἱ δ' αὖθ Ἰθηβαῖοι, 51 δεισάντες περὶ τῆς πόλεως, ἅτι ἐρήμη ἦν, ἀπολι-

πόντες ἔνθα παρατεταγμένοι ἦσαν, ὁδὸν ἔδειον
 πρὸς τὴν πόλιν τὴν ἐπὶ Ποινιάς ὁδόν· ἦν γὰρ
 αὕτη ἀσφαλεστέρα. Καὶ μέντοι ἔδωκε καλὸν γε-
 κέσθαι τὸ ἐνθῦμημα τοῦ Ἀγησίλαου, ὅτι, πόρρω
 ἀπαγαγὼν ἀπὸ τῶν πολεμίων, ἀποχωρεῖν ὁδὸν
 αὐτοὺς ἐποίησεν· ὁμοῦς μέντοι ἐπὶ παραθέοντας αὐ-
 τοὺς τῶν πολεμάρχων τινὲς ἐπέδραμον σὺν ταῖς μύ-
 52 ραῖς. Οἱ μέντοι Θηβαῖοι ἀπὸ τῶν λόφων τὰ δό-
 ρατα ἐξηκόντιζον· ὥστε καὶ ἀπέθανεν Ἀλύπητος,
 εἰς τῶν πολεμάρχων, ἀκοντισθεὶς δόρατι. Ὅμοῦς δὲ
 καὶ ἀπὸ τούτου τοῦ λόφου ἐτράπησαν οἱ Θηβαῖοι·
 ὥστε ἀναβάντες οἱ Σκιριῖται, καὶ τῶν ἰππέων τινὲς,
 ἔπαιον τοὺς τῶν Θηβαίων τελευταίους παρελαύ-
 53 νοντας εἰς τὴν πόλιν. Ὡς μέντοι ἐγγὺς τοῦ τείχους
 ἐγένοντο, ὑποστρέφουσιν οἱ Θηβαῖοι· οἱ δὲ Σκιρι-
 ται ἰδόντες αὐτοὺς, θύετον ἢ βάδην ἀπῆλθον. Καὶ
 ἀπέθανε μὲν οὐδεὶς αὐτῶν· ὁμοῦς δὲ οἱ Θηβαῖοι τρέ-
 πιον ἐστήσαντο, ὅτι ἀπεχώρησαν οἱ ἀναβάτες.
 54 Ὁ μέντοι Ἀγησίλαος, ἐπεὶ ὥρα ἦν, ἀπελθὼν ἐστρα-
 τοπεδεύσατο, ἔνθα περ τοὺς πολεμίους εἶδε παρατε-
 ταγμένους· τῇ δὲ ὑστεραία ἀπήγαγέ τὴν ἐπὶ Θε-
 σπιάς. Θρασέως δὲ παρακολουθούντων τῶν πελ-
 ταστῶν, οἳ ἦσαν μισθοφόροι τοῖς Θηβαίοις, καὶ
 τὸν Χαβρίαν ἀνακαλοῦντων, ὅτι οὐκ ἤκολούθει,
 ὑποστραφέντες οἱ τῶν Ὀλυθίων ἰππεῖς, (ἤδη γὰρ
 κατὰ τοὺς ὄρκους συνεστρατεύοντο) ἐδίωξάν τε αὐ-
 τοὺς πρὸς ὄρθιον, καθάπερ ἤκολούθουν, καὶ ἀπέ-
 κτειναν αὐτῶν μᾶλα πολλοὺς· ταχὺ γὰρ πρὸς ἀναν-

τες εὐήλατον ἀλλοσκονται πεζαὶ ὑπὸ ἰππέων. Ἐπεὶ δ' 55
 ἔγένετο ὁ Ἀγησίλαος ἐν ταῖς Θεσπιαῖς, εὐρών στα-
 σιάζοντας τοὺς πολίτας, καὶ βουλομένων τῶν φα-
 σκόντων λακωνίζειν ἀποκτείνει τοὺς ἐναντίους, (ὧν
 καὶ Μένων ἦν) τοῦτο μὲν οὐκ ἐπέτρεψε· διαλλά-
 ξας δὲ αὐτοὺς, καὶ ὄρκους ὁμοῦσαι ἀλλήλοις ἀναγ-
 κάσας, οὕτως ἀπῆλθε πάλιν διὰ τοῦ Κιθαριῶνος
 τὴν ἐπὶ Μέγαρον. Καὶ ἐκεῖθεν τοὺς μὲν συμμάχους
 ἀρῆκε, τὸ δὲ πολιτικὸν στρατεύμα οἴκαδε ἀπήγαγε.

Μάλα δὲ πιεζόμενοι οἱ Θηβαῖοι σπάνει σίτου, 56
 διὰ τὸ δύσιν ἔσθιν μὴ εἰληφέναι καρπὸν ἐκ τῆς γῆς,
 πέμπουσιν ἐπὶ δύσιν τριήρου ἄνδρας εἰς Παγασάς
 ἐπὶ σίτον, δέκα τάλαντα δόντες. Ἀλκέτας δὲ ὁ Αὐ-
 κεδαιμόνιος, φυλάκτων Ἰφρέον, ἐν ᾧ ἐκείνοι συνω-
 νοῦντο τὸν σίτον, ἐπληρώσατο τρεῖς τριήρεις, ἐπι-
 μεληθεὶς, ὅπως μὴ ἐξαγγελθεῖη. Ἐπεὶ δὲ ἀπήγετο
 ὁ σῖτος, λαμβάνει ὁ Ἀλκέτας τὴν τε σίτον καὶ
 τὰς τριήρεις, καὶ τοὺς ἄνδρας ἐξώγησεν, οὐκ ἐλάτ-
 τους ὄντας ἢ τριακοσίους. Τούτους δὲ εἶρξεν ἐν τῇ
 ἀκροπόλει, εὐπερ αὐτὸς ἰσκήνου. Ἀκολουθοῦντος 57
 δὲ τινος τῶν Ἰφρείτων παιδὸς, ὡς ἔφασαν, μάλα
 καλοῦ τε κήραθου, καταβαίνων ἐκ τῆς ἀκροπόλεως
 περὶ τοῦτον ἦν. Καταγρόντες δὲ οἱ αἰχμηῶτες τὴν
 ἀμείλιαν, καταλαμβάνουσι τὴν ἀκρόπολιν, καὶ ἡ
 πόλις ἀφίσταται· ὥστ' εὐπρόως ἤδη οἱ Θηβαῖοι
 σίτον παρεκομίζοντο.

Ἐποφαινόντος δὲ πάλιν τοῦ ἥρος, ὁ μὲν Ἀγη- 58
 σίλαος κλινοπετής ἦν. Ὅτε γὰρ ἀπήγε τὸ στρατεύμα

- ἐκ τῶν Θηβῶν, ἐν τοῖς Μεγύροις, ἀναβαίνοντος
 αὐτοῦ ἐκ τοῦ Ἀφροδισίου εἰς τὸ ἀρχεῖον, φήγνυται
 ὁποιαδὴ φλέψ, καὶ ἐρῶν ἕκ τοῦ σώματος αἷμα εἰς
 τὸ ὑγιὲς σκέλος. Γενομένης δὲ τῆς κνήμης ὑπερφυ-
 κου, καὶ ὀδυνῶν ἀφορήτων, Συρακούσιός τις ἰα-
 τρὸς σχάζει τὴν παρὰ τῷ σφυρῶ φλέβα αὐτοῦ. Ἦς
 δὲ ἀπαξ ἤρξατο, ἔρρει αὐτῷ νύκτα τέ καὶ ἡμέραν
 τὸ αἷμα, καὶ πάντα ποιοῦντες οὐκ ἔδυναντο σχεῖν τὸ
 αἷμα, πρὶν ἐλσιποψύχῃσθε· τότε μέντοι γε ἐπαύσατο.
 Καὶ οὕτως ἐκείνος μὲν ἀποκόμισθεὶς εἰς Λακεδαιμο-
 να, ἠρῶσθε τὸ τε λοιπὸν θέρους καὶ διὰ χειρῆνος.
- 59 Οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι, ἐπεὶ ἕασθ' ὑπέφαινε, πάλιν
 φρουρὰν τε ἔφρακον τοῖς Θηβαίοις, καὶ Κλεόμβρο-
 τον ἠγεῖσθαι ἐκέλευον. Ἐπεὶ δ' ἔχων τὸ στρατεύμα
 πρὸς τῷ Καθαίρωνι ἐγένετο, προήεσαν αὐτῷ οἱ πέλ-
 τασται, ὡς προκαταληφόμενοι τὰ ὑπὲρ τῆς ὁδοῦ.
 Θηβαίων δὲ καὶ Ἀθηναίων προκατέχοντες τινὲς τὸ
 ἄκρον, τῶς μὲν εἶων αὐτοὺς ἀναβαλεῖν· ἐπεὶ δ'
 ἐπ' αὐτοῖς ἦσαν, ἐξαναστάντες ἐδίωκον, καὶ ἀπέ-
 κτειναν περὶ τετραράκοντα. Τούτου δὲ γενομένου,
 δ. Κλεόμβροτος ἀδύνατον νομίσας τὸ ὑπερβῆναι εἰς
 τὴν τῶν Θηβαίων, ἀπήγχε τε καὶ διῆκε τὸ στρατεύμα.
- 60 Συλλεγέντων δὲ τῶν συμμάχων εἰς Λακεδαιμόνα,
 λόγοι ἐγένοντο ὑπὸ τῶν συμμάχων, οὗτοι οὐκ ἔστιν
 κατατριβήσοιτο ὑπὸ τοῦ πολέμου. Ἐξείναι
 γὰρ σφίσι, ναῦς πληρώσαντας πολὺ πλεονας τῶν
 Ἀθηναίων, εἰλεῖν λιμῶν τὴν πόλιν αὐτῶν· ἐξείναι δὲ
 ἐν ταύταις ταῖς ναυσὶ καὶ εἰς Θήβας στρατεύματα στα-

βιβαίειν, εἰ μὲν βούλωντο, ἐπὶ φασίλων· εἰ δὲ βού-
 λουντο, ἐπὶ Κρεύσιος. Ταῦτα δὲ λογισάμενοι, ἐξή- 61
 ποντα μὲν τριήρεσι ἐπλήρωσαν, Πύλλης δ' αὐτῶν
 ναύαρχος ἐγένετο. Καὶ μάλιστα οὐκ ἐφραθήσαν οἱ
 ταῦτα γινόντες, ἀλλ' οἱ Ἀθηναῖοι ἐπολιόκοοντο·
 τὰ γὰρ σιταγωγὰ αὐτοῖς πλοῖα ἐπὶ μὲν τὸν Γερα-
 σιὸν ἀρίκετο, ἐκείθεν δ' οὐκ ἔτι ἤδηλα παραπλήν,
 τοῦ ταντικοῦ ὄντος τῶν Λακεδαιμονίων περὶ τὴν Αἴ-
 γυτον καὶ Κέω καὶ Ἄρθρον. Γίνοντες δὲ οἱ Ἀθη-
 ναῖοι τὴν ἀνάγκην, ἐπέβησαν αὐτοὶ εἰς τὰς ναῦς, καὶ
 παύμαχίδαντες πρὸς τὰς Πύλλης, Καθρίου ἡγουμέ-
 νου, νικῶσι τῇ ναυμαχίᾳ. Καὶ ὁ μὲν ὄμιλος τοῖς
 Ἀθηναίοις οὕτω παρεκομισθῆ. Πυρασπενδαζομένων δὲ
 δὲ τῶν Λακεδαιμονίων στρατεύμα διαβιβαίειν ἐπὶ
 Βοιωτοῦς, ἰδεθήθησαν οἱ Θηβαῖοι τῶν Ἀθηναίων,
 περὶ Πελοπόννησον στρατεύμα πέμψαν, νομίζοντες,
 ὅτι, εἰ τούτω γένοιτο, οὐ δυνατόν ἔσκειτο τοῖς Λα-
 κεδαιμονίοις, ἅμα μὲν τὴν ἑαυτῶν χώραν φυλάσσειν,
 ἅμα δὲ τὰς περὶ ἐκεῖνα τὰ χωρία θυμωχίδας πόλεις,
 ἅμα δὲ στρατεύμα διαβιβαίειν ἰσχυρὸν πρὸς ἐαν-
 τοῦς. Καὶ οἱ Ἀθηναῖοι μάλιστα, ὀφειλόμενοι τοῖς 65
 Λακεδαιμονίοις διὰ τὸ Σφοδρία ἔργον, προσθῆκοντες
 ἐξέπεμψαν περὶ τὴν Πελοπόννησον, καὶ ἐξήκοντα
 πληρώσαντες καὶ στρατηγὸν αὐτῶν Τιμόθεον ἐλό-
 μενοι. Ἄτε δὲ εἰς τὰς Θήβας οὐκ ἐμβεβληκότων
 τῶν πολεμίων, οὐτ' ἐν ᾧ Κλεόμβροτος ἦγε τὴν
 στρατιάν ἔκει, οὐτ' ἐν ᾧ Τιμόθεος περιέπλευσε, θρα-
 σείως δὲ ἐστρατεύοντο οἱ Θηβαῖοι ἐπὶ τὰς περιοικί-

64 δὰς πόλεις, καὶ πάλιν αὐτὰς ἐλάμβανον. Ὁ μὲντοι Τιμόθεος περιπλεύσας Κερκυραν μὲν εὐθύς ὑφ' ἑαυτῷ ἐποίησατο· οὐ μὲντοι ἠνδραποδίστατο, οὐδὲ ἀνδρας ἐφυγάδευσεν, οὐδὲ νόμους μετέστησεν· ἐξ ὧν τὰς περὶ ἐκάστην πόλιν ἀπάσας εὐμενεστέρας ἔσχεν.

65 Ἀντιπλήρωσαν δὲ καὶ οἱ Λακεδαιμόνιοι ναυτικόν, καὶ Δικόλαχος ναύαρχον, μίλλα θρασὺν ἄνδρα, ἐξέπεμψαν· ὃς ἐπειδὴ εἶδε τὰς μετὰ Τιμοθέου ναῦς, οὐκ ἠμέλλησεν, καίπερ ἔξ νεῶν ἄπουσῶν αὐτῷ τῶν Ἀμβρακιωτικῶν, ἀλλὰ, πᾶντε καὶ πενήκοντα ἔχων ναῦς, ἐξήκοντα ὕσταις ταῖς μετὰ Τιμοθέου ἐναυμάχησε. Καὶ τότε μὲν ἠττήθη, καὶ τρόπαιον ὁ Τιμόθεος ἔστησεν ἐν Ἀλυζία. Ὁ δὲ, ἀνελκυσμένων τῶν Τιμοθέου νεῶν καὶ ἐπισκευαζομένων, ἐπεὶ παρεγένετο αὐτῷ αἱ Ἀμβρακιώτιδες ἐξ τριήρεις, ἐπὶ τῇ Ἀλυζίᾳ ἐπλεγαίν, ἐκθα ἦν ὁ Τιμόθεος. Ὡς δὲ οὐκ ἀνταγήσεν, τρόπαιον αὐτῷ κημέριος ἐστήσατο, ἐν ταῖς ἐγγυτάταις κήσασιν. Ὁ δὲ Τιμόθεος, ἐπεὶ, ὡς τε εἶχεν, ἐπεσκεύασε, καὶ ἐκ Κερκύρας ἄλλας προσεπληρώσατο, γενομένων αὐτῷ τῶν πασῶν πλέον ἢ ἐβδομήκοντα, πολὺ δὲ ὑπερεῖχε ναυτικῶν χρήματα μέγιστοι μετεπέμψατο Ἀθήνηθεν· πολλῶν γὰρ εἶδετο, αἵτε πολλὰς ναῦς ἔχον.

ΞΕΝΟΦΩΝΤΟΣ
ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΙΣΤΟΡΙΩΝ
ΒΙΒΛΙΟΝ ΕΚΤΟΝ.

Κ Α Ρ. Ι.

Οἱ μὲν οὖν Ἀθηναῖοι καὶ Λακεδαιμόνιοι περὶ ταῦτα ἦσαν. Οἱ δὲ Θηβαῖοι, ἐπεὶ κατιστρέψαντο τὰς ἐκ τῆ Βοιωτίας πόλεις, ἐστράτευσον καὶ εἰς τὴν Φωκίαν. Ὡς δ' αὖ καὶ οἱ Φωκεῖς ἐπεσβένον εἰς τὴν Λακεδαιμόνα, καὶ ἔλεγον, ὅς, εἰ μὴ βοηθήσαιν, οὐδὲν ἀπείθεσθαι μὴ πείθεσθαι τοῖς Θηβαίοις, ἐκ τούτου οἱ Λακεδαιμόνιοι διαβιβάζουσι κατὰ θάλατταν εἰς Φωκίας Κλήμβροτὸν τε, τὸν βασιλεῖα, καὶ μετ' αὐτοῦ τέσσαρες μέρους, καὶ τῶν συμμάχων τὸ μέρος.

Σχεδὸν δὲ περὶ τούτου τὸν χρόνον καὶ ἐκ Θετταλίας ἀφικνεῖσθαι πρὸς τὸ κοινὸν τῶν Λακεδαιμονίων Πολυδάμας, Φαρσάλιος. Οὗτος δὲ καὶ ἐν τῇ ἄλλῃ Θετταλίᾳ ἔυδοκίμα, καὶ ἐν αὐτῇ δὲ τῇ πόλει οὗτος ἔδοκε καλῶς τε κἀγαθῶς εἶναι, ὥστε καὶ στασιμακτεῖς οἱ Φαρσάλιοι παρακατέδρατο αὐτῷ τὴν ἀκρόπολιν, καὶ τὰς προσόδους ἐπέτρεψαν λαμβάνοντα, ὅσα ἐγγράπτο ἐν τοῖς νόμοις, εἰς τε τὰ ἱερὰ ἀναλι-

- 3 σκευῶν καὶ εἰς τὴν ἄλλην διδραχμῶν. Κἀκεῖνος μὲντοι ἀπὸ τούτων τῶν χρημάτων πῆν τε ἄκραν φυλάττων δίδωσεν αὐτοῖς, καὶ τᾶλλα διοικῶν ἀπελογίζετο κατ' ἐνιαυτὸν. Καὶ ὁπότε μὲν ἐνθάδε εἶη, παρ' ἑαυτοῦ προσετίθει· ὅπῃ δὲ παρξίνοιο, ἀπελάμβανεν. Ἦν δὲ καὶ ἄλλως φιλόξερός τε καὶ μεγαλοπρεπὴς τῶν Θεσσαλικῶν τρέφανι. Οὗτος οὖν ἐπιδρακετο εἰς τὴν Λακεδαιμόνα, εἶπε ταῦτα·
- 4 Ἐγὼ μὲν, ὦ ἄνδρες Λακεδαιμόνιοι, πρόξενος ὑμῶν ὢν καὶ εὐεργέτης ἐν πάντων ὧν μεμνήμεθα προγόνων, ἀξιῶ, εἴαν τέ τι ἀπορῶ, πρὸς ὑμᾶς εἶθαι, εἴαν τέ τι χαλεπὸν ὑμῖν ἐν τῇ Θεσσαλίᾳ ἐνιδιῆται, ὀσμῆται. Ἀκούετε μὲν οὖν, εἰ οἶδ' ὅτι, καὶ ὑμεῖς γαστρονομὸς ὄνομα· ὁ γὰρ ἀτῆρ καὶ θύραμιον ἔχει μεγάλην, καὶ θύραμιον ἔστιν. Ὅσως δὲ σπονδᾶς ποιησάμενός θύραμιον μὲν, καὶ εἶπε ταῦτα· Ὅτι μὲν, ὦ Πολιτοῦμα, καὶ ἀκούσαντων ὑπετέρων πόλιν [Θεσσαλίαν] θύραμιον ἐν παραστῆσθαι, εἶπεσί σοι ἐν ταῦτα λογίζεσθαι. Ἐγὼ γάρ, ἔφη, ἔχω μὲν Θεσσαλίαν τὰς πόλιν καὶ μεγίστην πόλιν συμμάχους· κατεστρεφάμεν δ' αὐτῶν, ὑμῶν οὖν αὐταῖς τὰ ἐναντία ἐμοὶ στρατευομένων. Καὶ μὴ αἰδοῦν γέ, ὅτι μισθοφόρους ἔχω ξένους εἰς ἐξασφαλῆντας, οἷς, ὡς ἐγὼ οἶμαι, οὐδὲμία πόλις ἔδεται ἐν ἁθλίᾳ μάχεσθαι. Αἰσθασὸς μὲν γάρ, ἔφη, καὶ ἀλλοθεν οὐκ ἐν ἐξασθῶν ἐβίβη· ἀλλὰ τὰ μὲν ἐκ εἰῶν πόλεων στρατεύματα τοὺς μὲν προσήλυθόστας ἦδη ταῖς ἡλικίαις ἔχει, τοὺς δ' οὐκ ἀμείζοντας·

σωρασκῶσι γε μὴν μάλα ὀλίγοι τινές ἐν ἐκείνῃ πό-
 λει· παρ' ἔμοι δὲ οὐδεὶς μισοθρορεῖ, ὅστις μὴ ἰκα-
 νός ἐστιν ἰσα πονεῖν ἔμοι. Αὐτός δ' ἐστὶ (λέγειν
 γὰρ πρὸς ὑμᾶς χρη τὰ κηθῆ) καὶ τὸ σῶμα μάλα εὐ-
 ρωστος, καὶ ἄλλως φιλόπονος, καὶ τοιούτων τῶν παρ'
 αὐτῷ κείραν λαμβάνει καθ' ἑκάστην ἡμέραν. Ἠγχι-
 ται γὰρ σὺν τοῖς ὄπλοις, καὶ ἐν τοῖς γυμνασίοις, καὶ
 ὅταν πῆ στρατεύηται. Καὶ σὺς μὲν ἂν μάλα κοῦδ'
 τῶν ξένων αἰσθάνηται, ἐμβαλλεῖ· σὺς δ' ἂν ὄψε-
 φιλοπότως καὶ φιλοκινδύτως ἔχοντας πρὸς τοὺς πύ-
 λειμους, τριῶν τοὺς μὲν διμοιρταίς, τοὺς δὲ τερμοι-
 ρταίς, τοὺς δὲ καὶ τετραμοιρταίς, καὶ ἄλλοις ὄψεροις,
 καὶ νόσων γε θεράπειαις, καὶ περὶ τὰ φύλα κούδω'
 ὥστε πάντες ἰσάσιν οἱ παρ' ἐκείνῳ ξένοι, ὅτι ἡ πό-
 λις αὐτοῖς ἀγεῖ ἐντιμωτάτων τε βίον καὶ ἀφθο-
 ρωτάτων παρέρχεται. Ἐπεδείκνυε δὲ μοι εἰδέναι, ὅτι
 καὶ ὑπήκοοι ἦδη αὐτῷ εἶεν Μαραθῶν, καὶ Ἀβλήτες,
 καὶ Ἀλκίτας, ὃ ἐν τῇ Ἠπείρῳ ὑπερχός. Ὡστε, ἔφη,
 τί ἂν ἐγὼ φοβούμενος σὺ θηδέως ἂν ὑμᾶς στείρην
 καταστρέψασθαι; Τάχα οὖν ὑπολάβοι ἂν τις ἐμὸν
 ἄπειγός; Τί οὖν μέλλεις, καὶ οὐκ ἦδη στρατεύεις ἐπὶ
 τοὺς Φαρσαλλοὺς; Ὅτι νῆ Δία τῷ παντὶ κρείττον
 μοι δοκεῖ εἶναι, ἐκόντας ὑμᾶς μάλλον, ἢ ἄκοντας
 προσαγαγέσθαι. Βίασθ' ἔντες μὲν γὰρ ὑμεῖς ἢ ἂν
 βουλευοίσθε, ὃ τι θύναίσθε, κακὸν ἔμοι, ἔγωγ' ἔ' ἂν
 ὑμᾶς ὡς ἀσθενεστάτους βουκόλιμην εἶναι· εἰ δὲ πει-
 σθ' ἔντες μετ' ἐμοῦ γένοισθε, δῆλον, ὅτι ἀξιοίμεν
 ἂν, ὃ τι θύναίμεθα, ἀλλήλους. Γινώσκω μὲν ὅθ'

ὁ Πολυδάρα, ὅτι ἡ σὴ πατρὶς εἰς ἀεὶ ἀποβλέπει·
 εἰάν δέ μοι φιλικῶς αὐτὴν ἔχειν παρασκευάσης, ὑπι-
 ακησῶ σοι, ἔφη, ἐγὼ, μέγιστον σέ τῶν ἐν τῇ
 Ἑλλάδι μετ' ἐμὲ καταστήσειν. Οἶων δὲ πραγμάτων
 ἐγὼ τὰ δευτέρᾳ σοι δίδωμι, ἄκουσον, καὶ μηδὲν
 πισκνέ μοι, ὃ τι ἂν μὴ λογιζομένῳ σοι ἄληθές
 φαίνεται. Οὐκοῦν τοῦτο μὲν εὐδῆλον ἡμῖν, ὅτι,
 Φαρσάκων προαγενομένης καὶ τῶν ἐξ ὑμῶν ἠρητημένων
 πόλεων, εὐπειρῶς ἂν ἐγὼ ταγὸς Θετταλῶν ἀπάντων
 κατασταίην· ὡς γε μὴν, ὅταν ταγεύηται Θετταλία,
 εἰς ἑξακισχιλίους μὲν οἱ ἵππεύοντες γίγνονται, ἀπλῆ-
 ται δὲ πλείους ἢ μύριοι καθίστανται. Ἴδεν ἐγὼ καὶ
 τὰ σώματα καὶ τὴν μεγαλοψυχίαν ὄρων, οἶμαι ἂν,
 αὐτῶν εἰ καλῶς τις ἐπιμελοῖτο, οὐκ εἶναι ἔθνος,
 ἀποκίῳ ἂν ἀξιώσαιεν ὑπήκοοι εἶναι Θετταλοί. Πλα-
 τοστάτης γε μὴν οὖσης Θετταλίας, πάντα τὰ κύκλῳ
 ἔθνη ὑπήκοα μὲν εἰσιν, ὅταν ταγὸς ἐνθάδε καταστή·
 σχεδὸν δὲ πάντες οἱ ταύτη ἀκοντισταὶ εἰσιν· ὥστε
 καὶ πελταστικῶν εἰκὸς ὑπερχειν τὴν ἡμετέραν δυνά-
 μιν. Καὶ μὴν Βοιωτοὶ γε, καὶ οἱ ἄλλοι πάντες,
 ὅσοι Λακεδαιμονίοις πολεμοῦσιν, ὑπακούουσι μοι
 σύμμαχοι· καὶ ἀκολουθεῖν τῶν αἰτιῶν ἐμοί,
 ἂν μόνον ἀπὸ Λακεδαιμονίων ἐλευθερῶ αὐτούς. Καὶ
 Ἀθηναῖοι δὲ, εὖ οἶδ' ὅτι, πάντα ποιήσαιεν ἂν,
 ὥστε σύμμαχοι ἡμῖν γενέσθαι· ἀλλ' ἐγὼ οὐκ ἂν μοι
 δοκῶ πρὸς αὐτοὺς φιλίαν ποιήσασθαι. Νομίζω γάρ
 εἶτι ὄρον τὴν κατὰ θάλατταν ἢ τὴν κατὰ γῆν ἀρχὴν
 παραλαβεῖν ἂν. Εἰ δὲ εἰκότα λογίζομαι, σφόδρα,

ἴφην, καὶ ταῦτα. Ἐχόντες μὲν γε Μακεδονίαν, ἔν-
 θεν καὶ Ἀθηναῖοι τὰ ξύλα ἄγονται, πολὺ δὴπου
 πλέονας ἐκείνων ἱκανοὶ ἐσόμεθα ναῦς ποιήσασθαι.
 Ἄνδρῶν γε μὴν ταύτας πληροῦν, πότερον Ἀθηναίους,
 ἢ ἡμᾶς εἰκὸς μᾶλλον δύνασθαι, τοσοῦτους ἔχοντας
 πυνύστας; Τοὺς γε μὴν ναύτας τρέφειν πότερον ἡμᾶς
 ἱκανωτέρους εἰκὸς εἶναι, τοὺς δι' ἄφθονίαν καὶ ἄλ-
 λους οἶον ἐκπέμποντας, ἢ Ἀθηναίους, τοὺς μηδὲ
 αὐτοῖς ἱκανὸν ἔχοντας, ἂν μὴ πρίωνται; Καὶ χρήμασι
 γε δὴπου εἰκὸς ἡμᾶς ἀφθονωτέροις χρῆσθαι, μὴ εἰς
 γησῦδρια ἀποβλέποντας, ἀλλ' ἠπειρωτικᾶ ἔθνη
 καρπουμένους· πάντα γὰρ δὴπου τὰ κύκλω φόρον
 φέρει, ὅταν ταγεύηται τὰ κατὰ Θετταλίαν. Οἶσθα
 δὲ δὴπου, ὅτι καὶ βασιλεὺς ὁ Περσῶν οὐ νήσους,
 ἀλλ' ἠπειρον καρποῦμενος, πλουσιώτατος ἀνθρώπων
 ἐστίν· ὅν ἐγὼ ὑπήκοον ποιήσασθαι, ἔτι εὐκατεργα-
 σιότερον ἡγοῦμαι εἶναι ἢ τὴν Ἑλλάδα· οἶδα γάρ,
 πάντας τοὺς ἐκεῖ ἀνθρώπους, πλην ἑνὸς, μᾶλλον
 δουλείαν ἢ ἀλκὴν μεμελετηκότας· οἶδα δὲ, ὑφ'
 οἴας δυνάμεως, καὶ τῆς μετὰ Κύρου ἀναβάσεως, καὶ
 τῆς μετ' Ἀγησιλάου, εἰς πᾶν ἀφίκετο βασιλεὺς.
 Ἐπεὶ δὲ, ταῦτ' εἰπόντος αὐτοῦ, ἐγὼ ἀπεκρινάμην,
 ὅτι τὰ μὲν ἄλλα ἀξιώσκεπτα λέγει, τὸ δὲ Λακε-
 δαιμονίοις ὄντας φίλους ἀποστῆναι πρὸς τοὺς ἐναν-
 τίους, μηδὲν ἔχοντας ἐγκαλεῖν, τοῦτ' ἔφην, ἀπορὸν
 μοι δοκεῖ εἶναι· ὁ δ' ἐπαμνέσας με, καὶ εἰπὼν, ὅτι
 μᾶλλον ἐκτέον μου εἶη, ὅτι τοιοῦτος εἶην, ἀφῆκέ μοι,
 ἐλθόντα πρὸς ὑμᾶς λέγειν τὰληθῆ, ὅτι διωσοῖτο

αὐτῶ ἵππεις μὲν σὺν τοῖς συμμάχοις πλείους ἢ ὀκτακισχίλιοι, δὴλλται δὲ ἐλογίσθησαν οὐκ ἐλάτους δισφυρῶν, πελταστικῶν γε μὴν ἰκανὸν πρὸς πάντας ἀνθρώπους ἀντιπαχθῆναι· ἔργον γὰρ, ἐκείνων γε καὶ τὰς πόλεις ἀριθμῆσαι. Προεῖπε δὲ καὶ τοῖς περιοίκους πᾶσι τὸν φόρον, ὥσπερ ἐπὶ Σκόπα τεταγμένος ἦν, φέρειν. Καὶ ταῦτα μὲν οὕτως ἐπεράνετο· ἐγὼ δὲ πάλιν ἐπάνεμι, ὅθω εἰς τὰς περὶ Ἰάσονος πράξεις ἐξέβην.

C A P. II.

Οἱ μὲν γὰρ Λακεδαιμόνιοι καὶ οἱ σύμμαχοι συνελέγοντο εἰς τοὺς Φωκίας· οἱ δὲ Θηβαῖοι, ἀναχωρήσαντες εἰς τὴν αὐτῶν, ἐφυλάσσαν τὰς εἰσβολάς. Οἱ δ' Ἀθηναῖοι, αὐξανομένους μὲν ὄρωντες διὰ σφᾶς τοὺς Θηβαίους, χρήματά τε οὐ συμβαλλόμενους εἰς τὸ ναυτικόν, αὐτοὶ δὲ ἀποκναυόμενοι καὶ χρημάτων εἰσφοραῖς, καὶ ληστείας ἐξ Ἀγίνης, καὶ φυλακαῖς τῆς χώρας, ἐπεθύμνησαν πιύσασθαι τοῦ πολέμου, καὶ πέμπαντες πρέσβεις εἰς Λακεδαίμονα, εἰρήνην ἐποίησαντο.

- 2 Εὐθύς δ' ἐκεῖθεν δύο τῶν πρέσβεων πλεύσαντες, κατὰ δόγμα τῆς πόλεως, εἶπον τῷ Τιμοθέῳ ἀποπλεῖν οἴκαδε, ὡς εἰρήνης οὐσης· ὁ δὲ αὐτῶ ἀποπλεῶν, τοὺς τῶν Ζακυνθίων φηγάδας ἀπεβίβασεν
- 3 εἰς τὴν χώραν αὐτῶν. Ἐπει δὲ οἱ ἐκ τῆς χώρας Ζακύνθιοι πέμπαντες πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους ἔλεγον, οἷα πεπονθότες εἶεν ὑπὸ τοῦ Τιμοθέου, εὐθύς οἱ

Λακεδαιμόνιοι ἄδικεῖν τε ἠγοῦντο τοὺς Ἀθηναίους,
 καὶ ναυτικὸν κἀλιν παρεσκευάζον, καὶ συντάττον-
 το εἰς ἐξήκοντα ναῦς, ἀπ' αὐτῆς τε τῆς Λακεδαι-
 μονος, καὶ Κορίνθου, καὶ Λονκίδος, καὶ Ἀμ-
 βρακίας, καὶ Ἠλίδος, καὶ Ζακύνθου, καὶ Ἀχαιῶν,
 καὶ Ἐπιδάφυον, καὶ Τραιζῆνος, καὶ Κορινθίας, καὶ
 Ἀλίων. Ἐπιστήσαντες δὲ ναυαρχὸν Μνάσιππον, 4
 ἐπέλεον, τῶν τε ἄλλων ἐπιμελεῖσθαι τῶν κατ'
 ἐκείνην τὴν θάλασσαν, καὶ στρατεύειν ἐπὶ Κέρκυραν.
 Ἐπεμφθῶν δὲ καὶ πρὸς Διονύσιον, διδάσκοντες, ὡς
 καὶ ἐκεῖνος χρῆσιμον εἶη, τὴν Κέρκυραν μὴ ὑπ'
 Ἀθηναίους εἶναι. Καὶ ὁ μὲν δὲ Μνάσιππος, ἐπεὶ 5
 ἀνεκλήθη ἀπὸ τὸ στρατεύμα τὸ ναυτικόν, ἔαλευσεν
 εἰς τὴν Κέρκυραν· εἶχε δὲ καὶ μισθοφόρους, σὺν
 ταῖς ἐκ Λακεδαιμονος μετ' αὐτοῦ στρατευομένοις,
 οὐκ ἐλάσσους χιλίων καὶ πεντακοσίων. Ἐπι δὲ 6
 ἀπέβη, ἐκράτει τε τῆς γῆς, καὶ ἔδρου ἐξεργασμέ-
 νην μὲν παγκάλως καὶ πεφυτευμένην τὴν χώραν, με-
 γαλοπραΐαις δὲ οἰκήσεις καὶ οὐρανὸν κατασκευασμέ-
 νους ἔχουσαν ἐπὶ τῶν ἀγρῶν· ὥστ' ἔρασαν τοὺς
 στρατιώτας εἰς τοῦτο τρυφῆς εἰσεῖν, ὥστ' οὐκ
 ἐθέλειν πίνειν, εἰ μὴ ἀνθοσμίας εἶη. Καὶ ἀνδρά-
 ποδα δὲ καὶ βοσκήματα πάμπολλα ἤλλοσκετο ἐκ τῶν
 ἀγρῶν. Ἐπειτα δὲ καταστραταπεδεύσατο τῷ μὲν 7
 πλεῶν ἐπὶ λόφῳ, ἀπέχοντι τῆς πόλεως ὡς πέντε στά-
 δια, πρὸ τῆς χώρας ἄντι, θαλάσῃ ἀπαίεμονοιο ἐν-
 τεύθειν, εἰ τις ἐπὶ τὴν χώραν τῶν Κερκυραίων εἴποι·
 τὸ δὲ ναυτικὸν εἰς τὴν θάλασσαν τῆς πόλεως κατε-

- στρατοπεδύουσαν, ἔπειθ' ἦεν ἄν τὰ προσήκοντα καὶ
 προαισθάνεσθαι καὶ διασώζειν. Ἐρως δὲ τοῦτοις,
 καὶ ἐπὶ τῷ λαῷ, ὅσπερ μὴ μέμων κολῶσι, ἐρώσ-
 8 κει. Ἐπολιόσκει μὲν δὴ σῦν τὴν πόλιν. Ἐπει δὲ αἱ
 Κερκυραῖοι ἐκ μὲν τῆς γῆς οὐδὲν ἐλάβανον, διὰ τὸ
 κρητίζεσθαι κατὰ γῆν, κατὰ θάλασσαν δὲ οὐδὲν εἰς-
 9 ἤγετο αὐτοῖς, διὰ τὸ ναυκρατεῦσθαι, ἐν πολλῇ
 ἀπορίᾳ ἦσαν. Καὶ πέμποντες πρὸς τοὺς Ἀθηναίους,
 βοηθεῖν ἐδίοντο, καὶ ἐδίδασκον, ὡς μέγα μὲν ἀγα-
 θὸν ἀποβιβάλοιεν ἄν, εἰ Κερκύρας στερηθεῖεν, τοῖς δὲ
 πολεμίοις μεγάλην ἄν ἰσχὺν προσβάλλοιεν. Ἐξ οὗδα-
 μίης γὰρ πόλεως, πλην γὰρ Ἀθηναίων, ὅσπερ ναῦς, ὅσπερ
 χηρῆτατος πλείονα ἄν γενέσθαι. ἔτι δὲ κείσθαι τῆς
 Κερκυραν ἐν κλήρῳ μὲν τοῦ Κορινθιακοῦ κέλπου καὶ
 τῶν πόλεων, ἀπὸ τοῦτον καθήκοντων, ἐν κλήρῳ δὲ
 τοῦ τῆς Λακωνικῆς χώρας βλάπτειν, ἐν πολλίστῳ δὲ
 τῆς τε ἀντιπέρας ἠπείρου καὶ τοῦ εἰς Πελοπόννησον
 10 ἀπὸ Σιτακίας παρακλῶν. Ἐκότεσαντες δὲ ναῦτα οἱ
 Ἀθηναῖοι, ἐνόμισαν ἰσχυρῶς ἐπιμελητέον εἶναι, καὶ
 ταυτὸν πέμποντες Σιτακίᾳ εἰς ἑξακοσίους ἔχοντα
 πεκτασίαις, Ἀλιετόν δὲ ἰδιόθεν συνδιαβίβασαι
 11 τοῦτους. Καὶ ὅσπερ μὲν νυντὰς διακομισθέντες πον-
 τῆς χώρας, εἰσῆλθον εἰς τὴν πόλιν. Ἐψηφίσαντο
 δὲ καὶ ἐξήκοντα ναῦς πληροῦν, Τιμάθου δ' αὐτῶν
 12 στρατηγὸν ἐχειροτόνησαν. Ὁ δ', οὐ δυνάμενος αὐ-
 τόθεν τὰς ναῦς πληροῦναι, ἐπὶ νήσῳ κείσας, ἐπέ-
 θεν ἐπειράτο συμπληροῦν, οὐ φαῦλόν ἤγομανος εἶ-
 ναι, ἐπὶ συγκεκρωμένῳ ναῦς εἰλεῖν περιπλεῦσαι.

Οὐ δ' Ἀθηναῖοι, νομίζοντες αὐτὸν ἀναλοῦν τὸν τῆς 13
 ὥρας εἰς περίπλου χρόνον, συγγνώμην οὐκ ἔσχοῦ
 αὐτῷ, ἀλλὰ παύσαντες αὐτὸν τῆς στρατηγίας, Ἰφι-
 κράτην ἀνθαιροῦνται. Ἐθ' δ' ἐπεὶ κατέστη στρατη- 14
 γός, μάλα δ' ἔξέως τὰς καὺς ἐπληροῦτο, καὶ τοὺς
 κρητάρχας ἠνάγκαζε. Προσελάβε δὲ παρὰ τῶν
 Ἀθηναίων καὶ εἰ ποῦ τις ναῦς περὶ τὴν Ἀττικὴν
 ἔπλει, καὶ τὴν Πάραλον καὶ τὴν Σαλαμινίον, λέ-
 γων, ὡς, εἰάν τ' ἀρεῖ καλῶς γένηται, πολλὰς αὐτοῖς
 ναῦς ἀποπέμψει. Καὶ ἐγένοντο αὐτῷ αἱ ἀποσαι
 περὶ ἑβδομήκοντα. Ἐν δὲ τούτῳ τῷ χρόνῳ οἱ Κερ- 15
 κυραῖοι οὕτω σφόδρα ἐπαίνων, ὥστε διὰ τὸ πλῆθος
 τῶν αὐτομολούντων ἐκήρυξεν ὁ Μνάσιππος, περὶ ἁ-
 σθαι, ὅστις αὐτομολοῖ. Ἐπεὶ δὲ οὐδέν ἦν τῶν ηὔ-
 τομόλων, τελευτῶν καὶ μαστιγῶν ἀπέπεμπεν. Οἱ
 μάλιστα ἐνδοθεν τοὺς γε δούλους οὐκ ἔδεχοντο κάλλιν
 εἰς τὸ τεῖχος, ἀλλὰ πολλοὶ ἔξω ἀπέθνησκον. Ὁ δ' 16
 αὐτὸς Μνάσιππος, ὁρῶν ταῦτα, ἐνόμιζε τε ὅσον οὐκ
 ἤδη ἔχειν τὴν πόλιν, καὶ περὶ τοὺς μισθοφόρους
 ἐκαίνουργει· καὶ τοὺς μὲν τινὰς αὐτῶν ἀπομισθους
 ἐπεποιήκει, τοῖς δ' οὔσι καὶ δυοῖν ἤδη μηνῶν ὄφειλε
 τὸν μισθόν, οὐκ ἀπόρῳν, ὡς ἐλέγετο, χρημάτων·
 καὶ γὰρ τῶν πόλεων αἱ πολλαὶ ἀρχύριον ἀντὶ τῶν
 ἀνδρῶν αὐτῷ ἔπεμπον, ἅτε καὶ διαποντίου τῆς στρα-
 τείας ὄψης. Κατιδόντες δὲ ἀπὸ τῶν πύργων οἱ ἐκ 17
 τῆς πόλεως τὰς τε φυλακὰς χεῖρον, ἢ πρόσθεν, φυ-
 λαττομένας, ἐσπαρμένους τε κατὰ τὴν χώραν τοὺς
 ἀνθρώπους, ἐπεκδρομῶντες, τοὺς μὲν τινὰς αὐτῶν

- 18 ἔλαβον, τοὺς δὲ κατίκοψαν. Διοσφόμενος δὲ ὁ Μνάσιππος, αὐτὸς τε ἐξωπλίζετο, καὶ, ὄσους εἶχε δπλλικας, ἅπασιν ἐβοήθει, καὶ τοὺς λαχαγούς καὶ τοὺς ταξιάρχους ἐξάγειν ἐκέλευε τοὺς μισθοφόρους.
- 19 Ἀποκριναμένων δὲ τινῶν λαχαγῶν, ὅτι οὐ φάδιον εἴη, μὴ δωδόντα τὰ ἐπιτήδεια πειθομένους παρέχειν, τὸν μὲν τινα βακτηρία, τὸν δὲ τῷ στύρακι ἐπάταξεν. Οὕτω μὲν δὴ ἀθύμως ἔχοντες, καὶ μισοῦντες αὐτὸν, συνεξήλθον ἅπαντες· ὅπερ ἤμισα εἰς μάχην συμ-
- 20 φέροι. Ὁ δ' ἐπεὶ παρῆναιτο, αὐτὸς μὲν τοὺς κατὰ τὰς πύλας τῶν πολεμίων τρεψάμενος ἐπέδιωκεν· οἱ δ' ἐπεὶ ἐγγὺς τοῦ τείχους ἐγένοντο, ἀναστρέφοντί τε, καὶ ἀπὸ τῶν μηχανῶν ἐβαλλον καὶ ἠρόντιζαν· ἄλλοι δ', ἐκδρομῶντες καθ' ἑτέρας πύλας, ἐπιτίθεν-
- 21 καὶ ἀθρόοι τοῖς ἐσχατοῖς. Οἱ δ', ἐπ' ὀκτῶ πεταγμένωι, ἀσθενὲς νομίσαντες τὸ ἄκρον τῆς φάλαγγος ἔχειν, ἀναστρέφειν ἐπειρῶντο. Ὡς δ' ἤρξαντο ἐπανοχορεῖν, οἱ μὲν πολεμιοὶ ὡς φεύγουσιν ἐπίθεντο, οἱ δ' οὐκέτι ἐπανέστρεψαν· καὶ οἱ ἐχόμενοι δ' αὐ-
- 22 τῶν εἰς φυγὴν ὤρμων. Ὁ δὲ Μνάσιππος τοῖς μὲν πιεζομένοις οὐκ ἔδωκε βοήθειαν διὰ τοὺς ἐκ τοῦ κατ' ἀντικρὺ προσκειμένους, αἱ δ' ἐλείπετο σὺν ἐλάττοσι. Τέλος δὲ οἱ πολεμιοὶ, ἀθρόοι γεγόμενοι, πάντες ἐπέτιθεντο τοῖς περὶ τὸν Μνάσιππον, ἥδη μάλα ὀλίγοις αὖσι· καὶ οἱ δπλλικαι δρωδῆτες τὸ
- 23 γιγνόμενον, ἐπέξῃσαν. Ἐπεὶ δ' ἐκείνοι ἀπέκταναν, ἐδίωκον ἤδη ἅπαντες. Ἐκινδύνισαν δ' ἂν καὶ τὸ στρατόπεδον εἰεῖν σὺν τῷ χαρακώματι, εἰ μὴ οἱ

διώκοντες, τὸν ἀγοραῖόν τε ὄχλον ἰδόντες· καὶ τὸν
 τῶν θεραπεύοντων καὶ τὸν τῶν ἀνδραπόδων, σθηθέν-
 τες ὄφελός τι αὐτῶν εἶναι, ἀπεστρέφοντο. Καὶ τότε 24
 μὲν τρώπαιόν τε ἔστησαν οἱ Κερκυραῖοι, καὶ τοὺς
 νεκροὺς ὑποσπόνδους ἀπεδίδοσαν. Ἐκ δὲ τούτου
 οἱ μὲν ἐν τῇ πόλει ἐρῶμενεστέροι ἐγγένηντο· οἱ
 δ' ἔξω ἐν πάσῃ δὴ ἀθυμία ἦσαν. Καὶ γὰρ ἔλεγες,
 ὅτι Ἰφικράτης τε ὅσον οὐκ ἤδη παρῆιη, καὶ οἱ Κερ-
 κυραῖοι δὲ τῷ ὄντι ναῦς ἐπλήρουν. Ἰπερμένης δὲ 25
 δεῦρ' ἐτύγχανεν ἐπιστολιμαφόρος τῷ Μνασίππῳ ὢν, τό-
 τε ναυτικὸν πᾶν, ὅσοι ἦν ἐκεῖ, συνειπλήρωσε, καὶ
 περιπλεύσας πρὸς τὸ χαράκωμα, τὰ πλοῖα πάντα
 γεμίσας τῶν τε ἀνδραπόδων καὶ τῶν χρημάτων, ἀπέ-
 στειλεν· αὐτὸς δὲ σὺν τε τοῖς ἐπιβάταις καὶ τοῖς
 περιώωθισι τῶν στρατιωτῶν διαφύλαττε τὸ χαράκω-
 μα. Τέλος δὲ καὶ οὗτοι μάλ' αὖθις τετραγαμίνοι ἀνα- 26
 βάντες ἐπὶ τοῖς τριήρεσι ἀπέπλεον, πολὺν μὲν σίτον,
 πολλὸν δὲ οἶνον, πολλὰ δὲ ἀνδραπόδα καὶ ἀσθενοῦν-
 τας στρατιώτας καταλιπόντες· διωγῆς γὰρ ἐπεφύ-
 βηντο, μὴ καταληφθεῖεν ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων ἐν
 τῇ νήσῳ. Καὶ ἐκεῖνοι μὲν εἰς Λευκάδα ἀπε-
 στήθησαν.

Ὁ δὲ Ἰφικράτης ἐπεὶ ἤρξατο τοῦ περιπλοῦ, ἅμα 27
 μὲν ἔπλεον, ἅμα δὲ πάντα, ὅσα εἰς ναυμαχίαν, πα-
 ρεσκευάζετο. Εὐθύς μὲν γὰρ τὰ μεγάλα ἰστία αὐτοῦ
 κατέλιπεν, ἕως ἐπὶ ναυμαχίαν πλέων· καὶ τοῖς ἀκα-
 τίοις δὲ, καὶ εἰ εὐφορον πνεῦμα εἶη, ὀλίγα
 ἐχρῆτο· τῇ δὲ κόπῃ τὸν πλοῦν ποιούμενος, ἔμεν-

μόν γε τὰ σώματα ἔχουσιν τοὺς ἀνδρας, καὶ ἅμα
 28 γὰρ τὰς ναῦς πλεῖν ἔπεισι. Ἥλλοις δὲ καὶ
 ἄποιοι μᾶλλον ἀριστοποιεῖσθαι τὸ στράτευμα ἢ δει-
 πνοποιεῖσθαι, ἐπανήγαγεν ἂν τὸ κέρως ἀπὸ τῆς
 γῆς κατὰ πάντα τὰ χωρία. Ἐπεὶ δ' ἀντιστρέψας
 ἂν καὶ ἀντιπρόφους καταστήσας τὰς τριήρεις, ἀπὸ
 ἀμφιέου ἄφειε ἀνθαμιλλᾶσθαι ἐς τὴν γῆν, μίγα δὲ
 νικητήριον ἦν, τὸ πρότερον καὶ ἕδωρ λαβεῖν, καὶ
 εἰ τοῦ ἄλλου ἰδέοντο, καὶ πρότερον ἀριστῆσαι· τοῖς
 δ' ὑστάτοις ἀφικόμεναις μεγάλη ζημία ἦν, τὸ τι
 ἐλαττωθῆναι πᾶσι τοῖσι, καὶ οὐκ ἀνάγεσθαι ἅμα
 ἔδει, ἐπεὶ σημήνειεν· συνέβαινε γὰρ τοῖς μὲν πρό-
 29 τερον ἀφικνουμένοις καθ' ἡσυχίαν ἅπαντα ποιεῖν,
 εἰ τίχοι ἐν τῇ πολέμῳ ἀριστοποιούμενος, τὰς μὲν
 ἐν τῇ γῇ, ὡς πρὸς προσήκει, καθίστη, ἐν δὲ τῆς
 ναυσὶν αἰρόμενος αὐ τοὺς ἴστους, ἀπὸ αὐτῶν ἐπιφ-
 ασι. Τὸ πολὺ οὖν ἐπὶ πλεον οὗτοι καθύπερθε, ἢ
 οὐκ ἐκ τοῦ ὄμαλου ἀφ' ὑψηλοτέρου καθορῶντες.
 Ὅπου δὲ δειπνοποιεῖτο καὶ καθεύδοι, ἐν μὲν τῇ
 στρατοπέδῳ πῦρ νύκτωρ οὐκ ἔκει, πρὸ δὲ τοῦ
 στρατεύματος φῶς ἐποίει, ἵνα μηδεὶς λάθῃ προσεῖν.
 Ἥλλοις δὲ, εἰ εὐδία εἴη, εὐθύς δειπνήσας ἀνή-
 γατο· καὶ εἰ μὲν αὔρα φέροι, θέοντες ἅμα ἀνα-
 παύοντο· εἰ δὲ ἐλαύνειν θέοι, κατὰ μέρος τοὺς
 30 ναύτας ἀνέταυεν. Ἐν δὲ τοῖς μισθ' ἡμέραν πλοῖς
 ἐπὶ σημάτων κατὰ μὲν ἐπὶ κέρως ἦγε, τοῖς δ' ἐπὶ
 ἰλλῶχος· ὡς αὖτ' ἅμα μὲν ἔπλεον, ἅμα δὲ πείρου,

ἄσα εἰς ναυμαχίαν, καὶ ἡσκημένους καὶ ἐπιστάμενους, εἰς τὴν ὑπὸ τῶν πολεμίων, ὡς ὄντο, κατεχομένην θάλασσαν ἀφικνοῦντο. Καὶ τὰ μὲν πολλὰ ἐν τῇ πολεμίᾳ καὶ ἠρίστων, καὶ ἐδείκτων· διὰ δὲ τὸ τὰ ναγκαῖα μόνον πράσσειν, καὶ τὰς βαρθείας ἔφθανεν ἀναγόμενος, καὶ κατὰ ἔπερασε. Περὶ δὲ τὸν Μνα- 31 σίππου θάνατον ἐτίγγανεν ὡν τῆς Λακωνικῆς περὶ τὰς Σφαγίας. Εἰς τὴν Ἡλείαν δὲ ἀφικόμενος, καὶ παραπλεύσας τὸ τοῦ Ἀλφειοῦ στόμα, ὑπὸ τῶν Ἰχθῶν καλούμενον ὤρμιστο. Τῇ δὲ ὑστεραίᾳ ἐντεύθεν ἀπήγιστο ἐπὶ τῆς Κεφαλληνίας, οὕτω καὶ τεταγμένος καὶ τὸν πλοῦν ποιοῦμενος, ὡς, εἰ δεῖ, πάντα ὄσα χρή παρεσκευασμένος ναυμαχολῆ. Καὶ γὰρ τὰ περὶ τοῦ Μνασίππου αὐτάπτου μὲν οὐδενὸς ἤμησαι, ὑπέσπευε δὲ, μὴ ἀπάτης ἔσκεν λόγιστο, καὶ ἐφυλάττετο· ἐπεὶ μίντοι ἀφίκετο εἰς τὴν Κεφαλληνίαν, ἐνταῦθα δὴ σαφῶς ἐλύθητο, καὶ ἀνέπεσε τὸ στράτευμα.

Οἶδα μὲν οὖν, ὅτι ταῦτα πάντα, ὅταν οἴανται 52 ναυμαχῆσαι ἄνθρωποι, καὶ ἀσκήται καὶ μελετῶται· ἀλλὰ ποῦτο ἐπεικῶ, ὅτι, ἐπὶ ἀφικέσθαι κατὰ ἔδει, ἔνθα ταῖς πολεμίαις ναυμαχίαις ὄσα εἴχετο, ὅπως μήτε διὰ τὰν πλοῶν ἀνεπιστήμονας εἶναι πάντων εἰς ναυμαχίαν, μήτε, διὰ τὸ ταῦτα μελετῶν, βραδύτερόν τι ἀφικέσθαι.

Καταπορευόμενος δὲ ταῖς ἐν τῇ Κεφαλληνίᾳ πό- 53 λεις, ἐπλευσεν εἰς Κέρκυραν. Ἐπὶ δὲ πρῶτον πρὸς ἀντίκας, ὅτι παραπλεύσας εἶνα τῆς πόλεως, κατὰ διὰ

- ναίου, βοηθήσουσαι τοῖς Λακεδαιμονίοις, αὐτὸς
 εἰλθὼν, καὶ σκεψάμενος, τῆς χώρας ὄθεν τοὺς τε
 προσπλέοντας δυνατὸν ἦν δοῶν; καὶ τοὺς σημαίνον-
 τας εἰς τὴν πόλιν καταφανεῖς εἶναι, ἐνταῦθα πα-
 34 ἔστησε τοὺς σκοποὺς. Κάκεινοις μὲν συνέθετο,
 προσπλέοντων τε καὶ ὀρμούντων, ὡς θεοὶ σημαίνω·
 αὐτὸς δὲ τῶν τριηράρχων προσέταξεν εἴκοσιν, οὓς
 θεήσοι, ἐπεὶ κηρύξειεν, ἀκολουθεῖν· εἰ δὲ τις μὴ
 ἀκολουθήσοι, προΐπε, μὴ μέμφοσθαι τὴν δίκην.
 Ἐπεὶ δ' ἐσημάνθη προσπλεύσαι, καὶ ἐκηρύχθη,
 ἄξια ἐγένετο θάλας ἢ σπουδῆ· οὐδεὶς γὰρ ὄστις οὐ
 ὁρῶν τῶν μελλόντων πλεῖν εἰσέβη εἰς τὰς ναῦς.
 35 Πλεύσας δὲ, ἐνθα ἦσαν αἱ πολέμιαι τριήρεις, κα-
 ταλαμβάνει ἀπὸ μὲν τῶν ἄλλων τριήρων εἰς τὴν
 γῆν τοὺς ἄνδρας ἐκβεβηκίας· Μελένιππος μὲντοι
 δ' Ῥάδιος τοῖς τε ἄλλοις συνέβουλεψε, μὴ μένειν ἐν-
 ταῦθα, καὶ αὐτὸς, πληρωσάμενος τὴν ναῦν, ἐξ-
 ἔπλει. Ἐκεῖνος μὲν οὖν, καλπερ ἀπαντιῶν ταῖς Ἰφι-
 κράτους ναυσὶν, ὁμῶς ἀπέφυγεν· αἱ δὲ ἀπὸ Συρα-
 36 κουσῶν νῆες ὑπάσαι δάλωσαν αὐτοῖς ἀνδράσιν. Ὁ
 μὲντοι Ἰφικράτης τὰς μὲν τριήρεις ἀκροστησιασάμε-
 νος, ἔκκων κατηγάγετο εἰς τὸν Κερκυραίων λιμένα,
 τῶν δεξιῶνδρῶν συνέβη ἐκαστῶ τακτὸν ἀργύριον ἀπο-
 τίσαι, πλὴν Ἀνίππου τοῦ ἄρχοντος. Τούτου δ'
 ἐφύλαττεν, ὡς ἢ πρᾶξόμενος πῶμπολλα χρήματα,
 ἢ ὡς πωλήσων. Κάκεινος μὲν ἐπὶ λίπτης θα-
 νάτῳ αὐθαιρέτῳ ἀποθνήσκει· τοὺς δ' ἄλλοις
 δ' Ἰφικράτης ἀφῆκε, Κερκυραίους ἐγγυητὰς ἔ-

ἔχμενος τῶν χρημάτων. Καὶ τοὺς μὲν ναύτας γεωρ- 37
 γούσιας τοῖς Κερκυραίοις τὸ πλεῖστον διέτρεφε, τοὺς
 δὲ πελασταίς· καὶ τοὺς ἀπὸ τῶν νεῶν ὀπλίτας ἔχον
 διέβαιναν εἰς τὴν Ἀκαρνανίαν· καὶ ἐκεῖ τὰς μὲν
 φιλίαις πόλεσιν ἐπεκούρει, εἴ τις του δέοιτο, Θυ-
 ριῦσι δὲ, μάλιστα καὶ ἀνδράσιν ἀλκίμοις, καὶ χωρίον
 καρτερόν ἔχουσιν, ἐπολέμει. Καὶ τὸ ἀπὸ Κερκυ- 38
 ρας ναυτικὸν προσλαβὼν, σχεδὸν περὶ ἑνενήκοντα
 ναῦς, πρῶτον μὲν εἰς Κεφαλληνίαν πλεύσας χρήματα
 ἐπράξατο, τὰ μὲν παρ' ἐκόντων, τὰ δὲ παρ' ἀκού-
 τῶν· ἔπειτα δὲ παρεσκευάζετο τὴν τε τῶν Λακεδαι-
 μονίων χώραν κακῶς ποιεῖν, καὶ τῶν ἄλλων τῶν
 κατ' ἐκεῖνα πόλεων πολέμιαν οὐσῶν τὰς μὲν ἐθε-
 λούσας προσλαμβάνειν, τὰς δὲ μὴ πειθομένους πο-
 λερεῖν.

Ἐγὼ μὲν δὴ ταύτην τὴν στρατηγίαν τῶν Ἰπρ- 39
 κράτους οὐχ ἥμισυ ἐπατιῶ, ἔπειτα καὶ τὸ προσελέ-
 σθαι κλεῖσαι ἐαυτῷ Καλλιστρατόν τε, τὸν Δημηγυ-
 ρον, οὐ μάλιστα ἐπιτήθειον ὄντα, καὶ Χαβρίαν, μάλιστα
 στρατηγὸν κομιζόμενον. Εἴτε γάρ, φρονίμους αὐ-
 τοὺς ἡγούμενος εἶναι, συμβούλους λαβεῖν ἐβούλετο,
 σῶφρόν μοι δοκεῖ διαπραχθεῖσθαι· εἴτε ἀντιπάλους
 νομίζων, οὕτω θρασέως μῆτε καταφραθῦμιν μῆτε
 καταμελεῖν φαίνεσθαι μηδὲν, μεγαλοφρονούντος ἐφ'
 ἑαυτῷ τοῦτο μοι δοκεῖ ἀνδρὸς εἶναι. Κεκείνος μὲν
 δὴ ταῦτ' ἐπραττεν.

CAP. III.

Οἱ δὲ Ἀθηναῖοι, ἐκπεπρωκότως μὲν ὀφθαλμοὺς ἐπ'

δοσθαι ὡς πλείω τούτοις ἀφ' ὧν τροφοῦς γενέσθαι; Εἰ δὲ ἄρα ἐκ θεῶν πεποιημένον ἐστὶ, πόλεμους ἐν ἀνθρώποις γίνεσθαι, ἡμᾶς δὴ χρὴ ἀρχεῖσθαι μὲν αὐτοῦ ὡς σχολικατά· ἕταν δὲ γένηται, καταλύεσθαι ἢ δυνατὸν τάχιστα.

7. Μετὰ τοῦτον Ἀντοκλῆς, μάλα δοκῶν ἐπιστροφῆς εἶναι ἤγητο, ὧδε ἠγόρευεν· Ἄνδρες Λακεδαιμόνιοι, θεοὶ μὲν, ἃ μάλω λέγειν, οὐ πρὸς χάριν ὑμῖν φησθήσεται, οὐκ ἀγνοῶ· ἀλλὰ δοκῶ μασ, οἵτινες βοδλονται, ἢ ἂν ποτήσωνται φιλῶν, ταύτην ὡς πλείωτον χροῖον διαμενεῖν, διδασκτικόν εἶναι ἀλλήλους τὰ αἴτια τῶν πολέμων. Ἡμεῖς δὲ αἰ μὲν φατέ, ὡς αὐτονομίους τὰς πόλεις χρὴ εἶναι, αὐτοὶ δὲ ἐστὶ μάλιστα ἐμποδῶν τῇ αὐτονομίᾳ. Συντίθεσθε μὲν γὰρ πρὸς τῆς συμμοχίδους πόλεις τοῦτο πρῶτον, ἀπολουθεῖν, ὅποι ἐν ὑμῖς ἠγῆσθε. Καίτοι εἰ τοῦτο αὐτονομία προδῆκει; Πολλοὶ δὲ πόλεμους, οὐκ ἀνακουσόμενοι τοῖς συμμοχοῖς, καὶ ἐπὶ τούτους ἠγῆσθε· ὥστε πολλὰκις ἐπὶ τοὺς εὐμενεστάτους ἀναγκάζονται στρατεῦν οἱ λεγόμενοι αὐτόνομοι εἶναι. Ἐτι δὲ, τὸ πάντων ἐπαισιώτατον αὐτονομία, καθίστατε ἐνθα μὲν δεκαρχίας, ἐνθα δὲ τριακονταρχίας· καὶ τούτων τῶν ἀρχόντων ἐπιμαλεῖσθε, οὐκ ὅπως νομίμως ἀρχῶσιν, ἀλλ' ὅπως δύναται βία κατέχειν τὰς πόλεις· ὥστ' εὐδαιατα
- 9 τυραννισί μᾶλλον ἢ πολιτείας ἠδόμενοι. Καὶ ὅτε μὲν βασιλεὺς προσέταται αὐτονομίους τὰς πόλεις εἶναι, μάλα γιγνώσκοντες ἐφαίνεσθε; Ἐτι, εἰ

μη εἰσαίειν οἱ Θηβαῖοι ἐκώστην τῶν πόλεων ἄρχων
 τε ἐαυτῆς, καὶ οἷς ἂν βούληται νόμοις χρῆσθαι, οὐ
 ποιήσουσι κρᾶτα βασιλέως γράμματα· ἐπεὶ δὲ
 παρελάβετε τὴν Καδμείαν, οὐδ' αὐτοῖς Θηβαίοις
 ἐπιτρέπεται αὐτονόμους εἶναι. Δεῖ δὲ τοὺς μέλλον-
 τας φίλους ἔσεσθαι, οὐ παρὰ τῶν ἄλλων μὲν ἀξιοῦν
 τῶν δικαίων τυγχάνειν, αὐτοὺς δὲ, ὅπως ἂν πλεῖ-
 στα δύνωνται, πλεονεκτοῦντας φαίνεσθαι.

Ταῦτα εἰπὼν, σιωπὴν μὲν παρὰ πάντων ἐποίη-¹⁰
 σεν, ἠδομένους δὲ τοὺς ἀχθομένους τοῖς Λακεδαι-
 μονίοις ἐποίησα. Μετὰ τοῦτον δὲ Καλλίστρατος
 ἐλεξεν·

Ἄλλ' ὅπως μὲν, ὦ ἄνδρες Λακεδαιμόνιοι, οὐκ
 ἐγγυένηται ἁμαρτήματα καὶ ἀπ' ἡμῶν καὶ ἀπ' ἡμῶν,
 ἐγὼ μὲν οὐκ ἂν ἔχειν μοι δοκῶ εἰπεῖν· οὐ μόντοι
 οὕτω γινώσκω, ὡς τοῖς ἁμαρτάνουσι οὐδέποτε
 εἶτι χρηστέον· ἔρω γὰρ τῶν ἀνθρώπων οὐδένα ἀνα-
 μάρτητον διατελοῦντα· δοκοῦσι δὲ μοι καὶ εὐπορώ-
 τεροι ἐνίοτε γίγνεσθαι ἄνθρωποι ἁμαρτάνοντες, ἄλ-
 λως τε καὶ εἰς κολασθῶσιν ὑπὸ τῶν ἁμαρτημάτων,
 ὡς ἡμεῖς. Καὶ ὑμῖν δὲ ἔγωγε ὄρω, διὰ τὰ ἀγνω-¹¹
 μόνως πραχθέντα, ἔστιν διὰ καὶ πολλὰ ἀντίτυπα
 γιγνόμενα· ἂν ἦν καὶ ἡ καταληφθεῖσα ἐν Θήβαις
 Καδμεία· νῦν γοῦν, ὡς ἐσπουδάσατε αὐτονόμους
 τὰς πόλεις γενέσθαι, πᾶσαι πάλιν, ἐπεὶ ἠδικήθη-
 σαν οἱ Θηβαῖοι, ἐπ' ἐκείνοις γεγένηται. Ὡστε
 πεπαιδευμένους ἡμᾶς, ὡς τὸ πλεονεκτεῖν ἀκερδὲς
 ἐστὶ, νῦν ἐλπίζω πάλιν μετρίους ἐν τῇ πρὸς ἀλλή-

- 12 λέει φίλοις ἕσθαι. Ἄ δὲ βουλόμενοι τινες ἀποτρέ-
 πειν τὴν εἰρήνην διαβάλλουσιν, ὡς ἡμεῖς οὐ φι-
 λίας δεόμενοι, ἀλλὰ φοβούμενοι, μὴ Ἀνταλκίδας
 ἔλθῃ ἔχων παρὰ βασιλέως χρήματα, διὰ τοῦθ' ἤκο-
 μεν, ἐνδυρῆθῃτε, ὡς φανερῶσαι. Βασιλευσμέν
 γὰρ δήπου ἔγραψε, πάσης τοῖς ἐν τῇ Ἑλλάδι πό-
 λεις αὐτονόμους εἶναι· ἡμεῖς δὲ, ταῦτα ἐκείνω λέ-
 γοντες τε καὶ πράττοντες, τί ἂν φοβούμεθα βασι-
 λεία; Ἡ τοῦτο οὐδαί τις, ὡς ἐκείνος χρήματα ἀνα-
 λήσας ἄλλους μεγάλους ποιῆσαι μάλλον, ἢ ἄνευ θα-
 κώνης, ὃ ἔγωγ ἄριστά εἶχον, ταῦτα ἐαυτῷ πεπρα-
 13 χθαι βούλεται; Εἶπεν. Τί μὴν ἤκομεν; ὅτι μὲν οὐκ
 ἀπεροῦντες, γνοίητε ἂν, εἰ μὲν βούλεσθε, πρὸς τὰ
 κατὰ θάλατταν ἰδόντες, εἰ δὲ βούλεσθε, πρὸς τὰ
 κατὰ γῆν ἐν τῷ παρόντι. Τί μὴν ἔστιν; Εὐδήλιον,
 ὅτι εἰ τῶν συμμάχων τινὲς οὐκ ἄριστά πράττουσιν
 ἡμῖν, ἢ ὑμῖν ἄριστά. Ἴσως δὲ καὶ βουλοίμεθ' ἂν,
 ὡν ἕνεκα περιπέσωσιν ἡμᾶς, ἃ ὀρθῶς ἔγνωμεν, ὑμῖν
 14 ἐπιδειξάμεν. Ἴσα δὲ καὶ τοῦ συμφέρου ἔτι ἐπιμνη-
 σθῶ, εἰσὶ μὲν δήπου πασῶν τῶν πόλεων αἱ μὲν τὰ
 ἡμέτερά, αἱ δὲ τὰ ὑμέτερα φρονοῦσαι, καὶ ἐν ἐκά-
 στεῃ πόλει οὐ μὲν λακωνίζουσιν, οἱ δὲ ἀττικίζουσιν.
 εἰ οὖν ἡμεῖς φίλοι γενοίμεθα, πόθεν ἂν ἐκόντως
 χαλεπὸν τι προσδοκήσαιμεν; Καὶ γὰρ δὴ κατὰ γῆν
 μὲν τίς ἂν, ὑμῶν φίλων ὄντων, ἰκανὸς γένοιτο
 ἡμᾶς λυπήσαι; κατὰ θάλατταν γε μὴν τίς ἂν ὑμᾶς
 15 βλάψαι τι, ἡμῶν ὑμῖν ἐπιτηδείων ὄντων; Ἀλλὰ
 μέντοι πόλεμοι αἱ ποτὲ γίνονται, καὶ ὅτε κατα-

λύονται, πάντες ἐπιστάμεθα, καὶ ὅτι ἡμεῖς, ἂν
 μὴ νῦν, ἀλλ' αὐθίς ποτε εἰρήνης ἐπιθυμήσομεν.
 Τὸ οὖν δεῖ ἐκείνον τὸν χρόνον ἀναμενεῖν, ἕως ἂν
 ὑπὸ πλήθους κακῶν ἀπέσπωμεν μῦλλον, ἢ ὅχι ὡς
 τάχιστα, πρὶν τι ἀνήκεστον κακὸν γενέσθαι, ἢ
 εἰρήνην ποιήσασθαι; Ἀλλὰ μὴν οὐδ' ἐκείνους ἔγωγε 16
 ἐκαιεῶ, οὐτινες, ἀγωνισταὶ γινόμενοι, καὶ τενηκη-
 κότες ἤδη πολλάκις, καὶ δόξαν ἔχοντες, οὕτω φιλο-
 ρεικοῦσιν, ὥστα οὐ πρότερον παύονται, πρὶν ἂν ἡ-
 τηθέντες τὴν ἄσκησιν καταλύσωσιν· οὐδὲ γε τῶν
 κυβερνητῶν, οὐτινες αὖ, εἰν ἔν τι ἀποπέλωσι, παρὶ
 διπλάσιων κυβερνῶσιν· ὁρῶ γάρ καὶ τῶν τοιοῦτων
 τοὺς πλείους ἀπόρους παντίπασι γιγνομένους. Ἄ 17
 χρὴ καὶ ἡμᾶς ὁρῶντας εἰς μὲν τοιοῦτον ἀγῶνα μηδέ-
 ποτε καταστήναι, ὥστε πάντα λαβεῖν, ἢ πάντ' ἀπο-
 βαλεῖν· ἕως δὲ ἐξῆρώμεθα καὶ εὐτυχοῦμεν, φίλους
 ἀλλήλοις γενέσθαι. Οὕτω γὰρ ἡμεῖς τ' ἂν δι' ἑμᾶς,
 καὶ ὑμεῖς δι' ἡμᾶς ἔτι μέλλοις, ἢ τὸν παρελθόντα
 χρόνον, ἐν τῇ Ἑλλάδι ἀναστρέφοιμεθα.

Δοξάντων δὲ τούτων καλῶς εἰπεῖν, ἐφημέλιοντο 18
 καὶ οἱ Λακεδαιμόνιοι, θέχεσθαι τὴν εἰρήνην, ἔρ'
 ἢ τοὺς τε ἀγροστὰς ἐκ τῶν πόλεων ἐξάγειν, τὰ τε
 στρατιώπεδα διαλύειν, καὶ τὰ ναυτικά, καὶ τὰ πε-
 ζικά, τὰς τε πόλεις αὐτονομῶντας εἶν· εἰ δὲ τις
 παρὰ ταῦτα ποιήῃ, τὸν μὲν βουλομένον βοηθεῖν
 ταῖς ἀδικουμέναις πόλεσι· τῷ δὲ μὴ βουλομένῳ μὴ
 εἶναι ἐνορκον, συμμαχεῖν τοῖς ἀδικουμένοις. Ἐπὶ 19
 τούτοις ἁμοσίων μὲν οὐ Λακεδαιμόνιοι ὑπὲρ αὐτῶν

καὶ τῶν συμμάχων, Ἀθηναῖοι δὲ καὶ οἱ σύμμαχοι
κατὰ πόλεις ἕκαστοι. Ἀπογραφεύμενοι δ' ἐν ταῖς
ὁμομοσυστασίαις πόλεσι καὶ οἱ Θηβαῖοι, προσελθόντες
παλιν τῇ ὑστεραία οἱ πρέσβεις αὐτῶν ἐκέλευον με-
ταγράψαι ἀντὶ Θηβαίων Βοιωτοὺς ὁμομοσκότας. Ὁ
δὲ Ἀγησίλαος ἀπεκρίνατο, ὅτι μεταγράψει μὲν ἑν-
δὲν, ὡν τὸ πρῶτον ἄμοσάν τε καὶ ἀπεγράψασθαι· εἰ
μέντοι μὴ βούλοιντο ἐν ταῖς σπονδαῖς εἶναι, ἐξα-
20 λείψειν ἂν ἔφη, εἰ κελύουσιν. Οὕτω δὲ εἰρήνην τῶν
ἄλλων πεποιημένων, πρὸς δὲ Θηβαίους μόνους ἀν-
τιλαγίας οὔσης, οἱ μὲν Ἀθηναῖοι αὐτοὺς εἶχον τῆν
γνώμην, ὡς νῦν Θηβαίους, τὸ λεγόμενον, δεκα-
τενθῆναι ἐλπίς εἴη· αὐτοὶ δὲ οἱ Θηβαῖοι παντελῶς
ἐθύμως ἔχοντες ἀπῆλθον.

CAP. IV.

Ἐκ δὲ τούτου οἱ μὲν Ἀθηναῖοι τὰς τε φρουρὰς
ἐκ τῶν πόλεων ἀπῆγον, καὶ Ἰσχυράτην καὶ τὰς ναῦς
μετεπέμποντο, καὶ ὅσα ὑστερον ἔλαβε μετὰ τοὺς
ἄρκους τοὺς ἐν Λακεδαιμόνι γενομένους, πάντα
ἠνάγκασαν ἀποδοῦναι. Λακεδαιμόνιοι μὲντοι ἐκ
2 μὲν τῶν ἄλλων πόλεων τοὺς τε ἄρμους καὶ τὰς
φρουροὺς ἀπῆγαγον· Κλειόμβροτον δὲ, ἔχοντα τὸ ἐν
Φωκεῦσι στρατεύμα, καὶ ἐπερωτῶντα τὰ οἴκοι τέλη,
τί χρῆ ποιεῖν, Προθόου λέξαντος, ὅτι αὐτῷ δακοίη,
διαλύσαντας τὸ στρατεύμα κατὰ τοὺς ἄρκους, καὶ
περιάγγελαντάς τὰς πόλεις, συμβαλέσθαι εἰς τὸν
ναὸν τοῦ Ἀπόλλωνος, ὅπως βούλοιο ἐκάστη πόλις,

ἔπειτα, εἰ μὴ τις βῶν αὐτονόμους τὰς πόλεις εἶναι, τότε πάλιν παρακαλέσαντας τοὺς συμμάχους, ὅσοι τῇ αὐτονομίᾳ βούλοιντο βοηθεῖν, ἄγειν ἐπὶ τοὺς ἐναντιουμένους· οὕτω γὰρ ἂν ἔρη οἰεσθαι τοὺς, τε θεοὺς εὐμενεστάτους εἶναι, καὶ τὰς πόλεις ἦκιστ' ἂν ἀφ' ἑσθαι· ἢ δ' ἐκκλησία, ἀκούσασα ταῦτα, ἐκείνον μὲν φλυαρεῖν ἠγάσαστο· ἦδη γὰρ, ὡς ἔοικε, τὸ δαιμόνιον ἦγεν· ἐπέστειλαν δὲ τῷ Κλεομβρότῳ, μὴ διαλύειν τὸ στράτευμα, ἀλλ' εὐθύς ἄγειν ἐπὶ τοὺς Θηβαίους, εἰ μὴ αὐτονόμως ἀφίεν τὰς πόλεις. Ὁ δὲ Κλεομβρότος, ἐπειδὴ ἐπύθετο τὴν εὐρηνην γεγενημένην, πέμψας πρὸς τοὺς ἐφόρους, ἠρώτα, τί χρὴ ποιεῖν· οἱ δ' ἐκέλευσαν αὐτὸν στρατεύειν ἐπὶ τοὺς Θηβαίους, εἰ μὴ ἀφίεν τὰς Βοιωτίας πόλεις αὐτονόμους. Ἐπεὶ οὖν ἦσθετο, οὐχ ὅπως τὰς πόλεις ἀφίεντας, ἀλλ' οὐδὲ τὸ στράτευμα διαλύοντας, ὡς ἀντιπάττοιγτο πρὸς αὐτοὺς, οὕτω δὲ ἄγει τὴν στρατιάν εἰς τὴν Βοιωτίαν. Καὶ ἦ μὲν οὖν Θηβαῖοι ἐμβάλλειν αὐτὸν ἐκ τῶν Φωκίων προσηδόνων, καὶ ἐπὶ στενῷ τῷ ἰσθμῷ οὐκ ἐμβάλλει· διὰ Θισβῶν δὲ ἀρεινὴν καὶ ἀπροσδοκῆτον πορευθεῖς, ἀφικνεῖται εἰς Κρεῦσαι, καὶ τὸ τεῖχος αἰρεῖ, καὶ τριήρεις τῶν Θηβαίων δώδεκα λαμβάνει. Ταῦτα δὲ ποιήσας, καὶ ἀναβάς ἀπὸ τῆς θαλάττης, ἐστρατοπεδεύσαστο ἐν Λεύκροις τῆς Θεσπικῆς. Οἱ δὲ Θηβαῖοι ἐστρατοπεδεύσαντο ἐπὶ τῷ ἀπαντικρῷ λόφῳ, οὐ πολὺ διαλείποντες, οὐδένας ἔχοντες συμμάχους, ἀλλ' ἢ τοὺς Βοιωτοὺς. Ἐνθα δὲ τῷ Κλεομβρότῳ

ἢ μὲν φίλοι προσείοντες ἔλεγον· Ὡ Κλεόμβροτα, εἰ
 ἤρῃσαι τοὺς Θηβαίους ἄνευ μάχης, κινδυνεύσεις
 ὑπὸ τῆς πόλεως τε ἄρχαται παθεῖν. Ἀναμνησθή-
 τονται γάρ σου, καὶ ὅτι, εἰς Κυνὸς παραλιὰς ἀπε-
 κόμενος, οὐδὲν τῆς χώρας τῶν Θηβαίων εἰδήσας, καὶ
 ὅτι, ἕτερον στρατεύων, ἀπεκρούσθης τῆς ἐμβολῆς,
 Ἀγησιλάου αἰ ἐμβάλλοντος διὰ τοῦ Κιθαιρώτος.
 Εἶπερ οὖν ἢ σαυτοῦ κήδη, ἢ τῆς πατρίδος ἐπιθυ-
 μεῖς, ἀκτὸν ἐπὶ τοὺς ἀνδρας. Οἱ μὲν φίλοι τοιαῦ-
 τα ἔλεγον· οἱ δ' ἐναντιοὶ, Νῦν δὴ, ἔρασαν, δηλώσαι
 ὁ ἀνὴρ, εἰ τὰ ὅτι κήδεσσι τῶν Θηβαίων, ὥσπερ
 λέγεται. Ὁ μὲν δὴ Κλεόμβροτος πάντα ἀποῶν πα-
 ρωξύνετο πρὸς τὸ μάχην συνάπτειν. Τῶν δ' αὖ Θη-
 βαίων οἱ προσεπίτας ἐλογίζοντο, ὡς, εἰ μὴ μάχεσ-
 το, ἀποστήσοιτο μὲν αἱ περιουσίαι αὐτῶν πόλεις,
 αὐτοὶ δὲ πολιορκήσοιτο· εἰ δὲ μὴ ἔξοι ὁ θυμὸς ὁ
 Θηβαίων τὰπιτήθεια, ὅτι κινδυνεύσαι καὶ ἡ πόλις·
 αὐτοῖς ἐναντία γενέσθαι· αἴτε δὲ καὶ περὶ αὐτῶν
 πρόσθεν πολλοὶ αὐτῶν, ἐλογίζοντο κραῖσσαν εἶναι
 μαχαμένους ἀποθνήσκων, ἢ πάλιν φεύγων. Πρὸς δὲ
 τούτοις παρεθάρρυνε μὲν τι αὐτοῦς· καὶ ὁ χρημῶ-
 δ' λεγόμενος, ὡς δέοι ἀνταῦθα Λακεδαιμονίους ἔν-
 τηθῆναι, ἐνθα τὸ τῶν παρθένων ἦν μνήμα, αἱ λέ-
 γονται, διὰ τὸ βιασθῆναι ὑπὸ Λακεδαιμονίων τισιν,
 ἀποκτεῖναι ἑαυτάς. Καὶ ἐδόρησαν δὴ τοῦτο τὸ
 μνήμα οἱ Θηβαῖοι πρὸ τῆς μάχης. Ἀπηγγέλλετο δὲ
 ἐκ τῆς πόλεως αὐτοῖς, ὡς οἱ τε τὰ πόντες αὐτόμα-
 ται ἀνεώγοντο, αἱ τε ἰσθμιαὶ λέγουσιν, ὡς νέμει αἱ

θεοὶ φαίνονται, Ἐκ δὲ τοῦ Ἡρακλείου καὶ τὰ ὄπλα
 ἔρασαν ἀρπυή εἶναι, ὡς τοῦ Ἡρακλείους εἰς τὴν μά-
 χην ἐξωρημένον. Οἱ μὲν δὴ τινες λέγουσιν, ὡς
 ταῦτα πάντα τεχνάσματα ἦν τῶν προσσηκῶτων. Εἰς 8
 δ' οὖν τὴν μάχην πάντα τὰναντία τοῖς Λακεδαιμο-
 νίοις ἐγίνετο, τοῖς δὲ πάντα καὶ ὑπὸ τῆς τύχης κα-
 τασφουτοῦτο. Ἦν μὲν γὰρ μετ' ἀριστων τῷ Κλεομ-
 βρότῳ ἡ τελευταία βουλή περὶ τῆς μάχης· ἐν δὲ τῇ
 μεσημβρίᾳ ὑποπιόντων, καὶ τὸν οἶνον παροξύναι τι
 αὐτοὺς ἐλέγετο. Ἐπεὶ δὲ ὑπλήζοντο ἐκότεροι, καὶ 9
 πρόσθην ἦν, ὅτι ἡ μάχη ἔσοιτο, πρῶτον μὲν ἀπεί-
 κει ἀγμυμένων ἐκ τοῦ Βοιωτίου στρατεύματος τῶν
 τῆς ἀγορᾶν παρεσκευασμένων, καὶ σκευοφόρων τινῶν,
 καὶ τῶν οὐ βουλομένων μάχεσθαι, περιόντες κύ-
 κλω οἱ τε μετὰ τοῦ Ἰέρωνος μισθοφόροι, καὶ οἱ τῶν
 Φωκίων πηλιασταί, καὶ τῶν ἰππέων Ἡρακλειῶται
 καὶ Φλιαῖοι, ἐπιθέμενοι τοῖς ἀπιοῦσιν, ἐπίστρο-
 ψάσκει αὐτοὺς, καὶ κατεδίωξαν πρὸς τὸ στρατόπε-
 δον τὸ τῶν Βοιωτῶν· ὥστε πολὺ μὲν ἵποισαν
 μείζον τε καὶ ἀθροώτερον ἢ πρόσθεν τὸ τῶν Βοιω-
 τῶν στρατεύμα. Ἐπειτα δὲ, ἅτε καὶ πεδίον ὄντος 10
 τοῦ μεταξὺ, κρατάσαστο μὲν τῆς ἑαυτῶν φάλαγγος
 οἱ Λακεδαιμόνιοι τοὺς ἰππίας, ἀντετάξαντο δ' αὐ-
 τοῖς καὶ οἱ Θηβαῖοι τοὺς ἑαυτῶν. Ἦν δὲ τὸ μὲν τῶν
 Θηβαίων ἰππικὸν μεμελετηκός, διὰ τε τὸν πρὸς Ὀρ-
 χομενίους πόλεμον καὶ διὰ τὸν πρὸς Θεσπίας· τοῖς
 δὲ Λακεδαιμονίοις κατ' ἐκείνον τὸν χρόνον πονηρό-
 τατος ἦν τὸ ἰππικόν. Ἐτρεφον μὲν γὰρ τοὺς ἵππους 11

οὶ πλουσιώτατοι· ἐπεὶ δὲ φρουρὰ φανθείη, τότε ἤκειν ὁ συντεταγμένος· λαβὼν δ' ἂν τῶν ἵππων καὶ ὄπλα, ὅποια δοίη αὐτῷ, ἐκ τοῦ παραχορήμα ἂν ἐστρατεύετο· τῶν δ' αὐ στρατιωτῶν οἱ τοῖς σώμασιν ἀδυνατώτατοι καὶ ἥκιστα φιλότιμοι ἐπὶ τῶν ἵππων ἦσαν. Τοιοῦτον μὲν οὖν τὸ ἱππικὸν ἐκατέρωθεν ἦν.

Τῆς δὲ φάλαγγος τοὺς μὲν Λακεδαιμονίους ἔφασαν εἰς τρεῖς τῆν ἐνωμοτίαν ἄγειν· τούτο δὲ συμβαίνειν αὐτοῖς οὐ πλέον ἢ εἰς δώδεκα τὸ βάθος. Οἱ δὲ Θηβαῖοι οὐκ ἔλαττον ἢ ἐπὶ πεντήκοντα ἀσπίδων συνεστραμμένοι ἦσαν, λογιζόμενοι, ὡς, εἰ νικήσαμεν τὸ περὶ τὸν βασιλεῖα, τὸ ἄλλο πᾶν εὐχεϊφώτερον ἔσοιτο.

15 Ἐπεὶ δὲ ἤρξατο ἄγειν ὁ Κλεόμβροτος πρὸς τοὺς πολεμίους, πρῶτον μὲν, πρὶν καὶ αἰσθῆσθαι τὸ μετ' αὐτοῦ στρατεύμα, ὅτι ἤγοιτο, καὶ δὴ αἱ ἱππεῖς συνεβελήκεσαν, καὶ ταχὺ ἤτηντο οἱ τῶν Λακεδαιμονίων· φεύγοντες δὲ ἐνεπεπτώκεσαν τοῖς ἑαυτῶν ὀπίταις, ἔτι δὲ ἐνέβαλλον οἱ τῶν Θηβαίων λόχοι.

Ὅμως δὲ, ὡς οἱ μὲν περὶ τὸν Κλεόμβροτον τὸ πρῶτον ἐκράτουν τῇ μάχῃ, συμφεῖ τούτῳ τεκμηρίῳ γνοίη τις ἂν· οὐ γὰρ ἂν ἠδύναντο αὐτὸν ἀνελεῖσθαι, καὶ ζῶντα ἀπενεγκεῖν, εἰ μὴ οἱ περὶ αὐτοῦ μαχόμενοι

14 ἐπεκράτουν ἐν ἐκείνῳ τῷ χρόνῳ. Ἐπεὶ μέντοι ἀπέθανε Δείκων τε ὁ πολέμαρχος καὶ Σφοδρίας τῶν περὶ δημοσίαν, καὶ Κλεώνυμος ὁ υἱὸς αὐτοῦ, καὶ οἱ μὲν ἵπποι, καὶ οἱ συμφορεῖς τοῦ πολέμαρχου καλούμενοι, οἱ τε ἄλλοι, ὑπὸ τοῦ ὄχλου ᾤθούμενοι, ἀνεχώρουν, οἱ δὲ τοῦ εὐωνύμου ὄντες τῶν Λακεδαι-

μονίων, ὡς ἑώραν τὸ δεξιὸν ἀθούμενον, ἐνέκλιναν ὁμοῦ δὲ, πολλῶν τεθνεώτων, καὶ ἡσημένιοι, ἐπεὶ διέβησαν τὴν τάφρον, ἢ πρὸ τοῦ στρατοπέδου ἔτυχεν οὔσα αὐτοῖς, ἔθεντο τὰ ὄπλα κατὰ χώραν, ἐνθεν ὠρμητο. Ἦν μέντοι οὐ πᾶν ἐν ἐπιπέδῳ, ἀλλὰ πρὸς ὀρθίῳ, μᾶλλον τι τὸ στρατόπεδον. Ἐκ δὲ τοῦτου ἦσαν μὲν τινες τῶν Λακεδαιμονίων, οἱ, ἀφόρητον τὴν συμφορὰν ἠγούμενοι, τὸ τε τρόπαιον ἔφασαν χρῆναι κολύειν ἰστάναι τοὺς πολεμίους, τοὺς τε νεκροὺς μὴ ὑποσπόνδους, ἀλλὰ διὰ μάχης πειρασθαι ἀναιρεῖσθαι. Οἱ δὲ πολέμαχοι, ὄρῳντες μὲν 15 τῶν συμπαύτων Λακεδαιμονίων τεθνεώτας ἐγγὺς χιλλοὺς, ὄρῳντες δ' αὐτῶν Σπαρτιατῶν, ὄντων τῶν ἐκεῖ ὡς ἐπτακοσίων, τεθνηκότας περὶ τετρακοσίου, αἰσθόμενοι δὲ τοὺς συμμάχους πάντας μὲν ἀθύμως ἔχοντας πρὸς τὸ μάχεσθαι, ἔστι δὲ οὐδ' αὐτῶν οὐδὲ ἀχθόμενος τῷ γεγενημένῳ, συλλέξαντες τοὺς ἐπικαιριωτάτους ἐβουλεύοντο, τί χρὴ ποιῆν. Ἐπεὶ δὲ πᾶσιν ἰδόκει ὑποσπόνδους τοὺς νεκροὺς ἀναιρεῖσθαι, οὕτω δὴ ἔπεμψαν κήρυκα περὶ σπονδῶν. Οἱ μὲντοι Θηβαῖοι μετὰ ταῦτα καὶ τρόπαιον ἐστήσαντο, καὶ τοὺς νεκροὺς ὑποσπόνδους ἀπέδωκαν.

Γενομένων δὲ τούτων, ὁ μὲν εἰς τὴν Λακεδαιμό- 16 να ἀγγελῶν τὸ πάθος ἀφικνεῖται, γυμνοπαιδιῶν τε ρούσῳν τῆς τελευταίας, καὶ τοῦ ἀνδρικοῦ χοροῦ ἔνδον ὄντος. Οἱ δὲ ἔφοροι ἐπεὶ ἤκουσαν τὸ πάθος, ἐλυπτοῦντο μὲν, ὡσπερ αἶμαι, ἀνάγκη τὸν μέντοι χορὸν οὐκ ἐξῆγαγον, ἀλλὰ διαγωνίσασθαι εἶον. Καὶ

τὰ μὲν ὀνόματα πρὸς τοὺς οἰκίους ἐκάστου τῶν τεθνεώτων ἀπέδοσαν· προῖπον δὲ ταῖς γυναίξει, μὴ ποιεῖν κραυγὴν, ἀλλὰ συγῆ τὸ πάθος φέρειν. Τῇ δὲ ὑστεραίᾳ ἦν ὄρῳν, ὧν μὲν ἐτίθνασαν οἱ προσήκοιτες, λαπαροὺς καὶ φαιδροὺς ἐν τῷ φανερῷ ἀναστρεφόμενους· ὧν δὲ ζῶντες ἠγγελμένοι ἦσαν, ὀλίγους ἂν εἶδες, τούτους δὲ σκυθροπούς καὶ ταπεινοὺς περιύοντας.

- 17 Ἐκ δὲ τούτου φρουρὰν μὲν ἔφαινον οἱ ἄλλοι ταῖς ὑπολοιπῶν μῦθαι μὲχρι τῶν τετραράκοντα ἄρ' ἤβης· ἐξέπεμπον δὲ καὶ ἀπὸ τῶν ἑπτὰ μορῶν μὲχρι τῆς αὐτῆς ἡλικίας· (τὸ γὰρ πρόσθε εἰς τοὺς ὀκτώκιστας μὲχρι τῶν πέντε καὶ τριάκοντα ἄρ' ἤβης ἐστρατεύοντο) καὶ τοὺς ἐπ' ἀρχαῖς δὲ τότε καταλιπεθέντας
- 18 ἀπολοῦθειν ἐκέλευον. Ὁ μὲν οὖν Ἀγησίλαος ἐκ τῆς ἀαθενείας οὐπω ἴσχυεν· ἡ δὲ πόλις Ἀρχίδαμον τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἐκέλευεν ἠγεῖσθαι. Προθύμως δ' αὐτῷ συνεστρατεύοντο Τεγεῖται· ἔτι γὰρ ἕζον οἱ περὶ Στάσιππον, λακωνίζοντες καὶ οὐκ ἐλάχιστον δυνάμενοι ἐν τῇ πόλει· Ἐρφημένως δὲ καὶ οἱ Μαντινεῖς ἐκ τῶν κωμῶν συνεστρατεύοντο· ἀριστοκρατούμενοι γὰρ ἐτύγχανον. Καὶ Κορίνθιοι δὲ, καὶ Σικυνῶνιοι, καὶ Φλιάσιοι, καὶ Ἀχαιοὶ μάλᾳ προθύμως ἠκολούθουν, καὶ ἄλλαι δὲ πόλεις ἐξέπεμπον στρατιώτας· Ἐπλήρουν δὲ καὶ τριήρεις αὐτοῖ τε οἱ Λακεδαιμόνιοι, καὶ οἱ Κορίνθιοι, καὶ ἔδωκον καὶ τῶν Σικυνωνίων συμπληροῦν, ἔφ' ὧν διανοοῦντο τὸ στράτευμα διαβιβαῖσθαι.
- 19 Καὶ ὁ μὲν δὴ Ἀρχίδαμος ἐθύετο ἐπὶ τῇ διαβάσει.

Οἱ δὲ Θηβαῖοι εὐθύς μετὰ τὴν μάχην ἔπεμψαν εἰς Ἀθήνας ἄγγελον ἐστειρωμένον, καὶ ἅμα μὲν τῆς νίκης τὸ μέγεθος ἔφρασαν, ἅμα δὲ βοηθεῖν ἐκέλευον, λέγοντες, ὡς πῦν ἐξείη Λακεδαιμονίους πάντων ὄντων ἐπιπονήμασιν αὐτοῦς, τιμωρήσασθαι. Τῶν δὲ 20 Ἀθηναίων ἡ βουλή ἐτύγχανεν ἐν ἀκροπόλει καθήμενη. Ἐπεὶ δ' ἤκουσαν τὸ γεγονέναι, οὐ μὲν σφόδρα ἠγαθήσαν, πᾶσι δὲ ἄλλο ἐγένετο· αὐτοὶ γὰρ ἐπὶ ξενίᾳ τὸν κῆρυκα εἰδέσαντο, περὶ τε τῆς βοήθειας οὐδὲν ἀπεκρίναντο. Καὶ Ἀθηναῖοι μὲν οὕτως ἀπῆλθεν ὁ κῆρυξ. Πρῶς μὲντοι Ἰάσωνα, σύμμαχον ὄντα, ἔπεμψον σπουδῇ οἱ Θηβαῖοι, κελύοντες βοήθειν, διαλογιζόμενοι, πῆ τὸ μέλλον ἀποβήσεται. Ὁ δ' εὐθύς 21 κρήσεις μὲν ἐπλήρωσεν, ὡς βροθήσων κατὰ θάλατταν, συλλαβὴν δὲ τὸ τε ξενικὸν καὶ τοὺς περὶ αὐτὸν ἵπκεις, καθ' ἑαυτὸν ἀκηρύκτω πολέμῳ τῶν Φαιακῶν χρωμένῳ, περὶ διεπορεύθη εἰς τὴν Βοιωτίαν, ἐν πολλοῖς τῶν πόλεων πρότερον δοθεῖς, ἢ ἀγγελθείς, ὅση πορεύοιτο. Πρῶν δὲ συλλέγεσθαι τι πανταχόθεν, ἔφθανε πόρρω γιγνόμενος, ἔηλον ποιῶν, ὅτι 22 πολλαχὸν τὸ τάχος μᾶλλον τῆς βίας διαπράττεται ἐὰν δόξῃ. Ἐπεὶ δὲ ἀφίκετο εἰς τὴν Βοιωτίαν, λεγόντων τῶν Θηβαίων, ὡς καιρὸς εἴη ἐπιπέσεσθαι τοῖς Λακεδαιμονίοις, ἄνωθεν μὲν ἐπιβῆλον σὺν τῷ ξενικῷ, σφᾶς δὲ ἀντιπροσώπους, ἀπέστρεψεν αὐτοῖς ὁ Ἰάσων, δουρίσκων, ὡς, καλοῦ ἔργου γεγονέναι, οὐκ ἔξιον αὐτοῖς εἶη διακινδυνεύσαι, ὥστε ἢ εἰ μὲν ζω μετὰπρᾶξι, ἢ στερηθῆναι καὶ τῆς γεννη-

23 μέσης νίκης. Οὐχ ὁρᾷτε, ἔφη, ὅτι καὶ ὑμεῖς, ἐπεὶ
 ἐν ἀνάγκῃ ἐγένεσθε, ἐκρατήσατε; Οἴεσθαι οὖν χρεῖ,
 καὶ Λακεδαιμονίους ἂν, εἰ ἀναγκάζονται ἐκγεγέσθαι
 τοῦ ζῆν, ἀπονηθάντας διαμάχεσθαι. Καὶ ὁ θεὸς
 δὲ, ὡς ἔοικε, πολλάκις χαίρει, τοὺς μὲν μικροὺς
 24 μεγάλους ποιῶν, τοὺς δὲ μεγάλους μικροὺς. Τούτους
 μὲν οὖν Θηβαίους, τοιαῦτα λέγων, ἀπέτρεπε τοῦ
 διακινδυνεύειν· τοὺς δ' αὖ Λακεδαιμονίους ἐδίδα-
 σκεν, οἷον μὲν εἴη ἠσσημένον στρατεύμα, οἷον δὲ νε-
 νικηκός. Εἰ δ' ἐπιλαθίσθαι, ἔφη, βούλεσθε τὸ γεγε-
 νημένον πάθος, συμβουλευέτω, ἀναπνεύσαντας καὶ ἀνα-
 παυσασμένους κατ' ἐμίζους γεγενημένους τοῖς ἀητήτοις
 οὕτως εἰς μάχην ἵεσθαι. Ἦνυν δὲ, ἔφη, εὖ ἴστε, ἄντι καὶ
 τῶν συμμάχων ὑμῖν εἰσὶν, οἱ διαλέγονται περὶ φιλίας
 τοῖς πολέμοις· ἀλλὰ ἐκ παντὸς τρόπου σπῆνδάς πειρά-
 σθε λαβεῖν. Ταῦτα δ', ἔφη, ἐγὼ προθυμοῦμαι, σῶ-
 σαι ὑμᾶς βουλόμενος, διὰ τὴν τοῦ πατρὸς φι-
 25 λίαν πρὸς ὑμᾶς, καὶ διὰ τὸ προξενεῖν ὑμῶν. Ἐλεγε
 μὲν οὖν τοιαῦτα, ἔπραττε δ' ἴσως, ὅπως διακροοὶ
 καὶ οὗτοι ἀλλήλους ὄντες, ἀμφοτέροι ἐκείνου δέοιγ-
 το. Οἱ μὲντοι Λακεδαιμόνιοι, ἀκούσαντες αὐτοῦ,
 πράττεσθαι περὶ τῶν ἀποκτῶν ἐκέλευον· ἐπεὶ δ' ἀπηγ-
 γέλθη, ὅτι εἴησαν αἱ σπονδαί, παρήγγειλαν οἱ πο-
 λέμαρχοι, δευπνήσαντας συνσκευάσθαι πάντα, ὡς
 τῆς νυκτὸς πορευσομένους, ὅπως ἅμα τῇ ἡμέρῃ
 πρὸς τὸν Κιθαιρῶνα ἀταβαίνουεν. Ἐπεὶ δ' ἐδείπνη-
 σαν, πρὶν καθύδρην, παραγγείλαντες ἀκλουθεῖν,
 ἤγούοντο εὐθύς ἀφ' ἐσπέρας τῆν διὰ Κρεύσιος, τῶ

λαθεῖν πιστεύοντες μᾶλλον, ἢ ταῖς σπονδαῖς. Μύλα 26
 δὲ χαλεπῶς πορευόμενοι, (οἷα δὲ ἐν νυκτί τε καὶ ἐν
 φόβῳ ἀπιόντες, καὶ χαλεπὴν ὁδὸν) εἰς Μιγδόθωνα
 τῆς Μεγαρικῆς ἀφικνοῦνται. Ἐκεῖ δὲ περιτυγχά-
 νουσα τῷ μετὰ Ἀρχιδάμου στρατεύματι. Ἐνθα δὲ
 ἀναμείνας, ἕως καὶ οἱ σύμμαχοι πάντες παρεγένοντο,
 ἐπῆγε πᾶν ἑμοῦ τὸ στρατεύμα μέχρι Κορίνθου·
 ἐκεῖθεν δὲ τοὺς μὲν συμμάχους ἀφῆκε, τοὺς δὲ πο-
 λίτας οἰκαδὲ ἀπήγαγεν.

Ὁ μὲντοι Ἰάσων, ὤπιων διὰ τῆς Φωκίδος, Ταμ- 27
 πολιτῶν μὲν τὸ τε προὔστειον εἶλε, καὶ τὴν χώραν
 ἐπόρθησε, καὶ ἀπέκτεινε πολλοὺς· τὴν δ' ἄλλην
 Φωκίδι διῆλθεν ἀπρυγμόνως. Ἀφικόμενος δὲ εἰς
 Ἡράκλειαν, κατέβαλε τὸ Ἡράκλειωτῶν τείχος, δη-
 λονότι οὐ τοῦτο φοβούμενος, μὴ τινὲς ἀνάσπτα-
 μένης ταύτης τῆς παρόδου πορεύσοιντο ἐπὶ τὴν ἐκί-
 νου δύναμιν, ἀλλὰ μᾶλλον ἐνθυμούμενος, μὴ τινες
 τὴν Ἡράκλειαν, ἐπὶ στενωῶ οὔσαν, καταλαβόντες,
 εἴργοισιν αὐτὸν, εἴ ποιν βούλοιο τῆς Ἑλλάδος πε-
 ρεῦσθαι. Ἐπεὶ δ' ἀπῆλθε πάλιν εἰς τὴν Θεττα- 28
 λίαν, μέγας μὲν ἦν, καὶ διὰ τὸ τῷ νόμῳ Θετταλῶν
 ταγὸς καθεστάναι, καὶ διὰ τὸ μισθόφορος πολ-
 λούς τρέφειν περὶ αὐτὸν, καὶ πεζοὺς καὶ ἰαπέας,
 καὶ τούτους ἐκπεπονημένους, ὡς ἂν κράτιστοι εἶεν·
 ἔτι δὲ μείζων καὶ διὰ τὸ συμμάχους πολλὰς τοὺς
 μὲν ἤδη εἶναι αὐτῷ, τοὺς δὲ καὶ ἔτι βούλεσθαι γί-
 γνεσθαι· μέγιστος δ' ἦν τῶν κατ' αὐτὸν τῶν
 μηδ' ὑπ' ἐνός εὐκαταφρόνητος εἶναι. Ἐπιόντων δὲ

Πυθίων, παρήγγειλε μὲν ταῖς πόλεις, βοῦς καὶ δὶ
 τρέφειν, καὶ αἰγας καὶ ὄς, καὶ παρασκευάζεσθαι
 ὡς εἰς τὴν θυσίαν. Καὶ ἔφρασαν, πάνυ μετρίως
 ἐκδοτὴ πάλαι ἐπαγγελλομένων γενέσθαι βοῦς μὲν οὐκ
 ἐλάσσονες χιλίων, τὰ δὲ ἄλλα βροσκήματα πλείω ἢ
 μύρια. Ἐκήρυσσε δὲ καὶ νικητήριον χρυσοῦν στέφανον
 ἕσσεσθαι, εἴ τις τῶν πόλεων βοῦν ἤγυμόνα κάλ-
 30 λιστον τῷ θεῷ θρέψει. Παρήγγειλε δὲ καὶ, ὡς
 στρατευσομένοις εἰς τὸν περὶ τὰ Πύθια χρόνον, θει-
 ταλοῖς παρασκευάζεσθαι· διανοεῖτο γὰρ, ὡς ἔρρωσαν,
 καὶ τὴν πανήγυριν τῷ θεῷ καὶ τοὺς ἀγῶνας πύθως
 διατιθέναι. Περὶ μὲντοι τῶν ἱερῶν χρημάτων ὅπως
 μὲν διανοεῖτο, ἔτι καὶ νῦν ἄδηλον· λέγεται γάρ,
 ἐπερομένων τῶν Δελφῶν, τί χρῆ ποιῆν, εἰάν λαβ-
 βάνῃ τῶν τοῦ θεοῦ χρημάτων, ἀποκρίνωσθαι τὸν
 31 θεόν, ὅτι αὐτῷ μελήσει. Ὁ δ' οὖν ἀνὴρ, τηλε-
 κοῦτος ὢν, καὶ τοσαῦτα καὶ τοιαῦτα διαανοίμενος,
 ἐξέτασιν πεποιηκῶς καὶ δοκιμασίαν τοῦ Φεραιῶν
 ἵππικοῦ, καὶ ἤδη καθήμενος, καὶ ἀποκρινόμενος,
 εἴ τις δεόμενός του προσίοι, ὑπὸ νεανίσκων ἐπι-
 προσελθόντων, ὡς διαφερομένων τι ἀλλήλοις, ἀπο-
 32 σφάττεται καὶ κατακόπτεται. Βοηθησάντων δὲ ἰφ-
 ρωμένοις τῶν παραγενομένων δορυφόρων, εἰς μὲν,
 ἔτι τύπτων τὸν Ἰάσονα, λόγχῃ πληγείς ἀποθνήσκει·
 ἕτερος δὲ, ἀναβαίνων ἐφ' ἵππον, ἐγκαταληφθεὶς
 καὶ πολλὰ τραύματα λαβὼν, ἀπέθανεν· οἱ δ' ἄλ-
 λοι, ἀναπηδήσαντες ἐπὶ τοὺς παρεσκευασμένους ἵπ-
 πους, ἀπέφυγον· ὅποι δὲ ἀρίκοιντο τῶν Ἑλληνίδων

πέλειον, ἐν ταῖς πλείυταις ἐπιμῶντο· ὃ κατ' ὄφλλον
ἐγένετο, ὅτι ἰσχυρῶς ἔδεισαν οἱ Ἕλληες αὐτῶν, μὴ
τίτρανος γένοιτο.

Ἀποθανόντος μίεντοι ἐκείνου, Πολύδαρος, ἀδελ- 33
φός αὐτοῦ, καὶ Πολύφρων ταυτοὶ πατρίστῃσαν. Καὶ
ὁ μὲν Πολύδαρος, κορυσεμένων ἡμεροτέρων εἰς τὴν
Λαφισσαν, νύκτωρ καθείδων ἀπεθνήσκει ὑπὸ Πο-
λύφρονος ταῦ ἀδελφῶν, ὡς ἔδοκει· ὁ γὰρ θάνατος
αὐτοῦ ἐξαπιναιῶς τε καὶ οὐκ ἔχων φανερόν τι φέρε-
σιν ἐγένετο. Ὁ δ' αὖ Πολύφρων ἤρξεν μὲν ἔνε. ἐπε- 34
αὐτόν, κατεσκευάσατο δὲ τὴν πύργειαν πύργου εἰς
ὁμοίαν. Ἐν τῷ γὰρ Φαλαίῳ τὸν Πολυδάρα καὶ
ἄλλους τῶν πολιτῶν ὄντων τὰς κρηπίδας ἀπέκλει-
νον, ἔκ τε Λαρίσσης πολλοὺς φυγάδας ἐπέκλεισε.
Ταῦτα δὲ ποιεῖν καὶ εὐτος ἀποθνήσκει ὑπ' Ἀλεξάν-
δρου, ὡς τιμωροῦντός τε Πολυδάρα καὶ τὴν τυ-
ρανίδα κατακλύστος. Ἐπεὶ δ' αὐτὸς παρέλαβεν τὴν 35
ὄρχην, χαλεπὸς μὲν Θηβαίους ταυτὸς ἐγένετο· χαλε-
πὸς δὲ Θηβαίους καὶ Ἀθηναίους πολέμους· αὐτὸς
δὲ ληστής καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν. Τοιαῦ-
τος δ' ὢν, καὶ αὐτὸς ἀποθνήσκει, αὐτοκτετῆς μὲν
ὑπὸ τῶν τῆς γυναικὸς ἀδελφῶν, βουλῆ δὲ ὑπ' αὐ-
τῆς ἐκείνης. Τοῖς τε γὰρ ἀδελφοῖς ἐξηγγεῖλαν, ὡς 36
ὁ Ἀλέξανδρος ἐπιβουλεύει αὐτοῖς, καὶ ἔκρουσαν αὐ-
τοὺς ἔνδοξον ὄντας δὴν τὴν ἡμέραν· καὶ δεξαμένη με-
θύοντα τὸν Ἀλέξανδρον, ἔπει κατεκλίμασεν, ὁ μὲν
λύγρος ἐκίετο, τὸ δὲ ξίφος αὐτοῦ ἐξηγγέκεν. Ὡς δ'
ἦσθετο ὄκνοῦντας εἰσελθεῖν ἐπὶ τὸν Ἀλέξανδρον τοὺς

ἀδελφούς, εἶπεν, ὡς, εἰ μὴ ἤδη πράξοιεν, ἐξο-
 ρῆ αὐτόν. Ὡς δ' εἰσηλθόν, ἐπισπιάσασα τὴν θύ-
 ραν, εἶχστο τοῦ ῥοπαλοῦ, ἕως ἀπέθανεν ὁ ἀνὴρ.
 27 Ἡ δὲ ἐχθρὰ λέγεται αὐτῇ πρὸς τὸν Ἀλέξανδρον γινώ-
 σθαι, ὑπὸ μὲν τινων, ὡς, ἐπεὶ ἔδησε τὰ βασιαῦ
 παιδικὰ ὁ Ἀλέξανδρος, νεανίσκον ὄντα καλὸν, δεη-
 θείσης αὐτῆς λῦσαι, ἐξαγαγὼν αὐτὸν ἀπέσφαξεν·
 οἱ δὲ τινες, ὡς, ἐπεὶ παῖδες αὐτῷ οὐκ ἐγίνοντο ἐκ
 ταύτης, ὅτι πέμπων εἰς Θήβας, ἐμνήστευε τὴν Ἰσ-
 σονος γυναικὰ ἀναλαβεῖν. Τὰ μὲν οὖν αἴτια τῆς
 ἐπιβουλῆς ὑπὸ τῆς γυναικὸς οὕτω λέγεται· τῶν δὲ
 ταῦτα πράξαντων, ἄχρις οὗ ὅδε ὁ λόγος ἐγράφεται.
 Τισίφορος, πρεσβύτατος ὢν τῶν ἀδελφῶν, τὴν ἐγ-
 χὴν εἶχε.

C A P. V.

Καὶ τὰ μὲν Θετιακὰ, ὅσα περὶ Ἰάσονα ἐπρά-
 χθη, καὶ μετὰ τὸν ἐκείνου θάνατον, μίχρι τῆς τοῦ
 Τισίφορου ἀρχῆς, δεδήλωται· νῦν δ' ἐπ' ἀνεμι, ἐν-
 θεὸν ἐπὶ ταῦτα ἐξέβην. Ἐπεὶ γὰρ Ἀρχίδαμος ἐκ τῆς
 ἐπὶ Λεῦκτρα βοηθείας ἀπήγαγε τὸ στρατεύμα, ἐν-
 θυμηθέντες οἱ Ἀθηναῖοι, ὅτι οἱ Πελοποννήσιοι
 εἶτι οἴονται, χρῆναι ἀκολουθεῖν, καὶ οὕτω διακί-
 ειντο οἱ Λακεδαιμόνιοι, ὥσπερ τοὺς Ἀθηναίους διέ-
 φεσαν, μεταπέμπονται τὰς πόλεις, ὅσαι βούλοιντο
 τῆς εἰρήνης μετέχειν, ἣν βασιλεὺς κατέπεμψεν.
 2 Ἐπεὶ δὲ συνηλθόν, δόγμα ἐποιήσαντο μετὰ τῶν κοι-
 νοειν βουλομένων, ὁμοῦσαι τόνδε τὸν ὄρκον· Ἐμ-

μενῶ ταῖς σπονδαῖς, ὡς βασιλεὺς κατέπεμψε, καὶ τοῖς ψηφίσμασι τῶν Ἀθηναίων καὶ τῶν συμμάχων. Ἐὰν δὲ τις στρατεύηται ἐπὶ τινα πόλιν τῶν ὁμοσπονῶν τόνδε τὸν ὄρκον, βρωθήσεται παντὶ σθένει. Οἱ μὲν οὖν ἄλλοι πάντες ἔχαιρον τῷ ὄρκῳ· Ἡλείοι δὲ ἀντίβλεπον, ὡς οὐ ὄσοι αὐτοῦρους ποιεῖν οὔτε Μαργανεῖς, οὔτε Σκιλλουντίους, οὔτε Τρυφυλίους· σφετέρως γὰρ εἶναι ταύτας τὰς πόλεις. Οἱ δ' Ἀθηναῖοι καὶ οἱ ἄλλοι, ψηφισάμενοι, ὥσπερ βασιλεὺς ἔγραψεν, αὐτονόμους εἶναι ὁμοίως καὶ μικροῖς καὶ μεγάλαις πόλεσι, ἐξέπεμψον τοὺς ὄρκωτάς, καὶ ἐκέλευσαν τὰ μέγιστα τέλη ἐν ἐκάστη πόλει δεκῆσθαι. Καὶ ὁμοῦσαν πάντες πλὴν Ἡλείων.

Ἐξ ὧν δὴ καὶ οἱ Μαντινεῖς, ὡς ἤδη αὐτόπομοι παντοῦρα ὄντες, σιωπῆλθόν τε πάντες, καὶ ἐψηφίσαντο μίαν πόλιν τὴν Μαντινείαν ποιεῖν, καὶ τειχιῶσαι τὴν πόλιν. Οἱ δ' αὖ Λακεδαιμόνιοι ἠγούκτο, εἰ τοῦτο ἄνευ τῆς σφετέρως γνώμης ἔσται, χαλεπὸν εἶναι. Πέμπουσι γοῦν Ἀγησίλαον πρεσβυτηνὴν πρὸς τοὺς Μαντικίας, διὰ εἶδεναι πατρικὸς φίλος αὐτοῖς εἶναι. Ἐπεὶ δὲ ἀφίκετο πρὸς αὐτοὺς, τὸν μὲν δῆμον τῶν Μαντινέων οἱ ἄρχοντες οὐκ ἤθελον συλλέξαι αὐτῷ, πρὸς δὲ σφῶς ἐκέλευον λέγειν, ὅτου δέοιτο. Ὁ δὲ ὑπισχνεῖτο αὐτοῖς, εἰν νῦν ἐπισχεῖν τῆς τειχίσσεως, ποιήσων, ὥστε μετὰ τῆς Λακεδαιμόνος γνώμης καὶ μὴ δαπανηρῶς τειχισθῆναι τὸ ταχος. Ἐπεὶ δὲ ἀπεκρίναντο, διὰ ἀδύνατον εἶη ἐπισχεῖν, δόγματος γεγενημένου πάσης τῆς πόλεως

ἤδη τευχίζειν, ἐκ τοῦτου ὁ μὲν Ἀγροίλαος ἀπήμι ὀργιζόμενος· στρατεύειν γε μέντοι ἐπ' αὐτούς οὐ δυνατὸν εἶναι, ἐπ' αὐτονομίᾳ τῆς εἰρήνης γεννημένης. Τοῖς δὲ Μαντινεῦσιν ἔπιμπον μὲν καὶ τῶν Ἀρκαδικῶν πόλεων τινὲς συρτηχιούοντας, οἳ δὲ Ἠλεῖοι καὶ ἄστυρίου τρία τάλαντα συνεβάλοντα αὐτοῖς εἰς τὴν περὶ τὸ τεῖχος διαπάνην. Καὶ οἳ μὲν Μαντινεῖς περὶ ταῦτ' ἦσαν.

- 6 Τῶν δὲ γε Τριγατῶν οἳ μὲν περὶ τὸν Καλλίβιον καὶ Πρόξενον συνῆγον ἐπὶ τὸ συνιέναι τε πᾶν τὸ Ἀρκαδικὸν, καὶ, ὅ τι νικῶν ἐν τῷ κοινῷ, ταῦτο κύριον εἶναι καὶ τῶν πόλεων· οἳ δὲ περὶ τὸν Στάσιππον ἔπραττον, εἴην τε κατὰ χώραν τῆς πόλεως, καὶ
- 7 τοῖς πατρίοις νόμοις χρῆσθαι. Ἡπιώμενοι δὲ οἳ περὶ τὸν Πρόξενον καὶ Καλλίβιον ἐν τοῖς θεάτροις, νομίσαντες, εἰ συνέλθοι ὁ δῆμος, πολὺ ἂν τῷ πλεῖθει κρατῆσαι, ἐκφέροντα τὰ ὄπλα. Ἰδόντες δὲ τοῦτο οἳ περὶ τὸν Στάσιππον, καὶ αὐτοὶ ἀντιπάλισαντο, καὶ ἀριθμῷ μὲν οὐκ ἐλάττους ἐγένοντο· ἐπεὶ μέντοι εἰς μάχην ὄρμησαν, τὸν μὲν Πρόξενον καὶ ἄλλους ὀλίγους μετ' αὐτοῦ ἀποκτείνουσι, τοὺς δ' ἄλλους τρεψάμενοι οὐκ εἰδίωκον· καὶ γὰρ τοιοῦτοι ὁ Στάσιππος ἦν, οἷος μὴ βούλεσθαι πολλοὺς ἀποκινῶναι τῶν πολιτῶν. Οἳ δὲ περὶ τὸν Καλλίβιον, ἀνακχωρημότες ὑπὸ τὸ πρὸς Μαντινίαν τεῖχος καὶ τὴν πύλιν, ἐπεὶ οὐκέτι αὐτοῖς οἳ ἐναντίαι ἐπιχειροῦν, ἡσυχίαν εἶχον ἠθροισμένοι. Καὶ πάλαι μὲν ἐπιπόμφισαν ἐπὶ τοὺς Μαντινεῖς, βοηθεῖν καλεῖσαν

τες· πρὸς δὲ τοὺς περὶ Στάσιππον διαλίγοντο περὶ συναλλαγῶν. Ἐπει δὲ καταφραγεῖς ἦσαν οἱ Μαντιπῆς προκίρατες, οἱ μὲν αὐτῶν, ἀναπηδῶντες ἐπὶ τὸ ταῖχος, ἐκέλευον βοηθεῖν τὴν ταχίστην, καὶ βοῶντες σπεύδειν διεκελεύοντο· ἄλλοι δὲ ἀνοίγουσι τὰς πύλας αὐτοῖς. Οἱ δὲ περὶ τὸν Στάσιππον ὡς ἦσαν 9
το τὸ γιγνόμενον, ἐκπίπτουσι κατὰ τὰς ἐπὶ τὸ Παλέστιον φρούρας πύλας, καὶ φθάνουσι, πρὶν καταληφθῆναι ὑπὸ τῶν διακόντων, εἰς τὸν τῆς Ἀρτέμιδος νεῦον πακωρυγόντες, καὶ ἐγκατακείμενοι ἠνχίῳ εἶχον. Οἱ δὲ μεταδιώξαντες ἐχθροὶ αὐτῶν, ἀναβάντες ἐπὶ τὸν νεῶν, καὶ τὴν ὄροφὴν διαλόντες, ἔπασιον ταῖς κεραμίσι. Οἱ δ' ἐπεὶ ἔγνωσαν τὴν ἀνάγκην, σκύνεσθαι τε ἐκέλευον, καὶ εἶξιναι ἔφρασαν. Οἱ δ' ἐκεῖνοι, ὡς ὑπαχειρίδους ἔλαβον αὐτοὺς, δήμεντες καὶ ἀνακαβόντες ἐπὶ τὴν ἀριστεράν, ἀπήγαγον εἰς Τυγίαν. Ἐκτὶ δὲ μετὰ τῶν Μωυτινέων κατακύντες, ἀπέκτανον.

Τούτων δὲ γιγνομένων, ἔφυγον εἰς Λακεδαίμονα 10
τῶν περὶ Στάσιππον Τυγεσίων περὶ ὀκτικασίας. Ἀπὸ δὲ πάντων ταῖς Λακεδαίμονίαις ἐδόκει, βοηθητῆσαν εἶναι τὴν ταχίστην ταῖς κενουσίαι τῶν Τυγεσίων κατὰ τοὺς ἔσραμας καὶ ἐπιπετωκίαι· καὶ οὕτω στρατεύουσαν ἐπὶ τοῖς Μαντιπῆς, ὡς παρὰ τοῖς ὄρεσι σὺν ὄπλοις ἐληλυθῶτων αὐτῶν ἐπὶ τοῖς Τυγεσίοις. Καὶ φρουρῶν μὲν αἱ ἔφοροι ἔφρανον, Ἀγηάλλου δ' ἐκέλευν ἢ πάλιν ἠγγεῖσθαι. Οἱ μὲν 11
οὐκ ἄλλοι Ἀρκάδες εἰς Ἀσίαν συνελίγοντο· Ἀρχομε-

νίων δὲ οὐκ ἐθελόντων καινουργεῖν τοῦ Ἀρκαδικοῦ δια-
 τήν πρὸς Μαντινίας ἔχθραν, ἀλλὰ καὶ δεδεδυμένον
 εἰς τὴν πόλιν τὸ ἐν Κορίνθῳ συνειλεγμένον ἑταιρὸν,
 οὗ Πολύτροπος ἤρχεν, ἔμπορον οἴκοι οἱ Μαντινεῖς,
 τούτων ἐπιμελούμενοι. Ἰβραιεῖς δὲ καὶ Δεπρεῖται
 συνεστρατεύοντο τοῖς Λακιδαιμονίοις ἐπὶ τοὺς Μαν-
 12 τινίας. Ὁ δὲ Ἀγησίλαος, ἐπεὶ ἐγένετο αὐτῷ τὰ δια-
 βατήρια, εὐθύς ἐχώρησεν ἐπὶ τὴν Ἀρκαδίαν. Καὶ
 καταλαβὼν πόλιν ὁμοφροῦσαν, Εὐταίαν, καὶ εὐ-
 ρῶν ἐκεῖ τοὺς μὲν πρεσβυτέρους καὶ τὰς γυναῖκας
 καὶ τοὺς παῖδας οἰκούντας ἐν ταῖς οἰκίαις, τοὺς δ'
 ἐν τῇ στρατευσίμῳ ἡλικίᾳ οἰχομένους εἰς τὸ Ἀρκα-
 δικόν, ὁμοῦ οὐκ ἠδίκησεν τὴν πόλιν, ἀλλ' εἶα τε αὐ-
 τοὺς οἰκεῖν, καὶ ἄνοῦμενον ἐλάβανον, ὅσων δέον-
 τος εἰ δὲ τι καὶ ἤρπασθη, ὅτι εἰσῆει εἰς τὴν πόλιν,
 ἐξευρῶν ἀπέθωκε. Καὶ ἐπιπροδοῦναι δὲ τείχος αὐ-
 τῶν, ὅσα ἐδεῖτο, ἕωσπερ αὐτοῦ διέτριβεν, ἀναμέ-
 νων τοὺς μετὰ Παλυτρόπου μισθοφόρους.

13 Ἐν δὲ τούτῳ οἱ Μαντινεῖς στρατεύουσιν ἐπὶ τοὺς
 Ὀρχομένους. Καὶ ἀπὸ μὲν τοῦ τείχους μάλα χα-
 λεπῶς ἀπῆλθον, καὶ ἀπέθωνόν τινες αὐτῶν· ἐπεὶ
 δὲ ἀποχωροῦντες ἐν τῇ Ἐλυμῆ ἐγένοντο, καὶ οἱ μὲν
 Ὀρχομένοι οὐκέτι ἠκολούθουν, οἱ δὲ περὶ
 τὸν Πολύτροπον ἐπέκιντο, καὶ μάλα θρασέως, ἐν-
 ταῦθα γρόντες οἱ Μαντινεῖς, ὥς, εἰ μὴ ἀποκρού-
 σονται αὐτοὺς, ὅτι πολλοὶ σφῶν κατακοντισθήσου-
 14 νται, ὑποστρέψαντες ὁμοῦ ἐχώρησαν τοῖς ἐπικειμέ-

θνήσκει· τῶν δ' ἄλλων φευγόντων πάμπολλοι ἂν ἀπέθανον, εἰ μὴ οἱ Φλιάσιοι ἰππικῆς παραγενόμενοι, καὶ εἰς τὰ ὄπισθεν περιλάσαντες τῶν Μαντινέων; ἐπέσχον αὐτοὺς τῆς διώξεως. Καὶ οἱ μὲν Μαντινεῖς, ταῦτα πράξαντες, οἴκαδε ἀπῆλθον.

Ὁ δὲ Ἀγησίλαος, ἀκούσας ταῦτα, καὶ νομίσας, 15 οὐκ ἂν ἐτι συμμίξαι αὐτῷ τοὺς ἐκ τοῦ Ὀρχομενοῦ μισθοφόρους, οὕτω προῆει. Καὶ τῇ μὲν πρώτῃ ἐν τῇ Τεγιάτιδι χώρα ἐδεμπροποιήσατο, τῇ δὲ ὑστεραίᾳ διαβαίνει εἰς τὴν Μαντινικὴν, καὶ ἑστρατοπεδεύσατο ὑπὸ τοῖς πρὸς ἐσπέραν ὄρεσι τῆς Μαντινείας· καὶ ἐκεῖ ἅμα ἐδήμον τὴν χώραν, καὶ ἐπόρθει τοὺς ἀγρούς. Τῶν δὲ Ἀρκάδων οἱ συλλεγόντες ἐν τῇ Ἀσφᾷ, νυκτὸς παρῆλθον εἰς τὴν Τεγίαν. Τῇ δὲ ὑστεραίᾳ 16 ὁ μὲν Ἀγησίλαος, ἀπέχων Μαντινείας ὅσον εἴκοσι σταδίους, ἑστρατοπεδεύσατο· οἱ δ' ἐκ τῆς Τεγίας Ἀρκάδες, ἐχόμενοι τῶν μεταξὺ Μαντινείας καὶ Τεγίας ὄρων, παρῆσαν μάλα πολλοὶ ὀπλίται, συμμίξαι μάλα βουλόμενοι τοῖς Μαντινεῦσι· (καὶ γὰρ οἱ Ἀργεῖοι οὐ πανδημεὶ ἠκολούθουν αὐτοῖς) καὶ ἦσαν μὲν τινες, οἳ τὸν Ἀγησίλαον ἐπειθον χωρὶς τούτοις ἐπιθέσθαι· ὁ δὲ φοβούμενος, μὴ, ἐν ὄσῳ πρὸς ἐκείνους πορεύοιτο, ἐκ τῆς πόλεως οἱ Μαντινεῖς ἐξελθόντες κατὰ κέρας τε καὶ ἐκ τῶν ὄπισθεν ἐπιπέσοιεν αὐτῷ, ἔγνω κράτιστον εἶναι, εὔσαι συνελθεῖν αὐτοὺς, καὶ, εἰ βούλοιντο μάχεσθαι, ἐκ τοῦ δικαίου καὶ φανεροῦ τὴν μάχην ποιῆσθαι. Καὶ 17 οἱ μὲν δὴ Ἀρκάδες ὁμοῦ ἤδη ἐγγένητο. Οἱ δ' ἐκ

τοῦ Ὀρχομενοῦ πελασται, καὶ οἱ τῶν Φλιασίων
 ἱππεῖς, μετ' αὐτῶν τῆς νυκτὸς διεξελθόντες παρὰ
 τὴν Μαντινέϊαν, θυομένῳ τῷ Ἀγησίλαῳ πρὸ τοῦ
 στρατοπέδου ἐπιφαινόνται ἅμα τῇ ἡμέρᾳ, καὶ ἐποίη-
 σαν τοὺς μὲν ἄλλους εἰς τὰς τάξεις δραμεῖν, Ἀγησί-
 λαον δ' ἐπαναχωρῆσαι πρὸς τὰ ὄπλα. Ἐπει δ'
 ἐκείνοι μὲν ἐγνώσθησαν φίλοι ὄντες, Ἀγησίλαος δὲ
 ἐκεκαλλίσθητο, ἐξ ἀρίστου προῆγε τὸ στρατεύμα.
 Ἐσπέρας δ' ἐπιγυγνομένης, ἔλαθε στρατοπεδευσάμε-
 νος εἰς τὸν ὄπισθεν κόλπον τῆς Μαντινέϊκῆς, μάλιστα
 18 σύνεγγυς, καὶ κύκλῳ ὄρη ἔχοντα. Τῇ δ' ὑστεραία
 ἅμα τῇ ἡμέρᾳ ἐθύετο μὲν πρὸ τοῦ στρατεύματος
 ἰδὼν δὲ συλλεγομένους ἐκ τῆς τῶν Μαντινέϊων πό-
 λεως ἐπὶ τοῖς ὄρεσι, τοῖς ὑπὲρ τῆς οὐρᾶς τοῦ ἐαυ-
 τῶν στρατεύματος, ἔγνω ἐξακτίον εἶναι τὴν ταχί-
 στην ἐκ τοῦ κόλπου. Εἰ μὲν οὖν αὐτὸς ἀφηγοῖτο,
 ἐφοβεῖτο, μὴ τῇ οὐρᾷ ἐπίθωντο οἱ πολέμιοι· ἦσυχίαν
 δὲ ἔχων, καὶ τὰ ὄπλα πρὸς τοὺς πολεμίους
 φαίνων, ἀναστρέψαντας ἐκέλευε τοὺς ἀπ' οὐρᾶς
 εἰς ὄρου ὄπισθεν τῆς φάλαγγος ἠγείσθαι πρὸς αὐ-
 τόν· καὶ οὕτως ἅμα ἔκ τε τοῦ στενοῦ ἐξῆγε, καὶ
 19 ἰσχυροτέραν αἰεὶ τὴν φάλαγγα ἐποιεῖτο. Ἐπειδὴ δὲ
 ἐδεδίπλωτο ἡ φάλαγξ, οὕτως ἔχοντι τῷ ὀπλιτικῷ
 προελθὼν εἰς τὸ πεδῖον, ἐξέτεινε πάλιν ἐπ' ἑννία
 ἢ δέκα τὸ στρατεύμα ἀσπίδων. Οἱ μὲντοι Μαντι-
 νεῖς οὐκέτι ἐξήσαν· καὶ γὰρ οἱ Ἥλειοι, συστρα-
 τοπεδεύμενοι αὐτοῖς, ἔπειθον, μὴ ποιεῖσθαι μά-
 κην, πρὶν οἱ Θηβαῖοι παραγένοιτο· εὐ δὲ εἰδί-

ναι ἔφασαν, ὅτι παρέσονται· καὶ γὰρ δέκα τάλαντα
 δεδανείσθαι αὐτοὺς παρὰ ἑσῶν εἰς τὴν βοήθειαν.
 Οἱ μὲν δὴ Ἀρκάδες, ταῦτα ἀκούσαντες, ἤσυχον ²⁰
 εἶχον ἐν τῇ Μαντινείᾳ· ὁ δ' Ἀγησίλαος, καὶ μίλλα
 βουλόμενος ἀπάγειν τὸ στρατεύμα, (καὶ γὰρ ἦν μὲν
 σος χειμῶν) ὅμως ἐκεῖ κατέμεινε τρεῖς ἡμέρας, οὐ
 πολὺ ἀπέχων τῆς τῶν Μαντινέων πόλεως, ὅπως μὴ
 δοκοῖη φοβούμενος σπεύδειν τὴν ἄφοδον. Τῇ δὲ
 τετάρτῃ πρωΐ, ἀριστοποιησάμενος, ἀπῆγεν ὡς
 στρατοπεδευσόμενος, ἔνθαπερ τὸ πρῶτον ἀπὸ τῆς
 Εὐταίας ἐξορμήσατο. Ἐπεὶ δὲ οὐδεὶς ἐφαίνετο τῶν ²¹
 Ἀρκάδων, ἤγε τὴν ταχίστην εἰς τὴν Εὐταίαν, καί-
 περ μάλα ὀψίζων, βουλόμενος ἀπαγαγεῖν τοὺς
 ὀπλίτας, πρὶν καὶ τὰ πυρὰ τῶν πολεμίων ἰδοῖν,
 ἵνα μὴ τις εἴπῃ, ὡς φεύγων ἀπαγάγοι. Ἐκ γὰρ
 τῆς πρόσθεν ἀθυμίας εἶδκει τι ἀγέληφέναι τὴν
 πόλιν, ὅτι καὶ ἐμβεβλήκει εἰς τὴν Ἀρκαδίαν, καὶ
 δηοῦντι τὴν χώραν οὐδεὶς ἠθέληκε μάχεσθαι. Ἐπεὶ
 δ' ἐν τῇ Λακωνικῇ ἐγένετο, τοὺς μὲν Σπαρτιάτας
 ἀπέλυσεν οἴκαδε, τοὺς δὲ περιοίκους ἀφήκεν ἐπὶ ταῖς
 ἑαυτῶν πόλεις.

Οἱ δὲ Ἀρκάδες, ἐπεὶ ὁ Ἀγησίλαος ἀπεληλύθει, ²²
 καὶ ἦσθοντο διακελυμένον αὐτῶ τὸ στρατεύμα, αὐ-
 τοὶ δὲ ἠθροισμένοι ἐτύχανον, στρατεύουσιν ἐπὶ
 τοὺς Ἑραιάς, ὅτι τε οὐκ ἠθέλον τοῦ Ἀρκαδικοῦ
 μετέχειν, καὶ ὅτι συνεισβεβλήκεισαν εἰς τὴν Ἀρκα-
 δίαν μετὰ τῶν Λακεδαιμονίων. Ἐμβολόντες δὲ, ἐνα-
 πίμπρων τε τὰς οἰκίας, καὶ ἔκοπτον τὰ δένδρα.

Ἐπει δὲ οἱ Θηβαῖοι βεβροθηκότες παρῆναι ἐλέγοντο εἰς τὴν Μαρτίνειαν, οὕτως ἀπαλλάττονται ἐκ 23 τῆς Ἡραίας, καὶ συμμιγνύουσι τοῖς Θηβαίοις. Ὡς δὲ ὁμοῦ ἐγένοντο, οἱ μὲν Θηβαῖοι καλῶς σφίσις ἔοντο ἔχειν, ἐπεὶ ἐβεβροθήκεσαν μὲν, πολέμιον δὲ οὐδένα ἔτι ἑώρων ἐν τῇ χώρᾳ, καὶ ἀπίσαι παρσκευάζοντο· οἱ δὲ Ἀρκάδες, καὶ Ἀργεῖοι, καὶ Ἠλεῖοι, ἐπειθον αὐτοὺς ἠγῆσθαι ὡς τάχιστα εἰς τὴν Λακωνικὴν, ἐπιδεικνύντες μὲν τὸ ἑαυτῶν πλῆθος, ὑπερπαινούντες δὲ τὸ τῶν Θηβαίων στρατεύμα. Καὶ γὰρ οἱ μὲν Βοιωτοὶ ἐγυμνάζοντο πάντες περὶ τὰ ὄπλα, ἀγαλλόμενοι τῇ ἐν Δεύκτροις νικῇ ἠκολούθουν δ' αὐτοῖς καὶ Φωκεῖς, ὑπήκοοι γεγενημένοι, καὶ Εὐβοεῖς ἀπὸ πασῶν τῶν πόλεων, καὶ Λοκροὶ ἀμφοτέρω, καὶ Ἀκαρνανεῖς, καὶ Ἡρακλεῶται, καὶ Μαλιεῖς· ἠκολούθουν δ' αὐτοῖς καὶ ἐκ Θετταλίας ἵππεῖς τε καὶ πελτασταί. Ταῦτα συνιδόμενοι, καὶ τὴν ἐν Λακεδαιμόνι ἐρημίαν λέγοντες, ἐκέτευον μεθ' αὐτῶν ἀποτρέπεσθαι, πρὶν ἐμβυλιῶν 24 εἰς τὴν τῶν Λακεδαιμονίων χώραν. Οἱ δὲ Θηβαῖοι ἤκουον μὲν ταῦτα, ἀντελογίζοντο δὲ, ὅτι δυσμεβολωτάτη μὲν ἢ Λακωνικὴ ἐλέγετο εἶναι, φρουρὰς δὲ κυδιστάται ἐνόμιζον ἐπὶ τοῖς εὐπροσδοτάτοις. Καὶ γὰρ ἦν Ἰσχόλαος μὲν ἐν Ἰῶ τῆς Σικελίδος, ἔχων νεοδαμῶδεις τε φρουροὺς, καὶ τῶν Τεγεατῶν φυγάδων τοὺς νεωτάτους περὶ τετρακοσίους. Ἦν δὲ καὶ ἐπὶ Δεύκτρων ὑπὲρ τῆς Μαλεάτιδος ἄλλη φρουρά. Ἐλογίζοντο δὲ καὶ τοῦτο οἱ Θηβαῖοι, ὡς καὶ συνελ-

Θούσαν ἂν ταχέως τὴν τῶν Λακεδαιμονίων δύναμιν,
 καὶ μάχεσθαι ἂν αὐτοὺς οὐδαμοῦ ἄμεινον, ἢ ἐν τῇ
 ἑαυτῶν. Ἄ δὴ πάντα λογίζομενοι, οὐ πᾶν προπε-
 τεῖς ἦσαν εἰς τὸ ἵνα εἰς τὴν Λακεδαίμονα. Ἐπεὶ 25
 μέντοι ἦκον ἐκ τε Καρυῶν, λέγοντες τὴν ἰρημίαν,
 καὶ ὑπισχνούμενοι αὐτοὶ ἠγήσασθαι, καὶ κελύοντες,
 ἂν τι ἑξαπατῶντες φαίνονται, ἀποσφάττειν σφᾶς,
 παρῆσαν δὲ τινες καὶ τῶν περιοίκων ἐπικαλούμενοι,
 καὶ φάσκοντες ἀποστήσασθαι, εἰ μόνον φανείησαν
 εἰς τὴν χώραν, ἔλεγον δὲ, ὡς καὶ νῦν καλούμενοι
 οἱ περιοικοὶ ὑπὸ τῶν Σπαρτιατῶν οὐκ ἐθέλουεν βοή-
 θεῖν· πάντα οὖν ταῦτα ἀκούοντες καὶ παρὰ πάν-
 τῶν οἱ Θηβαῖοι ἐπέσθησαν. Καὶ αὐτοὶ μὲν κατὰ
 Καρύας ἐνέβαλον· οἱ δὲ Ἀρκάδες κατὰ Ἴδον τῆς
 Σικριτίδος. Καὶ εἰ μὲν ἐπὶ τὰ δύσβατα προελ- 26
 θῶν δ' Ἰσχόλαος ὑφίστατο, οὐδένα ἂν ταύτη γρ ἔφα-
 σαν ἀναβῆναι· νῦν δὲ, βουλόμενος τοῖς Ἰάταις συμ-
 μάχοις χρῆσθαι, ἔμεινεν ἐν τῇ κώμῃ· οἱ δὲ ἀνέβη-
 σαν παμπληθεῖς Ἀρκάδες. Ἐνταῦθα δὲ ἀντιπρός-
 ωποι μὲν μαχόμενοι οἱ περὶ τὸν Ἰσχόλαον ἐπεκρά-
 τουν· ἐπεὶ δὲ καὶ ἄπισθεν, καὶ ἐκ πλαγίου, καὶ
 ἀπὸ τῶν οἰκιῶν ἀναβαίνοντες ἔπαιον καὶ ἔβαλλον
 αὐτοὺς, ἐνταῦθα δ' τε Ἰσχόλαος ἀποθνήσκει, καὶ
 οἱ ἄλλοι πάντες, εἰ μὴ τις ἀμφιγνοηθεὶς διέφυγε.
 Διὰπραξάμενοι δὲ ταῦτα οἱ Ἀρκάδες, ἐπορεύοντο 27
 πρὸς τοὺς Θηβαίους ἐπὶ τὰς Καρύας. Οἱ δὲ Θη-
 βαῖοι, ἐπεὶ ἦσθοντο τὰ πεπραγμένα ὑπὸ τῶν Ἀρ-
 κάδων, πολὺ θρασύτερον κατέβαινον. Καὶ τὴν

μὲν Σελλασίαν εὐθύς ἔκαιον καὶ ἐπόρθουν· ἐπεὶ δὲ
 ἐν τῷ πεδίῳ ἐγένοντο ἐν τῷ τεμένει τοῦ Ἀπόλλωνος,
 ἐνταῦθα ἐστρατοπεδεύσαντο· τῇ δὲ ὑστεραία ἐπο-
 ρεύοντο. Καὶ διὰ μὲν τῆς γαφύρας οὐδ' ἐπεχείρουν
 διαβαίνειν ἐπὶ τὴν πόλιν, (καὶ γὰρ ἐν τῷ τῆς
 Ἀλίας ἱερῷ ἐφαίνοντο ἐναντίοι οἱ δαίτται) ἐν δεξιᾷ
 δ' ἔχοντες τὸν Εὐρώταν, παρήεσαν κίοντες καὶ πορ-
 28 θοῦντες πολλῶν κἀγαθῶν μεστὰς οἰκίας. Τῶν δ'
 ἐκ τῆς πόλεως αἱ μὲν γυναῖκες οὐδὲ τὸν καπνὸν δρῶ-
 σαι ἠνείχοντο, ἄτε οὐδέποτε ἰδοῦσαι πολεμίους· οἱ
 δὲ Σπαρτιᾶται, ἀτειχιστοὶ ἔχοντες τὴν πόλιν, ἄλ-
 λος ἄλλη διαταχθέντες, μάλα ὄλλγοι καὶ ὄντες καὶ
 φαινόμενοι, ἐφύλαττον. Ἔδοξε δὲ τοῖς τίλεσι, καὶ
 προειπεῖν τοῖς Ἕλλησιν, εἴ τις βούλοιο ὄπλα λαμ-
 βάνειν, καὶ εἰς τάξιν τίθεσθαι, τὰ πιστὰ λαμ-
 βάνειν, ὡς ἐλευθέρους ἐσομένους, ὅσοι συμ-
 29 πολεμήσαιεν. Καὶ τὸ μὲν πρῶτον ἔρασαν ἀπο-
 γράψασθαι πλέον ἢ ἑξακισχιλλούς, ὥστε φόβον αὐ-
 οὔτοι παρεῖχον συντεταγμένοι, καὶ λίαν ἰδόντων
 πολλοὶ εἶναι· ἐπεὶ μέντοι ἔμεινον μὲν οἱ ἐξ Ὀρχομε-
 νοῦ μισθοφόροι, ἐβοήθησαν δὲ τοῖς Λακεδαιμο-
 νίοις Φιλίσιοί τε, καὶ Κορίνθιοι, καὶ Ἐπιδαύριοι,
 καὶ Πιλληγεῖς, καὶ ἄλλαι δὲ τινες τῶν πόλεων, ἥδη
 30 καὶ τοὺς ἀπογεγραμμένους ἦττον ὠρῶδουν. Ὡς δὲ
 προῖόν τὸ στράτευμα ἐγένετο κατ' Ἀμύκλας, ταύτη
 διέβαινον τὸν Εὐρώταν. Καὶ οἱ μὲν Θηβαῖοι, ὅπου
 στρατοπεδεύοιντο, εὐθύς, ὃν ἔκοπτον δένδρων, κατ-
 ἵβαλλον πρὸ τῶν τάξεων ὡς ἰδόντων πλείεστα, καὶ

αὐτοὺς ἐφυλάττοντο· οἱ δὲ Ἀρκιάδες τούτων γε οὐδὲν
 ἐποίουν· καταλιπόντες δὲ τὰ ὄπλα, εἰς ἀρπαγὴν
 ἐπὶ τὰς οἰκίας ἐτρέποντο. Ἐκ τούτου δὴ ἡμέρα
 τρίτη ἢ τετάρτη προῆλθον οἱ ἵππεῖς εἰς τὸν ἵππό-
 δρομον, εἰς Γαιαοῖον, κατὰ τάξεις, οἱ τε Θη-
 βαῖοι πάντες, καὶ οἱ Ἡλεῖοι, καὶ ὅσοι Φωκίων ἢ
 Θετταλῶν ἢ Λοκρῶν ἵππεῖς παρήσαν. Οἱ δὲ τῶν 31
 Λακεδαιμονίων ἵππεῖς, μάλιστα ὀλίγοι φαικόμενοι, ἀν-
 τιτεταγμένοι αὐτοῖς ἦσαν. Ἐνέδραν δὲ ποιήσαντες
 ὄπλιτῶν τῶν νεωτέρων ὅσον τριακοσίων ἐν τῇ τῶν
 Τυνδαριδῶν, ἅμα οὗτοι μὲν ἐξέθρονον, οἱ δ' ἵππεῖς
 ἤλαυνον· οἱ δὲ πολέμοι οὐκ ἐδέξαντο, ἀλλ' ἐπέ-
 κλιναν. Ἰδόντες δὲ ταῦτα πολλοὶ καὶ τῶν πεζῶν,
 εἰς φυγὴν ἄρμησαν. Ἐπεὶ μέντοι οἱ τε διώκοντες
 ἐπαύσαντο, καὶ τὸ τῶν Θηβαίων στρατεύμα ἔμεινε,
 πάλιν δὴ καταστρατοπεδεύσαντο. Καὶ τὸ μὲν πρὸς 32
 τὴν πόλιν προσβαλεῖν ἂν ἔτι αὐτοὺς, ἤδη τι εἶδοκει
 θαρσύναιότερον εἶναι· ἐκεῖθεν μέντοι ἀπῆραν τὸ
 στρατεύμα ἐπορεύετο τὴν ἐφ' Ἔλος τε καὶ Γυθίον.
 Καὶ τὰς μὲν ἀτειχίστους τῶν πόλεων ἐνεπίμψασαν,
 Γυθίῳ δὲ, ἐνθα καὶ νεώρια τοῖς Λακεδαιμονίοις ἦν,
 καὶ προσέβαλον τρεῖς ἡμέρας. Ἦσαν δὲ τινες τῶν
 περιούκων, οἳ καὶ ἐπέθεντο καὶ συνεστρατεύοντο
 τοῖς μετὰ Θηβαίων.

Ἀκούοντες δὲ ταῦτα οἱ Ἀθηναῖοι ἐν φροντίδι 33
 ἦσαν, ὅτι τὴν χρῆσιν περὶ Λακεδαιμονίων, καὶ ἐκ-
 κλησίαν ἐποίησαν κατὰ δόγμα βουλῆς. Ἐτυχον δὲ
 παρόντες πρέσβεις Λακεδαιμονίων τε καὶ τῶν ἄλλ-

- λων συμμάχων, τῶν ἔτι ὑπολοίπων αὐτοῖς. Ὄθεν δὴ οἱ Λακεδαιμόνιοι, Ἄρατος, καὶ Ἰουκίλλος, καὶ Φάραξ, καὶ Ἐτυμοκλῆς, καὶ Ὀλοντζεύς, σχεδὸν πάντες παραπλήσια ἔλεγον. Ἀνεμίμησκόν τε γὰρ τοὺς Ἀθηναίους, ὡς αἰεὶ ποτε πᾶσι τοῖς ἐν τριῶν μεγίστοις καιροῖς παρίσταντο ἐπ' ἀγαθοῖς· αὐτοὶ τε γὰρ ἔφρασαν τοὺς τυράννους συνεκβαλεῖν Ἀθήνηθεν, καὶ Ἀθηναίους, ὅτι αὐτοὶ ἐπολιορκοῦντο ὑπὸ
- 34 Μεσσηνίων, προθύμως βοηθεῖν. Ἐλεγον δὲ καὶ ὅσ' ἀγαθὰ εἶη, ὅτε κοινῇ ἀμφοτέρω ἐπράττον, ὑπομνησκόντες μὲν, ὡς τὸν βάρβαρον κοινῇ ἀπεμαχέσαντο, ἀναμνησκόντες δὲ, ὡς Ἀθηναῖοί τε ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων ἠρέθησαν ἡγεμόνες τοῦ ναυτικοῦ, καὶ τῶν κοινῶν χρημάτων φύλακες, τῶν Λακεδαιμονίων ταῦτα συμβουλευομένων· αὐτοὶ τε κατὰ γῆν ὁμολογουμένως ὑφ' ἀπάγχων τῶν Ἑλλήνων ἡγεμόνες προκριθείησαν, συμβουλευομένων αὐτὰ ταῦτα τῶν
- 35 Ἀθηναίων. Εἷς δὲ αὐτῶν καὶ ὠδέ πως εἶπεν· Ἐάν δὲ ὑμεῖς καὶ ἡμεῖς, ὡ ἄνδρες, ἁπονοήσωμεν, νῦν ἔλπις, τὸ πάλαι λεγόμενον, δεκατενθῆναι Θηβαίους. Οἱ μὲντοι Ἀθηναῖοι οὐ πᾶν εἰδέξαντο, ἀλλὰ θροῦς τις καιοῦτος διήλθεν, ὡς νῦν ταῦτα λέγοιεν· ὅτε δὲ εὖ ἐπράττον, ἐπέκειντο ἡμῖν. Μέγιστον δὲ τῶν λεχθέντων παρὰ Λακεδαιμονίων εἶδοκε εἶναι, ὅτι, ἦρκα κατεπολέμησαν αὐτοὺς, Θηβαίων βουλομένων ἀναστάτους ποιῆσαι τὰς Ἀθήνας, σφίσιν ἐμποδίων
- 36 γένοιτο. Ὁ δὲ πλεῖστος ἦν λόγος, ὡς κατὰ τοὺς ὄρκους βοηθεῖν δεῖ· οὐ γὰρ, ἀδικησάντων σφῶν,

ἐπιστρατεύοιεν οἱ Ἀρκάδες καὶ οἱ μετ' αὐτῶν τοῖς Λακεδαιμονίοις, ἀλλὰ βοηθήσαντων τοῖς Τεγεάταις; ὅτι οἱ Μαντινεῖς παρὰ τοὺς ὄρκους ἐπιστρατεύσαν αὐτοῖς. Διέθει οὖν καὶ κατὰ τούτους τοὺς λόγους Θόρυβος ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ· οἱ μὲν γὰρ δικαίως τοὺς Μαντινεῖας ἔκρασαν βοηθῆσαι τοῖς περὶ Πρόξενον ἀποθανοῦσιν ὑπὸ τῶν περὶ τὸν Στασίππον· οἱ δὲ ἀδικεῖν, ὅτι ὄπλα ἐπήνεγκαν Τεγεάταις.

Τούτων δὲ διοριζομένων ὑπ' αὐτῆς τῆς ἐκκλη- 37
σίας, ἀνέστη Κλειτέλης Κορίνθιος, καὶ εἶπε τάδε· Ἀλλὰ ταῦτα μὲν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἴσως ἀντιλέγεται, τινες ἦσαν οἱ ἄρξαντες ἀδικεῖν· ἡμῶν δὲ, ἐπεὶ εἰρήνη ἐγένετο, ἔχει τις κατηγορῆσαι, ἢ ὡς ἐπὶ πόλιν τινα ἐστρατεύσαμεν, ἢ ὡς χρήματά τινων ἐλάβομεν, ἢ ὡς γῆν ἀλλοτρίαν ἐδηλώσαμεν; ἀλλ' ὅμοιως οἱ Θηβαῖοι, εἰς τὴν χώραν ἡμῶν ἐλθόντες, καὶ δένδρα ἐκκεκόρασι, καὶ οἰκίας κατακεκαύκασι, καὶ χρήματα καὶ πρόβατα διηρπάκασι. Πῶς οὖν, εἰ μὴ βοηθῆτε οὕτω περιφανῶς ἡμῖν ἀδικουμένοις, οὐ παρὰ τοὺς ὄρκους ποιήσετε; καὶ ταῦτα, ὧν αὐτοὶ ἐπεμελήθητε ὄρκων, ὅπως πᾶσιν ὑμῖν πάντες ἡμεῖς δμῶσαιμεν; Ἐνταῦθα μὲντοι οἱ Ἀθηναῖοι ἐπεθορύβησαν, ὡς ὄρθῶς τε καὶ δίκαια εἰρημότος τοῦ Κλειτέλους. Ἐπὶ δὲ τούτῳ ἀνέστη Πατροκλῆς Φλιάσιος, 38 καὶ εἶπεν·

··· Ὅτι μὲν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, εἰ ἐκποδῶν γένοιντο Λακεδαιμόνιοι, ἐπὶ πρώτους ἂν ἡμᾶς στρατεύσαιεν οἱ Θηβαῖοι, πᾶσιν ὁμοίαι τούτο δῆλον εἶναι·

τῶν γὰρ ἄλλων μόνους ἂν ὑμᾶς οἴονται ἐμποδῆν
 39 γενέσθαι τοῦ ἄρξαι αὐτοὺς τῶν Ἑλλήνων. Εἰ δὲ
 οὕτως ἔχει, ἐγὼ μὲν οὐδὲν μᾶλλον Λακεδαιμονίοις ἂν
 ὑμᾶς ἠγοῦμαι στρατεύσαντας βοηθῆσαι, ἢ καὶ ὑμῖν
 αὐτοῖς. Τὸ γὰρ, δυσμενεῖς ὄντας ὑμῖν Θηβαίους,
 καὶ δμέρους οἰκοῦντας, ἠγεμόνας γενέσθαι τῶν Ἑλ-
 λήνων, πολὺ οἶμαι χαλεπώτερον ἂν ὑμῖν φανῆται,
 ἢ ὅποτε πόρρω τοὺς ἀντικείμενους ἔχετε. Συμπορώ-
 τερόν γε μὲν ἐν ὑμῖν αὐτοῖς βοηθήσασθε, ἢ ὅτι
 εἰσὶν οἱ συμμαχοῖεν, ἢ εἰ, ἀπολομένων αὐτῶν, μό-
 νοι ἀναγκάζοισθε διαμάχασθαι πρὸς τοὺς Θηβαίους.
 40 Εἰ δὲ τινες φοβούνται, μὴ, ἐὰν νῦν ἀναφύγασιν οἱ
 Λακεδαιμόνιοι, ἔτι ποτὲ πράγματα παρέχουσιν ὑμῖν,
 ἐνθυμηθήτε, ὅτι οὐχ, οὐδ' ἂν εἴ, ἀλλ' οὐδ' ἂν κακῶς
 τις ποιῆ, φοβεῖσθαι δεῖ, μὴ ποτε μέγα δυνασθῶσιν.
 Ἐνθυμῆσθαι δὲ καὶ τὰδε χρή, ὅτι κτᾶσθαι μὲν τὴν
 ἀγαθὴν καὶ ἰδιώτικὴν καὶ πόλεσι προσηκεῖ, ὅταν ἐξ-
 ῥωμενίστατοι ᾖσιν, ἵνα ἔχουσιν, ἐὰν ποτ' ἀδύνατοι
 41 γένωσται, ἐπικουρίαν τῶν πεποιημένων. Ἐπεὶ δὲ
 ἐκ θεῶν τινος καιρὸς παραγεγένηται νῦν, ἐὰν θεο-
 μένοις βροθήσῃτε Λακεδαιμονίοις, κτήσασθαι τοῦ-
 τοις εἰς τὸν ἅπαντα χρόνον φίλους ἀπροφασίστους.
 Καὶ γὰρ δὴ οὐκ ἐπ' ὀλίγων μοι δοκοῦσι μαρτύρων
 νῦν ἂν εἴ παθεῖν ὑφ' ὑμῶν· ἀλλ' εἴσονται μὲν ταῦ-
 τα θεοὶ, οἱ πάντα ὀρῶντες νῦν καὶ εἰς ἀεὶ· συνεπί-
 στανται δὲ τὰ γινόμενα οἷ τε σύμμαχοι καὶ οἱ πο-
 λέμιοι, πρὸς δὲ τούτοις καὶ ἅπαντες Ἕλληνες τε καὶ
 42 βάρβαροι· οὐδὲν γὰρ τούτων ἀμελές. Ἴσπερ εἰ κακοὶ

φανείησαν περι ὑμᾶς, τίς ἂν ποτε πρόθυμος εἰς αὐτοὺς γένοιτο; Ἐλπίζειν δὲ χρῆ, ὡς ἀνδρας ἀγαθοὺς μᾶλλον, ἢ κακοὺς αὐτοὺς γενήσεσθαι· εἰ γὰρ τινες ἄλλοι, καὶ οὗτοι δοκοῦσι διατετελευτῆναι ἐπαίνου μὲν ὀρεγόμενοι, αἰσχροῶν δὲ ἔργων ἀπεχόμενοι. Πρὸς δὲ τούτοις ἐνθυμήθητε καὶ τὰδε. Ἐἴ ποτε 43 πάλιν ἔλθοι τῇ Ἑλλάδι κίνδυνος ὑπὸ βαρβάρων, τίσιν ἂν μᾶλλον πιστεύσατε, ἢ Λακεδαιμονίοις; τίνας δ' ἂν παραστόκας ἤδιον τούτων ποιήσασθε, ὧν γε καὶ οἱ ταχέστεροι ἐν Θερμοπύλαις ἄπαντες εἰλοντο· μάχομενοι ἀποθανεῖν μᾶλλον, ἢ ζῶντες συνεπαισφρασεσθαι τὸν βάρβαρον τῇ Ἑλλάδι; Πῶς οὖν οὐ δίκαιον, ὧν τε ἕνεκα ἐγένοντο ἀνδρες ἀγαθοὶ μεθ' ὑμῶν, καὶ ὧν ἐλπίς αὐθις γενέσθαι, πᾶσαν προθυμίαν εἰς αὐτοὺς καὶ ὑμᾶς καὶ ἡμᾶς παρέχουσθαι; Ἄξιον δὲ καὶ τῶν παρόντων συμμάχων ἕνεκεν αὐτοῖς 44 προθυμίαν ἐνδείξασθαι. Ἐὖ γὰρ ἴστε, ὅτι, ὅποτε τούτοις πιστοὶ διαμένουσιν ἐν ταῖς συμφοραῖς, οὗτοι καὶ ὑμῖν αἰσχύνοσι· ἂν μὴ ἀποδεθῶναι χρεῖταις. Εἰ δὲ μικραὶ δοκοῦμεν πόλεις εἶναι, αἰ τοῦ κινδύνου μετέχειν αὐτοῖς ἐθέλουσαι, ἐνθυμήθητε, ὅτι, εἰάν ἢ ὑμετέρα πόλις προσγένηται, οὐκέτι μικραὶ πόλεις εἰσόμεθα, αἰ βοηθοῦσαι αὐτοῖς. Ἐγὼ δὲ, 45 ὡς ἀνδρες Ἀθηναῖοι, πρόσθεν μὲν ἀκούων ἔγγηλον τήνδε τὴν πόλιν, ὅτι πάντας καὶ τοὺς ἀδικουμένους, καὶ τοὺς φοβουμένους, ἐνθάδε καταπεύγοντας, ἐπικουρίας δεομένους ἤκουσεν τυγχάνειν· τὴν δ' οὐκέτι ἀκούω, ἀλλ' αὐτὸς ἤδη παρὼν ὄρω, Λακεδαιμ-

- νίους τε τοὺς ὀνομαστοτάτους, καὶ μετ' αὐτῶν τοὺς
 φίλους αὐτῶν τοὺς πιστοτάτους, πρὸς ὑμᾶς τε ἦγον-
 46 τας, καὶ δεομένους αὐτῶν ἐπικουρῆσαι. Ὁρῶ δὲ
 καὶ Θηβαίους, οἳ τότε οὐκ ἔπεισαν Λακεδαιμονίους
 ἐξανδραποδίσασθαι ὑμᾶς, νῦν δεομένους ὑμῶν, μὴ
 περιιδεῖν ἀπολομένους τοὺς σώσαντας ὑμᾶς. Τῶν
 μὲν οὖν ὑμετέρων προγόνων καλὸν λέγεται, ὅτε τοὺς
 Ἀργείων τελευτήσαντας ἐπὶ τῇ Καδμείᾳ οὐκ εἴσαν
 ἀτάφους γενέσθαι· ὑμῖν δὲ πολὺ κάλλιον ἂν γί-
 νοιτο, εἰ τοὺς ἔτι ζῶντας Λακεδαιμονίων μῆτε ὑβρι-
 47 σθῆναι, μῆτε ἀπολέσθαι εἴσοιτε. Καλοῦ γε μὴν
 κρείνους ὄντος, ὅτε, σθέντες τὴν Εὐρυσθέως ὕβριν,
 διεσώσατε τοὺς Ἡρακλέους παῖδας, πῶς οὐκ ἐκείνου
 τόδε κάλλιον, εἰ μὴ μόνον τοὺς ἀρχηγέτας, ἀλλὰ
 καὶ ὅλην τὴν πόλιν περισώσατε; πάντων δὲ κάλλι-
 στον, εἰ, ψήφῳ ἀκινδύνῳ σωσάντων ὑμᾶς τότε τῶν
 Λακεδαιμονίων, νῦν ὑμεῖς σὺν ὅπλοις τε καὶ διὰ
 48 κινδύνων ἐπικουρήσετε αὐτοῖς. Ὅποτε δὲ καὶ ἡμεῖς
 ἀγαλλόμεθα, οἳ συναγορεύοντες βοηθῆσαι ἀνδράσι
 ἀγαθοῖς, ἤπου ὑμῖν γε, τοῖς ἔργῳ δυναμένοις βοη-
 θῆσαι, γενναῖα ἂν ταῦτα φανείη, εἰ, πολλάκις καὶ
 φίλοι καὶ πολέμιοι γενόμενοι Λακεδαιμονίοις, μὴ
 ὧν ἐβλάβητε μᾶλλον, ἢ ὧν εὖ ἐπάσθετε, μνησθεῖν τε,
 καὶ χάσιν ἀποδοίητε αὐτοῖς, μὴ ὑπὲρ ὑμῶν αὐτῶν
 μόνον, ἀλλὰ καὶ ὑπὲρ πάσης τῆς Ἑλλάδος, ὅτι ἀν-
 δρες ἀγαθοὶ ὑπὲρ αὐτῆς ἐγένοντο.
- 49 Μετὰ ταῦτα ἐβουλεύοντο οἱ Ἀθηναῖοι, καὶ τῶν
 μὲν ἀντιλεγόντων οὐκ ἠκέχοντο ἀκούοντες· ἐψηφί-

σαντο δὲ βοηθεῖν πανδημῆι, καὶ Ἰφικράτην στρα-
τηγὸν εἴλοντο. Ἐπει δὲ τὰ ἱερά ἐγένετο, καὶ παρ-
ήγγειλεν, ἐν Ἀκαδημίᾳ δεῖπνοποιεῖσθαι, πολλοὺς
ἔφασαν προτέρους αὐτοῦ Ἰφικράτους ἐξελεῖν. Ἐκ
δὲ τούτου ἠγείτο μὲν ὁ Ἰφικράτης, οἱ δ' ἠκολού-
θουν, νομίζοντες ἐπὶ καλόν τι ἔργον ἠγήσεσθαι.
Ἐπεὶ δὲ ἀφικόμενος εἰς Κόρινθον διέτριβε τινὰς
ἡμέρας, εὐθύς μὲν ἐπὶ ταύτῃ τῇ διατριβῇ πρῶτον
ἔψεγον αὐτόν· ὡς δ' ἐξήγαγέ ποτε, προθύμως μὲν
ἠκολούθουν, ὅποι ἠγοῖτο, προθύμως δ', εἰ πρὸς
τείχος προσάγοι, προσέβαλλον. Τῶν δ' ἐν τῇ 50
Λακεδαιμόνι πολέμιων Ἀρκάδες μὲν, καὶ Ἀργεῖοι,
καὶ Ἠλεῖοι πολλοὶ ἀπεληλύθασαν, ἅτε ὁμοροὶ οἰ-
κοῦντες, οἱ μὲν ἄγοντες, οἱ δὲ φέροντες, ὃ τι ἤρ-
πάκεσαν. Οἱ δὲ Θηβαῖοι καὶ οἱ ἄλλοι τὰ μὲν καὶ
διὰ τοῦτο ἀπιέναι ἐβούλοντο ἐκ τῆς χώρας, ὅτι ἐώ-
ρων ἐλάττωνα τὴν στρατιάν καθ' ἡμέραν γιγνομένην,
τὰ δὲ, ὅτι σπανιώτερα τὰ ἐπιτήδεια ἦν· (τὰ μὲν
γὰρ ἀνήλωτο, τὰ δὲ διήρπαστο, τὰ δὲ ἐξεκέχυτο,
τὰ δὲ κατεκέναντο) πρὸς δ' ἔτι καὶ χειμῶν ἦν, ὥστ'
ἤδη πάντες ἀπιέναι ἐβούλοντο. Ὡς δ' ἐκεῖνοι ἀπε- 51
χώρουν ἐκ τῆς Λακεδαιμόνος, οὕτω δὴ καὶ ὁ Ἰφι-
κράτης τοὺς Ἀθηναίους ἀπῆγεν ἐκ τῆς Ἀρκαδίας εἰς
Κόρινθον. Εἰ μὲν οὖν ἄλλο τι καλῶς ἐστρατήγησεν,
οὐ ψέγω· ἐκεῖνα μόντοι, ἃ ἐν τῷ χρόνῳ ἐκείνῳ
ἔπραξε, πάντα εὐφίσκω, τὰ μὲν μίτην, τὰ δὲ καὶ
ἀσυμφόρως πεπραγμένα αὐτῷ. Ἐπιχειρήσας μὲν γὰρ
φυλάττειν ἐπὶ τῷ ὄνειρ, ὅπως μὴ δύνωνται

Βοιωτοὶ ἀπελθεῖν οἴκαδε, παρέλιπεν ἀφύλακτον
 52 τὴν καλλίστην παρὰ Κεγχρέας πάροδον. Μαθεῖν δὲ
 βουλόμενος, εἰ παρεληλυθότες εἶεν οἱ Θηβαῖοι τὸ
 ὄνειον, ἔπεμψε σκοποὺς τοὺς τε Ἀθηναίων ἱππείας,
 καὶ τοὺς Κορινθίων ἅπαντας. Καίτοι ἰδεῖν μὲν οὐ-
 δὲν ἤτιον ὀλίγοι τῶν πολλῶν ἱκανοί· καὶ εἰ δέοι
 ἀποχωρεῖν, πολὺ ἤϊον τοῖς ὀλίγοις, ἢ τοῖς πολλοῖς,
 καὶ ὁδοῦ εὐτόρου τυχεῖν, καὶ καθ' ἡσυχίαν ἀποχω-
 ρῆσαι. Τὸ δὲ πολλοὺς τε προσάγειν, καὶ ἤτιονα
 τῶν ἐναντίων, πῶς οὐ πολλὴ ἀφροσύνη; Καὶ γὰρ δὴ,
 ἅτε ἐπὶ πολὺ παραταξάμενοι χωρίον οἱ ἱππεῖς,
 διὰ τὸ πολλοὶ εἶναι, ἐπεὶ ἔδει ἀποχωρεῖν, πολλῶν
 καὶ χαλεπῶν χωρίων ἐπελίβοντο· ὥστε οὐκ ἐλάττους
 ἀπώλοντο εἰκοσὶν ἱππέων. Καὶ τότε μὲν οἱ Θη-
 βαῖοι, ὅπως ἐβούλοντο, ἀπῆλθον.

ΞΕΝΟΦΩΝΤΟΣ
ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΙΣΤΟΡΙΩΝ
ΒΙΒΛΙΩΝ ΕΒΔΟΜΟΝ.

C A P. I.

Τῷ δὲ ὑστεραίῳ ἔτι Λακεδαιμονίων καὶ τῶν συμμάχων πρέσβεις ἦλθον αὐτοκράτορες Ἀθήναζε, βουλευσόμενοι, καθ' ὅτι ἡ συμμαχία ἔσται Λακεδαιμονίοις καὶ Ἀθηναίοις. Λεγόντων δὲ πολλῶν μὲν ξένων, πολλῶν δὲ Ἀθηναίων, ὡς δεῖ ἐπὶ τοῖς ἴσοις καὶ ὁμοίοις τὴν συμμαχίαν εἶναι, Προκλῆς Φλιάσιος εἶπε τὸν λόγον τόνδε·

Ἐπεὶπερ, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἀγαθὸν ὑμῖν ἔδοξε, Λακεδαιμονίους φίλους ποιῆσθαι, δοκεῖ μοι χρῆναι σκοπεῖν τοῦτο, ὅπως ἡ φιλία διπλεῖστον χρόνον συμμειῖ. Ἐὰν οὖν, ἢ ἐκατέροις μάλιστα συνοίσει, ταύτῃ καὶ τὰς συνθήκας ποιησώμεθα, οὕτω, κατὰ γε τὸ εἶδος, μάλιστα συμμένοιμεν ἄν. Τὰ μὲν οὖν ἄλλα συνωμολόγηται σχεδόν, περὶ δὲ τῆς ἡγεμονίας νῦν ἡ σκέψις. Τῇ μὲν οὖν βουλῇ προβεβούλενται, ὑμετέραν μὲν εἶναι τὴν κατὰ θάλατταν, Λακεδαιμονίων δὲ τὴν κατὰ γῆν· ἐμοὶ δὲ καὶ αὐτῷ

οὐκ ἀνδρωπίνῃ δοκεῖ ταῦτα μᾶλλον, ἢ θεία φύσει
 3 τε καὶ τύχῃ, διωρισθαι. Πρῶτον μὲν γὰρ τόπον
 ἔχετε κάλλιστα πεφυκότα πρὸς τοῦτο. Πλείστοι γάρ
 πόλεις τῶν θεομένων θαλάττης περὶ τὴν ἡμετέραν
 πόλιν οἰκοῦσι, καὶ αὐταὶ πᾶσαι ἀσθενέστεραι τῆς
 ὑμετέρας. Πρὸς τούτοις δὲ λιμένας ἔχετε, ὧν ἄντι
 οὐχ οἶόν τε ναυτικῇ δυνάμει χρῆσθαι. Ἐτι δὲ τριή-
 ρεις κέκτησθε πολλὰς, καὶ πατήριον ὑμῖν ἴσθι, ναυ-
 4 τικὸν ἐπικτιᾶσθαι. Ἀλλὰ μὴν τὰς γε τέχνας τὰς περὶ
 ταῦτα πάσας οἰκείας ἔχετε. Καὶ μὴν ἐμπειρία γε
 πολὺ τῶν ἄλλων προσέχετε περὶ τὰ ναυτικά· ὁ γὰρ
 βίος τοῖς πλείστοις ὑμῶν ἀπὸ τῆς θαλάττης· ὥστε,
 τῶν ἰδίων ἐπιμελούμενοι, ἅμα καὶ τῶν κατὰ θάλατ-
 ταν ἀγῶνων ἐμπειροὶ γίνεσθε. Ἐτι δὲ καὶ τόδε·
 οὐδαμῶθεν ἂν τριήρεις πλείους ἀθροῖαι ἐκπλεύσειαν,
 ἢ παρ' ὑμῶν. Ἔστι δὲ τοῦτο οὐκ ἐλάχιστον πρὸς
 ἡγεμονίαν· πρὸς γὰρ τὸ πρόσθεν ἰσχυρὸν γενόμενον
 5 ἥδιστα πάντες συλλέγονται. Ἐτι δὲ καὶ ἀπὸ τῶν θεῶν
 δέδοται ὑμῖν εὐτυχεῖν ἐν τούτῳ· πλείστους γὰρ καὶ
 μεγίστους ἀγῶνας ἡγωνισμένοι κατὰ θάλατταν, ἐλά-
 χιστα μὲν ἀποτετυχήκατε, πλείστα δὲ κατωρθώκατε.
 Εἰκὸς οὖν, καὶ τοὺς συμμάχους μεθ' ὑμῶν ἂν ἥδιστα
 τούτου τοῦ κινδύνου μετέχειν. Ὡς δὲ δὴ καὶ ἀναγ-
 6 καία καὶ προσήκουσα ὑμῖν αὕτη ἡ ἐπιμέλεια, ἐκ
 τῶνδε ἐνθυμήθητε. Λακεδαιμόνιοι ὑμῖν ἐπολέμηον
 τέποτε πολλὰ ἔτη, καὶ, κρατοῦντες τῆς χώρας, οὐ-
 δὲν προὔκοπτον εἰς τὸ ἀπολέσαι ὑμᾶς. Ἐπεὶ δὲ ὁ
 θεὸς ἔδωκε ποτε αὐτοῖς κατὰ θάλατταν ἐπικρατῆσαι,

εὐθὺς ὑπ' ἐκείνοις παντελῶς ἐγένεσθε. Οὐκοῦν εὐ-
 δηλον ἐν τούτοις ἐστίν, ὅτι ἐκ τῆς θαλάττης ἅπανσα
 ὑμῖν ἤρτηται σωτηρία. Οὕτως οὖν πεφυκότων, πᾶς 7
 ἂν ἔχοι καλῶς ὑμῖν, Λακεδαιμονίοις ἐπιτρέψαι κατὰ
 θάλατταν ἡγεῖσθαι; οἱ πρῶτα μὲν καὶ αὐτοὶ ὁμο-
 λογοῦσιν, ἀπειρότεροι ὑμῶν τούτου τοῦ ἔργου εἶναι.
 ἔπειτα δ' οὐ περὶ τῶν ἴσων ὁ κίνδυνός ἐστιν ἐν τοῖς
 κατὰ θάλατταν ἀγῶσιν, ἀλλ' ἐκείνοις μὲν περὶ τῶν ἐν
 ταῖς τριήρεσι μόνον ἀνθρώπων, ὑμῖν δὲ καὶ περὶ παι- 8
 δων, καὶ γυναικῶν, καὶ ὅλης τῆς πόλεως. Καὶ τὰ μὲν
 δὴ ὑμέτερα οὕτως ἔχει· τὰ δὲ τῶν Λακεδαιμονίων
 ᾧδε. Πρῶτον μὲν γὰρ οἰκοῦσιν ἐν μεσσηαίᾳ· ὥστε,
 τῆς γῆς κρατοῦντες, καὶ εἰ θαλάττης εἴργοιντο, δύ-
 ναιεντ' ἂν καλῶς διαζῆν. Ἐγγυκότες οὖν καὶ αὐτοὶ
 ταῦτα, ἐκ παιδῶν εὐθὺς πρὸς τὸν κατὰ γῆν πόλε-
 μον τὴν ἄσκησιν ποιοῦνται. Καὶ τὸ πλείστου δὲ
 ἄξιον, τὸ πείθεσθαι τοῖς ἄρχουσιν, οὗτοι μὲν κρύ- 9
 τιστοὶ κατὰ γῆν, ὑμεῖς δὲ κατὰ θάλατταν. Ἐπειτα
 δὲ ᾧπερ ὑμεῖς ναυτικῶ, οὕτως αὖ ἐκείνοι κατὰ γῆν
 καὶ πλείστοι καὶ τάχιστ' ἂν ἐξέλθοιεν· ὥστε πρὸς
 τοῦτους αὖ εἰκὸς τοὺς συμμάχους εὐθαρσεστάτους
 προσείναι. Ἐτι δὲ καὶ ὁ θεὸς δέδωκεν αὐτοῖς,
 ᾧπερ ὑμῖν κατὰ θάλατταν εὐτυχεῖν, οὕτως ἐκείνοις
 κατὰ γῆν· πλείστους γὰρ αὖ οὗτοι ἀγῶνας ἐν τῇ γῇ
 ἠγωνισμένοι, ἐλάχιστα μὲν ἐσφαλμένοι εἰσι, πλείστα
 δὲ καταρωθῆκότες. Ὡς δὲ καὶ ἀναγκαῖα οὐδὲν ἦττον 10
 αὐτοῖς ἢ κατὰ γῆν ἐπιμέλεια, ἢ ὑμῖν ἢ κατὰ θά-
 λατταν, ἐκ τῶν ἔργων ἕξεστι γιγνώσκειν. Ἥμεῖς γὰρ,

τούτοις πολλά ἔτη πολεμοῦντες, καὶ πολλάκις καταναυμαχοῦντες, οὐδὲν προύργου ἐποιεῖτε πρὸς τὸ τούτους καταπολεμῆσαι· ἐπεὶ δὲ ἀπαξ ἠττήθησαν ἐν τῇ γῆ, εὐθύς καὶ περὶ παιδῶν, καὶ περὶ γυναικῶν, καὶ περὶ ἄλλης τῆς πόλεως ὁ κίνδυνος αὐτοῖς ἐγένετο.

11 Ἦώς οὖν οὐ τούτοις αὐθιγόν, ἄλλοις μὲν ἐπιτρέπειν, κατὰ γῆν ἠγείσθαι, αὐτοὺς δὲ ἄριστα τῶν κατὰ γῆν ἐπιμελεῖσθαι; Ἐγὼ μὲν οὖν, ὡσπερ τῇ βουλῇ προβεβούλευται, ταῦτα εἶρηκά τε, καὶ συμφορώτατα ἠγοῦμαι ἀμφοῖν εἶναι· ὑμεῖς δὲ εὐτυχοῦτε, τὰ κράτιστα πᾶσιν ἡμῖν βουλευσόμενοι.

12 Ὁ μὲν ταῦτ' εἶπεν. Οἱ δ' Ἀθηναῖοι καὶ οἱ τῶν Λακεδαιμονίων συμπαρόντες ἐπήνεσαν ἀμάρτεροι ἰσχυρῶς τὸν λόγον αὐτοῦ. Κηφισόδοτος δὲ παρελθὼν, Ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἔφη, οὐκ αἰσθάνεσθε ἐξαπατῶμενοι· ἀλλ', εἰὼν ἀκούσητέ μου, ἐγὼ ὑμῖν αὐτίκα μάλα ἐπιδείξω. Ἦδη γὰρ ἠγήσεσθε κατὰ θάλατταν· Λακεδαιμόνιοι δὲ ὑμῖν τὸν στρατηγῶσι, δηλονότι πέμπουσι τοὺς μὲν τριηράρχους Λακεδαιμονίους, καὶ ἴσως τοὺς ἐπιβάτας· οἱ δὲ ταῦτα δηλονότι ἔσονται ἢ εἰλωτες, ἢ μισθοφόροι· Οὐκοῦν

13 ὑμεῖς μὲν τούτων ἠγήσεσθε. Οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι δταν παραγγέλωσιν ὑμῖν κατὰ γῆν στρατείαν, δηλονότι πέμπετε τοὺς ἱππέας καὶ τοὺς ὀπλίτας. Οὐκοῦν οὕτως ἐκεῖνοι μὲν ὑμῶν αὐτῶν γίνονται ἡγεμόνες, ὑμεῖς δὲ τῶν ἐκείνων δούλων καὶ ἐλαχίστου ἀξίων. Ἀπόκριται δὲ μοι, ἔφη, ὃ Λακεδαιμόνιοι Τιμόκρατες. Οὐκ ἄρτι ἔλεγε, ὡς ἐπὶ τοῖς ἴσοις

καὶ ὁμοίους ἦκεις τὴν συμμαχίαν ποιούμενος; Εἶπον ταῦτα. Ἔστιν οὖν, ἔφη ὁ Κηφισόδοτος, ἰσαίτερον, ¹⁴ ἢ ἐν μέρει μὲν ἑκατέρους ἠγεῖσθαι τοῦ ναυτικοῦ, ἐν μέρει δὲ τοῦ πεζοῦ, καὶ ὑμᾶς τε, εἴ τι ἀγαθόν ἐστὶν ἐν τῇ κατὰ θάλατταν ἀρχῇ, τούτου μετέχειν, καὶ ἡμᾶς ἐν τῇ κατὰ γῆν; Ἀκούσαντες ταῦτα οἱ Ἀθηναῖοι μετεπεισθησαν, καὶ ἐψηφίσαντο, κατὰ πενθήμερον ἑκατέρους ἠγεῖσθαι.

Στρατειομένων δ' ἀμφοτέρων αὐτῶν καὶ τῶν ¹⁵ συμμαχῶν εἰς Κόρινθον, ἔδοξε κοινῇ φυλάττειν τὸ ὄνειον. Καὶ ἐπεὶ ἐπορεύοντο οἱ Θηβαῖοι καὶ οἱ σύμμαχοι, παραταξάμενοι ἐφύλαττον ἄλλος ἄλλοθεν τοῦ ὄνειου, Λακεδαιμόνιοι δὲ καὶ Πελληγεῖς κατὰ τὸ ἐπιμαχίατον. Οἱ δὲ Θηβαῖοι καὶ οἱ σύμμαχοι, ἐπεὶ ἀπεῖχον τῶν φυλακτόντων τριάκοντα στάθια, κατεστρατοπεδεύσαντο ἐν τῷ πεδίῳ. Συντεκμηράμενοι δὲ, ἥνικ' ἂν ὄροντο δορυθήντες κατανύσαι, ἅμα κνήφα πρὸς τὴν τῶν Λακεδαιμονίων φυλακὴν ἐπορεύοντο. Καὶ μέντοι οὐκ ἐπεύσθησαν τῆς ¹⁶ ὄρας, ἀλλ' ἐπιπίπτουσι τοῖς Λακεδαιμονίοις καὶ τοῖς Πελληγεῦσιν, ἥνικα αἱ μὲν νυκτεριναὶ φυλακαὶ ἦδη ἔληγον, ἐκ δὲ τῶν στιβαδῶν ἀνίσταντο, ὅπου ἔκειτο ἕκαστος. Ἐνταῦθα οἱ Θηβαῖοι προσπεσόντες ἔπαιον παρεσκευασμένοι ἀπαρασκευάστους καὶ συνεταγμένοι ἀσυντάκτους. Ὡς δὲ οἱ σωθέντες ἐκ τοῦ ¹⁷ πρῶτου ἀπέφυγον ἐπὶ τὸν ἐγγύτατα λόφον, ἐξόν τῷ Λακεδαιμονίων πολεμάρχῳ, λαβόντι ὀπόσους μὲν ἐβούλετο τῶν συμμαχῶν ὀπίτας, ὀπόσους δὲ πελ-

ταστός, κατέχειν τὸ χωρίον, (καὶ γὰρ τὰ ἐπιτήδεια ἔξην ἀσφαλῶς ἐκ Κεγχρεῶν κομίζεσθαι) οὐκ ἐποίησε ταῦτα· ἀλλὰ μάλα ἀπορούντων τῶν Θηβαίων, πῶς χρῆ ἐκ τοῦ πρὸς Σικυῶνα βλέποντος καταβῆναι, ἢ πάλιν ἀπελθεῖν, σπονδὰς ποιησάμενος, ὡς τοῖς πλείστοις ἑδόκει, πρὸς Θηβαίων μᾶλλον, ἢ πρὸς ἑαυτῶν, αὕτως ἀπῆλθε, καὶ τοὺς μεθ' αὐτοῦ ἀπήγαγεν.

- 18 Οἱ δὲ Θηβαῖοι ἀσφαλῶς καταβάντες, καὶ συμμίξαντες τοῖς ἑαυτῶν συμμάχοις, Ἀρκάσι τε, καὶ Ἀργείοις, καὶ Ἡλείοις, εὐθύς μὲν προσέβαλον πρὸς Σικυῶνα καὶ Πελλήνην· στρατευσάμενοι δὲ εἰς Ἐπίδαυρον, ἐδήλωσαν αὐτῶν πᾶσαν τὴν χώραν. Ἀναχωροῦντες δὲ ἐκῆθεν μάλα πάντων ὑπεροπτικῶς τῶν ἐναντίων, ὡς ἐγένοντο ἐγγὺς τοῦ τῶν Κορινθίων ἄστεος, δρόμῳ ἔφεροντο πρὸς τὰς πύλας, τὰς ἐπὶ Φλιοῦντα ἰόντι ὁρώσας, ὡς, εἰ ἀνεωγμέναι τύχοιεν,
- 19 εἰσπεσοῦμενοι. Ἐκβοηθήσαντες δὲ τινες ψιλοὶ ἐκ τῆς πόλεως, ἀπαντῶσι τῶν Θηβαίων τοῖς ἐπιλέκτοις, οὐδὲ τέτταρα πλέθρα ἀπέχουσι τοῦ τείχους, καὶ ἀναβάντες ἐπὶ τὰ μνήματα καὶ τὰ ὑπερέχοντα χωρία, βάλλοντες καὶ ἀκοντίζοντες ἀποκτείνουσι τῶν πρώτων καὶ μάλα συχνούς, καὶ τρεψάμενοι ἐδίωκον ὡς τρεῖς ἢ τέτταρα στάδια. Τούτου δὲ γενομένου, οἱ Κορινθιοὶ, τοὺς νεκροὺς πρὸς τὸ τεῖχος ἐκλύσαντες, καὶ ὑποσπόνδους ἀποδόντες, τρόπαιον ἔστησαν. Καὶ ταύτη μὲν δὴ ἀνεψύχθησαν οἱ τῶν Λακεδαιμονίων σύμμαχοι.

Ἄμα τε δὴ πεπραγμένων τούτων, καταπλεῖ Λακε- 20
 δαιμονίοις ἢ παρὰ Διονυσίου βοήθεια, τριήρεις
 πλέον ἢ εἴκοσιν· ἦγον δὲ Κελτούς τε καὶ Ἰβήρας,
 καὶ ἱππεῖς ὡς πενήκοντα. Τῇ δὲ ὑστεραία οἱ Θη-
 βαιῶι τε καὶ οἱ ἄλλοι αὐτῶν σύμμαχοι, διαταξάμε-
 νοι καὶ ἐμπλήσαντες τὸ πεδίον μέχρι τῆς θαλάττης
 καὶ μέχρι τῶν ἐχομένων τῆς πόλεως γηλόφων, ἔφθει-
 ρον, εἴ τι χρήσιμον ἦν ἐν τῷ πεδίῳ. Καὶ οἱ μὲν τῶν
 Ἀθηναίων καὶ οἱ τῶν Κορινθίων ἱππεῖς οὐ μάλῃ
 ἐπλησίαζον τῷ στρατεύματι, ἐρῶντες ἰσχυρὰ καὶ
 πολλὰ τὰ ἀντίπαλα. Οἱ δὲ παρὰ τοῦ Διονυσίου ἱπ- 21
 πεῖς, ὅσοι περ ἦσαν, οὗτοι δισκεδασμένοι ἄλλος
 ἄλλῃ παραθέοντες, ἠκόντιζόν τε προσελαύνοντες, καὶ
 ἐπὶ ὤρμων πρὸς αὐτούς, ἀνεχώρουν, καὶ πάλιν
 ἀναστρέφοντες ἠκόντιζον. Καὶ ταῦτα ἄρα ποιού-
 ντες κατέβαινον ἀπὸ τῶν ἵππων, καὶ ἀνεπαύοντο. Εἰ
 δὲ καταβεβηκόσιν ἐπελαύνοιν τινες, εὐπετῶς ἀνα-
 πηδῶντες ἀνεχώρουν. Εἰ δ' αὖ τινες διώξειαν αὐ-
 τοὺς πολὺ ἀπὸ τοῦ στρατεύματος, τούτους, ὁπότε
 ἀποχωροῖεν, ἐπικείμενοι καὶ ἄκοντιζόντες δεινὰ εἰρ-
 γάζοντο, καὶ πᾶν τὸ στρατεύμα ἠνάγκαζον ἐαυτῶν
 ἕνεκα καὶ προΐεναι, καὶ ἀναχωρεῖν. Μετὰ ταῦτα 22
 μέντοι οἱ Θηβαῖοι, μέναντες οὐ πολλὰς ἡμέρας, ἀπῆλ-
 θον οἴκαδε, καὶ οἱ ἄλλοι δὲ ἕκαστος οἴκαδε. Ἐκ δὲ
 τούτου ἐμβάλλουσιν οἱ παρὰ Διονυσίου εἰς Σικυῶνα,
 καὶ μάχη μὲν νικῶσι τοὺς Σικυωνίους ἐν τῷ πεδίῳ,
 καὶ ἀπέκτιναν περὶ ἑβδομήκοντα· Γέρας δὲ τεῖχος
 κατὰ κράτος αἰρούσι. Καὶ ἡ μὲν παρὰ Διονυσίου

- πρώτη βήθεια τοιαῦτα πράξασα ἀπέκλειυσεν εἰς
 Συρακοῦσας. Θηβαῖοι δὲ, καὶ πάντες οἱ ἀπεισιάν-
 τες ἀπὸ Λακεδαιμονίων, μέχρι μὲν τούτου τοῦ χρό-
 νου δημοθυμαδὸν καὶ ἔπραττον, καὶ ἐστρατεύοντε,
 23 ἡγουμένων τῶν Θηβαίων. Ἐγγιγνόμενος δὲ τις Λυκο-
 μήδης Μαντινεύς, γένος τε οὐδενὸς ἐνδεῆς, χρήμασι
 τε πρὸς ἡκον, καὶ ἄλλως φιλότιμος, οὗτος ἐνέπλεσε
 φρονήματος τοὺς Ἀρκάδας, λέγων, ὥς μόνοις μὲν
 αὐτοῖς Πελοπόννησος πετρὶς εἴη, (μόνοι γὰρ αὐτό-
 χθονες ἐν αὐτῇ οἰκοῖεν) πλείστον δὲ φύλον τῶν Ἑλ-
 ληνικῶν τὸ Ἀρκαδικὸν εἴη, καὶ σώματα ἐγκρατέστα-
 τα ἔχοι. Καὶ ἀλκιμωτάτους δὲ αὐτοὺς ἀπέδεικνυε,
 τεκμήρια παρεχόμενος, ὥς, ἐπιμοῦραν ὁπότι δεη-
 θείεν τινας, οὐδένας ἤρουντο ἀντ' Ἀρκάδων. Ἐπεὶ δὲ
 οὔτε Λακεδαιμονίους ἄνευ σφῶν πώποτε ἐμβάλειν εἰς
 τὰς Ἀθήνας, οὔτε νῦν Θηβαίους εἰθεῖν ἄνευ Ἀρ-
 24 κάδων εἰς Λακεδαίμονα. Ἄν οὖν σωφρονῆτε, τοῦ
 ἀκολουθεῖν, ὅποι ἂν τις παρακαλῆ, φείσεσθε. Ἰδε-
 πρότερόν γε, Λακεδαιμονίους ἀκολουθεσάντες, ἐκεί-
 νους ἠϋξήσατε· νῦν δὲ, ἂν Θηβαίοις εἰκῆ ἀκολου-
 θῆτε, καὶ μὴ κατὰ μέρος ἀξιώτε ἡγεῖσθαι, ἴσως
 τάχα τούτους ἄλλους Λακεδαιμονίους εὐρήσατε. Ὅς
 μὲν δὴ Ἀρκάδες, ταῦτ' ἀκούοντας, ἀναρυσσάντο, τε
 καὶ ὑπερφύλουν τὸν Λυκομήδην, καὶ μόνον ἄνδρα
 ἡγοῦντο· ὥστε ἄρχοντας ἕταττον, οὐστινας κἀκείνος
 κλεῦοι. Καὶ ἐν τῶν συμβαινόντων δὲ ἔργων ἐμεγα-
 25 λύνοντο οἱ Ἀρκάδες. Ἐμβάλοντων μὲν γὰρ εἰς Ἐπί-
 τυρον τῶν Ἀργείων, καὶ ἀποκλεισθέντων τῆς ἐξόδου

ἐπὶ τε τῶν μετὰ Χαβρίου ἕκων καὶ Ἀθηναίων καὶ Κορινθίων, βοηθήσαντες μάλιστα πολιορκουμένους ἐξέλθασκε τοὺς Ἀργείους, οὐ μόνον τοῖς ἀνδράσι, ἀλλὰ καὶ τοῖς χωρίοις πολεμίοις χρώμενοι. Στρατευσάμενοι δὲ καὶ εἰς Ἀσίην τῆς Λακωνικῆς, ἐπέκησαν τε τὴν τῶν Λακεδαιμονίων φρουρὰν, καὶ τὸν Περικλέα, τὸν πελέμαρχον, Σπυρτιάτην γεγενημένον, ἀπέκτεναν, καὶ τὸ παράδειον τῶν Ἀσωαίων ἐπέδησαν. Ὅπου δὲ βουλευθεῖα ἐξέλθαι, οὐ γύξ, οὐ χειμῶν, οὐ μῆκος ὁδοῦ, οὐδ' ὄρη δύσβατα ἀπεκόλυεν αὐτούς· ὥστε ἔν γε τῷ χρόνῳ ἐσίγη πολύ φρονοτο κράτιστοι εἶναι. Οἳ μὲν δὴ Θηβαῖοι διὰ ταῦτα 26 ὑποφθόνως καὶ οὐκ ἐπιφιλικῶς εἶχαν πρὸς τοὺς Ἀρκάδας. Οἳ γε μὴν Ἠλεῖοι, ἐπεὶ ἀπανταύτως τὰς πάλαις τοὺς Ἀρκάδας, ὡς ἐπὶ Λακεδαιμονίων ἀφηρέθησαν, ἔγνωσαν αὐτοὺς τοὺς μὲν ἑαυτῶν λόγους ἐν οὐδανὶ λόγῳ ποιουμένους, τοὺς δὲ Τηριφίλους καὶ τοὺς ἄλλους τοὺς ἀπὸ σφῶν ἀποστάντας περὶ πάντος ποιουμένους, ὅτι Ἀρκάδες ἔφασαν εἶναι· ἐκ τούτων αὐ καὶ οἱ Ἠλεῖοι δυσμενῶς εἶχον πρὸς αὐτούς.

Οὗτοι δὲ ἐκάστων ἐφ' ἑαυταῖς μέγα φροσύνην 27 τῶν συμμάχων, ἔρχεται Φιλίσκος Ἀβυθρὸς παρὰ Ἀριοβαρζάνου, χρήματα ἔχων πολλά. Καὶ πρῶτον μὲν εἰς Δελφούς συνήγαγε περὶ εἰρήνης Θηβαίους καὶ τοὺς συμμάχους, καὶ τοὺς Λακεδαιμονίους. Ἐπεὶ δὲ ἰλθόντες, τῷ μὲν θεῷ οὐδὲν ἐκινώσαντο, ὅπως ἂν ἡ εἰρήνη γένοιτο, αὐτοὶ δὲ ἐβουλεύοντο. Ἐπεὶ δὲ οὐ συνέχευον οἱ Θηβαῖοι, Μισσηνὴν ὑπὸ

Λακεδαιμονίοις εἶναι, ξενικὸν πολὺ συνέλαγεν ὁ Φιλοκος, ὅπως πολεμήσῃ μετὰ Λακεδαιμονίων.

28. Τούτων δὲ πραττομένων, ἀφικνεῖται καὶ ἡ παρά Διονυσίου δευτέρα βοήθεια. Λεγόντων δὲ Ἀθηναίων, ὡς χρεῶν μὲν εἴη, αὐτοὺς εἰς Θετταλίαν τὰναντία Θηβαίοις *, Λακεδαιμονίων δὲ, ὡς εἰς τὴν Λακωνικὴν, ταῦτα ἐν τοῖς συμμάχοις ἐπέκησαν. Ἐπεὶ δὲ περιέπλευσαν οἱ παρά Διονυσίου εἰς Λακεδαιμονία, λαβὼν αὐτοὺς ὁ Ἀρχίδαμος μετὰ τῶν πολιτικῶν ἐστρατεύετο. Καὶ Κερσίας μὲν ἐξαιροῖ κατὰ κράτος, καὶ ὄσους ζώντας ἔλαβεν, ἀπίσφαξεν· ἐκεῖθεν δὲ εὐθύς στρατεύσάμενος εἰς Παρθενίους τῆς Ἀρκαδίας μετ' αὐτῶν, ἐδήου τὴν χώραν. Ἐπιδ' ἐβοήθησαν οἱ Ἀρκαῆδες καὶ οἱ Ἀργεῖοι, ἐπαναχωρήσας ἐστρατοπεδεύσατο ἐν ταῖς ἐπὶ Μιδείας γηλόφοις. Ἐνταῦθα δ' ὄντος αὐτοῦ, Κισσίδας, ὁ ἄρχων τῆς παρά Διονυσίου βοήθειας, ἔλεγε, ὅτι ἐξήκοι αὐτῶ ὁ χρόνος, ὃς ἦν εἰρημῆνος παραμείναι. Καὶ ἅμα ταῦτ' ἔλεγε, καὶ ἀπήει τὴν ἐπὶ Σπάρτης.
- 29 Ἐπεὶ δὲ ἀποπορευόμενον ὑπετέμοντο αὐτὸν οἱ Μεσσηνιοὶ ἐπὶ στενὸν τῆς ὁδοῦ, ἐνταῦθα δὴ ἐπάμπαν ἐπὶ τὸν Ἀρχίδαμον, καὶ βοηθεῖν ἐκέλευε· κἀκείνος μέντοι ἐβοήθει. Ὡς δ' ἐγένοντο ἐν τῇ ἐπ' Εὐτρησίους ἐκτροπῇ, αἱ μὲν Ἀρκαῆδες καὶ οἱ Ἀργεῖοι προσέβαινον εἰς τὴν Λάκαιναν, καὶ οὗτοι ὡς ἀποκλείσαντες αὐτὸν τῆς ἐπ' οἶκον ὁδοῦ. Ὁ δὲ, ὅππῃ ἐστὶ χωρίον ἐπίπεδον ἐν ταῖς συμβολαῖς τῆς τε ἐπ' Εὐτρησίων καὶ τῆς ἐπὶ Μιδείας ὁδοῦ, ἐνταῦθα ἐμβάς

παρετάξατο ὡς μαχοῦμενος. Ἐφασαν δ' αὐτὸν καὶ 30
 πρὸ τῶν λόγων παριόντα τοιαῦτα παρακελύεσθαι·
 Ἄνδρες πολῖται, νῦν ἀγαθοὶ γενόμενοι ἀναβλέψω-
 μεν ὀρθοῖς ὄμμασιν· ἀποδώμεν τοῖς ἐπιγιγνομένοις
 τὴν πατρίδα, οἷανπερ παρὰ τῶν πατέρων παρελά-
 βομεν· παυσώμεθα αἰσχυνόμενοι καὶ παῖδας, καὶ
 γυναῖκας, καὶ πρεσβυτέρους, καὶ ξένους, ἐν οἷς
 πρόσθεν γε πάντων τῶν Ἑλλήνων περιβλεπτότατοι
 ἦμεν. Τούτων δὲ ῥηθέντων, ἐξ αἰθρίας ἀστραπῆς 31
 τε καὶ βροντῆς λέγουσιν αἰσιόους αὐτῷ φανῆναι. Συν-
 ἔβη δὲ καὶ πρὸς τῷ δεξιῷ κέρατι τέμενος τε καὶ
 ἄγαλμα Ἡρακλέους, οὗ δὴ καὶ ἀπόγονος λέγεται,
 εἶναι. Τοιγαροῦν ἐκ τούτων πάντων οὕτω πολὺ
 μένος καὶ θάρσος τοῖς στρατιώταις φασὶν ἔμπροσθεν,
 ὥστ' ἔργον εἶναι τοῖς ἡγεμόσιν, ἀνέλθωσιν τοὺς στρα-
 τιώτας ὠθομένους εἰς τὸ πρόσθεν. Ἐπεὶ μέντοι
 ἤκειτο δ' Ἀρχίδαμος, ὀλίγοι μὲν τῶν πολεμίων, δε-
 ξάμενοι αὐτοὺς εἰς δόρυ, ἀπέθανον· οἱ δ' ἄλλοι
 φεύγοντες ἔπιπτον, πολλοὶ μὲν ὑπὸ ἑσπέων, πολλοὶ
 δὲ ὑπὸ τῶν Κελτῶν. Ὡς δὲ ληξιάσης τῆς μάχης 32
 τρέπαιον ἐστήσατο, εὐθύς ἔπεμψεν οἷκαθε ἀγγε-
 λοῦντα Δημοτέλη τὸν κήρυκα τῆς τε νίκης τὸ μέγε-
 θος, καὶ δι. Λακεδαιμονίων μὲν οὐδὲ εἰς τεθναλή,
 τῶν δὲ πολεμίων περὶ πηλὸν. Τούς μὲντοι ἐν Σπάρτῃ
 ἔφασαν ἀκούσαντας, ἀφάμενους ἀπὸ Ἀγησιλάου καὶ
 τῶν γερόντων καὶ τῶν ἐφόρων, πάντας κλαίειν· οὕτω
 κοινόν τι ἄρα χαρῆ καὶ λύπη δάκρυά ἐστιν. Ἐπὶ
 μέντοι τῇ τῶν Ἀρκάδων τύχῃ αὐτὸ πολὺ ἦντιον Λακε-

δαμονίων ἤσθησαν οἱ Θηβαῖοι τε καὶ Ἡλεῖοι· οὕτως ἦδη ἤχθοντο ἐπὶ τῷ φρονήματι αὐτῶν.

Χυνητός δὲ βουλευόμενος οἱ Θηβαῖοι, ἔπεισεν αὐτὴν ἡγεμονίαν λάβειν τῆς Ἑλλάδος, ἐπέμψαν, εἰπέμψαν πρὸς τὸν Περσὸν βασιλέα, πλεονεκτῆσαι αὐν τι ἐν ἐλευθέρῳ. Καὶ ἐκ τούτου παρακαλέσαντες ἦδη τοὺς συμμάχους, ἐπὶ προφάσει, ὅτι καὶ Εὐθυκλῆς ὁ Λακεδαιμόνιος εἶη παρὰ βασιλεῖ, ἀπαβαίνουσι Θηβαίων μὲν Πελοπίδης, Ἀρκάδων δὲ Ἀντίλαχος ὁ παγκρατιαστής, Ἡλείων δὲ Ἀρχίδαμος· ἠκολούθη δὲ καὶ Ἀργεῖος. Καὶ οἱ Ἀθηναῖοι δὲ ἀκούσαντες ταῦτα ἀντέπεμψαν Τιμαγόραν τε καὶ Λέοντα. Ἐπιβὰς δ' ἐπὶ ἐγένοντο, πολὺ ἐπλεονέκτει ὁ Πελοπίδης παρὰ τῷ Πέρσῳ. ἔχε γὰρ λέγειν, καὶ ὅτι μένοι τῶν Ἑλλήνων βασιλεῖ συμμάχοντο ἐν Πλαταιαῖς, καὶ ὅτι ὕστερον οὐδέποτε στρατεύσονται ἐπὶ βασιλέα, καὶ ὅς Λακεδαιμόνιοι διὰ τοῦτο καλεμήσεωσιν αὐτοῖς, ὅτι οὐκ ἐθέλησαιεν μετ' Ἀγαμέμνονος εἰλθεῖν ἐπ' αὐτόν, οὐδὲ θῦσαι ἐάσαιεν αὐτόν ἐν Αὐλίδι τῇ Ἀρτέμιδι, ἔνθαπερ, ὅτι Ἀγαμέμνων εἰς τὴν Ἀσίαν ἐξέκλει, θύσας εἰς τὴν Τροίαν. Μόγα δὲ συμβάλλετο τῷ Πελοπίδῳ εἰς τὸ τιμᾶσθαι, καὶ ὅτι ἐντυπήσεωσιν οἱ Θηβαῖοι μάχῃ ἐν Λύκτροις, καὶ ὅτι πεπορθημότις τὴν χάραν τῶν Λακεδαιμονίων ἐπαίνοντο. Ἔλεγε δὲ ὁ Πελοπίδης, ὅτι Ἀργεῖοι καὶ Ἀρκάδες μάχῃ ἠττημένοι εἶν ὑπὸ Λακεδαιμονίων, ἐπὶ αὐτοῖ οὐ παρεγένοντο. Ἄνεμαρτύροι δ' αὐτῷ ταῦ-

τα πάντα, ὡς ἀληθῆ λέγει, Τιμαγόρας ὁ Ἀθηναῖος,
 καὶ ἐτιμᾶτο δεύτερα μετὰ τὸν Πελοπίδαν. Ἐκ δὲ 36
 τούτου ἐρωτώμενος ὑπὸ βασιλείως ὁ Πελοπίδας, τί
 βούλοιο ἑαυτῷ γραφῆναι, εἶπεν, ὅτι Μεισοήνην τε
 αὐτόνομον εἶναι ἀπὸ Λακεδαιμονίων, καὶ Ἀθηναίους
 ἀνέλλειν τὰς ναῦς· εἰ δὲ ταῦτα μὴ πείθονται, στρα-
 τεύσω ἐπ' αὐτούς· εἴ τις δὲ πόλις μὴ ἐθέλοι ἀπο-
 λουθεῖν, ἐπὶ ταύτην πρῶτον εἶναι. Τραφέντων δὲ 37
 τούτων, καὶ ἀναγνωσθέντων τοῖς πρέσβεσιν, εἶπεν
 ὁ Λέων, ἀκούοντος τοῦ βασιλείως· Νῆ Δία, ὦ Ἀθη-
 ναῖοι, ὦρα γε ὑμῖν, ὡς ἔοικεν, ἄλλον τινὰ φίλον
 ἀντὶ βασιλείως ζητεῖν. Ἐπεὶ δὲ ἀπήγγειλαν ὁ γραμ-
 ματεὺς, ἃ εἶπεν ὁ Ἀθηναῖος, πάλιν ἐξήρηνε προση-
 γεγραμμένα· εἰ δὲ τι δικαιότερον τούτων γινώσκου-
 σιν οἱ Ἀθηναῖοι, ἰόντας πρὸς βασιλέα διδάσκουσιν.
 Ἐπεὶ δὲ ἀφίκοντο οἱ πρέσβεις ἕκαστοι οἴκαδε, τὸν 38
 μὲν Τιμαγόραν ἀπέκτειναν οἱ Ἀθηναῖοι, κατηγο-
 ρούντος τοῦ Λέοντος, ὡς οὔτε συσκηροῦν ἐθέλοι ἑαυ-
 τῷ, μετὰ τε Πελοπίδου πάντα βουλευόσθε. Τῶν δὲ
 ἄλλων πρέσβων ὁ μὲν Ἡλείος Ἀρχίδαμος, ὅτι προὔ-
 τιμησε τὴν Ἥλην πρὸ τῶν Ἀρκιδῶν, ἐπῆρει τὰ τοῦ
 βασιλείως· ὁ δὲ Ἀντίοχος, ὅτι ἤλαττοῦτο τὸ Ἀρκα-
 δικόν, οὔτε τὰ δῶρα ἐδέξατο, ἀπήγγειλε τε πρὸς τοὺς
 μυρσίους, ὅτι βασιλεὺς ἀρτοκόπους, καὶ ὄψοποιεὺς,
 καὶ αἰνεχόους, καὶ θυρωροὺς παμπληθεῖς ἔχει, ἄν-
 δρας δὲ, οἱ μάχονται ἄν' Ἑλλήσι, πάνυ ζητῶν, οὐκ
 ἂν ἔφη δύνασθαι ἰδεῖν. Πρὸς δὲ τούτοις, καὶ τὸ
 τῶν χρημάτων πλήθος ἀλαζονείαν αὐτῷ δοκεῖν εἶναι

ἔφη· ἐπεὶ καὶ τὴν ὑμνουμένην ἂν χρυσὴν πλέτανον οὐκ ἱκανὴν ἔφη εἶναι τέτυγι σικιὰν παρέχειν.

39. Ὡς δὲ οἱ Θηβαῖοι ἐκάλεσαν ἀπὸ τῶν πόλεων ἀπασῶν ἀκουσομένους τῆς παρὰ βασιλέως ἐπιστολῆς, καὶ ὁ Πέρσης, ὁ φέρων τὰ γράμματα, δείξας τῆς βασιλέως σφραγίδα, ἀνέγνω τὰ γεγραμμένα, οἱ μὲν Θηβαῖοι ὁμῦναι ταῦτα ἐκέλευον βασιλεῖ καὶ ἑαυτοῖς τοὺς βουλομένους φίλους εἶναι· οἱ δὲ ἀπὸ τῶν πόλεων ἀπεκρίναντο, ὅτι οὐκ ὁμοῦμενοι, ἀλλὰ ἀκουσόμενοι παμφθίησαν· εἰ δέ τι ὄρκων δέοντο, πρὸς τὰς πόλεις πέμπειν ἐκέλευον. Ὁ μὲντοι Ἀρκᾶς Λυκομήδης καὶ τοῦτο ἔλεγεν, ὅτι οὐδὲ τὸν σύλλογον ἐν Θήβαις δέοι εἶναι, ἀλλ' ἔνθα ἂν ἦ ὁ πόλεμος. Χαλπαιωνόντων δ' αὐτῶ τῶν Θηβαίων, καὶ λεγόντων, ὡς διαφθεῖραι τὸ συμμαχικόν, οὐδὲ εἰς τὸ συνέδριον ἦθελαι καθίξειν, ἀλλ' ἀπιὼν ἔρχετο, καὶ μετ' αὐτοῦ πάντες οἱ ἐξ Ἀρκαδίας πρέσβεις. Ὡς δ' ἐν Θήβαις οὐκ ἠθίλησαν οἱ συνελλυθότες ὁμοῖαι, ἔπεμπον οἱ Θηβαῖοι πρέσβεις ἐπὶ τὰς πόλεις, ὁμῦναι κειεύοντες, ποιήσειν κατὰ τὰ βασιλέως γράμματα, νομίζοντες, ὀκνήσειν μίαν ἐκάστην τῶν πόλεων ἀπεχθάνεσθαι ἅμα ἑαυτοῖς τε καὶ βασιλεῖ. Ἐπεὶ μὲντοι εἰς Κόρινθον πρῶτον αὐτῶν ἀφικομένον ὑπέστησαν οἱ Κορινθιοί, καὶ ἀπεκρίναντο, ὅτι οὐδὲν δέοντο πρὸς βασιλεία κοινῶν ὄρκων, ἐπηκολούθησαν καὶ ἄλλαι πολλαὶ πόλεις, κατὰ ταῦτ' ἀποκρινόμεναι. Καὶ αὕτη μὲν ἡ Πελοπίδου καὶ τῶν Θηβαίων τῆς ἀρχῆς περιβολὴ οὕτω διελύθη.

Ἀδθεις δ' Ἐπαμινώνδας, βουλευθεὶς τοὺς Ἀχαι- 41
 οὺς προὔπαγαγέσθαι, ὅπως μᾶλλον σφίσι καὶ οὐ
 Ἀρκάδες καὶ οἱ ἄλλοι σύμμαχοι προσέχουσι τὸν νόον,
 ἔγνωκε στρατευτέον εἶναι ἐπὶ τῇ Ἀχαΐαν. Πεισίαν
 οὖν τὸν Ἀργεῖον, στρατηγοῦντα ἐν τῷ Ἄργει, πεί-
 θει προκαταλαβεῖν τὸ Ὀνειον. Καὶ ὁ Πεισίας μέν-
 τοι, καταμαθὼν ἀμελουμένην τὴν τοῦ Ὀνειοῦ φυ-
 λακίην ὑπὸ τε Ναυκλέους, ὃς ἦρχε τοῦ ξενικοῦ τῶν
 Λακεδαιμονίων, καὶ ὑπὸ Τιμομάχου τοῦ Ἀθηναίου,
 καταλαμβάνει νύκτωρ μετὰ διοχιλίων ἐπιτιτῶν τὸν
 ὑπερ Κεγχρεῶν λόφον, ἔχων ἑπτὰ ἡμερῶν ἐπιτήδεια.
 Ἐν δὲ ταύταις ταῖς ἡμέραις ἐλθόντες οἱ Θηβαῖοι 42
 ὑπερβαίνουσι τὸ Ὀνειον, καὶ στρατεύουσι πάντες οἱ
 σύμμαχοι ἐπ' Ἀχαΐαν, ἡγουμένου Ἐπαμινώνδου.
 Προσπεσόντων δ' αὐτῇ τῶν βελτίστων ἐκ τῆς Ἀχαΐας,
 ἐδυνάστευει ὁ Ἐπαμινώνδας, ὥστε μὴ φυγαδεῦσαι
 τοὺς κρατίστους, μήτε πολιτεῖαν μεταστῆσαι, ἀλλὰ
 πιστὰ λαβεῖν παρὰ τῶν Ἀχαιῶν, ἢ μὴν συμμάχου
 ἔσασθαι, καὶ ἀκολουθήσειν, ὅπη ἂν Θηβαῖοι ἦγών-
 ται. Καὶ οὕτως ἀπῆλθον οἴκωδε. Κατηγοροῦντων 43
 δὲ αὐτοῦ τῶν τε Ἀρκάδων καὶ τῶν σιασίωντων, ὡς
 Λακεδαιμονίοις κατασκευασκὸς τὴν Ἀχαΐαν ἀπέλθοι,
 ἔδοξε Θηβαίοις, πέμψαι ἀμουσίας εἰς τὰς Ἀχαΐδας
 πόλεις. Οἱ δ' ἐλθόντες, τοὺς μὲν βελτίστους σὺν
 τῷ πλήθει ἐξέβαλον, δημοκρατίας δ' ἐν τῇ Ἀχαΐᾳ κα-
 τέστησαν. Οἱ μὲντοι ἐκπεσόντες, συστάντες, ταχὺ ἐπὶ
 μίαν ἐκάστην τῶν πόλεων πορευόμενοι, ὄντες οὐκ ὀλί-
 γοι, κατῆλθον τε καὶ κατέσχον τὰς πόλεις. Ἐπεὶ δὲ

κατελθόντες οὐκ αἶτέ ἐμίσουον, ἀλλὰ προθύμως συ-
 μμάχουον τοῖς Λακεδαιμονίοις, ἐπιέζοντο μὲν οἱ
 Ἀρκάδες, ἐνθεν μὲν ὑπὸ Λακεδαιμονίων, ἐνθεν
 44 δὲ ὑπὸ Ἀχαιῶν. Ἐν δὲ τῷ Σικυῶνι τὸ μὲν μέχρι
 τοῦτου κατὰ τοὺς Ἀχαιῶν νόμους ἢ πολιτεία ἦν.
 Ἐκ δὲ τοῦτου βουλεύμενος ὁ Εὐφρων, ὥσπερ παρὰ
 τοῖς Λακεδαιμονίοις ἦν μέγιστος τῶν πολιτῶν, οὕτω
 καὶ παρὰ τοῖς ἐναντίοις αὐτῶν πρωτεύειν, λέγει πρὸς
 τοὺς Ἀργεῖους καὶ τοὺς Ἀρκάδας, ὡς, εἰ μὲν οἱ πλου-
 σιότατοι σαφῶς ἐγραπτεῖς ἕσονται τοῦ Σικυῶνος,
 ὀτειχνῶς, ὅταν τύχη, πάλιν λακωνικῇ ἢ πόλις· ἐὰν
 δὲ δημοκρατία γένηται, εὐ ἴστε, ἔφη, ὅτι διαμενεῖ
 ἡμῖν ἢ πόλις. Ἐὰν οὖν μοι παραγένησθε, ἐγὼ
 ἕσομαι ὁ συγκαλῶν τὸν δῆμον, καὶ ἅμα ἐγὼ ἡμῖν
 ταύτην τὴν πίστιν ἐμαυτοῦ δέσω, καὶ τὴν πόλιν
 βέβαιον ἐν τῇ συμμαχίᾳ παρέξω. Ταῦτα δ', ἔφη,
 ἡμῶς πράττω, εὐ ἴστε ὅτι, πόλαι μὲν χαλεπῶς φέ-
 ρων, ὥσπερ ὑμεῖς, τὸ φρόνημα τῶν Λακεδαιμο-
 45 νίων, ἄσμενος δ' ἂν τὴν δουλείαν ἀποφυγῶν. Οἱ
 οὖν Ἀρκάδες καὶ οἱ Ἀργεῖοι, ἠδέως ταῦτ' ἀκούον-
 τες, παρεγένοντο αὐτῷ. Ὁ δ' εὐθύς ἐν τῇ ἀγορᾷ,
 παρόντων τῶν Ἀργείων καὶ τῶν Ἀρκάδων, συνεκά-
 λει τὸν δῆμον, ὡς τῆς πολιτείας ἐσομένης ἐν τοῖς
 ἴσοις καὶ ἰσμοῖσι. Ἐπει δὲ συνῆλθον, στρατηγούς
 ἐπέλευσεν ἐλέσθαι, οὕσπερ αὐτοῖς θακοῖη· οἱ δ'
 ἤροῦντο αὐτὸν τε τὸν Εὐφρονα, καὶ Ἰππίδαμον,
 καὶ Κλέανδρον, καὶ Ἀπίστον, καὶ Λίσανδρον. Ὡς
 δὲ ταῦτα ἐπέπρακτο, καὶ ἐπὶ τὸ ξηνιαδὸν καθίστησθαι

Ἀδείαν, τὸν αὐτοῦ υἱόν, *Λυσιμένην τὸν πρόσθεν*
ἄρχοντα ἀποστήσας. Καὶ εὐθύς μὲν τούτων τῶν 46
ξέστων ὁ Εὐφρων πιστοὺς τινας, εὖ ποιῶν, ἐποιή-
σατο, καὶ ἄλλους προσελάμβανεν, οὔτε τῶν δημο-
σίων, οὔτε τῶν ἱερῶν χρημάτων φειδόμενος· καὶ
ἄσους δ' ἐξέβαλεν ἐπὶ λακωνισμῷ, καὶ τοῖς τούτων
χρήμασιν ἐχρήσθη. Καὶ τῶν συναρχόντων δὲ τοὺς
μὲν δόλω ἀπέκτεινε, τοὺς δὲ ἐξέβαλεν· ὥστε πάντα
ὑφ' ἑαυτῷ ἐποίησατο καὶ σκρῶς τύραννος ἦν.
Ὅπως δὲ ταῦτα ἐπιτρέποισιν αὐτῷ οἱ ξύμμαχοι, τὰ
μέντοι καὶ χρήμασι διεπράττετο, τὰ δὲ καὶ, εἴ
που στρατεύοιτο, σφοδρῶς, ἔχων τὸ ξεινικόν,
εὐνηκολούθει.

C A P. II.

Ὅτι δὲ τούτων προεχωρηκότων, καὶ τῶν τε
 Ἀργείων ἐπιτεταχικότων ἐν τῷ Φλιούντι τὸ ὑπὲρ
 τοῦ Ἡρείου Τριμάρινον, καὶ τῶν Σικυνωίων ἐπὶ
 τοῖς ὄρεσι αὐτῶν στιχιζόντων τὴν Θυαμίαν, μάλιστα
 ἐπιέζοντο οἱ Φλιάσιοι καὶ ἐσπώνιζον τῶν ἐπιτη-
 δειῶν· ὁμοῦ δὲ δικαριτέρουν ἐν τῇ συμμαχίᾳ. Ἀλλὰ
 γὰρ τῶν μὲν μεγάλων πόλεων, εἴ τι καλὸν ἔπραξαν,
 ἅπαντες οἱ συγγραφεῖς μέμνηται· ἐμοὶ δὲ δοκεῖ,
 καὶ εἴ τις μικρὰ πόλις οὔσα πολλὰ καὶ καλὰ ἔργα
 διαπέπρακται, ἔτι μᾶλλον ἄξιον εἶναι ἀποφαίνειν·
 Φλιάσιοι τοίνυν φίλοι μὲν ἐγένοντο Λακεδαιμονίοις, 2
 ὅτι ἐκείνοι μέγιστοι ἦσαν· σφραλέντων δ' αὐτῶν ἐν
 τῇ ἐν Ἀργείοις μάχῃ, καὶ ἀποσπώντων μὲν πολ-

- λῶν περιόικων, ἀποστάντων δὲ πάντων τῶν Εἰλω-
των, ἔτι δὲ τῶν συμμαχῶν, πλὴν πάνυ ὀλίγων, ἐπι-
στρατευόντων δ' αὐτοῖς, ὡς εἰπεῖν, πάντων τῶν
Ἑλλήνων, πιστοὶ διέμειναν· καὶ ἔχοντες πολεμίους
τοὺς δυνατωτάτους τῶν ἐν Πελοποννήσῳ Ἀργεῖους
καὶ Ἀρκάδας, ὅμως ἐβοήθησαν αὐτοῖς, καὶ διαβαί-
νειν τελευταῖοι λαχόντες εἰς Πρασιῶς τῶν συμβο-
θησάντων, (ἦσαν δὲ οὗτοι, Κορίνθιοι, Ἐπιδαυ-
ριοι, Τροϊζήνιοι, Ἐρμιονεῖς, Ἀλιεῖς, Σικυώνιοι,
3 καὶ Πέλληνεῖς) οὐ γὰρ πρόποτε ἀφίστασαν, ἀλλ'
οὐδ', ἐπεὶ ὁ ξυναγὼς τοὺς προδιαβεβῶτας λαβὼν
ἀπολιπὼν αὐτοὺς ἄχετο, οὐδὲ ὡς ἀπεστράφησαν,
ἀλλ' ἠγεμόνα μισθωσάμενοι ἐκ Πρασιῶν, ὄντων τῶν
πολεμίων περὶ Ἀμύκλας, ὅπως ἐδίωγαντο διαδύντες,
εἰς Σπάρτην ἀφίκοντο. Καὶ μὴν οἱ Λακεδαιμόνιοι
ἄλλως τε ἐτίμων αὐτοὺς, καὶ βούν ξένια ἔστεμψαν.
4 Ἐπεὶ δ', ἀναχωρησάντων τῶν πολεμίων ἐκ τῆς Λα-
κεδαιμόνος, οἱ Ἀργεῖοι, ὀργιζόμενοι τῇ τῶν Φλια-
σίων περὶ τοὺς Λακεδαιμονίους προθυμίᾳ, ἐπέβαλ-
λον πανδημίᾳ εἰς τὸν Φλιοῦντα, καὶ τὴν χώραν αὐ-
τῶν ἐδήρουν, οὐδὲ ὡς ὑφίεντο· ἀλλὰ καὶ ἐπεὶ ἀπε-
χώρον, φθειράντες ὅσα ἐδίωγαντο, ἐπέξελθόντες
οἱ τῶν Φλιασίων ἵππεῖς ἐπηκολούθουν αὐτοῖς, καὶ,
ὅπισθοφυλακούντων τοῖς Ἀργεῖοις τῶν ἵππεων ἀπάν-
των καὶ λόχων, τῶν μετ' αὐτοὺς τεταγμένων, ἐπι-
θέμενοι τούτοις ἐξήκοντα ὄντες, ἐτρέψαντο πάντα
τοὺς ὀπισθεν φύλακας, καὶ ἀπέκτειναν μὲν ὀλίγους
αὐτῶν, τρέπαιον μὲντοι ἐστήσαντο, ὄρωντων τῶν

Ἀργείων, οὐδὲν διακρίνον, ἤ ἐὰ πάντας ἀπεκτόνεσαν αὐτούς.

Αὐτίς δὲ Λακεδαιμόνιοι μὲν καὶ οἱ ἀνταρτοὶ 5
ἐφρούρουσαν τὸ Ὀρειον, Θηβαῖοι δὲ προσήεσαν ὡς
ὑπερβησόμενοι. Πορευόμενοι δὲ διὰ Νεμείας τῶν
ἠλιῶν καὶ Ἀρκιδῶν, ὅπως συμμίξαιεν τοῖς Θη-
βαίοις, προσήνεγκαν μὲν λόγους τῶν Φλιωσίων φα-
γάδες, ὡς, εἰ θελήσειαν ἐπιφανῆσαι μόνον ἀφίσι,
λίβουεν ἂν Φλιόνται. Ἐπει δὲ ταῦτα συνωμολογή-
θη, τῆς νυκτὸς ὑπικαθίζοντο ὑπ' αὐτῶ τῷ τείχει,
κλέμματος ἔχοντες, εἰ τε φηγάδες, καὶ ἄλλοι μετ'
αὐτῶν ὡς ἐξακταίοι. Ἐπει δὲ οὐ μὲν σκοποὶ ἐσή-
μαινον ἀπὸ τοῦ Ἐγκαράνου ὡς πολεμίων ἐπίδονται,
ἢ δὲ πόλις τῶν ποῦν εἶχε πρὸς τοῦτοις, ἐκ δὲ τούτῳ
οἱ προδιδόντες ἐσήμαινον τοῖς ὑποκαθημέναις ἀνα-
βαίνειν. Οἱ δ' ἀπαβάντες, καὶ λαβόντες τῶν φρου- 6
ρῶν τὰ ὄπλα ἔφημα, ἐδίωκον τοὺς ἡμεροφύλακας
ὄντας δέκα, (ἀπ' ἐκάστης δὲ τῆς πεμπταίδος εἰς ἡμε-
ροφύλαξ κατελείπετο) καὶ ἔνα μὲν ὄτι καθυείδοντα
ἀπέπειναν, ἄλλον δὲ, καταφυγόντα πρὸς τὸ Ἡραῖον.
Φαγῆ δ' ἐξαιλλομένων ἀπὸ τοῦ τείχους εἰς τὸ ἄστυ,
ὄρωντων τῶν ἡμεροφύλακων, ἀναμνησθητήτως εἶ-
χον οἱ ἀπαβάντες τὴν ἀκρόπολιν. Ἐπει δὲ, κρου- 7
γῆς γενομένης εἰς τὴν πόλιν, ἐβόηθησαν οἱ πολῖται,
τὸ μὲν πρῶτον ἐξιλθόντες ἐκ τῆς ἀκροπόλεως οἱ πα-
λέμιοι ἐμάχοντο ἐν τῷ πρόσθεν τῶν εἰς τὴν πόλιν
φερθεῶν πύλων· ἔπειτα πολιορκούμενοι ὑπὸ τῶν
προσβοηθούμενων, ἐχώρουν πόλιν πρὸς τὴν ἀκρό-

πόλιν· οἱ δὲ ἐπλήται σφραγισπύπτουσι αὐτοῖς· τὸ
 μὲν οὖν μίσον τῆς ἀκροπόλεως εὐθύς ἔρημον ἐγέ-
 νητο· ἐπὶ δὲ τὸ τεῖχος καὶ τοὺς πύργους ἀναβάντες
 οἱ πολέμιοι ἔπαιον καὶ ἔβαλλον τοὺς ἔνδον, οἱ δὲ
 χαμόθεν ἠμύνοντο, καὶ κατὰ τὰς ἐπὶ τὸ τεῖχος φε-
 ρούσας κλίμακας προσεμάχοντο. Ἐπεὶ δὲ τῶν ἐν-
 8 θεν καὶ ἔνθεν πύργων ἐκράτησάν τινων οἱ πολῖται,
 ὁμοίαι δὴ ἐχώρουν ἀπονενοημένως τοῖς ἀναβεβηκό-
 σιν· οἱ δὲ, ὠθούμενοι ὑπ' αὐτῶν τῇ τόλμῃ τε
 καὶ τῇ μάχῃ, εἰς ἔλατταν συνειλοῦντο. Ἐν δὲ τού-
 τῳ τῷ καιρῷ· οἱ μὲν Ἀρκάδες καὶ οἱ Ἀργεῖοι περὶ
 τὴν πόλιν ἐκυκλοῦντο, καὶ κατὰ κεφαλὴν τὸ τεῖχος
 τῆς ἀκροπόλεως διώρυττον· τῶν δὲ ἔνδοθεν οἱ μὲν
 τοὺς ἐπὶ τοῦ τεύχους, οἱ δὲ καὶ ἔτι ἔξωθεν ἐπανα-
 βαινόντας, ἐπὶ ταῖς κλίμαξιν ὄντας, ἔπαιον, οἱ δὲ
 πρὸς τοὺς ἐπαναβεβηκότας αὐτῶν ἐπὶ τοὺς πύρ-
 9 γους ἐμάχοντο, καὶ πῦρ εὐρόντες ἐν ταῖς σκιναῖς,
 ὑψηλῆτον αὐτοὺς, προσφοροῦντες τῶν δραγμάτων,
 ἃ ἔτιχον ἐξ αὐτῆς τῆς ἀκροπόλεως τεθερισμένα.
 Ἐνταῦθα δὴ οἱ μὲν ἀπὸ τῶν πύργων, τὴν φλόγα
 φοβούμενοι, ἐξήλλοντο, οἱ δὲ ἐπὶ τῶν τευχῶν, ὑπὸ
 τῶν ἀνδρῶν παιόμενοι, ἐξέπιπτον. Ἐπεὶ δὲ ἀπαι-
 ἦρξαντο ὑπέκειν, ταχὺ δὴ πᾶσα ἡ ἀκρόπολις ἔρημος
 τῶν πολεμίων ἐγεγένητο. Εὐθύς δὲ καὶ οἱ ἱππεῖς
 ἐξήλαυνον· οἱ δὲ πολέμιοι ἰδόντες αὐτοὺς ἀπεχώ-
 ρουν, καταλιπόντες τὰς τε κλίμακας καὶ τοὺς νεκροὺς,
 ἐπίους δὲ καὶ ζῶντας ἀποκεχωλευμένοις. Ἀπέθανον
 δὲ τῶν πολεμίων οἱ τε ἔνδοκ μαχόμενοι, καὶ οἱ

ἔξω ἀλλόμενοι, οὐκ ἐλάττους τῶν ὄγδοικοντα. Ἐνθα δὴ θεύσασθαι παρῆν ἐπὶ τῆς σωτηρίας τοὺς μὲν ἄνδρας δεξιουμένους ἀλλήλους, τὰς δὲ γυναῖκας πιεῖν τε φερούσας, καὶ ἅμα χαρᾷ δακρυούσας· πάντας δὲ τοὺς παρόντας τότε γε τῷ ὄντι κλαυθελῶς εἶχεν.

Ἐνέβαλον δὲ καὶ τῷ ὑστερῶ ἔτει εἰς τὸν Φλιοῦντα οἱ τε Ἀργεῖοι καὶ οἱ Ἀρκάδες ἅπαντες. Αἴτιον δ' ἦν τοῦ ἐπικεῖσθαι αὐτοὺς ἀεὶ τοῖς Φλιασίοις, ὅτι ἅμα μὲν ἀγγίζοντο αὐτοῖς, ἅμα δὲ ἐν μέσῳ εἶχον, καὶ ἐν ἐλπίδι ἦσαν αἰεὶ, διὰ τὴν ἀπορίαν τῶν ἐπιτηδείων παραστήσεσθαι αὐτοὺς. Οἱ δὲ ἵππεῖς καὶ οἱ ἐπίλεκτοι τῶν Φλιασίων καὶ ἐν ταύτῃ τῇ ἰμβολῇ ἐπὶ τῇ διαβάσει τοῦ ποταμοῦ ἐπιτίθενται σὺν τοῖς παροῦσι τῶν Ἀθηναίων ἵππεῦσι· καὶ κρατήσαντες ἐποίησαν, τοὺς πολεμίους τὸ λοιπὸν τῆς ἡμέρας ὑπὸ τὰς ἀκρωρείας ὑποχωρεῖν, ὥσπερ ἀπὸ φιλλίου καρποῦ τοῦ ἐν τῷ πεδίῳ φυλαττομένους, μὴ καταπατήσιαν.

Αὐθις δὲ ποτε ἐστράτευσεν ἐπὶ Φλιοῦντα ὃ ἐν 11 Σικυῶνι ἄρχων Θηβαῖος, ἄγων οὓς τε αὐτὸς εἶχε φρουρὸς, καὶ Σικυωνίους, καὶ Πελλήνας· (ἦδη γάρ τότε ἠκολούθουν τοῖς Θηβαίοις)· καὶ Εὐφρων δὲ τοὺς αὐτοῦ ἔχων μισθοφόρους περὶ δισχιλίους συναστρατεύετο. Οἱ μὲν οὖν ἄλλοι αὐτῶν διὰ τοῦ Τρικαρᾶνον κατέβαινον ἐπὶ τὸ Ἡραῖον, ὡς τὸ πεδῖον φθεροῦντες· κατὰ δὲ τὰς εἰς Κόρινθον φερούσας πύλας ἐπὶ τοῦ ἄκρου κατέλιπε Σικυωνίους τε

- καὶ Πελλήνηας, ὅπως μὴ ταύτην περιελθόντες οἱ Φλιαῖοι κατὰ κεφαλὴν αὐτῶν γένοιτο ὑπὲρ τοῦ
- 12 Ἡραίου. Ὡς δ' ἔγνωσαν οἱ ἐκ τῆς πόλεως τοὺς πολεμίους ἐπὶ τὸ πεδῖον ὠρημένους, ἀνταξελθόντες οἱ τε ἵππεῖς καὶ οἱ ἐπίλεκτοι τῶν Φλιασίων ἐμάχοντο, καὶ οὐκ ἀνέσαν εἰς τὸ πεδῖον αὐτοῦς. Καὶ τὸ μὲν πλεῖστον τῆς ἡμέρας ἐναυθὰ ἀκροβολιζόμενοι διῆγον, οἱ μὲν περὶ τὸν Εὐφρονα ἐπιδιόκοντες μέχρι τοῦ Ἰππασίου, οἱ δὲ ἐνδοθεν μέχρι τοῦ
- 13 Ἡραίου. Ἐπεὶ δὲ ὥρα ἔδοκει ἵναί, ἀπήσαν οἱ πολέμιοι κύκλῳ τοῦ Ἡραίου ὥστε γὰρ μὴ τὴν σύντομον πρὸς τοὺς Πελλήνηας ἀφικέσθαι, ἢ πρὸ τοῦ τείχους φάραγξ εἶργε. Μικρὸν δ' αὐτοῦς πρὸς τὸ ὄρθιον προπέμφαντες οἱ Φλιαῖοι, ἀποτρεπόμενοι ἔεντο τὴν παρὰ τὸ τεῖχος ἐπὶ τοὺς Πελλήνηας
- 14 καὶ τοὺς μετ' αὐτῶν. Καὶ οἱ περὶ τὸν Θηβαῖον δὲ, αἰσθόμενοι τὴν σπουδὴν τῶν Φλιασίων, ἠμύλλωντο, ὅπως φθάσαιαν τοῖς Πελλήνησιν βοηθήσαντες. Ἀφικόμενοι δὲ πρότερον οἱ ἵππεῖς, ἐμβάλλουσι τοὺς Πελλήνησιν. Λεξαμένων δὲ τὸ πρῶτον, ἐκαναχωρήσαντες πάλιν σὺν τοῖς παραγενημένοις τῶν πεζῶν ἐνέβαλον, καὶ ἐκ χειρὸς ἐμάχοντο. Καὶ εἰ τοῦτου δὴ ἐμύλλουσιν οἱ πολέμιοι, καὶ ἀποθνήσκουσι τῶν τε Σικυωνίων τινές, καὶ τῶν Πελλήνηων
- 15 μύλλα πολλοὶ καὶ ἄνδρες ἀγαθοί. Τούτων δὲ γενομένων, οἱ μὲν Φλιαῖοι τρόπαιον ἴσταντο λαμπρὸν, παιανίζοντες, ὥσπερ εἰκός· οἱ δὲ περὶ τὸν Θηβαῖον καὶ τὸν Εὐφρονα περιώρων ταῦτα, ὥσπερ ἐπὶ

θῆσαν περιδιδραμηκότες. Τούτων δὲ προχθέντων, οἱ μὲν ἐπὶ Σικανῶνος ἀπήλθον, οἱ δ' εἰς τὸ ἄστυ ἄστεχώρησαν.

Καλὸν δὲ καὶ τοῦτο διεπράξαντο οἱ Φλιάσιοι. 16
Τὸν γὰρ Πελλήναι Πρόξενον ζῶντα λαβόντες, καί-
περ πάντων σπανιζόμενοι, ἀφῆκαν ἄνευ λύτρων.
Γενναίους μὲν δὴ καὶ ἀλκίμους πῶς οὐκ ἂν τις φαίη
εἶναι τοὺς τὰ τοιαῦτα διαπραττομένους;

Ὡς γε μὴν καὶ διὰ καρτερίας τοῖς φίλοις τὴν πη- 17
στιν διεσώζον, περιφανές· οἱ ἐπεὶ εἴργοντο πῶν ἐκ
τῆς γῆς καρπῶν, ἔζων, τὰ μὲν ἐκ τῆς πολεμίας
λαμβάνοντες, τὰ δὲ ἐκ Κορίνθου ἠνούμενοι, διὰ
πολλῶν κινδύων ἐπὶ τὴν ἀγορὰν ἴοντες, χαλεπῶς
μὲν τιμὴν προΐζοντες, χαλεπῶς δὲ τοὺς προΐζοντας
διαπρακτίζοντες, γλαχρῶς δ' ἐγγνητῆς καθιστάν-
τες τῶν ἀξίωντων ὑποζυγίων. Ἦδη δὲ παντάπασιν 18
ἐπιποροῦντες, Χάρητα διεπράξαντο σφίσι παραπέμ-
φαι τὴν παραπομπήν.

Ἐπεὶ δὲ ἐν Φλιοῦντι ἐγένοντο, ἐδεήθησαν αὐ-
τοῦ καὶ τοὺς ἀχρείους συνεκπέμψαι εἰς τὴν Πελλή-
νην. Κικείνους μὲν ἐκεῖ κατέλιπον· ἀγοράσαντες
δὲ, καὶ ἐπισκευασάμενοι ὅποσα ἐδύναντο ὑποζύγια,
νυκτὸς ἀπῆρσαν, οὐκ ἀγνοῦντας, ὅτι ἐνεδρεύσωτο
ὑπὸ τῶν πολεμίων, ἀλλὰ νομίζοντες, χαλεπώτερον
εἶναι τοῦ μάχεσθαι τὸ μὴ ἔχειν τὰ ἐπιτήδεια. Καὶ 19
προῆρσαν μὲν οἱ Φλιάσιοι μετὰ Χάρητος· ἐπεὶ δὲ
ἐνέτυχον τοῖς πολεμίοις, εὐθὺς ἔργου τε εἶχοντο,
καὶ παρακλειυσάμενοι ἀλλήλοις ἐνέκειντο, καὶ ἄμ-

Χάρητα ἐπιβοηθεῖν ἔβδων. Νίκης δὲ γενομένης,
 καὶ ἐκβληθέντων ἐκ τῆς ὁδοῦ τῶν πολεμίων, οὕτω
 δὴ οἴκαδε καὶ ἑαυτοὺς, καὶ ἃ ἦγον, ἀπέσωσαν. Ὡς
 δὲ τὴν νύκτα ἠγρύπνησαν, ἐκάθευδον μέχρι πόρρω
 20 τῆς ἡμέρας. Ἐπει δὲ ἀνέστη ὁ Χάρης, προσελθόν-
 τες οἱ ἱππεῖς καὶ οἱ χρησιμώτατοι τῶν πολιτῶν,
 ἔλεγον· Ὡ Χάρης, ἔξεστί σοι τήμερον κάλλιστον
 ἔργον διαπραΰξασθαι. Χωρίον γὰρ ἐπὶ τοῖς ὄριος
 ἡμῶν οἱ Σικυώνιοι τειχίζουσιν, οἰκοδόμους μὲν πολ-
 λούς ἔχοντες, ὀπλίτας δὲ οὐ πάνυ πολλούς. Ἠγη-
 σόμεθα μὲν οὖν ἡμεῖς οἱ ἱππεῖς, καὶ τῶν πολιτῶν
 οἱ ἐρῶμενέστατοι· σὺ δὲ τὸ ξενικὸν ἔχων, εἰάν ἀκο-
 λουθῆς, ἴσως μὲν διαπεπραγμένα σοι καταλήψῃ,
 ἴσως δὲ ἐπιφανεῖς σὺ, ὥσπερ ἐν Πελλάνη, τροπὴν
 ποιήσεις. Εἰ δὲ τι δυσχερὲς σοὶ ἔστιν, ὣν λέγο-
 μεν, ἀνακοινῶσαι τοῖς θεοῖς θυόμενος· οἰόμεθα
 γὰρ, ἔτι σε μᾶλλον ἡμῶν τοὺς θεοὺς ταῦτα πράτ-
 τειν κελεύσειν. Τοῦτο δὲ χρεὶν, ὃ Χάρης, εὖ εἰδέ-
 ναι, ὅτι, εἰάν ταῦτα προΐξῃς, τοῖς μὲν πολεμίοις
 ἐπιτετειχικῶς ἔσῃ, φιλίαν δὲ πόλιν διασωσικῶς. Εὐ-
 κλεέστατος δὲ ἐν τῇ πατρίδι ἔσῃ, ὀνομασιτότατος δὲ
 21 καὶ ἐν τοῖς συμμάχοις καὶ πολεμίοις. Ὁ μὲν δὲ
 Χάρης πεισθεὶς, ἐθύετο. Τῶν δὲ Φλιασίων εὐθύς
 μὲν οἱ ἱππεῖς τοὺς θώρακας ἐνδύοντο, καὶ τοὺς
 ἵππους ἐχαλόνουν, οἱ δὲ ὀπλίται, ὅσα εἰς πεζόν,
 παρεσκευάζοντο. Ἐπει δὲ ἀναλαβόντες τὰ ὄπλα
 ἐπορεύοντο, ἐνθα ἐθύετο, ἀπήνια αὐτοῖς ὁ Χάρης
 αἱ ὁ μάντις, καὶ ἔλεγον, ὅτι καλὰ εἴη τὰ ἱερά.

Ἀλλὰ περιμένετε, ἔφασαν· ἤδη γὰρ καὶ ἡμεῖς ἔξι-
 μιν. Ὡς δὲ τάχιστα ἐκηρύχθη, θεία τιμὴ προθυ-
 μίᾳ καὶ οἱ μισθοφόροι ταχὺ ἐξέδραμον. Ἐπεὶ δὲ 22
 Χάρης ἤρξατο πορεύεσθαι, προήεσαν αὐτοῦ οἱ τῶν
 Φλιασίων ἵππεῖς καὶ πεζοὶ· καὶ τὸ μὲν πρῶτον τα-
 χέως ἤγουντο, ἔπειτα δὲ ἐτρόχαζον· τέλος δὲ οἱ μὲν
 ἵππεῖς ἤλαινον, οἱ δὲ πεζοὶ κατὰ κράτος ἔθεον, ὡς
 δυνατὸν, ἐν τάξει, οἷς καὶ ὁ Χάρης σπανδῆ ἐπηκο-
 λούθει. Ἦν μὲν οὖν τῆς ὥρας μικρὸν πρὸ δύτικος
 ἡλίου· κατελάμβανον δὲ τοὺς ἐν τῷ τείχει πολεμί-
 οὺς, τοὺς μὲν λουομένους, τοὺς δ' ὀψοποιουμένους,
 τοὺς δὲ φύροντας, τοὺς δὲ στιβάδας ποιουμένους.
 Ὡς δ' εἶδον τὴν σφοδρότητα τῆς ἐφόδου, εὐθύς ἐκ- 23
 πλαγύντες ἔφυγον, καταλιπόντες τοῖς ἀγαθοῖς ἀν-
 θράσι πάντα τὰ ἐπιτήδεια. Κῆκεῖροι μὲν ταῦτα δει-
 πνήσαντες, καὶ οἴκαθεν ἄλλα ἐλθόντα, ὡς ἐπ' εὐ-
 τυχίᾳ σπείσαντες, καὶ παιανίσαντες, καὶ φυλακὰς
 κατασκευασάμενοι, κατέδραθον. Οἱ δὲ Κορίνθιοι,
 ἀφικαμένῳ τῆς νυκτὸς ἀγγέλου περὶ τῆς Θυαμίας,
 μάλα φιλικῶς κηρύξαντες τὰ ζεύγη καὶ τὰ ὑπόζυγια
 πάντα, καὶ σίτου γεμίσαντες, εἰς τὸν Φλιοῦντα πα-
 ρήγαγον· καὶ ἕως περιεπιπέστο τὸ τῆχος, ἐκάστης
 ἡμέρας παραπομπαὶ ἐγίνοντο.

C A P. III.

Περὶ μὲν δὴ Φλιασίων, ὡς καὶ πιστοὶ τοῖς φί-
 λοις ἐγένοντο, καὶ ἄλκιμοι διετέλεσαν ἐν τῷ πολέ-
 μῳ, καὶ ὡς πάντων σπανίζοντες ἐν τῇ συμμαχίᾳ
 διέμενον, εἴρηται. Σχεδὸν δὲ τι περὶ τοῦτον

- χρόνον Διόδωρος Στρατηγόλιος, γεγενημένος στρατηγός
 τῶν Ἀραβίων, νομίσας, οὐκ ἀνεκτικῶς ἔχειν τὰ ἐν
 τῷ Σικυῶνι, ἀναβῆς σὺν τῷ ἑαυτοῦ στρατεύματι
 εἰς τὴν ἀκρόπολιν, συγκαλεῖ τῶν Σικυωνίων τῶν τε
 ἔσθον ὄντων τοὺς κρατίστους, καὶ τοὺς ἀνευ ὀδύμα-
 2 τος ἐπισηπτικῶδ' ἀποπέμπειτο. Φοβηθεὶς δὲ ταῦ-
 τε ὁ Εὐφρων κατοπεύγει εἰς τὸν λιμένα τῶν Σικυ-
 ωνίων, καὶ μεταπεμφάμενος Πασίμηλος ἐκ Κορίνθου,
 διὰ ταύτου παραδίδωσι τὸν λιμένα τοῖς Ἀακεδαιμο-
 νίοις, καὶ ἐν ταύτῃ αὐτῇ συμμαχίᾳ ἀποστρέφεται,
 λέγων, ὡς Ἀακεδαιμονίοις διατελοῖται πιστός ὢν· ὅτι
 γὰρ ψῆφος ἐδόθητο ἐν τῇ πόλει, εἰ δοκίω ἀρίστα-
 5 σθαι, μετ' ἄλλοις ἀποψηφίσασθαι ἔφη· ἔπειτα δὲ,
 τοὺς προδόντας ἑαυτὸν τιμωρησάσθαι βουλόμενος,
 δῆμον πατασθήσαι. Καὶ οὖν, ἔφη, φοβουσιν ὑπ'
 ἔρου πείρας εἰ ὑμῶς προδιδόντες. Εἰ μὲν οὖν ἐδυ-
 κήσθη· ἐγὼ, ἔφη, ἂν ἔχον τὴν πόλιν πρὸς ὑμᾶς
 ἀπίστην· νῦν δὲ, οὐ ἐλατῆς ἐγενόμην, τὸν λι-
 μένα παραδίδωκα ὑμῖν. Ἐκροῶντο μὲν δὴ αὐτοῦ
 πολλοὶ ταῦτα· ἄλλοι δὲ ἐπέειπον, οὐ πάντεσσι κατέ-
 4 δῆλον.
 Ἄλλα γὰρ ἐπέειπε Ἐρξάμην, διατελέσαι βου-
 λομαι τὰ περὶ τοῦ Εὐφρονος. Στσιασιασάντων γὰρ
 ἐν τῷ Σικυῶνι τῶν τε βελτίωτων καὶ τοῦ δήμου, λα-
 βῶν δ' Εὐφρον' Ἀθήνηθεν ἔξινκόν, πάλιν κατέχε-
 ρται. Καὶ τοῦ μὲν ἄστεος ἐκράτει σὺν τῷ δήμῳ·
 Θηβαίου δὲ ἄρμεστοῦ τὴν ἀκρόπολιν ἔχοντος, ἐπι-
 ἔγνω οὐκ ἂν θανάμενος, τῶν Θηβαίων ἐχόντων τὴν

ἀκρόπολιν, τῆς πόλεως κρατίδν, συνανασάμενος
 χρήματα, ὥχτο, ὡς τούτοις πείσων Θηβαίους, ἐ-
 βάλλειν μὲν τοὺς κρατίστους, παραδοῦναι δ' αὐτοῖς
 πάλιν τὴν πόλιν. Δισθόμενοι δὲ οἱ πρόθυτον φυγά- 5
 δες τὴν δόδν αὐτοῦ, καὶ τὴν παρασκευὴν, ἀντιπο-
 ρεύοντο εἰς τὰς Θήβας. Ὡς δὲ εἰρων αὐτῶν οἰκίως
 τοῖς ἄρχουσι συνόντα, φοβηθέντες, μὴ πως δια-
 πράξαιτο, ἃ βούλεται, παρεκινδύνευσάν τινες, καὶ
 ἀποσφάττουσιν αὐτὸν ἐν τῇ ἀγορᾷ, τῶν τε ἀρ-
 χόντων καὶ τῆς βουλῆς συγκαθημένων. Οἱ μάλιστα
 ἄρχοντες τοὺς ποιήσαντας εἰσηγάγον εἰς τὴν βουλήν,
 καὶ ἔλεγον τάδε·

Ἄνδρες πολῖται, ἡμεῖς τοντούσι τοὺς Ἑβέρου 6
 ἀποκτείναντας διώκομεν περὶ θανάτου, δρῶντες,
 ὅτι οἱ μὲν σώφρονες οὐδὲν δήπου ἄδικον εὐδὲ ἀνά-
 σιον ποιοῦσιν· οἱ δὲ πονηροὶ ποιοῦσι μὲν, λανθά-
 ρειν δὲ ἡμῶς περιώνται· οὗτοι δὲ τοσοῦτον πάντας
 ἀνθρώπους ἐπεβέβληκασι τέλμη τε καὶ μωρία,
 ὥστε παρ' αὐτοῖς τε τὰς ἀρχάς, καὶ παρ' αὐτοῦς
 ὑμᾶς, τοὺς κυρίους, οὕστινας εἴε ἀποθνήσκειν, καὶ
 οὕστινας μὴ, αὐτογνωμονήσαντες ἀπέτειναν πρὸς
 ἄνδρα. Εἰ οὖν οὗτοι μὴ δώσωσι τὴν ἐσχάτην δίκην,
 τίς ποτε πρὸς τὴν πόλιν θαρσῶν παρεύσεται; τί δὲ
 πείσεται ἡ πόλις, εἰ ἐξίσταται τῷ βουλομένῳ ἀποκτε-
 ναι, πρὶν δηλώσει, ὅτου ἕνεκα ἦκει ἕκαστος; Ἡμεῖς
 μὲν δὴ ταύτους διώκομεν ὡς ἀνοσιεπάτους καὶ ἀνο-
 μωτάτους, καὶ πλείστον δὴ ὑπεριόοντες τῆς πόλεως·

ὑμῖς δὲ ἀκηροῦτες, ἑποίας τινός ὑμῖν δοκοῦσιν ἄξιοι εἶναι δίκης, ταύτην αὐτοῖς ἐπίθετε.

- 7 Οἱ μὲν ἄρχοντες τοιαῦτα εἶπον· τῶν δὲ ἀποκτεινάντων οἱ μὲν ἄλλοι ἤρrouντο, μὴ αὐτόχειρες γενέσθαι· εἰς δὲ ἑμολογῆσαι, καὶ τῆς ἀπολογίας ὡδὲ πως ἤρχετο·

- Ἄλλ' ὑπερορῶν μὲν, ὡς Θηβαῖοι, οὐ δυνατόν ὑμῶν ἀνδρῶν, ὅς εἰδείη κυρίους μὲν ὄντας, ὃ τι βούλεσθε, αὐτῶ χρησθαι. Τίμι μέντοι πιστεύων ἐνθάδε ἀπέκτεινα τὸν ἄνδρα; Εὐῖστε, ὅτι πρῶτον μὲν τῷ νομίζειν δίκαια ποιεῖν· ἔπειτα δὲ, τῷ ὑμᾶς ὀρθῶς γνώσεσθαι. Ἦιδειν γάρ, ὅτι καὶ ὑμεῖς τοὺς περὶ Ἀρχίαν καὶ Ἐπάτην, οὓς ἐλάβετε Εὐφρονί ὁμοίᾳ πεπονηκότα, οὐ ψῆφον ἀνεμίνατε, ἀλλὰ, ὅποτε πρῶτον ἐδυνασθήτε, ἐτιμωρήσασθε, νομίζοντες, τῶν τε περιφανῶς ἀνοσίωπ καὶ τῶν φανερῶς προδοτῶν καὶ τυραννῶν ἐπιχειρούντων ὑπὸ πάντων ἀνδρῶπων θάνατον κατεγνώσθαι. Οὐκ οὖν καὶ Εὐφρον ἔνοχος πᾶσι τούτοις ἦν; Παραλαβὼν μὲν γὰρ τὰ ἱερὰ μεστὰ καὶ ἀργυρῶν καὶ χρυσῶν ἀναθημάτων, κενὰ πάντων τούτων ἀπέδειξε. Προδότης γε μὴν τίς ἂν περιφανέστερος Εὐφρονος εἴη; ὅς, φιλαίτατος μὲν ὢν Ἀκαρδαίμονιός, ὑμᾶς εἴλετο ἀντ' ἐκείνων· πιστὴ δὲ δούς καὶ λαβὼν παρ' ὑμῶν, πάλιν προὔδωκεν ὑμᾶς, καὶ παρέδωκε τοῖς ἐναντίοις τὸν λιμένα. Καὶ μὴ πῶς οὐκ ἀπροφασίστως τύραννος ἦν; ὅς δούλους οὐ μόνον ἐλευθέρους, ἀλλὰ καὶ πολίτας ἐποίησεν·
- 8

ἀπεκτινύνε δὲ, καὶ ἐφυγάδευε, καὶ χρήματα ἀφ-
 ρεῖτο οὐ τοὺς ἀδικοῦντας, ἀλλ' οὓς αὐτῷ εἶδοκε·
 οὔτοι δὲ ἦσαν οἱ βέλτιστοι. Αὐτίς δὲ μετὰ τῶν 9
 ἐναντιωτάτων ὑμῖν Ἀθηναίων κατελθὼν εἰς τὴν πό-
 λιν, ἐναντία μὲν ἔθετο τῷ παρ' ὑμῶν ἀρμοστῇ τὰ
 ὄπλα· ἐπεὶ δ' ἐκείνον οὐκ εἶδυσάσθη ἐκ τῆς πόλεως
 ἐκβαλεῖν, συσκευασάμενος χρήματα, θαυρο ἀφίκετο.
 Καὶ εἰ μὲν ὄπλα ἠθροικῶς ἐπάτη ἐφ' ἑμᾶς, καὶ
 χάριν ἂν μοι εἶχετε, εἰ ἀπέκτεινα αὐτόν· ὅσδ' ἀχρή-
 ματα ἦλθε παρασκευασάμενος, ὡς τούτοις ἡμᾶς
 διαφθερῶν καὶ πείσων, πάλιν κύριον αὐτὸν ποιῆσαι
 τῆς πόλεως, τούτω ἔγωγε τὴν δίκην ἐπιθεῖς, πῶς ἂν
 δικαίως ὑπ' ὑμῶν ἀποθάνωμι; Καὶ γὰρ οἱ μὲν
 ὄπλοις βιασθέντες, βλάπτονται μὲν, οὐ μόντοι ἀδι-
 κοὶ γε ἀναφαινονται· οἱ δὲ χρήματα παρὰ τὸ δί-
 καιον διαφθαρέντες, ἅμα μὲν βλάπτονται, ἅμα δὲ
 αἰσχύνη περιπίπτουσιν. Ἐὶ μὲν τοίνυν ἐμοὶ μὲν 10
 πολέμιος ἦν, ὑμῖν δὲ φίλος, κἀγὼ ὁμολογῶ, μὴ
 καλῶς ἂν μοι ἔχειν, τούτων παρ' ὑμῖν ἀποκτεῖναι·
 ὁ δὲ ὑμᾶς προδοῦς, τί ἐμοὶ πολέμιος ἦν, ἢ
 ὑμῖν; Ἀλλὰ νῆ Δία, εἶποε τις ἂν, ἐκὼν ἦλθε.
 Κάτω, εἰ μὲν ἀπεχόμενον τῆς πόλεως ὑμῶν ἀπέ-
 κτεινέ τις αὐτόν, ἐπαινοῦ ἂν ἐτύχωνε· κἄν δὲ, ὅτι
 πάλιν ἦλθεν ἄλλα πρὸς τοῖς πρόσθεσι κακὰ ποιήσων
 οὐ δικαίως φησὶ τις αὐτόν ἐθθάναι; ποῦ ἔχων Ἑλ-
 λησι σπονδὰς ἀποδειξαι ἢ προδοταίς; ἢ πάλιν τυ-
 τομόλοις, ἢ τυράννοις; Πρὸς δὲ τούτοις ἀναμνή- 11
 σθητε, ὅτι καὶ ἐψηφίσασθε θῆπου, ταῖς φυγάδας

ἀγῶνιμοὺς εἶναι ἐκ πικρῶν τῶν συμμάχων. Ὅστις δὲ ἀνευ κοινῆς τῶν συμμάχων ἀδύνατος κατέρχεται φυγῆς, τοῦτος ἔχει τις ἂν εἰπεῖν ὅπως οὐδὲν καίτοι ἐστὶν ἐποδνησίω; Ἐγὼ φημι, ὦ ἄνδρες, ἀποκτείνονται μὲν ὑμεῖς ἐπι, τετιμασθησάσθε δὲ ἄνδρες τῶν πάντων ὑμῖν πολεμιστάται· γινώσκοντες δὲ δίκαια πεποιθήματα, αὐτοὺς τετιμασθησάσθε φανείσθαι ἑκάστῳ ἐν ὑμῶν αὐτῶν καὶ ὑπὲρ τῶν συμμάχων ἀπικτών.

12. Ὁ μὲν οὖν Θηβαῖος, πρῶτος ἀποφύγων, ἔγνωκεν, δίκαια τοὺς ἔθροναί τε καταθέσει· οἳ μάλιστα πόλιτι αὐτόν, ὡς ἄνδρες ἀγαθὸν κεραισάμενοι, ἔθαψάν τε ἐν τῇ ἀγορῇ, καὶ ὡς ἀπρηγῆσαν τῆς πόλεως σάβηται. Ὅστις, ὡς κοίτην, οἳ πλείστοι οὐρίζονται, τοὺς ἐνοργῆτας μὲν ἄνδρες ἀγαθοὺς εἶναι.

C A P. IV.

- Καὶ αὖ μὲν κατὰ Εὐφρόνης εἰρήνηται· ἐγὼ δὲ, ὄντων οἷς ταῦτα εἰβήην, ἐπώνυμι. Ἐν γὰρ τοιχείων τῶν Φλιασίων τῆς Θυαμίας, καὶ τοῦ Χέρου ἐπὶ παρόντος, δὲ Στραπὸς ὑπὸ τῶν φεγγόντων κατελήφθη. Ἐπρωτεύοντων δὲ πρῶτον Ἀθηναίων ἐπὶ αὐτοῖς, καὶ τῶν Χέρου μετὰ τὴν μετακινήσασθαι ἐν τῇ Θυαμίας· οἳ μὲν ἠγάπησαν οἷον τῶν Σικανῶν πάλαι οὐδὲ αὐτῶν ἐν τῇ πελοπόννησος καὶ τῶν Ἀρκαίων εὐδοκίαις πρὸς τὸ Ἀθηναίους οὐδὲ τῶν συμμάχων εἰσθῆναι ὄντων, ἀλλ' ἐνεχώρησαν. Θηβαῖοις παρασκευασθέντων τῶν Στραπὸν κατὰ δίκης.

Καταμαθὼν δὲ ὁ Λυκομήδης μετρομένους τοὺς 2
 Ἀθηναίους ταῖς συμμαχοῖς, ὅτι αὐτοὶ μὲν πολλὰ
 πράγματα εἶχον δι' ἐκείνους, ἀντεβοήθησε δ' αὐ-
 τοῖς οὐδεὶς, πείθει τοὺς μυριάς, πράττειν περὶ
 συμμαχίας πρὸς αὐτούς. Τὸ μὲν οὖν πρῶτον ἐδοχέ-
 ραινον τινες τῶν Ἀθηναίων, τὸ, Λακεδαιμονίαις ὄν-
 τας φίλους, γενέσθαι τοῖς ἐναντίοις αὐτῶν συμμα-
 χους· ἐπεὶ δὲ λογιζόμενοι εὕρισκον οὐδὲν μῖον Λα-
 κεδαιμονίαις ἢ σφίσιον ἀγαθόν, τὸ Ἀρκάδας μὴ
 προσδεῖσθαι Θηβαίων, οὕτω δὲ προσδέχοντα τὴν
 τῶν Ἀρκάδων συμμαχίαν. Καὶ Λυκομήδης, ταῦτα 3
 πρῶτον, ὁπίωσ' Ἀθήνηθεν, δαίμονιάτατα ἀπο-
 θνήσκει. Ὅστιον γὰρ ποιητέλλον πλοῖον, ἐκλεξά-
 μενος τούτων· ὃ ἐβούλετο; καὶ συνθέμενος τοῖσιν,
 ὑπαβιβάζει, ὅσοι αὐτὸς κελεύει, εἰλετο ἐνταῦθα
 ἐκβῆναι, ἔνθα οἱ φυγάδες ἐτάχσανον ὄντες. Κα-
 κείνος μὲν οὕτως ἀποθνήσκει, ἢ μίντοι συμμαχία
 οὕτως ἐπαίεται.

Βιπόντος δὲ Δημοκλήους ἐν τῷ δήμῳ τῶν Ἀθη- 4
 ναίων, ὡς ἡ μὲν πρὸς τοὺς Ἀρκάδας φιλία καλῶς αὐ-
 τῷ δοκοῖη πράττεσθαι, τοῖς μίντοι στρατηγούσιν προσ-
 τάξει ἔρη χεῖρηναι, ὅπως καὶ ἡ Κέρωντος σῶσις ἢ τῷ
 δήμῳ τῶν Ἀθηναίων· ἀκούσαντες ταῦτα οἱ Κοριν-
 θιοὶ, πᾶμφαντες ταχὺ ἱκανοὺς φρουροὺς δευτέρων
 πάντοσε, ἔπον ἐφρουροῦν Ἀθηναίους, εἶπον αὐτοῖς
 ἀπεῖναι, ὡς οὐδὲν ἔτι δεύμενοι φρουρῶν· οἱ δ' ἐπέ-
 θοντο. Ὡς δὲ συνῆλθον οἱ ἐκ τῶν φρουρίων Ἀθη-
 ναῖοι εἰς τὴν πόλιν, ἠέφρουσαν οἱ Κορινθιοὶ, εἴ τ

ἀδικοῦτο Ἀθηναίων, ἀπογράφεσθαι, ὡς ληγομένους
 5 τὰ δίκαια. Οὕτω δὲ τούτων ἐχόντων, Χάρης ἀφι-
 κνεῖται μετὰ τοῦ ναυτικοῦ πρὸς τὰς Κέγχρηδας. Ἐπι-
 δ' ἔγνω τὰ πεπραγμένα, ἔλεξεν, ὅτι, ἀκούσας ἐπι-
 βουλεύεσθαι, τῇ πόλει βροηθῶν παρτίη. Οἱ δ' ἐ-
 παινήσαντες αὐτόν, οὐδέν τι μᾶλλον ἐδέχοντο τὰς
 ναῦς εἰς τὸν λιμένα, ἀλλ' ἀποπλεῖν ἐκέλευον· καὶ
 τοὺς ὀπλίτας δὲ, τὰ δίκαια ποιήσαντες, ἀπέπεμψαν.
 Ἐκ μὲν οὖν τῆς Κορίνθου οἱ Ἀθηναῖοι οὕτως ἀπῆλ-
 6 λήθησαν. Τοῖς μὲντοι Ἀρχαῖσιν ἠμαγκάζοντο πέμ-
 πειν τοὺς ἱππέας ἐπιμόρφους διὰ τὴν συμμαχίαν,
 εἰ τις στρατεύοιτο ἐπὶ τὴν Ἀρκαδίαν· τῆς δὲ Λακω-
 νικῆς οὐκ ἐπέβαινον ἐπὶ πολέμῳ.

Τοῖς δὲ Κορίνθιοις ἐνθουμαμένους, ὡς χαλεπῶς
 ἔχοι αὐτοὺς σωθῆναι, κεκρητημένους μὲν καὶ πρὸς-
 θεν κατὰ γῆν, προσγεγενημένων δὲ αὐτοῖς Ἀθηναίων
 ἀνεπιτηδείων, ἔδοξεν ἀθροίσειν καὶ πεζοὺς, καὶ ἱπ-
 πέας μισθοφόρους. Ἠγούμενοι δὲ τούτων, ἅμα μὲν
 τὴν πόλιν ἐφύλαττον, ἅμα δὲ τοὺς πολεμίους κακῶς
 ἐπόλουν· εἰς μὲντοι Θήβας ἐπέμψαν ἐπερησομένους,
 7 εἰ τύχοιεν ἂν εἰρήνης ἐλθόντες. Ἐπεὶ δὲ οἱ Θη-
 βαῖοι ἴνα, ἐκείλων, ὡς ἰσομένης, ἰδεῖσθαι οἱ
 Κορίνθιοι, εὔσαι σφῶς ἐλθεῖν καὶ ἐπὶ τοὺς συμ-
 μάχους, ὡς μετὰ μὲν τῶν βουλομένων ποιησόμενοι
 τὴν εἰρήνην, τοὺς δὲ τὸν πόλεμον αἰρησομένους ἐά-
 σοιτες πολεμῶν. Ἐφῆκτων δὲ καὶ ταῦτα πράττει
 τῶν Θηβαίων, ἐλθόντες εἰς Λακωνίδαίμονα οἱ Κορίν-
 8 θιοὶ εἶπον· Ἱππεῖς, ὧ ἄνδρες Λακωνιδάμονοι, πρὸς

ὑμῖς πάρισμεν, ὑμέτεροι φίλοι· καὶ ἀξιοῦμεν, εἰ
 μὲν τινα δοῦτε σωτηρίαν ὑμῖν, εἰάν διακαρτεροῦμεν
 πολεμοῦντες, διδάξαι καὶ ἡμᾶς· εἰ δὲ ἀπθρως γι-
 γνώσκετε ἔχοντα τὰ ὑμέτερα, εἰ μὲν καὶ ὑμῖν συμ-
 φέρει, ποιήσασθαι μεθ' ἡμῶν τὴν εἰρήνην· (ὡς
 οὐδὲ μετ' οὐδένων ἂν ἤθιον, ἢ μεθ' ὑμῶν, σωθείη-
 μεν)· εἰ μὲντοι ὑμεῖς λογιζέσθε συμφέρειν ὑμῖν πο-
 λεμεῖν, δεόμεθα ὑμῶν, εἶσαι ἡμᾶς εἰρήνην ποιήσα-
 σθαι. Σωθόντες μὲν γὰρ, ἴσως ἂν αὐθις ἔτι ποτὲ
 ἐν καιρῷ ὑμῖν γυνοίμεθα· εἰάν δὲ νῦν ἀπολώμεθα,
 δηλονότι οὐδέποτε ἔτι χρήσιμοι εἰσόμεθα. Ἀκού- 9
 σάντες δὲ ταῦτα οἱ Λακεδαιμόνιοι, τοῖς τε Κοριν-
 θίοις συνεβούλευον τὴν εἰρήνην ποιήσασθαι, καὶ
 τῶν ἄλλων συμμάχων ἐπέτρειψαν τοῖς μὴ βουλομέ-
 νοις σὺν ἑαυτοῖς πολεμεῖν, ἀναπαύεσθαι. Αὐτοὶ δ',
 ἔφρασαν πολεμοῦντες πράξαι, ὅτι ἂν τῷ θεῷ φίλον
 ἦ· ὑφήσεσθαι δὲ οὐδέποτε, ἦν παρὰ τῶν πατέρων
 παρέλαβον Μεσσήνην, ταύτης στερηθῆναι. Οἱ οὖν 10
 Κορίνθιοι, ἀκούσαντες ταῦτα, ἐπορεύοντο εἰς τὰς
 Θήβας ἐπὶ τὴν εἰρήνην. Οἱ μὲντοι Θηβαῖοι ἤξιον,
 αὐτοὺς καὶ συμμαχίαν ὀμνῆσαι· οἱ δὲ ἀπεκρίναντο,
 ὅτι ἢ μὲν συμμαχίαν οὐκ εἰρήνην, ἀλλὰ πόλεμον με-
 ταλλαγὴ εἶη· εἰ δὲ βούλοιντο, παρῆναι ἔφρασαν
 τὴν δικαίαν εἰρήνην ποιησόμενοι. Ἀγασθέντες δὲ
 αὐτοὺς οἱ Θηβαῖοι, ὅτι, καίπερ ἐν κινδύνῳ ἄντες,
 οὐκ ἠθέλον τοῖς εὐσπυγέταις εἰς πόλεμον καθίστα-
 σθαι, συνεχώρησαν αὐτοῖς, καὶ Φλιασίοις, καὶ τοῖς
 ἑλθούσι μετ' αὐτῶν εἰς Θήβας, τὴν εἰρήνην, ἐφ'

ᾧ τε ἔχει τὴν ἑαυτῶν ἐκείτους. Καὶ ἐπὶ τούτοις
 11 ἠμόσθησαν οἱ ἄρκοι. Οἱ μὲν δὲ Φλιαῖοι, ἐπι-
 ούτως ἢ Ξυμβαῖος· ἐγένετο, ἐκείνους ἀπῆλθον ἐκ τῆς
 Θυαμίας· οἱ δὲ Ἀργεῖοι, θρόσσωτες ἐπὶ τοῖς αὐταῖς
 τοῦτοις εἰρήνην παῖσασθαι, ἐπεὶ αὐτὴν ἠδύσαντο κα-
 ταπρᾶξαι, ὥστε τοὺς τῶν Φλιασίων φυγάδας μένειν
 ἐν τῷ Τρικαρόνῃ, ὡς ἐν τῇ ἑαυτῶν πόλει ἔχοντας,
 παραλαβόντες ἐφρούρου, φάσκοντες σφετέρην καὶ
 τὴν γῆν ταύτην εἶναι, ἣν ἀλλῶν πρότερον, ὡς πολε-
 μίαν οὖσαν, εἶδον. Καὶ ἄλλα τῶν Φλιασίων προ-
 κλαυμίων, οὐκ εἰδόμενα.

12 Σχεδὸν δὲ περὶ τούτου τὸν χρόνον τελευτητή-
 τος ἦδη τοῦ προτέρου Διανυκτείου, ὃ νῆος αὐτοῦ
 πέμπτη βοήθειαν τοῖς Λακεδαιμονίοις, δάδακα τρη-
 ρεῖς, καὶ ἄρχοντα αὐτῶν Τιμοκράτην. Οὗτος δ' οὖν
 ἀφικόμενος, συνεισαφέρει αὐτοῖς Ἑλλησπίαν· καὶ τοῦ-
 το πράξας, ἐπέλευσεν αἰκᾶδα.

Μετὰ δὲ τούτα οὐ πολλῷ ὕστερον καταλαμβάνει-
 κουσιν οἱ Ἠλεῖοι Λασιόνας, τὰ μὲν παλαιὰ ἐαυτῶν
 ὄντα, ἐκ δὲ τῶν παρῆντα συντελοῦντα εἰς τὸ Ἀρκαδι-
 13 κόν. Οἱ μὲντοι Ἀρκαῖδες οὐ παρελιγώθησαν, ἀλλ'
 οὐδὲν παραγγέλλοντες ἐβοήθουν. Ἀνταποθῆθησαν
 δὲ καὶ οἱ τῶν Ἠλείων τετρακόνσιοι, καὶ ἑπὶ τριακό-
 σιοι. Ἀντιστρατινομέων δὲ τὴν ἡμέραν ἐν ἐπιτα-
 δεστέρῳ χωρίῳ τῶν Ἠλείων, τῆς νυκτὸς οἱ Ἀρκαῖδες
 ἀναβαίνουσαν ἐπὶ τὴν τοῦ ὑπὲρ τῶν Ἠλείων ὄρου
 κορυφῆν· ἅμα δὲ τῇ ἡμέρᾳ κατέβαιναν ἐπὶ τοὺς
 Ἠλείους. Οἱ δὲ, ἰδόντες ἅμα μὲν ἐξ ὑπερδεξίου

προσιόντας, ἅμα δὲ πολλαπλασίους, ἐκ πολλοῦ μὲν ἀπελθεῖν ἠσυχίνθησαν, δρόσος δὲ ἤλθον, καὶ εἰς χεῖρας δεξιόμενοι ἔφυγον· καὶ πολλοὺς μὲν ἄνδρας, πολλὰ δὲ ὄπλα ἀπώλεσαν, κατὰ δυσχωρίας ἀποχωροῦντες.

Οἱ δὲ Ἀρκάδες, διαπραξάμενοι ταῦτα, ἐπο-¹⁴ ρεῦντο ἐπὶ ταῖς τῶν Ἀκραιέων πόλεις. Λαβόντες δὲ ταύτας, πλὴν Θραύστου, ἀφηνεῦνται εἰς Ὀλυμπίαν· καὶ περισταυρώσαντες τὸν Κρόνιον, ἐνταῦθα ἐφροβρουν, καὶ ἐκράτουν τοῦ Ὀλυμπιακοῦ ὄρους. Ἐλαβον δὲ καὶ Μαργονίας, ἐπιδόντων τινῶν. Οὕτω δὲ τούτων προκωρορηκότων, οἱ μὲν Ἕλεῖοι αὐτὰ πάντας ἐπὶ τὴν πόλιν. Καὶ μέχρι μὲν τῆς ἀγορᾶς ἤλθον· ἐκεῖ μάλιστα ὑποστάντες, οἱ τε ἵππεῖς καὶ ἄλλοι τινὲς αὐτῶν, ἐββάλλουσι τε αὐτοὺς, καὶ ἀπέκτειναν τινάς, καὶ τρόπαιον ἐστήσαντο. Ἦν μὲν οὖν καὶ πρότερον¹⁵ διαφορὰ ἐν τῇ Ἠλίδι. Οἱ μὲν γὰρ περὶ Χάροπον τε καὶ Θρασσινίδα καὶ Ἀργεῖον εἰς δημοκρατίαν ἤγον τὴν πόλιν, οἱ δὲ περὶ Στάλκην τε καὶ Ἰππίαν καὶ Στρατόλαν εἰς ὀλιγαρχίαν. Ἐπεὶ δὲ οἱ Ἀρκάδες, μεγάλην δύναμιν ἔχοντες, σύμμαχοι ἐδόκουν εἶναι τοῖς δημοκρατεῖσθαι βουλομένοις, ἐκ τούτου δὴ θρασύτεροι οἱ περὶ τὸν Χάροπον ἦσαν, καὶ συνθέμενοι τοῖς Ἀρκάσιν ἐπιβοηθεῖν, καταλαμβάνουσι τὴν ἀκρόπολιν. Οἱ δὲ ἵππεῖς καὶ οἱ τριακόσιοι οὐκ¹⁶ ἠμίλλησαν, ἀλλ' εὐθύς ἐχώρουν ἄνω, καὶ ἐκρούουσιν αὐτοὺς· ὥστ' ἔφυγον οὖν τῷ Ἀργεῖω καὶ Χαρῷ·

τῶν πολιτῶν περὶ τετρακοσίους. Οὐ πρὸν δὲ ὕστερον οὗτοι, παραλαβόντες τῶν Ἀρκάδων τινάς, καταλαμβάνουσι Πύλον. Καὶ πολλοὶ μέντοι πρὸς αὐτοὺς ἐκ τῆς πόλεως ἀπήεσαν τοῦ δήμου, ἅτε χωρίον τε καλὸν καὶ μεγάλην ῥώμην τὴν τῶν Ἀρκάδων σύμμαχον ἔχοντας. Ἐνέβαλον δὲ ὕστερον καὶ εἰς τὴν χώραν τὴν τῶν Ἠλείων οἱ Ἀρκάδες, ὑπὸ τῶν φευγόντων ἀναπειθόμενοι, ὥς ἢ πόλις προσχωρή-
 17 σοιτο. Ἀλλὰ τότε μὲν οἱ Ἀχαιοὶ, φίλοι τοῖς Ἠλείοις γενόμενοι, τὴν πόλιν αὐτῶν διεφύλαξαν ὥστε οἱ Ἀρκάδες, οὐδὲν ἄλλο πράξαντες, ἢ δηρώσαντες αὐτῶν τὴν χώραν, ἀπῆλθον. Εὐθύς μέντοι ἐκ τῆς Ἠλείας ἐξεληθόντες, αἰσθόμενοι τοὺς Πελλήρεις ἐν Ἠλιδι ὄντας, νυκτὸς μακροτάτην ὁδὸν ἐλθόντες καταλαμβάνουσιν αὐτῶν Ὀλούρον· ἤδη γὰρ πάλιν προσεκεχωρήκεισαν οἱ Πελλήρεις εἰς τὴν τῶν Λακεδαιμο-
 18 νίων συμμαχίαν. Ἐπεὶ δ' ἤσθοντο τὰ περὶ Ὀλούρου, περιελθόντες αὐτῶν καὶ οὗτοι, ὅποι ἐδύνατο, εἰς τὴν αὐτῶν πόλιν Πελλήνην εἰσῆλθον. Καὶ ἐκ τούτου δὴ ἐπολέμου τοῖς ἐν Ὀλούρῳ Ἀρκάσι τε καὶ τῷ ἑαυτῶν παντὶ δήμῳ, καὶ μάλα ὀλγοὶ ὄντες· ὁμοῦ δὲ οὐδὲ πρόσθεν ἐπαύσαντο, πρὶν ἐξεπρωλιόρησαν τὸν Ὀλουρον.

19 Οἱ δ' αὖ Ἀρκάδες πάλιν ποιοῦνται ἄλλην στρατείαν εἰς τὴν Ἠλίαν. Μεταξὺ δὲ Κυλλήνης τε καὶ τῆς πόλεως στρατοπεδευομένοις αὐτοῖς ἐπιτίθενται οἱ Ἠεῖοι, ὑποστάντες δὲ οἱ Ἀρκάδες ἐνίκησαν αὐτούς. Καὶ Ἀνδρόμαχος μὲν δ' Ἠλεῖος ἕπαρχος, ὅσπερ

αἴτιος εἶδομαι εἶναι τοῦ συνάψαι τὴν μάχην, αὐτὸς αὐτὸν διέφραυεν· οἱ δ' ἄλλοι εἰς τὴν πόλιν ἀπεχώρησαν. Ἀπέθανε δὲ ἐν ταύτῃ τῇ μάχῃ παραγενόμενος καὶ Σωκλείδας ὁ Σπαρτιάτης· ἤδη γὰρ τότε οἱ Λακεδαιμόνιοι τοῖς Ἑλλείοις σύμμαχοι ἦσαν. Πιεζόμενοι δὲ οἱ Ἑλλεῖοι ἐν τῇ ἑαυτῶν, ἤξιον καὶ τοὺς Λακεδαιμονίους, πέμποντες πρέσβεις, ἐπιστρατεύειν τοῖς Ἀρκάσι, νομίζοντες, οὕτως ἂν μάλιστα ἀποκαλεῖν τοὺς Ἀρκάδας, εἰ ἀμφοτέρωθεν πολεμοῖντο. Καὶ ἐκ τούτου δὴ Ἀρχίδαμος στρατεύεται μετὰ τῶν πολιτῶν, καὶ καταλαμβάνει Κρωμμον. Καταλιπὼν δ' ἐν αὐτῷ φρουρὰν τῶν δώδεκα λόχων τρεῖς, οὕτως ἐπ' οἴκου ἀνεχώρησεν. Οἱ μέντοι Ἀρκάδες, ὥσπερ ἔτυχον ἐκ τῆς εἰς Ἑλιν στρατείας συνειλεγμένοι, βεηθήσαντες περισταύρωσαν τὸν Κρωμμον διπλῶ σταυρώματι, καὶ ἐν ἀσφαλεῖ ὄντες ἐπολιόρκουν τοὺς ἐν τῷ Κρωμμῷ. Χαλεπῶς δὲ ἡ τῶν Λακεδαιμονίων πόλις φέρουσα ἐπὶ τῇ πολιορκίᾳ τῶν πολιτῶν ἐκπέμπει στρατιάν· ἤγειτο δὲ καὶ τότε Ἀρχίδαμος. Ἐλθὼν δὲ εἰδὼν καὶ τῆς Ἀρκαδίας ὅσα εἰδύνατό, καὶ τῆς Σικριτίδος, καὶ πάντα ἐποίησεν, ὅπως, εἰ δύναιτο, ἀπαγάγοι τοὺς πολιορκοῦντας. Οἱ δὲ Ἀρκάδες οὐδέν τι μᾶλλον ἐκινουῦντο, ἀλλὰ ταῦτα πάντα παρεώρων. Κατιδὼν δὲ τινα λόφον ὁ Ἀρχίδαμος, δι' οὗ τὸ ἔξω σταύρωμα περιβεβληντο οἱ Ἀρκάδες, ἐνόμισεν ἐλεῖν ἂν τοῦτον, καὶ, εἰ τοῦτου κρατήσαιεν, οὐκ ἂν δύνασθαι μένειν τοὺς ὑπὸ τοῦτον πολιορκοῦντας. Κύκλῳ δὲ περιάγοντος αὐτοῦ

ἐπὶ τοῦτο τὸ χωρίον, ὡς εἶδεν οἱ προθύοντες πε-
 τασταὶ τοῦ Ἀρχιδάμου τοὺς Ἐπαρίτους ἔξω τοῦ
 σταυρώματος, ἐπιτίθενται αὐτοῖς, καὶ ἰππεῖς συν-
 εμβάλλειν ἐπειρῶντο. Οἱ δ' οὐκ ἐνέκλιταν, ἀλλὰ
 συκτεταγμένοι ἠσυχίαν εἶχον. Οἱ δ' αὖ πάλιν ἐνέ-
 ββαλον. Ἐπεὶ δὲ οὐδὲ τότε ἐνέκλιταν, ἀλλὰ καὶ
 ἐπήρσαν, ἤδη οὔσης πολλῆς κραυγῆς, ἐβροήθει δὴ
 καὶ αὐτὸς Ἀρχίδαμος, ἐκτραπόμενος κατὰ τὴν ἐπὶ
 Κρῶμμον φέρουσαν ἄμαξιτόν, εἰς δύο ἄγων, ὥσπερ
 23 ἐτύγγανεν ἔχων. Ὡς δ' ἐπλησίασαν ἀλλήλοις, οἱ
 μὲν σὺν τῷ Ἀρχιδάμῳ κατὰ κέρας, ἅτε καθ' ὄδον
 πορευόμενοι, οἱ δὲ Ἀρκάδες ἀθρόοι συνασπιδού-
 ντες, ἐν τούτῳ οὐκέτι εἰδύναντο οἱ Λακεδαιμόνιοι ἀν-
 τίχειν τῷ τῶν Ἀρκάδων πλήθει, ἀλλὰ ταχὺ μὲν ὁ
 Ἀρχίδαμος ἐπέτρωτο τὸν μηρὸν διαμπαῖξ, ταχὺ δὲ οἱ
 μαχόμενοι πρὸ αὐτοῦ ἀπέθνησκον, Πολυαινίδας τε
 καὶ Χίλων, ὁ τὴν ἀδελφὴν τοῦ Ἀρχιδάμου ἔχων.
 Καὶ οἱ πάντες δὲ αὐτῶν τότε ἀπέθανον οὐκ ἔλατιον
 24 τῶν τριάνκοντα. Ὡς δὲ κατὰ τὴν ὄδον ἀναχωροῦντες
 εἰς τὴν εὐρυχωρίαν ἐξῆλθον, ἐταῦθα δὴ Λακεδαι-
 μόνιοι ἀντιπαρετάξαντο. Καὶ μὴν οἱ Ἀρκάδες,
 ὥσπερ εἶχον, συκτεταγμένοι ἔστησαν, καὶ πλήθει
 μὲν ἐλείποντο, εὐθυμότερον δὲ πολὺ εἶχον, ἐπελη-
 λυθότες δὴ ἀποχωροῦσι καὶ ἄνδρας ἀπεκτονότες. Οἱ
 δὲ Λακεδαιμόνιοι μάλα ἀθύμως εἶχον, τετραγμένον
 μὲν ὄρωντες τὸν Ἀρχίδαμον, ἀκηκότες δὲ τὰ ὄσφρατα
 τῶν τεθνηκότων, ἀνδρῶν τε ἀγαθῶν καὶ σχεδὸν τῶν
 25 ἐπιφανεστάτων. Ὡς δὲ, πλησίον ὄντων, ἀναβροήσας

τις τῶν πρεσβυτέρων εἶπε· Τί δεῖ ἡμᾶς, ὧ ἄνδρες, μάχεσθαι, ἀλλ' οὐ σπεισασμένους διαλυθῆναι; ἄσμενοι δὴ ἀκούσαντες, ἐσπείσαντο. Καὶ οἱ μὲν Λακεδαιμόνιοι τοὺς νεκροὺς ἀνελόμενοι ἀπῆλθον, οἱ δ' Ἀρκάδες ἐπαναχωρήσαντες, ἔνθα τὸ πρῶτον ἤρξαντο ἐπιέναι, τρόπαιον ἐστήσαντο.

Ὡς δὲ οἱ Ἀρκάδες περὶ τὸν Κροῶμμον ἦσαν, οἱ ²⁶ ἐκ τῆς πόλεως Ἡλείοι, πρῶτον μὲν ἰόντες ἐπὶ τὴν Πύλον, ἐπιτυγχάνουσι τοῖς Πυλίοις, ἀποκεκρουσμένοις ἀπὸ τῶν Θαλαμῶν. Καὶ προσελαύνοντες οἱ ἰσπτεῖς τῶν Ἡλείων, ὡς εἶδον αὐτούς, οὐκ ἠμέλλησαν, ἀλλ' εὐθύς ἐμβάλλουσι, καὶ τοὺς μὲν ἀποκτιννύουσιν, οἱ δὲ τινες αὐτῶν καταφεύγουσιν ἐπὶ γήλοφον. Ἐπει μίντοι ἦλθον οἱ πεῖσοι, ἐκκόπτουσι καὶ τοὺς ἐπὶ τῷ γήλοφῳ καὶ τοὺς μὲν αὐτῶν ἀπέκτειναν, τοὺς δὲ καὶ ζῶντας ἔλαβον, ἐγγὺς διακοσίων. Καὶ ὅσοι μὲν ἕνοι ἦσαν αὐτῶν, ἀπέδοντο· ὅσοι δὲ φυγάδες, ἀπέσφαττον. Μετὰ δὲ ταῦτα τοὺς τε Πυλίους, ὡς οὐδεὶς αὐτοῖς ἐβοήθει, σὺν αὐτῷ τῷ χωρίῳ αἰρούσι, καὶ τοὺς Μαργακίας ἀναλαμβάνουσι. Καὶ μὲν οἱ ²⁷ Λακεδαιμόνιοι, ὕστερον αὖ ἐλθόντες νυκτὸς ἐπὶ τὸν Κροῶμμον, ἐπικρατοῦσι τοῦ σταυρώματος, καὶ τοὺς τε Ἀργεῖους καὶ τοὺς πολιορκουμένους τῶν Λακεδαιμόνιων εὐθύς ἐξεκάλουν. Ὅσοι μὲν οὖν ἐγγύτατά τε ἐτύχχανον ὄντες καὶ ὠξυλάβησαν, ἐξῆλθον· ὀπίσθους δὲ ἔφθασαν πολλοὶ τῶν Ἀρκάδων συμβροθησάντες, ἀπεκλείσθησαν ἔνδον, καὶ ληφθέντες διενεμήθησαν· καὶ ἐν μέρος ἔλαβον Ἀργεῖοι, ἐν δὲ Θη-

βαῖοι, ἐν δὲ Ἀρκάδες, ἐν δὲ Μεσσηνιοί. Οἱ δὲ σύμπαντες ληφθέντες Σπαρτιατῶν τε καὶ περιοίκων πλείονες τῶν ἑκατὸν ἐγένοντο.

- 28 Ἐπεὶ γὰρ μὴν οἱ Ἀρκάδες ἐσχόλασαν ἀπὸ τοῦ Κρώμνου, πάλιν δὴ περὶ τοὺς Ἥλειους εἶχον, καὶ τὴν τε Ὀλυμπίαν ἐρῶμενότερον ἐφροῦρον, καὶ ἐπιάντος Ὀλυμπιακοῦ ἔτους, παρεσκευάζοντο ποιεῖν τὰ Ὀλύμπια σὺν τοῖς Πισάταις, τοῖς πρώτοις φάσκουσι προστῆναι τοῦ ἱεροῦ. Ἐπεὶ δὲ ὁ τε μὴν ἦκεν, ἢ τὰ Ὀλύμπια γίγνεται, αἱ τε ἡμέραι, ἐν αἷς ἡ πανήγυρις ἀθροίζεται, ἐνταῦθα δὴ οἱ Ἥλειοὶ ἐκ τοῦ φανεροῦ συσκευασάμενοι, καὶ παρακαλέσαντες
- 29 τοὺς Ἀχαιοὺς, ἐπορεύοντο τὴν Ὀλυμπιακὴν ὁδόν. Οἱ δὲ Ἀρκάδες ἐκείνους μὲν οὐκ ἂν ποτε ὤοντο εἰλθεῖν ἐπὶ σφᾶς, αὐτοὶ δὲ σὺν Πισάταις διετίθεσαν τὴν πανήγυριν. Καὶ τὴν μὲν ἵπποδρομίαν ἤδη ἐπεποιήκεσαν, καὶ τὰ δρομικὰ τοῦ πεντάθλου· οἱ δ' εἰς πάλιν ἀφικόμενοι οὐκέτι ἐν τῷ δρόμῳ, ἀλλὰ μεταξὺ τοῦ δρόμου καὶ τοῦ βωμοῦ ἐπάλαιον. Οἱ γὰρ Ἥλειοὶ παρῆσαν ἤδη σὺν τοῖς ὄπλοις εἰς τὸ τέμενος. Οἱ δὲ Ἀρκάδες πορῶνότερον μὲν οὐκ ἀπήντησαν, ἐπὶ δὲ τοῦ Κλαδαίου ποταμοῦ παρετάξαντο, ὃς παρὰ τὴν Ἄλιαν καταρῥῶν εἰς τὸν Ἀλφειὸν ἐμβάλλει. Καὶ σύμμαχοι δὲ παρῆσαν αὐτοῖς, ὄπλιται μὲν Ἀργείων εἰς δισχι-
- 30 λίους, Ἀθηναίων δὲ ἵππεῖς περὶ τετρακοσίους. Καὶ μὴν οἱ Ἥλειοὶ τὰπι θάλατρα τοῦ ποταμοῦ παρετάξαντο, σφαγιασάμενοι δὲ εὐθύς ἐχώρουν. Καὶ τὸν πρόσθεν χρόνον εἰς τὰ πολεμικὰ καταφρονοῦμενοι

μὲν ὑπ' Ἀρκάδων καὶ Ἀργείων, κατασφρονούμενοι
 δὲ ὑπὸ Ἀχαιῶν καὶ Ἀθηναίων, ὅμως ἐκείνη τῇ
 ἡμέρᾳ τῶν μὲν συμμάχων, ὡς ἀλκιμώτατοι ὄντες,
 ἠγοῦντο· τοὺς δ' Ἀρκάδας (τούτοις γὰρ πρώτοις
 συνέβαλον) καὶ εὐθύς ἐτρέψαντο, καὶ ἐπιβοηθή-
 σαντας δὲ τοὺς Ἀργείους δεξάμενοι, καὶ τούτων
 ἐκράτησαν. Ἐπεὶ μέντοι κατεδίωξαν εἰς τὸ μεταξὺ⁵¹
 τοῦ βουλευτηρίου καὶ τοῦ τῆς Ἑστίας ἱεροῦ, καὶ
 τοῦ πρὸς ταῦτα προσήκοιτος θεάτρου, ἐμάχοντο
 μὲν οὐδὲν ἦττον, καὶ ἐώθουν πρὸς τὸν βωμόν·
 ἀπὸ μέντοι τῶν στοῶν τε καὶ τοῦ βουλευτηρίου
 καὶ τοῦ μεγάλου ναοῦ βαλλόμενοι, καὶ ἐν τῷ ἰσο-
 πύθῳ μαχόμενοι, ἀποθνήσκουσιν ἄλλοι τε τῶν
 Ἑλλήων, καὶ αὐτὸς ὁ τῶν τριακοσίων ἄρχων Στρα-
 τώλας. Τούτων δὲ πραχθέντων, ἀπεχώρησαν εἰς
 τὸ αὐτῶν στρατόπεδον. Οἱ μέντοι Ἀρκάδες, καὶ⁵²
 οἱ μετ' αὐτῶν, οὕτως ἐπεφόβηντο τὴν ἐπιούσαν
 ἡμέραν, ὥστε οὐδὲ ἀνεπαύσαντο τῆς νυκτὸς ἐκκό-
 πτοντες τὰ διαπεπονημένα σκηνώματα καὶ ἀπυ-
 σταυροῦντες. Οἱ δ' αὖ Ἑλλῆες, ἐπεὶ τῇ ὑστεραίᾳ
 προσιόντες εἶδον καρτερὸν τὸ τεῖχος, καὶ ἐπὶ τῶν
 ναῶν πολλοὺς ἀναβεβηκότας, ἀπῆλθον εἰς τὸ ἄστυ,
 τοιοῦτοι γενόμενοι, οἷους τὴν ἀρετὴν θεὸς μὲν ἂν
 ἐμπνεύσας δύναιτο καὶ ἐν ἡμέρᾳ ἀποδείξει, ἄν-
 θρωποι δ' οὐδ' ἂν ἐν πολλῷ χρόνῳ τοὺς μὴ ὄντας
 ἀλκίμους ποιήσειαν.

Χρωμένων δὲ τοῖς ἱεροῖς χρήμασι τῶν ἐν τοῖς⁵⁵
 Ἀρκάσιον ἀρχόντων, καὶ ἀπὸ τούτων τοὺς Ἐπαρί-

τους τρεφόντων, πρώτοι Μαντιεῖς ἀπεψηφίσαντα,
 τοῖς ἱεροῖς χρήμασι μὴ χρῆσθαι. Καὶ αὐτοὶ τὸ γι-
 γνόμενον μέρος εἰς τοὺς Ἐπαρίτους ἐκ τῆς πόλεως
 ἐκπορίσαντες, ἀπέπεμψαν τοῖς ἄρχουσιν. Οἱ δὲ
 ἄρχοντες, φάσκοντες, αὐτοὺς λυμάνεσθαι τὸ Ἀρ-
 καδικόν, ἀνεκαλοῦντο εἰς τοὺς μυρίους τοὺς προ-
 στατάς αὐτῶν· καὶ ἐπεὶ οὐχ ὑπήκουον, κατεδίκασαν
 αὐτῶν, καὶ τοὺς Ἐπαρίτους ἔπιμπον, ὡς ἄξοντας
 τοὺς κατακεκριμένους. Οἱ μὲν οὖν Μαντιεῖς, κλαί-
 34 σαντες τὰς πύλας, οὐκ ἔδεχοντο αὐτοὺς εἰσεῖν. Ἐκ
 δὲ τούτου τάχα δὴ καὶ ἄλλοι τινὲς ἔλεγον ἐκ τοῖς
 μυρίοις, ὡς οὐ χρὴ τοῖς ἱεροῖς χρήμασι χρῆσθαι,
 αὐδὲ καταλιπεῖν εἰς τὸν αἰὲ χρόνον τοῖς πωσίσι ἔγ-
 κλημα τοῦτο εἰς τοὺς θεοὺς. Ὡς δὲ καὶ ἐν τῷ κοινῷ
 ἀπέδοξε μηκέτι χρῆσθαι τοῖς ἱεροῖς χρήμασι, ταχὺ
 δὴ οἱ μὲν οὐκ ἂν δυνάμενοι ἄνευ μαθητῶν τῶν Ἐπα-
 ρίτων εἶναι, διεχρόντο· οἱ δὲ δυνάμενοι, παρακα-
 λευσάμενοι αὐτοῖς, καθύπευοντο εἰς τοὺς Ἐπαρίτους,
 ὅπως μὴ αὐτοὶ ἐπ' ἐκείνοισι, ἀλλ' ἐκείνοι ἐπὶ σφίσι
 εἶεν. Γινόντες δὲ οἱ τῶν ἀρχόντων διακεχαιριώτες
 τὰ ἱερὰ χρήματα, ὅτι, εἰ δάσοιεν εὐθύνας, κα-
 δυνύσειαν ἀπολέσθαι, πύμπουσιν εἰς Θήβας, καὶ
 διδάσκουσι τοὺς Θηβαίους, ὡς, εἰ μὴ στρατεύ-
 σειαν, κινδυνεύσειαν οἱ Ἀρκάδες· πάλιν λατωσίαι.
 35 Καὶ οἱ μὲν παρεσκευάζοντο, ὡς στρατεύσομενοι·
 οἱ δὲ τὰ κράτιστα τῇ Πελοποννήσῳ βουλευόμενοι
 ἔπεισαν τὸ κοινὸν τῶν Ἀρκάδων, πύμπαντας πρέ-
 βεις εἰπεῖν τοῖς Θηβαίοις, μὴ εἶναι αὐτῶν ὄπλοις

εἰς τὴν Ἀρκαδίαν, εἰ μὴ τι καλοῖεν. Καὶ ἅμα μὲν ταῦτα πρὸς τοὺς Θηβαίους ἔλεγον, ἅμα δὲ ἐλογίζοντο, ὅτι πολέμου οὐδὲν δεῖοιτο. Τοῦ τε γὰρ ἱεροῦ τοῦ Διὸς προεστίασαν οὐδὲν προσδεῖσθαι ἐνόμιζον, ἀλλ' ἀποδιδόντες ἂν καὶ δικαιοτέρα καὶ δαιώτερα ποιῆν, καὶ τῷ θεῷ εἶεσθαι μᾶλλον ἂν οὕτω χαρίζεσθαι. Βουλομένων δὲ ταῦτα καὶ τῶν Ἡλείων, ἔδοξεν ἀμφοτέρους εἰρήνην ποιήσασθαι· καὶ ἐγένοντο σπονδαί.

Γενομένων δὲ τῶν ἄρκων, καὶ δημοσάντων τῶν τε 36 ἄλλων ἀπάντων, καὶ τῶν Τεγεατῶν, καὶ αὐτοῦ τοῦ Θηβαίου, ὃς ἐπύγκραεν ἐν τῇ Τεγῆᾳ ἔχων ὀπίστας κριακοσίους τῶν Βοιωτῶν, οἱ μὲν ἄλλοι Ἀρκαῶδες, ἐν τῇ Τεγῆᾳ αὐτῶν καταμένοντες, ἐδειπνοποιοῦντό τε καὶ εὐθυμοῦντο, καὶ σπονδὰς καὶ παιᾶνας, ὡς εἰρήνης γαγενημένης, ἐποιοῦντο· οἱ δὲ Θηβαῖοι, καὶ τῶν ἀρχόντων αἱ φοβαύμενοι τὰς εὐθύνας, σὺν τε τοῖς Βοιωτοῖς καὶ ταῖς ὁμογνώμασι τῶν Ἐπαρίτων, κλείσαντες τὰς πύλας τοῦ τῶν Τεγεατῶν τείχους, πέμποντες ἐπὶ τοὺς σισκηρῶντας, συναλαμβάνοντο τοὺς βαλίστας. Ἄτε δὲ ἐκ πασῶν τῶν πόλεων παρόντων τῶν Ἀρκαῶδων, καὶ πάντων εἰρήνην βουλομένων ἔχειν, πολλοὺς ἔδει τοὺς συλλαμβανόμενους εἶναι· ὥστε ταχὺ μὲν αὐτοῖς τὸ δεσποτήριον μιστὰ ἦν, ταχὺ δὲ ἡ δημοσία οἰκία. Ὡς δὲ πολ- 37 λοὶ οἱ εἰργμένοι ἦσαν, πολλοὶ δὲ κατὰ τοῦ τείχους ἐκπεπηδηκότες, ἦσαν δὲ αἱ καὶ διὰ τῶν πυλῶν ὁφείντο, (οὐδεὶς γὰρ οὐδενὶ ὠφείζετο, ὅστις μ'

ὄστο ἀπολείσθαι) ἀπορῆσαι δὴ μάλιστα ἐποίησε τὸν
 τε Θηβαῖον, καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ ταῦτα πράττον-
 τας, ὅτι Μαντινέας, οὓς μάλιστα ἐβούλοντο λαβεῖν,
 58 ὄλιγους τινὰς πάνυ εἶχον· διὰ γὰρ τὸ ἐγγὺς τὴν πό-
 λιν εἶναι, σχεδὸν πάντες ὤχοντο οἴκαδε. Ἐπεὶ δὲ
 ἡμέρα ἐγένετο, καὶ τὰ πεπραγμένα ἐπύθοντο οἱ
 Μαντινεῖς, εὐθύς πέμποντες εἰς τὰς ἄλλας Ἀρκαδι-
 κὰς πόλεις, προηγόρευον ἐν τοῖς ὄπλοις εἶναι, καὶ
 φυλάττειν τὰς πόλεις. Καὶ αὐτοὶ δὲ οὕτως ἐπόλουν,
 καὶ ἅμα πέμπαντες εἰς τὴν Τεγέαν, ἀπήτουν, ὅσους
 ἔχοιεν ἄνδρας Μαντινεῖς· καὶ τῶν ἄλλων δὲ Ἀρκα-
 δων οὐδένα ἀξιούν ἔφασαν οὔτε δεδέσθαι, οὔτε
 ἀποθνήσκειν πρὸ δίκης. Εἰ δὲ καὶ τινες ἐπητιῶντο,
 ἔλεγον ἀπαγγέλλοντες, ὅτι ἡ τῶν Μαντινέων πό-
 λιν ἐγγυῶτο, ἢ μὴν παρέξειν εἰς τὸ κοινὸν τῶν
 59 Ἀρκαδῶν, ὅπόσους τις προσκαλοῖται. Ἀκούων οὖν ὁ
 Θηβαῖος, ἠπέρει τε, ὅ τι χρήσαιτο τῷ πράγματι,
 καὶ ἀφίησι πάντας τοὺς ἄνδρας. Καὶ τῇ ὑστεραίᾳ
 συγκαλέσας τῶν Ἀρκαδῶν, ὅπόσοι γὰρ δὴ συνελθεῖν
 ἠθέλησαν, ἀπελογοῖτο, ὡς ἐξαπατηθεῖη. Ἀκοῦσαι
 γὰρ ἔφη, ὅτι Λακεδαιμόνιοί τε εἶεν σὺν τοῖς ὄπλοις
 ἐπὶ τοῖς ὄρλοις, προδιδόναι τε αὐτοῖς μέλλοιεν τὴν
 Τεγέαν τῶν Ἀρκαδῶν τινές. Οἱ δὲ ἀκούσαντες, ἐκείνον
 μὲν, καίπερ γιννώσκοντες, ὅτι ἐψεῦδετο περὶ σφῶν,
 ἀφίεσαν· πέμπαντες δ' εἰς Θήβας πρέσβεις, κατη-
 40 γόρουσ' αὐτοῦ, ὡς δεῖ ἀποθανεῖν. Τὸν δ' Ἐπαμι-
 νῶνδαν ἔφασαν (καὶ γὰρ στρατηγῶν τότε ἐτύχανε)
 λέγειν, ὡς πολὺ ὀρθότερον ποιήσεις, ὅτε συνελάμ-

βανε τοὺς ἄνδρας, ἢ ὅτε ἀφῆκε. Τὸ γὰρ, ἡμῶν δι' ὑμᾶς εἰς πόλεμον καταστάτων, ὑμᾶς ἄνευ τῆς ἡμετέρας γνώμης εἰρήνην ποιῆσθαι, πῶς οὐκ ἄν δικαίως προδοσίαν τις ὑμῶν τοῦτο κατηγοροίη; Ἐὖ δ' ἴστε, ἔφη, ὅτι ἡμεῖς καὶ στρατευσόμεθα εἰς τὴν Ἀρκαδίαν, καὶ σὺν τοῖς τὰ ἡμέτερα φρονοῦσι πολεμήσομεν.

C A P. V.

Ὡς δὲ ταῦτα ἀπηγγέλθη πρὸς τε τὸ κοινὸν τῶν Ἀρκαδίων καὶ τὰς πόλεις, ἐκ τούτου ἀνελογίζοντο Μαντινεῖς τε καὶ τῶν ἄλλων Ἀρκαδίων οἱ κηδόμενοι τῆς Πελοποννήσου, ὡσαύτως δὲ καὶ Ἡλείοι καὶ Ἀχαιοὶ, ὅτι οἱ Θηβαῖοι δῆλοι εἶεν ὡς ἀσθνεστάτην βουλόμενοι τὴν Πελοπόννησον εἶναι, ὅπως ὡς ῥᾶστα αὐτὴν καταδουλώσαιντο. Τί γὰρ δὴ πολεμεῖν ἡμᾶς ² βούλονται, ἢ ἵνα ἡμεῖς μὲν ἀλλήλους κακῶς ποιῶμεν, ἐκείνων δ' ἀμφοτέροι δεώμεθα; ἢ τί, λεγόντων ἡμῶν, ὅτι οὐ δεόμεθα αὐτῶν ἐν τῷ παρόντι, παρασκευάζονται ὡς ἐξιόντες; Οὐ δῆλον, ὡς ἐπὶ τὸ κακόν τι ἡμᾶς ἐργάζεσθαι στρατεύειν παρασκευάζονται; Ἐπεμπον δὲ καὶ Ἀθήναζε, βοηθεῖν κελύοντες ³ ἔπεμψαν δὲ καὶ εἰς Λακεδαιμόνα πρέσβεις ἀπὸ τῶν Ἐπαρίτων, παρακαλοῦντες Λακεδαιμονίους, εἰ βούλονται κοινῇ διακωλύειν, ἄν τινες ἴωσι καταδουλωσόμενοι τὴν Πελοπόννησον. Περὶ μὲντοι ἡγεμονίας αὐτόθεν διεπράττοντο, ὅπως ἐν τῇ θαυτιῶν ἕκαστοι ἡγήσονται.

- 4 Ἐν ὄσῳ δὲ ταῦτ' ἐπρόκειτο, Ἐπαμινώνδας ἔφησε, Βοιωτοὺς ἔχων πάντας, καὶ Εὐβοίας, καὶ Θετταλῶν πολλοὺς παρὰ τὸ Ἀλεξάνδρου καὶ τῶν ἐναντίων αὐτῷ. Φοβεῖς μὲντοι οὐκ ἠκολούθησαν, λέγοντες, ὅτι συνθήκαι σφίσι αὐτοῖς εἶναι, εἴ τις ἐπὶ Θήβας ἴοι, βοηθεῖν ἐπ' ἄλλους δὲ στρατεύειν, οὐκ εἶναι ἐν ταῖς συνθήκαις.
- 5 Ὁ μὲντοι Ἐπαμινώνδας ἐλογίζετο, καὶ ἐν Πελοποννήσῳ σφίσι ὑπάρχειν Ἀργείους τε καὶ Μεσσηνίους, καὶ Ἀρκάδων τοὺς τὰ σφετέρη φρονούντας. Ἦσαν δὲ οὗτοι Τεγεᾶται, καὶ Μεγαλοπολίται, καὶ Ἀσῶται, καὶ Παλαντιεῖς, καὶ εἴ τινες δὴ πόλεις, διὰ τὸ σμικρὰ τε εἶναι καὶ ἐν μέσῃσι ταῦταις οἰκεῖν, ἠναγκάζοντο.
- 6 Ἐξῆλθε μὲν δὲ ὁ Ἐπαμινώνδας διὰ ταχείων· ἐπεὶ δὲ ἐγένετο ἐν Νεμείῃ, ἐνταῦθα διέτριβε, νομίζων τοὺς Ἀθηναίους παριόντας λήψεσθαι, καὶ οἰόμενος, μὴ ἂν ταῦτο γενέσθαι τοῖς μὲν σφετέροις συμμαχοῖς, εἰς τὸ ἐπιβῆσαι αὐτοὺς, τοῖς δὲ ἐναντίοις, εἰς τὸ εἰς ἀθυμίαν ἐμπεσεῖν· ὡς δὲ συνελόντι εἰπεῖν, πᾶν ἀγαθὸν εἶναι Θηβαίοις, ὃ τι ἐλαττοῦντο Ἀθηναῖοι.
- 7 Ἐν δὲ τῇ διατριβῇ αὐτοῦ ταύτῃ συνήσαν πάντες οἱ δημοφρονούντες εἰς τὴν Μαντινείαν. Ἐπεὶ μὲντοι ὁ Ἐπαμινώνδας ἤκουσε, τοὺς Ἀθηναίους τὸ μὲν κατὰ χῆν παθεῖσθαι ἀπεγνωμέναι, κατὰ θάλατταν δὲ παρασκευάζεσθαι, ὡς διὰ Λακεδαιμόνος βοηθήσοντας τοῖς Ἀρκάσι, οὕτω δὲ ἀφορηθήσας ἐκ τῆς Νεμείας, ἀφικνεῖται εἰς τὴν Τεγῆαν. Εὐτυχῆ μὲν οὖν ἔγωγε οὐκ ἂν φήσαιμι τὴν στρατείαν αὐτῷ γενέ-

ὄφθαι· ὅσα μὲντοι προνομίας ἔργα καὶ τόλμης ἐστίν, ὁδὸν μοι δοκεῖ ὁ ἀνὴρ ἐλλοπεῖν. Πρῶτον μὲν γὰρ ἔγωγε ἐπιαινῶ αὐτοῦ, ὅτι τὸ στρατόπεδον ἐν τῷ τείχει τῶν Τεγεατῶν ἐποιήσατο, ἐνθ' ἐν ἀσφαλετέρα τε ἦν, ἢ εἰ ἔξω ἐστρατοπεδεύσατο, καὶ τοῖς πολέμοις ἐν ἀδηλοτέρω, ὅ τι πράττειτο. Καὶ παρασκευάζεσθαι δὲ, εἰ του ἐδέετο, ἐν τῇ πόλει ὄντε εὐπορώτερον ἦν. Τῶν δὲ ἐτέρων ἔξω στρατευομένων, ἐξῆν ὄραν, εἴτε τι ὀρθῶς ἐπράττετο, εἴτε τι ἡμάρτανον. Καὶ μὴν διόμενος κρείττων τῶν ἀντιπάλων εἶναι, ὅποτε ὄρωη χωρὶς πλεονεκτοῦντας αὐτοῦς, οὐκ ἐξήγετο ἐπιτιθεσθαι. Ὀρῶν δὲ οὔτε πόλιν προσχωροῦσαν αὐτῷ αὐθεμίαν, τὸν τε χρόνον ἐξήκοντα, ἐνόμισε πρακτέον τι εἶναι· εἰ δὲ μὴ, ἀντὶ τῆς πρόσθεν εὐκλείας πολλὴν ἀδοξίαν προσδέχετο. Ἐπεὶ οὖν κατεμάνθανε περὶ μὲν Μαντινείαν τοὺς ἀντιπάλους πεφυλαγμένους, μεταπεμπομένους δὲ Ἀγησίλαον τε καὶ πάντας τοὺς Λακεδαιμονίους, καὶ ἦσθετο ἐξεστρατευμένον τὸν Ἀγησίλαον, καὶ ὄντα ἤδη ἐν Πελλήνῃ, δειπνοποιησάμενος, παραγγείλας, ἤγειτο τῷ στρατεύματι εὐθὺς ἐπὶ Σπάρτην. Καὶ εἰ μὴ Κρής, θεία τινὶ μοίρᾳ προσελθὼν, ἐξήγγειλε τῷ Ἀγησίλῳ προσιδόν τὸ στρατεύμα, ἔλαβεν ἂν τὴν πόλιν ὥσπερ νοστιάν, παντάπασιν ἔρημον τῶν ἀμυνομένων. Ἐπεὶ μὲντοι, προπυθόμενος ταῦτα Ἀγησίλαος, ἔφθη εἰς τὴν πόλιν ἀπέλθων, διαταξάμενοι οἱ Σπαρτιᾶται ἐφύλαττον, καὶ μάλα ὀλίγοι ὄντες· οἱ τε γὰρ ἵππῳ αὐτοῖς πάν-

- τες ἐν Ἀρκαδίᾳ ἀπῆρσαν, καὶ τὸ ξενικόν, καὶ τῶν
- 11 λόγων δέκα ὄντων οἱ τρεῖς. Ἐπεὶ δὲ ἐγένετο Ἐπαμινώνδας ἐν τῇ πόλει τῶν Σπαρτιατῶν, ὅπου μὲν ἔμελλον ἐν τῇ ἰσοπέδῳ μαχεῖσθαι, καὶ ἀπὸ τῶν οἰκιῶν βληθῆσθαι, οὐκ εἰσῆει ταύτη, οὐδὲ ὅπου γε μηδὲν πλεον μαχεῖσθαι τῶν ὀλίγων πολλοὶ ὄντες· ἐνθα δὲ πλεονεκτεῖν ἂν ἐνόμιζε, τοῦτο λαβὼν τὸ χωρίον κατέβαινε, καὶ οὐκ ἀνέβαινε εἰς τὴν πόλιν.
- 12 Τὸ γε μὴν ἐντεῦθεν γενόμενον, ἔξεστι μὲν τὸ θεῖον αἰτιῶσθαι, ἔξεστι δὲ λέγειν, ὡς τοῖς ἀπονενοημένοις οὐδαίς ἂν ὑποσταίη. Ἐπεὶ γὰρ ἠγεῖτο Ἀρχίδαμος, οὐδὲ ἑκατὸν ἔχων ἄνδρας, καὶ διαβάς, ὅπερ ἐδόκει τι ἔχειν κώλυμα, ἐπορεύετο ἐπὶ τοὺς ἀντιπάλους, ἐνταῦθα δὴ οἱ πῦρ πνέοντες, οἱ νενικηκότες τοὺς Λακεδαιμονίους, οἱ τῷ παντὶ πλείονες, καὶ πρὸς τούτοις ὑπερδέξια χωρία ἔχοντες, οὐκ ἐδέξαντο τοὺς
- 13 περὶ τὸν Ἀρχίδαμον, ἀλλ' ἐγκλίνουσιν. Καὶ οἱ μὲν πρῶτοι τῶν Ἐπαμινώνδου ἀποθνήσκουσιν· ἐπεὶ μὲντοι ἀγαλλόμενοι τῇ νίκῃ ἐδίωξαν οἱ ἔνδοθεν πορρωτέρῳ τοῦ καιροῦ, οὗτοι αὖ ἀποθνήσκουσιν· περιεγέγραπτο γὰρ, ὡς ἔοικεν, ὑπὸ τοῦ θεοῦ, μέχρις ὅσου ἡ νίκη ἐδίδοτο αὐτοῖς. Καὶ ὁ μὲν δὴ Ἀρχίδαμος τρόπαιόν τε ἴστατο, ἐνθα ἐπεκράτησε, καὶ τοὺς ἐνταῦθα πεσόντας τῶν πολεμίων ὑποσπόν-
- 14 δους ἀπεδίδου. Ὁ δ' Ἐπαμινώνδας λογιζόμενος, ὅτι οἱ Ἀρκαῖδες βοθηθήσαιεν εἰς τὴν Λακεδαιμόνα, ἐκίνοις μὲν οὐκ ἐβούλετο καὶ πᾶσι Λακεδαιμονίοις ὁμοῦ γενομένοις μίχεσθαι, ἄλλως τε καὶ εὐτυχικό-

σι, τῶν δὲ ἀποτετυχηκότων· πάλιν δὲ πορευθεὶς
 ὡς ἐδύνατο τάχιστα εἰς τὴν Τεγέαν, τοὺς μὲν ὀπλί-
 τας ἀνέπαυσε, τοὺς δὲ ἰππείας ἐπεμψεν εἰς τὴν
 Μαντινείαν, δεηθεὶς αὐτῶν προσκαρτερεῖσθαι, καὶ
 διδάσκων, ὡς πάντα μὲν εἰκὸς ἔξω εἶναι τὰ τῶν
 Μαντινείων βοσκήματα, πάντας δὲ τοὺς ἀνθρώπους,
 ἄλλως τε καὶ αἰτου συγκομιδῆς οὕσης. Καὶ οἱ μὲν 15
 ἄρχοντο· οἱ δ' Ἀθηναῖοι ἰππεῖς, ὀρμηθέντες ἐξ Ἐλευ-
 σίνος, ἐδειπνοποίησαντο μὲν ἐν Ἰσθμῷ· διελθόντες
 δὲ καὶ τὰς Κλωνάς, ἐτύχχανον προσιόντες εἰς τὴν
 Μαντινείαν, καὶ καταστρατοπεδευσάμενοι ἐντὸς τεί-
 χους ἐν ταῖς οἰκίαις. Ἐπεὶ δὲ δῆλοι ἦσαν προσε-
 λαίνοντες οἱ πολέμιοι, ἐδίοοντο οἱ Μαντινεῖς τῶν
 Ἀθηναίων ἰππέων βοηθῆσαι, εἴ τι δύναιντο· ἔξω
 γὰρ εἶναι καὶ τὰ βοσκήματα πάντα, καὶ τοὺς ἐργά-
 τας, πολλοὺς δὲ καὶ παῖδας καὶ γερατέρους τῶν
 ἑλευθέρων. Ἀκούσαντες δὲ ταῦτα οἱ Ἀθηναῖοι ἐμβρο-
 θοῦσιν, ἔτι ὄντες ἀνάριστοι, καὶ αὐτοὶ καὶ οἱ ἰπ-
 πται. Ἐνταῦθα δὴ τούτων αὐτῶν τὴν ἀρετὴν τίς οὐκ 16
 ἂν ἀγασθείη; οἱ καὶ πολὺ πλείονας ὀρῶντες τοὺς
 πολεμίους, καὶ δυναστεύματος γεγενημένου ἐν Κορίν-
 θῳ τοῖς ἰππεῦσιν, οὐδὲν τούτου ἐπελογίσαντο, οὐδὲ
 ὅτι καὶ Θηβαίοις ἅμα καὶ Θετταλοῖς, τοῖς κρατί-
 στοις ἰππεῦσιν εἶναι δοκοῦσιν, ἔμελλον μάχεσθαι·
 ἀλλ' αἰσχυρόμενοι, εἰ παρόντες μηδὲν ὠφελήσειαν
 τοὺς συμμάχους, ὡς εἶδον τάχιστα τοὺς πολεμίους,
 συνέρῳξαν, ἐρῶντες ἀνασώσασθαι τὴν πατρίαν
 δόξαν. Καὶ μαχόμενοι, αἵτιοι μὲν ἐγένοντο σωθῆ- 17

γαι πάντα τὰ ἔξω τοῖς Μαντινεῦσιν· αὐτῶν δ' ἀπέ-
 θανον ἄνδρες ἀγαθοί, καὶ ἀπέκτειναν δὲ δηλονότι
 ποιούτους· οὐδὲν γὰρ οὕτω βραχὺ ὄπλον ἐκάτεροι
 εἶχον, ἢ οὐκ ἐξικνούντο ἀλλήλων· καὶ τοὺς μὲν φέ-
 λους νεκροὺς ἀνείλωτο, τῶν δὲ πολεμίων ἦν οὖς
 18 ὑποσπόνδους ἀπέδοσαν. Ὁ δ' αὖ Ἐπαμεινώνδας,
 ἐνθυμούμενος, ὅτι ὀλίγων μὲν ἡμερῶν ἀνάγκη ἔσοι-
 το ἀπιεῖναι, διὰ τὸ ἐξῆκειν τῇ στρατείᾳ τὸν χρόνον·
 εἰ δὲ καταλείψει ἐρήμους, οἷς ἦλθε στήμαχος, ἐπι-
 σοι πολιορκήσοιτο ὑπὸ τῶν ἀντιπάλων, αὐτὸς δὲ
 λαχυμασμένος παντάπασιν τῇ ἑαυτοῦ δόξῃ ἔποιτι,
 ἠττημένος μὲν ἐν Λακεδαιμονίᾳ σὺν πολλῷ ὀπισθεκῶ
 ἐπ' ὀλίγων, ἠττημένος δὲ ἐν Μαντινείᾳ ἵππομαχίᾳ,
 αἴτιος δὲ γεγενημένος διὰ τὴν ἐς Πελοπόννησον στρα-
 τείαν τοῦ συνεστάναι Λακεδαιμονίους, καὶ Ἀρκάδας,
 καὶ Ἀχαιοὺς, καὶ Ἠλείους, καὶ Ἀθηναίους· ὥστε
 οὐκ ἐδόκει αὐτῷ δυνατόν εἶναι ἀμαχεῖ παρελθεῖν,
 λογιζομένου, ὅτι, εἰ μὲν νικῶν, πάντα ταῦτα ἀνα-
 λύσοιτο· εἰ δὲ ἀποθάνοι, καλὴν τὴν τελευταίην ἡγή-
 σατο ἔσσεισθαι, πειραμένῳ τῇ πατρίδι ἀρχὴν Πελο-
 19 ποννήσου καταλιπεῖν. Τὸ μὲν οὖν αὐτὸν τοιαῦτα
 διανοῖσθαι οὐ πᾶν μοι δοκεῖ θαυμαστὸν εἶναι·
 φιλοτίμων γὰρ ἀνδρῶν τὰ τοιαῦτα διανοήματα· τὸ
 μέντοι στράτευμα παρορμητικῆν, ὡς πόνων τε μη-
 δένα ἀποκᾶμνειν, μήτε νυκτὸς, μήτε ἡμέρας, κιν-
 δύνου τε μηδενὸς ἀρίστασθαι, σπάνια τε τὰ ἐπιτή-
 δευι ἔχοντας ὅμως πείθεσθαι ἐθέλειν, ταῦτά μοι
 20 δοκεῖ θαυμαστότερα εἶναι. Καὶ γὰρ ὅτε τὸ τελυ-

ταῖον παρήγγειλεν αὐτοῖς παρασκευάζεσθαι, ὡς μά-
 χης ἐσομένης, προθύμως μὲν ἔλευκούντο οἱ ἵππεῖς·
 τὰ κράνη, κελύοντος ἐκείνου· ἐπεγράφοντο δὲ καὶ
 τῶν Ἀρκάδων ὀπλίται, ῥόπαλα ἔχοντες, ὡς Θη-
 βαῖοι ὄντες· πάντες δὲ ἠκονῶντο καὶ λόγχας καὶ μα-
 χαίρας, καὶ ἔλαμπρύνοντο τὰς ἀσπίδας. Ἐπεὶ μὲν- 21
 τοι οὕτω παρεσκευασμένους ἀπήγαγεν, ἄξιον αὖ
 κατανοῆσαι, ἃ ἐποίησε. Πρῶτον μὲν γὰρ, ὡσπερ
 εἰκός, συνστάτιτο. Τοῦτο δὲ πράττων, σαφηνί-
 ζειν ἐδόκει, ὡς εἰς μάχην παρεσκευάζετο. Ἐπεὶ γε
 μὴν εἰέτακτο αὐτῷ τὸ στρατεύμα, ὡς ἐβούλετο, τὴν
 μὲν συντομωτάτην πρὸς τοὺς πολεμίους οὐκ ἦγε,
 πρὸς δὲ τὰ πρὸς ἐσπεραν ἄρη τῆς Τεργίας καὶ ἀντι-
 πέραν ἤγεῖτο· ὥστε δόξαν παρέχευε τοῖς πολεμίους,
 μὴ ποιήσεσθαι μάχην ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ. Καὶ γὰρ 22
 δὴ, ὡς πρὸς τῷ ὄρει ἐγένετο, ἐπεὶ ἐξτάθη αὐτῷ ἡ
 φάλαγξ, ὑπὸ τοῖς ὑψηλοῖς ἔθετο τὰ ὄπλα· ὥστε,
 εἰκόσθη στρατοπεδευομένῳ. Τοῦτο δὲ ποιήσας,
 ἔλυσε μὲν τῶν πλείστων πολεμίων τὴν ἐν ταῖς ψυχαῖς
 πρὸς μάχην παρασκευὴν, ἔλυσε δὲ τὴν ἐν ταῖς συν-
 τάξεσιν. Ἐπεὶ γε μὴν, παραγαγὼν τοὺς ἐπὶ κέρως
 παρευομένους λόχους εἰς μέτωπον, ἰαχυρὸν ἐποιήσατο
 τὸ περὶ ἑαυτὸν ἔμβολον, τότε δὴ ἀναλαβεῖν παραγ-
 γείλας τὰ ὄπλα, ἤγεῖτο· οἱ δ' ἠκολούθουν. Οἱ δὲ
 πολέμιοι ὡς εἶδον παρὰ δόξαν ἐπιόντας, οὐδεὶς αὖ-
 τῶν ἡσυχίαν ἔχειν ἠδύνατο· ἀλλ' οἱ μὲν ἔθεον εἰς
 τὰς τάξεις, οἱ δὲ παρετάττοντο, οἱ δὲ ἵππους ἐχα-
 λίνουσι, οἱ δὲ θώρακας ἐνεδύοντο· πάντες δὲ πεισο-

UNIVERSITY OF MICHIGAN

3 9015 02239 4442

